

Spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové na programovacie obdobie 2023 - 2032

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové na programovacie obdobie 2023 - 2032
Územné vymedzenie :	Žilinský kraj, Okres Žilina, mesto Žilina – ŠÚJ SK031B517402
Územný plán mesta schválený:	áno
Dátum schválenia PHRSR:	27.2.2024
Dátum platnosti:	2023 - 2032
Verzia	2.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

UMR „Žilina“			
Erb	samospráva	Erb	samospráva
	Žilina		Ovčiarsko
	Divinka		Bitarová
	Horný Hričov		Hôrky
	Teplička nad Váhom		Mojš
	Višňové		Lietavská Lúčka
Základné údaje			
Kraj:	Žilinský		
Okres:	Okres Žilina		
Región:	Horné Považie		
Poloha:	49°13'22"S 18°44'24"V		
Nadmorská výška:	345 m n. m		
Rozloha:	Okres Žilina	815,08 km2	
Počet obyvateľov:	161 052	(31. 12. 2021)	
Hustota obyvateľstva:	197,79	obyv./km²	
Nacionále			
PSC			
ŠÚJ	SK031 SK031B517402 SK031B517488 SK031B517593 SK031B518034 SK031B547611 SK031B547522 SK031B517577 SK031B517801 SK031B518093 SK031B557935	Žilinský kraj, Žilina Divinka Horný Hričov Teplička nad Váhom Ovčiarsko Bitarová Hôrky Mojš Višňové Lietavská Lúčka	
EČV	ZA		
Tel. predvoľba	+421 - 41		
Oficiálne adresy			
Adresa:	Mesto Žilina Nám. obetí komunizmu 1, 011 31 Žilina		
Web:	www.zilina.sk		
E-mail:	primator@zilina.sk sekretariatmsu@zilina.sk prednosta@zilina.sk		
Telefón:	041 / 706 01 11,03,04,05,706 0212		
Fax:	041 / 723 29 12		

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	4
ÚVOD	6
ANALYTICKÁ ČASŤ SPOLOČNÉHO PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ŽILINA A OBCÍ BITAROVÁ, DIVINKA, HORNÝ HRIČOV, HÔRKY, LIETAVSKÁ LÚČKA, MOJŠ, OVČIARSKO, TEPLIČKA NAD VÁHOM, VIŠŇOVÉ 2023 – 2032	15
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA	16
2.1 HISTÓRIA MESTA	20
2.2 PRÍRODNÉ POMERY	21
2.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	39
2.4 DOPRAVA	51
2.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	63
2.6 OBYVATELSTVO	85
2.7 VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	105
2.8 BÝVANIE	110
2.9 PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	114
2.10 ŠKOLSTVO A VZDELANIE	126
2.11 SOCIÁLNA SFÉRA	142
2.12 ZDRAVOTNÍCTVO	153
2.13 ŠPORT	156
2.14 KULTÚRA	158
2.15 UBYTOVACIE ZARIADENIA	164
2.16 STRAVOVACIE A REŠTAVRAČNÉ SLUŽBY	165
2.17 CESTOVNÝ RUCH	166
2.18 REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA A FINANČNÉ ZDRAVIE MESTA ŽILINA	175
2.19 SAMOSPRÁVA	181
2.20 BEZPEČNOSŤ	183
2.21 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ ..	184
3 SWOT ANALÝZY	186
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	187
3.2 DOPRAVA A POZEMNÉ KOMUNIKÁCIE	191
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	194
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	196
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	197
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	200
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	202
3.8 KULTÚRA	205
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	206
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	209
3.11 INFORMATIZÁCIA MESTA	210
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA ŽILINA	212
STRATEGICKÁ ČASŤ SPOLOČNÉHO PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ŽILINA A OBCÍ BITAROVÁ, DIVINKA, HORNÝ HRIČOV, HÔRKY, LIETAVSKÁ LÚČKA, MOJŠ, OVČIARSKO, TEPLIČKA NAD VÁHOM, VIŠŇOVÉ 2023 – 2032	216
4 VÍZIA A POSLANIE	217
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	225
FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	225
HLAVNÝ CIEĽ	225
STRATEGICKÝ CIEĽ	227
PROGRAMOVÁ ČASŤ SPOLOČNÉHO PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ŽILINA A OBCÍ BITAROVÁ, DIVINKA, HORNÝ HRIČOV, HÔRKY, LIETAVSKÁ LÚČKA, MOJŠ, OVČIARSKO, TEPLIČKA NAD VÁHOM, VIŠŇOVÉ 2023 - 2032	234
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	235
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	236
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	239
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	240
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	241
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	244

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	245
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	247
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	248
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	249
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV	250
6 MERATELNÉ INDIKÁTORY	251
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	251
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	252
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	253
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	254
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	255
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	256
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	257
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	258
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	258
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	259
REALIZAČNÁ ČASŤ SPOLOČNÉHO PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ŽILINA A OBCÍ BITAROVÁ, DIVINKA, HORNÝ HRIČOV, HÔRKY, LIETAVSKÁ LÚČKA, MOJŠ, OVČIARSKO, TEPLIČKA NAD VÁHOM, VIŠŇOVÉ 2023 - 2032	262
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR	263
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA SPOLOČNÉHO PHRSR	264
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	266
8 AKČNÝ PLÁN	267
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	267
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A POZEMNÉ KOMUNIKÁCIE	270
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	277
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	280
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	282
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	289
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	291
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	296
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	298
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	300
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV	302
FINANČNÁ ČASŤ SPOLOČNÉHO PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ŽILINA A OBCÍ BITAROVÁ, DIVINKA, HORNÝ HRIČOV, HÔRKY, LIETAVSKÁ LÚČKA, MOJŠ, OVČIARSKO, TEPLIČKA NAD VÁHOM, VIŠŇOVÉ 2023 - 2032	304
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	305
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	309
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A POZEMNÉ KOMUNIKÁCIE	311
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	312
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	313
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	314
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	316
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	317
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	318
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	319
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	320
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV	321
FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR	323
10 ZÁVER	324
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	326

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ADK	administratíva a korešpondencia
AGC	Európska dohoda o medzinárodných železničných magistrálach
AGTC	Európska dohoda o najdôležitejších trasách medzinárodnej kombinovanej dopravy a príslušných objektoch BikeKIA - systém zdieľaných bicyklov
AMIF	Fond pre azyl, migráciu a integráciu
APTP	aktívna politika trhu práce
BK	Bratislavský kraj
BMVI	fondy pre oblasť vnútorných záležitostí
BPEJ	bonitovaná pôdno-ekologická jednotka
BRKO	biologicky rozložiteľný komunálny odpad
CMZ	centrálna mestská zóna
COFOG	klasifikácia výdavkov verejnej správy
COM	stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu
CR	cestovný ruch
CVČ	centrum voľného času
CZT	centrálne zásobovania teplom
CŽV	celoživotné vzdelávanie
ČOV	čistička odpadových vôd
DPMŽ	Dopravný podnik mesta Žiliny
DRS	dokumentáciu na realizáciu stavby
DSO	drobný stavebný odpad
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
ESF	Európsky sociálny fond
ETCS	jednotný európsky systém zabezpečenia jazdy vlakov
EÚ	Európska únia
FNSP Žilina	Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina
FST	Fond na spravodlivú transformáciu
HBV	hromadná bytová výstavba
HDP	hrubý domáci produkt
IAD	individuálna automobilová doprava
IBV	individuálna bytová výstavba
IDS ŽSK	Integrovaný dopravný systém ŽSK
IKT	informačno-komunikačné technológie
ISF	Fond pre vnútornú bezpečnosť
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KF	Kohézny fond
KO	komunálny odpad
KOCR	krajská organizácia cestovného ruchu
KRaB	meracie zariadenie protipožiarienej ochrany
MC	mestská časť
MD	mestské divadlo
MHD	mestská hromadná doprava
MK	miestne komunikácie
MKŽ	Mestská knižnica Žilina
MP	mestská polícia
MPR	mestská pamiatková rezervácia
MR	miestny rozhlas
MRK	marginalizované rómske komunity
MsÚ	mestský úrad
MsZ	mestské zastupiteľstvo
MŠ	materská škola
MTS	miestna telefónna sieť
MUSES	miestny územný systém ekologickej stability
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NACE	štatistická klasifikácia ekonomických činností
NATURA 2000	sústava chránených území členských krajín Európskej únie
NEIS	Národný emisný inventarizačný systém
NMSKO	Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia
NNO	nie nebezpečný odpad
NP MF	Národný park Malá Fatra
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
NTL	Nízkotlakové
OOCR	oblasť organizácia cestovného ruchu
OO PZ Žilina	Obvodné oddelenie policajného zboru Žilina
OPV	Operačný program vzdelávanie
OS	operačný systém
OU	obecný úrad

OZ	obecné zastupiteľstvo
PAD	prímestská autobusová doprava
PD	projektová dokumentácia
PD SR	Partnerská dohoda Slovenskej republiky
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PM10	pevné častice – vdychovateľné
POH	Program odpadového hospodárstva
PVV	Programové vyhlásenie vlády
PZI	priame zahraničné investície
RIUS	Regionálna integrovaná územná stratégia
RS	riadiaci systém
RUSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
SACR	Slovenská agentúra pre cestovný ruch
SAD	Slovenská autobusová doprava
SCZT	sústava centrálneho zásobovania teplom
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SKCHVU	chránené vtáčie územia na Slovensku
SVK	Severoslovenské vodárne a kanalizácie
SOŠ	stredná odborná škola
SPR	strategicko-plánovací región
SR	Slovenská republika
SSE	Stredoslovenská energetika
STN	slovenská technická norma
SWOT	silné, slabé stránky, príležitosti a riziká
ŠKD	školská družina
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
TIC	turistické informačné centrum
TKO	triedený komunálny odpad
TTP	trvalé trávne porasty
ŤZP	ťažko zdravotne postihnutý
ÚGD	územný generel dopravy
ÚGD s PUM	územný generel dopravy s plánom udržateľnej mobility
UMR	udržateľný mestský rozvoj
ÚPN-R ŽK	Územný plán regiónu Žilinského kraja
ÚP VÚC	územný plán vyššieho územného celku
ÚPN VÚC ŽK	Územný plán vyššieho územného celku Žilinského kraja
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny/úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚVZ	Úrad verejného zdravotníctva
VD	vodné dielo
VdN	vodná nádrž
VN	vysoké napätie
VPM	voľné pracovné miesta
VTL	vysokotlakové plynárenské zariadenie
VRT	vysokorychlostná trať
VVN	veľmi vysoké napätie
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
ZAKOS	základný komunikačný systém
ZUŠ	základná umelecká škola
ŽK	Žilinský kraj
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj
ŽP	životné prostredie

ÚVOD

Dokument „Spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové“ na programovacie obdobie 2023 - 2032“ je aktualizáciou predchádzajúceho PHSR mesta Žilina a zároveň nadväzuje na PHSR obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové. Je to strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja v zmysle klasifikácie COFOG a prenesených a originálnych kompetencií samospráv. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja mesta Žilina. PHSR sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni kompaktného regiónu, s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta obcí UMR Žilina, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	- Spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové na obdobie 2023 - 2032
Forma spracovania	- členmi pracovných skupín - členmi komisií - poslancami MsZ - s pomocou externých odborníkov (spolupráca)
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia samosprávy, zamestnancov MsÚ, poslancov MsÚ a komisií, podnikateľských subjektov v rámci regiónu
Obdobie spracovania	- Spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové bol spracovaný v priebehu roka 2022 a 2023 - úpravy - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu mesta Žilina a obcí UMR KZ 41

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania - PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
2022												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												
2023												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Stratégia Spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové (**ďalej len „PHSR“**) bola spracovaná na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), ktorá definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu alebo obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu PHSR. Pri spracovaní programu boli integrovaným spôsobom rešpektované zásady

regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov	áno		
Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	nie	nie	nie
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	nie	Nie	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	Áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Stratégia PHRSR je integrovanou súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni mesta
- Územný plán mesta
- Komunitný plán sociálnych služieb
- Program odpadového hospodárstva
- Viacročný rozpočet mesta
- Odvetvové koncepcie (energetická, športu, školstva, kultúry, ...)
- Relevantné koncepčné materiály samosprávy a VZN
- RÚSES okresu Žilina
- Generel cyklistickej dopravy
- Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta
- Sociálna inklúzia marginalizovanej rómskej komunity v meste Žilina
- Akčný plán nízkoúhlíkovej mobility
- Koncepcia rozvoja elektromobility
- Technické listy mesta Žilina
- Program rozvoja bývania mesta Žilina
- Zelený akčný plán mesta Žilina
- Plán dopravnej obslužnosti príloha 1 ÚGD s PUM
- Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta - UGD ZA PUM - skrátená verzia,
- Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta - UGD ZA PUM - Grafické prílohy
- Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta - UGD ZA PUM - Príloha PDO
- AIR TRITIA - Akčný plán 2020-2024
- Stratégie riadenia kvality ovzdušia pre mesto Žilina

- Plán odpadového hospodárstva 2016 – 2020
- Strategický plán rozvoja mesta Žilina do roku 2025
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014-2020
- Akčný plán mobility pre mesto Žilina
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2021+
- Stratégia riadenia kvality ovzdušia pre mesto Žilina 2020 – 2040
- Programové vyhlásenie Žilina 2022-2026.
- Stratégia a akčný plán adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území mesta Žilina
- PHSR obce Bitarová, PHSR obce Divinka, PHSR obce Horný Hričov, PHSR obce Hôrky, PHSR združenia Rajecká dolina, PHSR Mikroregiónu Terchovská dolina, PHSR obce Ovčiarsko, PHSR obce Višňové

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov

- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“)
- Plán obnovy - je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID - 19. Jeho hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ
- Operačný program Slovensko
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 - 2030 spracovaný podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy
- Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (2015)
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (2013)
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- Koncepcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030 (2019)
- Koncepcia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí (2017)
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)
- Koncepcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

Nadnárodnej úrovne

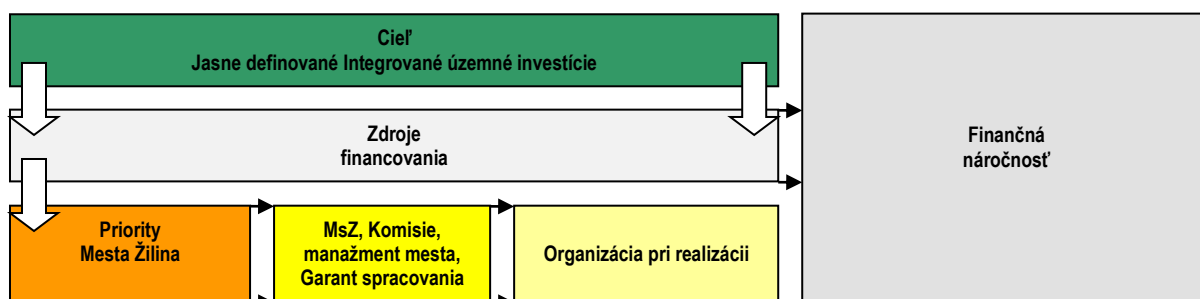
- Zmluva o fungovaní Európskej únie
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- Stratégia EÚ pre Dunajský región
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM (2011) 144 v konečnom znení

- Európska zelená dohoda (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie
- COM (2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM(2016) 501 z 20. 7. 2016)
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050
- COM (2011) 112 v konečnom znení
- Energetický plán do roku 2050 COM (2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- Horizont Európa (2021 – 2027)
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Stratégie PHRSR je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia mesta Žilina (manažment, MsZ, komisie). Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou stanovených orgánov, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov bola použitá procesná analýza, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí.

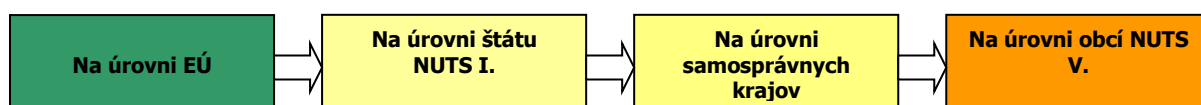
V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtu mesta v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Žilinský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii.

Hlavným zdrojom financovania projektov PHRSR, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých prioritných aktivít, sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne s určením približnej výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory sa mesto Žilina zameralo na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec. Základný princíp výberu projektov bol postavený na integrovanom prístupe.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov, neziskových a ziskových organizácií postupuje mesto Žilina podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich ostatných úloh majú mestá a obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí UMR nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní PHRSR boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Mesto Žilina má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracovala Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanovuje stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorila Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ smeruje investície na týchto 5 cieľov:

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom.

Jednotlivé členské štáty predložili podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorít SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa dotýkali, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – pozičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020. Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027 bola schválená vykonávacím rozhodnutím Európskej komisie zo dňa 18.07.2022.

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania
	Internacionalizácia malého a stredného podnikania
	Podpora sieťovania podnikateľských subjektov
	Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ
	Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh
	Digitálne a podnikateľské zručnosti
	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e
	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
	Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
	Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb
	Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
	Zlepšenie kvality ovzdušia
	Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
	Prioritné oblasti podpory z ENRAF:
	podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh

3. Prepojenejšia Európa	Cestná doprava Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T Výstavba rýchlostných ciest Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti Železničná doprava Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov Podpora regionálnej železničnej dopravy Vodná doprava Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel Adaptabilný a prístupný trh práce
	Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
	Fond spravodlivej transformácie (FST)

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s. 7 - 8, 2020.

Uplatnenie integrovaného prístupu

Rozmer - 1

Rôzne aspekty života mesta a obcí UMR Žilina – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji mesta Žilina možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, kultúry, telesnej kultúry, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne mesto Žilina stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy, situácie okolo COVID-19 a energetickej krízy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca.

Rozmer – 2

PHRSR integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, integruje opatrenia a priority IÚS Žilinského samosprávneho kraja, IUS/UMR ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR 2023 - 2032 nadväzuje na predchádzajúce strategické dokumenty mesta, územný plán, komunitný plán sociálnych služieb, sektorové koncepčné materiály a viacročný rozpočet. PHRSR integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

Rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú miestna samospráva mesta Žilina, obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie v pôsobnosti mesta, záujmové skupiny obyvateľov, mimovládne organizácie, podnikateľské subjekty. V prípravnej fáze spracovania PHRSR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom prieskumu. V rámci schvaľovacej fázy PHRSR bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

Definovanie hlavných aktérov rozvoja v zmysle integrovaného prístupu

Mesto Žilina, obec Divinka, obec Horný Hričov, obec Teplička nad Váhom, obec Ovčiarsko, obec Bitarová, obec Hôrky, obec Mojš, obec Lietavská Lúčka, obec Višňové, podnikateľský sektor, neziskový sektor, akademický sektor.

Definovanie dotknutej verejnosti

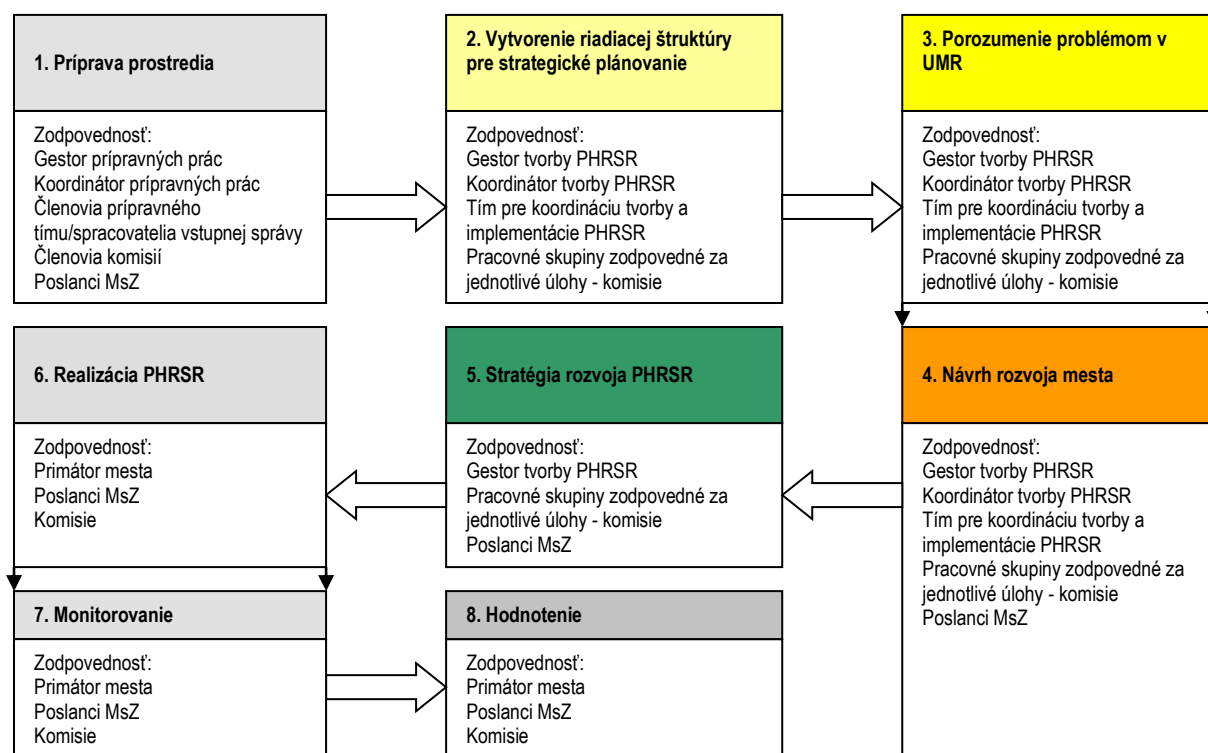
Vzhľadom na geografický rozmer predkladaného dokumentu sa pod dotknutou verejnosťou chápu všetci obyvatelia územia UMR Žilina, právnické a fyzické osoby pôsobiace na území UMR Žilina, ako aj dotknuté orgány štátnej správy a samosprávy.

Rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Fondov a Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni UMR a miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v meste Žilina. Sformovanie prvotnej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob formovania ďalších štruktúr. Príprava informačnej stratégie.
2	Zapojenie všetkých účastníkov procesu. Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry. Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov.
3	Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok mesta Žilina.
4	Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj mesta Žilina v jednotlivých oblastiach. Hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať.

	Cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja v zmysle integrovaných prístupov, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj.
5	Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR. Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR - MsZ mesta Žilina. Uskutočňovanie plánu.
6	Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie partnerov.
7	Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.
8	Pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR. Analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít.

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

Analytická časť spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové 2023 – 2032

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA

Vymedzenie územia

Región UMR Žilina je definovaný na **základe integrovaných prístupov** krajským mestom Žilina s priamym dosahom na priľahlý urbanizačný priestor tvorený okolitými obcami. Pri zostavovaní **UMR Žilina boli brané do úvahy najdôležitejšie urbanizačné a sociálno-ekonomické vzťahy, ktoré vytvárajú z územia jeden kompaktný celok.** Vzhľadom na hranice katastrálneho územia mesta a hustotu zástavby je možnosť ďalšieho zahusťovania a rozrastania mesta Žilina obmedzená. Jedinou možnosťou ďalšieho rozvoja a rozširovania sa mesta je, že sa bude rozrastať, resp. postupne spájať s priľahlými obcami, ktoré sú dnes samostatnými sídlami za hranicami mesta. Tieto vzťahy sú definované v rámci **UMR** hlavne s okolitými obcami ako: **Teplička nad Váhom, Divinka, Mojš, Hôrky, Bitarová, Ovčiarsko, Lietavská Lúčka, Višňové a Horný Hričov.** Napomáha tomu aj súčasný trend Žilinčanov, ktorí sa pri rozhodovaní, či si kúpiť nový byt v meste, alebo si za približne rovnaké náklady postaviť malý rodinný dom v susednej obci, rozhodnú radšej pre druhú možnosť. Nové rodinné domy väčšinou vyrastajú v okrajových častiach susedných obcí, poväčšine na nevyužívanej poľnohospodárskej pôde. Takto sa pomaly hranice týchto obcí približujú k hraniciam mesta Žilina a neskôr povedú k ich „zrastaniu sa“ zo Žiliny. Či už sa administratívne neskôr pričlenia k mestu, alebo naďalej zostanú samostatnými obcami, povedie to de facto k rozširovaniu sa mesta až za hranice katastrálneho územia mesta. Neskôr do jedného veľkého sídla s vidieckymi predmestiami, tak ako tomu už je niekde dnes. Záujmové územie mesta je vo všeobecnosti územie priľahlé k územiu mesta, ktorého funkčné využitie a priestorové usporiadanie sa musí riešiť vo vzájomnej funkčnej a technickej súvislosti s územím mesta. V okolí katastrálnych území sú to aj osídlenia, ktoré sú z hľadiska dobrej dostupnosti vyhľadávané doterajšími obyvateľmi mesta ako priestory, kde realizujú svoje predstavy o bývaní a naopak, z ktorých bývajúce obyvateľstvo v prevažnej miere dochádza za prácou do Žiliny. Záujmovým územím UMR a Žiliny ako jadrového mesta sú aj iné obce, nachádzajúce sa v urbanizačnom priestore Žilinskej kotliny, teda obce Lietavská Lúčka, Porúbka, Rosina, Višňové, Turie, Brezany, Lietava, Lietavská Svinná, Podhorie, Nededza, Varín, Kotrčiná Lúčka, Gbeľany Strečno, Stráňavy. Tieto obce nie sú súčasťou UMR, svojimi väzbami však rozvoj územia UMR významne ovplyvňujú. Toto osídlenie vytvára v Žilinskej kotline intenzívne urbanizovaný a aglomerovaný systém, prejavujúci sa sústavou ekonomických a urbanistických záujmov v priamej väzbe na Žilinu ako hlavné rozvojové centrum UMR. Ústretový krok smerom z jadra osídlenia k okrajovým častiam aglomerovaného priestoru, ktorý je záujmovým územím mesta je najmä vytvorenie nových dopravných-komunikačných väzieb (SPR mesta Žilina do roku 2025, 2012).

Mesto Žilina sa nachádza na sútoku Váhu s Kysucou a Rajčankou (pred ohybom Váhu zo západného smeru na juhozápadný a pred vstupom do centrálneho vysokého územia Západných Karpát), na zemepisnej súradnici 49°13'24.39"S 18°44'21.58"E. Jej rozloha je 80,03 km² a nadmorská výška Mariánskeho námestia (historického centra) je 345 m n. m. (Štoľko, J., 1999). Mesto Žilina spolu s mestskými časťami hraničí s obcami:

na severe:	Horný Hričov, Divinka, Divina (s Divinou celkovo 138,95 m)
na východe:	Teplička nad Váhom, Mojš
na juhu:	Stráňavy, Višňové, Rosina, Turie, Porúbka, Lietava, Lietavská Lúčka
na západe:	Brezany, Hôrky, Bitarová, Ovčiarsko.

Táto správna a územná jednotka je súčasťou okresu Žilina a podľa mesta Žilina je pomenovaná i celá orografická jednotka – Žilinská kotlina. Má tvar pravouhlého trojuholníka s hraničnou líniou Malej Fatry, Kysuckej vrchoviny, Strážovských vrchov, Súľovských vrchov a Javorníkov. Južným pokračovaním Žilinskej kotliny je analogický výbežok Rajeckej kotliny, medzi ktoré je včlenená morfológicky výrazná skupina Skaliek, patriaca k Strážovským vrchom. Zúženým pretiahnutým výčnelkom popri potoku Varínka vybieha Žilinská kotlina až k Terchovej (ako Varínsky výbežok). Žilinská kotlina sa zhoduje v hraničných oblastiach v nadmorskej výške len s Bytčianskou kotlinou a to v nadmorskej výške cez 330 m n. m. (10.10.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Pahorkatinný až vrchovinový povrch chotára tvoria v kotline prevažne málo odolné ilovce centrálno-karpatského treťohorného flyšu, v Kysuckých vrchoch o niečo odolnejšie druhohorné usadeniny bradlového pásma, slienité a bridlicovité horniny a odrody vápencov. Okrem budatínskej časti, ktorá je na juhovýchodnom okraji Kysuckých vrchov, sa rozkladá na terasových plošinách zo štvrtohorných riečnych štrkových nánosov prekryté sprašami a sprašovými hlinami a na nivách Váhu, Rajčianky a Trnovky. Má mierne teplé, vlhké podnebie. Priemerná ročná teplota je okolo 8 °C, januárová -3 až -4 °C, júlová okolo 18 °C. Priemerný ročný úhrn zrážok je 700 - 800 mm.

Prevládajú hnedé lesné, nivné a ilimerizované pôdy. V kotlinovej časti sú parkovité ihličnaté lesíky, na stráňach Dubňa rozsiahlejší, prevažne ihličnatý komplex. V lesoch Malej Fatry žije hlavne tetrov holniak a jariabok, okolo Váhu divé kačice. V Budatíne je prírodný park so statnými jedincami hlavne platanov a topoľov.

Základná charakteristika mesta Žilina (k 31.12.2021)

Kód mesta	517402
Názov okresu	Žilina
Názov kraja	Žilinský
Štatút obce	Mesto
PSČ	010 01
Telefónne smerové číslo	+421 - 41
Prvá písomná zmienka o meste - meste - rok	1208
Nadmorská výška obce - mesta v m	345
Celková výmera územia mesta [ha]	8 003
Hustota obyvateľstva na km ²	1 023,87
Súradnice:	49°13'22"S 18°44'24"V
Zdroj: ŠÚ SR	

Žilina patrí medzi najvýznamnejšie mestá v Slovenskej republike. Bola a aj je centrom severozápadného Slovenska. Toto svoje postavenie získala vďaka geografickým podmienkam, ale aj historickému vývinu. Leží v Žilinskej kotline na sútoku troch riek, Váhu, Kysuce a Rajčanky, na križovatke medzinárodných cestných trás E 50 a E/75, spájajúcich sever Európy s juhom a východ so západnou časťou nášho kontinentu, a im podobných železničných trás. V blízkosti Žiliny sa vybudovalo regionálne letisko v neďalekej obci Dolný Hričov, ktoré má štatút verejného medzinárodného letiska. Pomáha rozvoju medzinárodných stykov i vnútroštátneho obchodu.

Územný a demografický vývin mesta bol v 20. stor. ovplyvnený pričleňovaním, resp. odčleňovaním susedných obcí. Kým do r. 1949 mali všetky dnešné obce patriace do Žiliny územnú i riadiacu samostatnosť, postupne nastala ich integrácia. Od r. 1949 sa stali súčasťou mesta obce Závodie a Budatín, od r. 1970 Bánová, Považský Chlmec, Bytčica, Strážov a Trnové, po r. 1980 i Višňové, Rosina, Mojšova Lúčka, Zádubnie, Zástranie, Vranie, Brodno, Porúbka, Lietavská Lúčka, Turie a Teplička. Vďaka tomu bola Žilina tretím najväčším mestom Slovenska. V r. 1986 už mala 92 000 obyvateľov. Dňa 23. novembra 1990 sa od mesta odlúčili obce Lietavská Lúčka, Porúbka, Višňové, Rosina, Turie a Teplička nad Váhom, čo spôsobilo pokles obyvateľov mesta v r. 1991 na 83 853. V r. 2000 malo mesto 86 679 obyvateľov, z toho 41 651 mužov a 45 028 žien. V súčasnosti má mesto Žilina 81 382 obyvateľov. Mesto Žilina je dnes moderným priemyselným, dopravným, obchodným, turistickým a kultúrnym strediskom Žilinského kraja (1.4.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_1ec3734e-6488-4299-bef1-a38d147a5b87).

Obce v UMR

Divinka

Leží vo východnej časti Javorníkov pri ústí Divinského potoka do Váhu. Južnú hranicu chotára tvorí Hričovská vodná nádrž. Chotár nie je vo vyšších častiach súvisle zalesnený (1.4.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_b9596a1d-d162-4abb-a16a-1acc613afa2d). Obec pozostáva z dvoch častí a to časti Divinka a časti Lalinok, ktoré sú v súčasnosti čo sa týka počtu obyvateľov približne rovnako veľké. Počet obyvateľov sa pohybuje okolo 1010 obyvateľov. Časť Lalinok sa ťahá do Divinskej doliny, ktorá je zovretá okolitými vrchmi - Veľký vrch, Prašivá a Homola. Lalinok je od časti Divinka vzdialený cca 1 km. Dolinou preteká Lalinokský potok odvádzajúci vody z časti Hôrky a ďalších okolitých častí katastra. Dĺžka potoka v katastri je cca. 1,5 km. Cez Lalinok preteká aj Coloňský potok, ktorý ústi do Divinského potoka v miestnej časti Vrtielky, pod vrchom Hradisko. Najväčším potokom je Divinský potok, odvádzajúci vody divinskej doliny. V chotári obce preteká v dĺžke cca 1,5 km, ústi do vybudovaného rybníka na brehu Hričovskej priehrady. Vody z miestnej časti Prašivá a Všívák odvádzajú Studený potok v dĺžke cca. 1 km. Tento potok ústi do močaristej časti s miestnym názvom V Jezerách. Okolité kopce v časti Divinka majú názvy: Malý Vrch, Veľký Vrch, Prašivá, Všívák, Bok. V časti Lalinok sú kopce Homola, Hradisko. Najvyššie položeným bodom v chotári je vrchol Prašivej - 626 m. n. m.. Nadmorská výška stredu obce je 327 m. n. m.. Rozloha katastra obce je 517 ha.. Miestne časti v Divinke majú názvy: Lovišky, Malý a Veľký Višpinger, Skalie, Agát, Malé Salašky, Koleso, Bukovina, Všívák, Háje, Na Hôrke, Priesaniská, Niva, Podlipie a pod.. V Lalínku sú časti: Vrtielky, Hôrka, Hamoje, Lazce, Lieštie, Dielnica, Dúbrava, Zástavnica, Role na Role, Pod Hrabím, Lazy, Za Jamu, Kračiny (1.4.2022, <http://www.divinka-lalinok.sk/article/default/2524>).

Horný Hričov

Leží na styku Javorníkov so Strážovskými vrchmi pri Váhu v tzv. Žilinskom prelome, južnú pahorkatinnú časť tvoria druhohorné horniny Manínskych vrchov. Chotár má hnedé lesné a nivné pôdy a rendziny. Zalesnený je v južnej časti. Je tu minerálny prameň (1.4.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_92867bd4-8987-4e62-bc8b-d747425c6379). Východne od obce sa nachádza vodná nádrž Hričov, juhozápadne stojí letisko v Dolnom Hričove. Južným okrajom obce vedie železničná trať Bratislava – Žilina, no tiež diaľnica D1 a cesta I/61. Žilina je vzdialená 8 km východne, Bytča 11 km juhozápadne (1.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Horn%C3%BD_Hri%C4%8Dov).

Teplička nad Váhom

Leží v severnej časti Žilinskej kotliny a na svahoch Kysuckých vrchov. Má hnedé lesné a nivné pôdy, lesy len v severnej časti chotára. Je tu nezamrzajúci termálny prameň (1.4.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_a227d73a-fea8-47c2-a709-7ba1fc2cda82). Nachádza asi 3 km východne od Žiliny, ako prvá obec smerom na Terchovú. V katastrálnom území obce Teplička nad Váhom bola postavená automobilová továreň Kia Motors Slovakia. Výroba v továrni začala 7. 12. 2006 a spolu so subdodávateľmi poskytuje pracovné príležitosti mnohým obyvateľom Tepličky nad Váhom. Cez obec prechádza dvojkolajná elektrifikovaná trať Železničná trať Žilina – Košice. V obci stoja niektoré osobné vlaky. Mimo železničného spojenia má Teplička nad Váhom aj autobusové spojenie so Žilinou prostredníctvom SAD Žilina, pričom pre zamestnancov automobilky premáva samostatná linka. V roku 2015 bol dokončený terminál intermodálnej prepravy, ktorý slúži na predkladanie nákladu medzi železničnou a cestnou dopravou (1.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Tepl%C4%8Dka_nad_V%C3%A1hom). Teplička má ideálnu polohu na trase turistického centra Malej Fatry. Celá oblasť poskytuje možnosti turistických výletov počas celého roka. V zimnom období sú k dispozícii dva lyžiarske vleky. Bohaté sú možnosti poľovníctva a rybolovu. Vrch Straník nad Tepličkou má vynikajúce podmienky pre závesné bezmotorové lietanie (rogalo) a paragliding (1.4.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_a227d73a-fea8-47c2-a709-7ba1fc2cda82).

Ovčiarsko

Leží na západnom okraji Žilinskej kotliny v plochej úvaline, severná zalesnená časť v Manínskej vrchovine na druhohorných horninách s bradlovými tvrdošmi. Má rendziny a hnedé lesné pôdy (1.4.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_decf1441-f17d-48c7-8bb6-b79e9ce17db1). Obec Ovčiarsko sa osamostatnila od spádovej obce Hôrky v roku 1989. K historickým pamiatkam obce patrí storočná kaplnka. O dvesto rokov staršia je vzácna lipa veľkolistá na miestnom cintoríne. Významným rodákom obce bol Mikuláš Dohnányi, významný národný buditeľ patriaci k štúrovcom, slovenský historik, prekladateľ, básnik, literárny kritik a redaktor Slovenských pohľadov (1.4.2022, <http://www.obecovciarsko.sk/article/default/1930>).

Bitarová

Katastrálne územie obce Bitarová leží v západnej časti Žilinskej kotliny v úvalovitej doline Bitarovského potoka. Takmer odlesnený pahorkovitý povrch chotára s močaristými úvalinami a plochými chrbtami tvorí tretíohorný plyš na stranách ílovitých hĺn. Má hnedé lesné pôdy. Malé lesné plochy sú na juhozápade a severovýchode obce. Nadmorská výška stredu obce je 380 metrov a v chotári 506 až 670 metrov. Obec má mierne teplé a vlhké podnebie. Priemerná ročná teplota je okolo 8°C, januárová - 3°C až - 4°C, júlová sa pohybuje okolo 18°C. Obdobie bez mrazov trvá asi 200 dní, naproti tomu obdobie s priemernou dennou teplotou pod 0°C trvá približne 60 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok predstavuje 700 - 800 mm. Z hľadiska klimatického je územie s vyššími priemernými teplotami, so suchým podnebím a chladnou zimou. Oblasť obce Bitarová je bohatá na živočíchy. Z divo žijúcich možno spomenúť jaštericu obyčajnú, skokana štíhleho, srnca hôrneho a viaceré druhy chrobákov. Na jar a v jeseni vedie cez Bitarovú migračná cesta vtáctva. V obci žije 822 obyvateľov (31. 12. 2021). Po prvýkrát sa Bitarová ako obec spomína v roku 1393, ale dá sa predpokladať, že je omnoho staršia. Jej vznik sa môže datovať na začiatok 13. storočia. Bola časťou panstva Lietava. Názov obce Bitarová pochádza vraj zmena Bitter. Bitter žil v 13. storočí a za svoje služby dostal od zemepána právo založiť osadu (1.4.2022, <http://www.obecbitarova.sk/section/default/1766>).

Hôrky

Obec Hôrky - leží 3 km západne od krajského mesta Žiliny v nadmorskej výške 373 m (v strede obce). Katastrálne územie obce má rozlohu 232 hektárov (4.1.2022, <https://www.obechorky.sk/obec-2/zakladne-udaje/>). Obec Hôrky je predstaviteľom malého vidieckeho sídla pomerne malou rozlohou katastrálneho územia. Dôležitým faktorom je blízkosť nadregionálneho sídla mesta Žilina, s ktorým má obec výrazné migračno-urbánne

väzby. Sídlný potenciál možno hodnotiť, ako vysoký potenciál s možnosťou nárastu obyvateľov v najbližších 15 - 20 rokoch na odhadovaných až 1100 obyvateľov (948 k 31.12.2021). Obec má vysoký potenciál v dostupnosti pracovných príležitostí. Polohový potenciál, z hľadiska širších väzieb má obec veľmi dobrý s vhodným komunikačným napojením na spádové cesty dennej migrácie (cesta III/5181). Z hľadiska vnútorného charakteru urbanistickej štruktúry má obec nízky potenciál pre územný rozvoj kvôli nepripravenosti nových lokalít pre rozvoj obytných, obšlužných a výrobných štruktúr. Výhodou je blízkosť mesta Žilina a geomorfologické tvarovanie terénu, ktoré prirodzene izoluje obec od prudko sa rozvíjajúceho mesta Žilina, čím mu zabezpečuje zachovanie charakteru kľudného vidieckeho sídla. Hospodársky potenciál možno hodnotiť ako nízky. V katastrálnom území je ťažiskovým typom hospodárstva poľnohospodárska výroba s akcentom na pozberové práce a mechanizačný dvor. Potenciál je možné zlepšiť prípravou plôch pre rozvoj malej výroby. Rekreačný potenciál v súčasnosti sa obmedzuje na migračnú turistiku a cykloturistiku denného charakteru. Z hľadiska potenciálu má perspektívu rozvoj relaxačno-športovo-oddychových aktivít v priestoroch lesoparku medzi obcami Hôrky a mestskou časťou Bánová (31.5.2022, <https://www.uzemneplany.sk/upn/horky/uzemny-plan-obce/navrh/text/textova-cast>).

Mojš

Obec sa nachádza vo východnej, rovinatej časti Žilinskej kotliny, asi 6 km východne od centra Žiliny. V tesnej blízkosti na juh sa nachádza Vodné dielo Žilina, ktoré je premostené lávkou pre chodcov a cyklistov s mestskou časťou Mojšova Lúčka. Severne od intravilánu prechádza železničná trať Žilina – Košice, za ktorou je výrobný závod Kia Motors Slovakia. Prístup do obce vedie z cesty II/583 (1.4.2022, Žilina - Terchová) (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Moj%C5%A1>).

Višňové

Je situovaná vo východnej časti Žilinskej kotliny, na severozápadných svahoch Lúčanskej Malej Fatry, v údolí potoka Rosinka, asi 8 km JV od mesta Žilina. Stred obce má nadmorskú výšku 450 m n. m. a chotár od 420 po 1 364 m n. m. (Minčol). Z vyššie položených častí obce je priamy otvorený výhľad na Žilinskú kotlinu i Kysuce. Za obcou sa do pohoria Malá Fatra zarezáva malebná Višňovská dolina, známa svojimi krasovými úkazmi, vyvieracou a lezeckými stenami. Obkolesujú ju vrchy Hoblík, Suchárová, Úplaz, Minčol, Horná i Dolná roveň a Valientov diel. Severnú pahorkatinnú časť chotára tvoria štrkové nánosy, južnú hornatinnú v Lúčanskej Malej Fatre druhohorné horniny. Prevládajú hnedé lesné pôdy, stredne ťažké fluvizeme a pseudogleje, lesy sú len v južnej časti. Neďaleko centra obce sa nachádza malý lesopark, miestnymi nazývaný Hájik. V minulosti sa v doline ťažilo zlato a na úpätí Hoblíka istý čas aj dolomit. Súčasná obec poskytuje svojim obyvateľom vhodné podmienky pre život, čo dokazuje kontinuálny nárast počtu obyvateľov. V obci sú vybudované všetky inžinierske siete (elektrická energia, voda, zemný plyn i kanalizácia), obecný rozhlas, káblová televízia a opravujú a rozširujú sa cestné komunikácie. V obci je vybudovaná voľne dostupná wifi zóna, meteostanica a ochranu majetku a bezpečnosť na frekventovaných lokalitách pomáha zabezpečovať kamerový systém. Občania i návštevníci obce majú k dispozícii kultúrny dom, materskú i základnú školu, telocvičňu, multifunkčné ihrisko, nákupné stredisko, penzión, pizzeriu, 6 pohostinstiev, poštu, ambulanciu praktického lekára či kaderníctvo. Pre deti sú vybudované 4 detské ihriská a obyvateľom najmä v letnom období slúži na relax areál kúpaliska s plážovým ihriskom. Spojenie s mestom zabezpečujú prímestské linky SAD Žilina (7.5.2022, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Vi%C5%A1%C5%88ov%C3%A9_\(okres_%C5%BDilina\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Vi%C5%A1%C5%88ov%C3%A9_(okres_%C5%BDilina))).

Lietavská Lúčka

Lietavská Lúčka leží v južnej časti Žilinskej pahorkatiny, na nive rieky Rajčianka, asi 6 kilometrov od Žiliny. Rieka už viackrát spôsobila v obci povodeň. a západe susedí Lietavská Lúčka s obcou Lietava, na juhozápade s Lietavskou Svinnou-Babkovom, na juhu s Porúbkou, na juhovýchode s Turím, na východe s Rosinou a na severe s mestskou časťou Žiliny Bytčicou. Obec Lietavská Lúčka je spojená s mestom Žilina a Rajec lokálnou železničnou traťou, po ktorej premáva malý motorový vlak, ľudovo nazývaný „Rajecká Anča“. V obci je malá železničná stanica a občania využívajú železničnú osobnú dopravu na cestovanie za prácou či nákup mi do Žiliny. Obec je taktiež spojená linkami SAD Žilina s mestom Žilina, mestom Rajec a okolitými dedinami. Stredom obce vedie cesta I. triedy Žilina – Prievidza. Vo výstavbe je privádzač a križovatka s diaľnicou D1, situovaná na východnom okraji obce. Privádzač by mal pokračovať južným smerom až za Porúbku, čím prevezme veľkú časť regionálnej i tranzitnej dopravy. V Lietavskej Lúčke bola v časoch socializmu postavená veľká cementáreň. Zelenina a ovocné stromy boli často biele od práškoveho cementu, ktorý unikal z továrne. V 90. rokoch sa situácia výrazne zlepšila odprašením výroby v cementárni (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Lietavsk%C3%A1_L%C3%BA%C4%8Dka).

2.1 HISTÓRIA MESTA

Prvé stopy prítomnosti človeka na území mesta pochádzajú z poslednej doby ľadovej, okolo r. 2000 pred n. l. Vďaka priaznivým podmienkam po príchode Slovanov v 5. stor. sa začalo trvalejšie osídlenie vo viacerých menších osadách, z ktorých potom vzniklo mesto. Žilina sa prvý raz spomína už v r. 1208. Žilinskí Slováci spolu s nemeckými kolonistami z Tešína získali mestské privilégia okolo r. 1290 a vybudovali mesto na dnešnom Mariánskom námestí. Tu už predtým bola staršia slovenská osada a hrad, ktorý sa neskôr zmenil na farský kostol. Toto centrum mesta bolo v 15. stor. spolu s okolitými ulicami opevnené hradbami a priekopami, čo sa dodnes zachovalo v názvoch ulíc Horný a Dolný val. Murované hradby Žilina nikdy nemala. Opevnenie mesta pozostávalo iba z hlinených valov, drevených palisád a vodnej priekopy. Prvá zmienka o Žiline ako meste je z r. 1312, prvé zachované mestské privilégium je z r. 1321. V tom čase bolo mesto majetkom kráľa. Rozvinuli sa tu remeslá a obchod a mesto sa stalo právnym strediskom pre celú oblasť Kysúc a Považia, ako aj obcí a iných častí severozápadného Slovenska. Žilinčania boli zakladateľmi mnohých obcí na tomto území. Diaľkový obchod s ovčou vlnou a súkennými výrobkami i so zahraničím prispel k rozmachu mesta. Rozvinulo sa tu školstvo, kultúrna vyspelosť sa odzrkadlila v písomných pamiatkach, napríklad v Žilinskej knihe z r. 1378. Pre dejiny Slovákov je významný prvý knižný zápis v slovenčine z r. 1451 a najmä Privilégium pre žilinských Slovákov z r. 1381, ktorým kráľ Ľudovít pri svojej návšteve mesta zrovnoprávnil Slovákov s Nemcami. Od 16. stor. obývali mesto len Slováci. Približne koncom 15. a začiatkom 16. stor. mesto prestalo byť kráľovským majetkom a stalo sa majetkom Strečnianskeho panstva, čo z právneho hľadiska znamenalo, že malo štatút zemepanského mestečka. Avšak aj v tomto postavení si Žilina zachovala všetky práva slobodného mesta.

Najväčší rozkvet mesta bol v stredoveku v 16. a 17. stor. V 18. cechoch sa rozvinula výroba, ktorá priniesla Žiline a jej obyvateľom prosperitu. Ročne sa tu konalo šesť jarmokov, na hlavnom námestí boli týždenné trhy. Žilinské súkno sa predávalo v celom Uhorsku, ale i v zahraničí. Jeho výroba dosiahla stredoeurópsky význam. V r. 1542 už existovalo evanjelické gymnázium, v 17. stor. tu bola známa Dadanova tlačiareň. Žilinskí študenti študovali od 15. stor. na univerzitách v Prahe, v Nemecku, Poľsku a inde. V r. 1610 sa konala v Žiline významná synoda evanjelickej cirkvi, ktorá dala základy organizácie tejto cirkvi na Slovensku. V r. 1691 bolo založené jezuitské gymnázium, ktoré od r. 1777 prevzali františkáni. Pre architektúru mesta bola významná prestavba starších gotických domov v 16. a 17. stor. do renesančnej podoby, ktorá sa zachovala dodnes na Mariánskom námestí a v historickom jadre mesta.

V 18. stor. mesto začalo upadať v dôsledku stavovských povstaní, pobytu vojsk, úbytku obyvateľstva, moru a iných príčin. Cechová výroba stagnovala a Žilina sa nerozvíjala. V r. 1848 mesto zachvátil veľký požiar, škody spôsobilo i zemetrasenie v r. 1850. V r. 1848 a 1849 prebehli v meste boje medzi maďarskými povstalcami a cisárskymi vojakmi, s ktorými spoločne bojovali slovenskí dobrovoľníci na čele s Ľ. Štúrom a J. M. Hurbanom. Títo vystúpili na námestí a vyzvali Slovákov do boja za autonómne postavenie Slovenska. Pri pobyte vojska vyhorel v januári 1849 Budatínsky zámok. Opätovný rozvoj mesta nastal po postavení Košicko-bohumínskej železnice v r. 1872 a v rokoch 1883 a 1889 železnice v smere na Bratislavu a na Rajec. Tým sa Žilina stala dopravnou križovatkou, čo spolu s dostatkom dreva, vlny, vody, ako aj lacnou pracovnou silou spôsobilo, že do mesta začal prúdiť kapitál. Začal sa rozvíjať priemysel a obchod. Už v r. 1891 v súkenke, dnešnej Slovene, začali spracovávať vlnu. Súkenné výrobky a koberce vyvážali do Európy, Ameriky, Japonska atď. Súkenka bola v tom čase najmodernejšou textilkou v Uhorsku. Podobne bola úspešná i chemická továreň postavená v r. 1892 (výroba kyseliny sírovej a soľnej) a celulózka z r. 1905.

V r. 1911 mala Žilina už 10 000 obyvateľov a v tom čase nastal jej stavebný rozvoj. Mesto sa rozrástlo v smere k železničnej stanici, k chemickej továrni na Závaží a v západnej časti na Frambore. Rozvoju Žiliny napomohli aj stavby moderných štátnych budov z rokov 1910 - 1914 v štýle secesnej architektúry, napríklad budova dnešnej obchodnej banky, reálnej školy (dnes Žilinská univerzita) a iné. Žilina bola vtedy tretím najdynamickejšie sa rozvíjajúcim mestom na Slovensku. Počet jej obyvateľov v priebehu konca 19. a začiatku 20. stor. vzrástol bezmála päťnásobne. Do výlučne slovenského mesta sa prisťahovali i obyvatelia iných národností, ale svoj slovenský charakter napriek národnostnému útlaku nestratilo. Slováci v meste privítali Martinskú deklaráciu a rozpad Uhorského štátu s tým, že v novom štáte budú mať autonómne postavenie. Toto očakávanie sa však naplnilo až v r. 1938, keď práve v Žiline bola vyhlásená autonómia Slovenska.

Ďalší rozvoj mesta nastal po r. 1955, keď sa začala budovať v priestore medzi Žilinou a Bytčicou zóna ľahkého priemyslu, strojárstva, stavebníctva a potravinárstva. Postupne tu vznikli významné podniky ako Váhostav, Závody valivých ložísk, Mliekárne, Tehelne, Pozemné stavby a iné. Na opačnom konci mesta pri Košickej ceste vznikla Tepláreň a Avia. Rozšírila sa výroba existujúcich nosných podnikov, najmä v celulózke a chemickej továrni.

Na spriemyselňovanie mesta nadväzovala bytová výstavba sídlisk Hliny, Vlčince, Solinky a Hájik. Okrem základných a materských škôl sa na sídliskách postavili stredné školy, zdravotnícka, ekonomická, stavebná priemyslovka, gymnáziá, konzervatórium a ľudová škola umenia (dnešná základná umelecká škola). K nim pribudli po r. 1990 cirkevné školy, gymnázium, obchodná akadémia, ale i štátne gymnázium, belgické lýceum a iné. V r. 1960 sa do mesta z Prahy premiestnila Vysoká škola dopravy a spojov, dnešná Žilinská univerzita. Vedeckú základňu dopĺňalo 11 výskumných ústavov, z ktorých však v súčasnosti už časť zanikla.

Pre rozvoj kultúry bol dôležitý vznik kultúrnych organizácií. Už v minulosti v meste existovalo divadlo, ktoré v r. 1991 obnovilo svoju činnosť pod názvom Mestské divadlo. V r. 1942 vzniklo mestské múzeum, ktoré v súčasnosti poznáme pod názvom Považské múzeum, so sídlom v Budatínskom zámku. Profesionálny štátny komorný orchester a Žilinský zmiešaný zbor vystupuje v budove bývalého kina, prestavaného pre jeho potreby v r. 1988. Medzi kultúrne inštitúcie patrí aj Dom odborov, Žilinská hvezdáreň, Regionálne osvetové stredisko, Žilinská knižnica, Považská galéria doplnená v súčasnosti o neštátne galérie, Mestské divadlo, Bábkové divadlo, folklórne súbory Rozsutec, Stavbár a iné (15.10.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_1ec3734e-6488-4299-bef1-a38d147a5b87).

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Žilinská kotlina

Geomorfologická stavba širšieho okolia Žiliny je charakterizovaná veľkou mnohotvárnosťou reliéfu, ktorého pomerne zložitý a rôznorodý vývoj ovplyvnila veľmi pestrá geologická stavba územia z pohľadu veku, genézy a geologického zloženia (tektonicko-petrografického).

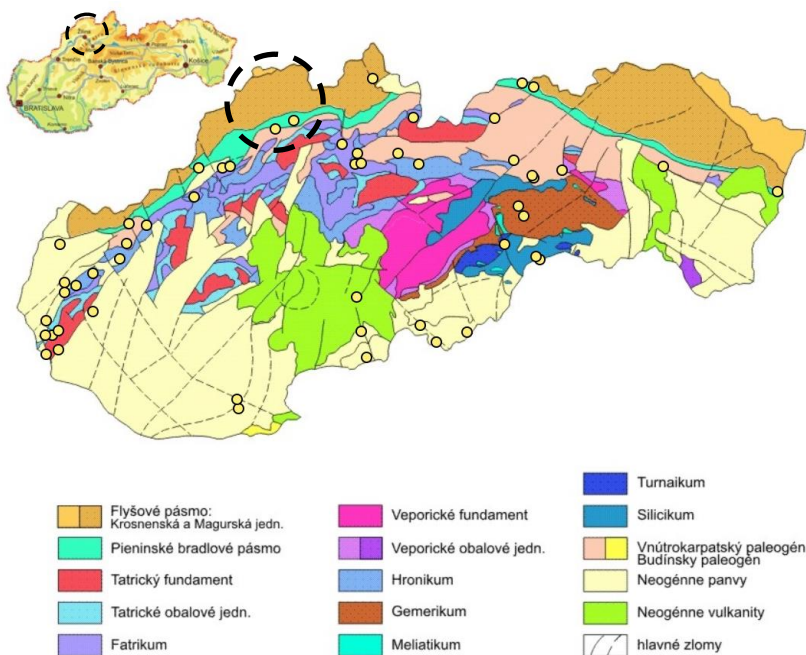
Žilinská kotlina v rámci okresu Žilina zaberá cca. 28,55 % územia. Žilinská kotlina je medzihorská tektonická depresia nepravidelného tvaru, ktorá patrí do považskej sústavy kotlín vo Fatransko-tatranskej oblasti. Žilinská kotlina sa nachádza medzi horskými chrbtami pohorí Malá Fatra, Strážovské vrchy, Súľovské vrchy, Javorníky a Kysucká vrchovina (2.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%B Dilinsk%C3%A1_kotlina)

Považské podolie

Považské podolie zaberá stredný tok Váhu, približne od Žiliny po Nové Mesto nad Váhom. V rámci okresu Žilina zaberá približne 0,96 %. Susedí s Javorníkmi na severe, s Bielymi Karpatmi na západe, s Myjavskou pahorkatinou a Malými Karpatmi na juhozápade, s Podunajskou pahorkatinou a Považským Inovcom na juhu, so Strážovskými vrchmi na východe a napokon so Súľovskými vrchmi na severovýchode. Rieka Váh spája tri stupne: najvyššie položenú Bytčiansku kotlinu, oddelenú pahorkatinou v oblasti mesta Považská Bystrica (ktorá je súčasťou bradlového pásma) od susednej Ilavskej kotliny ležiacej juhozápadne od nej. Najnižšie a najjužnejšie leží Trenčianska kotlina, pričom predel medzi ňou a Ilavskou kotlinou leží zhruba na spojnici Brezina na ľavom brehu a Skalka na pravom brehu Váhu pri Trenčíne. Najvyšším bodom Považského podolia je Ondrejová (509 m n. m.) pri Považskej Bystrici, najnižším bodom je miesto, v ktorom Váh vteká do Podunajskej pahorkatiny (cca 180 m n. m.) v oblasti tzv. Beckovskej brány (2.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Pova%C5%BESk%C3%A9_podolie, RUSES Žilina, 2020).

Geologické pomery

Kvartérny pokryv územia tvoria deluviálne sedimenty vcelku, hlinité, hlinito-piesčité, hlinito-kamenité, piesčito-kamenité až balvanovité svahoviny a sutiny, fluviálne sedimenty, piesky, piesčité štrky až piesky v terasách s pokryvom spraší, sprašových hĺn alebo svahovín, fluviálne sedimenty, piesky, piesčité štrky až piesky v terasách bez pokryvu, fluviálne sedimenty, prevažne nívne humózne hliny alebo hlinito-piesčité až štrkovito-piesčité hliny dolinných nív, proluviálne sedimenty, hlinité až hlinito-piesčité štrky s úlomkami hornín v náplavových kužeľoch s pokryvom spraší, sprašových hĺn, alebo svahovín, proluviálne sedimenty, hlinité až hlinito-piesčité štrky s úlomkami hornín v náplavových kužeľoch bez pokryvu, chemogénne sedimenty, sladkovodné vápence: travertíny, penovce a vápnité sintre v svahových a údolných kopách a terasách a ostatné bližšie geneticky nerozlíšené sedimenty, nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín (Atlas krajiny SR, 2002, RÚSES, 2020).

Obrázok: Geologická stavba okolia mesta Žilina

Zdroj: 4.4.2022, <http://www.paleolocalities.com/index.php/site/mapa>

Pôdne pomery

Podľa percentuálneho obsahu jednotlivých zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na tzv. pôdne druhy. Pre tento účel je zostavených viacero národných i medzinárodných klasifikácií. Pre vyjadrenie zrnitosti pôd sa u nás najviac používa Nováková klasifikácia. Táto triedi pôdy na 7 druhov podľa obsahu hrubého ílu (frakcie pod 0,01 mm). Pozitívom takejto klasifikácie je dobrá zrozumiteľnosť pre užívateľov v praxi. Dovoľuje pomerne presne klasifikovať pôdne druhy už v teréne. Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm a zastúpenie pôdných druhov na poľnohospodárskych pôdach okresu Žilina je nasledovné:

Kategorizácia pôdných druhov		
Kategória zrnitosti	Obsah častíc < 0,01 mm	Zastúpenie v %
pôdy ľahké	- piesočnaté (0 - 10%)	5,52
	- hlinitopiesočnaté (10 - 20%)	
pôdy stredne ťažké	- piesočnatohlinité (20 - 30%)	17,45
	- hlinité (30 - 45%)	
pôdy ťažké	- ílovitohlinité (45 - 60%)	16,72
	- ílovité (60 - 75%)	
pôdy veľmi ťažké	- íly (> 75%)	0,26

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Zastúpenie pôdných druhov v okresoch v %	Kategória eróznej ohrozenosti

	ľahké	stredne ťažké	ťažké	veľmi ťažké	
	piesočnaté, hlinítopiesočné	Piesočnatohlinité	hlinité	ílovitohlinité	ílovité, íly
Žilina	1,84		19,06	22,23	-
Žilinský kraj	3,91	51,28	25,88	18,86	0,06

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

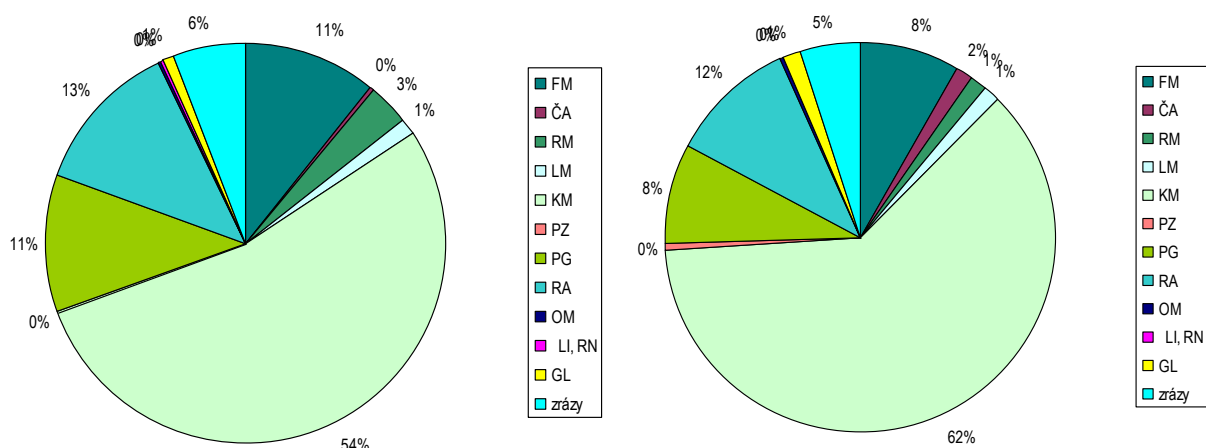
Piesočnato-hlinité pôdy (stredne ťažké) sa nachádzajú predovšetkým v oblastiach kde sa vyskytujú granitoidné horniny, niektoré druhy rúl a svory, ale aj na pieskovcoch, ryolitoch a treťohorných štrkoch. Tvorí značné plochy v pohoriach Centrálnych a Vonkajších Karpát. Piesočnatohlinité až hlinítopiesočné jemnozerné pôdy týchto pôd má značnú prímies hrubého skeletu. Vyskytujú sa v oblasti kryštallického jadra Malých Karpát, Strážovských vrchov, Malej Fatry. Vo Vonkajších Karpatoch sú súvislejšie plochy piesočnato-hlinitých pôd až hlinítopiesočných na vrcholových pieskovcových chrbtoch Javorníkov a Kysuckých Beskyd (3.4.2022, <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Michaeli1/subor/6.pdf>).

Pôdne typy

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Zahŕňa v sebe skupinu pôd charakterizovaných rovnakou stratigrafiou pôdneho profilu, t.j. určitou kombináciou diagnostických horizontov, ako výsledok kvalitatívne špecifického typu pôdotvorného procesu, ktorý sa vyvíjal a vyvíja v rovnakých hydrotermických podmienkach pod približne rovnakou vegetáciou. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou. Nižšími kategóriami klasifikačného systému pôd sú subtyp, varieta, forma. Na Slovensku je nasledujúca štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd: (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx, 20.4.2021):

Kategorizácia pôdných typov	
Pôdny typ	Zastúpenie v %
FM - fluvizem	14,4
ČA - čiernica	7,2
ČM - černozem	10,8
RM - regozem	5,5
HM - hnedozem	11,4
LM - livizem	2,7
KM - kambizem	33,4
PZ - podzol	0,1
PG - pseudoglej	7,5
RA - rendzina	3,3
OM - organozem	0,2
SK - slanisko, SC - slanec	0,1
LI - litozem, RN - ranker	0,3
GL - slej	1,7
KT - kultizem	0,1
INÉ - litozeme, rankre, rendziny resp. kambiz. a ich komplexy na zrázoch	1,3

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Obrázok: Kategorizácia pôdných typov v okrese Žilina
Zdroj: <http://www.podnemapy.sk>

Zastúpenie pôdných typov v okresoch a krajoch SR (% z poľnohospodárskej pôdy)																
Okres	FM	ČA	ČM	RM	HM	LM	KM	PZ	PG	RA	OM	SK, S	LI, RN	GL	KT	zrážy
Žilina	10,71	0,35	-	3,45	-	1,36	53,35	-	11,16	12,36	0,11	-	0,19	0,85	-	5,92
ZA kraj	8,29	1,51	-	1,21	-	1,44	61,48	0,48	8,41	10,52	0,26	-	0,05	1,25	-	5,1

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/bh/bh.aspx, 20.4.2021).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd (% z poľnohospodárskej pôdy)											
Okres	Zastúpenie kategórií bodových hodnôt (%)										Bodová hodnota (body)
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	
Žilina	5,92	15,38	27,60	14,92	26,16	6,06	3,71	0,26	-	-	32,78
Prešovský kraj	5,09	27,62	19,18	25,69	15,99	4,26	1,74	0,44	-	-	29,88

Zdroj: 2.4.2022, http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/bh/bh.aspx

Hĺbka pôdy

Územie okresu Žilina má pomerne rovnomerné zastúpenie všetkých hĺbkových kategórií pôd. Najväčšiu časť územia predstavujú hlboké pôdy (35,57 %) s hĺbkou 0,6 metra a viac, nasledujú plytké pôdy (34,33 %) s hĺbkou do 0,3 metra a relatívne najmenšie zastúpenie majú stredne hlboké pôdy (30,10 %) s hĺbkou 0,3 až 0,6 metra (RÚSES, 2020).

Najkvalitnejšie pôdy s kódom BPEJ v meste Žilina

Obrázok: Najkvalitnejšie pôdy s kódom BPEJ – mesto Žilina

Zdroj: 15.10.2022, <https://portal.vupop.sk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=1b9830b956ac411e9789aac54effa744>

Využitie pôdy v meste Žilina

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v meste Žilina od roku 2011.

Výmera územia v ha.	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celk. výmera úz. mesta	8 002,8	8 002,8	8 002,8	8 002,8	8 002,8	8 002,8	8 002,8	8 002,8	8 003,6	8 003,6	8 003,6
Poľnohosp. pôda - spolu	3 267,9	3 260,2	3 248,5	3 243,0	3 239,6	3 234,9	3 225,6	3 222,1	3 219,9	3 220,0	3 215,7
- orná pôda	1 502,7	1 499,1	1 488,6	1 483,6	1 481,2	1 478,8	1 472,7	1 470,6	1 468,6	1 467,7	1 464,9
- záhrada	349,0	348,2	347,3	345,8	344,9	343,9	343,4	342,5	341,9	341,1	340,2
- ovocný sad	29,2	29,2	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1	29,0	29,0	29,0	29,0
- trvalý trávny porast	1 386,9	1 383,8	1 383,5	1 384,4	1 384,3	1 383,0	1 380,3	1 379,9	1 380,4	1 382,2	1 381,6
Nepoľnoh. pôda - spolu	4 735,0	4 742,6	4 754,3	4 759,9	4 763,3	4 768,0	4 777,3	4 780,8	4 783,8	4 783,6	4 787,9
- lesný pozemok	2 062,6	2 062,2	2 062,4	2 062,6	2 062,4	2 063,2	2 062,5	2 062,4	2 061,6	2 062,4	2 062,3
- vodná plocha	431,6	430,8	430,9	430,9	431,1	431,1	430,6	430,7	430,5	430,5	430,7
- zast. plocha a nád. v.	1 635,5	1 641,3	1 645,1	1 648,8	1 650,3	1 654,2	1 657,4	1 660,4	1 667,4	1 672,8	1 676,7
- ostatná plocha	605,3	608,3	615,9	617,6	619,4	619,4	626,8	627,3	624,2	617,9	618,2

Zdroj: 20.9.2022, DataCube ŠÚ, 2022

Štruktúra výmer územia sa v priebehu sledovaného obdobia zmenila relatívne výrazne. K negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade ornej pôdy (1464,9 ha). K výraznému nárastu došlo v prípade zastavaných plôch a ostatných plôch, ktorých výmera vzrástla do roku 2021 na 1676,7 a 618,2 ha. Z poľnohospodárskej pôdy došlo k poklesu aj v prípade TTP. Výmera nepoľnohospodárskej pôdy stúpila na 4787,9 ha. Zmeny v štruktúre boli významné.

Hydrologické pomery

Podľa hydrogeologickej rajonizácie SR je na území Žilinského kraja 31 hydrogeologických rajónov, z toho 17 celou svojou rozlohou a 14 do územia kraja zasahuje svojim väčším či menším podielom. Priamo okolie mesta Žilina spadá do:

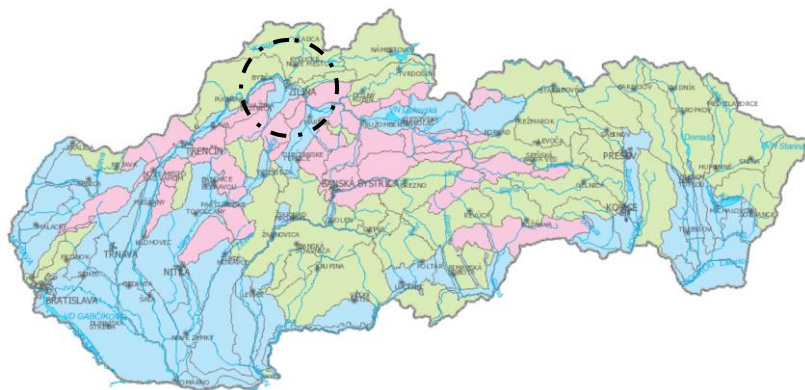
Označenie	Hydrogeologický rajón	Povodie	Okres
MP 026	Mezozoikum bradlového pásma a paleogén v povodí Varínky	Varínka	Žilina
MG 027	Mezozoikum a kryštalinikum Krivánskej Fatry	Váh, Orava, Varínka	Martin, Žilina, D. Kubín
QP 029	Paleogén a kvartér časti Žilinskej kotliny a východného okraja Súľovských vrchov	Váh, Rajčanka	Žilina

MG 030	Kryštalinikum a mezozoikum severozápadných svahov Lúčanskej M. Fatry	Rajčanka, Váh	Žilina
M 032	Mezozoikum južnej časti Lúčanskej M. Fatry	Turiec, Rajčanka	Martin, Žilina
MP 034	Paleogén a mezozoikum bradlového pásma Súľovských vrchov a Podmanínskej pahorkatiny	Váh	Bytča, Žilina
M 035	Mezozoikum severnej časti Strážovských vrchov	Rajčanka	Žilina
PM 040	Paleogén a mezozoikum bradlového pásma Javorníkov a SV časti Bielych Karpát	Váh Bytča	Žilina

Zdroj: ÚP VÚC Žilina, 1998

Na geologickej stavbe sa podieľajú komplexy magmatických, metamorfovaných a sedimentárnych hornín širokého vekového rozpätia. Svojím petrograficko-litologickým zložením, tektonickou stavbou a morfológickou pozíciou vytvárajú tieto komplexy veľmi variabilné podmienky pre formovanie, chovanie a pohyb podzemných vôd (ÚP VÚC Žilina, 1998).

Široká údolná niva Váhu je tvorená útvarami podzemných vôd kvartérnych sedimentov – SK100500P "Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu a jeho prítokov severnej časti oblasti povodia Váh". Tento úvar je priestorovo viazaný na centrálnu časť okresu, na aluviálnu nivu Váhu. Úvar tvoria najmä aluviálne a terasové štrky, piesčité štrky, piesky, glacifluviálne sedimenty, proluviálne sedimenty stratigrafického zaradenia pleistocén - holocén. V tomto útvare prevláda medzizrnová priepustnosť kolektorov. Hydrogeologický úvar SK200180F "Puklinové podzemné vody západnej časti flyšového pásma a Podtatranskej skupiny oblasti povodia Váh". Úvar tvoria najmä striedanie pieskovcov a ílovcov (flyš), slieňovce, pieskovce, bridlice a zlepenice, stratifikované do obdobia paleogénu až mezozoika – kriedy. V tomto útvare prevláda puklinová priepustnosť kolektorov. Tento úvar sa nachádza v celej centrálnej časti okresu v okolí mesta Žilina, pričom zasahuje až k celej severozápadnej hranici okresu. Stredovýchodná a severovýchodná časť okresu je tvorená hydrogeologickým útvarami SK200240FK "Puklinové a krasovo-puklinové podzemné vody Malej Fatry oblasti povodia Váh". Úvar tvoria najmä dolomity a vápence, kremence, pieskovce, slieňovce, granity a granodiority mezozoika a paleozoika. Prevláda krasovo-puklinová a puklinová priepustnosť kolektorov (RÚSES, 2020).

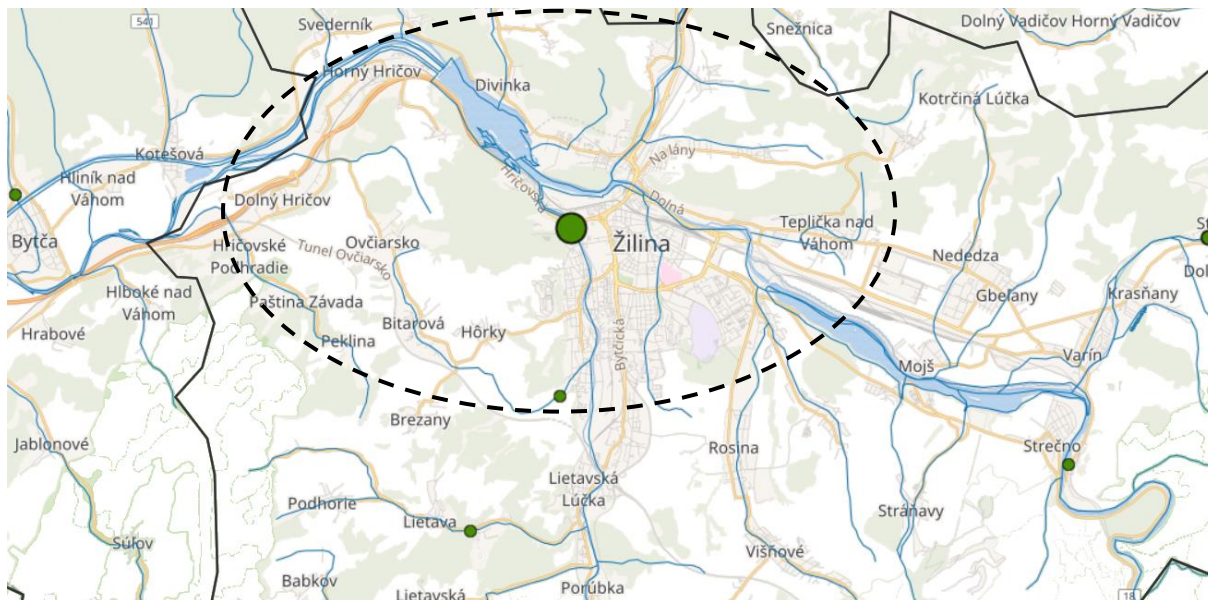
Obrázok: Hydrologický región mesta Žilina

Zdroj: 20.6.2022, <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Povrchové vody

Katastrálne územie samotného mesta Žiliny patrí pod druhú najväčšiu riečnu sústavu Slovenska. Reliéf povodia Váhu určujú jednotlivé orografické stavebné jednotky. V Strečnianskej úžine dlhej 7 km utvára Váh tri charakteristické vhlbené meandre (Krivý, Domašín a Gabrišova). Váh po sútoku s Kysucou a Rajčankou opúšťa Žilinskú kotlinu a prerezáva sa do Bytčianskej kotliny, kde vznikla vodná nádrž Hričov. Zdrojom vodnosti povrchových tokov sú predovšetkým dažďové a snehové zrážky. Jarné mesiace apríl a máj sú najvodnatejšie, lebo odvádzajú z pohorí dažďové vody spolu s vodami pri topení snehu. Najmenej vody majú toky koncom leta a

začiatkom jesene. V zimnom období je najmenej vody v januári, lebo väčšina zrážok je zachytených v snehovej pokrývke a ľade. Všetky rieky sa vyznačujú extrémnosťou odtoku, keďže v čase dažďov a topenia snehu ich hladina rýchlo stúpa a v období sucha prudko klesá. Z hydrologického hľadiska majú význam veľké územia vápencov a dolomitov, ktoré svojimi infiltračnými plochami podmieňujú bohatú pramenitosť. Na tieto oblasti je viazaný i najväčší kúpeľný areál v blízkosti Žiliny, v Rajeckých Tepliciach. Kúpele sú zamerané na liečenie reumatických, nervových a duševných chorôb a chorôb z povolania. V oblasti Javorníkov je pomerne veľké množstvo málo výdatných prameňov. Z hydrologického hľadiska nemá bradlové pásmo veľký význam (4.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Obrázok Riečna sieť v okolí mesta Žilina

Zdroj: 8.4.2022, https://www.shmu.sk/sk/?page=1&id=hydro_vod_all&station_id=6340

Váh

Váh je najdlhšia slovenská rieka a najväčší tok mesta Žilina. Tečie od Tatier smerom na západ a pri Žiline sa otáča na juh. Pri Strečne sa vodný tok upokojuje v priehradnom jazere vodného diela Žilina a pokračuje severným okrajom Žiliny, kde priberá pravostrannú Kysucú a následne ľavostrannú Rajčanku. Nasleduje vodná nádrž Hričov a opätovné rozdelenie vôd do dvoch koryt, ktoré sa práve v týchto miestach stáčajú na juhozápad. Južnejšie vedie staré koryto, ktoré východným okrajom Bytče pokračuje do Považskej Bystrice, severnejší Hričovský kanál privádza vodu k vodnému dielu Mikšová a Považská Bystrica.

Rajčanka

Rajčanka alebo Rajčianka je rieka prameniaca v Strážovských vrchoch juhozápadne od obce Čičmany. Preteká celým územím Rajeckej doliny. V Žiline sa vlieva do Váhu. Ohraničuje Lúčanskú Malú Fatru od západu a Strážovské vrchy z východu. Je ľavostranným prítokom Váhu, má dĺžku 47,5 km a priemerný prietok 4 m³/s pri obci Stránske. Je tokom III. rádu. Pramení v podcelku Zliechovská hornatina, na juhovýchodnom svahu Strážova (1 213,3 m n. m.) v nadmorskej výške približne 775 m n. m., v lokalite Zákľuka. Mimo územia mesta Žilina v Žilinskej kotline priberá Turiansky potok a tečie už len na sever, najprv popri Porúbke, následne zľava priberá Svinianku a Lietavský potok, preteká Lietavskou Lúčkou, Bytčicou kde priberá Bytčický potok a napokon priteká na územie mesta Žilina do mesta Žilina. Tu priberá zľava ešte Bitarovský potok a Bradovú a v severozápadnej časti mesta, pri mestskej časti Strážov ústi v nadmorskej výške 326,1 m n. m. do Váhu (3.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/Raj%C4%8Danka>).

Vodné plochy v meste Žilina

Vzhľadom na množstvo vody pritekajúcej Váhom do okresu, ale aj množstvo vody, ktoré sa tvorí priamo v okrese, boli vybudované 2 veľké vodné nádrže s energetickým využitím – je to VD Žilina a VdN Hričov. Okrem týchto

veľkých vodných nádrží sa v okrese vyskytujú aj menšie vodné nádrže. Je to predovšetkým Čierňanský rybník, ktorý vznikol prehradením údolia potoka Čierňanky. Hrádza má vybudovaný obtok pre rybovod. Malé neprietočné jazero ako pozostatok ťažby štrkov sa nachádza pri ľavom brehu riečky Kysuca pri Brodne (mestská časť Žiliny). Špecifickým prípadom vodnej nádrže je sedimentačná nádrž nad mestskou časťou Bytčica – odkalisko Žilinskej teplárne (RÚSES, 2020). Menšie jazero vzniklo prehradením a vyrovnaním toku rieky pri budovaní vodného diela v Celulózke (4.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>). Vodná plocha materiálovej jamy pri vodnom diele Žilina o rozlohe 3 ha. Dno kamenité až bahnité. Hĺbka do 5 m (4.4.2022, <https://www.srzmsozilina.sk/>).

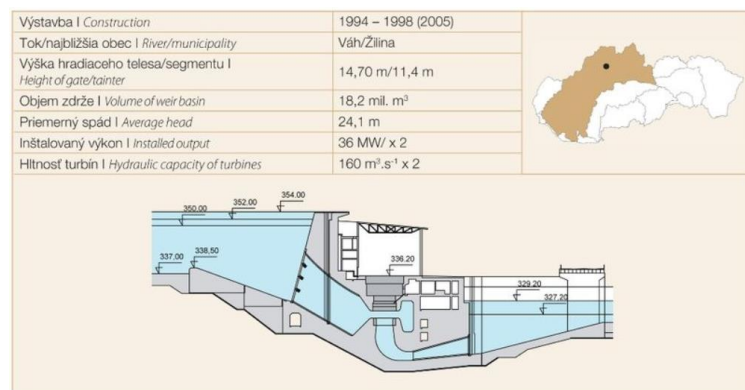
Vodné plochy v meste Žilina v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	431,6	430,8	430,9	430,9	431,1	431,1	430,6	430,7	430,5	430,5	430,7

Zdroj: DataCubes, ŠÚ SR, 2022

Ako prezentuje obrázok, najväčšie vodné plochy v rámci katastra sú v meste Žilina, ktoré zahŕňa sústavu vodných diel, ako aj vodných tokov, ktoré sa v katastri mesta nachádzajú. Veľký podiel vodných plôch má aj obec Horný Hričov rovnako z dôvodu existencie vodného diela.

Vodná nádrž Žilina

Dielo bolo uvedené do prevádzky v rokoch 1997 – 1998. Účelom Vodného diela Žilina je výroba elektrickej energie a zásobovanie priemyselných podnikov v Žiline technologickou vodou. Nachádza sa tu vodná elektrárňa, ktorá má dva hydroagregáty s celkovým výkonom 72 MW (2×36 MW). Priemerná ročná dodávka elektrárne za roky 1998 – 2000 bola 156 GWh/rok.. Technické parametre: dĺžka nádrže 7,5 km, šírka nádrže 250 – 600 m, celkový objem nádrže 18,15 mil. m³, úžitkový objem pri maximálnej výške hladiny 352,00 m n. m. 3,9 mil. m³, kolísanie vodnej nádrže za prevádzky 1,7 m, kóta maximálnej hladiny vody 352 m n. m., hrádza nádrže maximálna výška 15 m, šírka koruny 6 m, šírka komunikácie 4,5 m, je tesnená fóliou naviazanou na podzemnú tesniacu stenu. Prietoky Váhu v Mojši: Qr priem = 95,6 m³/s, Q100 = 2 140 m³/s (po modifikovaní vplyvom vodných diel Liptovská Mara a Orava: Q100 = 1 490 m³/s) (3.4.2022, [https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina_\(vodn%C3%A9_dielo\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina_(vodn%C3%A9_dielo))).

Obrázok: Vodné dielo Žilina

Zdroj: 5.4.2022, <http://t3.skcold.sk/?id=58>

Stavba VD Žilina bola realizovaná už v nových poprevratových podmienkach, a preto sa kládol zvýšený pohľad na životné prostredie. VD Žilina bolo z environmentálneho hľadiska neobyčajne zložitá stavba a to tým, že sa nachádza priamo na Váhu, mení zásadne jeho funkciu, ako prirodzeného biokoridoru. V snahe zachovať aspoň časť jeho pôvodných funkcií vznikol návrh tzv. náhradného biokoridoru. Je to náhradný tok, ktorý vytvára spojenie hornej a dolnej hladiny diela, čím čiastočne preklenuje tzv. bariérový efekt prehradenia toku. Svojou pobrežnou zelenou súčasne nahradí zlikvidované biotopy pozdĺž koryta Váhu. Je situovaný po pravej strane, pričom jeho šírka je minimálne 5 až 7 metrov, s rýchlosťou toku 0,6 až 0,9 m/s. Do tohto toku sú zaústené aj všetky pravostranné prítoky, čím sa vytvára prirodzený prietokový režim malej riečky. Náhradný biokoridor je prvok, ktorý sa doteraz v našich podmienkach neuplatňoval. Jeho význam je preto nielen biologicko-krajinársky, ale aj vedecký. Poznatky získané pri jeho prevádzke môžu slúžiť pri ďalších projektoch. Od rieky Varínky po celej dĺžke popri Vodnom diele Žilina preteká biokoridor (umelý potok postavený pri stavbe vodného diela). Jeho dĺžka je asi

9 000 m a prietok má 2 - 8 metrov kubických za sekundu. Ten prechádza aj okolo elektrárne a do Váhu sa vlieva asi kilometer od hlavnej nádrže. V dolnom úseku sa vlieva ešte do umelého jazierka, kde sa zdržiava vodné vtáctvo. Za pár rokov umelé koryto zarástlo stromami a drevinami a zmenilo sa na nepoznanie (4.4.2022, <https://zilina-gallery.sk/picture.php?/88147/category/370>). Je to náhradný tok, ktorý vytvára spojenie hornej a dolnej hladiny diela, čím čiastočne preklenuje tzv. bariérový efekt prehradenia toku. Svojou pobrežnou zelenou súčasne nahradí zlikvidované biotopy pozdĺž koryta Váhu. Je situovaný po pravej strane, pričom jeho šírka je minimálne 5 až 7 metrov, s rýchlosťou toku 0,6 až 0,9 m/s. Do tohto toku sú zaústené aj všetky pravostranné prítoky, čím sa vytvára prirodzený prietokový režim malej riečky (4.4.2022, <https://vdzilina.estranky.sk/clanky/vd-zilina/biokoridor-vd-zilina.html>). Vodné dielo Žilina je prvou stavbou na Slovensku, ktorej dopady na životné prostredie boli posudzované metodikou EIA. Výsledky štúdie EIA a návrhy na zmiernenie dopadov stavby na životné prostredie boli premietnuté v plnom rozsahu do jeho výstavby (5.4.2022, <http://t3.skcold.sk/?id=58>).

Vodná nádrž Hričov

Hričov je vodná nádrž na rieke Váh, pod jeho sútokom s Kysucou a Rajčankou, pri obci Horný Hričov. Je súčasťou druhej časti Vážskej kaskády a s Vodným dielom Žilina sú jej najvyšším stupňom. Pri výstavbe vodného diela bola zatopená časť obce Strážov. Základné údaje: výstavba: 1958 – 1962., objem nádrže: 8,467 mil. m³, dĺžka vzdutia hladiny: 6,0 km, zatopená plocha: 2,53 km². V čase vyšších vodných stavov sa do nádrže dostáva vodami Kysuce aj Rajčanky veľké množstvo nečistôt, ktoré ju zanášajú. V súčasnosti sú zanesené odhadom 2/3 objemu nádrže, čo značne znižuje jej akumuláciu (3.4.2022, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Hri%C4%8Dov_\(vodn%C3%A1_n%C3%A1dr%C5%BE](https://sk.wikipedia.org/wiki/Hri%C4%8Dov_(vodn%C3%A1_n%C3%A1dr%C5%BE), Názvy vodných nádrží, 2017)). Vodná plocha nádrže Hričov od priehradného telesa po ústie Rajčanky, vrátane úseku toku Rajčanky po železničný most pri obci Strážov o rozlohe 470 ha. Dno bahňité - štrkovité. Hĺbka do 10 m (4.4.2022, <https://www.srzmszilina.sk/>).

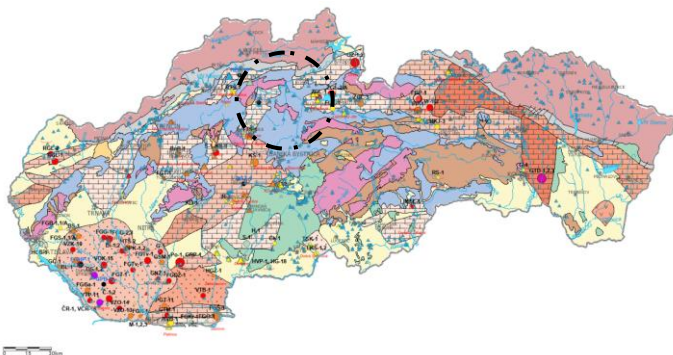
Materiálová jama Celulózka

Pod hydrouzлом v ohradenej časti je vstup do podzemia, kde sa nachádzajú dve malé vodné elektrárne s Francisovými turbínami s výkonom 50 a 100 kW. Elektrárne sú určené na výrobu elektrickej energie pre vlastnú spotrebu. Voda je privádzaná priamo z vodnej nádrže podzemnými rúrami popod potok Rosinka. Voda z elektrární vyteká do malého jazierka pri Celulózke a odtiaľ do koryta Váhu. Vodná plocha materiálovej jamy pri Vodnom diele Žilina je veľká asi 3 ha. Bola vybudovaná pri výstavbe vodného diela. Jazierko okrem rekreácie využívajú najmä rybári na lov rýb (4.4.2022, <https://zilina-gallery.sk/picture.php?/58560/category/4009>).

Podzemné vody v meste Žilina

V zmysle ustanovenia § 3, odseku 3 a 5, zákona č. 134/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) sa za osobitné vody sa považujú, ak to zákon výslovne ustanovuje:

- geotermálne vody
- zdroje prírodných liečivých vôd
- zdroje minerálnych stolových vôd
- vody, ktoré sú podľa banských predpisov vyhradenými nerastmi.

Obrázok: Zdroje geotermálnych a minerálnych vôd v okolí mesta Žilina
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Zákon č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje najmä uznávanie prírodných liečivých vôd a prírodných minerálnych vôd, využívanie a ochranu prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov. Najväčší a najvýznamnejší výskyt minerálnych vôd sa viaže na lokalitu Rajecké Teplice na hlbšie položené vápencovo-dolomitické štruktúry. Minerálne a termálne vody sa využívajú na liečebné a rekreačné účely. Ostatné zdroje minerálnych vôd v rámci okresu majú len miestny význam (RÚSES, 2020).

Zdroje minerálnej vody v okrese Žilina			
Názov	Register	Lokalita	Typ
Vajcovka 3	ZA-03	Paština Závada	prameň
Vajcovka 2	ZA-02	Paština Závada	prameň
Vajcovka 1	ZA-01	Paština Závada	prameň
Vajcovka 4	ZA-04	Paština Závada	prameň
Vajcovka 5	ZA-05	Paština Závada	prameň
Vajcovka 6	ZA-06	Paština Závada	prameň
Vrt ŽK - 5	ZA-30	Peklina	vrt
Vrt ŽK - 2	ZA-31	Stráňavy	vrt

Zdroj: RÚSES, 2020

Geotermálne vody

Významné zdroje termálnych vôd sú na lokalitách Rajec a Rajecké Teplice. Priamo v meste Žilina sa významné zdroje geotermálnych vôd nenachádzajú. Nezanedbateľný potenciál však poskytuje Žilinská kotlina na ploche 305 km² predstavuje tepelno - energetický potenciál 13,2 MW s výdatnosťou 106,5 l.s⁻¹ (ÚPN VÚC ŽK, 1998).

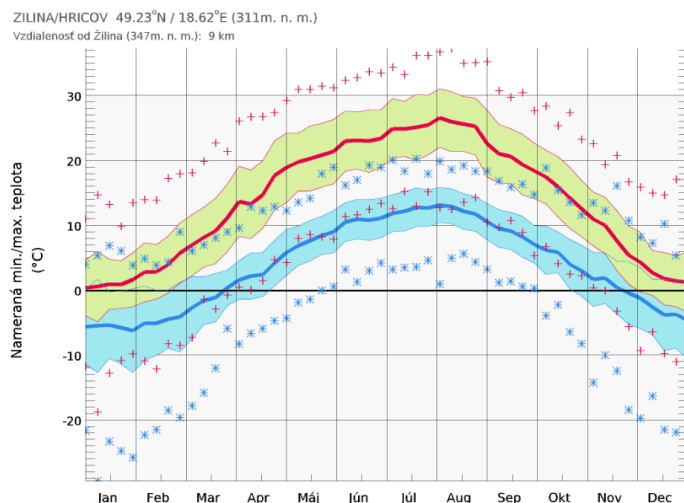
Banské vody

Na území mesta Žilina a okresu Žilina sa nenachádza žiadny banský revír, na ktorý by boli viazané historické, či súčasné banské diela, ktoré by boli zdrojom významnejších množstiev banských vôd (RÚSES, 2020).

Klimatické pomery

Klimatické pomery mesta a okresu Žilina sú výrazne diferencované podľa nadmorskej výšky a členitosti územia. Po teplotnej a zrážkovej stránke je výraznejšie odlišná relatívne teplejšia centrálna a severozápadná časť okresu od severovýchodného a východného okraja okresu (RÚSES, 2020).

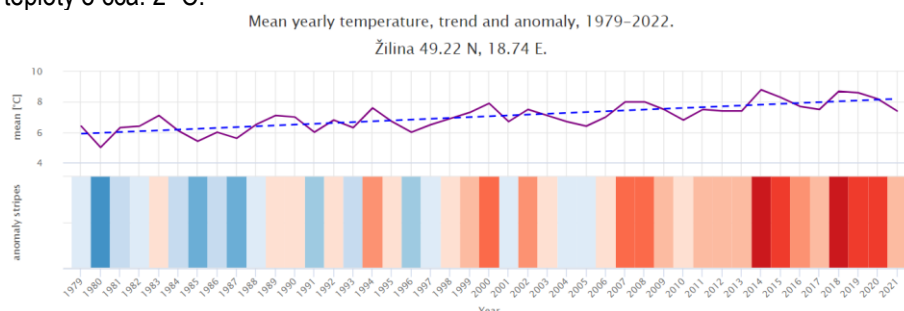
Dlhodobá priemerná ročná teplota vzduchu nameraná na meteorologických staniciach sa pohybuje od 6,6 °C do 7,8 °C. Maximálna priemerná teplota nastáva v mesiaci júl a pohybuje sa v intervale od 16,3 °C do 17,8 °C. Najnižšie teploty sa vyskytujú v mesiaci január a v dlhodobom priemere dosahujú -3,6 °C až - 2,6 °C (RÚSES, 2020).

Obrázok: Nameraná teplota v meste Žilina

Zdroj: <https://my.meteoblue.com/visimage/>

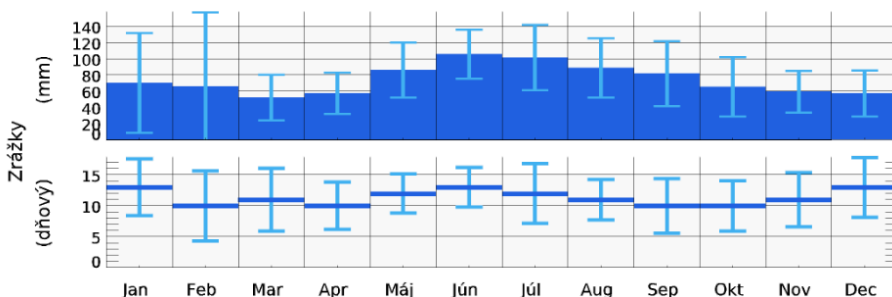
Na podnebie a klimatické pomery mesta a celej Žilinskej kotliny priamo vplyvajú jestvujúce výškové pomery územia. Táto oblasť má, tak ako územie celého Slovenska, všetky základné znaky kontinentálneho (vnútrozemského) podnebia. Žilina leží v pásme, kde nastávajú v priebehu roka pomerne pravidelné a náhle výmeny poveternostných hodnôt. Podľa dlhoročného pozorovania sa začiatkom januára obyčajne podstatne ochladí. Poveternostné pomery sa výrazne menia v marci a v apríli, keď sa dosť rýchlo striedajú intenzívne teplá s cititeľnými ochladeniami, sprevádzanými dažďovými prehánkami, často i snežením. V druhej polovici apríla teploty stúpajú a v máji na toto územie zvyčajne preniká studený arktický vzduch, čo vedie k značnému poklesu teplôt (neraz aj pod 0 °C). Obyčajne v polovici júna na naše územie zasahuje prúdenie chladnejšieho a vlhkeho oceánskeho vzduchu, ktorý sprevádzajú výdatné zrážky. Teplotné maximum v oblasti okolia mesta Žiliny pravidelne vrcholí v druhej polovici júla a začiatkom augusta. Pre koniec augusta a september sú charakteristické značné poklesy priemerných teplôt. Amplitúda pomerného oteplenia nastáva na prelome septembra – októbra, odkedy postupne teploty klesajú. Pri opätovnom oteplení v druhej polovici decembra nastáva odmäk a dočasné rozpúšťanie snehovej pokrývky (3.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>). Nasledujúci graf prezentuje trendy v zmene klímy v regióne okolo Žiliny. Od roku 1979 do roku 2021 došlo k nárastu priemernej teploty o cca. 2 °C.

Obrázok: Teplotné anomálie a teplotný trend v meste Žilina - klimatické zmeny

Zdroj: 4.4.2022, https://www.meteoblue.com/en/climate-change/%c5%bdilina_slovakia_3056508

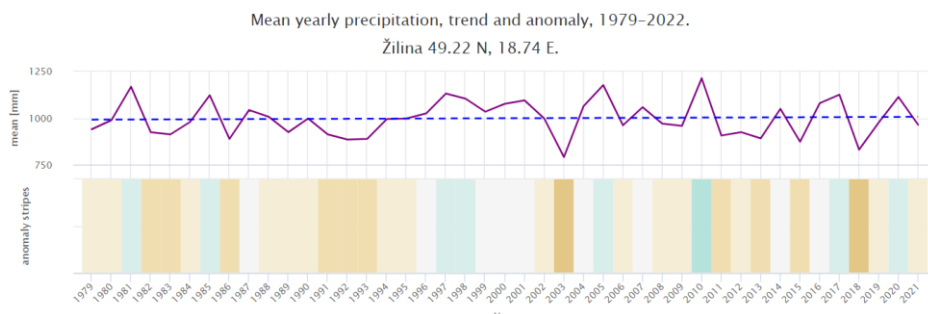
Žilina patrí do mierne teplej polovlhkej oblasti, ktorú charakterizujú chladnejšie letá. Pomerne teplé podnebie sa vyznačuje prevládanim zrážok nad vyparovaním. Prebytok vody, ktorý pri tom vzniká, vsakuje len z nepatrnej časti do zeme, ostatok odteká po povrchu v stálych a nevysychajúcich vodných bystrinách. Priemerné ročné hodnoty zrážok na území Žiliny sa pohybujú okolo 650 – 700 mm, ale v niektorých rokoch priemer vzrastá až do 900 mm. Najviac zrážok pripadá na jún, respektíve na prvú polovicu júla (3.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Obrázok: Úhrny zrážok v meste Žilina

Zdroj: <https://my.meteoblue.com/visimage/>

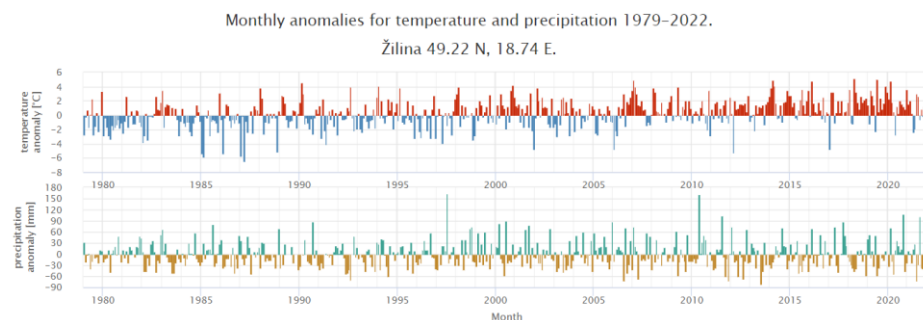
Chod zrážok pozorovaný za posledné hodnotené obdobie naznačuje, že v dolnej časti okresu došlo k miernemu zvýšeniu zrážkového úhrnu, avšak celkový chod zrážok počas roka zostáva zachovaný. Najvyššie ročné úhrny zrážok nad 1200 mm sa vyskytujú v severovýchodnej a východnej časti okresu, kde sú viazané najmä na pohorie Malá Fatra. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj zrážok v oblasti od roku 1979 do roku 2021. Priemerné hodnoty zrážok sa v čase prakticky nemenia, vznikajú však rôzne anomálie, ktoré z pohľadu časového obdobia nemožno hodnotiť ako extrémnejšie.

Obrázok: Úhrny zrážok v meste Žilina za posledných 10 rokov, priemerné hodnoty úhrnov zrážok a zrážkové anomálie

Zdroj: https://www.meteoblue.com/en/climate-change/%c5%bdilina_slovakia_3056508

Horný graf znázorňuje odhad priemerného úhrnu zrážok pre región v okolí mesta Žilina. Prerušovanou modrou čiarou je znázornený lineárny trend zmeny klímy. Ak trendová čiara smeruje zľava doprava nahor, trend zrážok je pozitívny a v Žiline je v dôsledku zmeny klímy stále vlhkejšie. Ak je vodorovná, nie je vidieť žiadny jasný trend a ak ide smerom nadol, podmienky v Žiline sa v priebehu času stávajú suchšími. Z hľadiska dlhodobého pozorovania je stav v objeme zrážok zhruba rovnaký. V dolnej časti grafu sú znázornené tzv. zrážkové pruhy. Každý farebný pruh predstavuje celkový úhrn zrážok v danom roku - zelený pre vlhšie a hnedý pre suchšie roky (4.4.2022, https://www.meteoblue.com/en/climate-change/%c5%bdilina_slovakia_3056508).

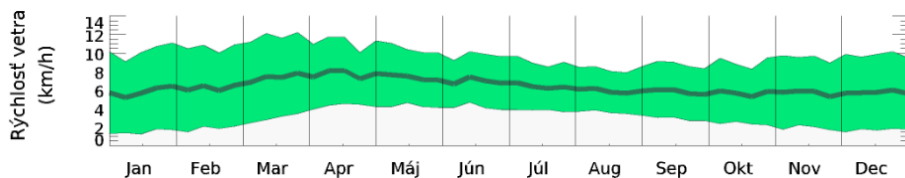
Obrázok: Mesačné teplotné a zrážkové anomálie od roku 1979 v meste Žilina

Zdroj: 4.4.2022, https://www.meteoblue.com/en/climate-change/%c5%bdilina_slovakia_3056508

Horný graf zobrazuje teplotnú anomáliu pre každý mesiac od roku 1979 až po súčasnosť. Anomália hovorí o tom, o koľko bolo teplejšie alebo chladnejšie ako 30-ročný klimatický priemer v rokoch 1980 - 2010. Červené mesiace boli teda teplejšie a modré mesiace boli chladnejšie ako normál. Na väčšine miest nájdete v priebehu rokov nárast teplejších mesiacov, čo odráža globálne otepľovanie spojené so zmenou klímy. Na dolnom grafe je znázornená anomália zrážok pre každý mesiac od roku 1979 až po súčasnosť. Anomália hovorí o tom, či v danom mesiaci spadlo viac alebo menej zrážok ako v 30-ročnom klimatickom priemere v rokoch 1980 - 2010.

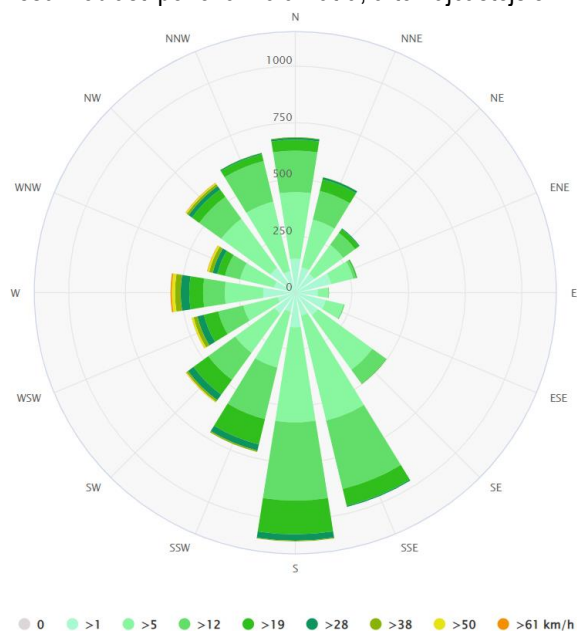
Zelené mesiace boli teda vlhšie a hnedé mesiace boli suchšie ako normál (4.4.2022, https://www.meteoblue.com/en/climate-change/%c5%bdilina_slovakia_3056508).

Výskyt snehovej pokrývky v centrálnej časti okresu sa pohybuje od 66 do 76 dní. Dlhodobejší výskyt snehovej pokrývky je viazaný len na horské oblasti Malej Fatry a Kysuckej vrchoviny (RÚSES, 2020). Nasledujúca tabuľka prezentuje priemerné hodnoty rýchlosti vetra v priebehu roka.

Obrázok: Rýchlosť vetra v meste Žilina
Zdroj: <https://my.meteoblue.com/visimage/>

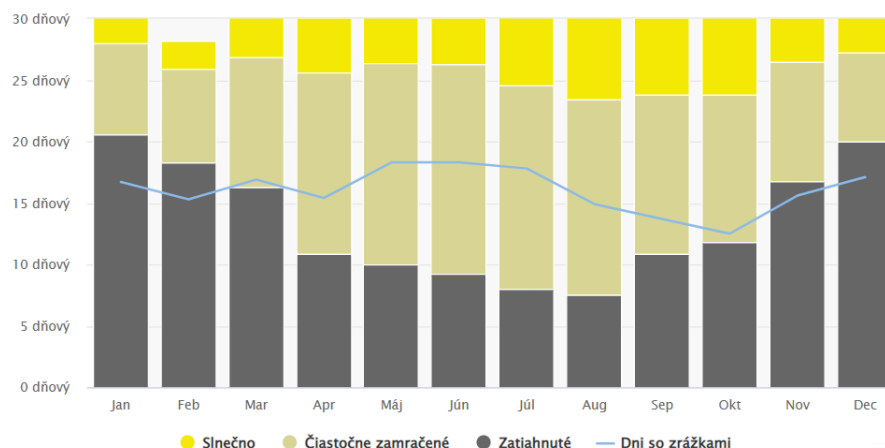
Priemerná ročná rýchlosť vetra je v meste a okrese Žilina najnižšia v údolí Váhu, Rajčanky a Varínky a pohybuje sa najčastejšie v intervale 1,8 m.s-1 po 2,7 m.s-1. Najväčšie rýchlosti dosahuje vietor na severovýchodnom okraji okresu v oblasti pohoria Malá Fatra, a to najčastejšie v intervale 4,5 m.s-1 až 6,1 m.s-1 (RÚSES, 2020).

Žilina
Obrázok: Veterná ružica pre mesto Žilina
Zdroj: 4.4.2022, https://www.meteoblue.com/en/weather/historyclimate/climatemodelled/%c5%bdilina_slovakia_3056508

Veterná ružica pre Žilinu ukazuje, koľko hodín v roku fúka vietor z určeného smeru. Príklad SW: Vietor fúka z juhozápadu (SW) na severovýchod (NE) (4.4.2022, https://www.meteoblue.com/en/weather/historyclimate/climatemodelled/%c5%bdilina_slovakia_3056508).

Priemerná ročná oblačnosť sa prakticky na celom území pohybuje v rozsahu od 64 – 65 %. Vyššia oblačnosť je viazaná len na horské oblasti Malej Fatry, kde dosahuje úroveň 66 % až 67 %. Priemerný ročný počet jasných dní sa v údoliach a podhorských vrchovinách pohybuje v rozsahu 38 až 39 dní. V oblasti Malej Fatry je počet jasných dní len o niečo menší, a to 36 až 37 dní. Priemerný ročný počet zamračených dní sa pohybuje od 140 v údoliach až po 155 dní v horských oblastiach (4.4.2022, RÚSES, 2020).

Obrázok: Priemerná mesačná oblačnosť pre mesto Žilina

Zdroj: 4.4.2022, https://www.meteoblue.com/en/weather/historyclimate/climatemodelled/%c5%bdilina_slovakia_3056508

V priemere najviac slnečnými mesiacmi za 30 ročné obdobie regiónu v okolí mesta Žilina sú mesiac jún, júl a august. Tieto mesiace však nie sú najsuššími mesiacmi roku, čo prezentuje modrá krivka.

ADAPTAČNÁ STRATÉGIA A OPATRENIA

Nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ako zvyšovanie extrémnych teplôt a vln horúčav, prívateľné dažde a dlhšie obdobia sucha sa prejavujú na kvalite života obyvateľov Žiliny. Môžu významne ohroziť najmä zdravie seniorov, malých detí a chronicky chorých pacientov.

Vedenie mesta Žilina vníma potrebu reagovať na aktuálne aj predpokladané dopady zmeny klímy v mestskom prostredí a rozhodlo sa dať si spracovať dokument „Stratégia a akčný plán adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území mesta Žilina“. Tento strategický dokument stanovuje prístup k problémom súvisiacim so zmenou klímy a identifikuje opatrenia pre udržateľné fungovanie mesta Žilina v podmienkach meniacej sa klímy v priebehu 21. storočia.

Dokument identifikuje zraniteľné miesta a navrhuje konkrétne adaptačné a mitigačné opatrenia. Stratégia a akčný plán adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy po schválení Mestským zastupiteľstvom v Žiline predstavuje podklad pre rozhodovanie a rozvoj mesta, ktorý citlivejšie reaguje na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

Adaptačná stratégia je základným plánom mesta pre prispôsobenie sa zmene klímy. Umožňuje efektívne realizovať opatrenia, vďaka ktorým sa na klimatickú zmenu bezpečne a včas pripraví a zaisť tak udržateľné fungovanie mesta v budúcnosti.

Adaptačné opatrenia

Súčasťou adaptačnej stratégie sú adaptačné opatrenia – súbor činností, ktoré zmierňujú dopady zmeny klímy na územie. Návrh adaptačných opatrení sa zakladá na dátach a odbornom posúdení územia a jeho špecifik tak, aby sa maximalizovali ich možné prínosy. Stratégia a akčný plán adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území mesta Žilina obsahuje konkrétne realizovateľné opatrenia, ktoré mestu umožnia včas a bezpečne sa prispôsobiť negatívnym dopadom zmeny klímy. Úspešná adaptácia mesta bude viesť k zníženiu celkovej zraniteľnosti. V nadväznosti na mapovanie a hodnotenie zraniteľnosti mesta a analýzu rizík sú pre jednotlivé hrozby špecifikované adaptačné opatrenia, ktoré znižujú pravdepodobnosť prejavu danej hrozby alebo zmierňujú jej negatívny dopad. Pre odporúčenie vhodných adaptačných opatrení sa vychádza z príkladov dobrej praxe, existujúcich katalógov adaptačných opatrení, a pod. (2.3.2024).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

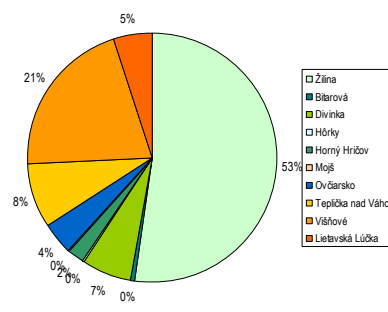
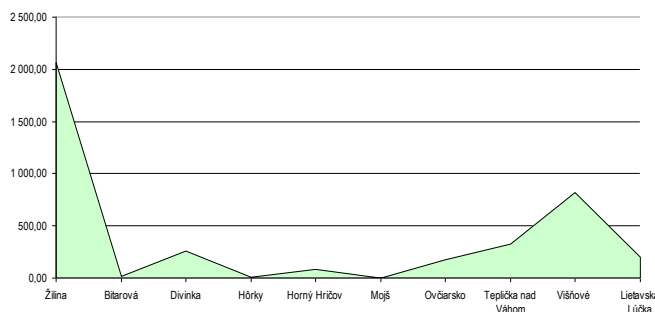
Z hľadiska fyto geografického členenia podľa Futáka (1980) prináleží územie okresu Žilina do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), do obvodov predkarpatskej flóry (Praecarpaticum), obvodu flóry vysokých (centrálnych) Karpát (Eucarpaticum) a obvodu západobeskydskej flóry (Beschidicum occidentale). Do obvodu predkarpatskej flóry prináleží okres Strážovské a Súľovské vrchy. Do obvodu flóry vysokých (centrálnych) Karpát patrí okres Fatra, s podokresmi Malá Fatra (Lúčanská Fatra) a Malá Fatra (Krivánska Fatra). Do obvodu západobeskydskej flóry prináleží okres Západobeskydské Karpaty s podokresom Javorníky a okres Západné Beskydy (RUSES, 2020).

Rozmanitosti prostredia zodpovedá i rastlinstvo, ktoré je výsledkom dlhodobého vývoja od ľadovej doby až po súčasnosť. Geologický podklad, ktorý sa často mení na malých plochách, geomorfológia územia, klíma a zloženie pôdy vytvorili podmienky pre výskyt rozmanitých druhov rastlín. V minulosti prevažnú časť územia pokrývali zmiešané lesy, dnes sú kotliny zväčša odlesnené a premenené na polia, lúky a pasienky, čím sa vytvorili podmienky pre výskyt druhotných rastlinných druhov. Z pôvodných lesov kotlin sa zachovali len zvyšky, napríklad Bôrik alebo Lesopark. Zamokrené územia s brehmi potokov a riek sa stali domovom vrb, topoľov a jelší. Na suchšie a vyvýšené miesta sa dostal jaseň, javor, dub a pozornosť si zasluhuje porast duba letného pri Hôrkach. Na neupravených pasienkoch a na medziach sa zachovali kríky hlohu, liesky, trnky a šípky. V porovnaní s kotlinami sa lepšie uchovala vegetácia vo vyšších polohách, kde sa vyskytuje zmiešaný porast buka, jedle a smrek (4.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Celkové plochy lesov v jednotlivých katastrach UMR prezentuje nasledujúca tabuľka (hodnoty v ha).

Lesy v miestnych samosprávach UMR v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	2 062,6	2 062,2	2 062,4	2 062,6	2 062,4	2 063,2	2 062,5	2 062,4	2 061,6	2 062,4	2 062,3
Bitarová	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7
Divinka	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4
Hôrky	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Horný Hričov	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0
Mojš	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ovčiarsko	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4
Teplička nad Váhom	326,3	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2
Višňové	814,0	814,0	814,0	814,0	819,2	819,3	819,1	819,1	819,1	819,1	819,1
Lietavská Lúčka	200,6	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8

Zdroj: DataCubes, ŠÚ SR, 2022

Obrázok: Zastúpenie lesov v jednotlivých samosprávach UMR v ha v roku 2021 a % zastúpenie lesov v území UMR Žilina na celkovej ploche

Zdroj: DataCubes, ŠÚ SR, 2022

So stúpajúcou nadmorskou výškou ubúda stromov a súvislý les sa začína rozpadávať na skupinky smrekov a osamelé stromy nižšieho vzhľadu. Nad týmto pásom, t. j. nad hornou hranicou lesa, sa začína pásma výskytu

kosodreviny. Z botanického hľadiska sú zaujímavé najmä Strážovské vrchy a Malá Fatra. V týchto pohoriach nachádzame druhy prenikajúce zo severu a druhy nížinné, prenikajúce z juhu údolím Váhu. Obzvlášť bohatá je flóra na územiach pekne vymodelovaných vápencami, dolomitmi a vápencovými zlepenkami. Do úzkych dolín a roklin s vlhkou a chladnou klímou zostupujú horské karpatské druhy – soldanelka karpatská, iskerník alpský a iné. Na slnečných kamenistých svahoch, vo svetlých lesoch, sa vyskytuje poniklec slovenský, horec Clusiov, horec jarný, orlíček obyčajný, klinček peristý, tučnica alpínska, astra alpínska a iné. Horské lesné rastlinné druhy, ako sú papraď samčia, devätsil biely, mačuha cesnačkovitá a iné, sa vyskytujú vo vyšších polohách Strážovských vrchov. Oblasť Javorníkov, budovaná flyšovými horninami, je na rastlinstvo chudobnejšia a prevahu tu má smrekový porast. Hojne sa tu vyskytuje kyslička obyčajná, veternica iskerníkovitá, čučoriedka obyčajná, rôzne druhy lišajníkov, machov, vres obyčajný a v celej oblasti je bohatý výskyt húb (4.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

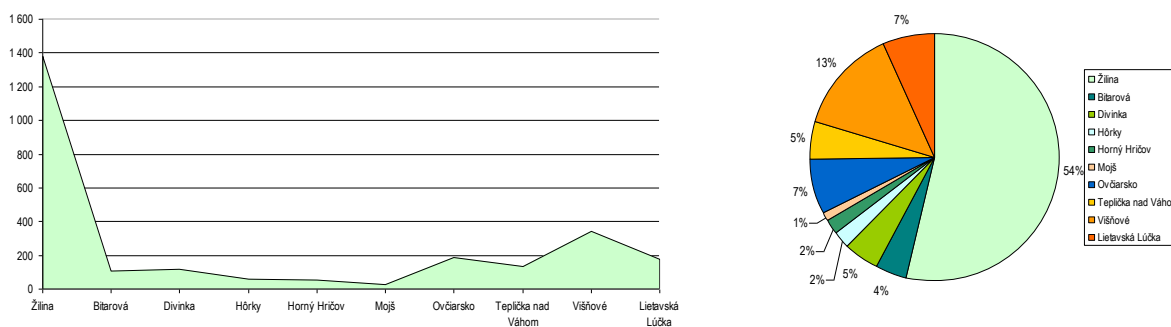
Reálnu vegetáciu mesta a okresu Žilina odzrkadľuje jej využívanie krajiny človekom, ktoré bolo do značnej miery podmienené prírodnými danosťami, najmä charakterom reliéfu a klimatickými podmienkami. Pôvodná prirodzená štruktúra lesov okresu bola v minulosti viac-menej narušená. Pomerne najzachovalejšie lesy sú v Malej Fatre, kde sú najrozšírenejšími drevinami smrek obyčajný (*Picea abies*) a buk lesný (*Fagus sylvatica*). Jedľa biela (*Abies alba*) v ostatných rokoch z našich lesov ustupuje pod vplyvom civilizačných faktorov (znečisťovanie ovzdušia a pod.). Menej je zastúpená borovica lesná (*Pinus sylvestris*) a umelo bola vysadená borovica čierna (*Pinus nigra*), vo Vrátnej doline v 19. stor. aj borovica hladká (*Pinus strobus*). K najčastejším sa vyskytujúcim druhom v bylinnom podraсте patria zubačka cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), papraď samčia (*Dryopteris filix-mas*), devätsil biely (*Petasites albus*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), cesnak medvedí (*Allium ursinum*) a ďalšie. Dub zimný (*Quercus petraea*) sa zachoval ako pozostatok dávnych dôb v okolí Starého hradu, kde v podraسته môžeme nájsť kručinku farbiarsku (*Genista tinctoria*), zvonček prhlavolistý (*Campanula trachelium*), čermel' hájny (*Melampyrum nemorosum*) a iné. V najvyšších polohách Malej Fatry sa zachovali pôvodné smrekové a kosodrevinové porasty a z bylín, napr. mliečivec alpínsky (*Cicerbita alpina*), podpelica alpínska (*Homogyne alpina*), chlpaňa lesná (*Luzula sylvatica*), brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*), mačuha cesnačkovitá (*Adenostyles alliariae*), prilbica tuhá (*Aconitum firmum*) a iné. Borovica horská (*Pinus mugo*) sa vyskytuje najnižšie v doline Obšivanka (680 m n. m.). V lesoch Malej Fatry rastú ďalej tis obyčajný (*Taxus baccata*), javor hroský (*Acer pseudoplatanus*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), brest horský (*Ulmus glabra*), lipa veľkolistá a malolistá (*Tilia cordata* a *Tilia platyphyllos*), jarabina vráčia (*Sorbus aucuparia*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), jarabina mišpuľková (*Sorbus chamaemespilus*), v nižších polohách hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), javor poľný (*Acer campestre*), v blízkosti vodných tokov jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) a jelša sivá (*Alnus incana*). Na bývalých pastvinách a svetlých okrajoch sa vyskytuje breza previsnutá (*Betula pendula*), borievka obyčajná (*Juniperus communis*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), v nižších polohách zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), baza čierna (*Sambucus nigra*) a iné. V Kysuckej vrchovine a Javorníkoch má prevahu smrek obyčajný (*Picea abies*), ktorý nahradil pôvodné zmiešané lesy (jedľovo-bukové). Tieto umelé smrečiny sú často poškodzované veternými smršťami a hmyzovými kalamitami. V okolí obcí sú nekvalitné výmladkové bučiny. V podraسته sú viac-menej zastúpené teplomilné kroviny ako drieň obyčajný (*Cornus mas*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), svib krvavý (*Swida sanguinea*) a ďalšie. V bylinnej vrstve sú prítomné teplomilné druhy ostrica horská (*Carex Montana*), mednička ovisnutá (*Melica nutans*), mrvica perovitá (*Brachypodium pinnatum*), krasovlas bezbyľový (*Carlina acaulis*) a ďalšie. V Strážovských vrchoch má prevahu buk lesný (*Fagus sylvatica*) s hojným zastúpením borovice lesnej (*Pinus sylvestris*), ktorá bola umelo vysadená aj na miestach, na ktorých bol pôvodne zmiešaný les (jedľovo-bukový). Lesy Strážovských vrchov majú veľmi bohatú krovinovú vrstvu, v ktorej rastie bršlen bradavičnatý (*Euonymus verrucosus*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), ruža šípová (*Rosa canina*) a iné. Najvyšším bodom Strážovských vrchov je Strážov (1213 m n. m.), pre ktorý je už typická horská vegetácia. Je to jediné miesto, ktoré nám pripomína alpínsku vegetáciu v celom pohorí Strážovských vrchov. Preto rastlinné spoločenstvá na vrchole Strážova zaradujeme do alpínskych a subalpínskych trávinnobylinných porastov. V bučinách rastie večernica voňavá snežná (*Hesperis matronalis* subsp. *nivea*), pakost lesný (*Geranium sylvaticum*), mliečivec alpínsky (*Cicerbita alpina*), iskerník platanolistý (*Ranunculus platanifolius*), vo vrcholových partiách rastie ostrica pevná (*Carex firma*), lipnica alpínska (*Poa alpina*), zvonček maličký (*Campanula cochlearifolia*) a ďalšie horské až vysokohorské druhy. Podstatnú časť územia okresu zaberá Žilinská kotlina. V prevažnej miere bola odlesnená a v súčasnosti sa využíva na poľnohospodárske účely. Z pôvodných lesných porastov sa zachovali len nepatrné zvyšky, napríklad porast duba letného (*Quercus robur*) neďaleko obce Hôrky. Ostatné lesné porasty v kotline majú zmenené drevinové zloženie, dominuje smrek

obyčajný (*Picea abies*) s ďalšími drevinami ako buk lesný (*Fagus sylvatica*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), jelša sivá (*Alnus incana*) a ďalšie.

Celkové plochy trvalých trávnatých porastov v jednotlivých katastrach UMR prezentuje nasledujúca tabuľka (hodnoty v ha).

TTP v miestnych samosprávach UMR v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	1 387	1 384	1 384	1 384	1 384	1 383	1 380	1 380	1 380	1 382	1 382
Bitarová	107	107	107	107	107	107	107	107	106	106	106
Divinka	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116
Hôrky	60	60	60	60	60	60	60	57	57	57	57
Horný Hričov	53	53	53	52	52	52	52	52	52	52	52
Mojš	32	31	31	30	29	28	28	27	25	25	25
Ovčiarsko	187	187	187	187	187	186	186	186	186	186	186
Teplička nad Váhom	139	139	139	135	135	135	134	134	134	134	133
Višňové	349	349	349	349	345	345	345	345	345	345	345
Lietavská Lúčka	175	175	175	175	175	175	175	175	175	175	175

Zdroj: DataCubes, ŠÚ SR, 2022

Obrázok: Zastúpenie TTP v jednotlivých samosprávach UMR v ha v roku 2021 a % zastúpenie TPP v území UMR Žilina na celkovej ploche TPP

Zdroj: DataCubes, ŠÚ SR, 2022

Trvalé trávne porasty (TTP) sú reprezentované lúkami a pasienkami v podhorí a v kotlinovej časti a tiež TTP v alpskom pásme v Malej Fatre. Na vlhších pôdach rastie produkčne výkonné lúčne spoločenstvo s dominujúcim ovšikom vyvýšeným (*Arrhenatherum elatius*), pasienkové spoločenstvo tomky voňavej (*Anthoxanthum odoratum*) a psinčeka tenučkého (*Agrostis capillaris*), predovšetkým na nevápenatom podloží je časté spoločenstvo psice tuhej (*Nardus stricta*). Okrem spomenutých porastotvorných tráv na miestach nenarušených nevhodnými agrotechnickými zásahmi rastú ďalej z tráv traslica prostredná (*Briza media*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), kostrava červená (*Festuca rubra*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), trojštět žltkastý (*Trisetum flavescens*), tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*) a iné. Z bylín tu nájdeme: púpavu lekársku (*Taraxacum officinale*), očianku Rostovu (*Euphrasia rostkoviana*), margarétu bielu (*Leucanthemum vulgare*), nátržník vzpriamený (*Potentilla erecta*) a iné. K ďalším lúčnym druhom patria orchideie, napr. vemenník dvojistý (*Platanthera bifolia*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), pavstavač hlavatý (*Trausteinera globosa*), vstavač mužský poznačený (*Orchis mascula* subsp. *signifera*), zo vzácnejších hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*). K nesmierne cenným, najohrozenejším a zároveň ustupujúcim spoločenstvám patrí vegetácia rašelinísk, pramenísk a podmáčaných horských nív s výskytom rosičky okrúhlostej (*Drosera rotundifolia*), žltohlavu obyčajného (*Trollius altissimus*). Veľmi vlhké až zamokrené nelesné stanovišťa pokrývajú rašeliniskové spoločenstvá ostrice čiernej (*Carex nigra*) a pápermika pošvatého (*Eriophorum vaginatum*) s významným zastúpením machorastov, ktoré plnia dôležitú úlohu pri regulácii vodného režimu krajiny. Sú miestom výskytu väčšieho počtu chránených a ohrozených druhov rastlín, napríklad tučnice obyčajnej (*Pinguicula vulgaris*), kruštika močiameho (*Epipactis palustris*), vstavačovca Fuchsovo (*Dactylorhiza fuchsii*) a vstavačovca májového (*Dactylorhiza majalis*). Biotop prirodzených distrofných stojatých vôd s bublinatkou menšou (*Utricularia*

minor), bahničkou málokvetou (*Eleocharis quinqueflora*) a ostricou Oederovou (*Carex viridula*) sa nachádza v plytkých depresiách zaplnených vodou (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Živočíšstvo

Územie mesta Žilina sa podľa zoogeografického členenia terestrického biocyklu nachádza na rozhraní podkarpatského úseku provincie listnatých lesov a západokarpatského úseku podprovincie karpatských pohorí, provincie stredoeurópskych pohorí (Jedlička, Kalivodová, 2002, RÚSES okresu Žilina, 2020). V rámci regionalizácie území európskeho významu (v rámci koherentnej sústavy chránených území Natura 2000) patrí celé územie okresu Žilina do alpskeho bioregiónu (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Pestré druhové rozšírenie fauny je výsledkom dlhodobého vývoja, pôsobenia prírodných činiteľov a zásahov človeka. Jej dnešný stav sa formoval od konca posledného zaľadnenia. V okrajových častiach kotlín, v údolných nivách a na lúkach s pestrou vegetáciou, sa vyskytujú viaceré druhy hmyzu, motýľov, chrobákov, dvojkrídlavcov a ďalšie. Na faunu sú bohaté nižšie časti pohorí, druhy viazané na lesné prostredie. Z hmyzožravcov je to na lúkach a v krovínach žijúci krt obyčajný, piskor obyčajný a jež východoeurópsky. Vo vlhkých miestach jaskýň, v štrbinách skál, bodov a dutinách stromov žije početná skupina netopierov. Na vodné prostredie – močiare a neznečistené nádrže sú viazané obojživelníky ako ropucha zelená, skokan hnedý, rosnička zelená a salamandra škvrnitá. Z plazov je najrozšírenejšia jašterica krátkohlavá, v chladnejších miestach jašterica živorodá a na skalách žije jašterica múrová. Jediným jedovatým hadom je vretenica obyčajná. Z dôvodu poklesu počtu plazov sú všetky druhy jašteríc chránené. Medzi 62 druhmi cicavcov má významné postavenie naša najväčšia šelma – medveď hnedý, ktorý má v okrese Žilina západnú hranicu svojho rozšírenia. Ďalej je to rys ostrovid, ojedinele sa vyskytuje i mačka divá a jazvec lesný. Zo šeliem je to líška obyčajná, kuna lesná, kuna skalná, lasica hranostaj a len ojedinele sa v čistých vodách vyskytuje vydra riečna. Z poľovnej zveri je to najmä jelenia, srnčia a čierna zver a o ich reguláciu sa starajú poľovnícke združenia a štátne lesy (4.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Vtáctvo intravilánu mesta Žilina sa vyznačuje druhmi, ktoré sú viazané na blízkosť človeka, nakoľko tu nachádzajú ochranu a priaznivé potravinové podmienky. Typickými a hojne zastúpenými druhmi sú najmä hrdlička záhradná, škorec obyčajný, drozd čierny a vrabec domový. Menšia časť vtáctva sa vyskytuje celoročne, časť k nám prichádza zimovať. Sú to druhy hibernujúce (napríklad chochláč severský), iné sem zalietajú náhodne (druhy eratické). Najväčšia časť našich operencov však patrí k sťahovavým vtákom, ktoré majú zimoviská v južnej a juhozápadnej Európe, niektoré druhy až v rovníkovej Afrike. Vtáctvo Žiliny sa vyznačuje veľkou pestrosťou, na čom má zásluhu najmä blízkosť hôr a vodných plôch. V katastrálnom území mesta Žilina sa dosiaľ zistilo 148 druhov, z ktorých pravidelne hniezdi 68 druhov (45,9 %) (M. Badík, A. Štollmann, V. Urbanová, 1975).

Zoocenózy spoločenstiev tečúcich a stojatých vôd a ich brehových štruktúr

Od charakteru jednotlivých vodných a mokradových biotopov sa odvíja aj druhové zloženie živočíchov, ktoré ich osídľujú. Okrem vodných tokov a plôch sú to najmä periodické vodné plochy a mokrade v niektorých častiach okresu, ktoré majú význam pre rozmnožovanie obojživelníkov a plazov a ťah vodného vtáctva a výskyt špecifických skupín bezstavovcov. Pestré a bohaté je zastúpenie vodných bezstavovcov. Z hmyzu žijú v bystrinných častiach týchto tokov viaceré podenky (Ephemeroptera) a pošvatky (Plecoptera), indikujúce čistotu a dobrý kyslíkový režim týchto úsekov. Na brehové štruktúry tokov sú naviazané viaceré vážky (Odonata), blanokrídlavce (Hymenoptera), motýle i chrobáky. Na niektorých tokoch sa vyskytuje rak riečny (*Astacus astacus*). Rieka Váh sa v okrese Žilina nachádza v pohorskej zóne, kde od hranice okresu predstavuje typickú podhorskú rieku mrenového až lipňového pásma s výskytom hlavátky, ktoré nižšie pod Žilinou pozvoľne prechádza do pásma mreny. Z rýb (Pisces) sa v hlavnom toku Váhu v okrese vyskytujú napr. hlavátka podunajská (*Hucho hucho*), jalec hlavatý (*Leuciscus cephalus*), podustva severná (*Chondrostoma nasus*), lípeň tymiánový (*Thymallus thymallus*), a ďalšie druhy (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Zoocenózy ľudských sídiel

K najznámejším blanokrídlavcom (Hymenoptera), žijúcim v okolí ľudských sídiel, patria včela medonosná (*Apis mellifera*), osa útočná (*Vespula germanica*), či sršeň obyčajný (*Vespa crabro*). Z obojživelníkov sa v okolí

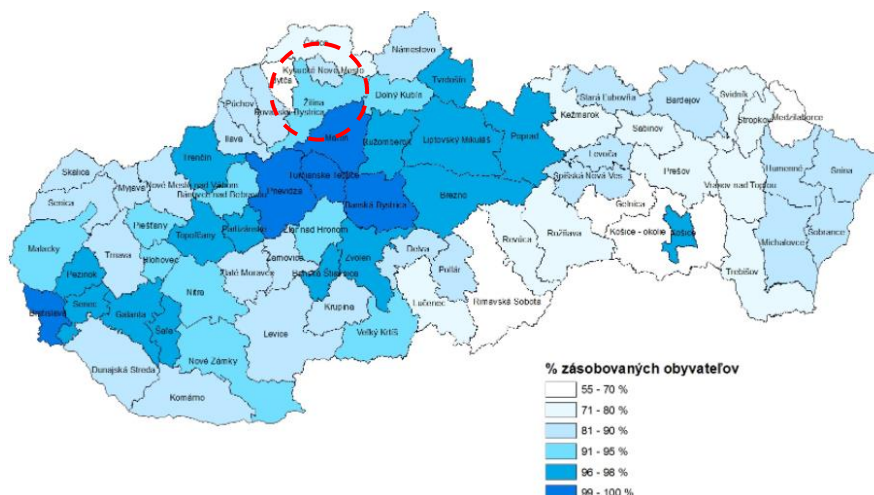
Ľudských sídiel, vrátane sídlisk, najčastejšie vyskytuje ropucha zelená (*Bufo viridis*), menej ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*) a skokan hnedý (*Rana temporaria*). Z plazov žije najmä v záhradách a parkoch jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), užovka obojková (*Natrix natrix*) a slepúch východný (*Anguis colchica*). Pomerne hojne sú aj v tomto type prostredia zastúpené vtáky. Hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*) sa vyskytuje predovšetkým v parkoch, záhradách i na cintorínoch. Žltouchost domový (*Phoenicurus ochrurus*) už dávno vymenil svoje pôvodné hniezdiská v skalách za intravilány obcí a miest, hoci ešte i dnes časť populácie hniezdi v prírodnom prostredí skál a v kameňolomoch, ďalej vrabec domový (*Passer domesticus*), vrabec poľný (*Passer montanus*), straka čiernozobá (*Pica pica*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), beloritka obyčajná (*Delichon urbica*), trasochvost biely (*Motacilla alba*). Cicavcov sa v okolí ľudských obydlií vyskytujú aj viaceré hlodavce, napríklad myš domová (*Mus musculus*) a potkan hnedý (*Rattus norvegicus*). Za nimi prichádzajú do ľudských sídiel aj viacerí predátori, napríklad kuna skalná, tchor tmavý (*Mustela putorius*), lasica myšozravá (*Mustela nivalis*) a hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*). Z hmyzožravcov sa najmä v záhradách a mestských parkoch bežne vyskytuje jež bledý (*Erinaceus concolor*) a záhradkári nie sú nadšení z krta podzemného (*Talpa europaea*). Netopiere využívajú ako letné úkryty na rodenie a výchovu mláďat najmä podkrovia sakrálnych stavieb a ďalších väčších objektov (RÚSES okrese Žilina, 2020).

2.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Zásobovanie pitnou vodou

Územie mesta Žilina spadá do pôsobnosti jednej vodárenskej spoločnosti, ktorou sú Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s., Žilina - okresy Žilina, Bytča, Kysucké Nové Mesto, Čadca.

Akciová spoločnosť, ktorá vznikla v roku 2006 ako nástupnícka spoločnosť po zaniknutej Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., prevádzkuje vodovody, kanalizácie a čistiare odpadových vôd v regiónoch Žiliny a Kysúc. Akcionármi spoločnosti sú výlučne mestá a obce. Z celkového počtu akcií 96,5 % vlastní 102 miest a obcí z regiónov Žiliny a Kysúc (20.4.2022, <https://www.sevak.sk/o-spolocnosti/profil-spolocnosti/>). Nasledujúci obrázok prezentuje % zásobovaných obyvateľov pitnou vodou v roku 2020. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, pričom jedným z rozhodujúcich faktorov tohto stavu je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach napr. na juhu stredného Slovenska a na väčšine východného Slovenska. Zásobovanosť obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov v roku 2020 dosahovala úroveň 89,81 %, (v okrese je to okolo 91 - 95 %) čo predstavuje nárast oproti roku 2005 o 4,4 %. Napriek tomu, že sa zvyšuje počet obyvateľov pripojených na verejné vodovody, odbory pitnej vody z vodohospodárskych zariadení zaznamenávajú pokles. Tento pokles sa prejavuje aj na špecifickej spotrebe vody v domácnostiach, ktorá medziročne klesá a jej hodnota z roku 2020 (80,84 l.obyv.-1.deň-1) sa alarmujúco blíži k hygienickému minimu. Ako zdroje pitnej vody sa v SR využívajú prevažne podzemné vodné zdroje (viac ako 80 %); menej ako 20 % pitnej vody pochádza z povrchových vodných zdrojov (15.4.2022, <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>). V blízkosti mesta Žilina je to okrem podzemných vôd hlavne vodná nádrž Nová Bystrica.

Obrázok: Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov v roku 2020
Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>

Podiel zásobovaných obyvateľov dosiahol v roku 2020 91 až 95 %.

SKV Žilina je najvýznamnejším vodárenským systémom v Žilinskom kraji vybudovaný na báze veľkokapacitného zdroja Nová Bystrica s kapacitou úpravne vody 1030 l.s^{-1} . Tento systém dotuje SKV Čadca, SKV Kysucké Nové Mesto, SKV Žilina a rozostavaný je prívod vody do Bytče (ÚPN - R ŽK zadanie, 2020).

Mesto Žilina je zásobovaný zo skupinového vodovodu Žilina časť Juhozápad a Skupinový vodovod Žilina, časť Severozápad (20.4.2022, <https://www.sevak.sk>).

Základné technické údaje Žilina časť Juhozápad

výdatnosť :

vodárenský zdroj Turie	80 l/s
vodárenský zdroj Fačkov	115 l/s
vodárenský zdroj Kamenná Poruba	55 l/s
vodárenský zdroj Lietavská Svinná - Patúch	35 l/s
vodárenský zdroj Lietava	70 – 100 l/s
vodárenský zdroj Stráňavy – Rybníky	40 l/s

zásobované oblasti :

mestá a obce: Žilina s viacerými mestskými časťami, Bitarová, Ovčiarsko, Lietavská Lúčka (20.4.2022, <https://www.sevak.sk>).

objem vodojemov :

Žilina - Bôrik	2 x 500 m ³ , 1 x 1000 m ³
Žilina - Chrást'	2 x 5000 m ³
Žilina - Bánová	1 x 1000 + 1 x 3000 m ³
Lietavská Lúčka	1 x 1000 m ³
Žilina - Trnové	1 x 150 m ³

Z vodojemov Bôrik sú v Žiline zásobované: staré mesto, sídlisko Hliny I, II, III, IV.

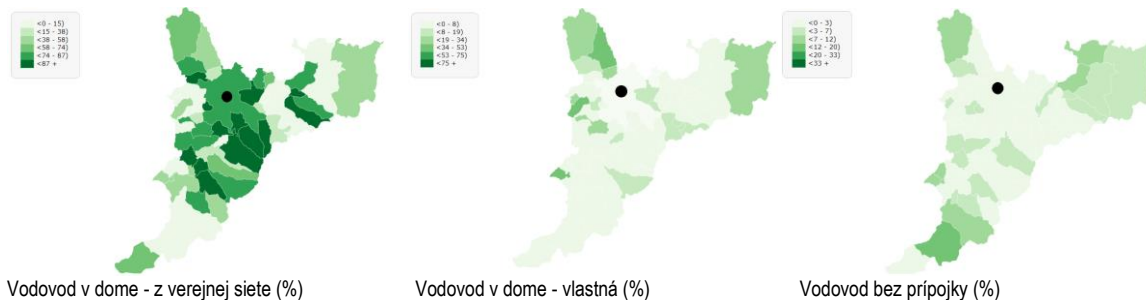
Z vodojemu Chrást' sú v Žiline zásobované: mestská časť Závodie, mestská časť Bánová, sídlisko Hliny V, VI, VII, VIII, sídlisko Vlčince, sídlisko Solinky.

úsek	materiál	priemer	dĺžka
Turie - vodojem Žilina - Bôrik (tri potrubné rady - r. 1908, 1913, 1942)	liatina	125–225 mm	3x 9,4km
Fačkov - vodojem Žilina - Chrást'	oceľ	400, 600 mm	47 km
Patúch - vodojem Lietavská Lúčka	oceľ	300 mm	6,7 km
Lietava – Žilina - Bánová	oceľ	300, 400 mm	6,8 km
Stráňavy - vodojem Žilina - Chrást'	oceľ	250, 300 mm	5,7 km

Pitná voda z prameňov je dopravovaná: z vodárenského zdroja Turie do vodojemov Žilina Bôrik, z ktorých je zásobovaná časť mesta Žilina, na trase prívodného potrubia je odbočka pre obec Turie. Z vodárenského zdroja Fačkov postupne do prerušovacieho vodojemu Rajec a akumuláčného vodojemu pre mesto Rajec (na trase je odbočka pre obec Rajecká Lesná), do prerušovacieho vodojemu Poluvsie, z ktorého je zásobovaná obec Poluvsie, do prerušovacieho vodojemu Lietavská Lúčka, z ktorého je zásobovaná obec Lietavská Lúčka a mestská časť Žilina – Bytčica a do vodojemu Žilina - Chrást', z ktorého je zásobovaná podstatná časť mesta Žilina a jej mestské časti. Z vodárenského zdroja Patúch do vodojemu Lietavská Lúčka, čím nadväzuje na prívod vody z vodárenského zdroja Fačkov (na trase prívodného potrubia sú odbočky pre obec Lietavská Svinná a jej časť Kňazova Lehota). Z vodárenského zdroja Lietava do vodojemu Lietava, z ktorého je zásobovaná obec

Lietava, odtiaľ jednou vetvou do vodojemu Bánová, z ktorého je zásobovaná časť mesta Žilina - sídlisko Solinky (na trase je odbočka do obce Hôrky); a druhou vetvou odbočkami postupne do vodojemov pre obce Brezany, Bitarová, Ovčiarsko, mestskú časť Žilina - Žilinská Lehota a Dolný Hričov. Z prameňa Stráňavy postupne do vodojemu Rosina, z ktorého je zásobovaná obec Rosina (na trase sú odbočky do vodojemov pre obce Stráňavy a Strečno) a do vodojemu Žilina - Chrašť (na trase je odbočka do vodojemov pre mestské časti Žilina – Trnové a Žilina Nová Mojšova Lúčka) (20.4.2022, <https://www.sevak.sk>).

Mesto Žilina je zásobované vodou z verejných vodovodov s pokrytím domácností 81,98 %.

Obrázok: Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov v okrese a meste Žilina
Zdroj: 5.6.2022, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Základné technické údaje - Skupinový vodovod Žilina, časť Severozápad

V rokoch 1974 – 1983 – 2003 sa realizovala výstavba skupinového vodovodu Nová Bystrica – Čadca – Žilina, ktorým sa postupne priviedla pitná voda do Novej Bystrice, Starej Bystrice, Radôstky, Klubiny, Zborova, Krásna nad Kysucou, Oščadnice, Čadce, Ochodnice, Kysuckého Lieskovca, Kysuckého Nového Mesta, Rudiny, Rudinky, Brodna, Zádubnia, Zástrania, Kotrčinej Lúčky, Žiliny, Horného Hričova, Diviny, Divinky, Marčeka, Svederníka, Kotešovej-Oblazov (20.4.2022, <https://www.sevak.sk>).

Základné technické údaje

objem vodojemov v meste:

Žilina – Budatin 2x1000 m³ 2x1000 m³
Žilina – Považský Chlmec 2x5000 m³

Nasledujúca tabuľka prezentuje podiel zásobovania pitnou vodou z jednotlivých zdrojov mesta Žilina.

Územná jednotka	Spolu	v dome - z verejnej siete (%)	v dome - vlastná (%)	mimo domu - z verejnej siete (%)	mimo domu - vlastná (%)	bez prípojky (%)	nezistený (%)
Žilina	10333	81,98	6,38	9,76	0,07	0,32	1,49

Zdroj: 22.4.2022, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-vodovodnej-pripojky/OK/SK031B/OB>

Nasledujúca tabuľka prezentuje podiel zásobovania pitnou vodou z jednotlivých zdrojov v obciach UMR Žilina. Najvyšší podiel zásobovania pitnou vodou z verejnej siete je v obciach Višňové, Lietavská Lúčka a Horný Hričov.

Územná jednotka	Spolu	v dome - z verejnej siete (%)	v dome - vlastná (%)	mimo domu - z verejnej siete (%)	mimo domu - vlastná (%)	bez prípojky (%)	nezistený (%)
Žilina	10333	81,98	6,38	9,76	0,07	0,32	1,49
Divinka	293	27,3	22,87	36,86	10,92	1,71	0,34
Hôrky	295	88,47	4,07	2,03	1,36	3,39	0,68
Horný Hričov	262	96,56	1,15	0	0	0,76	1,53
Mojš	427	20,37	8,43	58,78	10,3	1,17	0,94
Teplička nad Váhom	1221	88,53	9,83	0,25	0	0,9	0,49
Višňové	915	95,63	2,4	0,11	0,22	0,87	0,77

Bitarová	258	5,04	12,79	74,42	2,33	4,65	0,78
Ovčiarsko	210	5,24	0,48	88,1	2,86	1,9	1,43
Lietavská Lúčka	468	97,01	1,07	0	0	1,07	0,85

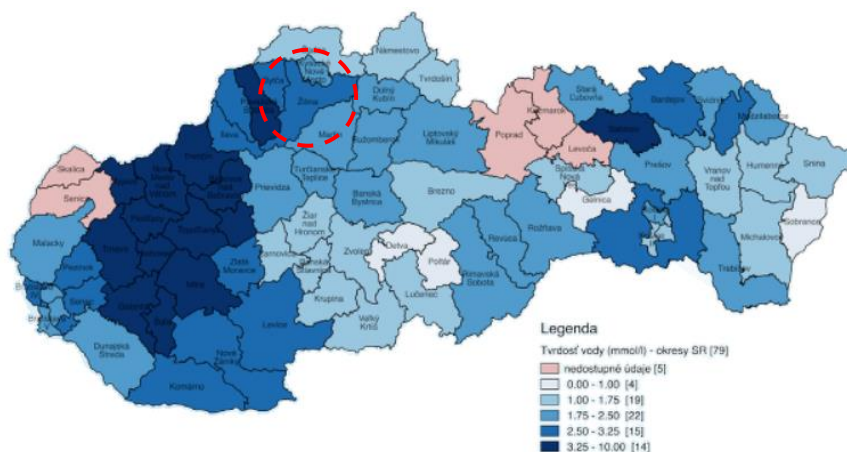
Zdroj: 22.4.2022, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-vodovodnej-pripojky/OK/SK031B/OB>

Popis distribúcie pitnej vody

Pitná voda vyrobená v úpravni vody Nová Bystrica je dopravovaná prírodným oceľovým potrubím priemeru 800 mm do rozdeľovacieho vodojemu Krásno nad Kysucou, z ktorého pokračuje prírodným oceľovým potrubím priemeru 800 mm do vodojemov Budatín a Považský Chlmec a odtiaľ do rozvodnej siete mesta Žilina (25.4.2022, <https://www.sevak.sk/wp-content/uploads/2017/12/Z%C3%A1sobovanie-pitnou-vodou-z-vod%C3%A1rensk%C3%A9ho-zdroja-Nov%C3%A1-Bystrica.pdf>).

Tvrdosť vody

Najbežnejšie jednotky tvrdosti vody sú mmol/l, nemecké stupne tvrdosti °dH a ppm. V laboratórnych rozboroch vody sa tvrdosť vody uvádza v mmol/l. V technických špecifikáciách prístrojov sa však používa najmä °dH a ppm (19.4.2022, <https://www.aquatrend.sk/fakty-o-vode-a-tvrdosti-vody/>). Ako prezentuje nasledujúci graf, v meste a okrese Žilina je tvrdá vody v rozsahu 2,5 až 3,25 mmol/l.

Obrázok Mapa tvrdosti vody
Zdroj: ÚVZ SR

Zásobovanie úžitkovou vodou

Najvýznamnejšie potreby v oblasti úžitkovej vody pokrýva rieka Váh. V doterajšom vývoji potrieb vody patrili energetika, priemysel a poľnohospodárstvo k najväčším odberateľom úžitkovej vody a toto umiestnenie sa napriek súčasným štrukturálno-ekonomickým zmenám udrží. Najväčšie odbery sú a zostanú v odvetví energetiky, chémie, celulózy a papierní. Najväčšími odberateľmi na území mesta Žilina sú SEZ Tepláreň Žilina - cca. 67 l.s⁻¹, Pov.chem.závody Žilina - cca. 57 l.s⁻¹ a PT a.s Žilina (Chemichelulóza) - cca. 60 l.s⁻¹.

Podmienkou využívania vôd je dodržiavanie globálnych ekologických limitov, ktoré predstavujú medznú hodnotu, pod ktorú nesmie poklesnúť prirodzený prietok na povrchovom toku v uzáverovom profile hodnoteného toku. Doporučená hodnota limitu MQEKO = (0,65 - 0,7) x Q_{364d}, (podľa: „Generel ochrany a racionálneho využívania vôd“). Ekologické limity, vyčíslené v zmysle Generelu ochrany a racionálneho využívania vôd, uvádza pre rieku Váh medzné hodnoty Q_{364d} m³ .s⁻¹ - 4,6 a QEKO m³ .s⁻¹ - 3,0 - 3,2 (20.4.2022, http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/RR/upn_vuc_zk_dokumenty/upn_vuc_zk.pdf).

Ochranné pásma

Ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle § 19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

Kanalizácia v meste bola budovaná od roku 1908. Odpadové vody boli do roku 1985 odvádzané na starú ČOV Žilina v Hornom Hričove. V septembri 1985 sa spustila do prevádzky nová spoločná čistiareň odpadových vôd S-ČOV Žilina, ktorá je vybudovaná na katastrálnych územiach obcí Horný a Dolný Hričov. Ide o mechanicko-biologickú ČOV so zameraním na zvýšené odstraňovanie dusíka a fosforu, s kalovým a plynovým hospodárstvom, ktorá má kapacitu 220 000 EO, 580 l/s (Qpriem) pri bezdažďovom stave a Qdažď. 1800 l/s. Vyčistené odpadové vody sú vypúšťané cez merný objekt do starého koryta rieky Váh. Kal je odvodňovaný a odvázaný ku kompostovaniu mimo areál čistiareň odpadových vôd prostredníctvom externej firmy. Priemerný prítok odpadových vôd v roku 2015 bol 520,2 l/s. (min – 202 l/s, max. – 1 709 l/s). Kvalita vypúšťaných odpadových vôd spĺňa stanovené limity. Mimo odpadových vôd bežného komunálneho charakteru sú na ČOV privádzané a čistené aj odpadové vody od nasledovných, hlavne priemyselných producentov: Metsä Tissue a.s. Žilina, Nemocnica s poliklinikou Žilina, Ryba s.r.o. Žilina, PEZA, a.s. Žilina, Slovena a.s. Žilina, IS Servis s.r.o. Žilina, Elektrovod s.r.o. Žilina, Mobis Slovakia, s.r.o., DONGHEE Slovakia, s.r.o. Strečno, A.S.A. Slovensko spol. s r.o. Zohor, KIA MOTORS Slovakia s.r.o. Žilina. Mesto Žilina má vybudovanú stokovú sieť, ktorú je možné označiť ako kombinovanú (jednotná aj delená kanalizácia). Materiál potrubí je PVC, kamenina, betón, sklolaminát, železobetón a profily sú od DN 250mm po 1800x2250mm). V meste Žilina je tiež lokálne vybudovaná aj dažďová kanalizácia (sídliisko Solinky, Hájik, Bánová, Rosinky a časti Závodia a Budatína), ktorá je v správe mesta. Z prímestských častí, kde nie je vybudovaná kanalizácia sú dažďové vody odvádzané systémom priekop, jarkov a trativodov do miestnych vodných tokov.

Prímestské časti Žiliny, kde zatiaľ nie je vybudovaná verejná kanalizácia:

Považský Chlmec - v roku 2017 sa začala realizácia výstavby delenej kanalizácie odvádzajúcej splaškové aj dažďové vody v uliciach: Pri Kysuci, Vysoká, Na hôrke, Bytčianska, Na majerisku, Hlavná z PVC DN 300 dĺžky 1,8 km vrátane výtlaku DN 100 z ČS 1, odkiaľ sú čerpané do jestvujúcej kanalizácie v miestnej časti Budatín, Dažďová kanalizácia je dĺžky 907,7 m z rúr DN 300-600 a v dĺžke 764,3 m sú vybudované aj líniové odvodňovacie prvky. V roku 2019 a 2020 bola budovaná stoková sieť.

Dažďová voda je odvedená viacerými výustnými objektami do rieky Kysuca.

Strážov - V budúcnosti sa predpokladá dobudovanie splaškovej kanalizácie v miestnej časti Strážov – PVC DN 300 v dĺžke 1,0 km.

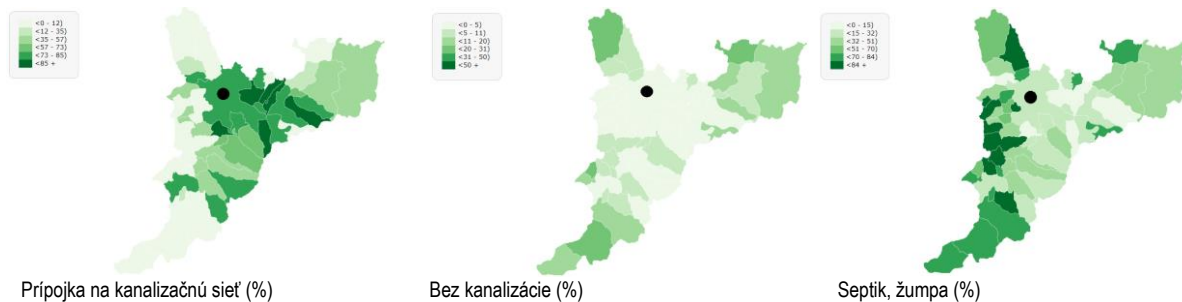
Vranie - kanalizácia nie je vybudovaná. V budúcnosti (nie skôr ako po r. 2025) sa predpokladá vybudovanie splaškovej kanalizácie z PVC rúr DN 300 dĺžky cca 6,00 km. Súčasťou bude aj čerpacia stanica, ktorou budú splaškové odpadové vody prečerpávané do kanalizácie v mestskej časti Brodno.

Zástranie - kanalizácia nie je vybudovaná. V budúcnosti sa predpokladá vybudovanie splaškovej kanalizácie z PVC rúr DN 300 v dĺžke cca 4,2 km. Súčasťou kanalizačnej siete bude aj ČS 1 a výtlakový rad DN 100 v dĺžke cca 160 m do ČS 2, odkiaľ budú výtlakom DN 125 v dĺžke 1,01 km prečerpávané do kmeňovej stoky DN 300 v dĺžke 1,7 km s napojením na kanalizačnú sieť v miestnej časti Zádubnie.

Žilinská Lehota - Kanalizačná sieť nie je vybudovaná. V budúcnosti (nie skôr ako po r. 2025) sa predpokladá vybudovanie splaškovej kanalizácie z PVC rúr DN 300 v dĺžke cca 2,53 km, ktoré budú kmeňovým zberačom DN 300 v dĺžke 1,5 km odvedené do kanalizačného zberača DN 2200 a na ČOV Žilina (PHSR mesta Žilina, 2016).

Odvádzanie dažďových vôd do dažďovej kanalizácie nie je ideálnym riešením. Absentujú výraznejšie vodozadržné a protipovodňové opatrenia hlavne v centrálnej časti mesta - napríklad povodie potoka Všivák. Potreba opatrení na prispôbenie sa zmene klímy.

Mesto Žilina patrí spomedzi ostatných samospráv v okrese Žilina k najviac odkanalizovaným s percentom napojenosti od 73 do 85 % (77,51 %).

Obrázok: Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť v okrese Žilina
Zdroj: 5.6.2022, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Tabuľka: Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť v UMR Žilina

Územná jednotka	Spolu	septik, žumpa (%)	prípojka na kanalizačnú sieť (%)	domáca čistička odpadových vôd (%)	bez kanalizácie (%)	nezistený (%)
Žilina	10333	18,5	77,51	1,57	1,01	1,41
Divinka	293	73,72	4,1	14,68	7,17	0,34
Hôrky	295	87,12	0	7,8	4,41	0,68
Horný Hričov	262	14,12	82,44	0,38	1,53	1,53
Mojš	427	15,93	81,97	0,47	0,94	0,7
Teplička nad Váhom	1221	10,48	86,9	0	2,21	0,41
Višňové	915	32,24	60,55	5,03	1,64	0,55
Bitarová	258	61,24	0	33,33	4,65	0,78
Ovčiarsko	210	83,33	0	12,86	2,38	1,43
Lietavská Lúčka	468	7,48	89,53	1,07	1,07	0,85

Zdroj: 22.4.2022, <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-kanalizacneho-systemu/OK/SK031B/OB>

Elektrická rozvodná sieť

Dodávku elektrickej energie v meste Žilina zabezpečuje Stredoslovenská energetika, a.s. (SSE, a.s.). Prenos elektrickej energie sa v Žilinskom kraji uskutočňuje prostredníctvom rozvodov 400 kV (253 km), 220 kV (239,5 km), 110 kV (743 km) a 22 kV vedenia (cca 3 000 km). V Žiline sa nachádza Slovenský energetický dispečing s celoslovenskou pôsobnosťou a tiež Centrálny energetický dispečing SSE, a.s. so stredoslovenskou pôsobnosťou. Vo Varíne sa nachádza rozvodňa s primárnym napätím 400/110 kV patriaca spoločnosti SEPS, a.s. Prenosová sústava 400 kV s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu prechádza severnou časťou v smere: Spišská Nová Ves – Liptovská Mara – Sučany – Varín – Nošovice (ČR), v smere sever – juh: Sučany – Horná Ždaňa – Veľký Ďur – Levice a Varín – Bošáca. Prenosová sústava 220 kV prechádza v smere: Lemešany – Sučany – Nováky s napojením do transformovne Medzibrod (kraj B. Bystrica), a vetva: Široká na Orave – Sučany – Bystričany. Distribučné vedenia 110 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy (uzol Varín – Sučany – Liptovská Mara – PVE Čierny Váh) a zdrojov elektrickej energie (tepelné a vodné elektrárne) pre zásobovanie distribučných staníc 110/22 kV (PHSR mesta Žilina, 2016).

V súčasnosti je mesto Žilina napájané z dvoch transformovní 110/22 kV, ktorých vlastníkom je SSE a. s. a nachádzajú sa v k. ú. mesta.

Transformovňa Rajčanka - napájanie z dvoch liniek 110 kV č. 7805 a č. 7733, transformácia zo 110 kV na 22 kV cez dva transformátory T 101 a T102, každý s výkonom 40 MVA a komplexná rekonštrukcia bola vykonaná v r. 1998 s nákladom 200 mil. Sk, bez finančnej účasti mesta.

Transformovňa Žilina (pri Tp. Žilina) - napájanie z dvoch liniek 110 kV č. 7852 a č. 7853 a transformácia zo 110 kV na 22 kV cez tri transformátory T 101, T102, T103, každý s výkonom 40 MVA (PHSR mesta Žilina, 2016).

Na území sú významné zdroje el. energie.

Výrobu elektrickej energie v území mesta a okolí Žilina zabezpečuje tepelná a vodná elektrárň s celkovou ročnou výrobou 191,1 GWh, z toho:

- Tp Žilina 350 GWh/rok
- VE Hričov 57,5 GWh/rok
- VE Žilina 171,0 GWh/rok

Vodné dielo Žilina je vodné dielo na rieke Váh neďaleko mesta Žilina. Dielo bolo uvedené do prevádzky v rokoch 1997 – 1998. Účelom Vodného diela Žilina je výroba elektrickej energie a zásobovanie priemyselných podnikov v Žiline technologickou vodou. Nachádza sa tu vodná elektrárň, ktorá má dva hydroagregáty s celkovým výkonom 72 MW (2×36 MW). Pri výstavbe vodného diela bola zaplavená takmer celá časť zástavby žilinskej mestskej časti Mojšova Lúčka, celá miestna časť Hruštiny a tri domy v obci Mojš. Namiesto zaplavených domov boli vybudované nové domy prevažne v Mojšovej Lúčke za cestou I/18, vrátane školy. Výstavba nákupného strediska a kultúrneho domu nie je zatiaľ dokončená. Z miestnej časti Hruštiny boli postavené domy v mestskej časti Rosinky. V obci Mojš boli pre výstavbu hrádze postavené tri domy. Medzi mestskou časťou Mojšova Lúčka a obcou Mojš bola vybudovaná oceľová mostná konštrukcia pre peších ponad VD namiesto starej lávky ponad rieku Váh. Do obce Mojš bola vybudovaná povedľa hrádze nová cesta zo Žiliny. Z pôvodnej starej zástavby v mestskej časti Mojšova Lúčka, bývalej samostatnej obci, zostalo blízko VD len niekoľko domov a kaplnka. Miestna časť Hruštiny, ktorá patrila do katastra Žiliny, zanikla úplne. Pamiatka na ňu zostala len malá prístenná kaplnka na Šibeniciach, odkiaľ schádzala cesta do Hruštín pri rieke Váh. Stará cesta zo Žiliny do Martina viedla pôvodne cez Hruštiny a starú zástavbu v Mojšovej Lúčke. Pri výstavbe VD bola zaplavená. Namiesto nej je vybudovaná cykloturistická trasa, ktorá samozrejme nevedie v polohe pôvodnej cesty. Pôvodným majiteľom i prevádzkovateľom diela bolo Vodné dielo Žilina, a.s. (v likvidácii od 06. 10. 2000). Vodné dielo Žilina je v súčasnosti v majetku štátu. Správcom i prevádzkovateľom celého diela je Vodohospodárska výstavba Bratislava, š. p.. Výkon - Dve kaplanove turbíny, priemer obežného kolesa 4850 mm, hĺtnosť turbín 2×150 m kubických za sekundu, priemerný spád na turbíny 24,1 m, inštalovaný výkon spolu 72 MW, ročná výroba 173 GWh elektrickej energie, prevažne špičkovej (20.4.2022, [https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina_\(vodn%C3%A9_dielo\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina_(vodn%C3%A9_dielo))).

Alternatívne zdroje elektrickej energie: medzi výhody obnoviteľných zdrojov energie (OZE) možno podľa Národného akčného plánu pre energiu z obnoviteľných zdrojov zaradiť znižovanie závislosti nášho územia na vonkajších zdrojoch energie, a teda zvyšovanie energetickej bezpečnosti SR, čo taktiež prispieva k posilneniu a diverzifikácii priemyslu a poľnohospodárstva. Ako riziká sú uvedené nestálosť objemu produkcie energií (hlavne u vody a vetra) a vplyv na nárast ceny energií. Mimo vodnej energie sú v meste Žilina využívané aj rôzne iné alternatívne formy energie. Kogenerátorové jednotky sú inštalované v Byttermi Žilina (140 kW) (22.4.2022, http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/EPaRR/2015/phsr/11/phsr-zsk-2014_2020_analyticka-cast_web.pdf).

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené káblové vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporného bodu)

- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie plynom

Zásobovanie zemným plynom sa v Žilinskom kraji zabezpečuje prostredníctvom vysokotlakových (VTL) plynovodov, VTL prípojkov a sústavy regulačných staníc (RS), ktoré umožňujú využitie zemného plynu vo všetkých formách spotreby (vykurovanie, príprava TÚV, varenie a technologické účely). Dodávku a spotrebu zemného plynu v meste Žilina a okolí zabezpečujú nasledujúce plynárenské zariadenia:

1. VTL plynovody

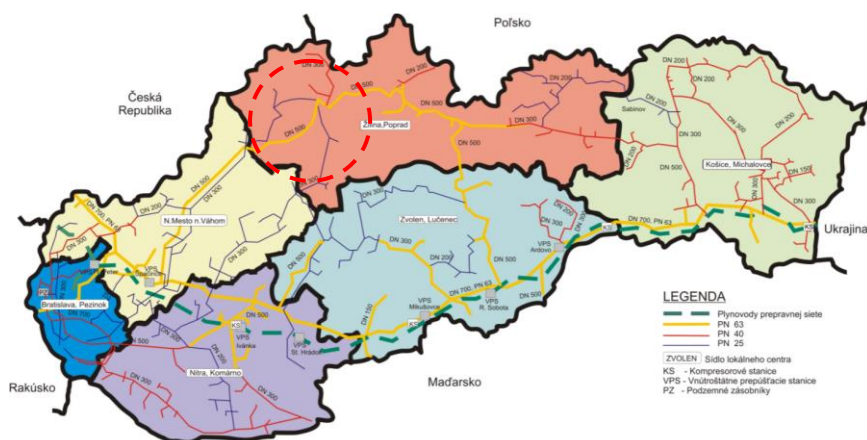
- Severné Slovensko DN 500, PN 64
- Kysucký plynovod DN 500, DN 300, DN 200, DN 150, DN 100, PN 40
- Žilina – Martin – Prievidza DN 300, PN 25

Z hľadiska nadradenej plynárenskej sústavy SR je hlavný zdroj zemného plynu pre mesto Žilina medzištátny VTL plynovod Bratstvo s prepojujácimi VTL plynovodmi Severné Slovensko.

2. Odovzdávacie stanice plynu (OS) VTL/VTL:

- OS Strečno VTL 64 Severné Slovensko/VTL 25 Považský plynovod Žilina – Martin – Prievidza
- OS Varín VTL 64 Severné Slovensko/VTL 25 Kysucký plynovod
- OS Dlhá nad Oravou VTL 64 Severné Slovensko – Oravský plynovod/VTL 40 Oravský plynovod

V roku 2020 bolo na území Žilinského kraja plynofikovaných 208 obcí, čo predstavuje 66,0 % z celkového počtu obcí 315. 100% zásobovanosť plynom obcí je na území troch okresov (22.4.2022, <http://www.zilinskazupa.sk/files/upn-r-zk-zadanie-navrh.pdf>).

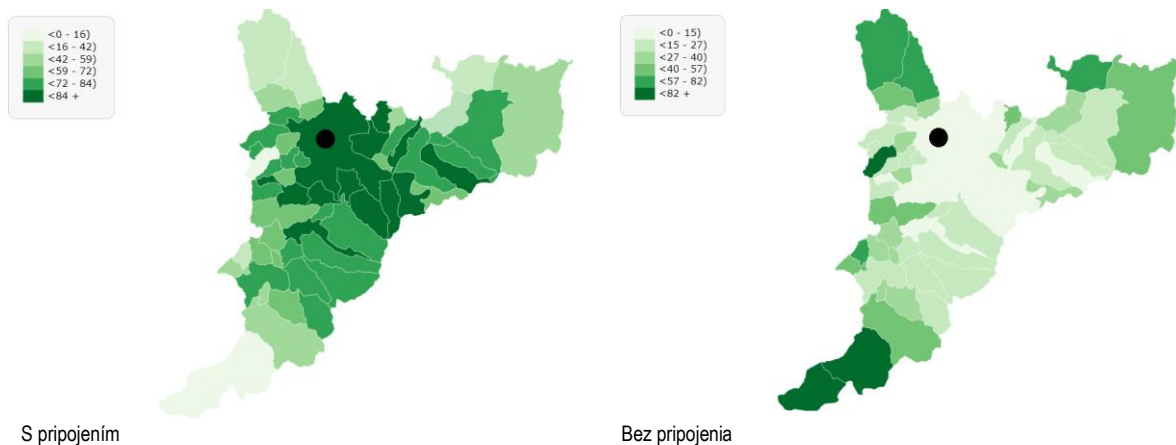
Obrázok: Hlavné distribučné vetvy plynovodov v meste Žilina

Zdroj: 4.11.2021, <https://www.spp-distribucia.sk/o-spolocnosti/co-robime/mapa-distribucnej-siete/>

Zásobovanie plynom mesto Žilina

Mesto Žilina má vybudovanú pomerne rozsiahlu plynovodnú sieť (primárnu VTL, aj sekundárnu STN a NTL plynovody s príslušnými zariadeniami OS, RS a DRS). Kapacita zariadení je postačujúca pre pokrytie súčasnej spotreby, ako aj pre predpokladaný budúci rozvoj mesta. Z dôvodov v súčasnosti stanovených kritérií pre posudzovanie rentability stavieb nie je možné zabezpečovať rozvoj plynifikácie nových lokalít z prostriedkov SPP a. s. Z budovania plynovodov priebežne od roku 1959 vyplýva nevýhodnosť používania NTL plynovodnej siete a nutnosť jej rekonštrukcie na vyšší prevádzkový tlak. V dobe začatia plynifikácie bolo bežné používanie NTL tlaku nakoľko neboli vyrábané domové regulátory tlaku (PHSR mesta Žilina, 2016).

Mesto Žilina je napojené na VTL plynovody: - VTL "Považský plynovod" DN 300, PN 2,5 MPa v prepojení na VTL plynovod Žilina - Martin - Prievidza. Zabezpečuje dodávku plynu pre všetky urbanistické obvody okrem urbanistického obvodu č. 6 – Sever a urbanistického obvodu č. 7 – Sever II - VTL plynovod "Severné Slovensko" DN 500, PN 6,3 MPa vedený južne od urbanistického obvodu č. 4 – Južný obvod a v urbanistickom obvode č. 8 - Juhovýchod. Zabezpečuje dodávku plynu pre „Považský plynovod a "Kysucký plynovod". Cez RS 34 Rosina aj pre urbanistický obvod č. 8 Juhovýchod. Prepojenie RS 19 a RS 34. - VTL "Kysucký plynovod" Varín – Čadca – Raková DN 500, 300 PN 4,0 MPa napojený cez PS Varín z VTL plynovodu "Severné Slovensko") VTL prípojkou DN 100, PN 4,0 MPa pre RS Budatín zabezpečuje dodávku plynu pre urbanistický obvod č. 6 – Sever I. (urbanistický okrsk Považský Chlmec), urbanistický obvod č. 7 – Sever II (urbanistické okrsky Budatín, Zádubnie, Zástranie) a RS Brodno, VTL prípojkou pre RS Rudina a RS Divina zabezpečuje dodávku plynu pre urbanistický obvod č. 6 – Sever I (urbanistické okrsky č. 35 a č.38, Považský Chlmec a Vranie) (Generel dopravy Žilina, 2016).

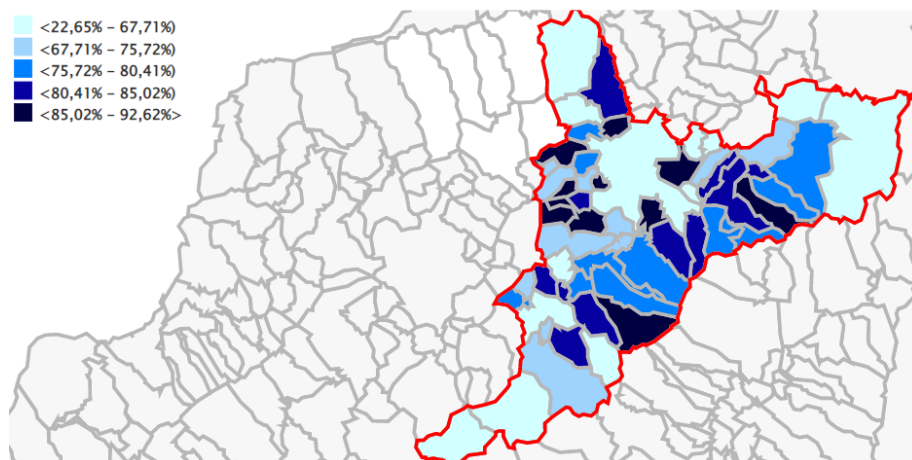
Obrázok: Podiel obyvateľov napojených na rozvodnú sieť plynu v okrese Žilina
Zdroj: 5.6.2022, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Ochranné pásma

- ochranné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 56 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm
 - 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm
 - 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území mesta s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa
 - 8 m pre technologické objekty
- bezpečnostné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 57 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území
 - 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm
 - 50 m pri regulačných staniaciach, filtračných staniaciach, armatúrnych uzloch určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľa distribučnej siete pri plynovodoch
 - s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie teplom

Spôsob zabezpečovania tepla sa delí na decentralizovaný a centralizovaný, pričom je závislý od hustoty zástavby, roku výstavby objektov a ich charakteru. Centralizovaný systém zásobovania tepla (CZT) sa uplatňuje v krajskom meste Žilina. Zdrojom energie je predovšetkým zemný plyn a pevné palivo. Podiel bytov s ústredným lokálnym kúrením v meste a celom okrese prezentuje nasledujúci obrázok.

Obrázok: Podiel bytov s ústredným kúrením lokálnym v obciach v okrese Žilina k 1. 1. 2021

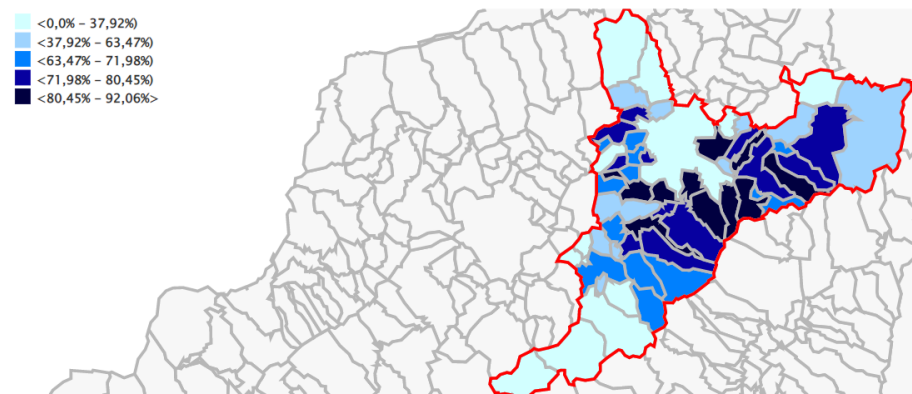
Zdroj: 25.4.2022, <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-typu-kurenia/OK/SK031B/OB>

Územná jednotka	Spolu	ústredné kúrenie diaľkové (%)	ústredné kúrenie lokálne (%)	etážové kúrenie (%)	samostatné vykurovacie teleso (%)	iný (%)	bez kúrenia (%)	nezistený (%)
Žilina	37024	62,2	25,93	6,38	2,41	0,42	0,06	2,61

Zdroj: 22.4.2022, <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-typu-kurenia/OK/SK031B/OB>

Územná jednotka	Spolu	plyn (%)	elektrina (%)	kvapalné palivo (%)	pevné palivo (%)	solárna energia (%)	iný (%)	žiadny (%)	nezistený (%)
Žilina	37024	37,68	1,73	3,22	37,71	0,02	17,1	0,06	2,48

Zdroj: 22.4.2022, <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-zdroju-energie-vyuzivaneho-na-vykurovanie/OK/SK031B/OB>

Obrázok: Podiel bytov s vykurovaním plynom v meste a v okrese Žilina k 1. 1. 2021

Zdroj: 25.4.2022, <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-zdroju-energie-vyuzivaneho-na-vykurovanie/OK/SK031B/OB>

Zdroje tepla v meste Žilina možno rozdeliť do nasledovných kategórií:

- zdroje tepla pre centrálnu zásobovanie tepla zo Žilinskej teplárenskej, a. s. pre bytový, verejný a podnikateľský sektor
- zdroje tepla pre zásobovanie tepla pre bytový sektor na sídlisku Hájik plynovými kotolňami spoločnosti Bytterm, a. s.
- zdroje tepla v individuálnej bytovej výstavbe
- zdroje tepla v objektoch verejného a podnikateľského sektora nepripojených na SCZT.

Žilinská teplárenská, a. s.

Rozhodujúcim výrobcom a dodávateľom tepla na území mesta Žilina je Žilinská teplárenská, a. s. Predmetom činnosti je výroba tepelnej a elektrickej energie. Ž. T., a. s. využíva 3 vysokotlakové parné granulačné kotly K1, K2 a K5, z ktorých kotol K1 bol rekonštruovaný začiatkom roka 2015 spoločnosťou Slovenské energetické strojárne a. s., kotly K2 a K5 boli rekonštruované tou istou spoločnosťou a jeden plynový kotol K3. Kotol K4 je v pôvodnom stave a od začiatku roka 2016 nie je prevádzkovaný. Žilinská teplárenská, a. s. neustále venuje značnú pozornosť modernizácii jednotlivých zdrojov tepla či už po stránke technickej, energetickej ako i ekologickej, čo v konečnom dôsledku prináša efektívnejšie využívanie primárnych energií obsiahnutých v palive a znižovanie emisného zaťaženia okolitého prostredia. Ž. T., a. s. využíva ako palivo najmä hnedé uhlie, konkrétne Palivo A: Sokolovská uhelná, a. s. Sokolov, lom Jiří, katalógové označenie 610, 31E, druh drobné 1, Palivo B: SD, lom Bílina, katalógové označenie 135 hp1. V menšej miere sa využíva zemný plyn, ktorý sa najmä používa na zakurovanie kotlových jednotiek a ich stabilizáciu horenia v prípade nízkych výkonov. Zemný plyn sa taktiež využíva ako palivo v kotle OKP25, ktorý sa využíva len v havarijnom stave, pričom od 01.01.2016 je jeho prevádzka ukončená.

Bytterm, a. s.

Jednou z činností spoločnosti Bytterm, a. s. je výroba tepla v plynových kotloch, ktoré sú situované na sídlisku Hájik. Zásobuje teplom viac ako 21 500 bytov a ďalšie nebytové priestory (školské a predškolské zariadenia, obchodné a administratívne budovy) na základe zmluvného vzťahu. Celkovo až 89 % tepla na vykurovanie a teplú vodu vyrába vo výmenníkových staniciach a dodáva konečným spotrebiteľom. Potrebné teplotné médium (hlavne paru a horúcu vodu) na výrobu tepla a teplej vody vo výmenníkových staniciach nakupuje od Žilinskej teplárenskej, a. s.. Zostávajúcich 11 % vyrába a dodáva teplo na vykurovanie a teplú vodu z plynových kotolní. Základné technologické zariadenia spoločnosti Bytterm, a. s., sú výmenníkové stanice (VS) - para/teplá voda a horúca voda/teplá voda napojené na primárne rozvody Žilinskej teplárenskej, a. s., plynové kotolne situované na sídlisku ŽILINA-HÁJIK, a individuálne domové alebo okrskové plynové kotolne vybudované v územnom celku mesta.

Zdroje tepla v individuálnej bytovej výstavbe

Individuálna bytová výstavba (IBV) je koncentrovaná najmä v mestských častiach Žiliny – Bánová, Brodno, Budatín, Bytčica, Mojšova Lúčka, Považský Chlmec, Strážov, Trnové, Vranie, Zádubnie, Zástranie, Závodie a Žilinská Lehota.

V individuálnej bytovej výstavbe je teplo produkované vo vlastných zdrojoch tepla, ktoré sú situované priamo v objekte spotreby tepla, pričom majú nízke tepelné výkony. V súčasnosti sú najrozšírenejšími zdrojmi tepla v IBV zdroje tepla spaľujúce zemný plyn, konkrétne najviac rozšírené sú atmosférické a kondenzačné závesné kotly s menovitým výkonom do 30 kW.

Na ovplyvňovanie prevádzky zdrojov tepla v IBV nemá miesto podľa súčasnej legislatívy prakticky žiadne nástroje, a od vývoja cien palív sa bude odvíjať i trend rekonštrukcie kotlov, prípadne ich výmeny za účinnejšie jednotky, alebo na systémy spaľujúce lacnejšie palivá (napr. dendromasa).

Tabuľka: Podiel bytov s ústredným kúrením lokálnym v obciach UMR Žilina

Územná jednotka	Spolu	ústredné kúrenie diaľkové (%)	ústredné kúrenie lokálne (%)	etážové kúrenie (%)	samostatné vykurovacie teleso (%)	iný (%)	bez kúrenia (%)	nezistený (%)
Žilina	37024	62,2	25,93	6,38	2,41	0,42	0,06	2,61
Divinka	355	0,28	87,04	0	10,99	0,28	0,85	0,56
Hôrky	335	2,39	85,97	0,9	6,57	0,9	2,39	0,9
Horný Hričov	330	3,33	78,79	2,73	11,52	1,52	0,91	1,21
Mojš	512	1,56	58,2	4,49	34,38	0,39	0,39	0,59
Teplička nad Váhom	1328	0,6	92,62	0,45	4,74	1,05	0,15	0,38
Višňové	945	2,12	83,39	1,38	10,37	1,9	0,32	0,53
Bitarová	263	7,98	69,58	9,89	6,08	2,28	3,42	0,76
Ovčiarsko	210	0,95	80	1,9	14,76	0	0,95	1,43
Lietavská Lúčka	705	5,11	70,5	9,5	12,34	1,28	0,71	0,57

Zdroj: 22.4.2022, <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-typu-kurenia/OK/SK031B/OB>

Územná jednotka	Spolu	plyn (%)	elektrina (%)	kvapalné palivo (%)	pevné palivo (%)	solárna energia (%)	iný (%)	žiadny (%)	nezistený (%)
Žilina	37024	37,68	1,73	3,22	37,71	0,02	17,1	0,06	2,48
Divinka	355	61,69	6,2	0	29,3	0	1,41	0,85	0,56
Hôrky	335	72,24	13,13	0	9,85	0,3	1,19	2,39	0,9
Horný Hričov	330	77,58	10,91	0	8,79	0	0,61	0,91	1,21
Mojš	512	62,5	33,98	0	2,34	0	0,2	0,39	0,59
Teplička nad Váhom	1328	85,62	6,55	0	7,08	0	0,23	0,15	0,38
Višňové	945	89,42	2,01	0	7,51	0,11	0,11	0,32	0,53
Bitarová	263	68,06	18,25	0	8,75	0,76	0	3,42	0,76
Ovčiarsko	210	63,81	7,14	0	20,95	0	5,71	0,95	1,43
Lietavská Lúčka	705	92,06	2,7	0	3,83	0	0,14	0,71	0,57

Zdroj: 22.4.2022, <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-zdroju-energie-vyuzivaneho-na-vykurovanie/OK/SK031B/OB>

Zdroje tepla v objektoch verejného a podnikateľského sektora nepripojených na SCZT

Objekty verejného a podnikateľského sektora na území mesta Žilina, ktoré nie sú pripojené na sústavu centrálného zásobovania teplom (SCZT), vyžívajú vlastné kotolne resp. zdroje tepla. Prevažná väčšina z nich využíva plynové kotolne (PHSR mesta Žilina. 2016).

Verejné osvetlenie

Rozvody verejného osvetlenia sú realizované dvojako, a to v súbehu so sekundárnym rozvodom nízkonapäťového káblového vedenia alebo spolu s vonkajšími sekundárnymi rozvodmi. Verejné osvetlenie v častiach, ktoré boli zrekonštruované, predstavuje jednotne koncipovanú svetelnú sústavu s jednotným druhom stožiarov a svietidiel. Celková sústava verejného osvetlenia v meste je však v súčasnosti ešte nejednotná a rôznorodá. Je predpoklad, že postupnou realizáciou obnovy jednotlivých mestských častí sa celková koncepcia verejného osvetlenia zosúladí a bude predstavovať ucelený a rovnorodý celok.

Telekomunikácie

Po telekomunikačnej stránke prislúcha mesto Žilina do primárnej oblasti Žilina s digitálnou telefónnou ústredňou HOST mesta Žilina. Z kábla prístupovej siete OOK sú prevedené účastnícke rozvody miestnej telefónnej siete (MTS). Telefónne rozvody (MTS) sú papršlekovite rozvetvené do riešeného územia mesta a to podzemným vedením, optickými káblami a vzdušnými rozvodmi metalickými káblami na podperných bodoch do jednotlivých účastníckych rozvádzačov (ÚR). Časť miestnej telefónnej siete je zakábovaná metalickými káblami vedenými popri hlavných prístupových komunikáciách. Rozvojové ciele stanovené telekomunikačným projektom kladú dôraz na digitalizáciu ústrední a budovanie trasy diaľkových optických káblov DOK a OOK a SDH technológiu aj v tejto najnižšej úrovni siete. Týmto sa okrem iného vytvoria predpoklady pre splnenie strategických cieľov ST (optika bližšie k zákazníkovi, vyššia kvalita a sortiment služieb, vytvorenie predpokladov pre poskytovanie multimediálnych služieb).

Mobilné telekomunikačné siete

Súčasná sieť mobilných operátorov Orange, a. s., Slovak Telekom, a. s., Telefónica O2, a. s., a SWAN, a. s. poskytuje v mobilnej sieti GSM prenos hlasu a dát v rozsahu 2G (900 + 1 800 MHz), 3G (2 100 MHz) aj 4G (800 MHz, 1 800 MHz a 2 600 MHz). Existujúci operátori v rámci zaistenia vysokej rýchlosti prenosu dát pripájajú jednotlivé základňové stanice v meste pomocou optických káblov na vybudovanú podzemnú transportnú optickú sieť. Z dôvodu rozširovania a skvalitnenia služieb je potrebné rešpektovať zahustenie základňových vysielacích staníc a budovanie nových v navrhovaných rozvojových lokalitách. Z hľadiska výhľadu služieb v rozsahu hlasových a dátových sú sprístupňované aj služby mobilnej siete štvrtej generácie – UMTS s vysokorýchlostnou dátovou sieťou pre pozemný aj satelitný prístup. Nasadenie novej multimódovej technológie umožní vyššiu flexibilitu riadenia siete a plynulú migráciu z GSM na nové technológie.

Ochranné pásma

- ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M., 2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V meste nie sú v súčasnosti vybudované väčšie funkčné špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v meste je podpivničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarna ochrana

Mesto má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody. Priestorová štruktúra a dimenzie komunikácií zabezpečujú dobrú dostupnosť pre zásahové vozidlá požiarnej ochrany. Zásobovanie nových rozvojových plôch požiarou vodou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete. Príjazd pre požiarne vozidlá, v rozvojových zámeroch bude zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (čím sa dosiahne požadovaná minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR č. 94/2004 Z.z.).

2.4 DOPRAVA

Po vstupe Slovenska do EÚ boli multimodálne koridory a ich doplnkové dopravné siete, pôvodne stanovené v rámci projektu TINA, začlenené do dopravnej siete krajín Európskej únie TEN – T. Paneurópska dopravná sieť pokrýva celé územie Európskej únie. Ako hlavné dopravné siete TEN-T na území prístupujúcich štátov sú definované siete, ktoré sú súčasťou multimodálnych dopravných koridorov, ktoré boli schválené Paneurópskou konferenciou ministrov dopravy EC/M/CEMT v Helsinkách v roku 1997. Výsledné riešenie trás siete TEN-T v zásade akceptuje špecifické dopravné podmienky a sídelnú štruktúru územia Slovenska.

V zmysle Nariadenia EP a Rady (EÚ) 1315/2013, ktoré definuje štruktúru transeurópskej dopravnej siete ako dvojúrovňovú, prechádzajú cez mesto Žilina dva multimodálne koridory základnej dopravnej siete TEN – T (TEN-T CORE Network), ktoré budú tvoriť základnú prioritnú kostru rozvoja udržateľnej multimodálnej európskej dopravnej siete do roku 2030, a to:

Balticko - Jadranský koridor: Gdynia - Gdansk - Katowice - Ostrava - Brno - Viedeň; Katowice - Bialsko Biala - Žilina - Bratislava - Viedeň - Graz - Terst - Koper a Terst - Benátky - Bologna - Ravenna, v Žilinskom kraji tvorený: železničnými traťovými úsekmi Žilina - Bytča (číslo trate 106), Žilina - Čadca – Mosty u Jablunkova (číslo trate 106), Čadca - Zwardon (číslo trate 114), diaľnicami D1, D3, časťou rýchlostnej cesty R3 od Martina po južnú hranicu kraja a plánovanou Vážskou vodnou cestou.

Koridor Rýn - Dunaj: Přerov - Ostrava - Žilina; Zlín - Žilina a Žilina - Košice - hranica s Ukrajinou, v Žilinskom kraji tvorený: železničným traťovým úsekom Žilina – Vrútky – Ružomberok – Liptovský Mikuláš – Liptovský Hrádok – Vážec (číslo trate 106, 105) a diaľnicou D1 (25.4.2022, http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/EPaRR/2015/phsr/11/phsr-zsk-2014_2020_analyticka-cast_web.pdf).

V zmysle dohody AGTC tvoria oba koridory aj významné dopravné trasy intermodálnej prepravy.

Žilina má okrem rozvinutej nadradenej dopravnej siete, veľký potenciál aj v oblasti intermodálnej prepravy, kde prebehla výstavba Terminálu intermodálnej prepravy v Tepličke nad Váhom, ktorý spĺňa podmienky dohody AGTC. Terminál je centrálnym terminálom pre oblasť severného Slovenska s napojením na medzinárodný obchod s krajinami EÚ, Ruskom a ázijskými krajinami. Atrakčný obvod obsluhy terminálu je 80 km, čo umožňuje obsluhu celého Žilinského kraja, severných okresov Trenčianskeho kraja, Ostravska v ČR a južnú časť Katovického vojvodstva v Poľsku (25.4.2022, http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/EPaRR/2015/phsr/11/phsr-zsk-2014_2020_analyticka-cast_web.pdf).

Obrázok: Cestná sieť v meste Žilina a jeho okolí

Zdroj: 25.4.2022, <https://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/Mapy-okresov/zilina.alej>

Vďaka svojej polohe je Žilina oddávna križovatkou obchodných ciest a už v roku 1364 uhorský kráľ Ľudovít I. Veľký dal vybudovať cestu z Košíc na Považie. Zmienka o moste cez Váh pri Budatíne sa datuje do roku 1438. Mesto sa tak rýchlo stalo významným dopravným uzlom, zabezpečujúcim spojenie v smere do Poľska, Česka, na Ukrajinu na juh, Považím na Bratislavu a Rajeckou dolinou do Ponitria. V Žiline sa stretávajú dve cesty medzinárodného významu E 50 a E 75. Dôležitú úlohu zohráva mestský okruh, na ktorý sa napájajú všetky hlavné ťahy a ktorý smeruje tranzitnú dopravu mimo centra mesta. Juhozápadným okrajom sa buduje diaľnica D1 z Bratislavy do Košíc, severozápadnou časťou bude prechádzať D3 ponad Vodné dielo Hričov smerom na Čadcu a Poľsko, ktorá je taktiež vo výstavbe. Z konca v súčasnosti sprístupnenej diaľnice D3 pri Strážove pokračuje do mesta diaľničný privádzáč, v príprave je tiež privádzáč k diaľnici D1 smerom k Lietavskej Lúčke.

Železničná doprava je v Žiline veľmi frekventovaná, čo spôsobuje križovanie železničných tratí E 42 a E 52, ktoré plnia funkciu medzinárodných magistral. Železničná stanica Žilina sa nachádza na trase paneurópskeho koridoru č. 5 a najviac rýchlikov premáva na trati z Bratislavy do Košíc. V meste sa križujú trate 120 (Bratislava – Žilina), 126 (Žilina – Rajec), 127 (Žilina – Mosty u Jablunkova) a 180 (Žilina – Košice).

Mesto Žilina využíva medzinárodné letisko pri Dolnom Hričove, ktoré bolo spustené do prevádzky v roku 1975. Dĺžka prístavacej plochy je 1 200 m a je využívané Žilinskou univerzitou a na private lety, nakoľko pravidelné linky letisko neprevádzkuje.

Mestská doprava bola zavedená v roku 1949 a v roku 1994 začala pravidelná trolejbusová premávka. (pozri Trolejbusová doprava v Žiline)

Od 29. marca 2019 v meste funguje systém zdieľaných bicyklov, nazývaný BikeKIA. Pri spustení systému bolo k dispozícii 21 stanovišť a 123 bicyklov. V júni 2022 pribudlo 8 virtuálnych staníc a 22 bicyklov. Spolu je tak k dispozícii 29 staníc a 145 bicyklov.

Pre zlepšenie dopravy v centre mesta pripravuje Mesto Žilina na základe výsledkov dopravného generelu viaceré opatrenia. V cestnej automobilovej doprave je zásadným prvkom rozvoja infraštruktúry dobudovanie diaľnice D1 na úsekoch Hričovské Podhradie – Lietavská Lúčka – Dubná Skala a D3 na úseku Strážov – Brodno. Všetky úseky sú v súčasnosti vo výstavbe je predpoklad ich plánovaného dokončenia. Rovnako podstatným prvkom pre kvalitatívnu úroveň siete MK a jej križovatiek je realizácia predĺženia I/18A a jej napojenie na I/18 pri Strečne. Veľmi dôležitým prvkom cestnej infraštruktúry je prvá časť IV. okružnej ako preložky I/64 od diaľničného privádzča na cestu I/18 na Šibeniciach. ZÁKOS je potrebné rozšíriť o predĺženie ulice 1. mája po Ľavobrežnú s prepojením a úpravou Uhoľnej. Súčasne je potrebné riešiť premiestnenie autobusovej stanice a vytvorenie integrovaného terminálu. Okrem uvedených základných prvkov cestnej infraštruktúry sú pre prijateľné riešenia dopravy v meste nutné stavebné aktivity, ktoré prepoja západ mesta s jeho centrom. Mesto Žilina plánuje zokruhovanie a zjednosmernenie hlavnej dopravnej tepny v centre, vyhradenie jedného jazdného pruhu pre

vozidlá MHD, zavedenie bezplatnej mestskej hromadnej dopravy, vybudovanie poschodových parkovacích domov a záchytných parkovísk pre ľudí dochádzajúcich za prácou z okolia Žiliny (PHSR mesta Žilina, 2016).

V roku 2022 mesto začalo pripravovať a v roku 2023 zaviedlo novú parkovacu politiku, ktorou prevzalo reguláciu parkovania v centre mesta. Zároveň mesto plánuje zaviesť reguláciu parkovania aj na sídliskách.

V rámci cyklistickej dopravy je potrebné sa v mestskom prostredí zamerať primárne na dopravný význam (dochádzka do práce, školy, za službami a pod.) a nie turistický. Systém mestských cyklotrás je H - hlavné, na ktoré nadväzujú cyklotrasy V - vedľajšie. Od roku 2022 sa budujú 3 nové úseky - V9 Vičince - Vodné dielo (1. úsek po Rosinskej ceste), V 10 Centrum - Vodné dielo (ul. M. R. Štefánika) a H2 Solinky - centrum (2., 3. a 4. úsek, 1. úsek cez sídlisko Solinky je vybudovaný).

Cesty I., II. a III. triedy

Hlavnú dopravnú rozvojovú os západ - východ tvorí prepojenie: D1 (E50). Významná cestná komunikácia E75 a E 442 zabezpečuje prepojenie Žiliny s Českou republikou.

Infraštruktúra cestnej dopravy najvyššej hierarchickej úrovne – diaľnica D1, ktorá zároveň vykazuje v rámci mesta najvyššie intenzity dopravy, je na území lokalizovaná a plánovaná v hlavnom dopravnom a sídelnom koridore Slovenska, v intenzívne osídlenom údolí rieky Váh. V severojužnom smere je hierarchicky najdôležitejšou a dopravne najintenzívnejšie využívanou existujúca a plánovaná cestná línia diaľnice D3 a rýchlostných ciest R5 a R3 v prepojení hranica ČR/PR - Čadca – Žilina – Martin – Turčianske Teplice. Závažným nedostatkom vyššie uvedených hlavných cestných prepojení je výrazné zaostávanie výstavby a prevádzkovania diaľnic D1 a D3 a rýchlostných ciest R5 a R3 za požiadavkami kladenými na plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky. Doplnkovú infraštruktúru k dopravne najzaťaženejším diaľnicam - v úsekoch s absentujúcou prevádzkou diaľnic supľujúcich ich funkciu – vytvára sieť ciest I. triedy. Z hľadiska uplatnenia funkčných nárokov na vedenie cestnej dopravy na cestách I. triedy dochádza na území mesta Žilina ku konfliktným javom tranzitnej dopravy celoštátneho významu s osídleným územím. Zvlášť intenzívne uvedené negatívne javy pôsobia v hlavnom sídelnom koridore údolia Váhu. Na sieť ciest I. triedy celoštátneho významu nadväzuje sieť ciest regionálneho významu II. triedy a ciest lokálneho (okresného) významu III. triedy. Súčasný stav celej siete ciest mesta Žilina je možné po stavebno-technickej stránke považovať za neuspokojivý, charakterizovateľný výskytom líniových, bodových a dopravnobezpečnostných závad. Opatrenia na odstránenie líniových a bodových závad sú v zásade navrhované v existujúcej trase komunikácie, nepredstavujú teda nový alebo významný záber územia (25.4.2022, <http://www.zilinskazupa.sk/files/upn-r-zk-zadanie-navrh.pdf>).

Dopravný systém mesta

Základný komunikačný systém (ZÁKOS) mesta Žilina je radiálno-okružný. Okrem hlavných radiál ho tvoria v súčasnosti 4 okruhy. Prvý okruh okolo historickej časti mesta je súčasťou doplnkovej siete mesta. Prvý okruh je súčasťou MPR ako pešia zóna, kde platia pravidlá vjazdu v zmysle VZN 7/2020 o dani za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta a o dopravnoprevádzkovom režime v pešej zóne. Druhý okruh je vedený okolo centrálnej mestskej zóny so zrejmovou obsluhou centrálnej mestskej zóny (CMZ). Okruh je tvorený dvojpruhovými miestnymi cestami a úrovňovými križovatkami. Tretí okruh – rýchlostný, je kľúčovým dopravným okruhom mesta. V súčasnej dobe slúži okolitej diaľničnej sieti (D1 a D3) a bude slúžiť pre vedenie tranzitnej a vonkajšej zdrojovej a cieľovej dopravy, ako aj pre distribúciu vnútornej dopravy mesta. Okruh tvorí len cesta I/60 s napojením na cesty I/11, I/18, I/64, II/583. Cesta I/18, tvoriaca medzinárodný cestný ťah E50, zabezpečuje smerovanie dopravy na východ - smer Martin (Košice) a cesta I/61 na západ - smer Bytča (Bratislava). Cesta I/18 sa prostredníctvom cesty I/60 napája na cestu I/11 (E75) a tým zabezpečuje smerovanie dopravy na sever – smer Čadca (Česká republika a Poľská republika) a tiež na cestu I/64, zabezpečujúcu smerovanie dopravy na Rajec (Prievidza). Celý tento okruh je riešený ako štvorpruhová cestná komunikácia s mimoúrovňovými križovatkami. Jedinou úrovňovou (svetelne riadenou) križovatkou je križovatka pri Hypermarkete Tesco na ceste I/18 smerom na Martin. Významnou súčasťou systému je štvrtý okruh, ktorý je rýchlostný, na prepojenie východnej časti mesta a oblasti priemyslu v juhozápadnej a južnej časti mesta. Okruh je navrhovaný v dvoch častiach, prvá etapa bude slúžiť ako prepojenie ciest I/64 a I/18, druhá v dlhodobom výhľade prepojí južnú časť mesta so západnou s pokračovaním na D1 pri Hričovskom Podhradí.

Okruhy sú napojené radiálnym komunikačným systémom (11 radiál) na vonkajšiu cestnú sieť, pričom tiež zabezpečujú spojenie mestských častí s centrom mesta (SPR mesta Žilina do roku 2025, 2012).

Železničná doprava

V záväzných dokumentoch EÚ sú železničné trate rozdeľované na vysokorychlostné trate (ďalej len „VRT“) a konvenčné železničné trate, uvádzané tiež ako železničné trate. Podľa uvádzaných platných dokumentov EÚ o zaradení a klasifikácii železničných tratí v sieťach TEN-T Slovensko nie je súčasťou krajín, cez ktoré prechádzajú alebo sú navrhované na výstavbu VRT. V rozpore s platnými Nariadeniami EÚ záväzné regulatívy KURS 2011 ukladajú rešpektovať dopravné siete a zariadenia TEN-T klasifikované ako VRT v prepojení Bratislava – Žilina a Žilina – Skalité. Hlavné trate železničnej siete ŽK tvoria trate (Košice) - Važec – Kraľovany (105), Kraľovany – Predmier - (Púchov/Horní Lideč, 106 A) a Žilina – Čadca – Mosty u Jablunkova (106 D), ktoré svojim trasovaním majú významné postavenie v medzinárodnej osobnej a nákladnej železničnej doprave. Trate 105 a 106A tvoria zároveň tzv. hlavný, severný, železničný Ťah Bratislava – Žilina - Košice. Vo všeobecnosti je potrebné uviesť, že na súčasných nemodernizovaných úsekoch hlavných tratí je nevyhovujúci stav železničnej infraštruktúry s veľkým množstvom prechodných obmedzení traťovej rýchlosti, vysokým podielom nezabezpečených priecostí. Súčasný stav tratí regionálneho významu, ktoré sú súčasťou plánov na prevádzkovanie Integrovaného dopravného systému ŽSK (IDS ŽSK), je krajne neuspokojivý. Ich traťové a jazdné parametre nie sú - v porovnaní s parametrami individuálnej automobilovej dopravy (IAD) alebo prímestskej autobusovej dopravy (PAD) - schopné vytvárať rovnocenné podmienky pre výber konkurenčnej alternatívy jazdy. V koridore Považia ŽK sú lokalizované trate kombinovanej dopravy Dohody AGTC, mesto Žilina je križovatkou tratí dohody AGTC C-E 40 a C-E 63. Sieť liniek kombinovanej dopravy na Slovensku sa, napriek očakávaniam, po vstupe SR do EÚ výrazne nerozšírila (27.4.2022, <http://www.zilinskazupa.sk/files/upn-r-zk-zadanie-navrh.pdf>).

Dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa európskych dohôd (AGC, AGTC), koridory konvenčných tratí a zariadenia železničnej a kombinovanej dopravy tvoria trate prechádzajúce regiónom:

- E 40, C - E 40 (Le Havre - Paríž - Norimberg - Praha - Hranice na Morave - Ostrava - Čadca – Žilina) hranica ŽK - Poprad – hranica KSK (Košice – Čierna nad Tisou - Čop),

Základná sieť TEN-T, trať Košice - Žilina, ktorá je súčasťou multimodálneho koridoru č. Va Bratislava - Žilina - Prešov/Košice - Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina (lokalizovaného pre pozemné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy), zasahuje územie priamo v meste Žilina. Trať má vo svojom komplexe celoštátny a medzinárodný význam v dopravnom systéme SR, je zaradená do medzinárodných dohôd AGC a AGTC a pripravuje sa jej modernizácia pre traťovú rýchlosť 160 km/h. Po modernizácii trate sa predpokladá jej zaťaženie najmä tranzitnými prepravnými prúdmi v smere východ - západ (Čierna n. Tisou – Košice - Žilina). Z hľadiska skladby sa zvýši podiel nákladnej dopravy, najmä kvôli potrebe rýchlych a presných logistických vlakov. Priepustná výkonnosť trate počas normálnej prevádzky sa radikálne nezmení.

Obrázok: Železničná sieť v regióne mesta Žilina

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/3a/Railways_Slovakia_SK.svg/1024px-Railways_Slovakia_SK.svg.png

Trat' 120 Bratislava – Žilina

Železničná trať Bratislava – Žilina (tiež Považská železnica, v cestovnom poriadku pre verejnosť označená ako železničná trať číslo 120) je elektrifikovaná dvojkolajná železničná trať na Slovensku, ktorá spája Bratislavu a Žilinu. Je súčasťou V. koridoru. (27.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%A1_tra%C5%A5_Bratislava_%E2%80%93_%C5%BDilina).

Považská Teplá (mimo) – Žilina (mimo)

V roku 2014 začala modernizácia trate v traťovom úseku Považská Teplá – Žilina zriaďovacia stanica. Úsek Považská Teplá – Žilina je dlhý 22 702 m (z toho 4 100 m je vedených v novej polohe) a obsahuje 50 613 m nových koľají, 44 kusov výhybiek, 5 nových podchodov pre cestujúcich a verejnosť, 7 nových mostov a 13 113 m protihlukových stien. V rámci vyvolaných investícií bolo postavených tiež 5 cestných nadjazdov. Po rekonštrukcii sa zvýši maximálna rýchlosť na 120 – 160 km/h pre konvenčné vlaky a vlaky s naklápacími súpravami budú môcť jazdiť vďaka európskemu vlakovému zabezpečovaču (ETCS) aj vyššími rýchlosťami. V úseku bolo tiež inštalované nové trakčné vedenie, zabezpečovacie zariadenie a oznamovacie zariadenie. Stavbu realizovalo združenie TEBS (TSS Grade a.s., Elektrizace železnic Praha a.s., Bogl & Krýsl k.s. a Swietelsky Slovakia s.r.o.). Celkové investície do tohto úseku predstavujú 127,8 mil eur. Stavba bola dokončená vo februári 2018.

Uzol Žilina

Modernizácia uzla Žilina je druhá najväčšia verejná zákazka ŽSR. Predpokladaná suma bola 353,75 mil eur. Víťazom súťaže by malo byť konzorcium firiem Strabag, Eurovia, Subterra a AŽD. Modernizácia by mala trvať 4 roky, bude financovaná z eurofondov a zavŕši modernizáciu celej trate Bratislava – Žilina (27.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%A1_tra%C5%A5_Bratislava_%E2%80%93_%C5%BDilina).

Trat' 126 Žilina – Rajec

Železničná trať Žilina – Rajec (v cestovnom poriadku pre verejnosť označená ako železničná trať číslo 126) je železničná trať na Slovensku, ktorá spája mestá Žilina a Rajec. Jednokolajná spojnice krajského mesta a dávneho strediska priemyslu s remeselným centrom Rajeckej doliny meria 20,9 km. Bola vybudovaná takmer v celej dĺžke po násype v posledných rokoch 19. storočia s nákladmi 1 860 000K s podporou obcí, ktorými železnica prechádza. Prvý vlak po nej prešiel 10. októbra 1899. Uvažovalo sa aj o pokračovaní trate cez Fačkov a napojenie na železnicu Prievidza – Nitrianske Pravno, no realizácii zabránila prvá svetová vojna a vysoké stavebné náklady v náročnom teréne. V roku 2019 bola vyhlásená súťaž o prevádzku vlakov na trati od 1. februára 2020 na obdobie desať rokov. Spoločnosť RegioJet súťaž kritizovala z dôvodu krátkeho času na prípravu a z rozsahu: ide len o jednu trať a nie súbor (25.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%A1_tra%C5%A5_%C5%BDilina_%E2%80%93_%C5%BDilina_%E2%80%93_Rajec).

Trat' 127 Žilina – Mosty u Jablunkova

Železničná trať Žilina – Mosty u Jablunkova je dvojkolajná, elektrifikovaná trať, vedúca zo Žiliny cez Čadcu do českej stanice Mosty u Jablunkova. Na území Česka nadväzuje trať do Bohumína. Pre mesto Žilina má význam z hľadiska zabezpečenia spojenia s Poľskom. V marci 2021 Železnice Slovenskej republiky vypísali súťaž na modernizáciu trate v úseku Čadca (mimo) – štátna hranica: modernizáciu spodku a zvršku, rekonštrukciu trakčného vedenia, výstavbu protihlukových stien a nového zabezpečovacieho zariadenia. Plánovaná rýchlosť je 120 km/h (25.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%A1_1_tra%C5%A5_%C5%BDilina_%E2%80%93_%C5%BDilina_%E2%80%93_Mosty_u_Jablunkova).

Trat' 180 Žilina – Košice

Železničná trať Žilina - Košice (v cestovnom poriadku pre verejnosť označená ako železničná trať číslo 180) je elektrifikovaná dvojkolajná železničná trať na Slovensku, ktorá spája Žilinu a Košice. Je súčasťou Va. koridoru

a patrí medzi najdôležitejšie slovenské trate s najväčšou intenzitou dopravy. Pre mesto Žilina má význam z hľadiska prepojenia územia s východom Slovenska a významnými medzinárodnými trasami. V roku 2011 bola ukončená výstavba novej zriaďovacej stanice Žilina - Teplička (25.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%A1_tra%C5%A5_%C5%BDilina_%E2%80%93_Ko%C5%A1ice).

Cez železničný uzol Žilina prechádzajú najvýznamnejšie medzinárodné a domáce železničné spoje a všetky vlaky v stanici Žilina – osobná stanica zastavujú. Menej zaťaženu časťou systému je trať Žilina – Rajec, ktorá je už v súčasnosti zapojená do integrovaného dopravného systému. Hlavnými súčasťami železničného systému sú:

- osobná stanica Žilina,
- intermodálny železničný terminál v Tepličke nad Váhom,
- zriaďovacia stanica Žilina – Nová Žilina (Stará a Nová harfa),
- depá,
- kontajnerový terminál. (SPR mesta Žilina do roku 2025, 2012).

Región Žilina patrí medzi najlepšie, železničnou dopravou obsluhované, oblasti Slovenska. Do železničného uzla Žilina sú zapojené dvojkolajné trate smerom na Bratislavu, Čadcu a Košice, ktoré sú zaradené do medzinárodnej železničnej siete (koridory V. a VI.) a budú v blízkej budúcnosti modernizované. Železničný uzol Žilina je vytvorený z týchto technologických celkov:

- Uzlová stanica Žilina – osobná stanica,
- Zriaďovacia stanica Žilina – Teplička nad Váhom,
- Zriaďovacia stanica Žilina – Nová Žilina (Stará a Nová harfa),
- Rušňové depo,
- Vozňové depo,
- Kontajnerový terminál,
- Stanica sústredenej nakládky a vykládky,
- iné železničné zariadenia.

Cez železničný uzol Žilina prechádzajú najvýznamnejšie medzinárodné a domáce železničné spoje a všetky vlaky v stanici „Žilina – osobná stanica“ zastavujú. Pre cestujúcich je zavedená výhodná taktová rýchliková doprava na trati Bratislava – Žilina – Košice a späť. Najslabšie je železničnou osobnou prepravou zabezpečená jednokolajná trať Žilina – Rajec. V budúcnosti musí mesto vyriešiť realizáciu efektívne fungujúceho integrovaného dopravného systému tak, aby sa vzájomne dopĺňali všetky druhy dopravy.

Doprava pešia

Pešia doprava priamo súvisí s cestnou a cyklistickou dopravou, regionálnymi turistickými a cykloturistickými trasami, ktoré prepájajú významné turistické centrá regiónu a centrá nachádzajúce sa v záujmovom území mesta.

Základným princípom musí byť preferencia pešieho pohybu v hraniciach mesta Žilina. Bude potrebné nadviazať na pešie zóny, ktoré boli vybudované a vytvoriť hlavné pešie komunikácie vychádzajúce z historického jadra mesta Žilina, ktoré by umožnili chodcovi bezpečný pohyb do všetkých sídlisk situovaných po obvode centra.

Hlavné pešie komunikácie umožňujúce plynulý pohyb v oboch smeroch (z centra, do sídliska a naopak) by boli doplnené sieťou vedľajších peších komunikácií prepájajúcich vzájomne pešie komunikácie do systému umožňujúceho pohyb chodca po celom meste.

Hlavné pešie komunikácie by boli vedené z centra na Hájik, Hliny a Solinky, Vlčince a aj smerom do rekreácie, t. j. na Dubeň a do oblasti medzi železnicou a riekou Váh (Riviéra).

Hlavná pešia komunikácia spájajúca Hájik s centrom mesta by mala nadviazať na chodník vedúci z centra Hájika do Závodia a odtiaľ po pravej strane Závodskej cesty, podchodom pod železnicou a cestou, po Háľkovej ulici až do centra. Hlavná pešia komunikácia zo Soliniek do centra by zo Soliniek prešla po pešej lávke na Hliny VI

a priestorom budúceho obvodového centra, južne od bytoviek by pokračovala po Hečkovej ulici až do priestoru budúceho obvodového centra (medzi ul. Čulenovou, Kraskovou, Rudnayovou a Nešporovou) s pokračovaním po lávke ponad Mostnú ulicu a Bernolákovu až do centra.

Hlavná pešia komunikácia z Vlčiniec do centra by začínala na Nantersej ulici a pokračovala by popod Nemocničnú ulicu po Hlbokej ceste, po ul. Pod Hôrkou a v priestore pod svahom nemocnice až po Veľkú okružnú a po Predmestskej ulici až do centra. Hlavná pešia komunikácia vedúca z centra na Dubeň by prechádzala po Národnej ulici, podchodom, resp. nadchodom popod, alebo ponad železniciu do priestoru vybavenosti za štadiónom odkiaľ by mala viesť lanovka až na hrebeň Dubňa. Pokračovala by ako turistický chodník až do Zástrania, v opačnom smere až do Budatina.

Hlavná pešia komunikácia vedúca do rekreačnej oblasti, ktorá by mala vzniknúť medzi sútokom Váhu a Kysuce a Váhu a Rajčianky, medzi Váhom a železničnou traťou Žilina - Bratislava. Komunikácia by vyšla z centra a po Framborskej ulici a ulici Hollého, popred ZŠ, cez železničnú trať a popod estakádu by pokračovala až po Bratislavskú cestu. Za Bratislavskou cestou by popod železničnú trať prešla až ku brehu rieky Váh a pešej lávke, ktorú bude treba vybudovať, by prešla na druhý breh Váhu, do priestoru bývalej Lodenice.

Hierarchicky najvyššími komunikáciami slúžiacimi pešiemu pohybu sú pešie zóny, ktoré boli vytvorené na Mariánskom námestí a na námestí A. Hlinku. Podobne by sa mali vybudovať námestia ako pešie zóny na Hájiku Solinkách i na Vlčincoch, ale aj na Hlinách VI (obv. centrum) a Rudinách (obv. Centrum). Pri týchto priestoroch je rozhodujúce dodržať dominanciu chodca a do priestorov pešej zóny pustiť iba nevyhnutnú dopravu a aj to iba vo vyhradenom čase (Generel dopravy Žilina, 2016).

Elektromobilita

Kľúčový dokument popisujúci aktuálny stav a rozvoj dopravy v meste predstavuje Generel dopravy. Téma elektro-mobility je v Generele zachytená len okrajovo, pričom konštatuje, že je potrebné aktívne pristúpiť k rozvoju elektro-mobility v meste predovšetkým výstavbou nabíjajúcich staníc (ďalej tiež ako „NS“) na strategicky významných miestach. K roku 2018 boli NS jediným komponentom elektro-mobility v meste, pričom celkovo išlo o päť NS súkromných prevádzkovateľov (daný údaj v sebe nezahŕňa domáce NS v rámci rodinných domov, resp. súkromných pozemkov, ktorých presný počet nemožno určiť vzhľadom na prednostné nahlásenie týchto odberných miest, najmä ak stanice boli zriadené dodatočne). Z hľadiska budúceho rozvoja elektro-mobility má mesto zadefinované v Akčnom pláne nízkouhlíkovej mobility v meste Žilina a jeho mestskej oblasti niekoľko krátkodobých a dlhodobých opatrení. Jednou z hlavných priorít v rámci krátkodobých opatrení je budovanie siete, a preto plánovaná výstavba parkovacích domov počítá s budovaním NS. Inteligentný parkovací systém je tiež jednou z priorít. Rovnako ako rozvoj služieb v oblasti zdieľania bicyklov (ďalej tiež ako „bikesharing“) a elektrických autobusov (ďalej tiež ako „e-bus“) v mestskej hromadnej doprave (ďalej tiež ako „MHD“). V dlhodobom horizonte má mesto Žilina záujem bikesharing zmeniť na zdieľanie elektrických bicyklov (ďalej tiež ako „e-bikesharing“) a pridať aj zdieľanie automobilov (ďalej tiež ako „carsharing“). Parkovanie v meste bude obmedzené a nabíjanie MHD bude prebiehať na zastávkach (Koncepcia rozvoja elektromobility v meste Žilina, 2018).

Cyklistická doprava

Základná sieť cyklociest a cyklotrás v meste Žilina je založená na základnej sieti území s cyklodopravou, ktoré sú navzájom prepojené do uzavretého systému cyklokoridormi. Pre dopravnú obsluhu aglomerácie cyklistickou dopravou, určenou prioritne na prenášanie dopravného výkonu, je navrhnutá základná kostra cyklociest, ako nemotoristických miestnych komunikácií, určených pre cyklistickú premávku s vylúčením alebo oddelením akejkoľvek nemotorovej dopravy. Riešenie vychádza z predpokladu, že mestá vytvárajú dostatočnú ponuku pracovných príležitostí pre svojich obyvateľov a zároveň obyvateľov okolitých obcí.

Z pohľadu priestorovej hierarchie ÚPN-R ŽK rozlišujeme tzv. nosné alebo kostrové cyklomagistrály celoštátneho významu a prípojné vedľajšie alebo doplnkové cyklotrasy regionálneho až lokálneho významu. Rozširovanie územného rozsahu cyklistickej infraštruktúry celoštátneho až regionálneho významu zabezpečujú obce, mestá ŽK formou spájania sa do záujmových združení, prevažne z dôvodov líniovej koordinácie a finančnej

udržateľnosti projektov. Stav cyklistickej infraštruktúry v roku 2019 nezodpovedá požadovanému stavu cyklistickej infraštruktúry s dominantným zastúpením cyklistických komunikácií vyčlenených len pre cyklistickú dopravu. Na území ŽK sa v súčasnosti vyskytuje relatívne dobrá a ucelená sieť cykloturistických trás (STN 018028) situovaných na cestách II., III triedy, poľných a lesných cestách, po ktorej sa cyklisti pohybujú v hlavnom dopravnom priestore komunikácií spoločne s inými účastníkmi cestnej premávky. V ŽK súvisí rozvoj cykloturistiky s vysokou atraktivitou kraja v oblasti cestovného ruchu. Exaktné údaje o počtoch návštevníkov alebo o počtoch prenocovaní v ŽK potvrdzujú atraktivitu kraja, v ktorom sa cykloturistika stáva jednou z oblastí podnikania v cestovnom ruchu. Z porovnaní lokalizácie intravilán/extravilán cyklistickej infraštruktúry realizovanej v zmysle STN 73 6110 Miestne komunikácie (samostatné cyklistické komunikácie/pásky/pruhy vyhradené len pre cyklistickú dopravu) je v súčasnosti väčší podiel vybudovaných cyklistických komunikácií v intraviláne miest a obcí ako v ich extraviláne.

Cyklistická doprava je neoddeliteľnou súčasťou strategických dopravných dokumentov na všetkých úrovniach verejnej správy (od európskej až po mestskú). Na úrovni Európskej únie je to základný strategický dokument:

Biela kniha o doprave - Plán jednotného európskeho dopravného priestoru - Vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje (2011), ktorá pracuje s časovým horizontom do roku 2050.

Cyklistike sa v tomto dokumente venuje pozornosť v rámci iniciatív:

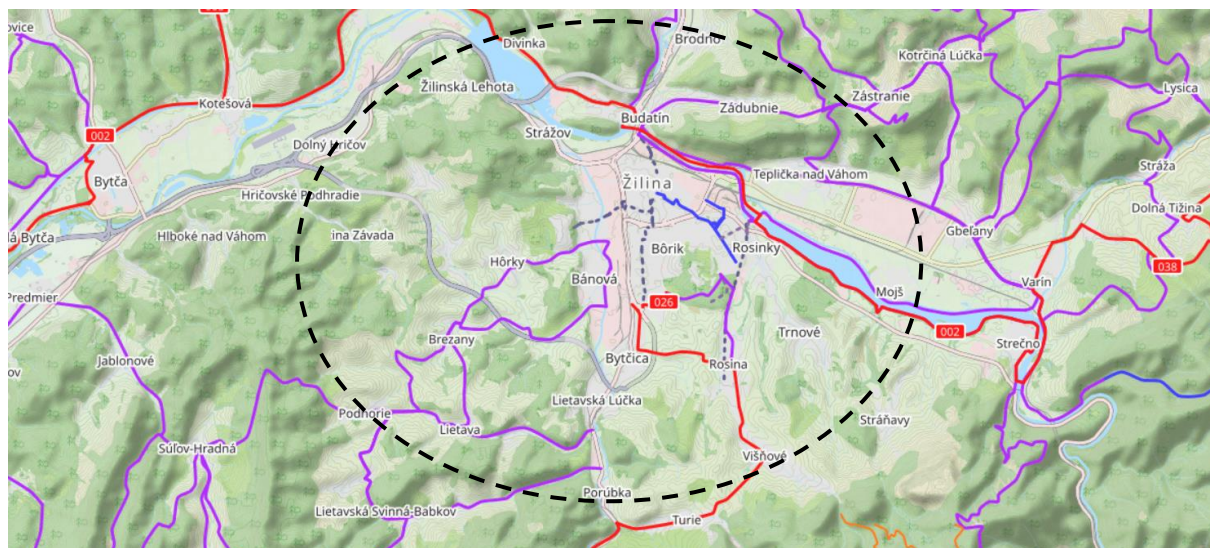
16. Smerovanie k "vízií nula" v oblasti bezpečnosti cestnej premávky - venovanie osobitnej pozornosti zraniteľným účastníkom, ako sú chodci, cyklisti a motocyklisti, a to aj prostredníctvom bezpečnejšej infraštruktúry a bezpečnejších technológií vozidiel.
27. Informácie o doprave - podpora informovanosti o dostupných alternatívach ku konvenčnej individuálnej doprave - menšie používanie automobilov, chôdza a bicyklovanie, spoločné využívanie automobilov, "zaparkuj a chod", inteligentné cestovné lístky atď.

Cyklistická doprava je tiež integrovaná do celkovej problematiky mobility v mestskom prostredí.

31. Plány mestskej mobility - zaviesť postupy a mechanizmy finančnej podpory na európskej úrovni na vypracovanie auditov mestskej mobility a zaviesť európske porovnávanie mestskej mobility na základe spoločných cieľov.

Na úrovni Slovenskej republiky sú strategické vízie a ciele dané dokumentmi schválenými vládou SR: Dopravná politika Slovenskej republiky do roku 2015. V tomto prípade sa cyklistická infraštruktúra považuje za segregovanú od ostatných účastníkov dopravy a možné opatrenia na dosiahnutie tohto cieľa. Hlavným očakávaným prínosom rozvoja infraštruktúry pre nemotorovú dopravu (cyklistiku) je výrazný presun časti prepravných potrieb v osobnej doprave v mestách a obciach z individuálnej automobilovej dopravy na ekologicky čistú a ekonomicky efektívnu nemotorovú dopravu. Súčasný stav infraštruktúry pre nemotorovú dopravu možno hodnotiť ako nevyhovujúci, pričom jej najväčším nedostatkom je nejednotná sieť ciest pre nemotorovú dopravu s mnohými lokálnymi prerušeniami, nekvalitnou výstavbou, nadväznosťou na sieť verejnej dopravy a nízkou úrovňou bezpečnosti chodcov a cyklistov. Prioritou v tejto oblasti rozvoja je definovať hlavnú národnú cyklistickú sieť v prepojení na medzinárodnú sieť, postupne odstraňovať úzke miesta v sieti, vytvárať podmienky na znižovanie počtu smrteľných nehôd.

Z hľadiska dostupnosti sú najproblematickejšie napojenia mestských častí Brodno, Vranie, Považský Chlmec, Hájik, Zádubnie, Zástranie, Mojšova Lúčka. Z hľadiska dostupnosti existujú dva druhy prekážok: výškový rozdiel, zlá dopravná dostupnosť. Kým v prípade výškového rozdielu sú mestské časti Hájik, Zádubnie a Zástranie charakteristické tým, že ich poloha je vo väčšej nadmorskej výške oproti centru mesta, čo môže spôsobovať menšiu mieru využívania cyklistami. Čo je ale dôležité, podľa dostupných údajov, cyklisti dopravnú infraštruktúru využívajú, takže je nutné zamyslieť sa nad riešením dostupnosti týchto častí napr. prostredníctvom komodality MHD a bicyklov. Druhá skupina mestských častí je charakteristická zlou dostupnosťou aj keď dopravná infraštruktúra existuje, avšak je navrhnutá pre vyššie návrhové rýchlosti ako aj pre tranzitnú dopravu, ktorá je na nej prítomná, čo z hľadiska neexistencie prvkov pre cyklistov spôsobuje problematické napojenie najmä s centrom mesta (Generel cyklistickej dopravy, 2021).

Obrázok: Cyklotrasy v meste Žilina a okolí

Zdroj: 28.4.2022, <http://www.opencyclemap.org/?zoom=8&lat=48.54202&lon=19.47412&layers=B0000>

Celková dĺžka cyklistickej siete v meste: 11,9 km. Celková dĺžka mestských cyklotrás v meste: 8 306 m**. Momentálne vo výstavbe je 2,4km a v príprave ďalších 6,5 km cyklotrás. Mestské cyklotrasy v hlavnom dopravnom priestore: cyklistický pruh na vozovke: 0 m, cyklistický pás na vozovke: 107 m, cyklopietokoridor: 305 m, priechod pre cyklistov: 325 m, Mestské cyklotrasy mimo hlavného dopravného priestoru: samostatná cestička pre cyklistov: 1 939 m, spoločná cestička pre chodcov a cyklistov s oddelenou prevádzkou: 4 214 m, spoločná cestička pre chodcov a cyklistov so zmiešanou prevádzkou: 1 416 m (27.4.2022, <https://www.cyklodoprava.sk/cyklodoprava/cyklisticke-komunikacie/zilina/>).

Spolu je v okres Žilina 64 trás, ktoré majú 481 km.

Hlavné osi cyklotrás priamo v meste Žilina sú nasledovné:

- Bánová - Závodie - Staré mesto - Považský Chlmec
- Bytča - Solinky - Hliny – Bôrik
- Staré mesto - centrum - Budatín - Brodno - Vranie
- Rosinky - Vlčince - Staré mesto
- Staré mesto – Budatín – Zádubnie - Zástranie
- Považský Chlmec - Budatín - Staré mesto
- Staré mesto - Vodné dielo Žilina - Mojšova Lúčka
- Mojšova Lúčka - Tmové - Vlčince - Staré mesto
- Hájik - Závodie - Staré mesto
- Vranie - Budatín - Staré mesto
- Hliny - Bôrik - Staré mesto
- Žilinská lehota - Strážov - Staré mesto
- Strážov – Staré mesto – Závodie
- Bytča – Solinky – Vlčince – Vodné dielo
- Hájik - Bánová - Bytča

Aby samostatná dopravná sieť v meste Žilina pre cyklistov mala zmysel, musí sa okrem opatrení na pozemných komunikáciách pre cyklistov realizovať aj celý rad opatrení, ktorý súvisí najmä s vytvorením všetkých typov parkovacích miest pre cyklistov (nestrážené, strážené cykloparkoviská, Bike and Ride a pod.), podporou multimodalít a integrácie cyklistov v rámci verejnej osobnej dopravy (obsluha vybraných území prostredníctvom vozidiel verejnej dopravy umožňujúcej prepravu bicyklov), podporou lokálnej dopravnej politiky na zatriaktívnenie cyklistickej dopravy z pohľadu zamestnávateľov, škôl a iných inštitúcií za účelom zvýšenia používania bicykla v meste Žilina, systematickou podporou cyklistických opatrení prostredníctvom systematickej finančnej podpory z úrovne mesta Žilina (Generel dopravy Žilina, 2016).

Doplnková infraštruktúra predstavuje: parkovacie stojany cca 400 ks, 10 cykloprístreškov, 3 servisné stojany s pumpou, 1 pumpa, 3 bikeboxy.

Hromadná doprava

Verejnú dopravu v meste Žilina zabezpečuje hlavne Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o. (DPMŽ) v rokoch 1963 až 1992 DPMŽ neexistovalo samostatne ale bolo začlenené do podniku ČSAD. 6. novembra 1992 Mestské zastupiteľstvo v Žiline obnovilo DPMŽ, ktorý znova prevádzkoval MHD od 1. novembra 1993. V súčasnosti poskytuje svoje služby na území mesta Žilina a v jej prímestských častiach. Prevádzkuje autobusovú a trolejbusovú dopravu. V pracovných dňoch autobusy a trolejbusy na všetkých linkách najazdia spolu 11 504 km a 6 078 km cez víkend (28.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Trolejbusov%C3%A1_1_doprava_v_%C5%BDiline).

V prímestskej autobusovej doprave sú len dvaja dopravcovia, ktorí sa podieľajú na prímestskej autobusovej doprave v Žilinskom kraji: Slovenská autobusová doprava Žilina, akciová spoločnosť Žilina a ARRIVA LIORBUS, a.s. Regionálnu železničnú osobnú dopravu zabezpečuje v dopravnom uzle Žilina a v Žilinskom kraji len jeden dopravca - Železničná spoločnosť Slovensko, a.s. Bratislava (Generel dopravy Žilina, 2016).

Autobusová doprava

44 vozidiel z toho 14 nízkopodlažných, 18 liniek a 1 nočná linka

5 572 km najazdených na autobusových linkách cez pracovný deň

2 475 km najazdených na autobusových linkách cez víkendový deň alebo sviatok

Najstarší autobus = Karosa B 732 (rok výroby 1992) evidenčné číslo 104

Najnovšie autobusy = IVECO Urbanway 12M Hybrid (rok výroby 2018) evidenčné čísla 151 až 166

Autobusové linky DPMŽ:

20 Bytčica - Rosinská, VÚVT a späť

21 Bánová - Považský Chlmec a späť

22 Bytčica - Brodno a späť

24 Trnové - Strážov a späť

25 Železničná stanica - KIA a späť (iba pre osoby s povolením)

26 Kamenná, PRIUS - Rosinská, VÚVT a späť

27 Zástranie - Hájik a späť

29 Budatín - Žilinská Lehota a späť

30 Vranie - Žilinská Univerzita a späť

31 Mojšova Lúčka - Závodie a späť

35 Železničná stanica - Varín a späť (iba pre osoby s povolením)

67 Hájik - Solinky - Vlčince - Vodné dielo Žilina a späť

Trolejbusová doprava

Trolejbusová doprava v Žiline patrí medzi 5 sietí trolejbusovej dopravy na Slovensku. Do prevádzky bola uvedená v roku 1994 ako posledná na Slovensku, napätie v sieti je 750 V. Spravuje ju Dopravný podnik mesta Žiliny, ktorý na ôsmich linkách prevádzkuje 44 trolejbusov, ktoré sa podieľajú tromi štvrtinami na celkových prepravných výkonoch v tamojšej MHD. Vďaka podpore magistrátu sa podarilo prvú trolejbusovú trať otvoriť 17. novembra 1994. Linka 1 spojila Vlčince cez centrum mesta s novou vozovňou na Kvačalovej ulici. V roku 1996 sa na sieť pripojili Solinky cez Hliny (linky 4, 5) a v roku 1998 aj cez Bôrik (linka 3). V roku 2002 bola uvedená do prevádzky aj linka na najmladšie žilinské sídlisko - Hájik, obsluhované linkami 6, 7 a 16. V priebehu 8 rokov tak bola vybudovaná celá základná sieť, doplnená dôležitou spojkou medzi sídliskami Vlčince a Solinky z roku 2004, umožňujúcou dobrú dopravnú obsluhu inak vzdialeného univerzitného areálu Veľký diel. Od roku 2006 sa začali zavádzať tzv. zastávky s kasselskými obrubníkmi, čo znamená, že trolejbusy môžu zastavovať tesne pri nástupnej hrane zastávky. Od sprevádzkovania trate cez Veľký diel sa prechodne ustálilo v Žiline prevažne vedenie okružných liniek (4 a 14, 5 a 15, 7 a 17) premávajúcich navzájom protismerne po celom meste. Po reorganizácii linkového vedenia v roku 2006 z nich zostali zachované iba okružné linky 4 a 14, ostatné linky sa vrátili k usporiadaniu s dvomi konečnými. Ani Žilina sa nevyhla diskusii o rentabilnosti svojho trolejbusového systému. Nákupom nových trolejbusov v rokoch 2012 - 2013 a 2017 - 2019 prebehlo omladenie vozového parku

a tým sa zaistila ďalšia existencia trolejbusov v Žiline. V júni 2020 mesto oznámilo, že pripravuje kompletnú modernizáciu trolejbusového vedenia, ktoré je od výstavby v rokoch 1992 - 2006 už značne opotrebované. V plánoch sa taktiež spomína rozšírenie trate o tri nové úseky - z Hájika po Kvačalovej ulici k vozovni, dobudovanie trate na Centrálnu až po Obvodovú a zatrolejovanie Veľkej Okružnej medzi Komenského a Hákovou. Prebudovať sa majú obratiská Kvačalova, Fatranská a Stodolova. Počíta sa taktiež so zrušením vozovne Košická a kompletnou modernizáciou vozovne Kvačalova. Celý projekt by mal byť zafinancovaný z eurofondov a zrealizovaný v programovom období 2021 - 2027. Z nezrealizovaných plánov treba spomenúť zatrolejovanie kedysi najfrekventovanejšieho ťahu na Lietavskú Lúčku. Keďže sa po roku 1989 obec osamostatnila, nie je vedenie trolejbusov v skrátenej verzii po Bytčicu také atraktívne. Uvažovalo sa aj o trolejbusovej trati do Budatína, ktorá by ale z praktického hľadiska nemala žiadny význam, nakoľko tade prechádza niekoľko súbežných autobusových liniek do vzdialenejších mestských častí. Rovnako nerentabilné sa javili aj plány predĺžiť trolejbusy od vozovne na Pietnu ku novému cintorínu (dva spoje za deň). Iný návrh počítal s vedením trolejbusov aj do Bánovej (28.4.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Trolejbusov%C3%A1_doprava_v_%C5%BDiline).

47 vozidiel z toho 15 nízkopodlažných, 8 liniek

5 932 km najazdených na trolejbusových linkách cez pracovný deň

3 603 km najazdených na trolejbusových linkách cez víkendový deň alebo sviatkov

Najstarší trolejbus = Škoda 15Tr (rok výroby 1993)

Najnovšie trolejbusy = Škoda 27Tr Solaris / Škoda 26Tr Solaris (rok výroby 2018) evidenčné čísla: (266-277) / (278-280)

Trolejbusové linky DPMŽ:

- 1 Závodie - Centrum - Vlčince - Solinky a späť
- 3 Solinky - Centrum a späť
- 4 Vlčince - Centrum - Solinky - Vlčince
- 5 Vlčince - Solinky a späť
- 6 Vlčince - Centrum - Hájik a späť
- 7 Vlčince - Solinky - Hájik a späť (cez letnú sezónu je počas víkendov nahradená linkou číslo 67)
- 14 Vlčince - Solinky - Centrum - Vlčince
- 16 Hájik - Centrum a späť

Parkovanie

Mesto Žilina Parkovanie v centre Žiliny je spoplatnené od roku 2003. Po dvadsiatich rokoch, počas ktorých regulované parkovanie v centre prevádzkovala Žilinská parkovacia spoločnosť a.s., túto iniciatívu prebralo výlučne mesto Žilina od 07.06.2023. Na základe schváleného Všeobecne záväzného nariadenia č. 6/2023 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na vymedzených úsekoch miestnych ciest na území mesta Žilina sa určujú nové pravidlá a podmienky regulácie parkovania v centre mesta. Zmena prináša nové formy úhrady za krátkodobé státie pre návštevníkov mesta. Po novom parkovací lístok je možné kúpiť cez SMS, prostredníctvom mobilnej aplikácie, alebo tiež využitím parkomatu. Rezidenti a abonenti si parkovaciu kartu môžu vybaviť pohodlne z domu, a to prostredníctvom webshopu, ktorý ponúka možnosť úhrady platobnou kartou. Návšteva rezidenta bude môcť zaparkovať po úhrade návštevníckej karty online cez účet daného rezidenta. Naďalej všetky úkony je možné realizovať aj osobne v klientskom centre Mestského úradu v Žiline, kde sa dá požiadať o vydanie parkovacej karty s úhradou v hotovosti. Okrem toho sa sprísňujú aj podmienky pre vydanie rezidentskej parkovacej karty. Upravuje sa tiež doba spoplatnenia a zároveň sa upravuje aj režim na jednotlivých cestách, kde sú dopravným značením vyznačené parkovacie miesta.

Mení sa aj systém kontroly dodržiavania pravidiel. Namiesto doteraz využívaných hliadok Mestskej polície v Žiline sa kontrola vykonáva prostredníctvom kontrolórov v teréne skenovaním EČV. Moderný spôsob kontroly len na základe EČV, ktorý bude neskôr doplnený o skenovacie vozidlo prináša zrušenie povinnosti mať umiestnené parkovacie oprávnenie za oknom vozidla. Celá evidencia ako aj kontrola prebieha elektronicky. Parkovacia politika je založená na princípe uprednostňovania rezidentov pred nerezidentami. Uprednostňuje sa aj rezident mesta mimo parkovacej zóny pred nerezidentom (abonentom), čo motivuje ľudí k prihláseniu sa na trvalý pobyt,

čo má vplyv na počet obyvateľov mesta, a nepriamo tak na príjmy zo štátneho rozpočtu v podobe podielových daní. Parkovacia politika ovplyvňuje aj finančnú disciplínu občanov, keďže vydanie parkovacej karty je podmienené pozdĺžnosťou voči mestu.

Mesto na parkovacu politiku zriadilo samostatný účet, na ktorý budú poukazované prostriedky z výberu parkovného, a ktoré zároveň budú použité výlučne na dopravný účel, ako je prevádzka parkovacieho systému, údržba parkovacích miest, rekonštrukcia ciest, budovanie cyklotrás a oprava chodníkov. Okrem týchto aktivít sa prostriedky z tzv. fondu mobility použijú aj do rozvoja dopravnej infraštruktúry, na projekty v MHD a budovanie nových okrajových parkovacích plôch (<https://parkovanie.zilina.sk/>).

Na chodníkoch a verejných priestranstvách, ktoré nie sú na tento účel určené a označené príslušnou dopravnou značkou je zakázané státie všetkých druhov vozidiel a odstavovanie ich prívesov a návesov. Všetky vozidlá nachádzajúce sa v historickej časti mesta musia mať na viditeľnom mieste umiestnené povolenie vydané Mestským úradom na vjazd, farebne zvláštnym podľa charakteru vjazdu, (platiace a neplatiace fyzické a právnické osoby, jednorazový a dlhodobý vjazd). Nevzťahuje sa na motorové vozidlá pri činnostiach spojených s ochranou zdravia, majetku a verejného poriadku. Parkovanie na parkovacích miestach, ktoré sú vyhradené pre osoby so zdravotným postihnutím je pre užívateľov vozidiel s daným preukazom nespoplatnené. Vyhradené parkovacie miesta pre osoby so zdravotným postihnutím musia byť označené príslušným zvislým a vodorovným dopravným značením (1010.2022, www.zilina.sk).

Parkovanie pre autobusy

Je možné parkovať za poplatok na stráženom a uzatvorenom parkovisku pri hoteli Holiday Inn, Športová 2, Žilina. V centre Žiliny nie sú k dispozícii miesta určené na nástup / výstup klientov zájazdovej autobusovej dopravy. V prípade záujmu odporúčame kontaktovať Dopravný podnik mesta Žiliny.

Parkovanie bicyklov

V meste sa nachádzajú bezplatné uzamykateľné cyklostojany. Ich orientačné rozmiestnenie si môžete pozrieť na tomto odkaze: <https://zilina.gisplan.sk/mapa/pasport-komunikaci/?c=-442338.9%3A-1171912&z=6&lb=osmllg&ly=ad%2Culn%2Cct-kat&lbo=1&lyo=>

Osobné auto

V centrálnej časti mesta platí parkovací systém, ktorý spravuje mesto Žilina.

Letecká doprava

Letecká doprava je zabezpečovaná osobným medzinárodným letiskom Dolný Hričov, ktoré bolo vybudované v 70-tych rokoch minulého storočia. Od apríla 1991 Vysoká škola dopravy a spojov Žilina otvorila letisko pre nepravidelnú medzinárodnú dopravu. V roku 2005 bol dobudovaný moderný letiskový terminál a od 15. júla 2005 bola zavedená pravidelná letecká linka Praha - Žilina - Praha spoločnosťou České Aerolínie.

Letisko Žilina v Dolnom Hričove slúži pre potreby regiónu severozápadného Slovenska (mestá Trenčín, Pov. Bystrica, Púchov, Žilina, Kysuce, Orava, Martin, Ružomberok), ktorý má približne 1,2 mil. obyvateľov a je po Bratislave a Košiciach tretím ekonomicko-hospodárskym centrom Slovenska. Táto oblasť je súčasťou Euroregiónu Beskydy. Význam žilinského letiska je v uľahčení prístupu najmä pre zahraničnú podnikateľskú klientelu z dôvodu vstupu zahraničných investícií a obchodných kooperácií s firmami v Žilinskom kraji. Všetky väčšie investície v kraji sa doteraz nezaobišli bez leteckej dopravy (INA Kysuce, Volkswagen Martin, SCP Ružomberok, Johnson-Controls Martin, Tesco Žilina, Ecco Slovakia Martin, AVC Čadca, atď.). Nemenej dôležité sú aj návštevy zahraničných podnikateľov pri rokovaní o exporte našich firiem. Tento trend naďalej pokračuje a v súčasnosti sa už príležitostne vykonáva aj nákladná letecká doprava. Záujem zahraničných investorov o aktivity v regióne severozápadného Slovenska je vysoký. Objem priamych zahraničných investícií je v tomto regióne na treťom mieste v SR po Bratislave a Košiciach. V menšej miere sa vykonávajú i lety v aktívnom cestovnom ruchu, ale možno očakávať rast letov najmä pre kúpeľníctvo (Rajecké Teplice, Bešeňová, Bojnice, Trenč. Teplice), turistiku (Vrátna, Martinské Hole) aj výstavníctvo. Taktiež aktéri významných medzinárodných športových podujatí využívajú leteckú dopravu. Zavedenie pravidelnej dopravy umožnilo aj vykonávanie odletov zo Žiliny na dovolenky v Stredomorí. Ekonomický efekt regionálneho letiska nastáva aktívnym prepojením na

miestnu ekonomiku. Ako súčasť dopravnej infraštruktúry sa prejavuje v podpore hospodárskeho rozvoja svojej spádovej oblasti. Funkčné letisko podporuje styk so svetom, vstup zahraničného kapitálu do ekonomiky regiónu, podporuje vytváranie pracovných miezd a rozvoj terciárnej sféry. Samotné letisko je hospodárne až z dostatočných leteckých výkonov a ďalších doplnkových služieb pre cestujúcich, posádky, letecké spoločnosti a ďalších používateľov letiska.

Výsledný synergický efekt prepojenia letisko - región mesta Žilina má priaznivý dopad na ďalší ekonomický rozvoj obidvoch strán. Argumenty a skúsenosti z európskych regiónov boli impulzom na vytvorenie projektu letiskovej priemyselnej zóny v lokalite Letiska Žilina v Dolnom Hričove, ktorá leží v „dopravnom strede“ Slovenska. Letisko Žilina sa nachádza na križovatke významných európskych koridorov - železničnej, cestnej a v budúcnosti i vodnej dopravy. Areál letiska a celá lokalita má priame napojenie na diaľnicu D1, teda juh-sever SR. V tomto mieste bude i diaľničná križovatka a začiatok diaľnice D3 v smere na východ SR. Zároveň touto lokalitou prechádza hlavná železničná trať Bratislava – Žilina, na ktorú je možné pripojenie v súčasnej prekládkovej stanici Dolný Hričov.

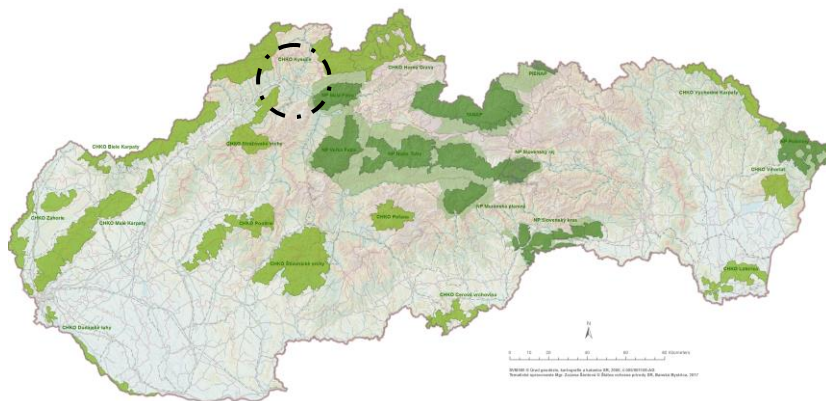
Pripravovaný projekt je zameraný na rozvoj letiska a blízkeho okolia a cieľom projektu je: zavedenie pravidelnej osobnej leteckej dopravy s napojením na významné tranzitné letiská v západnej Európe, zavedenie nákladnej leteckej prepravy vo väzbe na colné sklady, logistické a špedičné strediská, vytvorenie priemyselnej zóny s prevádzkami a technologickými centrami, ktoré majú väzbu na dopravu, najmä leteckú vybudovanie objektov občianskej vybavenosti so zameraním na ubytovanie (hotel s možnosťou prístavby kongresového centra), dopravné zariadenia (diaľničné odpočívadlo a čerpacia stanica PHM) rekreačno–športové aktivity (golfový klub, tenisové kurty, jazdecký park a pod.) (25.5.2022, <http://www.letisko.sk/planovany-rozvoj/>).

2.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Priemysel, energetika, doprava (D1, D3) mali a majú okrem hospodárskeho významu značne negatívny vplyv na krajinnoprirodnej prostredie na území mesta Žilina a jeho blízke okolie. Oblasť charakterizuje značná pestrosť prírodných hodnôt, ale aj rôznorodé spôsoby jeho hospodárskeho využitia. Prítomnosť NATURA 2000 a potreba zvýšenej ochrany územia ovplyvňuje zákonite aj spoločensko-hospodársku činnosť v meste, ktorá sa prejavuje hlavne v možnosti zakladania len ekologicky nezávadných prevádzok a obmedzených možnostiach hospodárskeho využívania okolitých lesných porastov, vodných tokov a okolitej pôdy. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (v znení č. r1/c48/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 205/2004 Z. z., 364/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 15/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 24/2006 Z. z., 359/2007 Z. z., 454/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 117/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 408/2011 Z. z., 180/2013 Z. z., 207/2013 Z. z., 311/2013 Z. z., 506/2013 Z. z., 35/2014 Z. z., 198/2014 Z. z., 314/2014 Z. z., 324/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 240/2017 Z. z., 177/2018 Z. z., 284/2018 Z. z., 310/2018 Z. z., 150/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 6/2022 Z. z.) legislatívnu formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana prírody a krajiny

Do katastrálneho územia mesta nezasahuje lokalita NATURA 2000. Podmienky ochrany týchto území sú rešpektované pre akúkoľvek činnosť v území sú definované v príslušných právnych predpisoch, ktoré sú tu taktiež uvedené.

Obrázok: Chránené územia v priestore mesta Žilina

Zdroj: 4.4.2022, <http://www.sopsr.sk/web/?cl=114>

Jedným z najdôležitejších objektov ochrany sú územia zahrnuté pod sústavu NATURA 2000. Okrem toho, že definujú predmet ochrany životného prostredia zároveň stanovujú aj limity rozvoja predmetného územia. Zákon 543/2020 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, definuje dve úrovne územnej ochrany prírody, ktoré sa vzájomne prekrývajú.

1. Národná sieť chránených území so svojou historickou súvislosťou.
2. NATURA 2000, ktorá vyplynula z nášho vstupu do Európskej únie.

Cieľ vytvorenia sústavy:

- zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné pre celú EÚ
- zabezpečenie ochrany najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov
- zabezpečenie zachovania biologickej diverzity (rozmanitosti)
- zabezpečenie priaznivého stavu populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov (čo nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú).

Základom pre vytvorenie sústavy sú dve právne normy EÚ, ktoré predstavujú doposiaľ najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete.

1. Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch – Birds Directive)
2. Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats Directive).

Zoznamy vybraných druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov, ktoré sú významné pre Európsku úniu, tvoria prílohy uvedených smerníc. Na základe týchto smerníc tvoria sústavu NATURA 2000 dva typy území, z ktorých na území mesta Žilina sa nachádza:

Územia európskeho významu (ÚEV) – osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) – vyhlasované na základe smernice o biotopoch (v národnej legislatíve je po vyhlásení územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území).

Chránené vtáčie územie osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;

Výber území NATURA 2000 je vykonávaný na základe vedeckých podkladov (komplexných údajov o rozšírení a stave populácií jednotlivých rastlinných a živočíšnych druhov, údajov o rozlohe a zachovalosti biotopov). Výsledná sústava potom zahŕňa najvhodnejšie územia bez ohľadu na vlastnícke vzťahy či súčasné hospodárske využívanie. Na území mesta Žilina nie je alokované jedno územie európskeho významu zaradeného do NATURA 2000.

Príamo do územia mesta Žilina zasahujú nasledujúce prírodné rezervácie:

PR Brodnianka (EČ 227) bola vyhlásená úpravou MK SSR č. 1560/72 z dňa 6.3.1972. Územie tvoria svetlé a tmavé vápence, miestami vápnité bridlice. Z porastov tu prevládajú bučiny, na severných svahoch s výskytom smrek a jedle, na sutinách s javormi, brestom horským a jaseňom. Na južnej expozícii sa vyskytuje hrab s ojedinelým dubom zimným. Nachádza sa v k. ú. obcí Snežnica (okres Kysucké Nové Mesto) a Žilina (okres Žilina). Celková výmera chráneného územia je 25,94 ha, jeho OP 33,30 ha. Platí v ňom 4. a 5. stupeň ochrany. Rezervácia je v správe ŠOP SR – NP MF.

PR Rochovica (EČ 405) bola vyhlásená úpravou MK SSR č. 1558/1972-OP z dňa 6.3.1972. Lokalita je vyhlásená za účelom ochrany teplomilných spoločenstiev jednej z najsevernejších lokalít na Slovensku a významných vývojových štádií na vápencových skalách Kysuckej vrchoviny. Nachádza sa v k. ú. obce Rudinka (okres Kysucké Nové Mesto) a v k. ú. Vranie mesta Žilina (okres Žilina). Celková výmera CHÚ je 31,58 ha, jeho OP 3,2 ha. Platí v ňom 4. a 5. stupeň ochrany. Rezervácia je v správe ŠOP SR – NP MF (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Prírodné pamiatky

PP Kysucká brána (EČ 330) bola vyhlásená uznesením Rady Okresného národného výboru v Čadci č. 86/1973 zo dňa 20.4.1973. Predmetom ochrany je významný geologický profil, ktorý vznikol zarezávaním rieky Kysuce do súvrstvi bradlového pásma. Dôvodom ochrany je vedecký význam profilu ako typického územia pre poznanie bradlového pásma Západných Karpát. Nachádza sa v k. ú. obce Rudinka (okres Kysucké Nové Mesto) a mesta Žilina (okres Žilina). Celková výmera CHÚ je 0,61 ha. Platí v ňom 5. stupeň ochrany. Pamiatka je v správe ŠOP SR – NP MF (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Dohovor o mokradiach, majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva

Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (známy aj ako Ramsarský dohovor) bol podpísaný 02.02.1971 v iránskom meste Ramsar. Platnosť nadobudol 21.12.1975. Z pôvodného zamerania na ornitologicky významné mokrade sa po určitej dobe dospelo k súčasnému stavu, kde sa prostredníctvom tohto dohovoru zaisťuje celosvetová ochrana všetkých typov mokradí. Ramsarský dohovor je považovaný za jeden z hlavných nástrojov svetovej stratégie ochrany prírody. Základné princípy dohovoru boli transponované do právneho poriadku SR zákonom o ochrane prírody a krajiny. Ramsarské lokality sú mokrade medzinárodného významu. Na Slovensku je 14 mokraďových lokalít zapísaných v Zozname mokradí medzinárodného významu, pričom žiadna z nich nezasahuje do okresu Žilina. Vodné a mokraďové spoločenstvá patria medzi najohrozenejšie typy ekosystémov. Na Slovensku sú mokrade rozčlenené do 5 kategórií (Slobodník, Kadlečík, 2000):

Lokality zapísané v Zozname mokradí medzinárodného významu nachádzajúce sa v meste Žilina sú:

mokrade regionálneho (okresného) významu (R),
mokrade lokálneho (miestneho) významu (L).

Názov mokrade	plocha v m ²	k.ú.	kategória
Hýrovská slatina – na nive potoka Hýrov	17 600	Žilina	R
S pod kótou Malchovica	2 500	Žilina	L
Močiar pod Paľovou budú	300	Žilina	L
Zásobovacia nádrž v závodí pod záhradami	200	Žilina	L
Jamy pod VŠDS	150	Žilina	L
20 Žilina, jama pri tenisových kurtach	27	Žilina	L

Nadregionálne biokoridory

NRBk 1

Rieka Váh

Kategória: Biokoridor nadregionálneho významu
Dĺžka/šírka: existujúca 24,6 km / 76-1094 m,

Stav: čiastočne vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Strečno, Nezbudská Lúčka, Varín, Gbeľany, Mojš, Žilina, Teplička nad Váhom, Horný Hričov, Svederník, Divinka, (územie pokračuje do okresov Bytča a Martin).

Charakteristika a trasa biokoridoru: nadregionálny hydricko-terestrický biokoridor plní funkciu interkontinentálnej migračnej trasy vtáctva. Má význam pri šírení panónskych druhov vďaka napojeniu na Dunaj. Z ichtyologického hľadiska sa tu nachádzajú chránené druhy rýb, ako sú boľň dravý (*Leuciscus aspius*) a plž podunajský (*Cobitis elongatoides*). Vo vodnom toku bol zaznamenaný i výskyt invázneho druhu karasa striebristého (*Carassius auratus*). Trasa biokoridoru v okrese Žilina vedie z východu na západ, od Domašínskeho meandra a preteká obcami Strečno, Nezbudská Lúčka, Varín, Gbeľany, Mojš, Teplička nad Váhom, Divinka a Žilina. Pri obciach Svederník a Horný Hričov mení smer na juhozápadný. Rieka Váh je v okrese Žilina prehradená na dvoch miestach. VD Žilina má dĺžku približne 7 km a popri ňom je vybudovaný umelý biokoridor, ktorým sa čiastočne tlmí bariérový efekt prehradenia toku. Umelý biokoridor priteká sprava od rieky Varínka, po celej dĺžke sleduje VD Žilina a do Váhu sa vlieva asi kilometer od hlavnej nádrže, pričom v dolnom úseku sa vlieva do umelého jazierka, ktoré predstavuje stanovište vodného vtáctva. VdN Hričov sa nachádza pod sútokom rieky Váh s Kysucou a Rajčiankou. Od vodnej elektrárne Hričov je voda vedená pôvodným korytom a umelým derivačným kanálom (Hričovský kanál), ktorý pôsobí ako bariéra (betónový profil, vyvýšené, ťažko prekonateľné brehy). Pozdĺž pôvodného koryta Váhu sa zachovali mokrade tvorené vodnými plochami s vysokobylinnými a drevinovými porastmi (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: OP NP Malá Fatra (2. stupeň ochrany), SKCHVU013 Malá Fatra, SKUEV0665 Strečnianske meandre Váhu (2. stupeň ochrany), SKUEV0221 Varínka (2. stupeň ochrany).

Ohrozenia, konfliktné uzly: vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade alebo koryta vodného toku, najmä ich úpravou, zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou trstia, rašeliny, bahna alebo riečného materiálu, znečisťovanie vodného toku odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami odpadov, výrubom drevín brehových porastov, zástavba brehov a regulácia toku, výstavba priemyselných parkov, intenzívne poľnohospodárstvo, rozširovanie inváznych druhov, konfliktné uzly predstavujú bariéry: VD Žilina, diaľničnú (D3), železničnú a cestné komunikácie č. II/583 a č. II/11 v meste Žilina a obciach Teplička nad Váhom, Mojš, Gbeľany, Varín a Strečno a VdN Hričov v meste Žilina a obciach Horný Hričov a Divinka, elektrické vedenie.

Manažmentové opatrenia: realizovať renaturáciu prvků (najmä v urbanizovaných oblastiach) – sprírodnenie vodných tokov a plôch, obnova brehových porastov, spriechopenie ramien a pod., zabezpečiť prijatie opatrení na zlepšenie kvality vodného systému, minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové), zabrániť ďalšej regulácii vodného toku, zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér, zabrániť živeľnej ťažbe riečného materiálu v koryte rieky a jej väčších prítokoch, vykonávať pravidelnú údržbu brehovej vegetácie a koryta vodných tokov a plôch za účelom zaistenia prietochnosti, zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov, vylúčiť, resp. podstatne obmedziť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovíc v okolí vodných a mokradných ekosystémov, zachovať prirodzený vodný tok, obmedziť výstavbu na brehoch vodného toku, zosúladiť rekreačné a športové aktivity vo vodných systémoch so záujmami ochrany prírody a krajiny, zosúladiť rybárske obhospodarovanie rybárskych revírov so záujmami ochrany prírody, zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie, kontrolovať, zamedziť rozširovaniu a odstraňovať invázne druhy (RÚSES okresu Žilina, 2020).

NRBk 5

Prepojenie Súľovské skaly – Ladonhora

Kategória:	Biokoridor nadregionálneho významu
Dĺžka/šírka:	existujúca 11,5 km/168-834 m, navrhovaná 9,96 km/187-832m
Stav:	čiastočne vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Dolný Hričov, Ovčiarsko, Žilina, Divinka.

Charakteristika a trasa biokoridoru: významný terestrický biokoridor, ktorý umožňuje šírenie teplomilných druhov na južných stráňach zlepcov a bradiel. Dôležitý je i z hľadiska migrácie veľkých šeliem, najmä rýsa ostrovida (*Lynx lynx*). Predstavuje prepojenie medzi Strážovskými vrchmi, Žilinskou kotlinou s Javorníkmi a Kysuckou vrchovinou. Biokoridor vedie lesnými spoločenstvami a pri meste Žilina križuje VdN Hričov cestnú komunikáciu a železniciu, čo predstavuje výraznú bariéru pre šírenie druhov. Legislatívna ochrana, genofondové lokality: GL 7 Chlmecké skalky.

Ohrozenia, konfliktné uzly: intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...), rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, nelegálne skládky odpadov, rozširovanie inváznych druhov, konfliktné uzly predstavujú bariéry: VdN Hričov v meste Žilina, železničná trať, elektrické vedenie, cesta č. I/61, diaľnica D3 a diaľničný most cez VdN Hričov v meste Žilina a cestná komunikácia č. II/507 prechádzajúca obcou Divinka (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Manažmentové opatrenia: uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový), šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), predĺžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu, ponechávať stromy a drevnú hmotu v porastoch (odumreté stojace stromy a ležaniny, skupiny stromov na dožitie), zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov, zvyšovať podiel prirodzenej obnovy a postupne znižovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu, prednostne chrániť prirodzené lesy, pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov, ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah), zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty, zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.), pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky, kontrolovať, zamedziť rozširovaniu a odstraňovať invázne druhy, zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér, pre zabezpečenie migrácie živočíchov, ktorá spočíva v preplávaní vodnej plochy, budovať na oboch brehoch polostrovy so sprievodnou vegetáciou, ktoré by zver naviedli na najužšie miesto vodnej plochy, neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR), minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba), zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Regionálne biokoridory

RBk 2

Ekotón Nízkych Javorníkov

Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Dĺžka/šírka: existujúca 10,61 km/400 m, navrhovaná 9,49 km/ 13-768 m
Stav: čiastočne vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Žilina, Divinka, Divina, Svederník (územie pokračuje do okresu Bytča).

Charakteristika a trasa biokoridoru: terestrický biokoridor, ktorý prechádza okrajmi rozdrobených lesných porastov na styku s intenzívne využívanou krajinou. Biokoridor slúži na šírenie teplomilnej vegetácie, pričom daná oblasť predstavuje jej severnú hranicu výskytu a poľovnej zveri. Legislatívna ochrana, genofondové lokality:

Ohrozenia, konfliktné uzly: intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...), výrub lesných okrajov, nelegálne skládky odpadu, šírenie ruderalných druhov rastlín, rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES (antropický tlak najmä na zástavbu pri lesných okrajoch), konfliktné uzly predstavujú bariéry: cestné komunikácie, č. II/507, III/2092, III/2093, III/2096, v obciach Dlhé Pole a Divinka a elektrické vedenie (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Manažmentové opatrenia: uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový), šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), predĺžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu, ponechávať stromy a drevnú hmotu v porastoch (odumreté stojace stromy a ležaniny, skupiny stromov na dožitie), zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov, zvyšovať podiel prirodzenej obnovy a postupne znižovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu, prednostne chrániť prirodzené lesy, pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov, zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty, zabrániť úspešným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu, pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky, neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení

stacionárnej rekreácie a CR), zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie, zabrániť ruderalizácii, zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér (RÚSES okresu Žilina, 2020).

RBk 2

Ekotón Nízkyh Javorníkov

Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Dĺžka/šírka: existujúca 10,61 km/400 m, navrhovaná 9,49 km/ 13-768 m
Stav: čiastočne vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Žilina, Divinka, Divina, Svederník (územie pokračuje do okresu Bytča).

Charakteristika a trasa biokoridoru: terestrický biokoridor, ktorý prechádza okrajmi rozdrobených lesných porastov na styku s intenzívne využívanou krajinou. Biokoridor slúži na šírenie teplomilnej vegetácie, pričom daná oblasť predstavuje jej severnú hranicu výskytu a poľovnej zveri.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: nie je.

Ohrozenia, konfliktné uzly: intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...), výrub lesných okrajov, nelegálne skládky odpadu, šírenie ruderálnych druhov rastlín, rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES (antropický tlak najmä na zástavbu pri lesných okrajoch), konfliktné uzly predstavujú bariéry: cestné komunikácie, č. II/507, III/2092, III/2093, III/2096, v obciach Dlhé Pole a Divinka a elektrické vedenie (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Manažmentové opatrenia: uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový), šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu, ponechávať stromy a drevnú hmotu v porastoch (odumreté stojace stromy a ležaniny, skupiny stromov na dožitie), zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov, zvyšovať podiel prirodzenej obnovy a postupne znižovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu, prednostne chrániť prirodzené lesy, pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov, zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty, zabrániť úspešným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu, pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky, neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR), zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie, zabrániť ruderalizácii, zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér (RÚSES okresu Žilina, 2020).

RBk 3

Kazická Kýčera – Rochovica

Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Dĺžka/šírka: existujúca 10,05 km/200-823 m, navrhovaná 8,69 km/199-855 m
Stav: čiastočne vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Divina, Divinka, Žilina (územie pokračuje do okresu Kysucké Nové Mesto)
Charakteristika a trasa biokoridoru: terestrický biokoridor tvorený lesnými a mozaikovými spoločenstvami pozostávajúcimi z lúčnych spoločenstiev a NDV. Je prepojením hlavného hrebeňa s bočným hrebeňom Javorníkov, umožňuje pohyb veľkých cicavcov. Trasa biokoridoru vedie pozdĺž západnej hranice okresov Kysucké Nové Mesto a Žilina.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: nie je.

Ohrozenia, konfliktné uzly: intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...) (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Manažmentové opatrenia: uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový), šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu, ponechávať stromy a drevnú hmotu v porastoch (odumreté stojace stromy a ležaniny, skupiny stromov na dožitie), zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov, zvyšovať podiel prirodzenej obnovy a postupne znižovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu, prednostne chrániť prirodzené lesy, pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov, zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty, pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykášať buriny a nedopasky (RÚSES okresu Žilina, 2020).

RBk 4

Prepojenie Kysuckou vrchovinou

Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Dĺžka/šírka: existujúca 8 km/188-871 m, navrhovaná 14,67 km/203-1105 m
Stav: prevažne vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Žilina (Zástranie), Kotrčiná Lúčka, Nededza, Gbeľany, Lysica, Belá, Lutiše, Terchová, (územie pokračuje do okresu Kysucké Nové Mesto).

Charakteristika a trasa biokoridoru: terestrický biokoridor významný z hľadiska šírenia teplomilných druhov. Doznievanie vplyvu teplomilných druhov biotypov. Biokoridor vedie lesnými a lúčnymi spoločenstvami s NDV mimo zastavané územie obcí. Biokoridor je významný i z hľadiska šírenia druhov fauny.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: OP NP Malá Fatra (2. stupeň ochrany). GL 14 Kotrčiná Lúčka, Dúbrava, GL 15 Jalovec – Lysica, GL 22 Alúvium potoka Radôstka.

Ohrozenia, konfliktné uzly: intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...), nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...), zarastanie a sukcesia na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín, rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, konfliktné uzly predstavujú bariéry: cestná komunikácia, č. III/2035, prechádzajúca obcou Lutiše a elektrické vedenie (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Manažmentové opatrenia: uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový), šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu, ponechávať stromy a drevnú hmotu v porastoch (odumreté stojace stromy a ležaniny, skupiny stromov na dožitie), zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov, zvyšovať podiel prirodzenej obnovy a postupne znižovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu, prednostne chrániť prirodzené lesy, pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov, ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah), zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty, zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín, pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykášať buriny a nedopasky, neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR), zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie, zmiernovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér (RÚSES okresu Žilina, 2020).

RBk 5

Prepojenie Brodnianka – Krivánska Fatra

Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Dĺžka/šírka: existujúca -, navrhovaná 15,18 km/ 43-886 m
Stav: prevažne vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Žilina (Zástranie, Zádubnie), Teplička nad Váhom, Kotrčiná Lúčka, Nededza, Gbeľany, Lysica, Varín, Stráža, Dolná Tižina, Belá (územie pokračuje do okresu Kysucké Nové Mesto).

Charakteristika a trasa biokoridoru: terestrický biokoridor významný z hľadiska šírenia druhov fauny. Biokoridor vedie lesnými a lúčnymi spoločenstvami s NDV mimo zastavané územie obcí.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: OP NP Malá Fatra (2. stupeň ochrany). GL 13 Straník, GL 16 Varínka pri Stráži.

Ohrozenia, konfliktné uzly: intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...), nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...), zarastanie a sukcesia na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín, rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, konfliktné uzly predstavujú bariéry: cestná komunikácia, č. II/583, prechádzajúca obcou Stráža a elektrické vedenie.

Manažmentové opatrenia: uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový), šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu, ponechávať stromy a drevnú hmotu v porastoch (odumreté stojace stromy a ležaniny, skupiny stromov na dožitie), zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov, zvyšovať podiel prirodzenej obnovy a postupne znižovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu, prednostne chrániť prirodzené lesy, pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov, ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah), zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty, zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín, pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykášať buriny a nedopasky, neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR), zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie, zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbu nových bariér.

Chránené stromy

Chránené stromy sú stromy s osobitnou legislatívnou ochranou, rozptýlené v krajine na najrozmanitejších miestach, tam kde im prírodné podmienky a starostlivosť ľudských generácií umožnili rásť a dožiť sa súčasnosti. Sú súčasťou poľnohospodárskej krajiny, lesných komplexov, ale aj ľudských sídiel, historických záhrad a parkov. Sú to buď jednotlivé exempláre, menej alebo viacpočetné skupiny, ale aj rozsiahle stromoradia, náhodne rastúce alebo zámerne vysadené človekom (www.sopsr.sk). Ochranu drevín upravuje zákon o ochrane prírody a krajiny. Podľa evidencie v rámci Katalógu chránených stromov sa v záujmovom území nachádzajú 4 chránené stromy a 3 skupiny chránených stromov.

Javor v Žiline (EČ S 188) 1 exemplár – javor cukrový (*Acer saccharinum*) rastúci v meste Žilina. Dôvodom ochrany je jeho zdravotne-hygienická funkcia. Javor severoamerického pôvodu, jediný exemplár tohto druhu vyššieho veku v okrese. Je v správe NP MF a platí pre neho 2. stupeň ochrany.

Lipová aleja v Žiline – Bytčici (EČ S 185) 6 exemplárov – lipy malolisté (*Tilia cordata*) rastúce v mestskej časti Žiliny s názvom Bytčica. Vytvárajú jednu z mála alejí vyššieho veku. Plnia estetickú a zdravotne-hygienickú funkciu. Sú v správe NP MF a platí pre ne 2. stupeň ochrany (<https://www.enviroportal.sk/stromy/>).

Lipy v Žiline (EČ S 187) 2 exempláre – lipy malolisté (*Tilia cordata*) rastúce v meste Žilina. Chránené sú kvôli svojej vysokej estetickej, biologickej a zdravotne-hygienickej hodnote. Sú v správe NP MF a platí pre ne 2. stupeň ochrany.

Lipy v Žiline – Žilinskej Lehote (EČ S 186) 2 exempláre – lipy malolisté (*Tilia cordata*) rastúce v mestskej časti Žiliny s názvom Žilinská Lehota. Majú vyšší vek a plnia kultúrny, vedecký a krajinársky význam. Sú v správe NP MF a platí pre ne 2. stupeň ochrany.

L'aliovník v Žiline (EČ S 189) 1 exemplár – ľaliovník tulipánokvetý (*Liriodendron tulipifera*) rastúci v meste Žilina. Predstavuje jedinečný solitér veľkej architektonickej hodnoty. Exemplár v rámci okresu s kultúrnym, vedeckým a estetickým významom. Je v správe NP MF a platí pre neho 2. stupeň ochrany (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno-plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v meste. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán mesta. Územný plán mesta je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č. 84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Základným pre mesto je územný plán sídelného útvaru (ÚPN SÚ), ktorého záväzná časť sa po schválení mestským zastupiteľstvom stáva všeobecne záväzným nariadením mesta. Obstarávateľom ÚPN mesta (alebo zóny) je mestská samospráva. Mesto má spracovaný územný plán z roku 2012 a zmeny a doplnky z roku 2023.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v meste Žilina pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov (v znení č. 245/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 541/2004 Z. z., 572/2004 Z. z., 572/2004 Z. z., 572/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 725/2004 Z. z., 230/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 532/2005 Z. z., 571/2005 Z. z., 203/2007 Z. z., 529/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 286/2009 Z. z., 137/2010 Z. z.). Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb, ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

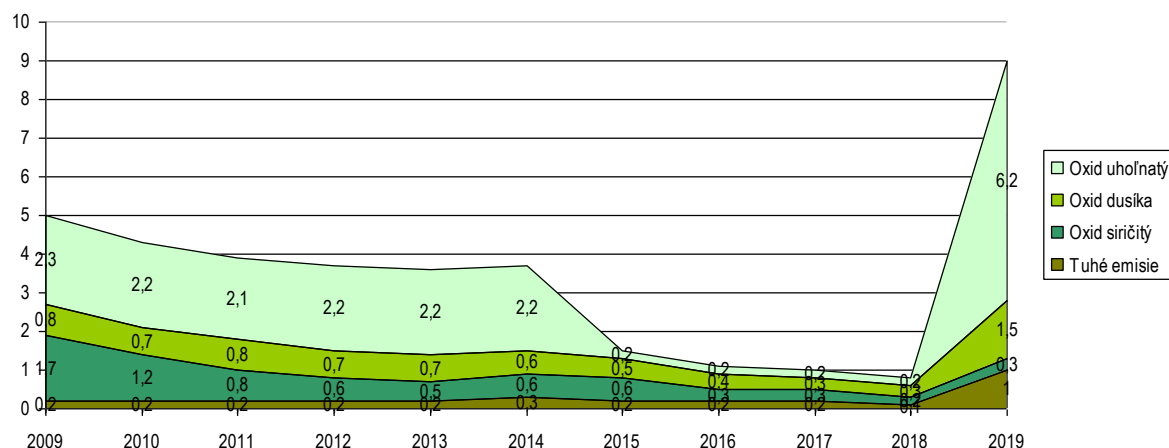
Kritéria kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia. Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje SHMÚ na staniciach Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO). Na monitorovanie lokálneho znečistenia ovzdušia bolo v roku 2016 na území SR rozmiestnených 38 automatických monitorovacích staníc, z ktorých väčšina monitorovala základné znečisťujúce látky (SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, CO). Od roku 2000 je vývoj hlavných znečisťujúcich látok sledovaný aj prostredníctvom databázy Národného emisného inventarizačného systému (NEIS), ktorý je vyvíjaný za podpory MŽP SR a SHMÚ. Program NEIS je vyvinutý v súlade s legislatívou platnou v SR a obsahuje najnovšie zmeny legislatívy ochrany ovzdušia realizované v súvislosti s implementáciou smerníc EÚ. Súčasťou projektu sú procedúry zberu údajov o emisiách, ich overovanie na odboroch životného prostredia okresných úradov, ako aj procedúry, zabezpečujúce import týchto údajov do centrálnej databázy a ich prezentáciu na centrálnej úrovni (RÚSES okresu Žilina, 2022).

Nasledujúca tabuľka prezentuje emisie základných znečisťujúcich látok v tonách na 1 km v okrese Žilina.

Produkcia v t na km ² podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Žilina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	1
Oxid siričitý	1,7	1,2	0,8	0,6	0,5	0,6	0,6	0,3	0,3	0,2	0,3
Oxid dusíka	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	1,5
Oxid uhoľnatý	2,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2	0,2	0,2	0,2	0,2	6,2
Tuhé emisie SK	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Oxid siričitý	1,3	1,2	1,3	1,3	1,1	1,0	0,9	1,3	0,5	0,5	0,4
Oxid dusíka	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5

Oxid uhoľnatý	2,9	2,3	2,6	2,9	2,8	2,8	3,1	3,1	3,1	3,1	2,9

Zdroj: DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj základných znečisťujúcich látok v okrese Žilina od 2009 do roku 2019

Zdroj: DataCubes, 2022

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj emisií základných znečisťujúcich látok na území okresu od roku 2009 do roku 2019.

Produkcia v t podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Žilina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	158,2	126,9	122,6	132,2	156,2	209,4	144,5	138,3	128,6	121,8	821,3
Oxid siričitý	1404,7	940,0	625,3	509,5	443,8	450,3	487,1	275,5	210,0	197,0	215,2
Oxid dusíka	622,3	598,8	613,9	548,0	555,7	501,5	405,8	312,1	283,0	279,7	1235,6
Oxid uhoľnatý	1849,0	1789,6	1700,0	1753,4	1755,8	1786,9	201,3	156,9	159,3	140,7	5058,4

Zdroj: DataCubes, 2022

Na znečisťovaní ovzdušia sa v najväčšej miere podieľa priemyselná výroba, vysoká intenzita cestnej dopravy a výroba a rozvoz elektriny, plynu a vody (4.4.2022, http://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2017.pdf).

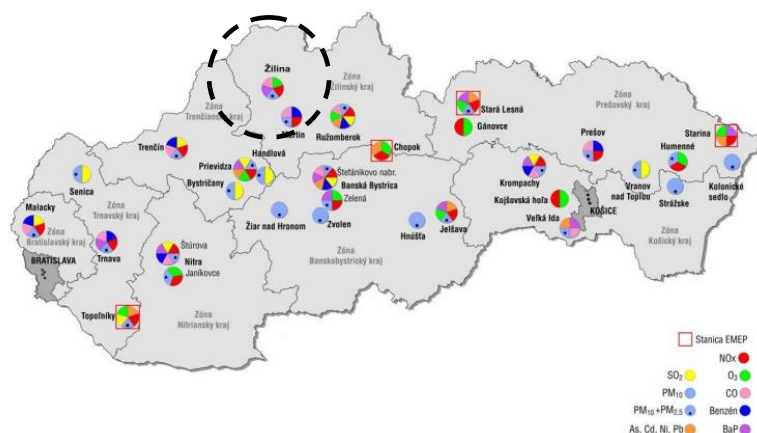
Hlavné lokálne zdroje na území Žilinského kraja sú: automobilová doprava, lokálne kúreniská na tuhé palivá, vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív, minerálny prach zo stavebnej činnosti, veterná erózia z nespevnených povrchov, skládok sypkých materiálov, suspenzia tuhých častíc z dopravy, posypový materiál z povrchov ciest, veľké priemyselné stacionárne zdroje, malé a stredné lokálne priemyselné zdroje, obvykle umiestnené v priemyselných zónach miest, poľnohospodárstvo.

Opatrenia na znižovanie úrovne PM10 (pevné častice - vdychovateľné) si vyžadujú zamerať sa na: zmenu v organizácii dopravy, znižovanie spotreby tuhých palív v lokálnom vykurovaní a podporu modernizácie lokálneho vykurovania, vybudovanie rozsiahlych peších zón, rozširovanie zelene, spevňovanie povrchov, kontrola technického stavu a znečistenia pneumatík vozidiel, čistenie mesta, opatrenia na zníženie prašnosti na staveniskách, skládkach sypkých materiálov, skládkach odpadov a prísna kontrola priemyselných zdrojov (5.4.2022, https://www.minv.sk/swift_data/source/miestna_statna_sprava/ou_zilina/).

V hornatej časti je vykurovanie domácností tuhým palivom významným zdrojom znečistenia ovzdušia. Automobilová doprava ho ovplyvňuje najintenzívnejšie. Cesta č. 11 dosahuje denný priemerný počet 37 927 vozidiel (6 867 nákladných a 30 972 osobných áut), cesta č. 18 v priemere denne 32 334 vozidiel (3 736 nákladných a 28 523 osobných áut), 30 659 vozidiel je denne na ceste č. 18A (6 080 nákladných a 24 513 osobných áut) a 23 579 vozidiel na diaľnici D3 (5 661 nákladných a 17 819 osobných áut) (4.4.2022, https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2019_Sprava_o_KO_v_SR_v2.pdf). Celkovo sa v okrese Žilina nachádza 24 veľkých zdrojov znečistenia a 330 stredných zdrojov znečistenia. K najväčším znečisťovateľom územia patria Žilinská teplárenská, a.s. Žilina, Kia Motors Slovakia, s.r.o., Teplička nad Váhom - Iakovňa, Stredoslovenské

vodárne a kanalizácie, a.s. Žilina, Farma Hyza, a.s., Bytterm, a.s., Elektrovod Slovakia, a.s., Metsa Tissue - Tento, a.s., Polycasa Slovakia, s.r.o. a VAS, s.r.o. - Mojšova Lúčka Žilina.

Nasledujúci obrázok prezentuje alokáciu monitorovacích staníc v území v okolí mesta Žilina.

Obrázok: Monitorovacie stanice v meste Žilina

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2018, 2019

Monitorovanie stavu ovzdušia prebieha priamo v meste Žilina (SK0020A Žilina, Obežná, n.v. 356 m.n.m., 18°46'17" 49°12'41", mestská/pozadová), kde sú merané hodnoty znečisťujúcich látok ako NOx, O₃, PM₁₀ + PM_{2,5}, BaP a CO. (MP2,5 - jemné častice, PM10 - pevné častice)

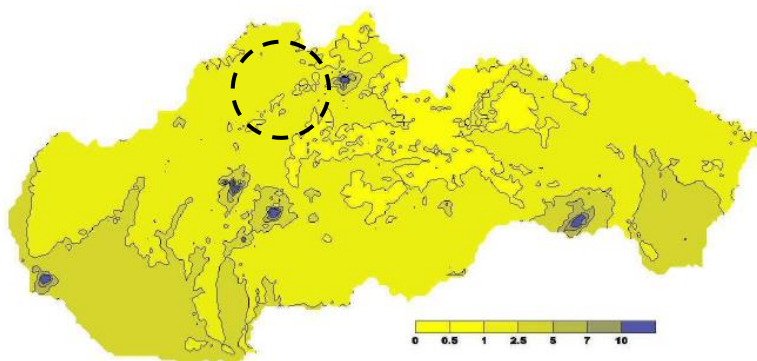
Vyhodnotenie kvality ovzdušia v okrese Žilina podľa limitných a cieľových hodnôt na ochranu zdravia ľudí pre SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, benzén a CO v členení na aglomerácie a zóny v roku 2019. Limitná hodnota pre priemerné denné koncentrácie PM₁₀ ani pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ nebola v zóne Žilina prekročená, rovnako ako limitné hodnoty pre SO₂, NO₂, benzén a CO. Zároveň v tejto zóne neprišlo ani k prekročeniu cieľovej hodnoty pre PM_{2,5}. (7.4.2022, https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2019_Sprava_o_KO_v_SR_v2.pdf). (MP2,5 - jemné častice, PM10 - pevné častice)

Vyhodnotenie kvality ovzdušia podľa limitných a cieľových hodnôt na ochranu zdravia ľudí pre Pb, As, Cd, Ni, BaP a O₃ v členení na aglomeráciu a zóny v roku 2019 - Limitná hodnota pre Pb, ani cieľové hodnoty pre As, Cd a Ni neboli v zóne Žilina prekročené. V roku 2019 bola cieľová hodnota pre BaP na stanici Žilina prekročená.

K znečisteniu ovzdušia v oblasti negatívne prispieva aj automobilová doprava, ktorej intenzita neustále narastá. K najfrekvencovanejším cestám patria diaľnice D1 a D3, ako aj cesty I/11, I/18 a I/64. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ neuskutočňuje, ale za 90 % celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania plyných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Oxid siričitý – SO₂

Tento zdroj patrí medzi päť dominantných zdrojov znečisťovania ovzdušia, ktorých emisie spolu predstavujú okolo 3/4 všetkých emisií veľkých a stredných zdrojov. V meste Žilina sa nachádza len jeden významný zdroj oxidov síry a to Žilinská teplárenská, a.s. Žilina. Celkové ročné emisie oxidov síry tohto podniku predstavovali 181,81 tony, čo predstavovalo 12 % podiel v kraji a 0,96 % podiel na týchto emisiách za celú Slovenskú republiku.

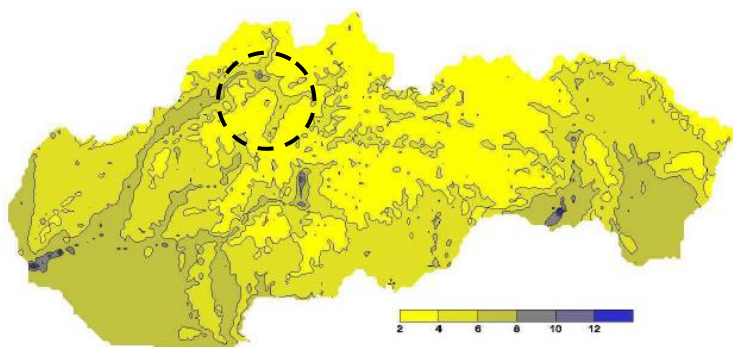

Obrázok: Priemerná ročná koncentrácia SO₂

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2018, 2019

Oxid dusičitý, oxidy dusíka – NO₂, NO_x

Oblasť v okolí Žiliny nie je zaťažená nadmernou produkciou oxidov dusíka. Najväčším producentom oxidov dusíka v rámci regiónu ale mimo územia Žiliny je spoločnosť Martinská teplárenská, a.s. Martin s ročnou produkciou 235,65 tony (2019) s podielom na produkcii v kraji 9,02 % a za SR celkovo 0,9 %.

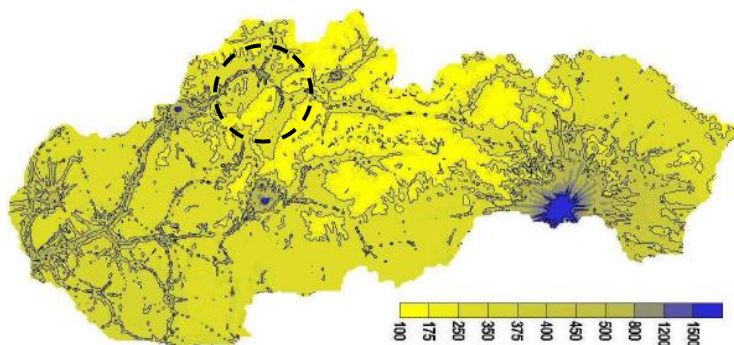

Obrázok: Priemerná ročná koncentrácia NO_x

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2018, 2019

Oxid uhoľnatý – CO

Z hľadiska produkcie emisií oxidov uhlíka nepatrí región Žiliny medzi zaťažené oblasti. V regióne sa nenachádza žiaden veľký zdroj znečistenia ovzdušia.

Obrázok: Priemerná ročná koncentrácia CO

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2018, 2019

Najbližšie zdroje znečistenia, ktoré spadajú pod Žilinský kraj sú OFZ, a.s. Dolný Kubín ako aj Mondi SCP, a.s. Ružomberok.

Hlukové pomery z dopravy

V množine stresových faktorov má významné miesto hluk, ktorý zhoršuje kvalitu ŽP a nepriaznivo vplyva nielen na faunu a flóru, ale aj na zdravie človeka. V zmysle zákona NR SR č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí v znení neskorších predpisov sa hlukom rozumie nežiaduci alebo škodlivý vonkajší zvuk vytvorený ľudskými činnosťami. Vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, ustanovuje podrobnosti o prípustných hodnotách hluku pochádzajúceho z dopravy na pozemných komunikáciách a vodných plochách vrátane miestnej hromadnej dopravy, hluk z koľajovej dopravy na železničných dráhach, hluk z leteckej dopravy a hluk v okolí letísk, hluk z iných zdrojov, napr. hluk z priemyselnej, stavebnej a výrobných činnosti, hluk z mimopracovných aktivít človeka. Podľa § 27 ods. 1 zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia je povinnosťou právnickej osoby alebo podnikateľa, ktorý hluk spôsobuje zabezpečiť účinnú ochranu obyvateľov pred expozíciou hluku.

K najzávažnejším zdrojom hluku patria cesty, ktoré prechádzajú v blízkosti obytnej zástavby. Podľa posledného sčítania dopravy v roku 2015 je najväčšia intenzita dopravy v meste Žilina na ceste I/18, ktorá spája Žilinu s Michalovcami cez Ružomberok, Poprad a Prešov. V úseku Žilina – Prešov vedie paralelne s diaľnicou D1.

Pri železničnej doprave je intenzita hluku závislá na počte, druhu a skladbe vlakov a parametroch trasy. Intenzita hluku je najvýraznejšia na tratiach prechádzajúcich cez sídla a na železničných staniciach. Okresom Žilina prechádzajú štyri trate, dvojkoľajná elektrifikovaná č. 120 Žilina – Bratislava, dvojkoľajná elektrifikovaná č. 180 Žilina – Košice, jednokľajná neelektrifikovaná č. 126 Žilina – Rajec a dvojkoľajná elektrifikovaná č. 127 Žilina – Mosty u Jablunkova (ČR).

V území sa nachádzajú aj viaceré stacionárne zdroje hluku, ako sú areály výroby, priemyselné a poľnohospodárske prevádzky, ktoré zaťažujú obyvateľov, ktorí sa v ich blízkosti pohybujú, alebo bývajú. Hluk vplyva najviac nepriaznivo na zamestnancov, ktorí v týchto prevádzkach pracujú. Občasnými zdrojmi hluku môžu byť aj športové, kultúrne a rekreačné areály (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (74/2020 Z. z., 218/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 9/2021 Z. z., 46/2021 Z. z.), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2016 a vyhláška 371/2015 z 13. novembra 2015, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva mesta na roky 2016 - 2020 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Žilinského kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Žilinského kraja 2016 - 2020, ktoré sa budú realizovať mestom, právnickými a fyzickými osobami sú preto rozpracované v záväznej časti POH mesta Žilina na roky 2016 – 2020. Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania. Štatistické relatívne ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblastí nakladania s komunálnym odpadom v regióne											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	329,1	311,6	308,9	308,1	317,9	332,1	345,5	398,1	433,7	449,9	451,8
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	26,3	33,5	41,0	49,9	66,2	62,4	80,4	131,3	173,9	195,8	206,6
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	302,1	276,7	267,9	257,0	248,2	265,2	264,8	266,8	259,8	254,1	245,2
% zhodnoc. kom. odpadu	8,0	10,7	13,3	16,2	20,8	18,8	23,3	33,0	40,1	43,5	45,7
% zhodn. kom. odp. kompost. (%)	-	9,0	13,1	11,7	11,0	14,2	22,4	33,0	40,1	43,5	45,5
% miera skládkovania	-	88,8	86,7	83,4	74,8	79,8	76,6	67,0	59,9	56,5	54,3

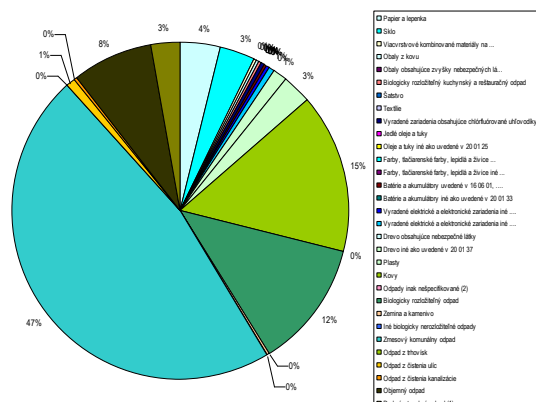
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Okres Žilina má jednu vlastnú skládku komunálnych odpadov, resp. skládku kategórie NNO (NNO – nie nebezpečný odpad). Mesto Žilina zabezpečuje zber a nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom v súlade s ustanovením § 81 zákona o odpadoch. Zber, prepravu a ďalšie nakladanie s KO vrátane triedených zložiek KO zabezpečuje mesto podľa § 81 ods. 7 zákona o odpadoch prostredníctvom zmluvných partnerov, spoločností disponujúcich požadovanými environmentálnymi povoleniami/súhlasmi pre vykonávanie činnosti nakladania s odpadom podľa zákona o odpadoch. Nakladanie s BRKO zabezpečujú aj prostredníctvom systému domáceho kompostovania, obyvatelia mesta a obcí (POH Žilina 2016 - 2020, 2019).

Produkcia odpadov v okrese Žilina v roku 2020			
	p.č.	Okres Žilina	t/obyvateľa ZA
Spolu	-	2 434 039,5	15,361
Papier a lepenka	1	97 720,3	0,617
Sklo	2	78 777,7	0,497
Viacvrstvové kombinované materiály	3	3 408,6	0,022
Obaly z kovu	4	11 271,7	0,071
Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok	5	125,4	0,001
Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	6	2 579,5	0,016
Šatstvo	7	4 167,0	0,026
Textílie	8	487,6	0,003
Rozpúšťadlá	9	22,0	0,000
Kyseliny	10	2,6	0,000
Zásady	11	0,5	0,000
Fotochemické látky	12	0,3	0,000
Pesticídy	13	10,4	0,000
Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	14	53,7	0,000
Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	15	4 463,4	0,028
Jedlé oleje a tuky	16	530,0	0,003
Oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	17	169,8	0,001
Farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice ...	18	625,6	0,004
Farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice iné ...	19	70,3	0,000
Detergenty obsahujúce nebezpečné látky	20	6,6	0,000
Detergenty iné ako uvedené v 20 01 29	21	0,6	0,000
Cytotoxické a cytostatické liečivá	22	0,0	0,000
Liečivá iné ako uvedené v 20 01 31	23	0,4	0,000
Batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01, ...	24	7 734,6	0,049
Batérie a akumulátory iné ako uvedené v 20 01 33	25	59,5	0,000
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné	26	4 234,2	0,027
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné	27	14 866,5	0,094
Drevo obsahujúce nebezpečné látky	28	60,2	0,000
Drevo iné ako uvedené v 20 01 37	29	30 780,5	0,194
Plasty	30	68 536,3	0,433
Kovy	31	371 266,8	2,343
Odpady inak nešpecifikované (2)	32	876,0	0,006
Biologicky rozložiteľný odpad	33	298 348,7	1,883
Zemina a kamenivo	34	3 055,5	0,019
Iné biologicky nerozložiteľné odpady	35	2 786,0	0,018
Zmesový komunálny odpad	36	1 144 885,8	7,225
Odpad z trhovísk	37	355,4	0,002
Odpad z čistenia ulíc	38	20 092,6	0,127
Odpad z čistenia kanalizácie	39	1 455,4	0,009

Objemný odpad	40	191 728,0	1,210
Drobný stavebný odpad (1)	41	68 417,7	0,432
Komunálne odpady inak nešpecifikované (2)	42	6,2	0,000

Zdroj: prepočítané podľa ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Žilina

Obrázok: Odpady na obyvateľa podľa štruktúry odpadov v okrese Žilina v roku 2020

Zdroj: prepočítané podľa ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Zhruba polovica vyprodukovaných odpadov spadala do kategórie zmesový. Najvyššia miera separovania bola v prípade prúdov odpadov - kovy, papier, plasty, sklo. Mimo základných separovaných zložiek odpadov to boli drevo, elektrický odpad. Vysoký objem bol separovaný v prípade objemného odpadu a drobných stavebných odpadov.

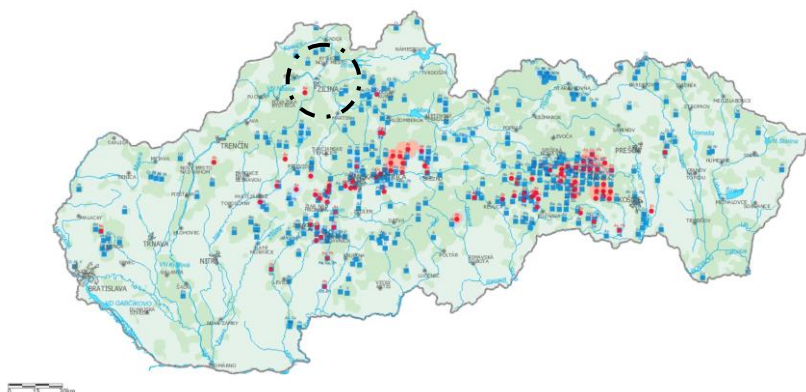
Pôda

Hodnotené územie mesta tvoria prevažne plochy lesov, lúk a plôch s poľnohospodárskou činnosťou, ako aj so zastavanou plochou mesta Žilina a tak sa predpokladá, že pôvodné horninové prostredie môže byť miestami znečistené priesakmi z priemyselnej výroby a intenzívnou dopravou (E50) ako aj poľnohospodárskou činnosťou. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno-imisná kontaminácia pôd. Legislatívna ochrana pôd na území je zabezpečená Zákonom o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení č. 359/2007 Z. z., 219/2008 Z. z., 540/2008 Z. z., 396/2009 Z. z., 39/2013 Z. z. (nepriamo), 57/2013 Z. z., 34/2014 Z. z., 254/2015 Z. z., 177/2018 Z. z., 296/2021 Z. z.). Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku a postup pri odňatí poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodársky účel a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Mesto Žilina, ako aj okres, je len mierne poľnohospodársky využívaný, pričom 35,96 % plochy okresu leží na poľnohospodárskom pôdnom fonde. Avšak pôdy zaradené v kategóriách najkvalitnejšej ornej pôdy sa v okrese nenachádzajú. Relatívne najkvalitnejšie pôdy sa vyskytujú v Žilinskej kotline, aj keď ako vysoko položený typ nedisponuje takými podmienkami ako iné kotliny. Väčšie plochy najmenej kvalitnej poľnohospodárskej pôdy sa nachádzajú vo vyšších polohách Javorníkov, Kysuckej vrchoviny, Malej Fatry, Súľovských a Strážovských vrchov. Podľa údajov Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP) Bratislava (2010) sa v okrese Žilina nachádzajú pôdy 5. – 9. skupiny BPEJ (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Kontaminácia pôd

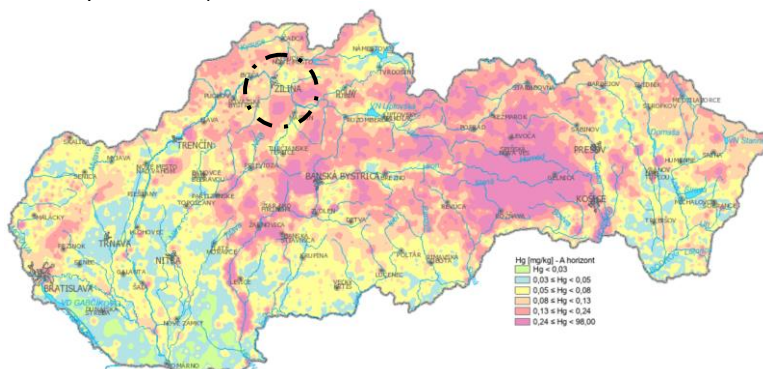
Región v okolí mesta Žilina nepatrí spomedzi ostatných regiónov SR k výrazne kontaminovaným regiónom. Nasledujúci obrázok prezentuje región v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska.

Obrázok: Kontaminácia pôd v regióne mesta Žilina.

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Svetová zdravotnícka organizácia identifikovala 10 chemických látok, ktoré vyvolávajú zásadné obavy z hľadiska verejného zdravia, a štyri z nich sú ťažké kovy: kadmium, ortuť, olovo a arzén. Ortuť sa v životnom prostredí vyskytuje prirodzene, vo všeobecnosti však býva bezpečne uchovaná v mineráloch a nepredstavuje žiadne významné riziko. Problém vzniká vplyvom ľudských činností, ktorých výsledkom je veľké množstvo ortuti uvoľnenej do životného prostredia a táto ortuť môže potom voľne cirkulovať tisíce rokov. Obavy vyvoláva hlavne ortuť vo vode a sedimentoch, pretože sa vyskytuje vo vysoko toxicknej forme a môže sa ľahko dostať do zvierat, a takto prejsť do ľudského potravinového reťazca. (5.4.2022, <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>).

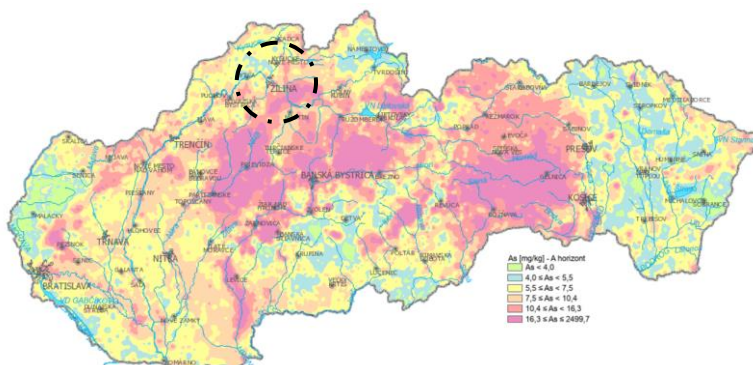

Obrázok: Výskyt Ortuť v pôde - A horizont v regióne mesta Žilina

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

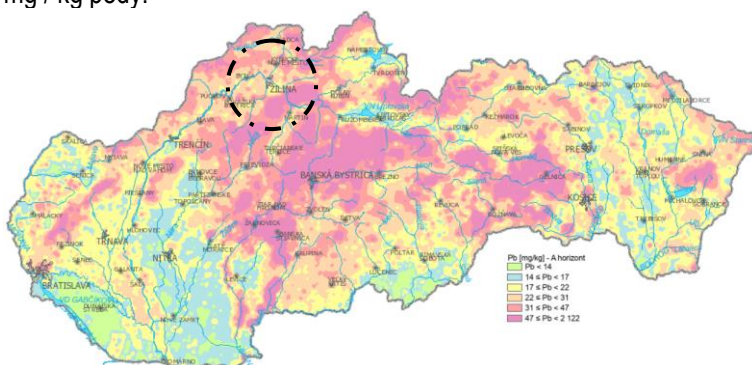
Z hľadiska zaťaženia A horizontu je región v okolí mesta Žilina stredne až silne zaťažený (juhovýchodná časť). Okolie mesta Žilina patrí medzi stredne zaťažené oblasti s obsahom 0,05 až 0,13 mg / kg pôdy.

Nasledujúci obrázok prezentuje prítomnosť arzénu v pôde - A - horizont v regióne mesta Žilina. Väčšina územia spadá do oblasti s obsahom arzénu do stredne zaťažených pôd od 5,5 do 10,4 mg / kg. Juhovýchodná časť územia spadá do viac zaťažených oblastí s obsahom od 10,4 až 16,3 mg / kg.

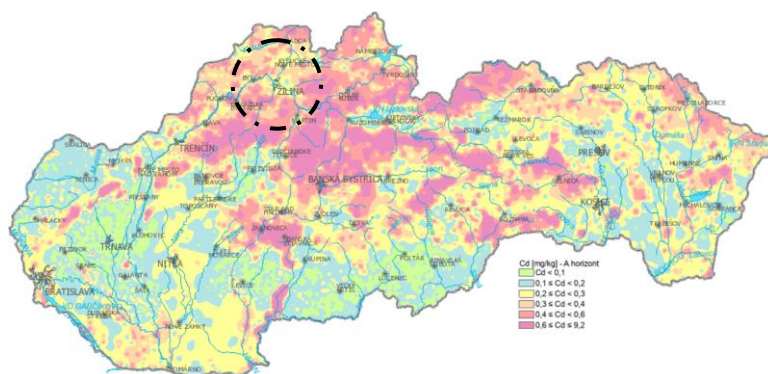
Obrázok: Výskyt Arzénu v pôde - A horizont v regióne Žiliny
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

Ďalším dôležitým prvkom, ktorý môže mať negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva je ortuť a olovo. Hlavne horské, severovýchodné oblasti spadajú do skupiny s vyšším až vysokým obsahom olova od 31 do 47 až nad 47 mg / kg pôdy.

Obrázok: Výskyt Olova v pôde - A horizont v regióne Žiliny
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

Podľa monitoringu pôd na území SR možno zhodnotiť, že z hľadiska priestorovej diferenciácie obsahu olova na území SR a Žiliny zreteľne vidieť prirodzené endogénne geochemické anomálie, ktoré sa vyskytujú na mnohých miestach vo všetkých vulkanických pohoriach, ďalej v jadrových pohoriach - Malá Fatra, Strážovské vrchy a v ich širokom okolí, kde sú akumulované zvetraliny z týchto pohorí. Naproti tomu v severnej a severozápadnej časti SR, kde sa geochemické anomálie nevyskytujú môžeme konštatovať výraznú imisnú záťaž zo susedných krajín (LINKEŠ, et al., 1997). Najmenej zaťaženou oblasťou je územie mesta Žilina a jeho okolie (17 do 22 mg/kg - A horizont).

Obrázok: Výskyt Kadmia v pôde - A horizont v regióne mesta Žilina
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

V prípade kadmia sú viac zaťažené horské oblasti v okolí Žilina v lokalite jadrových pohorí. Údolné oblasti Žilinskej kotliny vykazujú nízke hodnoty obsahu kadmia od 0,1 do 0,2 mg / kg, dokonca v okolí mesta Žilina len hodnoty do 0,1 mg / kg.

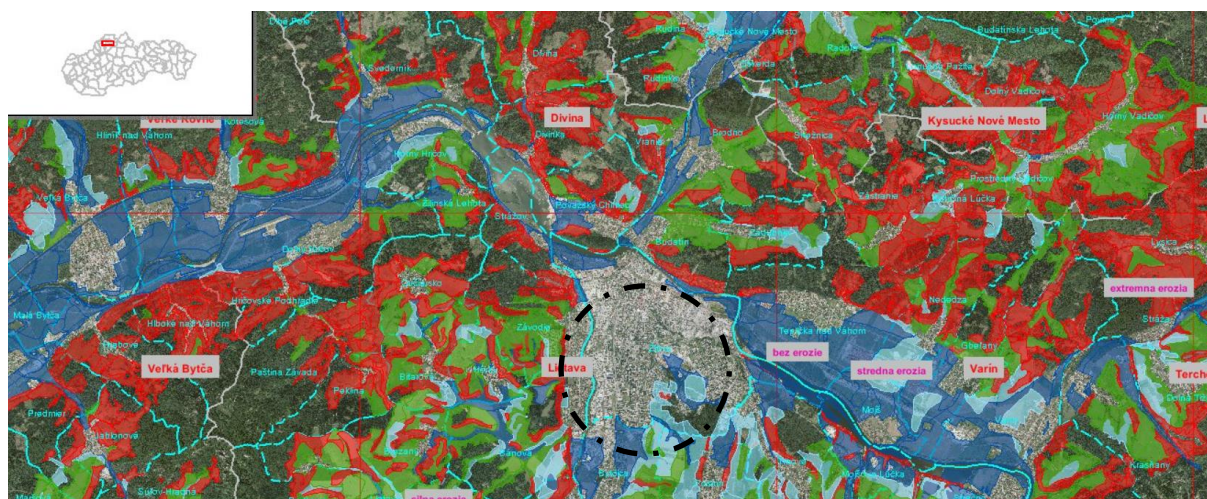
Erózia pôdy

Erózia pôdy je rozrušovanie (lat. erode = hrýzť) povrchu pevnín vodou, ľadom a vetrom. V závislosti od podmienok sa prejavuje jednotlivo alebo v určitej kombinácii. Znamená odnos pôdnej hmoty (denudácia), jej premiestňovanie do iných polôh (transport) a ukladanie (akumulácia) vo forme nánosov alebo prekryvu (Bedrna, 2002). Z hľadiska vodnej erózie pôdy (Atlas krajiny SR, 2002) môžeme konštatovať, že územie mesta Žilina je značne exponované a tým sa tu vyskytujú všetky stupne vodnej erózie, najviac však extrémna erózia - 44,49 %.

Zastúpenie kategórií ohrozenosti vodnou eróziou v okrese Žilina (% z poľnohospodárskej pôdy)				
Okres	Kategória erózneho ohrozenia			
	žiadna až slabá erózia	stredná erózia	silná erózia	extrémna erózia
Žilina	14,64	14,51	26,36	44,49
Žilinský kraj	16,80	18,48	23,74	40,99

Zdroj: 4.4.2022, http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoserwis/vod/vod.aspx

Nasledujúce obrázky prezentujú vodnú eróziu v okrese Žilina ako aj v meste Žilina. Ako prezentuje nasledujúci obrázok, priame okolie mesta Žilina predstavuje územie takmer bez vodnej erózie.

Obrázok: Vodná erózia okres Žilina a mesto Žilina

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/regional_gis/

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone 364/2004 o vodách s účinnosťou od 09.04.2020 na základe 74/2020 Z.z. a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona 146/2021 Z. z.. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Ochrana vodných zdrojov

Podľa záväzného plánovacieho dokumentu Vodného plánu Slovenska (2009) je ustanovený Register chránených území, ktorý obsahuje zoznam CHÚ, ktoré sú definované v § 5 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z. z. (zákon o vodách) vrátane území určených na ochranu biotopov alebo druhov rastlín a živočíchov, pre ktorých ochranu je dôležitým faktorom udržanie alebo zlepšenie stavu vôd. Súčasťou registra je odkaz na príslušnú legislatívu na národnej i medzinárodnej úrovni, ktorá bola podkladom pri ich

vymedzovaní. Register CHÚ obsahuje päť chránených oblastí, pre účely spracovania dokumentácie RÚSES sú dôležité nasledujúce dve oblasti registra:

1. chránené oblasti určené na odber pitnej vody (OP vodárenských zdrojov, povodia vodárenských tokov, chránené vodohospodárske oblasti),
2. chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti).

Ochranné pásma vodárenských zdrojov v meste Žilina

Katastrálne územie	Vodný zdroj	Výmery OP (ha)	Názov vodného zdroja
Teplička nad Váhom	vrt	19,51	TH 101, 102
Teplička nad Váhom	studňa	19,51	Zberná studňa
Žilina	studňa	8,40	Studničky

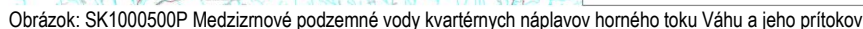
Zdroj: RÚSES okresu Žilina, 2020

Znečistenie povrchových a podzemných vôd

Na kvalitu povrchových vôd rozhodujúcou mierou vplyvajú priemysel a poľnohospodárstvo. K plošnému znečisteniu prispieva najmä poľnohospodárska výroba, energetika a priemysel v meste Žilina, Martin a Vrútky. Znečisťujúce látky sa do vodných tokov dostávajú nepriamo cez infiltráciu do podzemných vôd a tiež splachom kontaminovanej pôdy. K týmto zdrojom patria priemyselné a poľnohospodárske objekty. Menšími zdrojmi znečistenia, ale o to nebezpečnejšími sú skládky odpadov, ktoré nie sú zabezpečené proti úniku skládkových vôd do podložia a následne do povrchových tokov. Spolu s ostatnými tzv. starými záťažami sú skládky jedným z hlavných zdrojov nielen znečisťovania vôd, ale i pôd a horninového prostredia. Najbližšie meranie kvality a podzemných vôd je v oblasti Žilina, Mojš a Kunerad pri obci Varín na východnom okraji mesta Žilina. SK1000500P Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov horného toku Váhu a jeho prítokov - 31690 Žilina, 32190 Mojš.

V útvere podzemnej vody SK1000500P sú ako kolektorské horniny zastúpené najmä aluviálne a terasové štrky, piesčité štrky, piesky, glacifluviálne sedimenty, proluviálne sedimenty stratigrafického zaradenia pleistocén - holocén. V hydrogeologických kolektoroch útvaru prevažuje medzizrnová priepustnosť. Priemerný rozsah hrúbky zvodnencov je <10 m. Generálny smer prúdenia podzemných vôd v aluviálnej nive kvartérneho útvaru SK1000500P je viac-menej paralelný s priebehom hlavného toku. Monitorovacia sieť kvality podzemných vôd je v tomto útvere tvorená 36 vrtmi zabudovanými v hĺbke od 6 m do 25 m. V iónovom zastúpení prevažujú v kationovej časti Ca^{2+} aj Mg^{2+} a v aniónovej časti HCO_3^{-} . Vplyv znečistenia sa prejavuje prítomnosťou iónov Na^{+} , Cl^{-} , NO_3^{-} . Podľa Palmer – Gazdovej klasifikácie sú podzemné vody v útvere SK1000500P najčastejšie základného výrazného Ca- HCO_3 typu až Ca-Mg- HCO_3 typu. Podľa mineralizácie sa podzemné vody útvaru SK1000500P zaraďujú medzi vody so strednou až zvýšenou mineralizáciou.

Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov horného toku Váhu a jeho prítokov sú ovplyvňované antropogénnou činnosťou najmä v sídelných aglomeráciách ako Považská Bystrica a Trenčín. Požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z.z. nevyhovovalo 12 % vzoriek kvôli vysokým koncentráciám celkového železa (9 krát zo 71 stanovení) a rovnaký počet vzoriek kvôli vysokým koncentráciám mangánu. V skupine terénnych ukazovateľov nedosiahla hodnota pH dolný limit stanovený Vyhláškou MZ SR č. 247/2017 Z.z. a ukazovateľ vodivosti neprekročil limitnú hodnotu v objekte Žilina ani Mojš. Vplyv antropogénneho znečistenia na podzemné vody kvartérnych náplavov sa prejavuje takmer na celom území útvaru SK1000500P a dokumentujú ho nadlimitné hodnoty špecifických organických látok. Zo skupiny polyaromatických uhľovodíkov boli zaznamenané prekročenia nadlimitných hodnôt pri ukazovateľoch acenaftén, fenantrén (8-krát z 55 analýz), fluorén a naftalén (15-krát z 55 analýz). Zo skupiny prchavých alifatických uhľovodíkov prekročili limitnú koncentráciu ukazovatele vinylchlorid (2,30 $\mu\text{g.l}^{-1}$ v objekte 16690 Dubnica nad Váhom) a tetrachloreten (37,70 $\mu\text{g.l}^{-1}$ v objekte 31690 Žilina). Ukazovatele prekračujúce prahové a limitné hodnoty v jednotlivých objektoch pre útvar PzV SK1000500P boli pre stanovište Žilina - prahové a limitné pre PCE, PCE+TCE a limitné pre Mojš v naft. (5.4.2022, https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Publikacna_cinnost/Publikacie_kvality_PzV/KvPzV_2019_kvalita_rocenka_SR.pdf).

Zdroj: 4.4.2022. https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Publikacna_cinnost/Publikacie_kvality_PzV/KvPzV_2019_kvalita_rocenka_SR.pdf.

Belá - pri Varíne

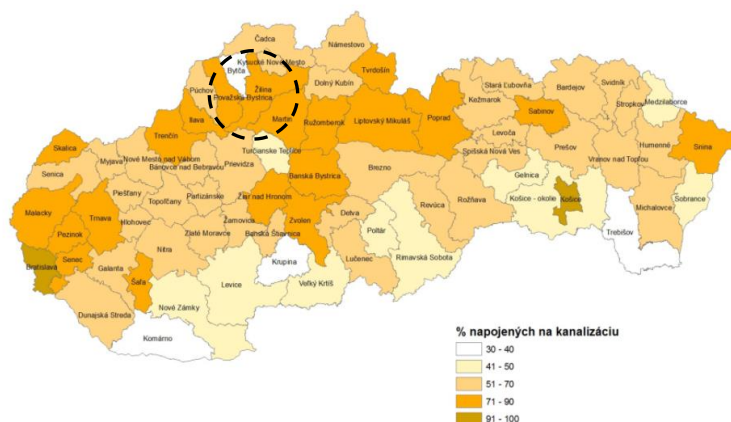
limitných hodnôt v objekte 68099 Belá – Pri Varíne v prípade ukazovateľov Mn (0,061 mg.l⁻¹) a Pb (42,20 µg.l⁻¹).

Zdroj: 4.4.2022, https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Publikacna_cinnost/Publikacie_kvality_PzV/KvPzV_2019_kvalita_rocenka_SR.pdf.

tabuľka prezentuje stupeň odkanalizovania okresov, v ktorých sídlia samosprávy regiónu v okolí mesta Žilina.

Vyšší stupeň odkanalizovania má okres Žilina, Martin a Považská Bystrica, kde sa úroveň pohybuje na 71 až 90 %. Odkanalizované sú úplne hlavne okresné mestá a väčšie samosprávy. Z blízko alokovaných okresov je problematická Bytča.

Obrázok: Odkanalizovanie územia mesta Žilina v roku 2019

Zdroj: 18.4.2021, <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1276>,

Investície do verejných vodovodov a kanalizácií najmä v obciach pod 2000 ekvivalentných obyvateľov od roka 2020 získali ďalšie možnosti. V roku 2019 bol schválený materiál o možnostiach financovania ich rozvoja. Od roku 2020 do roku 2030 tak z rozpočtu Environmentálneho fondu bude každoročne vyčlenených minimálne 50 miliónov eur do budovania a dobudovania verejných kanalizácií či vodovodov. Pred rokom 2020 fond investoval do tejto oblasti v priemere len 15 miliónov eur ročne. O ďalšie prostriedky na budovanie verejných kanalizácií a vodovodov sa mesto môže uchádzať z prostriedkov Európskej únie. Práve väčšina menších obcí, pod 2000 ekvivalentných obyvateľov, mala ťažšiu situáciu pri hľadaní verejných zdrojov na vybudovanie kanalizácie. Dôvodom boli záväzky Slovenskej republiky pri vstupe do Európskej únie odkanalizovať predovšetkým aglomerácie s viac ako 2000 ekvivalentnými obyvateľmi. Práve preto sa fondy EÚ zameriavali najmä na väčšie sídla. Budovanie verejných kanalizácií je veľmi dôležitým krokom pri ochrane kvality podzemných vôd. Najmä nevhodné nakladanie s odpadovými vodami alebo netesniace žumpy predstavujú pre podzemné vody významné riziko. Tempo realizácie stavieb bude závisieť od projektovej pripravenosti obcí a úspešného verejného obstarávania (15.4.2021, <https://www.minzp.sk/spravy/2019/>).

V území mesta Žilina dosahuje rieka Váh veľmi zlý ekologický stav, všetky prítoky majú priemerný, dobrý, resp. veľmi dobrý ekologický stav. Organické znečistenie obsiahnuté vo vodách je dôsledkom kontaminácie vody organickými látkami pochádzajúcimi z prirodzených a antropogénnych zdrojov. Organické látky prirodzené sa vyskytujúce vo vode pochádzajú hlavne z erózie pôd, rozkladných procesov odumretej fauny a flóry. Sú relatívne nerozpustné a pomaly rozložiteľné. Organické zložky pochádzajúce z rozličných ľudských aktivít patria k najčastejšie sa vyskytujúcim znečisťujúcim látkam vypúšťaným do povrchových vôd. Znečisťovanie vôd organickým znečistením sa uskutočňuje priamym vypúšťaním odpadových vôd do recipientov a tiež difúznym spôsobom. Za potenciálne významné bodové zdroje znečistenia sa v meste považujú:

- komunálne a priemyselné zdroje znečistenia – podliehajúce smernici 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd (transponovaná do zákona o vodách a jeho vykonávacích predpisov a zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách); sú to aglomerácie veľkostnej kategórie nad 2000 EO (ekvivalentných obyvateľov) a aglomerácie pod 2000 EO s vybudovaným zberným systémom, ale bez čistenia odpadových vôd,
- priemyselné zdroje znečistenia – podliehajúce smernici EP a Rady 2010/75/EU o priemyselných emisiách – integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania ŽP (transponovaná do zákona č. 39/2013 Z. z. a Vyhlášky MŽP SR č.183/2013 Z. z.), alebo Nariadeniu EP a Rady č. 166/2006 (E-PRTR), alebo zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní a šírení informácií o životnom prostredí. Sú to zdroje

znečisťovania, ktoré spadajú do Kategórie priemyselných činností uvedených v článku 2 Prílohy 1 smernice 2010/75/EÚ (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Znečistenie povrchových vôd živinami z bodových zdrojov znečistenia je dôsledkom vypúšťania nedostatočne čistených alebo nečistených odpadových vôd z aglomerácií, priemyslu a poľnohospodárstva. V súvislosti s redukovaním živín z odpadových vôd má mimoriadnu významnosť technológia čistiare odpadových vôd. Medzi kľúčové poľnohospodárske zdroje organického znečistenia a znečistenia živinami patrí vypúšťanie odpadových vôd zo zariadení intenzívneho chovu hydiny a ošipáných do povrchových vôd prípadne šírenie znečistenia difúznym spôsobom pôsobením klimatických faktorov. Ďalším významným zdrojom znečistenia živinami je používanie minerálnych a organických hnojív, ktoré významne prispieva k znečisťovaniu vôd živinami – difúznym odtokom (prostredníctvom drenáže), vplyvom vetra pri postrekoch a povrchovým odtokom (RÚSES okresu Žilina, 2020).

Chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti)

V SR sú určené dva druhy oblastí citlivých na živiny, a to citlivé oblasti a zraniteľné oblasti. Za citlivé oblasti sa považujú vodné útvary povrchových vôd na celom území SR. Za zraniteľné oblasti sú považované poľnohospodársky využívané pozemky v k. ú. obcí, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti. Zraniteľné oblasti sú v zmysle vodného zákona poľnohospodársky využívané územia, ktoré sa odvodňujú do povrchových vôd alebo podzemných vôd, pričom koncentrácia dusičnanov v podzemných vodách je vyššia ako 50 mg.l⁻¹, alebo by táto hodnota mohla byť prekročená, ak by sa neurobili potrebné opatrenia na zamedzenie tohto trendu. V zraniteľných oblastiach sa na základe súboru pôdnych, hydrologických, geografických a ekologických parametrov určili pre každý poľnohospodársky subjekt 3 kategórie obmedzení hospodárenia:

kategória A – produkčné bloky s najnižším stupňom obmedzenia hospodárenia	4,55	%
kategória B – produkčné bloky so stredným stupňom obmedzenia hospodárenia	0,78	%
kategória C – produkčné bloky s najvyšším stupňom obmedzenia hospodárenia	0,2	%
nezaradené	94,47	%

Pre záujmové územie mesta Žilina sa za zraniteľné oblasti ustanovujú pozemky poľnohospodársky využívané v k. ú. obcí Horný Hričov a Mojš (4.4.2022, www.podnemy.sk).

Environmentálne záťaž v meste Žilina

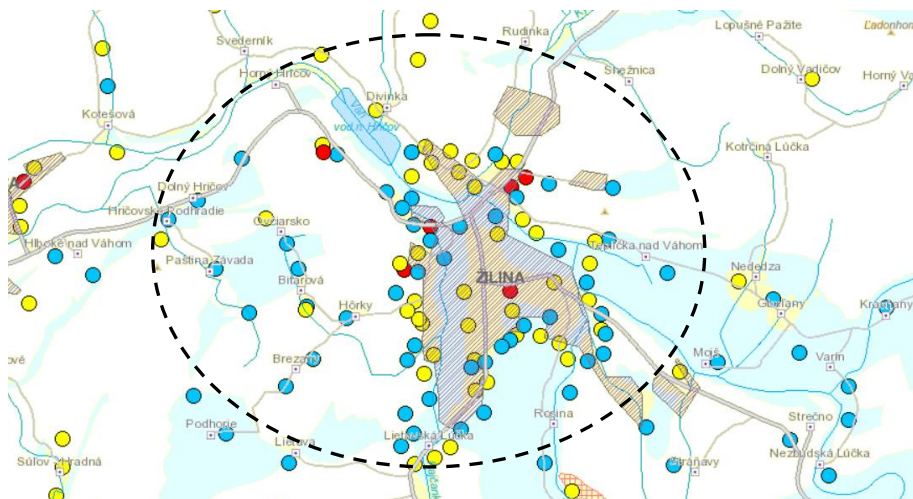
Environmentálna záťaž (EZ) je v zmysle aktuálneho znenia geologického zákona zadefinovaná ako znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody. Ide o široké spektrum území kontaminovaných priemyselnou, vojenskou, banskou, dopravnou a poľnohospodárskou činnosťou, ale aj nesprávnym nakladaním s odpadom. Environmentálne záťaž boli predmetom riešenia geologickej úlohy „Systematická identifikácia environmentálnych záťaží na území SR“, realizovanej v rokoch 2006 – 2008 v gescii MŽP SR, v zmysle ktorej boli vypracované čiastkové záverečné správy a registre environmentálnych záťaží v jednotlivých okresoch SR. V roku 2010 bol uznesením vlády prijatý Štátny program sanácie environmentálnych záťaží na roky 2010 – 2015. Register environmentálnych záťaží pozostáva z nasledujúcich častí: časť A obsahuje evidenciu pravdepodobných environmentálnych záťaží, časť B obsahuje evidenciu environmentálnych záťaží a časť C obsahuje evidenciu sanovaných a rekultivovaných lokalít. V rámci mesta Žilina sa nachádza niekoľko environmentálnych záťaží, ktoré spadajú pod všetky 3 registre:

Názov environmentálnej záťaže	Register	Identifikátor	Obec
Rosina – skládka popolčeka – odkalisko	A	SK/EZ/ZA/1062	Žilina
Žilina – areál ZVL	A	SK/EZ/ZA/1067	Žilina
Žilina – Trnové – odkalisko popolčeka	BC	SK/EZ/ZA/1840	Žilina
Žilina – východné priemyselné pásmo	B	SK/EZ/ZA/1070	Žilina
Žilina – ČS PHM – Montáža	C	SK/EZ/ZA/1618	Žilina
Žilina – Rušňové depo, Cargo a.s.	B	SK/EZ/ZA/1882	Žilina
Žilina – skládka odpadov Považský Chlmec	B	SK/EZ/ZA/1069	Žilina
Žilina – neriadená skládka TKO Považský Chlmec	A	SK/EZ/ZA/1068	Žilina

Zdroj: RÚSES okresu Žilina, 2020

Radónové riziko

Radónové riziko predstavuje prirodzenú rádioaktivitu hornín, ktorá je podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th, emitujúcich gama žiarenie a podmieňujúcich vonkajšie ožiarenie. V závislosti na objemovej aktivite radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti pôdy možno územie SR rozdeliť do troch skupín podľa výšky radónového rizika s nasledovným pomerom: 53 % nízke, 46,7 % stredné a len 0,3 % SR s vysokým radónovým rizikom. V meste Žilina je zastúpený väčšinou stredný stupeň radónového rizika. Lokality s nízkym a stredným radónovým rizikom sa nachádzajú rovnomerne na celom území okresu Žilina, prioritne však v k. ú. mesta Žilina. V jeho severnej časti sa vyskytujú dokonca lokality s tretím, najvyšším stupňom (10.4.2022, <http://apl.geology.sk/radio/>).

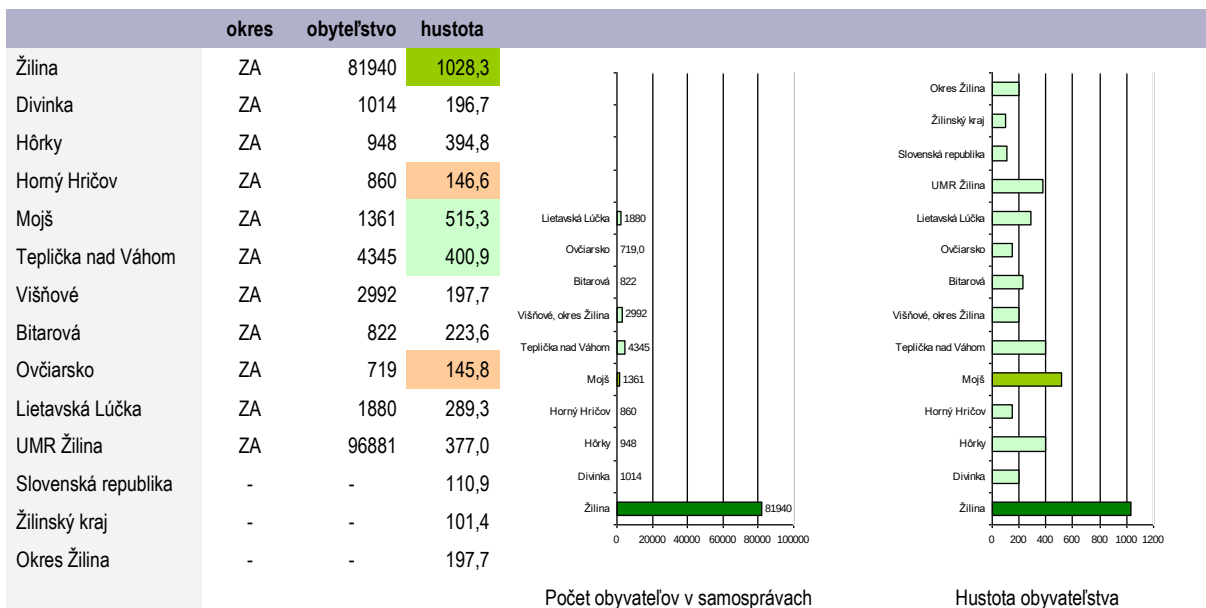
Obrázok: Radónové riziko v meste Žilina
Zdroj: 8.4.2022, <https://apl.geology.sk/radio/>

Seizmicita

Seizmické ohrozenie vyjadruje pravdepodobnosť neprekročenia seizmického pohybu počas denného časového intervalu vo zvolenej záujmovej lokalite. Územia zaraďujeme na báze izolínie maximálnej možnej intenzity zemetrasenia. Určuje nám potenciálny výskyt zemetrasenia určitej intenzity. Seizmické ohrozenie sa vyjadruje v hodnotách makroseizmickkej intenzity ($^{\circ}$ MSK 64). Celý okres Žilina je väčšinou zahrnutý v pásme 3. – 4. stupňa medzinárodnej stupnice MSK-64 (Medvedevova-Sponheuerova-Kárnikova stupnica). Najnižšie riziko seizmického ohrozenia, na úrovni 3. stupňa, je v k. ú. obce Stráňavy na východe okresu. Naopak, najvyššie riziko je v meste Žilina (7. – 8. stupeň) (Atlas krajiny SR, 2002, RÚSES okresu Žilina, 2020)

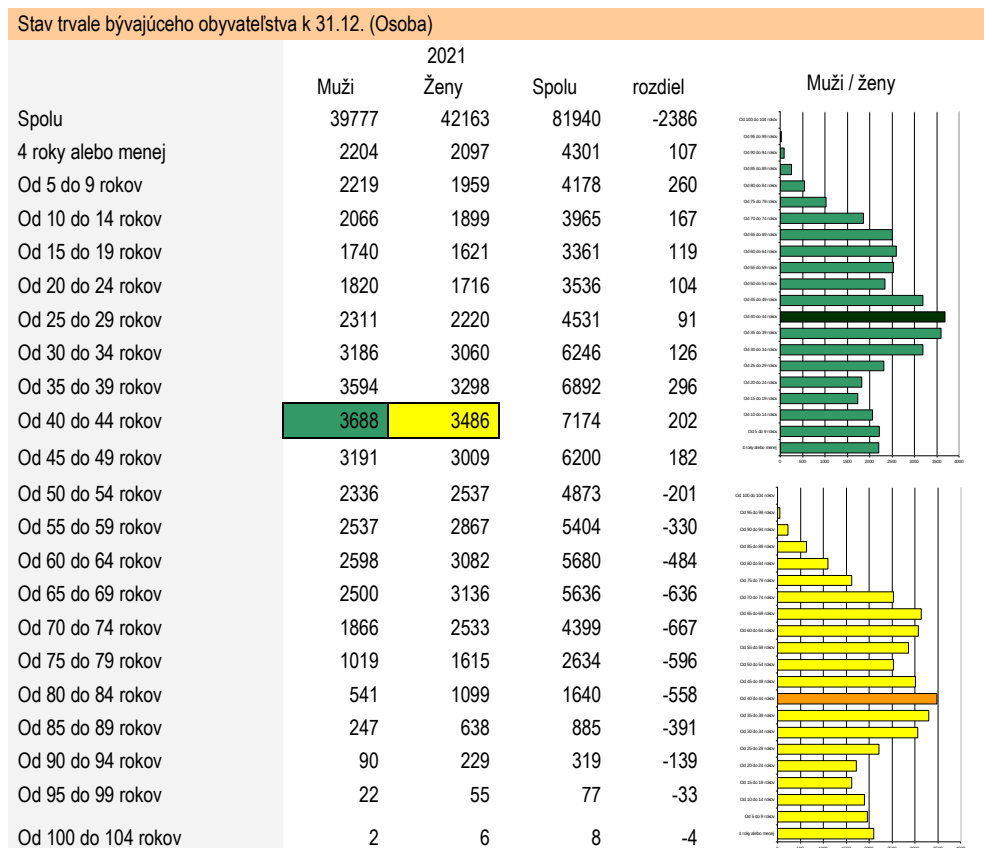
2.6 OBYVATEĽSTVO

Nasledujúca tabuľka prezentuje základné charakteristiky jednotlivých samospráv, ktoré sú súčasťou UMR. Medzi obce z najvyššou hustotou patria mesto Žilina (1028,3 ob./km²), obec Mojš (515,3 ob./km²) a obec Teplička nad Váhom s hustotou 400,9 obyvateľov na km². Najnižšiu hustotu obyvateľov mali obce Horný Hričov a Ovčiarsko, ktoré predstavujú okrajovú, menej urbanizovanú časť UMR.

Zdroj: ŠÚ SR, 2022

V meste Žilina žije 92 % obyvateľov so slovenskou národnosťou. Celkovo viac ako 57 % obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu. Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru obyvateľov mesta podľa pohlavia v roku 2021. Najviac obyvateľov je vo vekovej skupine od 45 do 49 rokov.

Zdroj: ŠÚSR, 2022, DataCubes

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v meste Žilina v roku 2021.

Bývajúce obyvateľstvo v meste Žilina (rok 2021)

	spolu	ženy	0-14	15-65	66+
mesto Žilina	81940	42163	12444	53897	15599

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2021 žilo v meste celkovo 81 940 obyvateľov. V tomto roku žilo v meste 42 163 žien. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia od 15 do 65 rokov – 53 897. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva mesta Žilina podľa vierovyznania v roku 2021. Mesto je podľa kritéria vierovyznania homogénne s jedným dominantným vierovyznaním. Najväčšia časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckej cirkvi (57,85 %). Pri 6,83 % nebolo zistené vierovyznanie. Bez vyznania bolo 29,8 % obyvateľov. K evanjelickej cirkvi sa hlási 2,83 % obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania 2021

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Rímskokatolícka cirkev	47 819	57,85
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2 339	2,83
Gréckokatolícka cirkev	548	0,66
Reformovaná kresťanská cirkev	108	0,13
Pravoslávna cirkev	175	0,21
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	148	0,18
iné	1 842	2,23
bez vyznania	24 034	29,8
nezistené	5 643	6,83

Zdroj: 2.9.2022, http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 92,37 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti 2021

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	76 346	92,37
Maďarská	101	0,12
Rómska	72	0,09
Rusínska	46	0,06
Ukrajinská	122	0,15
Česká	797	0,96
Nemecká	35	0,04
Moravská	31	0,04
Poľská	66	0,08
Ruská	59	0,07
Ostatné	459	0,56
Nezistené	4522	5,47

Zdroj: 2.9.2022, http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_narodnost_2021.php?kod_obce=508497

V meste Žilina žije podľa oficiálnej štatistiky cca. 0,09 % rómskej národnosti (ostatní obyvatelia sa hlásia k slovenskej národnosti) a 0,12 % obyvateľov maďarskej národnosti. Pri 5,47 % obyvateľoch nebola zistená národnosť. V rámci okresu mierne narastá počet obyvateľov slovenskej národnosti.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)

ok. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská	93,79	93,74	93,90	93,90	93,94	93,96	93,98	93,97	93,99	94,01	94,86
Maďarská	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10
Rómska	0,19	0,19	0,19	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,05
Rusínska	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Ukrajinská	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,10
Česká	0,77	0,79	0,94	0,95	0,95	0,95	0,95	0,97	0,97	0,97	0,68
Nemecká	0,04	0,04	0,08	0,08	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,09	0,03
Poľská	0,05	0,06	0,20	0,21	0,22	0,23	0,23	0,24	0,24	0,25	0,07
Chorvátska	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Srbská	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Ruská	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Židovská	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

Moravská	0,09	0,09	0,08	0,09	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,03
Bulharská	0,03	0,05	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10	0,11	0,11	0,01
Sliezka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Grécka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00
Rumunská	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,01
Rakúska	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,01
Vietnamská	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
Iná a nezistená	4,83	4,83	4,31	4,27	4,21	4,16	4,11	4,07	4,04	3,99	3,73

Zdroj: ŠÚSR, 2011-2021, DataCubes

Demografia

Demografia

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých samosprávach UMR. Vývoj za posledných 11 rokov je heterogénny. Vo väčšine obcí došlo k nárastu obyvateľstva. Vývoj je v značnej miere ovplyvnený vysokou koncentráciou priemyslu v krajskom meste a príslušných obciach a teda primárnym trhom práce. Výrazný nárast nastal hlavne v obci Teplička nad Váhom, kde za posledných 11 rokov vzrástol počet obyvateľov na 4345. Najvyšší % nárast obyvateľov bol zaznamenaný v prípade obce Mojš.

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12. (Osoba)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	81515	81382	81273	81155	81114	81041	80978	80810	80727	80386	81940
Divinka	1002	1013	1027	1040	1051	1051	1024	1024	1030	1029	1014
Hôrky	693	696	701	722	765	769	782	819	842	871	948
Horný Hričov	761	781	781	803	794	787	789	793	789	818	860
Mojš	700	794	878	924	985	1041	1086	1183	1234	1271	1361
Teplička nad Váhom	3801	3916	3970	4040	4075	4200	4217	4238	4249	4296	4345
Višňové	2659	2671	2708	2750	2797	2800	2835	2883	2914	2951	2992
Bitarová	684	701	727	742	744	739	751	752	768	787	822
Ovčiarsko	576	605	610	621	626	623	629	638	686	715	719
Lietavská Lúčka	1751	1760	1763	1774	1779	1823	1845	1840	1840	1835	1880
UMR	94142	94319	94438	94571	94730	94874	94936	94980	95079	94959	96881
okr. Žilina	154596	155084	155574	155989	156411	156826	157281	157807	158279	158456	161052
% okresu	60,90	60,82	60,70	60,63	60,56	60,50	60,36	60,19	60,07	59,93	60,16

Zdroj: ŠÚ SR, 2022, vlastné spracovanie

V prípade, že sa doterajší vývoj zachová, možno predpokladať opätovný nárast v prípade ostatných samospráv v UMR. Nárast v krajskom meste sa nepredpokladá, skôr stabilizácia počtu obyvateľov.

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12. (Osoba)											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Žilina	80884	80845	80806	80766	80727	80688	80648	80609	80570	80531	80491
Divinka	1032	1032	1033	1034	1034	1035	1036	1036	1037	1038	1038
Hôrky	925	949	972	996	1020	1043	1067	1091	1115	1138	1162
Horný Hričov	831	837	843	849	854	860	866	872	878	884	889
Mojš	1418	1481	1543	1606	1669	1732	1794	1857	1920	1982	2045
Teplička nad Váhom	4429	4480	4531	4582	4633	4684	4735	4786	4837	4888	4939
Višňové	3017	3050	3084	3118	3152	3185	3219	3253	3286	3320	3354
Bitarová	812	822	833	844	855	865	876	887	898	908	919
Ovčiarsko	718	731	744	757	770	783	796	809	821	834	847
Lietavská Lúčka	1883	1896	1908	1921	1933	1946	1958	1971	1983	1996	2008
UMR	95948	96123	96297	96472	96646	96821	96996	97170	97345	97519	97694
okr. Žilina	160217	160748	161279	161810	162340	162871	163402	163933	164464	164994	165525

% okresu	59,89	59,80	59,71	59,62	59,53	59,45	59,36	59,27	59,19	59,10	59,02

Zdroj: vlastné spracovanie

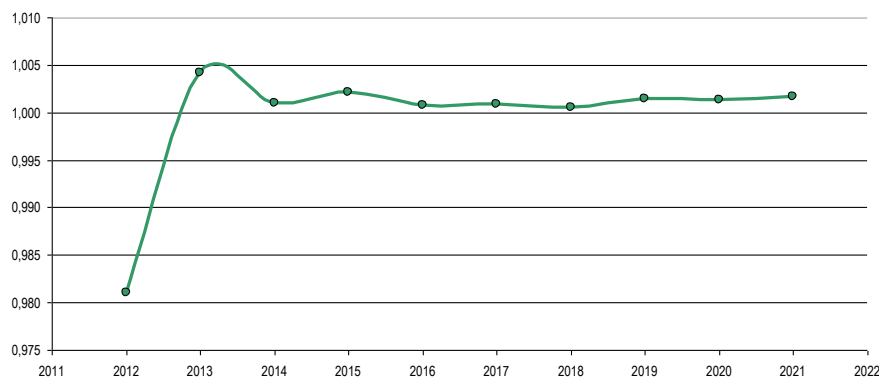
Problémom a zároveň bariérou rozvoja prevažnej časti obcí je postupné znižovanie počtu obyvateľov. V prípade mesta Žilina bol zaznamenaný rovnako pokles počtu obyvateľov. Mierny pokles obyvateľov je spôsobený problematickým pracovným trhom, ktorý nie je schopný pokryť dopyt, ako aj komplikovanou sociálnou situáciou určitých skupín obyvateľstva.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
k 1.1.	82 656	80 727	80 810	80 978	81 041	81 114	81 155	81 273	81 382	81 515	81 456
k 30.6.	82 298	80 557	80 769	80 894	81 010	81 078	81 135	81 214	81 328	81 449	81 486
k 31.12.	81 940	80 386	80 727	80 810	80 978	81 041	81 114	81 155	81 273	81 382	81 515
muži											
ženy											
Index	-	0,981	1,004	1,001	1,002	1,001	1,001	1,001	1,001	1,001	1,002
Priemer Ix											0,999

Zdroj: ŠÚSR, 2011-2021, DataCubes

Obrázok: Vývoj počtu mužov a žien

Zdroj: ŠÚSR, 2011-2021, DataCubes

Obrázok: Vývoj rastového indexu v meste

Zdroj: ŠÚSR, 2012-2021, DataCubes

Počas sledovaného obdobia v priemere počet obyvateľov klesol o 425. Priemerný index dosiahol hodnotu 0,999, čo predstavuje priemerný ročný pokles o 0,047 %. K najvyššiemu (a jedinému) poklesu došlo v roku 2012, kedy klesol počet obyvateľov o 1554 osôb. K rokom s najvyšším nárastom obyvateľstva patrili roky 2013, kedy stúpol počet obyvateľov o 341. V sledovanom období došlo k relatívne vysokému nárastu aj v roku 2015 (168).

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v UMR, samosprávach UMR a v meste Žilina v roku 2021 z pohľadu hlavných vekových skupín - predproduktívny, poproduktívny a produktívny vek. Najväčšiu skupinu obyvateľov tvoria obyvatelia vo vekovej skupine od 15 do 65 rokov. Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín je identické v prípade UMR aj krajského mesta. Identická demografická štruktúra vytvára dobré predpoklady plánovania v celom UMR Žilina, nakoľko možno predpokladať zhodu v preferenciách obyvateľov mesta ako aj príľahlých obcí.

Bývajúce obyvateľstvo (rok 2021)				
	spolu	0-14	15-64	65+
Žilina	81940	12444	53897	15599
Divinka	1014	188	670	156
Hôrky	948	195	620	133
Horný Hričov	860	140	579	141
Mojš	1361	309	941	111
Teplička nad Váhom	4345	816	2898	631

Višňové	2992	513	1981	498
Bitarová	822	141	558	123
Ovčiarsko	719	149	489	81
Lietavská Lúčka	1880	279	1210	391
UMR	96881	15174	63843	17864

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2022

Prírodný prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prírodný prírastok/úbytok obyvateľstva v celom okrese, ako aj prírodný prírastok v samotnom meste Žilina.

Prírodný prírastok											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina HMPP	2,01	1,09	0,58	0,76	1,04	1,1	1,21	1,45	1,89	0,45	-2,64
prírodný prírastok	-279	18	158	126	83	130	170	63	40	104	242
hrubá miera pr. prí.	-3,39	0,22	1,96	1,56	1,02	1,6	2,1	0,78	0,49	1,28	2,97

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj ukazovateľa hrubej miery prírodného prírastku obyvateľstva v okrese Žilina v sledovanom období vykazuje v každom roku pozitívny trend. Negatívna hodnota v meste Žilina bola zaznamenaná len v prípade roku 2011, kedy prírodný úbytok dosiahol hodnotu - 279. Najvyšší prírodný prírastok bol zaznamenaný v roku 2017 a 2021 a to 170 a 242 osôb.

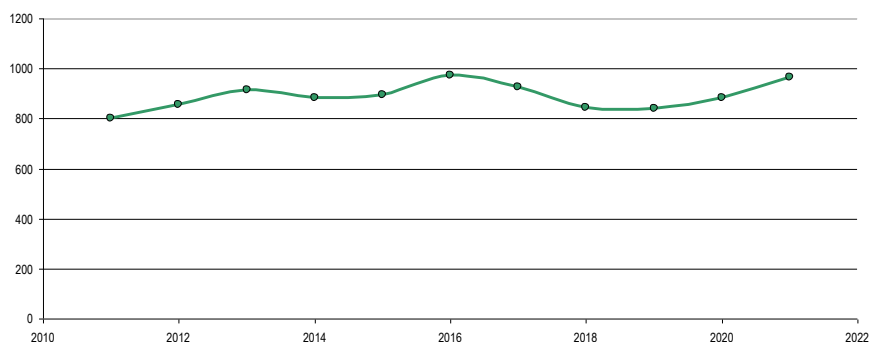
Prírodný prírastok											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	242	104	40	63	170	130	83	126	158	18	-279
Divinka	8	3	5	7	7	4	2	1	-1	-5	-7
Hôrky	-6	-3	0	6	0	2	-4	3	5	-8	4
Horný Hričov	0	5	-3	2	0	1	4	-3	-10	3	-17
Mojš	3	5	-3	1	8	8	9	18	12	10	-1
Teplička nad Váhom	14	22	4	19	1	23	-6	8	0	-7	-51
Višňové	10	-1	3	9	0	7	-6	1	-2	-4	-22
Bitarová	-2	-1	5	4	0	-1	3	-3	2	-1	-3
Ovčiarsko	3	0	-3	4	5	-5	0	4	13	1	-8
Lietavská Lúčka	-2	-10	-7	-8	1	5	8	-8	-12	8	-17
UMR	270	124	41	107	192	174	93	147	165	15	-401

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených (hrubá miera) v okrese a vývoj počtu narodených za mesto Žilina. Rastový trend v okrese bol evidovaný do roku 2016, kedy hrubá miera dosiahla 11,08. Do roku 2021 klesol počet na 10,26. Najvyšší počet živonarodených v meste Žilina bol evidovaný v roku 2016 a 2021 a to 975 a 964 osôb.

Počet živonarodených											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina HM	11,61	10,88	10,54	10,10	10,88	11,08	11,07	10,93	10,98	10,70	10,26
Narodení	804	857	917	883	898	975	929	844	841	884	965
Živonarodení	802	855	916	883	897	975	927	844	840	882	964
hrubá miera živorod.	9,75	10,61	11,34	10,92	11,07	12,03	11,43	10,39	10,33	10,83	11,83

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu narodených

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

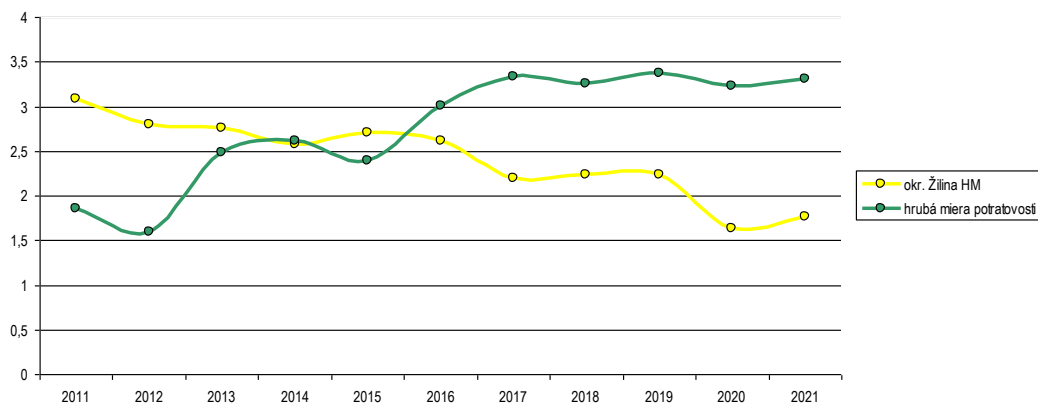
Hrubá miera živorodenosti											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	11,83	10,83	10,33	10,39	11,43	12,03	11,07	10,92	11,34	10,61	9,75
Divinka	11,07	13,9	11,76	12,58	11,48	9,51	13,49	8,79	6,82	9,71	12,77
Hôrky	4,38	5,76	12,88	9,84	5,38	6,52	3,87	11,24	10,84	4,67	15,3
Horný Hričov	10,45	14,27	6,4	8,84	5,01	12,65	10,15	5,06	3,79	12,45	8,26
Mojš	12,04	10,71	8,37	13,32	14,67	11,85	15,98	21,15	18,2	12,77	8,23
Teplička nad Váhom	12,49	15,03	10,4	12,98	11,83	14,5	11,17	10,41	10,13	9,13	7,57
Višňové	12,18	9,38	9,67	11,36	11,18	10,01	7,81	9,44	8,63	7,84	7
Bitarová	7,36	7,22	12,61	8,17	5,38	6,74	9,4	5,32	10,53	6,43	7,36
Ovčiarsko	12,48	5,08	8,23	13	12,83	0	7,99	15,79	24,17	8,57	5,6
Lietavská Lúčka	10,35	9,11	11,92	8,48	11,26	10,55	10,91	8,68	7,61	13,61	4,79
UMR	10,46	10,13	10,26	10,90	10,05	9,44	10,18	10,68	11,21	9,58	8,66
Slovenská republika	11,27	10,27	10,13	10,16	10,25	10,60	10,66	10,58	10,46	10,38	10,39
Žilinský kraj	11,32	10,45	10,07	9,91	10,30	10,61	10,64	10,89	10,75	10,48	10,50
Okres Žilina	11,61	10,88	10,54	10,10	10,88	11,08	11,07	10,93	10,98	10,70	10,26

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Štatistika počtu potratov v okrese je pod aj nad mestskou štatistikou. Aj keď z hľadiska trendu počet potratov v meste stúpa aj klesá. Najviac potratov bolo zaznamenaných v období rokov 2017, 2019 a 2021. Celkovo sa hodnoty nachádzajú do roku 2015 pod okresnými štatistikami. Do roku 2020 dochádzalo zväčša k zvyšovaniu počtu potratov.

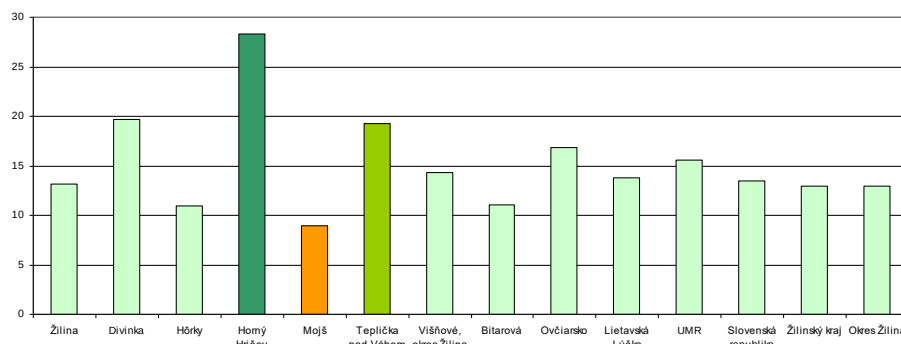
Počet potratov											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina HM	3,09	2,8	2,76	2,57	2,7	2,62	2,19	2,23	2,23	1,63	1,76
Potratovosť	152	128	201	212	194	244	270	264	274	263	270
hrubá miera potratovosti	1,85	1,59	2,49	2,62	2,39	3,01	3,33	3,25	3,37	3,23	3,31
index potratovosti	18,91	14,94	21,92	24,01	21,6	25,03	29,06	31,28	32,58	29,75	27,98
ukončené tehotenstvá	956	985	1118	1095	1092	1219	1199	1108	1115	1147	1235
hrubá miera uk. tehot.	11,62	12,23	13,84	13,54	13,48	15,03	14,78	13,64	13,71	14,08	15,16

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu hrubej miery potratovosti okres a mesto Žilina
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend s miernym trendom nárastu v posledných rokoch sledovaného obdobia. Počet kolíše okolo 10,0009 osôb na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2021.

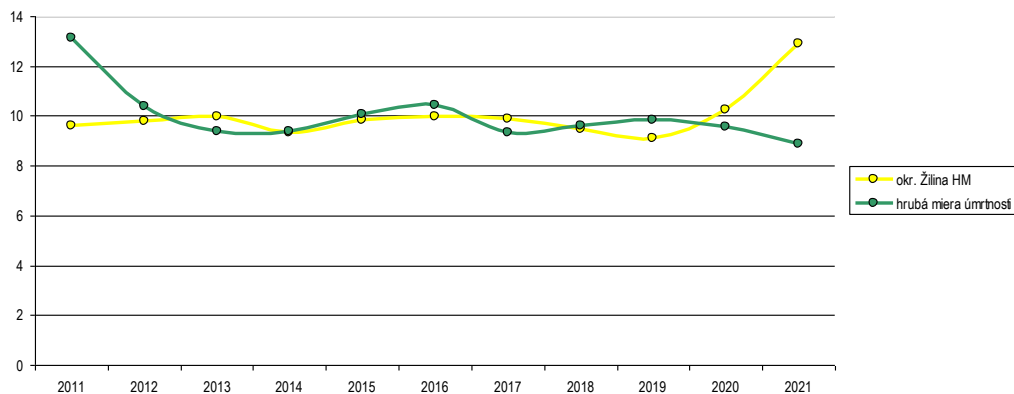

Obrázok Hrubá miera úmrtnosti priemerná hodnota za sledované obdobie.
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V meste Žilina možno sledovať rastúci aj klesajúci trend. V roku 2011 bolo evidovaných 13,14 zomretých na 1000 obyvateľov, v roku 2021 to bolo 8,86. V roku 2019 to ale bolo len 9,55 zomretých na 1000 obyvateľov. V roku 2020 a 2021 boli vyššie hodnoty ovplyvnené aj zhoršením dostupnosti zdravotníckych služieb z dôvodu COVID - 19 opatrení.

Počet zomretých											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina HM	9,60	9,79	9,96	9,34	9,84	9,99	9,86	9,48	9,09	10,25	12,90
Zomretí	1081	837	758	757	814	845	757	781	800	778	722
hrubá miera úmrtnosti	13,14	10,39	9,38	9,36	10,05	10,42	9,33	9,62	9,84	9,55	8,86

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

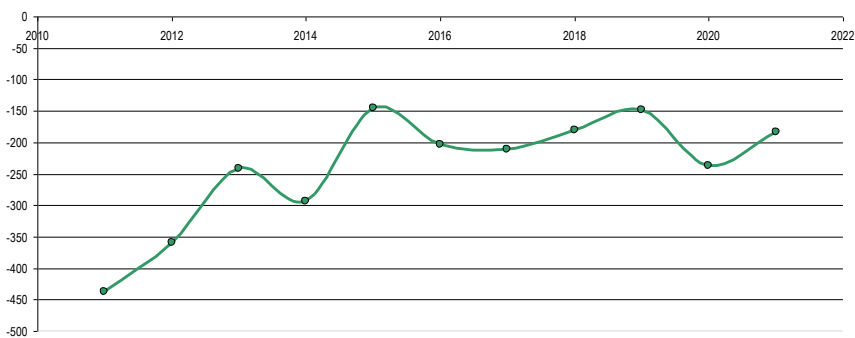
Obrázok: Vývoj počtu zomretých na 1000 obyvateľov
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Migrácia obyvateľstva

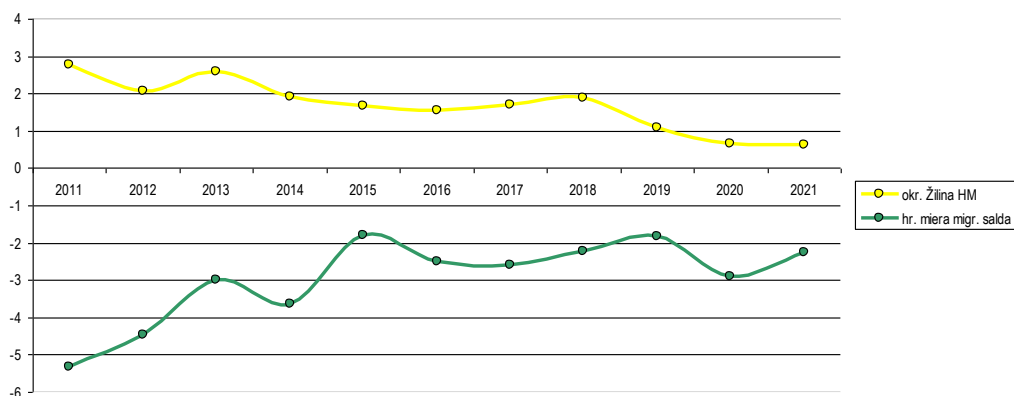
Migrácia obyvateľstva t. j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny aj negatívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v meste pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok negatívny trend. V každom roku sledovaného obdobia presahoval počet vystáňovaných počet prisťahovaných. Najvyššia negatívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2011 - 437 a v roku 2012 - 359.

Saldo sťahovania											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina HM	2,78	2,06	2,58	1,91	1,66	1,55	1,69	1,89	1,09	0,67	0,63
migračné saldo	-437	-359	-241	-294	-146	-203	-211	-181	-149	-237	-183
hr. miera migr. salda	-5,31	-4,46	-2,98	-3,63	-1,8	-2,5	-2,6	-2,23	-1,83	-2,91	-2,25

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj migračného salda
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

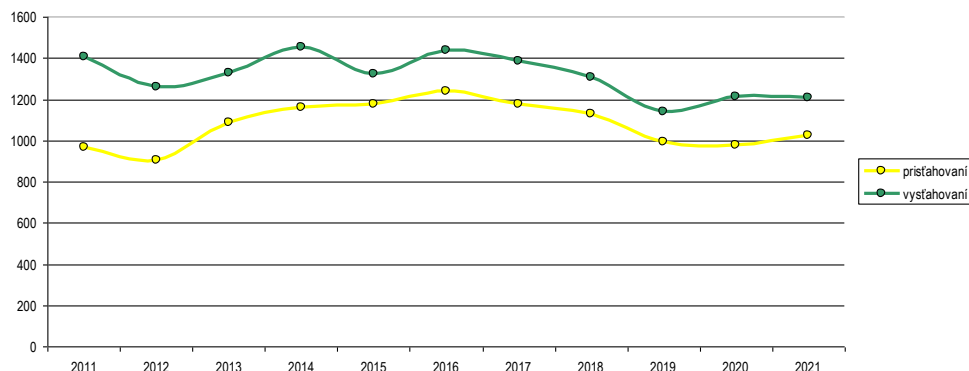

Obrázok: Vývoj hrubej miery migračného salda mesto a okres
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Najnižší migračný úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2015 a 2019 a to 146 a 149 osôb. Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za mesto Žilina. Najvyšší počet obyvateľov migruje do Bratislavy a mimo územia SR, hlavne do Českej republiky.

Migrácia obyvateľstva											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
pristahovaní	969	902	1089	1161	1177	1237	1175	1127	991	976	1023
vystahovaní	1406	1261	1330	1455	1323	1440	1386	1308	1140	1213	1206

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu pristahovaných a odsťahovaných v meste
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V sledovanom období počet vystahovaných kolíše. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne v roku 2014 a 2016 - celkovo až 1455 a 1440 vystahovaných. V roku 2021 počet vystahovaných dosiahol hodnotu 1206. Najväčší počet pristahovaných bol zaznamenaný v roku 2016 kedy sa do mesta pristahovalo celkovo 1237 obyvateľov. Od roku 2016 do roku 2019 možno badať vyrovnaný klesajúci trend.

Migračné saldo (osoba)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	-183	-237	-149	-181	-211	-203	-146	-294	-241	-359	-437
Divinka	9	8	9	6	4	-4	-29	-1	7	4	-1
Hôrky	23	6	5	15	43	2	17	34	18	37	62
Horný Hričov	-9	15	3	20	-9	-8	-2	7	6	26	42
Mojš	68	89	87	45	53	48	36	79	39	27	51
Teplička nad Váhom	62	93	50	51	34	102	23	13	11	54	17
Višňové	54	13	34	33	47	-4	41	47	33	41	10
Bitarová	11	18	21	11	2	-4	9	4	14	20	17
Ovčiarsko	27	29	8	7	0	2	6	5	35	28	18
Lietavská Lúčka	25	19	10	19	4	39	14	3	12	-13	19
UMR	87	53	78	26	-33	-30	-31	-103	-66	-135	-202

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov v okrese, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za mesto. Celkový prírastok vykázal v okrese v sledovanom období takmer vždy kladnú hodnotu.

Celkový prírastok (- úbytok)											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021

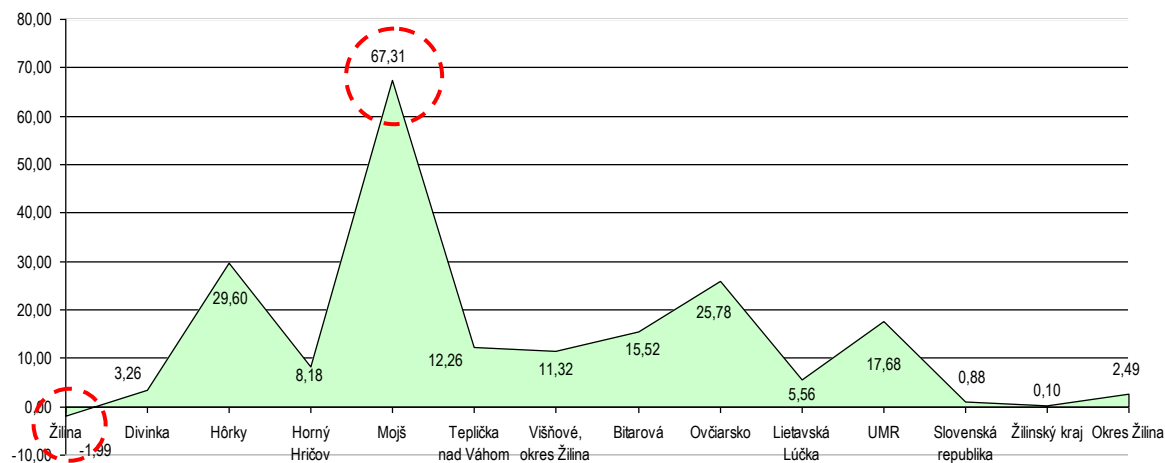
okr. Žilina HM	4,79	3,15	3,15	2,66	2,7	2,65	2,9	3,34	2,99	1,12	-2,02
celkový prírastok	-716	-341	-83	-168	-63	-73	-41	-118	-109	-133	59
hrubá miera celk. pr.	-8,7	-4,23	-1,03	-2,08	-0,78	-0,9	-0,51	-1,45	-1,34	-1,63	0,72

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Celkový prírastok v meste vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu úbytku došlo v roku 2011, kedy úbytok obyvateľov dosiahol hodnotu -716 a v roku 2012 -341. Najnižší úbytok bol zaznamenaný v roku 2017 a to 41 obyvateľov. Jediný prirodzený prírastok bol zaznamenaný v roku 2021 - nárast 59 obyvateľov.

Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (Promile)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	0,72	-1,63	-1,34	-1,45	-0,51	-0,9	-0,78	-2,08	-1,03	-4,23	-8,7
Divinka	17,11	10,92	13,73	12,58	10,52	0	-26,02	0	5,84	-0,97	-7,86
Hôrky	24,84	4,32	7,16	29,52	57,83	5,22	16,76	46,22	27,69	33,86	72,13
Horný Hričov	-11,76	25,94	0	27,78	-11,27	-8,86	2,54	5,06	-5,06	36,09	29,5
Mojš	106,85	125,84	100,48	51,05	63,91	55,28	42,31	85,5	42,2	29,54	37,43
Teplička nad Váhom	20,2	29,8	13,7	17,48	8,63	30,21	4,04	4,97	2,59	11	-7,79
Višňové	24,36	4,5	13,76	15,39	16,95	1,07	12,42	16,79	10,7	12,62	-4
Bitarová	13,25	24,55	36,41	20,42	2,69	-6,74	16,11	1,33	21,05	24,44	17,18
Ovčiarsko	53,48	49,11	8,23	17,87	8,02	-4,8	9,58	14,21	72,51	41,4	14,01
Lietavská Lúčka	13,22	5,13	1,7	6,22	2,81	24,43	12	-2,71	0	-2,72	1,06
UMR	26,23	27,85	19,38	19,69	15,96	9,49	8,90	16,93	17,65	18,10	14,30
Slovenská republika	2,2	1,2	0,94	1	0,9	1,67	1,43	1,34	1,37	0,35	-2,68
Žilinský kraj	1,9	0,75	0,43	0,04	-0,02	0,5	0,35	0,5	0,2	-0,54	-3,02
Okres Žilina	4,79	3,15	3,15	2,66	2,7	2,65	2,9	3,34	2,99	1,12	-2,02

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Obrázok Hrubá miera celkového prírastku priemerná hodnota za sledované obdobie.

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v okrese a sobášnosť a rozvodovosť v meste Žilina. Na 1000 obyvateľov v okrese roku 2011 pripadalo 4,90. Do roku 2021 bol ich počet na hodnote 4,78.

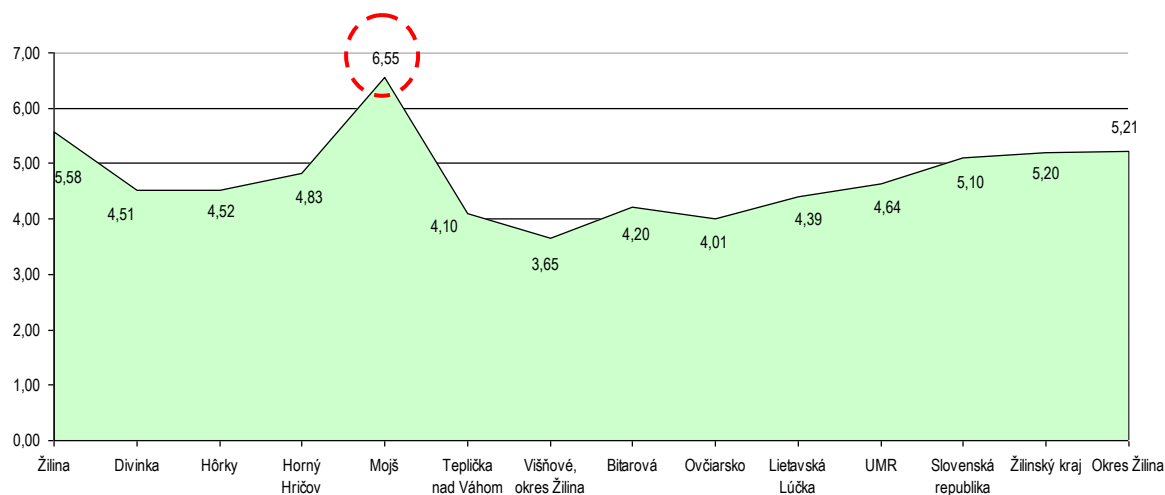
Počet sobášov											
M. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina HM	4,90	5,42	4,68	5,13	5,14	5,71	5,71	6,04	5,52	4,31	4,78
sobášnosť	385	392	468	493	512	475	455	476	421	480	427

hrubá miera sobášnosti	4,68	4,87	5,79	6,09	6,32	5,86	5,61	5,86	5,18	5,89	5,24

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Hrubá miera sobášnosti (Promile)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	5,24	5,89	5,18	5,86	5,61	5,86	6,32	6,09	5,79	4,87	4,68
Divinka	3,02	4,96	3,92	4,84	4,78	3,81	5,78	3,91	6,82	3,89	3,93
Hôrky	5,84	0	7,16	7,03	5,38	2,61	3,87	2,5	7,22	7,01	1,09
Horný Hričov	2,61	6,49	2,56	3,79	6,26	3,8	5,08	7,59	5,06	8,71	1,18
Mojš	7,52	6,69	4,78	6,66	7,33	5,92	4,7	8,81	8,27	3,19	8,23
Teplička nad Váhom	4,52	3,63	3,55	3,75	2,22	4,59	5,23	7,33	4,24	2,81	3,21
Višňové	3,81	3,75	3,72	5,13	1,8	5,36	4,26	3,5	3,45	2,73	2,67
Bitarová	5,89	5,78	5,6	2,72	1,35	6,74	0	6,65	5,26	2,57	3,68
Ovčiarsko	1,78	6,77	1,65	1,62	1,6	8,01	4,79	6,31	4,53	1,43	5,6
Lietavská Lúčka	2,3	9,11	3,41	1,7	5,63	5,55	4,91	5,43	2,72	3,81	3,73
UMR	4,25	5,31	4,15	4,31	4,20	5,23	4,49	5,81	5,34	4,10	3,80
Slovenská republika	4,75	4,81	4,71	4,93	5,31	5,51	5,76	5,72	5,44	4,35	4,84
Žilinský kraj	4,87	5,02	4,63	4,96	5,21	5,55	5,86	5,88	5,58	4,50	5,18
Okres Žilina	4,90	5,42	4,68	5,13	5,14	5,71	5,71	6,04	5,52	4,31	4,78

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok Hrubá miera sobášnosti priemerná hodnota za sledované obdobie.

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v meste podobná (v priemere o niečo vyššia), ako v prípade okresu. Najvyšší počet sobášov sa uskutočnil v rokoch 2014 a 2015. V prípade rozvodovosti boli hodnoty nad aj pod úrovňou okresu. K vyšším počtom došlo v roku 2019 a 2021.

Počet rozvodov	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
M. Žilina	1,89	1,87	2,11	1,97	1,92	1,81	1,98	1,85	1,8	1,33	1,49
okr. Žilina HM	1,89	1,87	2,11	1,97	1,92	1,81	1,98	1,85	1,8	1,33	1,49
rozvodovosť	140	117	162	165	180	172	188	191	219	190	201
hrubá miera roz.	1,7	1,45	2,01	2,04	2,22	2,12	2,32	2,35	2,69	2,33	2,47
index rozvodovosti	36,36	29,85	34,62	33,47	35,16	36,21	41,32	40,13	52,02	39,58	47,07

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V Slovenskej republike sú základnými skupinami obyvateľstva podľa rodinného stavu: slobodní, ženatí/vydaté, rozvedení a ovdovení. V medzicenzovom období nastali určité zmeny v štruktúre obyvateľstva podľa rodinného stavu, ktoré sú odrazom vývoja sobášnosti, rozvodovosti a fertility v sledovanom období. Najpočetnejšou

skupinou obyvateľstva nad 20 rokov naďalej zostávajú ženatí/vydatí, napriek poklesu zo 61,4 % na 52,3 %. Vzrástol podiel slobodných z hodnoty 21,2 % v roku 2001 na 26,4 % v roku 2011 a podiel rozvedených sa zvýšil zo 6 % na takmer 10 %. Podiel ovdovených zostal na relatívne stabilnej úrovni (12.9.2022, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Marriages_and_births_in_Slovakia/sk&oldid=429561#Rodinn.C3.BD_stav).

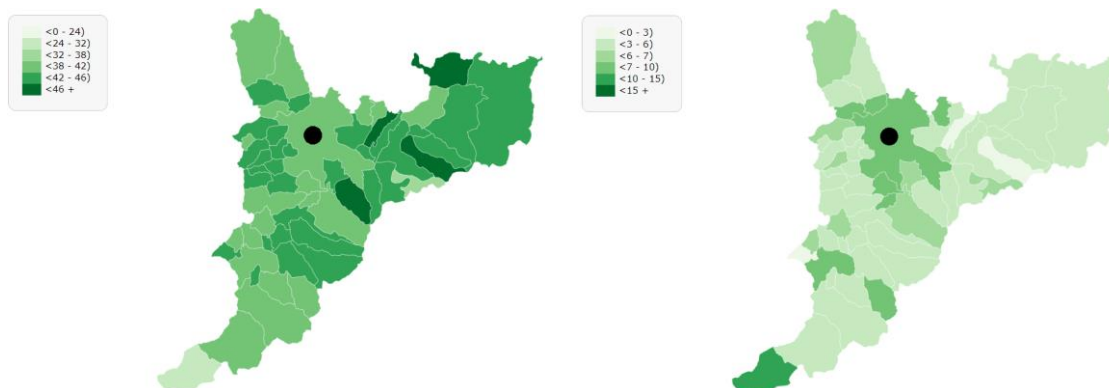
Podiel obyvateľov žijúcich vo formalizovanom zväzku, čo predstavuje jeden z najzákladnejších predpokladov vzniku rodiny s deťmi je v meste Žilina na úrovni 40,4 %. Podiel rozvedených je na úrovni 9,73 %.

Obyvateľstvo podľa rodinného stavu

Rodinný stav	počet	podiel (%)
slobodný / slobodná	35515	42,97
ženatý / vydatá	33391	40,4
rozvedený / rozvedená	8040	9,73
vdovec / vdova	5416	6,55
nezistené	294	0,36
Spolu	82656	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

V porovnaní s ostatnými samosprávami okresu dosahuje mesto stredné hodnoty v podieloch vydatých a ženatých.

podiel ženatých a vydatých v % v okrese Žilina a meste Žilina
Zdroj: 14.9.2022, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Rozdiel rozvedených v % v okrese Žilina a meste Žilina

Najvyššie podiely ženatých a vydatých dosahovali obce Lutiše, Krasňany, Nededza a Višňové. Najviac rozvedených je v obciach Čičmany, Rajec a obciach v okolí mesta Žilina.

Hustota obyvateľov

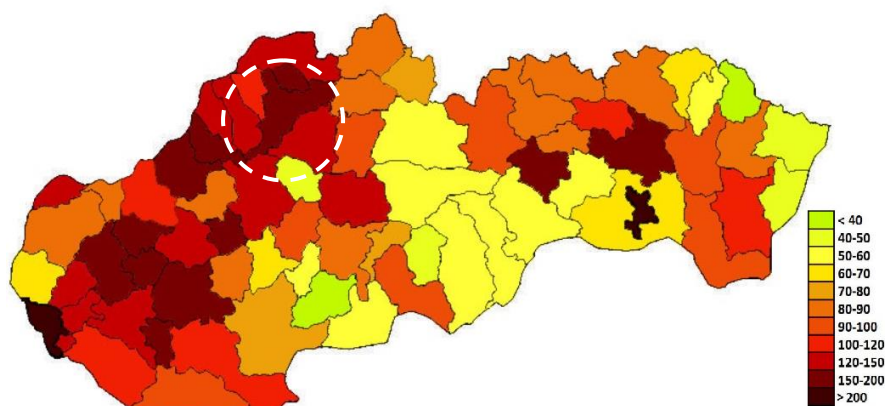
Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v meste je vysoko nad úrovňou Slovenska. Z dlhodobého hľadiska dochádza v meste k nárastu hustoty obyvateľstva. V roku 2011 dosiahla hustota hodnotu 1018,2 a do roku 2021 stúpila na hodnotu 1028,3.

Hustota obyvateľov na km² k 31.12. podľa územia a rok

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina											
Slovenská republika	110,09	110,28	110,4	110,51	110,61	110,75	110,93	111,08	111,23	111,33	110,98
Okres Žilina	189,22	189,97	190,57	191,12	191,64	192,15	192,69	193,29	193,9	194,3	197,79
Žilina	1018,2	1017,7	1016,2	1014,8	1013,8	1013,1	1012,3	1010,8	1009,2	1006,5	1028,3

Zdroj: 15.5.2022, DataCube ŠÚ, 2022

V porovnaní s ostatnými regiónmi SR patrí Žilina, okres Žilina a Žilinský kraj k stredne až husto zaľudneným regiónom (samotné mesto Žilina). Výnimku tvoria horské oblasti Súľovských vrchov a Malej Fatry, ktoré sú z dôvodu reliéfu a ochrany prírody slabšie zaľudnené.

Obrázok: Hustota obyvateľov v meste Žilina v porovnaní ostatných regiónov SR
Zdroj: 10.10.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/Demografia_Slovenska#/media/S%C3%BAbor

Hustota obyvateľov na km2 k 31.12. podľa územie a rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	1018,2	1017,7	1016,2	1014,8	1013,8	1013,1	1012,3	1010,8	1009,2	1006,5	1028,3
Divinka	192,0	194,7	197,1	199,7	202,1	203,1	200,5	197,9	198,5	199,0	196,7
Hôrky	295,3	299,7	301,4	307,0	320,8	330,9	334,6	345,4	358,3	369,5	394,8
Horný Hričov	132,4	133,4	135,1	137,0	138,1	136,7	136,3	136,8	136,8	139,0	146,6
Mojš	256,3	288,1	322,5	347,5	368,2	390,7	410,2	437,6	466,1	483,1	515,3
Teplička nad Váhom	345,9	354,7	362,4	368,1	372,9	380,3	386,8	388,6	390,0	392,7	400,9
Višňové	173,2	175,7	177,3	179,9	182,8	184,5	185,8	188,5	191,1	193,3	197,7
Bitarová	186,4	190,0	195,9	201,5	203,9	203,4	204,4	206,2	208,5	213,3	223,6
Ovčiarsko	114,6	120,7	124,1	125,8	127,4	127,6	127,9	129,5	135,3	143,1	145,9
Lietavská Lúčka	267,8	270,3	271,2	272,3	273,5	277,3	282,3	283,7	283,3	282,9	289,3
UMR Žilina	298,2	304,5	310,3	315,4	320,3	324,8	328,1	332,5	337,7	342,2	353,9
Slovenská republika	110,09	110,28	110,4	110,51	110,61	110,75	110,93	111,08	111,23	111,33	110,98
Žilinský kraj	101,19	101,32	101,38	101,41	101,41	101,43	101,48	101,52	101,55	101,54	101,43
Okres Žilina	189,22	189,97	190,57	191,12	191,64	192,15	192,69	193,29	193,9	194,3	197,79

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Veková štruktúra obyvateľstva mesta

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	81515	81382	81273	81155	81114	81041	80978	80810	80727	80386	81940
0	955	873	835	854	933	981	903	901	930	862	819
1-4	3378	3535	3622	3570	3514	3502	3580	3606	3620	3606	3482
5-9	3416	3512	3636	3766	3903	4150	4266	4300	4254	4213	4178
10-14	3487	3355	3259	3240	3240	3264	3365	3502	3638	3800	3965
15-19	4258	4037	3799	3676	3550	3413	3301	3209	3186	3223	3361
20-24	5878	5494	5249	4954	4628	4338	4100	3796	3664	3525	3536
25-29	6999	7021	6830	6631	6362	6134	5790	5522	5235	4809	4531
30-34	7541	7411	7333	7169	7215	7102	7118	6905	6680	6430	6246
35-39	6492	6732	7011	7239	7283	7261	7123	7116	6968	6962	6892
40-44	5096	5308	5454	5703	5918	6242	6500	6759	6962	7025	7174
45-49	5617	5373	5168	4972	4910	4949	5173	5299	5497	5709	6200
50-54	6170	5976	5833	5774	5659	5393	5169	4937	4765	4691	4873
55-59	6344	6398	6397	6226	6037	5826	5649	5521	5495	5400	5404
60-64	5247	5373	5481	5627	5761	5853	5918	5950	5808	5615	5680
65-69	3449	3682	3961	4208	4499	4752	4874	4937	5101	5257	5636
70-74	2546	2672	2778	2869	2923	3037	3248	3522	3749	3995	4399

75-79	2049	1985	1993	1997	2027	2137	2238	2345	2402	2445	2634
80-84	1535	1560	1511	1475	1516	1473	1430	1455	1498	1509	1640
85-89	804	785	790	835	844	838	854	849	845	874	885
90-94	209	255	274	305	306	302	283	278	312	327	319
95-99	39	37	49	51	64	68	65	67	80	57	77
100-104	5	7	8	12	20	22	23	26	24	31	9
105-109	1	1	2	2	2	4	8	8	14	21	0

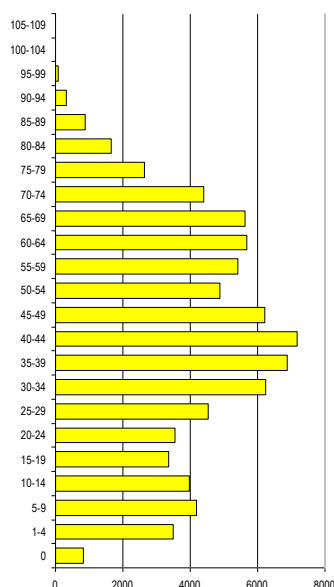
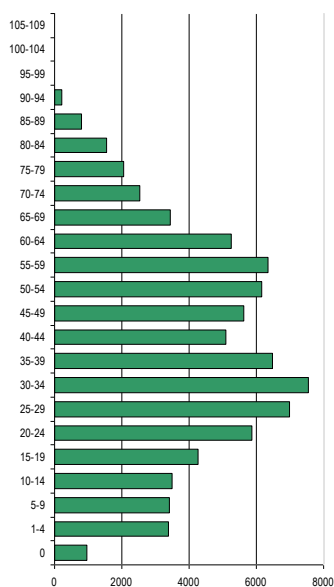
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 65 do 74. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v meste Žilina.

Veková štruktúra obyvateľstva

2011

2021

Prognózy

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k nárastu počtu obyvateľov hlavne v poproduktívnom veku. Do roku 2032 by mal celkový počet obyvateľov mierne stúpnuť na 85 677 obyvateľov. Bude sa meniť aj veková štruktúra obyvateľov. K najvyššiemu nárastu by malo dôjsť vo vekovej skupine 40 až 44 a 65 až 74. Vo vyšších vekových štruktúrach od 70 do 109 by mal byť zaznamenaný nárast. Ostatné vekové skupiny by mali mať rovnomerný a miernejší vývoj.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Spolu	81587	81990	82375	82825	83220	83630	84039	84448	84858	85267	85677
0	875	871	868	864	861	858	854	851	847	844	841
1-4	3598	3606	3615	3623	3632	3640	3649	3657	3666	3674	3683
5-9	4503	4593	4683	4773	4863	4953	5043	5133	5223	5313	5403
10-14	3790	3844	3898	3952	4006	4061	4115	4169	4223	4277	4331
15-19	2960	2862	2764	2666	2568	2470	2372	2275	2177	2079	1981
20-24	3450	3390	3310	3243	3173	3103	3033	2963	2893	2823	2753
25-29	4419	4310	4230	4185	4091	4013	3934	3856	3778	3700	3622
30-34	6305	6187	6069	5951	5833	5715	5597	5479	5361	5243	5125
35-39	7137	7159	7181	7202	7224	7246	7267	7289	7311	7332	7354
40-44	7530	7752	7975	8197	8420	8642	8865	9087	9310	9532	9755
45-49	5688	5744	5800	5856	5912	5968	6024	6080	6136	6192	6248
50-54	4730	4680	4600	4540	4475	4410	4345	4280	4215	4150	4085
55-59	5162	5042	4922	4802	4682	4562	4442	4322	4202	4082	3962

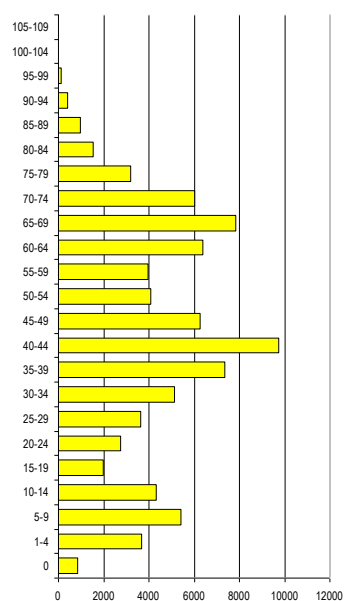
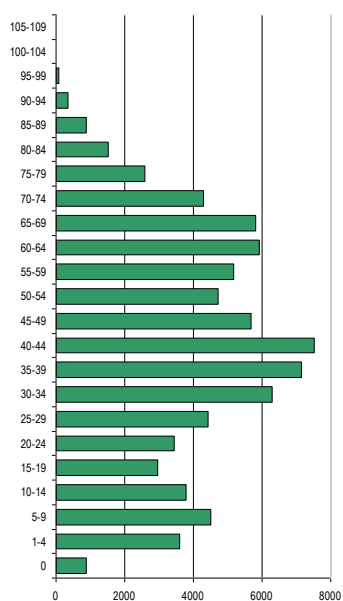
60-64	5933	5978	6022	6067	6112	6157	6201	6246	6291	6335	6380
65-69	5804	6009	6213	6418	6622	6827	7031	7235	7440	7644	7849
70-74	4291	4464	4638	4812	4985	5159	5333	5506	5680	5854	6027
75-79	2581	2644	2706	2769	2832	2895	2957	3020	3083	3146	3208
80-84	1518	1519	1521	1522	1523	1525	1526	1528	1529	1531	1532
85-89	889	898	907	916	924	933	942	951	959	968	977
90-94	336	344	352	360	368	376	384	392	400	408	415
95-99	81	85	88	92	95	99	103	106	110	113	117
100-104	8	9	11	12	14	15	17	18	20	21	23
105-109	0	0	2	2	4	4	4	4	5	5	5

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Prognózovaná veková štruktúra obyvateľstva

2022

2032

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0	875	871	868	864	861	858	854	851	847	844	841
1 - 4	3598	3606	3615	3623	3632	3640	3649	3657	3666	3674	3683
0 priem. Index				0,996	% nárast 0						-3,886
1 - 4 priem. Index				1,002	% nárast 1 - 4						2,362
Abs. nárast											51
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											5,482
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											5,280

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal klesnúť počet detí do 1 roka až o 3,886 %, v skupine do 4 rokov by mal vzrásť počet detí o 2,362 %. V priemere by mal klesnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2022 by mal podiel na celkovom počte činiť 5,482 %, do roku 2032 by mal tento podiel klesnúť na 5,280 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k nárastu v celkovej skupine o cca. 51. Nárast by nemal byť významný a teda pravdepodobne nebude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejnú službu pre túto vekovú skupinu.

Veková skupina 5 - 14

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
5-9	4503	4593	4683	4773	4863	4953	5043	5133	5223	5313	5403
10-14	3790	3844	3898	3952	4006	4061	4115	4169	4223	4277	4331
5-9 – pr. Index				1,018	% nárast 5 - 9						19,987
10-14 pr. Index				1,013	% nárast 10 - 14						14,274
Abs. nárast											1441
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											10,165
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											11,361

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá nárast detí aj v skupine od 5 do 9 aj v skupine od 10 do 14 rokov. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku vzrásť o 1441. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí narásť o 19,987 %. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí stúpnuť o 14,274 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal stúpnuť na 11,361 %. Mesto v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania vo viacerých zariadeniach a je aj zriaďovateľom základných škôl.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
15-19	2960	2862	2764	2666	2568	2470	2372	2275	2177	2079	1981
15-19 – pr. Index				0,961	% nárast 15-19						-33,074
Abs. nárast											-979
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											3,628
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											2,312

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania – stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal ale do roku 2032 klesnúť o 33,074 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov klesnúť o 979.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
20-24	3450	3390	3310	3243	3173	3103	3033	2963	2893	2823	2753
25-29	4419	4310	4230	4185	4091	4013	3934	3856	3778	3700	3622
20-24 - pr. Index				0,978	% nárast – 20-24						-20,203
25-29 - pr. Index				0,980	% nárast 25 – 29						-18,036
Abs. nárast											-1494
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											9,644
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											7,440

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá celkový pokles o 1 494 obyvateľov. Celkovo 20,203 % pokles sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % pokles o 18,036 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
30-34	6305	6187	6069	5951	5833	5715	5597	5479	5361	5243	5125

35-39	7137	7159	7181	7202	7224	7246	7267	7289	7311	7332	7354
40-44	7530	7752	7975	8197	8420	8642	8865	9087	9310	9532	9755
30-34 - pr. Index				0,979	% nárast – 30-34						-18,715
35-39 - pr. Index				1,003	% nárast – 35-39						3,040
40-44 - pr. Index				1,026	% nárast – 40-44						29,548
Abs. nárast											1262
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											25,705
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											25,951

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú heterogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá pokles o 18,715 %. Nárast sa predpokladá v skupine od 40 – 44 rokov o vyše 29 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine stúpnuť o 1 262. Kým v roku 2022 sa predpokladá celkový podiel na 25,705 %, do roku 2032 by tento podiel mal stúpnuť na 25,951 %.

Veková skupina 45 – 59

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 45-59											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
45-49	5688	5744	5800	5856	5912	5968	6024	6080	6136	6192	6248
50-54	4730	4680	4600	4540	4475	4410	4345	4280	4215	4150	4085
55-59	5162	5042	4922	4802	4682	4562	4442	4322	4202	4082	3962
45-49 – pr. Index				1,009	% nárast - 45-49						9,845
50-54 - pr. Index				0,985	% nárast - 50-54						-13,636
55-59 - pr. Index				0,974	% nárast - 55-59						-23,247
Abs. nárast											1285
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											19,096
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											16,685

Vo vekových skupinách od 45 do 59 rokov sa predpokladá nárast len v jednej skupine. V skupine od 55 – 59 sa predpokladá pokles o 23,247 %. K poklesu by malo dôjsť aj v prípade skupiny od 50 do 54 rokov. V absolútnom vyjadrení by mal stúpnuť počet obyvateľov o 1 285. Celkový podiel na počte obyvateľov by mal činiť 16,685 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb, ako aj zdravotníckych služieb, kultúry a športu.

Veková skupina 60+

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
60-64	5933	5978	6022	6067	6112	6157	6201	6246	6291	6335	6380
65-69	5804	6009	6213	6418	6622	6827	7031	7235	7440	7644	7849
70-74	4291	4464	4638	4812	4985	5159	5333	5506	5680	5854	6027
75-79	2581	2644	2706	2769	2832	2895	2957	3020	3083	3146	3208
80-84	1518	1519	1521	1522	1523	1525	1526	1528	1529	1531	1532
85-89	889	898	907	916	924	933	942	951	959	968	977
90-94	336	344	352	360	368	376	384	392	400	408	415
95-99	81	85	88	92	95	99	103	106	110	113	117
100-104	8	9	11	12	14	15	17	18	20	21	23
105-109	0	0	2	2	4	4	4	4	5	5	5
60+ – pr. Index				1,022	% nárast – 60+						23,749
Abs. nárast											5092
% z celkového počtu obyvateľov - 2021											26,280
% z celkového počtu obyvateľov - 2031											30,969

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 23,749 % (vývoj je štandardný v porovnaní s väčšinou samospráv). Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 30,969 %. V absolútnom

vyjadrení by malo ísť o 5 092 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov mesto už v súčasnosti zabezpečuje dobrú ponuku sociálnych služieb.

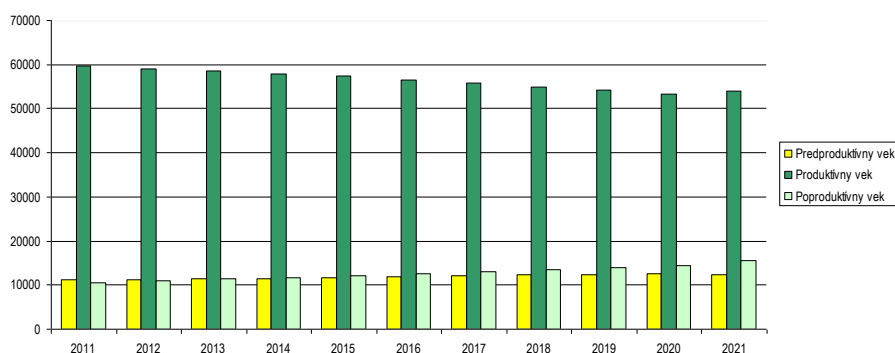
Ďalšie demografické charakteristiky

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu obyvateľov a predpokladaný vývoj podľa hlavných vekových skupín. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný výrazný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov poproduktívneho veku o 46,66 %. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný nárast o 37 obyvateľov. Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal výrazný pokles o 1 208.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Predproduktívny vek	11 236	11 275	11 352	11 430	11 590	11 897	12 114	12 309	12 442	12 481	12 444
Produktívny vek	59 642	59 123	58 555	57 971	57 323	56 511	55 841	55 014	54 260	53 389	53 897
Poproduktívny vek	10 636	10 983	11 364	11 752	12 199	12 629	13 015	13 479	14 011	14 495	15 599

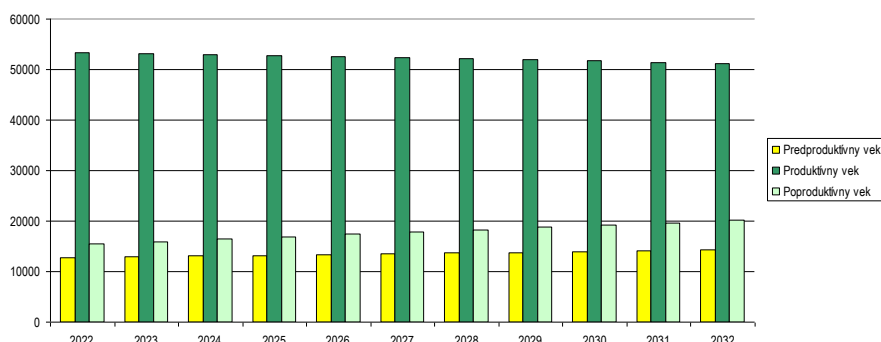
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu vo vekových skupinách predproduktívneho a poproduktívneho veku. Nasledujúca tabuľka prezentuje predpokladaný vývoj v hlavných vekových skupinách do roku 2032.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2032

Do roku 2032 sa predpokladá nárast obyvateľov vo vekovej skupine poproduktívneho a predproduktívneho veku. Vo vekovej skupine poproduktívneho veku sa predpokladá pokles o 4 640 obyvateľov.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2032

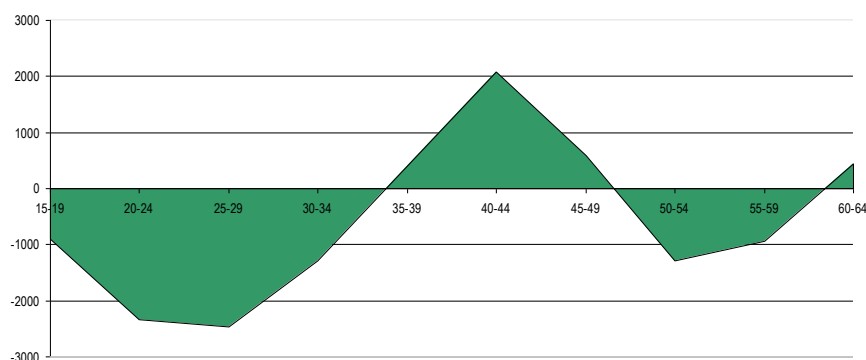
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Predproduktívny vek	12765	12915	13064	13213	13362	13512	13661	13810	13959	14109	14258
Produktívny vek	53313	53104	52873	52710	52490	52286	52082	51878	51674	51470	51266
Poproduktívny vek	15508	15972	16436	16900	17364	17828	18292	18756	19220	19684	20148

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 40 do 44 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 15 do 19 rokov. Pokles v medzioročnom porovnaní 2011 až 2021 bol zaznamenaný v skupine 15 až 34 rokov a od 50 do 59 rokov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2011 a 2021

Vek	2011	2021	rozdiel 2021 -2011
15-19	4258	3361	-897
20-24	5878	3536	-2342
25-29	6999	4531	-2468
30-34	7541	6246	-1295
35-39	6492	6892	400
40-44	5096	7174	2078
45-49	5617	6200	583
50-54	6170	4873	-1297
55-59	6344	5404	-940
60-64	5247	5680	433

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra vyhovujúca.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 92,37 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti 2021

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	76346	92,37
Maďarská	101	0,12
Rómska	72	0,09
Rusínska	46	0,06
Ukrajinská	122	0,15
Česká	797	0,96
Nemecká	35	0,04
Moravská	31	0,04
Poľská	66	0,08
Ruská	59	0,07
Ostatné	459	0,56

Nezistené

4522

5,47

Zdroj: 2.9.2022, http://www.sodbtn.sk/obce/obec_stat_narodnost_2021.php?kod_obce=508497

V meste Žilina žije podľa oficiálnej štatistiky cca. 0,09 % rómskej národnosti (ostatní obyvatelia sa hlásia k slovenskej národnosti) a 0,12 % obyvateľov maďarskej národnosti. Pri 5,47 % obyvateľoch nebola zistená národnosť.

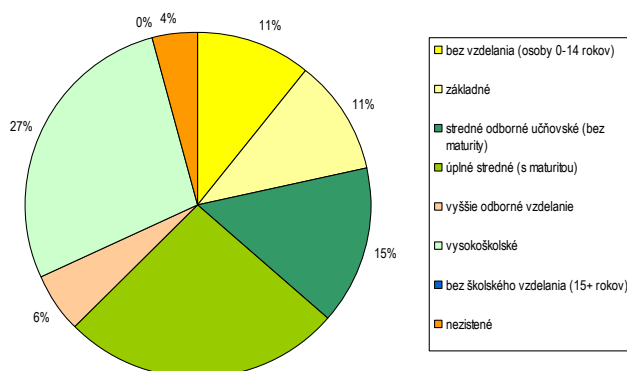
2.7 VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V meste majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s vysokoškolským vzdelaním - 27,66 %, s úplným stredným vzdelaním s maturitou 25,99 %, so stredným odborným vzdelaním bez maturity - 14,65 %. Obyvatelia bez vzdelania boli zastúpení 10,87 %.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	8988	10,87
základné	9033	10,93
stredné odborné učňovské (bez maturity)	12112	14,65
úplné stredné (s maturitou)	21483	25,99
vyššie odborné vzdelanie	4683	5,67
vysokoškolské	22861	27,66
bez školského vzdelania (15+ rokov)	141	0,17
nezistené	3355	4,6

Zdroj: statistics.sk, 10.9.2022

Zdroj: statistics.sk, 10.4.2022

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra vyhovujúci pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v meste ďalej zvyšovať počet obyvateľov so stredným odborným vzdelaním a úplným stredným vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

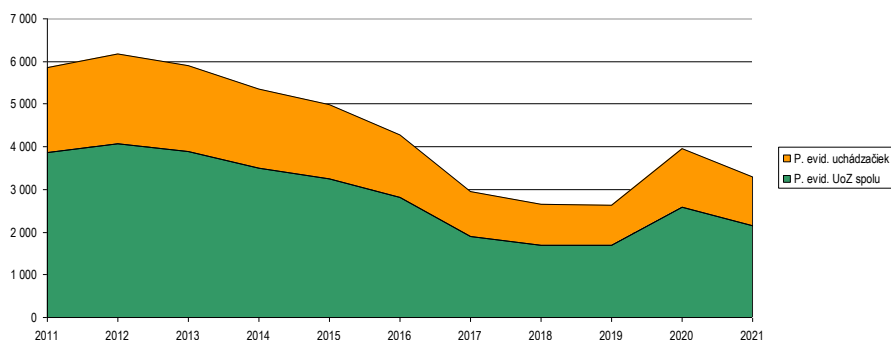
Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2019 klesajúci trend. V roku 2020 a 2021 ovplyvnila nezamestnanosť pandemická situácia, opatrenia vlády SR.

Nezamestnanosť aj v meste mala za posledných 5 rokov (do roku 2018) klesajúcu tendenciu.

Miera evidovanej nezamestnanosti v meste Žilina, pohlavie a rok v %

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
P. evid. UoZ spolu	3 873	4 065	3 887	3 505	3 259	2 809	1 892	1 691	1 697	2 586	2 149
P. evid. uchádzačiek	1 985	2 102	2 019	1 854	1 719	1 471	1 058	971	928	1 382	1 142
Mierna nezm. v %	6,49	6,88	6,64	6,05	5,69	4,97	3,39	3,07	3,13	4,84	3,99

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

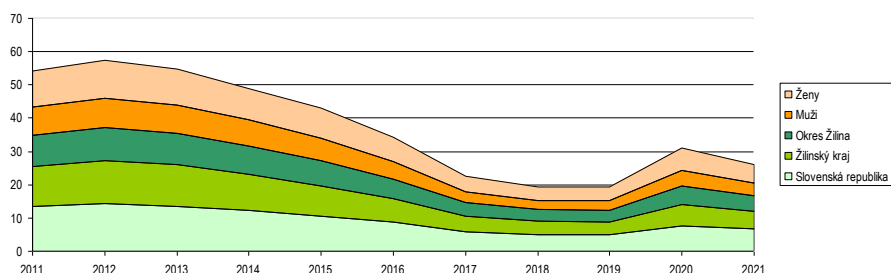

Obrázok: Vývoj počtu nezamestnaných v rokoch 2011 až 2021
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v regióne prezentuje nasledujúca tabuľka. Z hľadiska pohlavia bola evidovaná vyššia miera nezamestnanosti v prípade ženskej populácie. V roku 2021 dosiahla úroveň 5,49 %. V prípade mužskej populácie to bolo len 3,83 %. Najvyššia miera bola v sledovanom období v rokoch 2011 a 2012.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenská republika	13,59	14,44	13,5	12,29	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76
Žilinský kraj	11,91	12,79	12,51	10,91	8,86	6,92	4,7	4,04	3,96	6,53	5,32
Okres Žilina	9,44	9,93	9,45	8,54	7,72	6,08	3,95	3,4	3,46	5,59	4,59
Muži	8,52	8,83	8,61	7,79	6,78	5,33	3,41	2,66	2,84	4,71	3,83
Ženy	10,62	11,39	10,56	9,5	8,97	7,05	4,62	4,33	4,23	6,66	5,49

Zdroj: ÚPSVAR, 2011-2021

Obrázok: vývoj miery nezamestnanosti v okr. Žilina, ŽK a SR
Zdroj: ÚPSVAR, 2011-2022

V roku 2012 dosiahla úroveň nezamestnanosti žien 11,39 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2012 (8,83 %).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj nezamestnanosti znevýhodnených skupín. V prípade absolventov dochádza v rámci celého obdobia v priemere k poklesu počtu - v roku 2021 celkovo 232 osôb. Výrazný pokles bol zaznamenaný aj v prípade dlhodobo nezamestnaných. Od roku 2011 klesol počet obyvateľov na 1 560.

Znevýhodnení na trhu práce											
Okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
P.uch. o zam. so ZP	192	209	191	190	172	164	112	102	100	174	159
P.uch. o zam. abs.	811	637	765	722	577	451	249	160	184	303	232
P.uch. o zam. - mladi.	14	14	11	12	17	12	11	6	1	5	10
P.dlh. ev. uch. o zam.	2 367	2 954	3 154	3 055	2 482	1 944	1 109	831	747	1 253	1 560

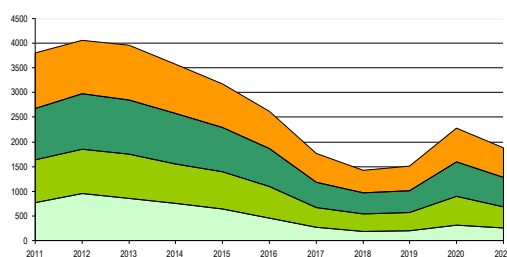
Zdroj: 20.4.2022, ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35 - 49 a skupinu od 50 rokov. V tejto skupine podiel pomerne intenzívne klesá. K znižovaniu podielu dochádza aj v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2021 klesol počet na 481.

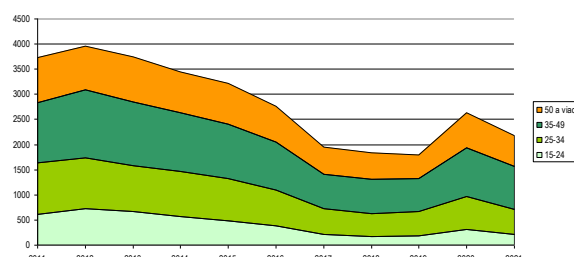
Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku

Okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-24	1 390	1 672	1 515	1 332	1 127	847	492	354	389	623	481
25-34	1 884	1 916	1 809	1 684	1 583	1 347	911	821	844	1 242	913
35-49	2 228	2 484	2 368	2 194	1 998	1 726	1 195	1 103	1 106	1 664	1 461
50 a viac	2 039	1 941	2 020	1 814	1 695	1 457	1 123	979	954	1 393	1 209
Spolu	7 541	8 013	7 712	7 024	6 403	5 377	3 721	3 257	3 293	4 922	4 064
15-24	775	951	851	759	639	462	277	180	201	312	261
25-34	865	894	899	797	752	634	395	363	364	588	416
35-49	1 032	1 130	1 097	1 022	907	768	516	420	448	692	609
50 a viac	1 134	1 079	1 113	1 001	880	754	579	455	490	693	594
Spolu muži	3 806	4 054	3 960	3 579	3 178	2 618	1 767	1 418	1 503	2 285	1 880
15-24	615	721	664	573	488	385	215	174	188	311	220
25-34	1 019	1 022	910	887	831	713	516	458	480	654	497
35-49	1 196	1 354	1 271	1 172	1 091	958	679	683	658	972	852
50 a viac	905	862	907	813	815	703	544	524	464	700	615
Spolu ženy	3 735	3 959	3 752	3 445	3 225	2 759	1 954	1 839	1 790	2 637	2 184

Zdroj: 20.4.2022, ŠÚ SR, DataCubes, 2022

muži

ženy

Obrázok: Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku

Zdroj: 20.4.2022, ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Priamo v meste Žilina je najviac zastúpená skupina nezamestnaných od 35 do 39 roku. Nasleduje skupina od 40 do 44 rokov.

Štruktúra nezamestnaných v meste Žilina - september 2022 - dĺžka evidencie

Žilina	UoZ spolu	v tom										n/a
		do 20r.	20-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	60r. a v.	
	2 081	56	191	220	214	297	258	252	187	229	177	0

Zdroj: ÚPSVaR, 2022

Vychádzajúc z ponuky VPM (voľných pracovných miest) na trhu práce regiónu sú najrizikovejšou skupinou občania s nízkym stupňom vzdelania v kombinácii s dlhodobou evidenciou. Záujem nie je ani o vytváranie pracovných príležitostí pre občanov so zdravotným postihnutím, ponuky VPM pre túto kategóriu sa v evidencii takmer nevyskytujú (Šedová, M., s.23-24, 2010).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj nezamestnanosti podľa vzdelanostnej štruktúry uchádzačov. Najväčšou skupinou je skupina obyvateľov s úplným stredným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním.

Nezamestnaní podľa vzdelania v %

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu											
Základné a bez vzdelania	6,7	10,5	8,1	8,0	9,5	16,8	10,6	10,6	14,2	9,8	20,8
Nižšie stredné	43,8	46,0	44,2	49,3	41,6	34,5	35,0	36,4	39,2	33,1	14,5
Úplné stredné	40,5	34,5	36,5	33,1	40,1	36,8	42,2	34,3	30,8	42,3	38,7
Vysokoškolské	8,8	9,0	11,2	9,9	8,5	11,9	12,2	18,7	15,0	15,3	26,3
Muži											

Základné a bez vzdelania	7,1	10,8	8,9	11,1	5,6	13,3	10,6	13,4	23,4	15,2	33,5
Nižšie stredné	55,6	57,0	50,9	54,4	50,3	37,8	41,8	46,4	40,6	36,7	-5,9
Úplné stredné	31,3	27,9	34,5	30,3	42,6	39,9	34,8	25,0	28,1	34,2	40,7
Vysokoškolské	6,1	4,4	5,7	4,6	1,5	8,4	12,8	15,2	7,8	13,9	31,2
Ženy											
Základné a bez vzdelania	6,2	10,2	7,6	4,2	13,2	19,8	10,7	7,1	3,6	4,8	12,2
Nižšie stredné	28,0	33,8	35,6	43,1	33,3	31,7	27,9	23,5	37,5	29,8	28,1
Úplné stredné	53,6	41,8	38,7	36,6	37,7	34,1	50,8	45,9	35,7	50,0	37,6
Vysokoškolské	12,8	14,2	18,2	16,2	15,2	14,4	10,7	23,5	23,2	16,7	22,4

Zdroj: 20.4.2022, ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obyvatelia so základným vzdelaním sa podieľali na nezamestnanosti 20,8 %. Pri súčasnej situácii na trhu práce regiónu je problematické vytvoriť pracovné miesta pre túto kategóriu, nakoľko zamestnávateľia zväčša požadujú kvalifikovanejšiu a vzdelanejšiu pracovnú silu. Medzi nižším vzdelaním, chýbajúcou kvalifikáciou a vylúčením z trhu práce je jednoznačná súvislosť, nakoľko vyššia úroveň vzdelania rozširuje možnosti na trhu práce. V tejto kategórii nemožno prehliadnuť rómske etnikum s vysokou nezamestnanosťou, nízkou vzdelanostnou úrovňou (Šedová, M., s.30, 2010). V meste Žilina táto skupina nie je výrazne zastúpená. Za rizikovú skupinu (uchádzačov o zamestnanie) UoZ najťažšie umiestniteľnú na trhu práce regiónu možno označiť dlhodobo evidovaných (uchádzačov o zamestnanie) UoZ s nízkym stupňom vzdelania, pričom v rámci tejto skupiny sú zvlášť ohrozené ženy so základným resp. neukončeným základným vzdelaním. V meste Žilina boli najviac zastúpení obyvatelia s vyšším sekundárnym vzdelaním.

Štruktúra nezamestnaných v meste Žilina - september 2022 - dosiahnuté vzdelanie

	UoZ spolu	v tom									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	n/a
Žilina	2 081	0	3	188	1 282	55	4	72	434	16	27

ISCED (The International Standard Classification of Education) - Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania

0	predprimárne vzdelanie
1	primárne vzdelanie
2	nižšie sekundárne vzdelanie
3	vyššie sekundárne vzdelanie
4	post sekundárne neterciárne vzdelanie
5	terciárne vzdelanie (nie VŠ)
6	terciárne vzdelanie (VŠ 1.stupeň)
7	terciárne vzdelanie (VŠ 2.stupeň)
8	terciárne vzdelanie (VŠ 3.stupeň)

Zdroj: ÚPSVaR, 2022

Pre mesto Žilina, ako aj kraj Žilina (ako celok) najpočetnejšiu skupinu tvoria krátkodobo nezamestnaní evidovaní na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny po dobu od 0 do 3 mesiacov a od 4 do 6 mesiacov. Postupne dochádza k poklesu pri nezamestnaných viac ako 48 mesiacov.

Štruktúra nezamestnaných v meste Žilina - september 2022 - dĺžka evidencie

	UoZ spolu	v tom									
		do 3 m.	4 - 6 m.	7 - 9 m.	10 - 12 m.	13 - 18 m.	19 - 24 m.	25 - 30 m.	31 - 36 m.	37 - 42 m.	nad 48 m.
Žilina	2 081	526	458	261	113	169	132	137	71	57	32

Zdroj: ÚPSVaR, 2022

Dlhodobá nezamestnanosť je vážnym problémom, pretože mnoho ľudí, ktorí sú bez práce dlhšie ako dva roky stratili napríklad pracovné návyky. Bariérou pri hľadaní zamestnania je aj nedostatočné vzdelanie nezamestnaných. Aj preto o nich zamestnávateľia nemajú záujem, hoci už pociťujú nedostatok pracovnej sily. Ďalšou početnou skupinou je skupina od 7 do 9 mesiacov. V týchto skupinách v sledovanom období trend značne kolíše. Okresné štatistiky sú odlišné od štatistik kraja. Rozdiely sú hlavne v skupine od 4 do 6 mesiacov. Z pohľadu rodinného stavu bolo najviac obyvateľov nezamestnaných slobodných (1 045). Ďalšou skupinou bola skupina ženatých (782).

Štruktúra nezamestnaných podľa rodinného stavu (september)

Územie	stav UoZ spolu	slobodný/ slobodná	ženatý/ vydatá	v tom		registrované partnerstvo	nezistené
				rozvedený/ rozvedená	vdovec/ vdova		
Žilina	2 081	1 046	782	229	21	0	3

Zdroj: ÚPSVaR, 2022

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov, v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti mesto spolupracuje s ÚPSVaR v meste Žilina. Mesto spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj mestom samotným. Mesto v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v meste a okrese Žilina. Hlavný pracovný trh pre celý okres sa nachádza priamo v meste Žilina a priľahlých obciach s lokalizáciou významných výrobných podnikov (najväčšieho priemyselného závodu na severozápadozem Slovensku – Kia Motors Slovakia (vrátane subdodávateľov ako Mobis Slovakia). Pracovný trh bol determinovaný priemyselnými podnikmi, prítomnosťou vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií ako aj služieb v oblasti cestovného ruchu - ubytovacie, stravovacie služby, obchod (papierenský závod Tento, a. s. (Metsä Tissue), textilný závod Slovena, a. s., bývalé Považské chemické závody, a. s., drevospracujúci podnik Drevoindustria, bývalé strojárne závody ZVL (dnes niekoľko firiem) a Elektrovod, potravinárske podniky PEZA, a. s. (pekáreň), Hyza, a. s. (hydínareň) a Laktis (mliekareň). V Žiline majú sídlo alebo pobočky viaceré stavebné firmy (Doprastav, a. s. a Váhostav-Sk, a. s.). Významnými zamestnávateľmi sú Vedecko-technický park, ktorý sa zaoberá projektmi na rozvoj a podporu nových firiem najmä v oblasti technológií, funguje pri Žilinskej univerzite. Významné inštitúcie na podporu podnikania a obchodu so sídlom v Žiline sú Slovenská obchodná a priemyselná komora, Slovensko-poľská obchodná komora a Slovenská živnostenská komora, ktoré majú pôsobnosť pre celé Slovensko. V Žiline má pobočky takmer 20 bánk. V oblasti IT v meste pôsobia spoločnosti Siemens AG, Scheidt and Bachmann, Solver IT, Azet.sk, Ernst&Young, inloop (podnikateľ roka 2017) a iní. (25.4.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Zmeny, ktoré sa udiali v predošlom období sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Po prvotnom poklese pokračovalo mierne zvyšovanie aktivity v oblasti priemyselnej výroby. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva podľa klasifikácie NACE. Najväčšie zastúpenie majú v regióne priemyselné odvetvia (24,6 %), obchod (17,1 %), vzdelávanie a doprava - 9,3 a 9,1 %. Najvýraznejší pokles nastal v prípade priemyslu a verejnej správy. Štatisticky významný pokles nastal aj v prípade stavebníctva.

Štruktúra zamestnaných podľa NACE - SK

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	52 609	52 060	51 318	54 987	56 820	58 546	59 029	62 360	70 610	68 550	68 925
Poľnohospodárstvo, lesníctvo...	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	1,0	0,6
Priemysel spolu	27,4	25,8	26,9	26,1	26,4	25,9	27,6	26,2	24,8	22,8	24,6

Ťažba a dobývanie	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3	0,5
Priemyselná výroba	22,7	21,1	22,0	21,0	21,5	21,4	23,2	22,1	20,7	19,2	20,6
Dodávka elektriny, plynu, par...	2,4	2,4	2,5	2,6	2,4	2,4	2,5	2,2	2,2	2,2	2,1
Dodávka vody; čistenie a odv.	1,7	1,7	1,8	1,9	1,9	1,4	1,4	1,4	1,5	1,2	1,4
Stavebníctvo	8,6	9,4	8,9	8,6	8,5	9,0	7,7	8,3	7,6	8,5	7,6
Veľkoobchod a maloob; opra...	15,4	16,4	17,5	17,6	17,5	14,9	15,0	17,3	16,7	14,8	17,1
Doprava a skladovanie	9,3	8,6	8,5	9,0	9,4	9,7	9,6	9,7	8,0	9,3	9,1
Ubytovacie a stravovacie služ.	0,2	0,4	0,3	0,5	0,6	1,1	1,0	1,3	1,7	1,3	1,4
Informácie a komunikácia	3,4	4,3	3,7	4,0	4,2	4,7	3,9	5,0	5,3	4,2	5,0
Finančné a poisťovacie činno.	2,0	1,6	1,6	1,4	1,4	1,3	1,4	1,2	1,1	1,1	1,0
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1,4	1,5	1,0	1,1	1,2	1,0	0,8	1,4	1,6	1,7	1,4
Odborné, vedecké a tech. čin.	4,6	3,3	2,5	2,7	2,9	2,0	2,7	5,1	5,0	5,0	4,4
Administratívne a podporné sl.	2,1	1,9	2,4	3,0	2,7	2,9	3,1	3,0	4,3	5,0	4,2
Verejná správa a obrana; povi.	8,7	8,2	7,6	6,5	6,9	6,4	7,2	7,0	6,7	6,5	6,3
Vzdelávanie	9,5	11,2	11,6	12,1	10,9	12,2	11,0	7,0	9,4	9,2	9,3
Zdravotníctvo a soc. pomoc	4,2	4,4	4,5	4,5	4,7	5,1	4,6	4,7	5,0	6,3	5,4
Umenie, zábava a rekreácia	1,9	1,4	1,6	1,5	1,6	2,6	2,7	1,4	1,1	1,6	1,5
Ostatné činnosti	0,8	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7	1,1	0,9	1,0	1,7	1,2

Zdroj: 20.4.2022, http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_DEM/om7006rr/v_om7006rr_00_00_00_sk

2.8 BÝVANIE

Od roku 1945 prešla Žilina zložitým vývojom. Počet obyvateľov mesta neustále rástol, čo si v roku 1949 vyžiadalo vznik mestskej hromadnej dopravy, ktorú zabezpečoval Dopravný podnik mesta Žiliny jednou linkou s niekoľkými autobusmi. Koncom 50. rokov sa začalo stavať sídlisko Hliny a v roku 1960 sa do Žiliny presťahovala z Prahy Vysoká škola dopravná, dnes Žilinská univerzita. Po roku 1968 nastalo v meste oživenie v súvislosti s rozvojom priemyslu (výstavba závodov na Kamennej ulici a Rajeckej ceste, podniku Avia, teplárne), výstavbou bytov a komunikácií a veľký rozvoj zaznamenalo aj školstvo a kultúra (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>). Začatie výstavby sídlisk: 1970 – Vlčince, 1979 – Solinky, 1989 – Hájik.

Pribúdali i rodinné domy na Bôriku a v okrajových častiach mesta. K mestu boli postupne pričlenené viaceré okolité obce, z ktorých sa niektoré v roku 1990 osamostatnili.

V rokoch 1954 – 1970 sa vybudoval nový mestský obvod Hliny I – VIII a charakteristickým Bulvárom (Ul. Antona Bernoláka) s počtom obyvateľov 15 000 (Hliny I – II Čapka, Bauer – Hliny II – VIII Čapka – Hliny VIII Ivan Meliš). Od roku 1970 sa budovalo samostatné sídlisko Vlčince I – IV s takmer 20 000 obyvateľmi, od roku 1980 sídlisko Solinky (15 000 obyvateľov) a od roku 1987 sídlisko Hájik (8 000 obyvateľov). Rozvoj individuálnej bytovej výstavby (rodinné domy) pokračuje najmä medzi Solinkami a Bytčicou a medzi Budatínom a Zádubním (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Sídlisko Hliny je prvé a najstaršie sídlisko v Žiline. Tvorí ho osem menších samostatných sídlisk Hliny I až Hliny VIII a tie sa zadeľujú do dvoch urbanistických celkov Hliny I – IV a Hliny V - VIII. S výstavbou sídliska sa začalo v roku 1955 a ukončenie bolo v roku 1977. Sídlný útvar Hliny, dlhý asi dva kilometre, je najlepšie naprojektovaný a je prirodzenou súčasťou nadväzujúcou na historickú časť mesta. Na sídlisku Hliny je postavených asi 5 686 bytov a mnoho budov vyššej občianskej vybavenosti. Počet bytov nie je presný, lebo na voľných plochách je dostavba ďalších obytných domov. Po roku 1989 boli niektoré objekty prestavané, nadstavené, rekonštruované, pribudli nákupné centrá a penzión. Na Hlinách a v Starom meste Žiliny býva spolu 25 793 obyvateľov (5.5.2022, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Hliny_\(%C5%BDilina\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Hliny_(%C5%BDilina))).

Vlčince sú najväčšie sídlisko v Žiline. Výstavba začala v roku 1971 a bola ukončená v roku 1982 podľa projektu architekta Emila Galovského. Sídlisko pozostáva zo štyroch menších častí označených Vlčince I. až IV. Nachádza sa tu 7 500 bytov, v ktorých býva 18 242 obyvateľov (stav 31. 10. 2019). V tridsiatych rokoch tu bolo

vojenské letisko, neskôr civilné, z ktorého v rokoch 1946 – 1948 lietala pravidelná letecká linka do Bratislavy. Neskôr sa priestory uvoľnili pre rozrastajúce sa mesto. Od roku 1971 sa začali budovať prvé panelové domy až do roku 1982, kedy bola výstavba ukončená. Na sídlisku bolo päť základných škôl, niekoľko materských škôl, nákupné stredisko, obchody, poliklinika, polícia, tranzitná telefónna ústredňa, pošta, domov dôchodcov, bytové družstvo, benzínová pumpa, neskôršie pribudol Slovenský energetický dispečing, dve veľkogaráže, obchodný dom Nay a katolícky Kostol Sedembolestnej Panny Márie a gréckokatolícky chrám. Od roku 2005 sa pokračovalo v budovaní bytovej výstavby Vlčince V a Rezidencie Lesopark. Dokončila sa výstavba viacúčelového objektu (aj byty) Renox. Od roku 2007 prebiehala na Obchodnej ulici výstavba 22-podlažného polyfunkčného komplexu Europalace, ktorý sa stal najvyššou stavbou sídliska. Medzi stavbou Europalace a poliklinikou ŽILPO vyrástol v roku 2010 obytný komplex - 12-poschodová budova s názvom The Cube. Tiež bola asanovaná ZŠ Moskovská a na jej mieste postavený obytný súbor Zelené Vlčince (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/Vl%C4%8Dince>).

Sídlisko Solinky v Žiline je postavené južne od centra a prirodzene nadväzuje na sídlisko Hliny VI a obytnú časť Bôrik. Solinky sú jednou z mestských častí Žiliny. S výstavbou tretieho žilinského sídliska sa začalo v roku 1981 a bola ukončená v roku 1988. Ako prvé boli v roku 1981 postavené obytné domy na Javorovej a Gaštanovej ulici. Posledné boli postavené obytné domy na Osikovej ulici. Ďalšia výstavba dvoch obytných domov s viacúčelovým využitím pre obchodné priestory a poštu pokračovala v 90-tych rokoch. Je tu postavených asi 4 310 bytov a býva tu približne 13 000 obyvateľov. Na sídlisku sú tri základné školy, materské školy, pošta, garáže, obchody a čerpacie stanice. Pri sídlisku je postavené Veľkoobchodné centrum Metro, Living centrum a predajňa a servis automobilov Peugeot. Koncom roka 2007 bolo pri sídlisku otvorené Zábavno obchodné centrum MAX Žilina, ktorého súčasťou je veľké množstvo obchodov ako aj päťsálové kino CineMax. Od roku 1990 rozostavaný objekt nazývaný „strašidelný hrad“ bol v decembri 2015 dostavaný a na sídlisku pribudla predajňa potravín BILLA (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/Solinky>).

Hájik je v poradí štvrté žilinské sídlisko postavené západne od centra mesta. Rozkladá sa na prírodnej terase nad Závodím, odkiaľ je malebný výhľad na mesto a pohorie Malá Fatra. Ulice sú pomenované prevažne po významných slovenských osobnostiach: Segnerova, Stodolova, Jedlíkova, Kempelenova, Mikovíniho, Petzvalova, Mateja Bela, Jura Hronca a ďalších. Výstavba panelového sídliska sa začala v roku 1987. Sídlisko môžeme rozdeliť na staršiu časť Hájik I a novšiu časť Hájik II, kde výstavbu zabezpečuje Mesto Žilina. V roku 2007 bola bytová výstavba ukončená. Na sídlisku býva 7 704 (stav k 31. 12. 2021) obyvateľov. Súčasťou sídliska je aj obytný súbor rodinných domov Hájik – juh, ako aj individuálne postavené rodinné domy. Na sídlisku je základná škola, materská škola, nákupné stredisko (najnovšie aj OD Tesco), obchody, pošta, veľkogaráže a Kostol Božieho milosrdenstva. V roku 2002 bola na Hájiku vybudovaná trolejbusová doprava, ktorá ho spája s centrom a ostatnými mestskými časťami (6.5.2022, [https://sk.wikipedia.org/wiki/H%C3%A1jik_\(%C5%BDilina\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/H%C3%A1jik_(%C5%BDilina))).

Správcovská spoločnosť ŽILBYT, s.r.o.

Mestské zastupiteľstvo v Žiline na svojom zasadnutí dňa 21.05.2012 Uznesením č. 57/2012 schválilo založenie obchodnej spoločnosti ŽILBYT, s.r.o. za účelom správy obecného a iného majetku, v ktorej mesto Žilina je jediným spoločníkom a 100% vlastníkom. Mesto Žilina vykonáva všetky práva a povinnosti spoločníka a zakladateľa v spoločnosti ŽILBYT, s.r.o. vždy na základe predchádzajúceho rozhodnutia Mestského zastupiteľstva v Žiline. Spoločnosť vykonáva správu bytových domov, bytov, spravuje aj cca. 140 nebytových priestorov (115 nájomných nebytových priestorov, garáží a 25 nebytových priestorov, garáží vlastníkov), 25 CO krytov, 39 školských zariadení v meste Žilina, 16 cintorínov, 9 domov smútku. Spoločnosť ŽILBYT, s.r.o. je zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu v Žiline, Vložka číslo: 56867/L zo dňa 14.06.2012 a hlavnou činnosťou je správa obecného majetku a správa nehnuteľností v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších zmien a doplnkov v jednotlivých bytových domoch – bytoch a nebytových priestoroch (PHSR mesta Žilina, 2016).

Nájomné bytové domy

Mesto Žilina patrí medzi najperspektívnejšie mestá budúceho rozvoja na Slovensku. Súvisí to s jeho geografickou polohou, dopravným napojením na medzinárodné koridory, históriou, príchodom veľkých investorov v nedávnom čase, prítomnosťou Žilinskej univerzity. S rozvojom v meste je úzko spojená aj otázka bývania, bytovej výstavby a vytvárania podmienok pre ďalšie budovanie bytových a rodinných domov. Mesto Žilina ešte v nedávnej

minulosti patrilo medzi lídrov na Slovensku v budovaní mestských nájomných bytov prostredníctvom dotácií zo Štátneho fondu rozvoja bývania a ministerstva výstavby. V ostatných rokoch výstavba nájomných bytov v meste nenapredovala z dôvodu vyčerpania priestoru na sídlisku Hájik, kde sa tieto bytové domy v posledných rokoch budovali. Mesto Žilina dlhodobo plánuje a pripravuje výstavbu nových bytových domov s nájomnými bytmi rôznych veľkostí, nakoľko naďalej pretrváva dopyt po nájomných bytoch najmä mladých rodín s deťmi, sociálne slabších, rozvedených, či zdravotne postihnutých. Potrebu bývania ovplyvňujú aj také demografické charakteristiky ako sú sobášnosť a rozvodovosť. Rast potreby bývania je v posledných rokoch vyvolávaný aj zmenou spôsobu života v tom smere, že rastie počet jednočlenných domácností. Mesto dlhodobo plánuje pokračovať s výstavbou bytových domov v priestore za sídliskom Hájik, smerom na Hôrky. V územnom pláne mesta sa táto oblasť pracovne nazýva Žilina-Západ. V tejto oblasti je výstavba väčších obytných súborov považovaná za najvhodnejšiu. Výstavba nového sídliska je časovo a finančne náročná na prípravu projektovej dokumentácie, výkupu pozemkov, vybudovanie inžinierskych sietí a komunikácií. Mesto Žilina preto zatiaľ výstavbu nájomných bytov rieši menšími projektmi. V roku 2012 zrekonštruovalo bývalú ubytovňu DPMŽ (Dopravný podnik mesta Žilina) na menšie 2 izbové nájomné byty. Rekonštrukciou mesto získalo 30 nájomných bytov. Mesto Žilina v roku 2014 nadobudlo do vlastníctva budovu bývalého Lesoprojektu „Lesník“, Pri Rajčianke 40, Žilina. Od augusta 2015 do apríla 2016 prebehla rekonštrukcia danej budovy. Rekonštrukciou mesto získalo 20 bytov, ktoré budú pridelené žiadateľom z „Poradovníka žiadateľov o pridelenie nájomného bytu“. V areáli tohto bytového domu sa nachádza aj 26 parkovacích miest, z toho 2 pre imobilných občanov (PHSR mesta Žilina, 2016).

Nová bytová výstavba - zámer

Mesto plánuje výstavbu približne 156 nových bytov, ktoré budú financované kombináciou vlastných zdrojov, dotáciou z Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a Štátneho fondu rozvoja bývania. Približne 40 bytov by malo byť zrealizovaných na ul. Daniela Dlabača a v lokalite Rudiny I. by malo vzniknúť 76 bytových jednotiek. Ďalšia výstavba bytového domu je plánovaná na ulici Predmestská 45, kde by malo byť zrealizovaných 40 bytov. Výstavba väčších obytných súborov je naďalej plánovaná na sídlisku Hájik (smerom na Hôrky). Návrh bytovej výstavby počíta s rozvojom hromadnej i individuálnej bytovej výstavby v plochách, kde jednoznačne prevažuje funkcia bývania, a ktoré sú navrhované prevažne ako monofunkčné, ale aj v zmiešaných územiach, najmä s občianskou vybavenosťou, ale aj výrobou, minoritne aj s formou zobytnovania podkrovi, prípadne s realizáciou nových podkrovi, resp. s prístavbami jestvujúcich rodinných domov. Nová hromadná bytová výstavba bude rozvíjaná predovšetkým na Hájiku a nadväzujúcim územím, Hradiska, ale aj v Športovom areáli, Bytčici, Považskom Chlmcí a v rámci zmiešaných území – vo Východnom priemyselnom pásme, Solinkách I, Hlinách VI, Bôriku a Chrasti. Individuálne bývanie je navrhované v Bytčici, na Hájiku, v Hraniciach, Brodne, Zádubní, Trnovom, v Priemyselnom okrsku juhozápad, ale aj v Bánovej, Považskom Chlmcí, Vraní, Zástraní, Rosinkách, Mojšovej Lúčke, Závodí, v zmiešanom území v Považskom Chlmcí, Bytčici a Priemyselnom okrsku severozápad. Mesto musí riešiť aj bývanie obyvateľov Bratislavskej ulice, nakoľko väčšina objektov je v technicky zlom stave (PHSR mesta Žilina, 2016).

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytového fondu podľa obdobia výstavby. Najviac bytov bolo vybudovaných v období 1961 - 1980 a 1946 až 1960. Najmenej bytov bolo vybudovaných v období do roku 1919 a po roku 2016.

Domový fond podľa obdobia výstavby		
obdobie výstavby	počet	podiel (%)
do roku 1919	289	2,8
1919 - 1945	1 258	12,17
1946 - 1960	1 937	18,75
1961 - 1980	3 229	31,25
1981 - 2000	1 733	16,77
2001 - 2010	936	9,6
2011 - 2015	433	4,19
2016 a neskôr	368	3,56
nezistené	150	1,45
Domy spolu	10 333	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Najväčší podiel domového fondu tvorili rodinné domy – 7 602 (73,57 %) a bytové domy – 1 819 (17,60 %) v roku 2021. Ostatné budovy na bývanie boli zastúpené v počte 178. Celkový počet domov bol v tomto roku 10 333.

Domový fond podľa typu budovy		
typ budovy	počet	podiel (%)
rodinný dom	7 602	73,57
bytový dom	1 819	17,60
polyfunkčná budova	347	3,36
ostatné budovy na bývanie	204	1,97
neskolaudovaný rodinný dom	35	0,34
núdzový objekt neurčený na bývanie	26	0,25
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	91	0,88
ostatné	178	1,72
nezistený	31	0,3
Domy spolu	10 333	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z hľadiska počtu obytných miestností boli v meste Žilina najviac zastúpené byty s počtom obytných miestností 3 a následne s 2 obytnými miestnosťami. Okolo 11 % tvorili byty s 1 a 13,51 % so 4 obytnými miestnosťami. Byty s 6 a viac miestnosťami boli zastúpené 5,55 %.

Štruktúra bytového fondu		
počet miestností	počet	podiel (%)
1 obytná miestnosť	4 273	11,54
2 obytné miestnosti	9 744	26,31
3 obytné miestnosti	12 713	34,34
4 obytné miestnosti	5 003	13,51
5 obytných miestností	2 380	6,43
6 a viac obytných miestností	2 054	5,55
Nezistené	857	2,31
Byty spolu	37 024	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 8 471 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 659 domov. Z verejnej siete mimo byt bolo zásobovaných 1 009 domov. Bez pripojenia na vodovod bolo len 33 bytov.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	8 471	81,98
v dome - vlastná	659	6,38
mimo domu - z verejnej siete	1 009	9,76
mimo domu - vlastná	7	0,06
bez pripojky	33	0,32
nezistený	154	1,49
Domy spolu	10 333	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z dôvodu nízkej členitosti územia a pomerne hustého osídlenia aj v okrajových častiach bolo zásobovanie zemným plynom až na úrovni 86,84 %. V budúcnosti sa nepredpokladá výrazný posun v tejto oblasti.

Domový fond - plyn		
plynifikácia	počet	podiel (%)
áno	8 973	86,84

nie	1214	11,75
nezistené	146	1,41
Domy spolu	10 333	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z hľadiska napojenia na kanalizačnú sieť bolo 77,51 % domov napojených na verejnú kanalizačnú sieť. Len 1,1 % domov bolo bez vhodného riešenia odvádzania odpadových vôd. Vybudovaný septik, prípadne žumpu malo 18,5 % domov.

Domový fond - kanalizácia		
typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	1 912	18,5
prípojka na kanalizačnú sieť	8 009	77,51
domáca čistička odpadových vôd	162	1,57
bez kanalizácie	104	1,1
nezistený	146	1,41
Domy spolu	10 333	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Základným zámerom mesta v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR, vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9 PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

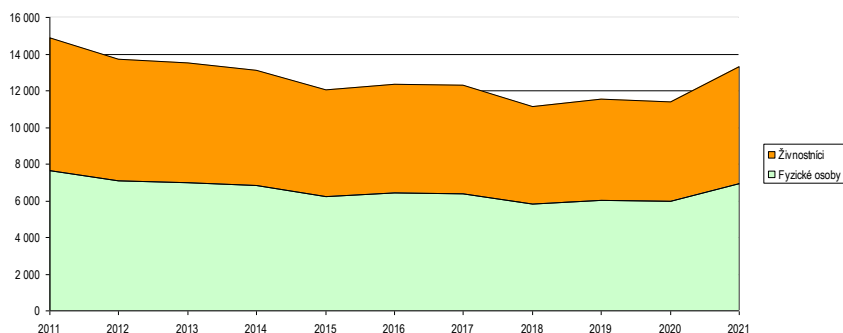
Špecifiká hospodárstva v meste Žilina

Najvýznamnejším hospodárskym centrom okresu aj celého kraja je Žilina. V meste sú prevádzky závodov rôznych priemyselných odvetví, chémie, drevárskeho priemyslu, nábytkárstva, textilného priemyslu, výroba ložísk a iných. Tepláreň Žilina a vodná elektráreň Hričov zabezpečujú dodávku elektrickej energie. Druhým najvýznamnejším hospodárskym centrom oblasti je Teplička nad Váhom (5.5.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokalita/_2e22d86d-60b5-4dd0-ae0e-f858a5c2f2ec). V katastrálnom území obce Teplička nad Váhom bola postavená automobilová továreň KIA Slovakia. Výroba v továrni začala 7. 12. 2006 a spolu so subdodávateľmi poskytuje pracovné príležitosti mnohým obyvateľom Tepličky nad Váhom. Po postavení automobilky sa zvýšila výstavba nových rodinných domov (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Tepl%C4%8Dka_nad_V%C3%A1hom).

Súkromný sektor v meste Žilina tvoria právnické osoby - ziskové a fyzické osoby podnikatelia. Celkový počet fyzických osôb v meste Žilina dlhodobo klesá. Kým v roku 2011 bolo v meste evidovaných 7 661 fyzických osôb podnikateľov, v roku 2021 ich počet klesol na 6 932. V roku 2016 bol evidovaný mierny nárast počtu.

Fyzické osoby podnikatelia											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fyzické osoby	7 661	7 091	7 001	6 832	6 245	6 416	6 375	5 822	6 028	5 989	6 932
Živnostníci	7 239	6 639	6 501	6 273	5 789	5 943	5 911	5 307	5 517	5 412	6 382

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu fyzických osôb podnikateľov v meste Žilina.

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj počtu fyzických osôb podnikateľov v jednotlivých obciach UMR nebol rovnomerný. K nárastu počtu podnikateľských subjektov došlo v obci Hôrky, Mojš, Lietavská Lúčka, prípadne Teplička nad Váhom. K najvyššiemu nárastu došlo v obci Teplička nad Váhom. K poklesu došlo v prípade obce Višňové.

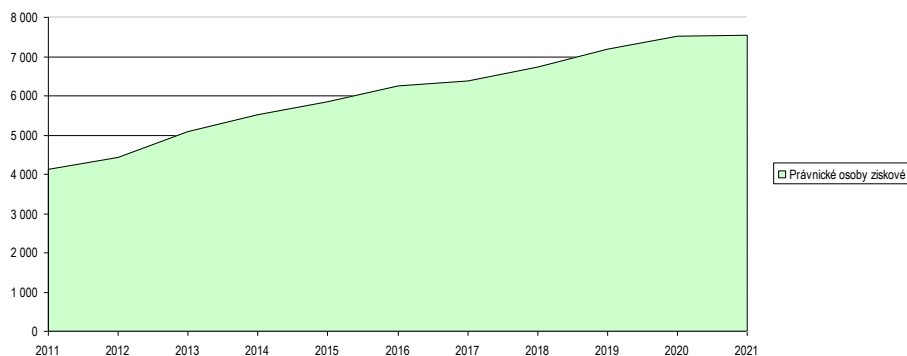
Fyzické osoby podnikatelia samosprávy											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Divinka	78	76	67	70	64	62	61	55	57	56	71
Hôrky	57	57	58	59	50	52	52	52	54	49	71
Horný Hričov	76	67	58	55	44	45	43	45	47	45	57
Mojš	57	71	67	65	71	75	77	80	88	87	93
Teplička nad Váhom	306	292	272	267	250	253	274	263	297	302	352
Višňové	216	195	170	175	170	172	174	170	179	169	186
Bitarová	53	48	51	48	51	54	55	49	50	47	55
Ovčiarsko	51	52	50	48	45	50	50	49	54	51	52
Lietavská Lúčka	135	113	111	118	121	128	130	119	133	133	156

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj počtu právnických osôb v okrese zaznamenal stúpajúcu tendenciu. Do roku 2021 stúpol ich počet na cca. 11 235. Z tohto počtu bolo cca. 9 700 obchodných spoločností. Celkový nárast za sledované obdobie predstavoval 75 %. Nárast podnikateľských subjektov bol zaznamenaný aj v meste Žilina.

Právnické osoby											
okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Právnické osoby spolu	6 384	6 903	7 833	8 553	7 805	8 464	9 005	9 690	10 378	10 991	11 235
Obchodné spoločnosti	4 763	5 179	5 970	6 540	7 084	7 626	7 846	8 290	8 833	9 292	9 765
Družstvá	39	40	41	37	31	32	34	35	35	33	33
Štátne podniky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozpočtové organizácie	178	176	162	160	157	156	156	154	153	154	138
Príspevkové organizácie	25	24	21	19	20	20	19	19	20	20	37
Ostatné organizácie	1 379	1 484	1 639	1 797	513	630	950	1 192	1 337	1 492	1 262
m. Žilina											
PO spolu	5 049	5 427	6 118	6 601	6 075	6 559	6 879	7 348	7 820	8 175	8 338
Ziskové	4 116	4 436	5 097	5 531	5 848	6 265	6 392	6 725	7 193	7 510	7 555
Neziskové	933	991	1 021	1 070	227	294	487	623	627	665	783

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu právnických osôb ziskových v meste Žilina
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V samotnom meste Žilina bol zaznamenaný prudký nárast právnických osôb - podnikateľov. Počet neziskových subjektov - rozpočtových organizácií naopak klesal. K veľkému poklesu došlo v prípade ostatných subjektov.

Právnické osoby v obciach UMR											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Divinka	15	17	22	25	19	20	22	24	27	29	30
Hôrky	17	21	24	26	21	21	23	31	33	37	46
Horný Hričov	33	39	40	41	36	42	36	37	43	51	54
Mojš	12	12	18	22	28	36	41	46	51	58	68
Teplička nad Váhom	75	85	97	109	110	132	160	170	185	208	217
Višňové	32	35	42	49	52	60	72	82	85	107	112
Bitarová	10	10	13	14	19	20	22	24	23	21	24
Ovčiarsko	7	9	10	10	8	10	12	13	16	21	24
Lietavská Lúčka	53	58	67	76	58	64	78	80	89	99	97

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

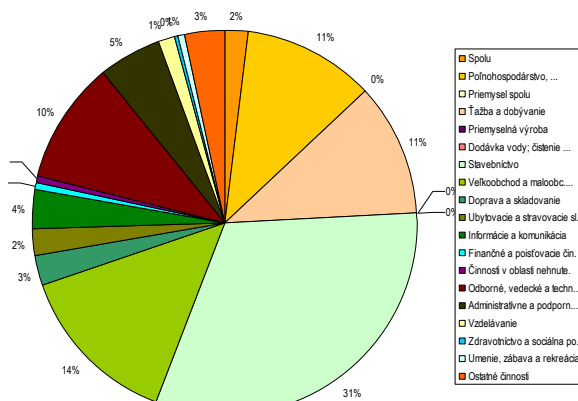
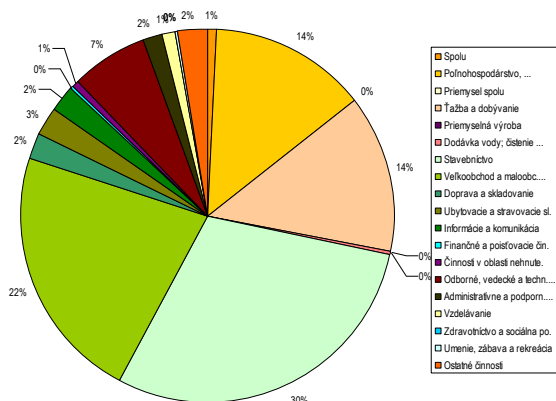
Rozdelenie subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Podľa ekonomickej klasifikácie NACE bolo najviac živnostníkov činných v stavebníctve, veľkoobchode a maloobchode, ťažbe a poľnohospodárstve. Výraznejší pokles nastal v prípade živnostníkov v poľnohospodárstve a ťažbe. K poklesu došlo aj v prípade ostatných nosných odvetví. V prípade veľkoobchodu klesol počet fyzických osôb od roku 2011 do roku 2021 z 3 593 na 2 047.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina	14 028	12 944	12 671	12 439	11 713	12 023	12 096	11 310	11 854	11 477	13 057
Spolu	119	151	180	193	204	230	230	241	250	251	285
Poľnohospodárstvo, ...	2 233	2 049	1 967	1 904	1 733	1 712	1 672	1 555	1 628	1 530	1 643
Priemysel spolu	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	2
Ťažba a dobývanie	2 214	2 032	1 952	1 891	1 718	1 697	1 657	1 542	1 611	1 513	1 614
Priemyselná výroba	2	2	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Dodávka vody; čistenie ...	17	15	14	12	13	14	14	13	16	15	27
Stavebníctvo	4 812	4 349	4 305	4 325	4 180	4 219	4 216	4 048	4 264	4 090	4 620
Veľkoobchod a maloobc....	3 593	3 309	3 226	3 065	2 710	2 733	2 603	2 160	2 163	2 003	2 047
Doprava a skladovanie	360	348	302	228	243	259	269	253	269	239	388
Ubytovacie a stravovacie sl.	434	406	387	375	336	339	334	301	279	273	303
Informácie a komunikácia	339	316	306	311	305	336	373	386	474	463	516
Finančné a poisťovacie čin.	75	83	86	94	83	91	115	105	91	80	83

Činnosti v oblasti nehnute.	84	81	83	80	74	79	74	74	75	70	72
Odborné, vedecké a techn....	1 086	1 020	1 000	990	945	1 026	1 089	1 060	1 130	1 174	1 490
Administratívne a podporn....	278	265	279	298	306	339	408	428	472	572	790
Vzdelávanie	147	140	140	148	155	183	196	185	210	186	215
Zdravotníctvo a sociálna po.	15	13	14	18	26	18	13	16	17	18	20
Umenie, zábava a rekreácia	50	45	50	55	52	64	65	61	77	76	86
Ostatné činnosti	403	369	346	355	361	395	439	437	455	452	499

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

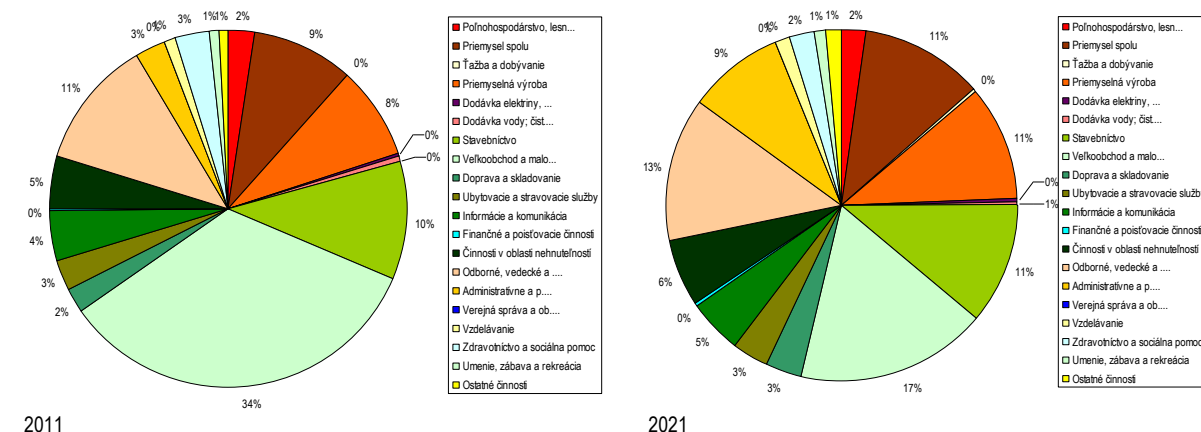

Obrázok: Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Štruktúra právnických osôb v okrese Žilina je nasledovná: najväčší počet právnických osôb bol evidovaný v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu (1 974), odvetví priemyslu (1 300), odborných a vedeckých činnostiach (1 515) a v stavebníctve (1 258).

Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	5 032	5 469	6 336	6 969	7 443	8 005	8 236	8 730	9 420	9 967	10 051
Polnohospodárstvo, les....	136	142	156	189	207	221	219	227	237	244	250
Priemysel spolu	509	529	571	604	668	729	894	1 028	1 161	1 302	1 300
Ťažba a dobývanie	9	9	9	10	10	11	9	7	9	13	11
Priemyselná výroba	454	466	504	530	588	646	816	955	1 078	1 210	1 206
Dodávka elektriny, plynu...	19	24	24	26	26	26	24	19	22	26	25
Dodávka vody; čistenie ...	27	30	34	38	44	46	45	47	52	53	58
Stavebníctvo	581	618	679	738	814	850	910	1 001	1 158	1 286	1 258
Veľkoobchod a maloob....	1 885	2 008	2 371	2 604	2 333	2 603	2 271	2 160	2 142	2 040	1 974
Doprava a skladovanie	125	149	211	250	313	323	350	382	392	408	381
Ubytovacie a stravov....	151	170	204	239	271	291	287	307	345	383	366
Informácie a komunikácia	247	271	313	343	382	388	427	463	500	528	574
Finančné a poisťovacie ...	15	18	23	24	24	20	21	24	28	37	49
Činnosti v oblasti nehn...	264	297	334	344	369	398	448	508	559	605	678
Odborné, vedecké a tec...	635	718	834	905	1 081	1 124	1 210	1 330	1 422	1 499	1 515
Administratívne a podpo...	167	202	261	317	505	549	645	703	823	917	997
Verejná správa a obrana;	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vzdelávanie	58	65	68	73	96	103	115	130	148	175	167
Zdravotníctvo a sociálna po.	170	185	198	207	224	234	240	245	251	259	263
Umenie, zábava a rekreácia	45	47	54	57	74	84	90	102	112	111	109
Ostatné činnosti	44	50	59	75	82	88	109	120	142	173	170

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov

Najviac podnikateľských subjektov podľa veľkostnej skupiny je od 0 - 49 zamestnancov. Od roku 2011 stúpol počet týchto subjektov na 5 591. Stredne veľkých subjektov bolo v okrese Žilina evidovaných 108. Až 23 podnikov bolo vo veľkostnej skupine nad 250.

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov											
okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
nezistené	75	130	415	757	2 965	3 604	3 471	3 752	4 166	4 605	4 329
0 - 49	4829	5212	5785	6080	4 340	4 265	4 618	4 832	5 105	5 220	5 591
50 - 249	104	101	111	107	111	110	118	118	124	118	108
250 a viac	24	26	25	25	27	26	29	28	25	24	23

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Najväčšie podniky podľa tržieb sú: Stredoslovenská energetika, a.s., Stredoslovenská energetika - Distribúcia, a.s., FERONA Slovakia, a.s., SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o., Metsa Tissue Slovakia s.r.o., Prima banka Slovensko, a.s., COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo, Lumius Slovakia, s. r. o., AT Computer, s.r.o., LIBEX, s.r.o., SkyBau, s.r.o., Stavebniny DEK s.r.o., Polycasa Slovakia s. r. o., DOXX, a.s., GLOVIS SLOVAKIA, s.r.o., Elektroenergetické montáže, a.s., Žilinská teplárenská, a.s., KORUNA s.r.o., CARMEL Logistics, s.r.o., GATE, s.r.o., TOPAS, spol. s r.o., PPG Deco Slovakia, s.r.o. a Elektrovod Žilina, s.r.o. (PHSR mesta Žilina, 2016).

Najväčšími podnikmi z hľadiska zamestnanosti sú: Stredoslovenská energetika, a.s., COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo, Slovenská autobusová doprava Žilina, akciová spoločnosť, DETEKTÍVNA INFORMAČNÁ SLUŽBA, s.r.o., SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o., Stredoslovenská energetika - Distribúcia, a.s., Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec a.s., Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a. s., Metsa Tissue Slovakia s.r.o., KORUNA s.r.o., Elektrovod Žilina, s.r.o., Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o., P E Z A a.s., TOPAS, spol. s r.o., BYTTERM, a.s., Elektroenergetické montáže, a.s., FERONA Slovakia, a.s., FINES, a.s. Scheidt & Bachmann Slovensko s.r.o., GATE, s.r.o., Ryba Žilina, spol. s r.o., Žilinská teplárenská, a.s., DKI PLAST, s.r.o., GLOVIS SLOVAKIA, s.r.o., TuCon, a. s.. Spoločnosť Kia Motors Slovakia, s.r.o. je najvýznamnejším podnikom zastupujúcim automobilový priemysel. Svojou produkciou vytvára vhodné prostredie aj pre ďalších subdodávateľov, ktorí vyrábajú automobilové súčiastky (PHSR mesta Žilina, 2016).

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet a vývoj podnikov v okrese Žilina podľa vlastníctva. V roku 2021 bolo evidovaných 662 podnikov so zahraničnou účasťou. S medzinárodnou účasťou bolo evidovaných 242 podnikov.

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva											
okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podniky spolu	5 032	5 469	6 336	6 969	7 443	8 005	8 236	8 730	9 420	9 967	10 051
Súkromný sektor	5 022	5 459	6 321	6 953	7 428	7 993	8 217	8 712	9 398	9 945	10 029
z toho zahraničné	449	515	670	764	734	806	756	803	933	987	662
z toho medzinárodné	174	180	192	202	196	203	229	228	243	251	242

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Výroba, priemysel, služby

Priemysel v meste Žilina a jeho okolí je rôznorodý s čiastočnou orientáciou na niektoré výrobné odvetvia. Dôležité zastúpenie má automobilový, potravinársky, elektrotechnický, strojársky, drevársky, chemický, textilný a odevný priemysel. Je hlavne koncentrovaný do mesta Žilina.

Budovanie priemyslu sa v druhej polovici 20. storočia – po roku 1950, stáva ďalším aktérom rozvoja hlavne mesta Žilina. Výrazné spriemyselňovanie Žiliny a jej okolia nastáva hlavne od polovice päťdesiatych rokov. Priemysel sa orientuje najmä na územie medzi Rajčankou a Rajeckou cestou. V tomto období boli vybudované podniky Váhostav, Pozemné stavby, Žilinské mliekarene, Závody valivých ložísk a iné, ďalšie závody (Avia, Tepláreň a iné) boli vybudované vo východnej časti mesta, v blízkosti železničnej trate Žilina – Košice. S rozvojom priemyslu a následne pracovných príležitostí mesto zaznamenáva aj dynamický rast obyvateľstva, ktorých malo v roku 1950 31 590. V roku 2004 sa začala výstavba najväčšieho priemyselného závodu na severozápadozemnom Slovensku – Kia Motors Slovakia (vrátane subdodávateľov ako Mobis Slovakia), s plánovanou produkciou 300 tisíc osobných automobilov ročne. Kórejský investor sa rozhodol pre lokalitu na severovýchod od Žiliny v okolí obcí Teplička, Nededza a Mojš, čím podporil vznik (presun) viacerých subdodávateľských podnikov v okolí. V meste pôsobí viacero významných podnikov, napríklad papierenský závod Tento, a. s. (Metsä Tissue), textilný závod Slovena, a. s., bývalé Považské chemické závody, a. s., drevospracujúci podnik Drevoindustria, bývalé strojárne závody ZVL (dnes niekoľko firiem) a Elektrovod, potravinárske podniky PEZA, a. s. (pekáreň), Hyza, a. s. (hydínareň) a Laktis (mliekaňa). V Žiline majú sídlo alebo pobočky viaceré stavebné firmy (Doprastav, a. s. a Váhostav-Sk, a. s.). Vedecko-technický park, ktorý sa zaoberá projektmi na rozvoj a podporu nových firiem najmä v oblasti technológií, funguje pri Žilinskej univerzite. Významné inštitúcie na podporu podnikania a obchodu so sídlom v Žiline sú Slovenská obchodná a priemyselná komora, Slovensko-poľská obchodná komora a Slovenská živnostenská komora, ktoré majú pôsobnosť pre celé Slovensko. V Žiline má sídlo takmer 20 bánk, ústredie tu má Prima banka, bývalá Prvá komunálna banka. V oblasti IT v meste pôsobia spoločnosti Siemens AG, Scheidt and Bachmann, Solver IT, Azet.sk, Ernst&Young, inloop (podnikateľ roka 2017) a iní (7.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Stavebníctvo

Ďalší dynamický, najmä stavebný rozvoj mesta je evidentný po roku 1991, hoci rast počtu obyvateľstva začal v tom období stagnovať. Nastala expanzia urbanisticko-architektonických aktivít, ktorou Žilina potvrdila svoje postavenie kultúrno-spoločenského, administratívneho a obchodno-hospodárskeho centra severozápadného Slovenska. Etablovali sa tu mnohé firmy, inštitúcie i nákupné centrá, nastala intenzifikácia územia a prestavba niektorých priestorov. Postavili sa objekty nových inštitúcií – Sociálna poisťovňa (Rudolf Tupý), VÚC Žilinského kraja (Peter Kurimský), zrekonštruovala sa Mestská krytá plaváreň (rozšíril a dobudoval sa jej areál), ŽILPO Žilinská poliklinika na sídlisku Vlčince (otvorená v roku 1991, rekonštruovaná 2010 – 2011), Slovenský energetický dispečing na Vlčincoch, architektonickými zmenami prešiel aj bývalý Hotel Metropol – teraz Všeobecná zdravotná poisťovňa (Pavol Mikoláš), vznikli nové nákupné centrá – Dubeň (2001), Kaufland, Baumax, Tesco Hypermarket (na mieste bývalého podniku AVIA), Merkury Market, Aupark (2010), Mirage Shopping Center (Michal Diviš, 2010), Metro (2003), Max (2008), nové hotely – Holiday Inn (Peter Dunajovec, 2007), Boss (Štefan a Peter Krušínsky, 2007). Medzi Obchodnou ulicou a Ul. vysokoškolačkov bol postavený nový multifunkčný komplex s výškovými dominantami – Europalace (Michal Diviš, spol. Radoslav Stráňava, 2010) a obytno-administratívny objekt CUBE (Eva Maňáková, Dušan Maňák). Ďalšia výšková dominantka – obytný komplex Amfiteáter (Amir Mann), je postavená na Bôriku, na mieste bývalého letného kina, polyfunkčný dom L. Palace na Kysuckej ceste (F. Láncoš). V súčasnosti pokračuje budovanie areálu Žilinskej univerzity. V období po roku 1991 boli vykonané stavebné úpravy a prestavby mnohých významných, dovtedy pomerne zanedbaných

alebo chátrajúcich objektov – Hotel Polom (2007), Hotel Astória (Viera Mecková), Hotel Grand (2006), Hotel Dubná Skala (Vladimír Krušínských, 2006) a iné (8.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Mnoho architektonických stavieb výrazne zasiahlo do obrazu mesta a jeho panorámy, pričom viac či menej obohatili niektoré jeho časti. Nie všetky zásahy do pôvodného územného plánu boli v jeho prospech (zmeny funkčných plôch, intenzifikácie sídlisk a pod.), niektoré objekty, akokoľvek architektonicky zaujímavé, boli postavené na nevhodných miestach a negatívne pôsobia v danom priestore (8.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Nasledujúca tabuľka prezentuje dynamiku stavebnej činnosti z pohľadu zmien v rozlohe katastra mesta Žilina. V meste Žilina vzrástli zastavané plochy a nádvorja o viac ako 40 hektárov.

Zastavané plochy a nádvorja - intenzita stavebnej činnosti (ha)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	1 635,5	1 641,3	1 645,1	1 648,8	1 650,3	1 654,2	1 657,4	1 660,4	1 667,4	1 672,8	1 676,7

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Nasledujúca tabuľka prezentuje dynamiku stavebnej činnosti z pohľadu zmien v rozlohe katastrov jednotlivých samospráv UMR. Z hľadiska pomeru k východiskovému stavu v roku 2011 došlo k výraznému nárastu zastavaných plôch hlavne v obciach Bitarová, Hôrky, Mojš, Teplička nad Váhom. V meste Žilina vzrástli zastavané plochy a nádvorja o viac ako 40 hektárov. Najnižšia nová stavebná produkcia bola zaznamenaná v obci Ovčiarsko, Divinka a Lietavská Lúčka.

Zastavané plochy a nádvorja - intenzita stavebnej činnosti (ha)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bitarová	25,3	25,6	25,8	26,0	26,1	26,4	26,6	26,7	29,1	30,2	32,7
Divinka	27,2	27,2	27,2	27,3	27,3	27,5	27,5	27,6	27,6	27,7	27,7
Hôrky	25,9	26,5	26,6	26,8	27,2	27,6	27,9	30,8	31,1	31,6	31,9
Horný Hričov	125,6	126,6	126,6	126,7	126,7	128,3	128,4	129,1	129,8	130,0	130,0
Lietavská Lúčka	75,5	75,9	76,0	76,2	76,4	76,5	76,6	76,9	77,1	77,9	78,8
Mojš	68,2	68,5	69,0	70,5	71,4	72,1	72,7	73,8	74,9	75,5	76,2
Ovčiarsko	26,4	26,6	26,7	26,7	26,8	27,0	27,1	27,6	27,7	28,4	28,9
Teplička nad Váhom	175,0	178,6	179,2	179,7	181,6	182,2	183,0	183,5	184,0	184,7	202,2
Višňové	77,8	78,2	78,5	78,8	79,0	79,4	79,9	80,2	80,6	81,1	81,5
Žilina	1 635,5	1 641,3	1 645,1	1 648,8	1 650,3	1 654,2	1 657,4	1 660,4	1 667,4	1 672,8	1 676,7

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Stavebníctvo je v oblasti súkromných i verejných investícií v ostatných rokoch stále považované za jedno z rozhodujúcich odvetví slovenskej ekonomiky. Stavebníctvo je hlavným realizátorom stavieb a budov, ktoré sú dôležitou súčasťou investícií, resp. tvorby hrubého fixného kapitálu. Podiel stavieb a budov na tvorbe hrubého fixného kapitálu dosahuje 40 až 50 %. Región mesta Žilina, ako aj celý žilinský kraj patrí k silnejším v sektore stavebníctva. Stavebníctvo a jeho rozvoj je výrazne závislé od budovania technickej infraštruktúry. Postavenie stavebníctva v hospodárstve mesta ako celku možno hodnotiť hlavne dvoma ukazovateľmi: podielom odvetvia stavebníctva na tvorbe hrubého domáceho produktu, resp. celkovou stavebnou produkciou v tis. eur a podielom odvetvia stavebníctva na celkovej zamestnanosti v Žiline a okrese Žilina.

Stavebníctvo - podniky s viac ako 20 zamestnancami v okrese Žilina											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A	231 807	190 719	202 881	91 353	100 778	88 228	92 135	102 723	118 905	120 324	131 585
B	402 195	346 574	320 266	163 428	240 255	193 494	195 175	239 030	296 240	300 253	339 731
C	4 177	3 952	3 614	1 674	1 677	1 593	1 547	1 607	1 567	1 884	1 963
D	55 496	48 265	56 134	54 572	60 105	55 392	59 545	63 930	75 885	63 880	67 848
E	96 288	87 707	88 613	97 627	143 290	121 480	126 139	148 762	189 061	159 404	176 384
F	1 015	1 073	1 087	1 223	1 301	1 528	1 608	1 575	1 638	1 481	1 471

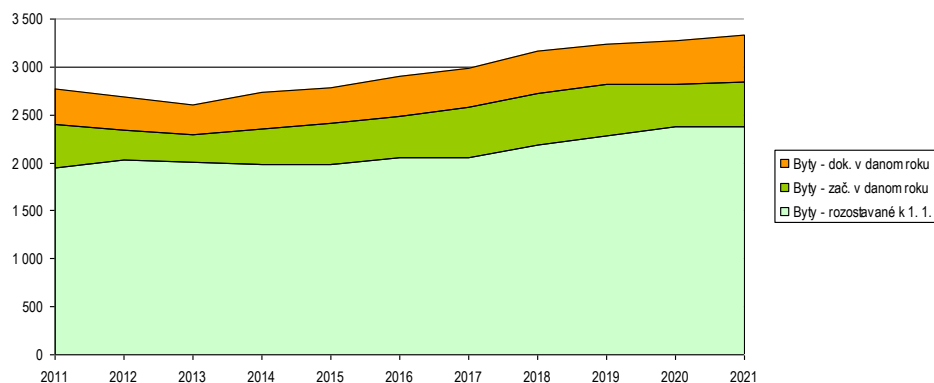
A	Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (tis. Eur)
B	Stavebná produkcia podľa dodávateľských zmlúv (tis. Eur)
C	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)
D	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie vykonanej vlast. zamest. (Eur)
E	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie podľa dodávateľ. Zmlúv (Eur)
F	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Trendmi v stavebníctve sú okrem novej bytovej či rodinnej výstavby, rekonštrukcie a modernizácie, opravy a údržby bytov a domov aj ostatné špecifické stavebné práce. Smer zamerania stavebnej produkcie sa orientuje na modernizáciu, zatepľovanie fasád budov a stavieb, výmenu okien s prihliadnutím na úspory energie a znižovanie nákladov na bývanie. S rastúcimi nárokmi na údržbu, opravu stavebných fondov a zvýšenie užívateľskej kvality budov a stavieb rastie i potreba výstavby energeticky úsporných domov (nízkoenergetických a pasívnych domov), či drevostavieb, ktorým dominujú progresívne a obnoviteľné zdroje energie.

Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Žilina											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Byty - rozostavané k 1. 1.	1 950	2 028	2 002	1 988	1 981	2 056	2 057	2 183	2 282	2 377	2 375
Byty - zač. v danom roku	446	316	291	366	437	423	526	541	533	445	466
Byty - dok. v danom roku	375	343	311	385	363	424	409	442	428	449	488
Byty rozostavané k 31. 12.	2 021	2 001	1 982	1 969	2 055	2 055	2 174	2 282	2 387	2 373	2 353

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Žilina

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj stavebnej produkcie v okrese Žilina bol v sledovanom období nerovnomerný. Rozostavané aj dokončené byty zaznamenali od 2011 nerovnomerný vývoj s rastom aj poklesom. K roku 2021 bolo rozostavaných celkovo 2375 bytov.

Poľnohospodárstvo

Rastlinná výroba v odvetví poľnohospodárstva je zameraná na pestovanie obilnín (jačmeň, pšenica, raž, ovos), zemiakov, ľanu a krmovín. Hlavné zameranie poľnohospodárskej výroby spočíva v pestovaní krmív pre živočíšnu výrobu, čo vyplýva z prírodných podmienok okresu. Výroba krmovín a obilnín – jadra zabezpečuje potrebu živočíšnej výroby. Okres Žilina je dôležitou zemiakárskou oblasťou v rámci Slovenska. Pestovateľské plochy zemiakov v okrese však klesajú, preto je ťažiskom opatrení zvýšenie úrovne hektárových úrod pri súčasnom znižovaní potreby ručných prác. Živočíšna výroba sa v okrese orientuje na chov hovädzieho dobytku, oviec, ošpaných. Pre chov dobytku sú veľmi dobré podmienky. Hospodárenie na pôdnom fonde je limitované: národnými parkami a ich ochranou zdrojov pitnej vody, ochranou prírody a krajiny (PHSR mesta Žilina, 2016).

V doline Váhu a Rajčianky sú najpriaznivejšie podmienky na rastlinnú výrobu. Na osevných plochách prevláda pestovanie jačmeňa, pšenice, zemiakov, ľanu a krmovín. Okres patrí medzi významných producentov zemiakov. Na severe okresu je viac lúk a pasienkov ako v južných častiach (5.5.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_2e22d86d-60b5-4dd0-ae0e-f858a5c2f2ec).

Výmera ornej pôdy v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	1 502,7	1 499,1	1 488,6	1 483,6	1 481,2	1 478,8	1 472,7	1 470,6	1 468,6	1 467,7	1 464,9

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Výmera ornej pôdy mesta Žilina je 1 464,9 ha. V meste Žilina ostáva výmera ornej pôdy relatívne stabilná, aj keď s miernym poklesom.

Poľnohospodárska pôda - ovocný sad v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	29,2	29,2	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1	29,0	29,0	29,0	29,0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Okres Žilina sa zameriava na pestovanie zemiakov a olejní. V roku 2021 dosiahli hektárové výnosy 5,36 ton a 19,62 ton na ha. V prípade zemiakov dochádza k nárastu hektárovej úrody plodín. Hektárová úroda obilnín dosiahla cca. 1,45 tony.

Hektárová úroda (t)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okr. Žilina	3,68	3,25	3,81	4,35	3,96	5,1	4,01	3,83	4,59	4,77	4,24
Zriny spolu	3,56	3,27	3,82	4,35	3,97	5,14	4,15	3,83	4,59	4,77	4,24
Obilniny	1,09	1,58	1,47	2,57	1,72	2,361	2,1	2,79	2,38	2,64	1,45
Olejní	20,97	23,22	11,41	16,11	6,43	12,21	16,8	15,4	16,48	22,29	19,62
Zemiaky	2,88	3,79	3,85	3,93	2,97	3,76	3,44	3,13	2,96	4,07	5,36
Viacročné krmoviny	3,68	3,25	3,81	4,35	3,96	5,1	4,01	3,83	4,59	4,77	4,24

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Výmera ornej pôdy v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bitarová	182,7	182,3	182,2	182,1	181,9	181,6	181,5	181,2	180,5	180,2	179,5
Divinka	33,8	33,7	33,7	33,7	33,6	33,4	33,4	33,4	33,3	33,3	33,3
Hôrky	126,0	125,8	125,7	125,2	124,8	124,4	123,7	121,6	121,3	120,9	120,6
Horný Hričov	112,3	112,3	112,3	110,6	110,6	110,5	110,5	110,4	110,0	109,9	109,8
Lietavská Lúčka	76,6	76,5	76,5	76,2	76,0	75,8	75,4	75,0	75,0	74,8	74,7
Mojš	84,1	83,4	82,9	82,8	82,7	82,5	81,8	81,5	81,4	81,3	81,0
Ovčiarsko	73,5	73,2	73,2	73,2	73,1	72,8	72,7	72,5	72,3	72,2	72,0
Teplička nad Váhom	236,3	232,9	232,6	223,2	222,3	221,6	221,0	218,5	217,7	217,6	216,0
Višňové, okres Žilina	198,2	197,9	197,7	197,4	196,6	196,2	195,6	194,3	193,6	193,1	192,4
Žilina	1 502,7	1 499,1	1 488,6	1 483,6	1 481,2	1 478,8	1 472,7	1 470,6	1 468,6	1 467,7	1 464,9

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Živočíšna výroba

Štruktúra chovov, početnosť stavov, úroveň produkčných a neprodukčných ukazovateľov je daná úrovňou disponibilných zdrojov výroby biomasy, pri zohľadnení možností výroby jadrových krmovín ako aj zabezpečenia potravinovej bezpečnosti obyvateľstva. Štruktúra a pomer agrokultúr predurčujú, aby sa výroba mäsa a mlieka zabezpečovala z lacnejšej biomasy produkovanej objemovými krmovinami a úroveň chovu hovädzieho dobytku a oviec nekonkurovala v lepších výrobných podmienkach monogastrickým zvieratám, ktorých produkcia je limitovaná výmerou a produkciou z ornej pôdy. Rozvoj dobytčárstva je plne limitovaný zabezpečením jeho ekonomickej efektívnosti. V produkčných a reprodukčných ukazovateľoch chovu hospodárskych zvierat sú veľké rezervy. Tento problém sa odráža v stave chovu hovädzieho dobytku, ktorý vzhľadom na tradície a najmä výrobné podmienky v regióne má dominantné postavenie v sústave hospodárenia na pôde.

Výmera TTP v ha

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	1 386,9	1 383,8	1 383,5	1 384,4	1 384,3	1 383,0	1 380,3	1 379,9	1 380,4	1 382,2	1 381,6

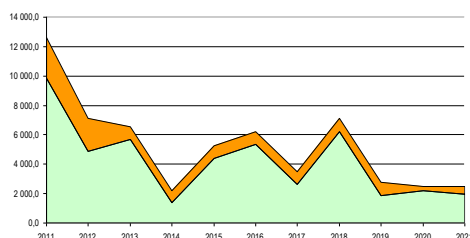
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Z hľadiska živočíšnej výroby sa okres Žilina zameriava hlavne na chov hydiny, oviec a hovädzieho dobytku. Intenzita chovu oviec v sledovanom období postupne klesá. K poklesu došlo v prípade takmer všetkých skupín hospodárskych zvierat. Chov ošipaných bol zredukovaný výrazne.

Intenzita chovu na 100 ha A - poľnoh. / B - ornej pôdy

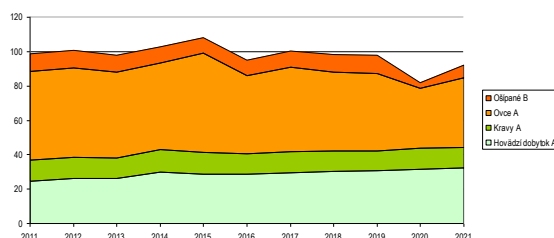
okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hovädzí dobytok A	24,7	26,4	26,2	29,9	28,5	28,8	29,3	30,2	30,7	31,6	32,3
Kravy A	12,2	12,2	11,7	13	12,7	11,9	12,4	12	11,4	12,2	11,9
Ovce A	51,5	51,8	50	50,5	57,8	45,2	49,2	46	45	35	40,4
Ošipané B	10,4	10,2	9,9	9,4	9,3	9,3	9,4	10	10,9	3,3	7,3
Hydina B	9 863,1	4 864,9	5 663,4	1 366,8	4 411,6	5 373,3	2 635,1	6 214,0	1 853,7	2 190,6	1971,2
Sliepky B	2 750,4	2 243,6	880,6	831,7	862,3	838,3	854,6	909,0	902,4	276,9	505,9

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Intenzita chovu

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Nasledujúca tabuľka prezentuje stav a vývoj hospodárskych zvierat v okrese Žilina. V roku 2021 bolo v okrese cca. 6 000 kusov hovädzieho dobytku a 7 000 kusov oviec.

Stav hospodárskych zvierat v okrese Žilina

okr. Žilina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hovädzí dobytok spolu	4 782	4 767	4 996	5 559	5 134	5 031	5 125	5 236	5 593	5 926	5 744
Kravy	2 273	2 192	2 224	2 430	2 282	2 071	2 178	2 084	2 084	2 286	2 133
Ošipané spolu	649	637	649	653	625	639	635	635	695	216	220
Ovce spolu	10 296	9 329	9 521	9 403	10 400	7 894	8 612	7 979	8 196	6 558	7 013
Bahnice	7 044	6 468	6 745	6 404	6 328	5 373	6 034	5 216	5 140	4 666	4 595
Hydina spolu*	290 402	304 934	370 683	94 780	295 250	369 906	177 896	394 354	118 512	316 767	252 505
Sliepky*	90 856	140 631	57 640	57 677	57 710	57 710	57 696	57 685	57 695	57 683	57 682

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Počet oviec v území postupne klesá. Relatívne stabilný vývoj má hovädzí dobytok. K výraznému poklesu došlo v prípade počtu sliepok.

Plochy intenzívneho poľnohospodárstva – veľkobloková orná pôda v okolí mesta Žilina

Ide o makroštruktúry ornej pôdy, ktoré do značnej miery znižujú stabilitu krajiny a javia sa ako významný negatívny prvok pre zníženie priechodnosti krajiny. Veľkobloková orná pôda zaberá 7 043,00 ha a bola identifikovaná v týchto obciach okresu: Žilina, Hôrky, Horný Hričov, Mojš, Teplička nad Váhom, Višňové, Bitarová, Ovčiarsko a Lietavská Lúčka (RÚSES Žilina, 2020).

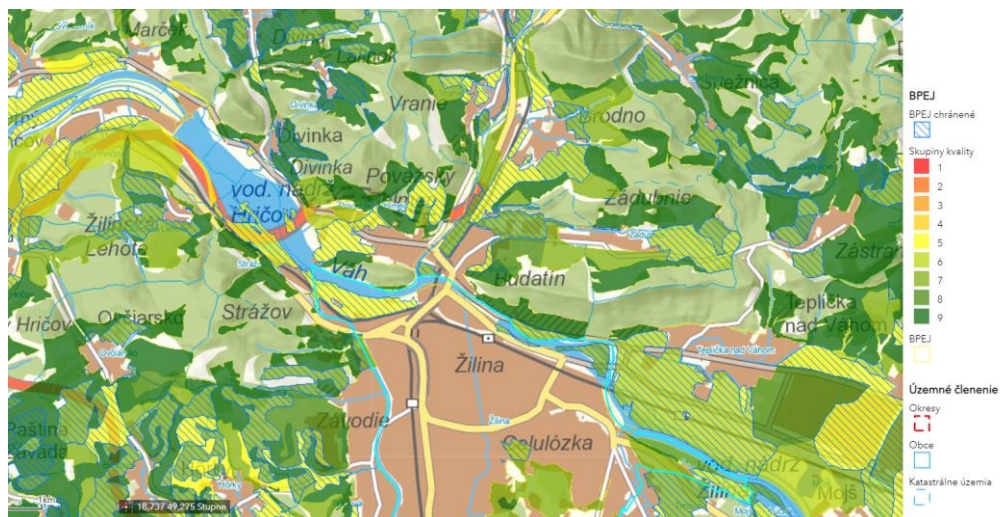
Areály poľnohospodárskych podnikov tvoria poľnohospodárske podniky transformované z bývalých jednotných roľníckych družstiev a štátnych majetkov alebo vzniknuté z nových subjektov, ktoré zabezpečujú poľnohospodársku výrobu. Prevažujú tu najmä subjekty zamerané na rastlinnú výrobu. Niektoré poľnohospodárske areály alebo objekty sú určené hlavne pre spracovávanie a uskladňovanie krmovín a pre ustajnenie hospodárskych zvierat, napr. ošípaných, hovädzieho dobytku, hydiny. Celková plocha funkčných poľnohospodárskych areálov predstavuje 328,06 ha (0,40 %) z plochy územia a nachádzajú sa takmer v každej z obcí v okrese. V okrese Žilina sa nachádzajú aj areály nefunkčných – nevyužívaných poľnohospodárskych podnikov s rozlohou 4,78 ha a to v obciach Horný Hričov a Teplička nad Váhom. V okrese bolo vybudovaných aj 28 hnojísk a to prevažne v blízkosti poľnohospodárskych podnikov a vybraných areálov (RÚSES Žilina, 2020).

Hydromelioračné opatrenia a zariadenia

Ako hydromelioračné zariadenia sú súhrnne označované závlahové a odvodňovacie systémy. V zmysle zákona o vodách sa meliorácie definujú ako súbor činností, stavieb a zariadení zaisťujúcich zlepšenie prírodných podmienok využívania pôdy úpravou vodných pomerov v pôde. Hydromelioračné zariadenia vybudované v rokoch 1960 – 1990 boli určené na reguláciu nepriaznivých vodnovzdušných pomerov v poľnohospodárskych pôdach a tým zvýšenie, resp. stabilizáciu ich produkčného potenciálu. Závlahové systémy boli na Slovensku vybudované na rozlohe cca 350 000 ha. V okrese Žilina je celková výmera zavlažovaných plôch 105,45 ha. V obci Horný Hričov 12,79 ha. Iné zavlažované plochy sa v okolí Žiliny nenachádzajú (RÚSES Žilina, 2020).

Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPRV SR) č. 59/2013, ktorá mení a dopĺňa vyhlášku č. 508/2004 Z. z., sa vykonáva § 27 zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Nariadenie Vlády SR č. 58/2013 Z. z. v prílohe č. 2 ustanovuje Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom k. ú. podľa kódu BPEJ. Tento kód zaraďuje poľnohospodársku pôdu do 9 skupín, pričom najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. bonitnej skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Obrázok: BPEJ v meste Žilina

Zdroj: 5.5.2022, <https://portal.vupop.sk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=1b9830b956ac411e9789aac54effa744>

Okres a mesto Žilina je len mierne poľnohospodársky využívaný, pričom 35,96 % plochy okresu leží na poľnohospodárskom pôdnom fonde. Pôdy zaradené v kategóriách najkvalitnejšej ornej pôdy sa v Žiline nevyskytujú vôbec. Relatívne najkvalitnejšie pôdy sa vyskytujú v Žilinskej kotline, aj keď ako vysoko položený typ nedisponuje takými podmienkami ako iné kotliny. Väčšie plochy najmenej kvalitnej poľnohospodárskej pôdy sa nachádzajú vo vyšších polohách Javorníkov, Kysuckej vrchoviny, Malej Fatry, Súľovských a Strážovských vrchov a teda už mimo územia mesta Žilina.. Podľa údajov Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP) Bratislava (2010) sa v okrese Žilina nachádzajú pôdy 5. – 9. skupiny BPEJ. Poľnohospodárska pôda v okrese

Žilina podľa skupiny BPEJ (výmera v ha a zastúpenie skupín BPEJ v %) - 5 - 10,71 %, 6 - 9,30 %, 7 - 28,30 %, 8 - 6,96 %, 44,73 %.

Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom k. ú. podľa kódu BPEJ je ustanovený v Nariadení vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Mapa BPEJ je dostupná v informačnom systéme VÚPOP, na internetovej stránke <http://www.podnemapy.sk/bpej> (RÚSES Žilina, 2020).

Lesníctvo

Celkové plochy lesov v meste Žilina prezentuje nasledujúca tabuľka (hodnoty v ha).

Výmera lesných pozemkov v meste Žilina ostáva relatívne stabilná. Plochy lesných pozemkov v katastri krajského mesta Žilina predstavujú 2062,3 ha.

Výmera lesných pozemkov v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	2 062,6	2 062,2	2 062,4	2 062,6	2 062,4	2 063,2	2 062,5	2 062,4	2 061,6	2 062,4	2 062,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Výmera lesných pozemkov v ha											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bitarová	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7	15,7
Divinka	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4	259,4
Hôrky	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Horný Hričov	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0
Lietavská Lúčka	200,6	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8	199,8
Mojš	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ovčiarsko	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4	173,4
Teplička nad Váhom	326,3	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2	326,2
Višňové	814,0	814,0	814,0	814,0	819,2	819,3	819,1	819,1	819,1	819,1	819,1
Žilina	2 062,6	2 062,2	2 062,4	2 062,6	2 062,4	2 063,2	2 062,5	2 062,4	2 061,6	2 062,4	2 062,3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Funkcia lesov a ich využívanie v okrese je mnohostranné a zodpovedá hospodárskej a environmentálnej klasifikácii územia. Hlavná a najviac využívaná funkcia je hospodárska s ťažobným a dorastovým využitím. Medzi čiastkové funkcie hlavne patrí: spoločenská funkcia s využitím oddychovej rekreácie, poľovnícka funkcia, charakterizovaná ochranou chránených druhov a pôdoochranná funkcia. Hospodárske lesy predstavujú 75 % z celkovej výmery lesov. Tiež sú zastúpené lesy ochranné (22,20 %) a lesy osobitného určenia (2,60 %). Najzastúpenejšími drevinami v tomto okrese sú druhy rodu smrek (*Picea* sp.) a buk (*Fagus* sp.) (RÚSES, 2020). Hospodárske lesy v meste Žilina a jeho okolí obhospodarujú hlavne Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik a OZ Žilina.

Priamo do teritória závodu zasahujú dva národné parky – Veľká Fatra a Malá Fatra. Odštepny závod Žilina bol vytvorený zlúčením Odštepnych lesných závodov Žilina a Martin. Do roku 1956 patrilo územie súčasného lesného závodu do Krajskej správy lesov Žilina a v rámci nej do podriadených organizačných jednotiek - správ lesného hospodárstva. Súčasne na predmetnom území do roku 1956 pôsobil Žilinský lesný priemysel, n.p. Žilina a Turčiansky lesný priemysel, n.p. Kláštor pod Znievom. K 1. 1. 1956 bol majetok vyššie uvedených organizačných jednotiek začlenený do novej Krajskej správy lesov Žilina so sídlom v Žiline, z ktorej boli k 1. 8. 1960 vytvorené Štátne lesy Žilina. V rámci tejto jednotky došlo k výrazným organizačným zmenám v roku 1974, keď sa zrušili LZ Bytča, LZ Žilina, LZ Rajecké Teplice a vytvoril sa zlúčený LZ Žilina. Žilinskí lesníci obhospodarujú celkom 36 tis. ha lesnej pôdy s väčšinovým zastúpením ihličnanov. V rámci závodu vykonávajú svoju činnosť 4 lesné správy, z ktorých 1 spadá do mesta Žilina (5.5.2022, <https://www.lesy.sk/lesy/kontakty/oz/mapy/sever/>).

Uznané lovné revíry

Uznanými poľovnými revírmi v okrese Žilina sú: Lovisko – Dlhé Pole, Divina – Považský Chlmec, Lutiša – Lutiše, Jánošík – Terchová, Lysica – Belá, Dubeň – Teplička nad Váhom, Jedlinčík – Nededza, Hubertus – Žilina, Vrátna – Terchová, Veliká – Dolný Hričov, Bránica – Belá, Jedľovina – Varín, Vrchy – Višňové, Starý majer – Terchová, Kriváň – Dolná Tižina, Ostredok – Strečno, Žibrid – Súľov-Hradná, Podhorie, Drienovnica – Lietava, Minčol – Malá Fatra, Brezie – Stránske, Grúň – Rajec, Porubská – Rajec, Rajecká Lesná, Sádecké Vrchy – Sádочné, Fačkov – Rybná, Strážovské pohorie – Pružina, Strážov – Zliechov, Čičmany, Tužina – Kľačno (5.5.2022, <https://slovakbowhunting.sk/polovat-lukom-zvernice/>).

Podpora Start Up-ov

Medzi organizácie zaoberajúce sa podporou startupov patria v priestore mesta Žilina výskumné ústavy a inovačné centrá a ústavy:

Výskumné ústavy

- Výskumný ústav dopravný, a.s. (VÚD): <http://www.vud.sk>
- Výskumný ústav textilnej chémie v Žiline, s.r.o. (VÚTCH-CHEMITEX): www.vutch.sk
- Výskumný ústav mliekarenský, a.s. Žilina (VÚM): <http://www.vumza.sk>
- Výskumný a vývojový ústav železníc (VVÚŽ)

Vedecké parky a výskumné centrá

- Univerzitný vedecký park Žilinskej Univerzity v Žiline: <http://uvp.uniza.sk>
- Výskumné centrum Žilinskej univerzity v Žiline => <http://vyskumnecentrum.sk>

Inovačné centrá

Medzi kľúčové inovačné centrum v meste Žilina patrí InoVia (www.inovia.sk), založená Žilinským samosprávnym krajom, mestom Žilina a Žilinskou univerzitou v Žiline v roku 2021. Medzi kľúčové aktivity patria:

- Koordinácia inovačného ekosystému Žilinského kraja
- Podpora rastu a expanzie regionálnych firiem
- Transfer výsledkov výskumu a vývoja do praxe
- Digitálna a SMART transformácia
- Rozvoj startupov a spinoffov

2.10 ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na mesta a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území. Na území mesta sa nachádzajú všetky stupne škôl.

Materské školy

Počet materských škôl v meste Žilina je relatívne stabilný. V roku 2021 bolo v meste evidovaných 33 materských škôl, z toho bolo 27 štátnych, 3 cirkevné a 3 súkromné, z toho sú 2 MŠ špeciálne. Pozitívom je narastajúci počet detí v týchto zariadeniach (od roku 2011).

V meste Žilina sú alokované nasledujúce materské školy: Materská škola Študentská, Materská škola Andreja Kmeťa, Materská škola Bajzova, Materská škola Čajakova, Materská škola Cesta k vodojemu, Materská škola Dedinská, Materská škola Gemerská, Materská škola Jarná, Materská škola Ku škôlke, Materská škola Kultúrna, Materská škola Limbová, Materská škola Nám. J. Borodáča 6, Materská škola Nám. Janka Borodáča 7, Materská

škola Petzvalova, Materská škola Predmestská, Materská škola Puškinova, Materská škola Rybné námestie, Materská škola Stavbárska, Materská škola Suvorovova, Materská škola Trnavská. Ďalšie materské školy sú súčasťou základných škôl: Základná škola s materskou školou Brodňanská, Základná škola s materskou školou Do Stošky, Základná škola s materskou školou Dolná Trnovská, Základná škola s materskou školou Gaštanová, Základná škola s materskou školou Školská, Základná škola s materskou školou Ul. sv. Gorazda.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu detí v materských školách od roku 2011 do roku 2021.

Materská škola											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
MŠ spolu	28	28	28	29	30	29	29	29	31	32	33
MŠ spolu - deti	2 441	2 542	2 570	2 636	2 620	2 624	2 645	2 613	2 646	2 615	2 674
MŠ - štátne	26	26	26	27	27	26	26	26	26	26	27
MŠ - štátne - deti	2 180	2 281	2 348	2 412	2 334	2 332	2 338	2 328	2 294	2 293	2 295
MŠ - štátne - triedy	97	99	104	109	108	109	109	112	112	113	116
MŠ - štátne - učitelia	199	205	221	225	225	226	228	230	234	237	254
Cirkevné MŠ	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3
Cirkevné MŠ - deti	212	213	188	190	256	263	276	254	280	230	277
Súkromné MŠ	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	3
Súkromné MŠ - deti	49	48	34	34	30	29	31	31	72	92	102

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V meste Žilina je v mestských 27 materských školách zamestnaných 254 učiteľov. Ich počet v priemere narastá od roku 2011 (nárastom počtu detí sa postupne saturovala aj potreba navýšenia počtu učiteľov).

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0	875	871	868	864	861	858	854	851	847	844	841
1 - 4	3 598	3 606	3 615	3 623	3 632	3 640	3 649	3 657	3 666	3 674	3 683
0 priem. Index				0,996	% nárast 0						-3,886
1 - 4 priem. Index				1,002	% nárast 1 – 4						2,362
Abs. nárast											51
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											5,482
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											5,280

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal klesnúť počet detí do 1 roka až o 3,886 %, v skupine do 4 rokov by mal vzrásť počet detí o 2,362 %. V priemere by mal klesnúť podiel detí na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2022 by mal podiel detí na celkovom počte činiť 5,482 %, do roku 2032 by mal tento podiel klesnúť na 5,280 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k nárastu v celkovej skupine o cca. 51. Nárast by nemal byť významný, a teda pravdepodobne nebude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Vývoj počtu detí v jednotlivých obciach UMR bol nerovnomerný. K rovnomernému vývoju došlo jedine v prípade obce Bitarová, kde počet detí kulminoval okolo úrovne 20. Naopak v obci Ovčiarsko, Mojš a Višňové počet detí klesá. K najvyššiemu nárastu došlo v obci Teplička nad Váhom, kde stúpol počet detí v roku 2021 na cca. 145.

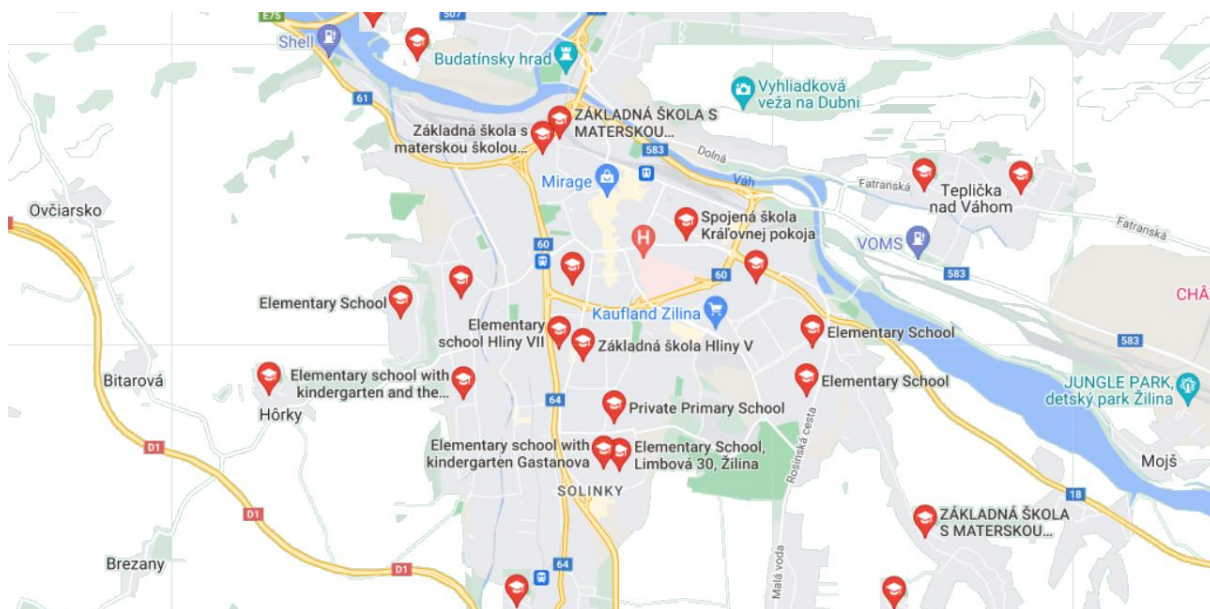
Materské školy obce UMR - deti											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bitarová	19	22	21	23	22	22	18	18	20	19	18
Divinka	35	36	54	50	52	47	49	43	46	48	50
Hôrky	96	108	92	95	93	90	92	72	67	67	65
Horný Hričov	24	27	24	23	26	29	26	27	30	32	30
Mojš	31	31	35	33	31	31	31	33	30	22	27
Ovčiarsko	21	17	17	21	16	16	15	18	18	16	16

Teplička nad Váhom	95	129	128	136	141	132	148	141	142	144	145
Višňové	92	100	92	82	78	82	83	83	80	79	78
Žilina	2441	2542	2570	2636	2620	2624	2645	2613	2646	2615	2680
UMR	2854	3012	3033	3099	3079	3073	3107	3048	3079	3042	3109

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Základné školy

V samotnom meste Žilina je v súčasnosti 14 plnoorganizovaných základných škôl (3 cirkevné, 1 súkromná). Ide o tieto základné školy: Základná škola Jamná, Základná škola Karpatská, Základná škola Lichardova, Základná škola Limbova, Základná škola Martinská, Základná škola Námestie Mladosti, Základná škola Slovenských dobrovoľníkov, Základná škola V. Javorku a základné školy s materskou školou - Základná škola s materskou školou Brodňanská, Základná škola s materskou školou Do Stošky, Základná škola s materskou školou Dolná Trnovská, Základná škola s materskou školou Gaštanová, Základná škola s materskou školou Školská a Základná škola s materskou školou Ul. sv. Gorazda. Základné školy sú rozmiestnené v zmysle potrieb a dostupnosti jednotlivých mestských častí. V meste sa nachádza jedna neplnoorganizovaná súkromná základná škola.

Obrázok: Rozmiestnenie základných škôl v priestore mesta.

Zdroj: 29.4.2022, <https://www.google.sk/search>

V mestských školách sa nachádza 292 tried, v ktorých sa vyučuje cca. 6 200 detí. V školách vyučuje 447 pedagogických zamestnancov, súčasťou sú aj asistenti učiteľov, špeciálni či sociálni pedagógovia. V cirkevných základných školách bolo v roku 2021 celkovo 1 062 žiakov a v súkromných 313 v plnoorganizovaných a 38 v neplnoorganizovaných školách.

Základná škola	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
(1. - 4. roč.) spolu	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1
(1. - 4. roč.) žiaci	85	80	62	0	0	0	0	0	0	0	38
(1. - 9. roč.) spolu	20	20	19	18	18	18	18	18	18	18	18
(1. - 9. roč.) žiaci	6 595	6 492	6 606	6 740	6 837	6 993	7 085	7 279	7 438	7 498	7 575
štátne (1. - 9. roč.)	16	16	15	14	14	14	14	14	14	14	14
št. (1-9 roč.) - žiaci	5 581	5 462	5 516	5 615	5 635	5 774	5 799	5 916	6 049	6 115	6 200
št. (1-9 roč.) - triedy	287	277	272	279	278	282	275	280	282	289	292
št. (1-9 roč.) - učitelia	428	438	414	416	416	430	421	429	433	434	447
Cirkevné (1-9 roč.)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Cirkevné (1-9 roč.) - žiaci	798	822	868	900	973	984	1 027	1 074	1 092	1 076	1 062
Súkr. (1-9 roč.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Súkr. (1-9 roč.) - žiaci	216	208	222	225	229	235	259	289	297	307	313

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Počet žiakov na základných školách samospráv UMR zaznamenal takmer vo všetkých prípadoch nárast. K najvyšším nárastom došlo v obciach Hôrky, Teplička nad Váhom a Višňové. Jedinou samosprávou, kde došlo k poklesu počtu žiakov bola obec Lietavská Lúčka. Priemerný počet žiakov v UMR pripadajúcich na triedu postupne narastá. V roku 2021 dosiahol hodnotu 21.

Základné školy štátne - (1. - 9. roč.) žiaci											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hôrky	236	263	261	252	258	267	299	305	313	344	336
Lietavská Lúčka	244	239	227	227	217	215	207	213	226	236	230
Teplička nad Váhom	173	173	174	173	181	197	216	218	211	214	226
Višňové	154	162	170	170	180	199	206	215	231	239	250
Žilina	5581	5462	5516	5615	5635	5774	5799	5916	6049	6115	6133
UMR	6388	6299	6348	6437	6471	6652	6727	6867	7030	7148	7175
Žiaci / Trieda	19	20	20	20	20	20	21	21	21	21	21

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Školské jedálne

V meste Žilina zabezpečuje hromadné stravovanie pre deti školského (základné a stredné školy) veku 31 školských jedální.

Školské jedálne ZŠ a SŠ											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	34	34	34	33	32	32	33	31	32	32	31

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Kapacita zariadení bola v roku 2021 približne 3 800 miest pri stoloch. Počet stravníkov mierne kolíše. V krajskom meste je kapacita zariadení relatívne stabilná.

Školské jedálne spolu (bez VŠ, jedální a v MŠ) - miesta pri stoloch											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	3 840	3 752	3 763	3 763	3 821	3 869	3 925	3 776	3 815	3 798	3 818

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu stravníkov v jednotlivých zariadeniach. Školské stravovacie zariadenie poskytujú služby na integrovanom princípe nielen ako sekundárna služba vzdelávaniu ale aj v rámci poskytovania sociálnych služieb. Počet stravníkov za sledované obdobie mierne vzrástol.

Školské jedálne ZŠ a SŠ - stravníci											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	12 361	11 876	11 772	11 645	12 311	12 112	12 491	12 752	13 432	12 406	12 934

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
5-9	4 503	4 593	4 683	4 773	4 863	4 953	5 043	5 133	5 223	5 313	5 403
10-14	3 790	3 844	3 898	3 952	4 006	4 061	4 115	4 169	4 223	4 277	4 331
5-9 – pr. Index				1,018	% nárast 5 - 9						19,987

10-14 pr. Index	1,013	% nárast 10 - 14	14,274
Abs. nárast			1441
% z celkového počtu obyvateľov - 2022			10,165
% z celkového počtu obyvateľov - 2032			11,361

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá nárast detí aj v skupine od 5 do 9 aj v skupine od 10 do 14 rokov. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku vzrásť o 1 441. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí narásť o 19,987 %. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí stúpnuť o 14,274 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal stúpnuť na 11,361 %. Mesto v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania vo viacerých zariadeniach a je aj zriaďovateľom základných škôl.

Záujmová činnosť

Na území mesta Žilina mimoškolskú činnosť vykonávajú:

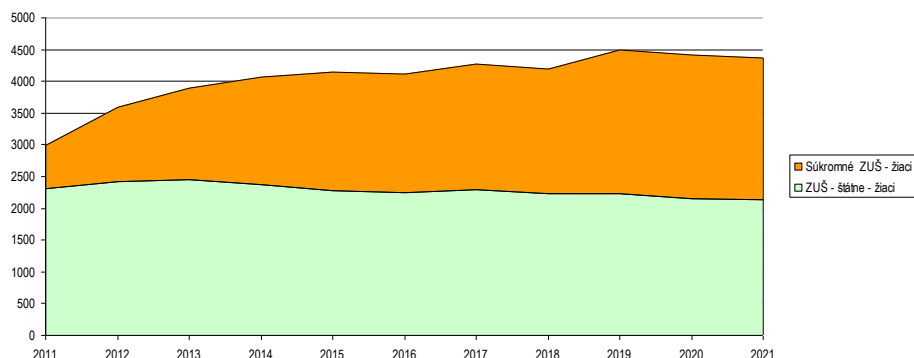
- Školské kluby detí - zriadené pri každej ZŠ
- Základná umelecká škola (organizácia s právnou subjektivitou zriadená Mestom)
- Centrum voľného času.

Základné umelecké školy v Žiline

Záujmové vzdelávanie v rámci mesta Žilina zabezpečujú základné umelecké školy a centrá voľného času. V rámci mesta je k dispozícii 5 umeleckých škôl, z toho 3 sú súkromné a 2 štátne.

Základné umelecké školy											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ZUŠ - štátne	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
ZUŠ - štátne - žiaci	2 305	2 418	2 457	2 370	2 281	2 247	2 296	2 228	2 230	2 155	2 131
ZUŠ - štátne - učitelia	116	118	116	113	112	112	109	104	114	115	115
Súkromné ZUŠ	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3
Súkromné ZUŠ - žiaci	685	1 180	1 442	1 691	1 871	1 874	1 979	1 972	2 266	2 252	2 238
Súkromné ZUŠ - učitelia	23	49	54	61	70	67	70	65	65	70	70

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu žiakov v ZUŠ

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

ZUŠ L. Árvaya v Žiline

V júni 1994 Ministerstvo školstva SR prepožičalo ZUŠ čestný názov Základná umelecká škola Ladislava Árvaya, na základe jej dlhoročných pedagogických a umeleckých výsledkov. V súčasnosti na škole pracujú štyri odbory: hudobný (HO) v budove na Dolnom vale 12 a na elokovaných pracoviskách, Radlinského ul. č. 2, v ZŠ Terchová, literárno-dramatický (LDO) a tanečný (TO) na Dolnom vale 12, od roku 2007 aj odbor výtvarný (VO) v podkroví

na Dolnom vale 12, na elokovaných pracoviskách Gaštanová a ZŠ Martinská. ZUŠ je umiestnená v centre Žiliny. Väčšina koncertov a vystúpení žiakov sa koná v koncertnej sále, alebo v malom divadielku KOČKA v budove na Dolnom vale 12. TO svoj záverečný a absolventský koncert usporadúva v mestskom divadle. Škola často spolupracuje s Konzervatóriom v Žiline, Štátnym komorným orchestrom, Bábkovým divadlom v Žiline a Žilinskou univerzitou (29.4.2022, <https://www.zuszilina.sk/historia-skoly/>).

Súkromná základná umelecká škola Ružová 1637 (Hliny V)

Žilinská pobočka SZUŠ vznikla v roku 2003 otvorením tanečného odboru. V roku 2006 zahájil svoju činnosť odbor výtvarný, o rok neskôr hudobný odbor a v roku 2009 aj literárno-dramatický odbor. K cieľom vyučovania všetkých odborov na našej umeleckej škole patrí rozvoj talentu detí a spoznávanie umenia. Umelecká činnosť rozvíja u detí zmysly a city, ktoré tvoria základ estetického vnímania sveta a harmonicky rozvíjajú osobnosť dieťaťa. Okrem radosti, ktorú žiaci majú z pekného výsledku, sa tešia aj z vlastných pokrokov. Začínajú s jednoduchou prípravou až sa postupne prepracujú ku komplikovanejším a zaujímavejším prácam, tanečným prvkom, skladbám, či dramatickým prejavom. Poslaním SZUŠ je poskytovať odbornú výučbu v rôznych umeleckých odboroch všetkým záujemcom od 5 rokov. Vzdelávanie je zamerané na cieľavedomé rozvíjanie vlastných schopností detí. Vyučovacie procesy je riadený podľa metodických pokynov Ministerstva školstva SR. Od šk. roku 2015/2016 funguje ako škola s právnou subjektivitou na Ružovej ulici v Žiline (29.4.2022, <http://zilina.umeleckaskola.sk/kontakt/>).

ZUŠ Ferka Španiho

Škola poskytuje umelecké vzdelávanie v odboroch: Hudobný odbor, Tanečný odbor, Literárno-dramatický odbor, Výtvarný odbor. Škola pravidelne usporadúva vianočné a slávnostné koncerty aj na pôde Konzervatória v Žiline, ktoré sú venované najúspešnejším žiakom školy, víťazom súťaží či žiakom prijatým na konzervatóriá. V súčasnosti má škola elokované pracoviská v Tepličke nad Váhom, v Rosine a na sídlisku Hájik (29.4.2022, <https://www.spanihozus.sk/odbory/>).

ZUŠ BRIOSO

ZUS má nasledovné pracoviská: ZŠ Bánová, ZŠ Brodno, ZŠ Budatín, ZŠ Bytčica, ZŠ Gaštanová, ZŠ Lietavská Lúčka, ZŠ Závodie, ZŠ Rajecké Teplice, Ateliér SZUŠ BRIOSO, Hollého. SZUŠ BRIOSO ponúka pre záujemcov o umelecké vzdelávanie štúdium v hudobnom, výtvarnom, tanečnom, literárno-dramatickom a audiovizuálnom odbore (5.5.2022, <https://www.szusbrioso.sk/o-nas/>).

Centrum voľného času

V meste Žilina je k dispozícii 5 zariadení CVC. Ide o nasledovné zariadenia: Centrum voľného času, Kuzmányho 105, Žilina, CVC pri SŠ KP Na Závaží 2, Žilina, Súkromné CVC, Súkromné CVC pri ZŠ, Oravská cesta 11, Žilina, Súkromné CVC Pivovarská 3, Žilina, Centrum voľného času, Smreková 39, Žilina.

Zariadenia pre voľný čas											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	5

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Centrum voľného času Kuzmányho 105

Každý záujemca si môže vybrať z pestrej ponuky krúžkov z viacerých oblastí, či už ide o tanečné, kultúrno-spoločenské, prírodovedné, rodičia s deťmi, športové alebo oblasť vedy a techniky. Aktívne využitie voľného času v popoludňajších hodinách v rôznych záujmových krúžkoch, prázdninová a výchovno-vzdelávacia činnosť, práca s talentovanou mládežou, organizovanie olympiád a súťaží.

Súkromné centrum voľného času

Súkromné centrum voľného času usmerňuje rozvoj záujmov detí a ostatných zúčastnených osôb, utvára podmienky na rozvíjanie a zdokonaľovanie ich praktických zručností, podieľa sa na formovaní návykov, užitočného využívania ich voľného času a zabezpečuje podľa potrieb súťaže detí. Súkromné centrum voľného času môže poskytovať metodickú a odbornú pomoc v oblasti práce s deťmi v ich voľnom čase, školám a školským zariadeniam, občianskym združeniam vykonávajúcim činnosť zameranú na deti, ďalším právnickým

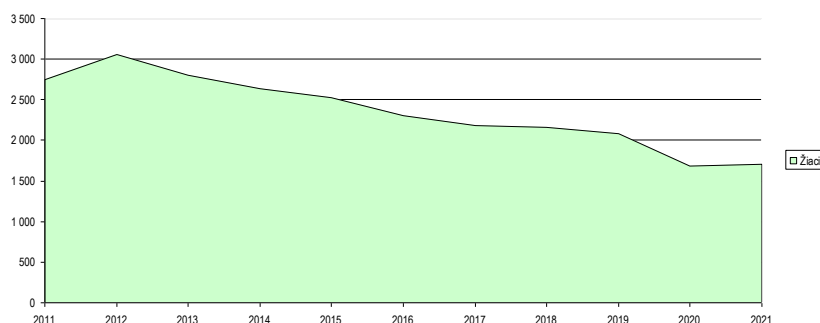
osobám alebo fyzickým osobám, ktoré o ňu požiadajú. Súkromné centrum voľného času sa zriaďuje ako zariadenie s celoročnou prevádzkou a spravidla sa člení podľa záujmových oblastí na oddelenia a na záujmové útvary. Pravidelná záujmová činnosť sa organizuje hlavne v popoludňajších hodinách počas celého týždňa a to v súlade s rozvrhom hodín a plánom činností. Tvorí ju jazyková činnosť, oblasť spoločenských vied, prírodovedných vied, vedy a techniky, kultúry a umenia, telovýchovy a športu, turistiky a branných športov, oblasť ekologickej výchovy, informatiky a stretnutia rodičov s deťmi. Príležitostná záujmová činnosť: je organizovaná formou podujatí, súťaží, lig, alebo exkurzií v oblastiach spoločenských vied, kultúry a umenia, telovýchovy a športu a akcie organizované s rodičmi a deťmi. Všetko sú akcie usporiadané v súlade s plánom práce a mesačným plánom. Spontánna záujmová činnosť: Prebieha formou ponuky relaxačných a rekreačných aktivít, podľa záujmov detí a mládeže. Prázdninová činnosť: Organizuje sa počas prázdnin formou táborov a rôznych podujatí podľa záujmov členov Súkromného centra voľného času (29.4.2022, <https://zirafa.sk/wp-content/uploads/2021/10/zirafa.sk-ychovny-program-2021-2022-zirafa.pdf>).

Jazykové školy

V meste Žilina sa nachádza jedna štátna jazyková škola.

Jazykové školy											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Štátne	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Žiaci	2 747	3 062	2 803	2 634	2 525	2 308	2 180	2165	2082	1680	1 711
Učitelia	22	33	33	29	27	17	27	25	25	22	22

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu žiakov v jazykových školách

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V meste sa nachádza štátna jazyková škola, v ktorej sa v roku 2021 vzdelávalo cca. 1700 žiakov a vyučovalo 22 učiteľov. Jazyková škola (zriadená ŽSK) ponúka jazykové vzdelávanie pre záujemcov všetkých vekových kategórií od žiakov navštevujúcich 2. ročník základnej školy. V prípade dostatočného záujmu zo strany verejnosti škola otvára špeciálne kurzy anglického, nemeckého a francúzskeho jazyka pre žiakov I. stupňa ZŠ. Jazyková škola Žilina zriaďuje kurzy v nasledujúcich jazykoch: anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, taliansky, slovenský. V kurze môže byť najviac 20 poslucháčov (29.4.2022, <https://jszilina.sk/jazykove-kurzy/>).

V meste sídli aj pobočka súkromnej jazykovej školy IJaV. Súkromná jazyková škola v Žiline pôsobí aj v ďalších 32 mestách. Prvá pobočka jazykovej školy IJaV na Slovensku vznikla v roku 2004. Vďaka kvalite služieb sa za osem rokov od jej vzniku zmenila na najväčšiu súkromnú jazykovú školu s najväčším pokrytím Slovenska. Precízny dôraz na výber kvalitných zamestnancov zaručil jej rýchly rozvoj a neustále napredovanie (29.4.2022, <https://www.ijav.sk/menu-kontakty/otvorene-pobocky/zilina>).

Vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov poskytuje aj Jazyková škola VIVEUS, s.r.o.

Konzervatóriá

V meste Žilina je alokované Konzervatórium J. M. Hurbana 48 s dlhodobou históriou. Štúdium na konzervatóriu je šesťročné. V 4.ročníku žiak vykonáva maturitnú skúšku, štúdiom v 5. a 6. ročníku získa vyššie odborné vzdelanie a končí absolútiom. Absolvent konzervatória je oprávnený vyučovať na základných umeleckých školách, stať sa

profesionálnym hráčom v orchestroch, členom rôznych profesionálnych hudobných telies, alebo pokračovať v štúdiu na vysokej škole. Na vysokú školu sa môže prihlásiť aj zo 4. alebo 5. ročníka. Profil absolventa nadväzuje na spôsobilosti získané v priebehu predchádzajúcich stupňov vzdelávania. Špecifické spôsobilosti sa formujú na základe odborného i pedagogického pôsobenia, osobnej, samostatnej praktickej činnosti a skúsenosti a zároveň sú uplatniteľné v životnej praxi a na trhoch práce. Hlavné kľúčové spôsobilosti absolventa Konzervatória: Absolvent získa spôsobilosť: podávať profesionálne umelecké výkony, pedagogicky pôsobiť na umeleckých školách, študovať na školách univerzitného typu, celoživotne sa vzdelávať. V roku 2021 bolo v škole 11 tried a 91 učiteľov. V tomto roku sa v škole vzdelávalo cca. 230 žiakov.

Konzervatória											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
K. - štátne	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
K. - štátne - žiaci	250	256	245	225	231	220	230	225	238	232	236
K. - štátne - triedy	12	11	12	11	11	11	10	10	11	11	11
K. - štátne - učitelia	85	74	88	84	87	87	76	89	91	91	91
K. - štátne - žiaci de. štúdia	250	256	245	225	231	220	230	225	238	232	236

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Prognóza cieľovej skupiny

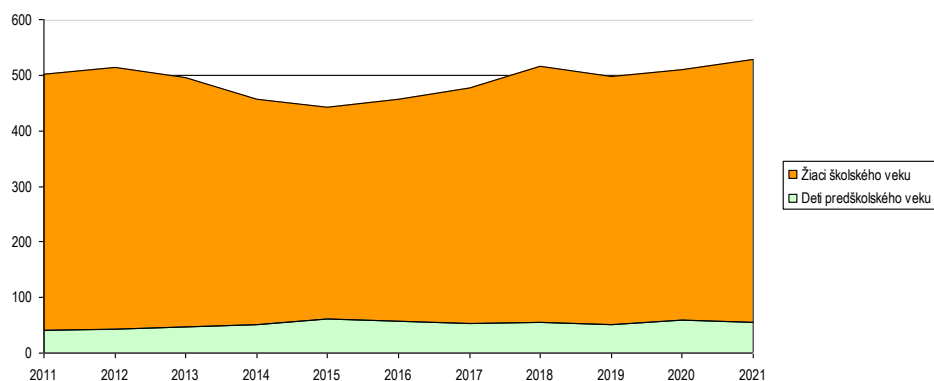
Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
5-9	4503	4593	4683	4773	4863	4953	5043	5133	5223	5313	5403
10-14	3790	3844	3898	3952	4006	4061	4115	4169	4223	4277	4331
5-9 – pr. Index				1,018	% nárast 5 - 9						19,987
10-14 pr. Index				1,013	% nárast 10 - 14						14,274
Abs. nárast											1441
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											10,165
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											11,361

Špeciálne školy

V roku 2021 bolo celkovo v meste Žilina 11 špeciálnych škôl. Počet detí školského veku pomaly narastá, v roku 2021 dosiahol hodnotu 474 žiakov. Deti predškolského veku boli v počte 55. Deti predškolského veku tvoria približne 12 % počtu detí školského veku.

Špeciálne školy											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	9	9	9	10	10	10	10	10	11	11	11
Deti predškolského veku	40	42	47	51	61	58	53	56	51	59	55
Žiaci školského veku	462	471	448	405	381	399	424	461	447	450	474
Štátne	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8
Deti predškolského veku	36	35	42	48	55	50	45	43	36	45	38
Žiaci školského veku	434	438	411	366	346	345	381	414	399	400	406
Učitelia	66	64	63	66	60	58	60	58	63	65	65
Súkromné školy											
Sú. š.š.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Sú. š.š. - deti predšk. vek	4	7	5	3	6	8	8	13	15	14	17
Sú.š.š. - žiaci škol. veku	28	33	37	39	35	44	43	47	48	50	51
Sú. š.š. - učitelia	7	10	11	13	12	13	12	16	15	15	16

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu žiakov v špeciálnych školách a vývoj počtu učiteľov

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vývoj počtu detí predškolského ako aj školského veku je nerovnomerný. Do roku 2017 počet detí klesal. Od roku 2019 do roku 2021 postupne narastá. K nárastu počtu detí došlo aj v prípade súkromných špeciálnych škôl. V roku 2021 tu bolo evidovaných cca. 17 detí predškolského veku a 51 detí školského veku. Od roku 2018 došlo k relatívnej stabilizácii počtu učiteľov.

Stredné školstvo

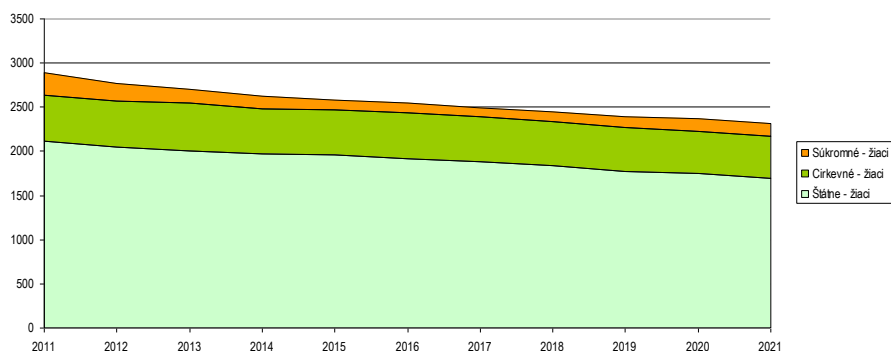
Gymnázia

Do siete stredných škôl v meste patrí 7 všeobecno-vzdelávacích škôl. Všetky gymnáziá sú alokované v meste Žilina. Ide o Gymnázium bilingválne, Tomáša Ružičku 3, Žilina, typ školy: štátna, Gymnázium, Hlinská 29, Žilina, typ školy: štátna, Súkromné gymnázium, Oravská 11, Žilina, typ školy: súkromná, Gymnázium, Veľká okružná 22, Žilina, typ školy: štátna, Gymnázium sv. Františka z Assisi, J. M. Hurbana 44, Žilina, typ školy: cirkevná, Spojená škola Kráľovnej pokoja, Na Závaži 2, 01001 Žilina, typ školy: cirkevná, Gymnázium Varšavská, Varšavská 1, Žilina, typ školy: štátna.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu žiakov, tried a učiteľov v meste Žilina. V roku 2021 bolo evidované 1 súkromné a 2 cirkevné gymnáziá. Počet žiakov aj učiteľov v gymnáziách klesá. Celkový počet študentov v gymnáziách v roku 2021 činil cca. 2 319.

Gymnázia	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Spolu - žiaci	2892	2771	2707	2 620	2 585	2 543	2 492	2451	2393	2368	2 319
Štátne	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Štátne - žiaci	2111	2047	2006	1 976	1 960	1 913	1 885	1839	1773	1747	1 691
Štátne - triedy	74	73	71	70	69	68	66	64	62	60	58
Štátne - učitelia	183	172	169	166	164	159	151	154	144	141	138
Cirkevné	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Cirkevné - žiaci	520	524	545	508	515	527	503	500	496	482	479
Súkromné	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Súkromné - žiaci	261	200	156	136	110	103	104	112	124	139	144

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu žiakov, tried a učiteľov

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Gymnázium sv. Františka z Assisi

Gymnázium sv. Františka zriadila na základe rozhodnutia Ministerstva školstva SR Kongregácia školských sestier sv. Františka dňom 20. júna 1991 a otvorením prvých tried v školskom roku 1991/1992. Súčasťou školy sú od 1. januára 2004 školský internát a školská jedáleň. Gymnázium patrí do Žilinskej diecézy a spolupracuje s Diecéznym školským a katechetickým úradom (20.4.2022, www.gsf.sk).

Gymnázium Kráľovnej pokoja

Gymnázium Kráľovnej pokoja začalo svoju činnosť 1. 9. 2004 otvorením dvoch tried v prvom ročníku. Zriaďovateľ Biskupský úrad v Nitre od 1. 1. 2005 spojil Gymnázium Kráľovnej pokoja so Základnou školou sv. Cyrila a Metoda. Od 1. 1. 2008 sa jeho zriaďovateľom stala Rímsko-katolícka cirkev, Žilinská diecéza. Gymnázium má štvorročnú formu štúdia. Po stránke vzdelávania je Gymnázium Kráľovnej pokoja úplne porovnateľné so štátnymi gymnáziami, kladie však dôraz na duchovnú a mravnú formáciu študentov. Má snahu, aby popri vyučovaní existovala bohatá ponuka rôznych duchovných, spoločenských, kultúrnych a športových akcií, do ktorých by sa študenti zapájali podľa svojich záujmov (20.4.2022, <https://sskp.edupage.org/a/gymnazium>).

Gymnázium, Veľká okružná 22, Žilina

Škola poskytuje výchovu a vzdelávanie mládeže v súlade so základnými pedagogickými dokumentmi školského vzdelávacieho programu ISCED 3A v študijnom zameraní 7902 J gymnázium, pričom v každom ročníku sa zriaďuje jedna trieda s rozšíreným vyučovaním matematiky. Poslaním školy je, aby žiaci získali všeobecný vzdelanostný základ a kľúčové spôsobilosti (kompetencie). Škola pripravuje žiakov predovšetkým na ďalšie vzdelávanie, no zároveň aj pre uplatnenie v praxi, osobný a sociálny život, pričom sa snaží uplatňovať globálne súvislosti a globálnu dimenziu v obsahu vzdelávania. Zmyslom štúdia na gymnáziu je vybaviť žiakov systematickou štruktúrou poznávania, spôsobilosťou pracovať s informáciami a zaraďovať ich do zmysluplného kontextu životnej praxe tak, aby sa v celom živote profesijne a osobnostne rozvíjali. Škola každoročne organizuje zaujímavé exkurzie v rámci geografie, fyziky, umenia a kultúry, cudzích jazykov a ostatných vyučovacích predmetov. V rámci školy sa organizujú kultúrne podujatia – imatrikulácie (zábavný program spojený s uvedením prvákov do študentského cechu), akadémia - divadelné predstavenie Divadla mladých pri GVO a iné. Škola kladie veľký dôraz na protidrogovú prevenciu (5.5.2022, <https://gvoza.edupage.org/a/dokumenty?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQxNCZzdWJwYWdlPTA%3D>).

Gymnázium, Hlinská 29

Hlavná spádová oblasť školy pozostáva zo základných škôl v meste Žilina a blízkych obcí. Vzhľadom k špecifickým triedam pre výučbu nemeckého jazyka, prírodných vied a informačných technológií je záujem rozšírený i mimo región. Škola pripravuje žiakov predovšetkým na ďalšie vzdelávanie na všetkých typoch vysokých škôl, no zároveň aj na uplatnenie v praxi a na osobný a sociálny život. Vzdelávanie je zamerané na to, aby žiak získal všeobecný vzdelanostný základ a kľúčové kompetencie (spôsobilosti). Profilovanie školy je determinované časovou dotáciou hodín štátneho vzdelávacieho programu. Využitím možnosti uplatniť v škole Rámcový učebný plán poskytnutý MŠVVaŠ SR a na základe dlhoročnej skúsenosti s realizáciou alternatívneho učebného plánu je vytvorený priestor vo IV. ročníku na voľbu 18 hodín v rámci povinne voliteľných predmetov pre lepšiu profesijnú profiláciu a prípravu na vysokoškolské štúdium. Škola dáva akcent na právo žiaka na slobodnú voľbu vzdelávacej cesty s rozumnou profesijnou orientáciou. Ponuka školy vychádza zo záujmu žiakov a je

determinovaná sekundárne finančnými a organizačnými možnosťami školy. Základné piliere vzdelávania definované v ŠKVP sú doplnené realizáciou záujmovej činnosti, realizáciou kultúrnych, spoločenských a športových aktivít (29.4.2022, <https://gymza.edupage.org/a/profil-skoly>).

Gymnázium bilingválne, Tomáša Ružičku 3

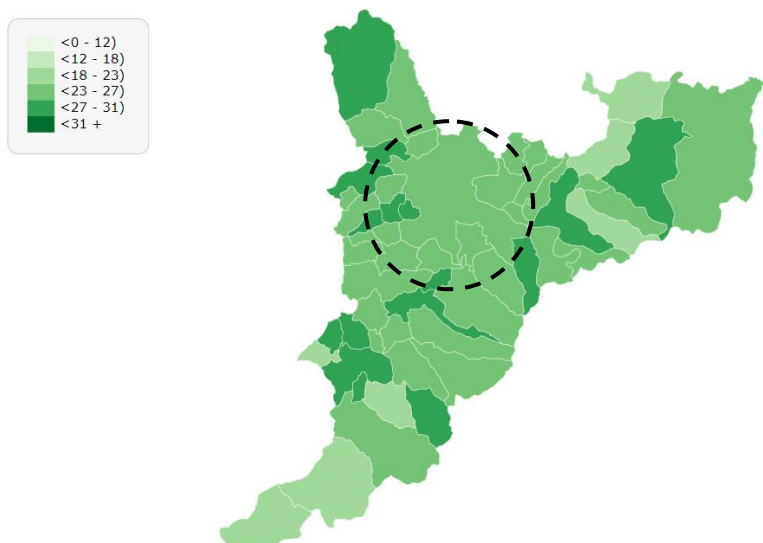
Štúdium na škole je päťročné, vzdelávanie v ňom zabezpečujú slovenskí i zahraniční učitelia rešpektujú medzinárodné dohody aj Štátny vzdelávací program. Prvý ročník je zameraný hlavne na jazykovú prípravu – študent absolvuje 20 hodín francúzskeho alebo španielskeho jazyka týždenne. Na konci školského roka vykonáva záverečnú skúšku z tohto jazyka a jej úspešné zvládnutie znamená, že ovláda francúzsky alebo španielsky jazyk na takej úrovni, že môže v ňom študovať vybrané predmety. V druhom až piatom ročníku absolvujú študenti vzdelávanie v súlade s učebným plánom pre bilingválne gymnázia. Časť predmetov matematika, fyzika, biológia a chémia sa vyučuje v jazyku sekcie. Študenti tak ovládajú terminológiu predmetu v slovenskom jazyku a vo francúzskom alebo španielskom jazyku. V piatom ročníku sa vyučuje umenie a kultúra a geografia v jazyku sekcie s cieľom získať ešte dokonalejšie jazykové zručnosti. Od prvého ročníka sa študenti učia aj anglický jazyk, kde sú rozdelení na dve jazykové úrovne podľa doterajších zručností. Výberom voliteľných predmetov v 4. a 5. ročníku sa všetci profilujú podľa svojho záujmu a zamerania na ďalšie štúdium (29.4.2022, <https://gbza.eu/studium-a-historia/>).

Gymnázium Varšavská, Varšavská 1, Žilina

Od septembra 1995 začalo svoju históriu písať Gymnázium, Varšavská cesta 1, 010 08 Žilina, do 1. ročníka v budove základnej školy na sídlisku Vlčince nastúpilo 60 primánov. Obe školy existovali pod jednou strechou štyri roky, viacerí učitelia vrátane riaditeľky školy pracovali na súběžný pracovný pomer. Od začiatku bolo gymnázium profilované ako škola poskytujúca všeobecné stredoškolské vzdelanie. Počas svojej nedlhej histórie sa škola svojimi výsledkami zaradila medzi popredné stredné školy v žilinskom regióne vďaka práci pedagógov pretavenej v popredné umiestnenia školy v certifikačných meraniach, vo vedomostných i športových súťažiach, spolupráci s rodičmi žiakov, vytvorenými tradíciami i uplatnením absolventov na vysokých školách. Gymnázium na Varšavskej ceste v Žiline s osemročnou dĺžkou štúdia ponúka kvalitný učebný plán, kvalifikovaných a zameraných pedagógov, široký výber mimoškolských aktivít, možnosť seberealizácie a uplatnenia talentu v súťažiach. Absolventi získajú vysokú kvalitu vzdelania, jazykové zručnosti, schopnosť komunikovať, prezentovať seba i svoje vedomosti a uspieť v ďalšom štúdiu na vysokých školách doma i v zahraničí (<http://www.gvarza.sk/skola/historia/>).

Súkromné gymnázium, Oravská 11, Žilina

Vzniklo rozhodnutím Ministerstva školstva SR o zaradení SG Žilina do siete stredných škôl MŠ SR s účinnosťou od 1.9.2001. Ide o súkromné bilingválne gymnázium. Ponúka kvalitné päťročné bilingválne štúdium európskych parametrov v šiestich predmetoch, zameriava sa na výchovu a vzdelávanie žiakov s dôrazom na tvorivo-humanistický prístup a ponúka úzke prepojenie na medzinárodnú sieť škôl a možnosť štúdia v zahraničí.

Obrázok: Úplné stredné vzdelanie (s maturitou) v % v okrese Žilina a meste Žilina
Zdroj: 1.5.2022, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Podiel obyvateľov s týmto stupňom vzdelania je v meste Žilina je cca. 23 až 27 %.

Stredné odborné školy

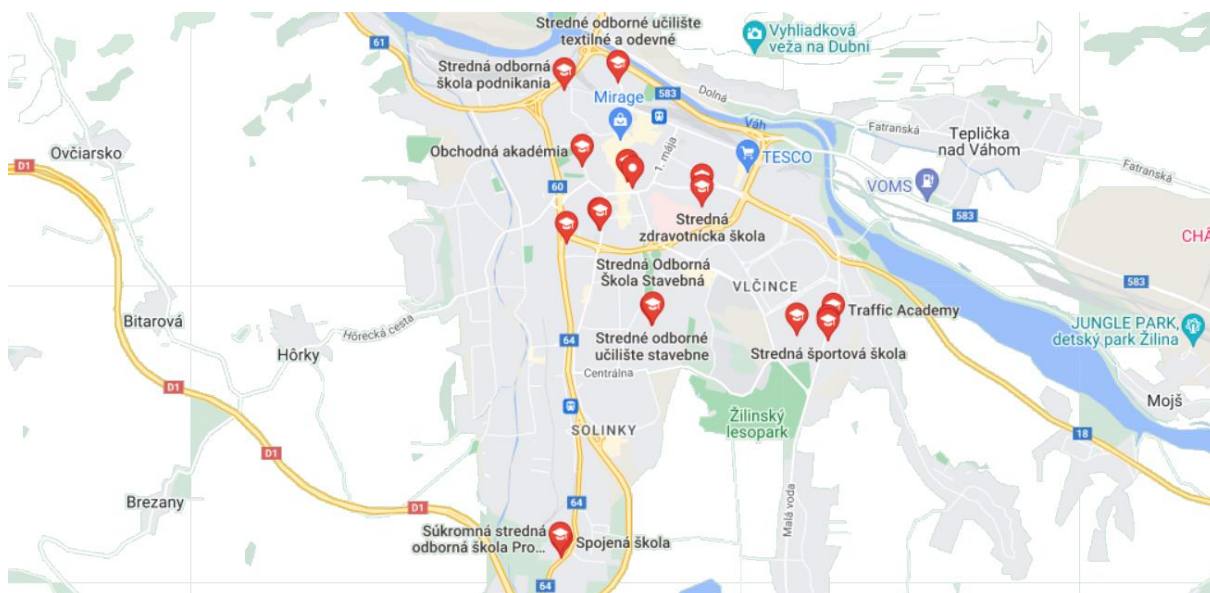
Bohatá história odborného vzdelávania je prezentovaná aj počtom stredných odborných škôl (17 SOŠ) a ich zameraním. Školy sú zamerané prevažne na stavebníctvo, dopravu, techniku, priemysel, elektrotechniku, textilnú výrobu či poľnohospodárstvo. V roku 2021 v týchto školách študovalo 5 631 žiakov. Negatívom je neustále klesajúci počet žiakov od roku 2011. Pokles počtu žiakov v tomto druhu škôl bol zaznamenaný aj v prípade cirkevných a súkromných škôl.

Stredné odborné školy											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SOŠ spolu	17	17	17	17	17	17	17	17	16	17	17
SOŠ spolu - žiaci	8034	7676	7284	7 056	6 739	6 399	6 141	5901	5798	5802	5 631
SOŠ spolu - žiaci den.štúdia	7450	7205	6898	6 706	6 512	6 229	5 964	5714	5635	5665	5 501
SOŠ - štátne	11	11	11	11	11	11	11	11	10	11	11
SOŠ - štátne - žiaci	6667	6354	5986	5 803	5 583	5 286	5 071	4859	4727	4644	4 472
SOŠ - štátne - triedy	271	263	255	248	236	221	215	207	219	218	220
SOŠ - štátne - učitelia	508	490	472	468	456	437	422	415	412	418	413
SOŠ - štátne - žiaci d.š.	6342	6103	5771	5 577	5 404	5 133	4 900	4680	4564	4507	4 339
Cirkevné SOŠ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Cirkevné SOŠ - žiaci	615	585	564	519	487	475	470	454	483	524	530
Súkromné SOŠ	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Súkromné SOŠ - žiaci	752	737	734	734	669	638	600	588	588	634	628

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

V meste Žilina tvorí ponuku stredného odborného vzdelávania tieto stredné odborné školy: Stredná odborná škola podnikania, Sasinkova 419, Stredná odborná škola elektrotechnická, Komenského 2621, Súkromná stredná odborná škola, Saleziánska 18, Traffic Academy, Rosinská cesta, Stredná odborná škola poľnohospodárska a služieb na vidieku v Žiline, SOŠ sv. Jozefa Robotníka, Saleziánska 8225/18, Súkromná stredná odborná škola, Závodská cesta 2961/12, Stredné odborné učilište energetické, Komenského 2621/50, Stredné odborné učilište stavebné, Tulipánová 1943, Spojená škola, Rosinská 3182/4, Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 1927/2, Spojená škola, Hlavná 451, Stredné odborné učilište textilné a odevné, Kysucká 538/5, Súkromná stredná odborná škola Pro scholaris, Hlavná 2. Súkromná stredná odborná škola, Antona Bernoláka, Obchodná akadémia, Veľká Okružná 32, Spojená škola internátna, Fatranská 3321/22, Stredná zdravotnícka škola, Hlboká cesta 1641/23, Stredné odborné učilište stavebné, Rosinská 3817 a Stredná športová škola, Rosinská cesta 4.

Z hľadiska polohy je väčšina stredných odborných škôl alokovaná do centrálnej zóny krajského mesta.

Obrázok: Rozmiestnenie stredných odborných škôl v priestore mesta Žilina.
Zdroj: 29.4.2022, <https://www.google.sk/search>

Spojená škola na Rosinskej ceste 4 v Žiline

Škola pozostáva z 2 organizačných zložiek: STREDNÁ ŠPORTOVÁ ŠKOLA a STREDNÁ ODBORNÁ ŠKOLA DREVÁRSKA. Súčasťami školy sú školský internát s kapacitou 289 ubytovaných a školská jedáleň. Výchovno-vzdelávací proces strednej športovej školy sa v duchu duálnej kariéry športovca zameriava na oblasť výchovy mladých športovcov a jej vzdelávacie programy sú zamerané na prípravu žiakov so športovým nadaním pre štúdium na vysokej škole a pre výkon povolania a odborných činností v športe. Neoddeliteľnou súčasťou výchovy a vzdelávania v strednej športovej škole je športová príprava organizovaná podľa športových odvetví. Úspešným absolvovaním štúdia v strednej športovej škole absolvent získava stredné odborné, úplné stredné odborné alebo úplné stredné všeobecné vzdelanie so zameraním na šport. V organizačnej zložke Stredná odborná škola drevárska poskytuje úplné stredné odborné vzdelanie v oblasti drevárskeho priemyslu a od školského roku 2014/2015 aj vzdelávanie v študijnom odbore "2951 M výživa a šport", ktorého cieľom je dať absolventom dostatok teoretických vedomostí a praktických zručností potrebných pre uplatnenie sa v tomto špecifickom odvetví potravinárstva v spojení so športom a zdravým životným štýlom (29.4.2022, <https://www.sportovaskolaza.sk/a/o-skole?eqa=dGV4dD10ZXh0L2Fib3V0JnN1YnBhZ2U9MQ%3D%3D>).

Stredná odborná škola podnikania Sasinkova 45

Žilina kvôli výhodnej geografickej polohe získala výhody dopravného a obchodného centra. Už v stredoveku vznikli priaznivé podmienky na rozvoj remesiel a obchodu. Po vybudovaní železnice prakticky do všetkých kútov Slovenska i Európy sem prúdili obchodníci aj z iných krajín. Dnešná Žilina je mestom obchodu, kde môžu absolventi školy uplatniť svoje vedomosti a zručnosti rovnako v obchode vo svojej tradičnej podobe – jarmočný predaj v rámci Staromestských slávností, vianočných trhov, ako aj v množstve malých i väčších obchodíkov v historickom centre mesta či v stále hustejšej sieti supermarketov a hypermarketov. 1.9.1984 zriadilo Generálne riaditeľstvo ZDROJ Bratislava komplexné Stredné odborné učilište obchodné v Žiline, ktoré zabezpečovalo prípravu žiakov v 3-ročných učebných odboroch predavač so zameraním na potravinársky tovar, na textil a odievanie, na obuv a koženú galantériu. Od školského roku 1996/97 pribudli 2 nové učebné odbory cukrár a pekár. Od školského roku 1997/98 mohli žiaci učebného odboru predavač pokračovať v nadstavbovom štúdiu v novom odbore podnikanie v remeslách a službách. V školskom roku 1999/2000 bol zaradený nový študijný odbor potravinárska výroba v nadstavbovom štúdiu pre absolventov učebných odborov pekár, cukrár. V školskom roku 2000/2001 sa v zrekonštruovanej budove pracoviska praktického vyučovania na Hollého ulici otvorili odbornú učebňu pod názvom „DÚHA“. V školskom roku 2003/2004 sa otvorili nový 4-ročný študijný odbor pracovník marketingu. Od 1.9.2004 škola dostala súhlas od MŠ SR na zaradenie do siete 4-ročný študijný odbor kníhkupec. Od 1.9.2011 škola dostala súhlas od MŠ VVaŠ SR na zaradenie do siete 3-ročného učebného odboru viazač – aranžér kvetín. 1.9.2007 vznikol nový právny subjekt Škola podnikania, ktorý sa od 3.9.2007 združil so Stredným odborným učilištom obchodným a vznikla nová škola pod názvom: Združená stredná škola. 1.9.2008 – v zmysle zákona č. 245/2008 škola zmenila názov: Stredná odborná škola. 1.1.2009 – v zmysle vyhlášky MŠ SR

č. 282/02009 o stredných školách škola zmenila názov na: Stredná odborná škola podnikania (29.4.2022, <https://sospza.sk/newsite/index.php/historia-skoly>).

Súkromná stredná odborná škola Saleziánska 18

V septembri 2006 začala škola svoju činnosť s jednou triedou, 25 žiakmi a 9 učiteľmi. Sídlo sa stali priestory Saleziánskeho domu v Žiline, kde vykonáva svoju pedagogickú činnosť dodnes. Škola so študijným odborom v oblasti podnikania odpovedala na potreby odbornej verejnosti a podnikateľského prostredia pripraviť pre odbornú prax mladých, zdatných a odvážnych absolventov, budúcich podnikateľov. Škola kladie dôraz na odborné vzdelávanie s úlohou naučiť žiakov samostatne vystupovať a komunikovať aj v cudzom jazyku, rozvíjať ich samostatnosť, dynamiku a kreativitu pre uplatnenie sa na trhu práce, rozvíjať zručnosti v oblasti informačných technológií a pripraviť ich na štúdium právnického alebo ekonomického smeru. Škola má k dispozícii nasledovné priestory: teoretické učebne kmeňové triedy (4), odborné učebne cudzích jazykov, ADK, mediálna učebňa, ostatné priestory pre potreby žiakov: 2 telocvičňa, 2 ihriská, jedáleň, bufet, administratívne priestory: kancelária riaditeľky školy, ekonomická kancelária a zborovňa. Každá trieda je vybavená dostatočným počtom vhodného školského nábytku (školské stoly a stoličky a iné potrebné zariadenie podľa druhu učebne) (29.4.2022, <https://ssosza.edupage.org/a/historia-skoly>).

Stredná odborná škola dopravná, Rosinská cesta 2

01.09.2002 Žilinským samosprávnym krajom združením SOU a SPŠ bola zriadená Združená stredná škola (ZSŠ) so sídlom v Žiline Bánovej. K združeniu došlo v rámci racionalizácie škôl s cieľom zefektívnenia a hospodárnejšieho riadenia školy. 01.09.2004 sa rozhodnutím ŽSK pričlenilo SPV ZSŠ Košická a SPV Kragujevská k ZSŠ. Od 01.07.2005 ZSŠ mení svoje sídlo – Rosinská cesta 2, 010 08 Žilina. História SOU chemického siaha do obdobia Považských chemických závodov, keď v r. 1959 vzniklo učňovské stredisko, pričom praktická výchova bola zabezpečovaná individuálnym výcvikom. V r. 1972 získalo učňovské stredisko samostatné priestory a v r. 1974 sa zaviedla skupinová forma odborného výcviku. V r. 1978 sa z učňovského strediska vytvorilo Stredisko praktického vyučovania pri Považských chemických závodoch. Považské chemické závody s rastúcimi požiadavkami na prípravu robotníckej mládeže v chemických a strojárskych odboroch postavili komplex SOU, ktorý bol otvorený v roku 1982. Dňom 30.06.2005 bolo rozhodnutím ŽSK Stredné odborné učilište chemické zrušené. Od 01.01.2009 bola ZSŠ premenovaná na Dopravnú akadémiu, Rosinská cesta 2, 010 08 Žilina. Dopravná akadémia požiadala v marci 2011 spoločnosť International Education Society, London /IES/, o medzinárodnú certifikáciu vo veci pridelenia ratingu škole ako vzdelávacej inštitúcii. Expertná komisia navrhla managementu IES, aby bol vzdelávacej inštitúcii „Dopravná akadémia“ k 20.4.2012 pridelený rating BB, tzn. „Kvalitná inštitúcia na veľmi dobrej profesionálnej úrovni.“ Svojou prácou, usilovnosťou svojich zamestnancov a úspechmi žiakov získala dopravná akadémia v roku 2017 rating „A“, čo znamená „Špičková inštitúcia s medzinárodnou skúsenosťou“. 21. januára 2013 sa slávnostne otvorilo Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre automobilový priemysel pri Dopravnej akadémii v Žiline. Škola poskytuje nasledovné študijné odbory: Autoelektronika (platná od 01.09.2013), Zmeny – učebné plány Autoelektronika (platná od 01.09.2015), Zasielateľstvo a logistika (platná od 01.09.2013), Dopravná akadémia (platná od 01.09.2013), Autotronik (platná od 01.09.2015 experiment), Autotronik (SDV). Učebné odbory: Autoopravár (platná od 2013), Zmeny – učebné plány pre 2. roč. (platný od 01.09.2019), Zmeny – učebné plány pre 1. ročníka (platný od 01.09.2019), Nadstavbové štúdium, Dopravná prevádzka (platná od 01.09.2018), Strojárstvo-podnikanie a služby (platné od 01.09.2017) (29.4.2022, <https://www.sosdza.sk/skola/historia-skoly/>).

Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Žiline, Predmestská 82

SOŠPaSV v Žiline je v súčasnosti jedinou školou svojho typu v Žilinskom kraji, ktorá ponúka vzdelanie žiakov základných škôl ekonomického, poľnohospodárskeho, záhradníckeho, veterinárneho, kynologického zamerania, ako aj vzdelanie v oblasti regionálneho cestovného ruchu na úrovni stredoškolského vzdelania a aj vyššieho odborného vzdelania – vidiecka turistika. Výchovno-vzdelávací proces zabezpečuje 40 učiteľov, ktorí majú plnú pedagogicko-odbornú spôsobilosť. Škola disponuje klasickými triedami a odbornými učebňami (biológia, chémia, cudzích jazykov, výpočtovej techniky, písania na PC, pestovania rastlín, chovu hospodárskych zvierat, kynológie, patológie a anatómie, dopravnej výchovy, ekonomiky, praxe). Všetky učebne sú vybavené audiovizuálnou technikou, učebnými pomôckami, modernou výpočtovou technikou s internetom, aby žiaci mohli získavať čo najaktuálnejšie poznatky počas vyučovania. Výchovno-vzdelávací proces sa realizuje ako teoretická časť - v triedach a odborných učebniach, praktické cvičenia a učebná prax (29.4.2022, <https://www.sospsvza.sk/nieco-o-skole/>).

Stredná odborná škola sv. Jozefa Robotníka

Stredná odborná škola sv. Jozefa Robotníka je saleziánska škola, v ktorej sa žiaci osobnostne, odborne a duchovne pripravujú na život. Cieľom je celkový rozvoj mladého človeka. Výchova a vzdelávanie tu prebieha podľa preventívneho systému don Bosca, ktorý sa snaží predchádzať zlu a rozvíjať dobré schopnosti mladých. Naplňa to prostredníctvom aktívnej asistencie pedagógov medzi žiakmi, čím sa vytvára výchovné prostredie, v ktorom sa mladí ľudia môžu pripraviť na svoju budúcnosť, aby boli dobrými a zodpovednými občanmi (29.4.2022, <https://www.sjoroza.sk/a/o-nas>).

Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2

Stredná odborná škola stavebná na Tulipánovej ulici v Žiline oslávila 60 rokov od svojho vzniku. Patrí k najväčším školám v regióne so zameraním na stavebníctvo a ako pilotná škola sa zapojila do duálneho vzdelávania, v ktorom úspešne pokračuje. Od roku 2013 je Centrom odborného vzdelávania a prípravy pre stavebníctvo v rámci Žilinského samosprávneho kraja. Tak ako v iných odvetviach, aj v stavebníctve sa digitalizácia dostáva do popredia spolu s novými inováciami a technológiami, ktoré ovplyvňujú proces stavby, úsporu energií a používanie nových materiálov. Aby sme sa prispôbili moderným trendom, snažíme sa vo vyučovaní využívať mnohé prvky a technológie automatizácie a digitalizácie stavebných procesov, energetického manažmentu budov a pracovať s rôznymi riešeniami v oblasti úspory energií (29.4.2022, <https://sosstavebna.sk/sucasnost/>).

Spojená škola, Hlavná 2, Žilina-Bytčica

Spojená škola má sídlo v Žiline - Bytčici na ul. Hlavnej 2. Je komplexnou výchovne-vzdelávacou inštitúciou, zabezpečuje teoretické vzdelávanie i odborný výcvik. Má 24 učební, z toho sú 3 multimediálne učebne výpočtovej techniky, dve učebne na vyučovanie nemeckého jazyka, dve učebne na vyučovanie anglického jazyka. Všetky učebne školy sú vybavené stálym pripojením na internet. Škola má vybavenú školskú knižnicu, ktorá slúži ako študijná a výpožičné centrum pre žiakov a pedagógov. Výchovný poradca má k dispozícii kabinet, kde sa stretáva so žiakmi, rodičmi, sociálnymi zamestnancami a pod. Manažment školy a hospodársky úsek má svoje priestory, učitelia využívajú svoje kabinety a zborovňu. V suteréne školy sú žiacke šatne, sklad a jedna dielňa pre potreby údržby a opravy na škole. V areáli školy je samostatná plynová kotolňa, moderne vybavená posilňovňa a telocvičňa má zrekonštruované hygienické priestory a sprchy. V areáli školy je asfaltové ihrisko. Odborný výcvik sa uskutočňuje na prevádzkach odborného výcviku pre učebné odbory kaderník, fotograf, krajčír, manikér a pedikér a študijný odbor kozmetik a klientsky manažér pošty (29.4.2022, <https://zssosza.edupage.org/a/o-skole?eqa=dGV4dD10ZXh0L2Fib3V0JnN1YnBhZ2U9MA%3D%3D>).

Súkromná stredná odborná škola

Škola bola zriadená 1.9.1992 na základe rozhodnutia Ministerstva školstva v súlade so zákonom NR SR 171/1990 Zb. o sústave základných a stredných škôl a zákonom 542/1991 Zb. o správe v školstve a školskej samospráve a Vyhlášky MŠ SR 11/1991 o súkromných školách ako Súkromné SOU. Od 1.9.1995 je na základe rozhodnutia MŠ SR používaný názov Súkromné SOU spoločného stravovania. Od 1.9.2008 podľa zákona 245/2008 Zb. (Školský zákon) je názov školy Súkromná stredná odborná škola spoločného stravovania. Súčasťou školy a strediskom praktického vyučovania je reštaurácia hotela Slovan v Žiline. Žiaci vykonávajú odbornú prax aj v reštaurácii na zimnom štadióne hokejového klubu VHC v Žiline. Škola je súkromnou výchovnou a vzdelávacou inštitúciou s vyučovacím jazykom slovenským a poskytuje vzdelávacie služby na úrovni štátnych škôl. Špecializácia, rozsah a obsah vyučovania je v súlade so štátnym vzdelávacím programom (29.4.2022, <https://sosss.edupage.org/a/o-skole>).

Obchodná akadémia, Veľká okružná 32

Obchodná akadémia má viac ako 80-ročnú tradíciu v poskytovaní stredoškolského odborného vzdelávania a prípravy na povolania ekonomického charakteru. V súčasnosti sa škola vyprofilovala na modernú strednú školu ekonomického zamerania, ktorá pripravuje žiakov v štvorročnom študijnom odbore 6317 M obchodná akadémia a v päťročnom študijnom odbore 6317 M 74 bilingválne štúdium (slovensko-anglické). Od školského roku 2020/2021 škola v študijnom odbore 6317 M obchodná akadémia vstúpila do systému duálneho vzdelávania (29.4.2022, <https://www.oavoza.sk/zakladne-informacie>).

Stredná zdravotnícka škola, Hlboká cesta 23, Žilina

V roku 1959 vznikla v Žiline z rozhodnutia Krajského národného výboru Stredná zdravotnícka škola a už 1. septembra toho istého roku začal jej prvý školský rok. Vtedy sídlila v Siroťárí na Mariánskom námestí. Štvorročné denné štúdium pre absolventov základných škôl: asistent výživy 5304 M, masér 5370 M, zdravotnícky asistent 5356 M, praktická sestra 5361 M, zdravotnícky laborant 5308 M (29.4.2022, <https://szshlbokaza.edupage.org/a/ucebny-odbor-1>).

Stredná škola požiarnej ochrany v Žiline

Stredná škola požiarnej ochrany MV SR v Žiline ako zariadenie Hasičského a záchranného zboru plní funkciu strednej odbornej školy a rezortného vzdelávacieho zariadenia na úseku ochrany pred požiarmi. Poskytuje úplné stredné i vyššie odborné vzdelanie formou diaľkového štúdia. Poskytuje vyššie odborné vzdelanie formou diaľkového pomaturitného špecializačného štúdia. Škola neposkytuje vzdelávanie žiakom po absolvovaní základnej školy v dennom štúdiu. Úlohy rezortného vzdelávacieho zariadenia plní škola najmä organizovaním základnej prípravy a špecializovanej odbornej prípravy príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vrátane systému celoživotného vzdelávania. V zákone vymedzenom rozsahu sa podieľa na obsahovej príprave a vykonávaní základnej, špecializovanej a cyklickej prípravy zamestnancov závodných hasičských útvarov. V súlade s udelenými akreditáciami škola vykonáva základnú a aktualizáciu odbornú prípravu na úseku ochrany pred požiarmi, najmä pre technikov požiarnej ochrany a špecialistov požiarnej ochrany.

Škola spolupracuje so strednými a vysokými školami, ktoré zabezpečujú výučbu so študijným zameraním na ochranu pred požiarmi. Od roku 2006 je škola stálym členom Európskej asociácie hasičských škôl EFSCA (29.4.2022, <https://www.minv.sk/?uvodna-stranka-sspo-zilina>).

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
15-19	2960	2862	2764	2666	2568	2470	2372	2275	2177	2079	1981
15-19 – pr. Index				0,961	% nárast 15-19						-33,074
Abs. nárast											-979
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											3,628
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											2,312

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania – stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal ale do roku 2032 klesnúť o 33,074 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov klesnúť o 979.

Vysoké školstvo

V meste Žilina sú alokované nasledujúce zariadenia terciárneho vzdelávania: Žilinská univerzita ako najvýznamnejšia štátna vzdelávacia inštitúcia. Predstavuje pozitívny príklad integrovaného prístupu k formovaniu vzdelávacej ako aj hospodárskej infraštruktúry. Okrem toho sa tu nachádza aj pobočka Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n.o. - Ústav Božieho milosrdenstva, Žilina.

Žilinská univerzita

Žilinská univerzita v Žiline (angl. University of Žilina, lat. Universitas Solnensis, skr. UNIZA) je slovenská verejná vysoká škola univerzitného typu so sídlom v Žiline. Poskytuje vzdelanie v bakalárskych, inžinierskych/magisterských a doktorandských študijných programoch. Bola založená v roku 1953 a v súčasnosti má sedem fakúlt. Na Žilinskej univerzite ukončilo štúdium doteraz takmer 84 000 absolventov, z toho 1 500 zahraničných. Spolu má univerzita vyše 1 500 zamestnancov a vo všetkých formách štúdia študuje približne 8 000 študentov v 175-tich akreditovaných študijných programoch.

Od roku 1961 VŠD začala pripravovať odborníkov aj pre rezort spojov, avšak k premenovaniu školy sa pristúpilo až v roku 1977 a VŠD bola premenovaná na Vysokú školu dopravy a spojov v Žiline (VŠDS). Výsledkom predchádzajúceho vývoja a napĺňaním snáh po univerzalizácii štúdia vznikali po roku 1989 ďalšie nové fakulty z už existujúcich inštitúcií, katedier a fakúlt. Ako samostatné fakulty sa v tomto období konštituovali: Fakulta

riadenia (od roku 1996 Fakulta riadenia a informatiky), Stavebná fakulta, Strojnícka fakulta, Elektrotechnická fakulta (od roku 2019 Fakulta elektrotechniky a informačných technológií). V roku 1996 vzniká Žilinská univerzita v Žiline ako nasledovník VŠDS a rozšírila svoj profil pôvodne technickej vysokej školy o prírodné vedy (od 18. augusta 1998). Zákom č. 324/1996 Z.z. bol v roku 1996 názov Vysoká škola dopravy a spojov zmenený na Žilinskú univerzitu v Žiline. V rokoch 1996 - 1997 vznikli na UNIZA dve fakulty – Fakulta priemyselných technológií v Púchove a Katecheticko-pedagogická fakulta sv. Ondreja v Ružomberku, na základe ktorých boli neskôr založené dve nové slovenské univerzity. Od 20. decembra 2010 bola Fakulta prírodných vied premenovaná na Fakultu humanitných vied. Vojenská fakulta bola v roku 2001 premenovaná na Fakultu špeciálneho inžinierstva, čím sa začala jej transformácia na civilnú fakultu delimitovanú do rezortu školstva. V roku 2014 bola premenovaná na Fakultu bezpečnostného inžinierstva. V súčasnosti má teda univerzita sedem fakúlt. Ako člen Európskej asociácie univerzít (EUA) od roku 2000 sa Žilinská univerzita v roku 2002 podrobila komplexnej evaluácii. V akademickom roku 2005/2006 prešla Žilinská univerzita ako jedna z dvoch slovenských univerzít druhým stupňom (tzv. follow up) evaluácie EUA. Pôsobením v rozličných medzinárodných organizáciách a združeniach ŽU aktívne vplýva na formulácie rozvoja európskeho vzdelávacieho a výskumného priestoru (2.5.2022, <https://www.uniza.sk/>).

Univerzita sídli na Univerzitnom kampuse Veľký diel, ktorý je postupne budovaný od 80-tych rokov. V centre mesta pôsobí Fakulta bezpečnostného inžinierstva, na letisku v Dolnom Hričove je pracovisko Katedry leteckej dopravy Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov a v Tatranskej Javorine od roku 1999 Výskumný ústav vysokohorskej biológie. Taktiež vlastní ubytovacie zariadenie v Ružomberku a univerzitné rekreačné stredisko v Zuberici. Univerzita poskytuje ubytovanie študentom v študentských domovoch (internátoch) Veľký diel a Hliny, s kapacitou spolu cca 4 400 lôžok. Študenti sa majú možnosť stravovať v 7 univerzitných výdajniach a bufetoch, prakticky na každom mieste výučby.

Ďalej pri univerzite pôsobia aj tieto pracoviská a ústavy: Rektorát, Výskumný ústav vysokohorskej biológie, Ústav telesnej výchovy, Ústav celoživotného vzdelávania, Centrum informačných a komunikačných technológií, Ústav znaleckého výskumu a vzdelávania, Univerzitná knižnica, Univerzitné pastoračné centrum pri UNIZA (tzv. Paľova buda), Vydavateľstvo EDIS, Letecké výcvikové a vzdelávacie centrum UNIZA, Národné výcvikové centrum bezpečnosti v civilnom letectve, Ústav konkurencieschopnosti a inovácií, Výskumné centrum UNIZA, Univerzitný vedecký park UNIZA (2.5.2022, <https://www.uniza.sk/>).

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n.o.,

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n.o., skratka VŠZaSP, je slovenská súkromná vysoká škola so sídlom v Bratislave, ktorá bola oficiálne založená uznesením vlády SR č. 891/2003 z 24. septembra 2003. Škola sa hlási k tradícii kresťanského humanizmu a kresťanskej etiky (2.5.2022, <https://www.portalvs.sk/en/miesto-studia/ustav-bozieho-milosrdenstva-zilina-ii>).

Trendy

Transformácia základného školstva si vyžaduje zmenu filozofie vzdelávania z direktívneho na tvorivo-humánne, musí sa zamerať na osobnosť žiaka a na celkový rozvoj jeho osobnosti. Preto je tak dôležitá kurikulárna transformácia, to znamená konštruktívna zmena v učebných plánoch a osnovách. Treba sa zamerať sa na to, čo je pre žiaka dôležité, netrváť na encyklopedických vedomostiach a memorovaní, ale sústrediť sa na to, aby žiak pracoval tvorivo, aby si vedel hľadať a dokázal nájsť informácie, ktoré potrebuje a nezaťažoval sa tým, čo nie je dôležité a čo si môže kedykoľvek nájsť na Internete alebo v knižnici. Je nevyhnutná diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Rodičia musia mať možnosť vybrať si školu, ktorá vyhovuje ich deťom, či už je to škola štátna, súkromná, alebo alternatívna, to znamená, že tu musí existovať prostredie slobodnej voľby a právo na výber vzdelávacej cesty, musí existovať konkurenčné prostredie, ktoré bude hnacou silou pokroku.

2.11 SOCIÁLNA SFÉRA

Zákon o sociálnych službách vymedzuje sociálnu službu ako „odbornú činnosť, obslužnú činnosť alebo ďalšiu činnosť alebo súbor týchto činností, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny“.

Pod nepriaznivou sociálnou situáciou sa rozumie ohrozenie osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z nasledujúcich dôvodov:

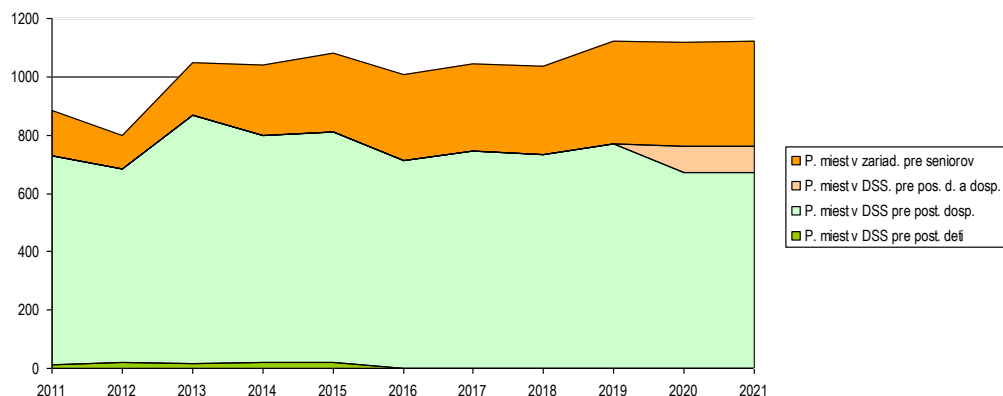
- a) nemá zabezpečené podmienky na uspokojenie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- c) pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia,
- d) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- e) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- f) pre výkon opatrovania osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- g) pre ohrozenie správaním iných osôb, alebo ak sa stala obeťou správania iných osôb,
- h) pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite.

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, VÚC, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení... 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 66/2020 Z. z., 89/2020 Z. z., 218/2021 Z. z., 218/2021 Z. z., 484/2021 Z. z., 484/2021 Z. z., 92/2022 Z. z., 101/2022 Z. z.) a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 276/2017 Z. z., 276/2017 Z. z., 289/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 56/2018 Z. z., 87/2018 Z. z., 106/2018 Z. z., 112/2018 Z. z., 157/2018 Z. z., 170/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 216/2018 Z. z., 9/2019 Z. z., 30/2019 Z. z., 139/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 371/2019 Z. z., 390/2019 Z. z., 476/2019 Z. z., 6/2020 Z. z., 73/2020 Z. z., 198/2020 Z. z., 279/2020 Z. z., 75/2021 Z. z., 261/2021 Z. z., 500/2021 Z. z., 249/2022 Z. z.) vymedzuje paletu poskytovaných sociálnych služieb obyvateľom mesta Žilina. Nasledujúca tabuľka prezentuje ponuku zariadení sociálnych služieb v okrese Žilina.

V okrese Žilina sa nachádza 43 zariadení kapacitou 1 253 miest. Počet miest od roku 2019 klesá.

Zariadenia sociálnych služieb											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
P. m. v DSS pre post. detí	12	22	15	21	19	2	1	2	1	1	1
P. miest v DSS pre post. do.	718	664	852	779	790	709	745	731	771	669	670
P.m.v DSS.pre pos.d. a dos.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	91	91
P. miest v zariad. pre sen.	154	112	183	241	272	296	298	303	349	356	360
Počet miest k 31.12 spolu	1 192	1 184	1 273	1 234	1 259	1 168	1 159	1 167	1 305	1 292	1 253
Počet zariadení	34	32	42	32	33	34	34	35	42	43	43

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Obrázok: Vývoj počtu kapacít zariadení sociálnych služieb v okrese Žilina
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Mesto Žilina sa v rámci sociálnej starostlivosti orientuje hlavne na opatrovateľskú službu ako terénnu službu, poskytuje pomoc občanom mesta, ktorí sa dostali v dôsledku mimoriadnych životných situácií do hmotnej núdze, je zriaďovateľom denných centier ambulantnou formou a zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa. Ďalej vykonáva osobitného príjemcu dávok a prídavkov na deti, zanedbávajúcich povinnú školskú dochádzku. Sociálne služby sú poskytované aj neštátnymi subjektami. Nasledujúca časť prezentuje celkovú ponuku sociálnych služieb v rámci mesta Žilina podľa kategorizácie sociálnych služieb v zmysle zákona 448/2008 o sociálnych službách:

Sociálne služby		
Druh	Zariadenie / služba	existujúci stav
Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb	nocľaháreň -	1
	útulok	1
	nizkoprahových denné centrum -	1
	zariadenie núdzového bývania	2
	Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	3
Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi	Služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života	1
	pracovného života	
	centrum včasnej intervencie	2
	zariadenie podporovaného bývania - zariadenie chráneného bývania	3
	zariadenie pre seniorov	10
	domov sociálnych služieb	17
	špecializované zariadenie	10
Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku	denný stacionár	2
	opatrovateľská služba	5
	prepravná služba	1
	sprievodcovská a predčítateľská služba	2
	tímočnická služba	1
	sprostredkovanie tímočnickej služby	1
	požičiavanie pomôcok	2
	monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	1
	krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom	
	telekomunikačných technológií	1
Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií	denné centrum	6
	jedáleň	5
Podporné služby	stredisko osobnej hygieny	1
	Komunitné centrum	3

Denné centrum §56 zákona 448/2008

V dennom centre sa poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou. V dennom centre sa najmä poskytuje sociálne poradenstvo, zabezpečuje záujmová činnosť (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Mesto Žilina, Andreja Kmeťa	kap. 38 ambulatná	Denné centrum, Andreja Kmeťa 38, 01001 Žilina
Mesto Žilina, Borová 8110	kap. 40 ambulatná	Denné centrum, Borová 8110/45, 01007 Žilina
Mesto Žilina, Dedinská	kap. 25 ambulatná	Denné centrum, Dedinská 1, 01001 Žilina
Mesto Žilina, Dlhá	kap. 100 ambulatná	Denné centrum, Dlhá 1, 01009 Žilina
Mesto Žilina, Námestie J. Borodáča	kap. 90 ambulatná	Denné centrum, Námestie J. Borodáča 1, 01008 Žilina
Mesto Žilina, Ovocinárska 227	kap. 25 ambulatná	Denné centrum, Ovocinárska 227/33, 01001 Žilina

Denný stacionár §40 zákona 448/2008

V dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008 a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa. V dennom stacionári sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stravovanie, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, záujmová činnosť. Ak sa v dennom stacionári poskytuje sociálna služba deťom, poskytuje sa im výchova. V dennom stacionári sa poskytuje sociálne poradenstvo aj rodine alebo inej fyzickej osobe, ktorá zabezpečuje pomoc fyzickej osobe v domácom prostredí, na účel spolupráce pri sociálnej rehabilitácii (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Mesto Žilina, Námestie J. Borodáča	kap. 10 ambulatná	Denný stacionár, Námestie J. Borodáča 1, 01008 Žilina

Domov sociálnych služieb §38 zákona 448/2008

V domove sociálnych služieb sa poskytuje sociálna služba týždennou pobytovou sociálnou službou alebo ambulatnou sociálnou službou fyzickej osobe do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008, alebo nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008. V domove sociálnych služieb sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, záujmová činnosť, utvárajú podmienky na vzdelávanie, úschovu cenných vecí. Ak sa v domove sociálnych služieb poskytuje sociálna služba deťom, poskytuje sa im výchova. Na vzdelávanie podľa odseku 2 písm. c) prvého bodu sa neutvárajú podmienky v domove sociálnych služieb, v ktorom sa poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe. V domove sociálnych služieb sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje domov sociálnych služieb ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22. zákona č. 448/2008. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb, táto sociálna služba sa jej poskytuje aj naďalej. V domove sociálnych služieb možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v budove zariadenia. Sociálnu službu v domove sociálnych služieb nemožno poskytovať ako celoročnú pobytovú sociálnu službu (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Centrum sociálnych služieb HARMÓNIA, Republiky 1045, Žilina	kap. 25 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3107	kap. 9 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3116	kap. 25 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3117	kap. 14 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3117	kap. 1 ambulatná
Centrum sociálnych služieb LÚČ, Hlboká cesta 1635	kap. 3 ambulatná
Centrum sociálnych služieb LÚČ, Hlboká cesta 1635	kap. 11 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb STRANÍK, Kultúrna ulica 41	kap. 14 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb STRANÍK, Na Straník 335	kap. 57 pobytová - ročná
Diecézna charita Žilina, Framborská 294	kap. 12 pobytová - ročná
Domov sociálnych služieb SYNNÓMIA, Moyzesova 912	kap. 23 ambulatná
Domov sociálnych služieb SYNNÓMIA, Sv. Gorazda 2977	kap. 19 pobytová - ročná
Domov sociálnych služieb SYNNÓMIA, Sv. Gorazda 2977	kap. 4 ambulatná
Domov sociálnych služieb SYNNÓMIA, Sv. Gorazda 2977	kap. 2 pobytová - týždenná
Domov sociálnych služieb SYNNÓMIA, Sv. Gorazda 2978	kap. 9 ambulatná
Domov sociálnych služieb SYNNÓMIA, Sv. Gorazda 2978	kap. 9 pobytová - ročná
Domov sociálnych služieb SYNNÓMIA, Sv. Gorazda 2978	kap. 30 pobytová - týždenná

Jedáleň

Centrum sociálnych služieb HARMÓNIA, Republiky 1045	kap. 10 ambulatná
Mesto Žilina, Lichardova 44	kap. 80 ambulatná

Mesto Žilina, Námestie J. Borodáča
ÚSMEV - zariadenie pre seniorov
ÚSMEV - zariadenie pre seniorov, Osiková

kap. 96 | ambulantná
kap. - | terénna
kap. 10 | ambulantná

Komunitné centrum § 24d zákona 448/2008

V komunitnom centre sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. h) zákona 448/2008 poskytuje základné sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školy a školského zariadenia, vykonáva preventívna aktivita, zabezpečuje záujmovú činnosť. V komunitnom centre sa vykonáva komunitná práca a komunitná rehabilitácia. Sociálnu službu v komunitnom centre možno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Mesto Žilina
Mesto Žilina, Bratislavská 8612
Mesto Žilina, Korzo 8435
Komunitné centrum, Korzo 8435/35, 01015 Žilina

neurčitý čas | terénna
kap. 15 | ambulantná
kap. 12 | ambulantná

Nízkoprahové denné centrum § 24b zákona 448/2008

V nízkoprahovom dennom centre sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), h) a i) počas dňa poskytuje sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Diecézna charita Žilina, Bratislavská 423

kap. 62 | ambulantná

Nocľaháreň § 25 zákona 448/2008

V nocľahárni sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a) a i) zákona č. 448/2008, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať, poskytuje ubytovanie poskytnutím prístrešia na účel prenocovania, sociálne poradenstvo, nevyhnutné ošatenie a obuv, utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Diecézna charita Žilina, Bratislavská 423

kap. 15 | pobytová - ročná

Opatrovateľská služba § 41 zákona 448/2008

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008 a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Opatrovateľskou službou sa poskytujú úkony podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Rozsah úkonov na základe sociálnej posudkovej činnosti určuje obec v hodinách alebo podľa jednotlivých úkonov podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Minimálny rozsah úkonov sebaobsluhy nesmie byť nižší ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008, ak sa poskytovateľ sociálnej služby s prijímateľom sociálnej služby na návrh prijímateľa sociálnej služby nedohodne inak v zmluve o poskytovaní sociálnej služby. Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, ak tento zákon neustanovuje inak, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu, ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou. Ustanovenie odseku 3 písm. b) sa nepoužije, ak fyzickej osobe vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v zdravotníckom zariadení, vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje odľahčovacia služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, sa poskytuje opatrovateľská služba v rozsahu najviac osem hodín mesačne (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Mesto Žilina

neurčitý čas | terénna

Podpora samostatného bývania § 57 zákona 448/2008

Podpora samostatného bývania je sociálna služba na podporu samostatnosti, nezávislosti a sebestačnosti fyzickej osoby zameraná najmä na pomoc pri prevádzke domácnosti, pomoc pri hospodárení s peniazmi, podporu pri organizovaní času, podporu pri zapojení sa do spoločenského a pracovného života, podporu rozvoja osobných záujmov, predchádzanie a riešenie krízových situácií, podporu spoločensky primeraného správania. V rámci podpory samostatného bývania sa okrem činností uvedených v odseku 1 poskytuje sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, vykonáva preventívna aktivita, sociálna rehabilitácia (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Agentúra podporných služieb, n. o.

neurčitý čas | terénna

Požičiavanie pomôcok § 47 zákona 448/2008

Požičiavanie pomôcok je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku. Pomôcka sa môže požičiavať fyzickým osobám uvedeným v odseku 1 na dohodnutý čas, najdlhšie do zabezpečenia pomôcky na základe verejného zdravotného poistenia, formou peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky podľa osobitného predpisu, z iných zdrojov alebo do doby trvania podmienok pre poskytnutie pomôcky. Nepriaznivý zdravotný stav podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu. Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím preukazuje odkázanosť na pomôcku posudkom vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia podľa osobitného predpisu (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Diecézna charita Žilina ;
Krajské centrum nepočujúcich ANEPS Žilina, Kálov 357

neurčitý čas | terénna
neurčitý čas | ambulantná

Prepravná služba § 42 zákona 448/2008

Prepravná služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie. Odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa odseku 1 sa preukazuje posudkom vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia podľa osobitného predpisu. Nepriaznivý zdravotný stav podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Mesto Žilina

neurčitý čas | terénna

Služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života § 32a zákona 448/2008

Služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života sa poskytuje rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, v čase prípravy na trh práce alebo v čase vykonávania aktivít spojených so vstupom alebo s návratom na trh práce, poskytovaním starostlivosti o maloleté dieťa, prípravy na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole alebo v čase vykonávania zárobkovej činnosti, poskytovaním starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šiestich rokov veku, ak je dieťaťom s nepriaznivým zdravotným stavom. V rámci služby na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, pomoc pri príprave na školské vyučovanie, výchova, zabezpečuje záujmová činnosť (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Žaneta Syrovcová

kap. 4 | ambulantná

Služba včasnej intervencie § 33 zákona 448/2008

Služba včasnej intervencie sa poskytuje dieťaťu do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývin ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa. V rámci služby včasnej intervencie sa poskytuje špecializované sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, vykonáva stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, preventívna aktivita. V rámci služby včasnej intervencie sa vykonáva komunitná rehabilitácia. Službu včasnej intervencie možno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu. Poskytovanie terénnej formy sociálnej služby má prednosť pred ambulantnou sociálnou službou. Ak terénna forma sociálnej služby nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu, poskytuje sa ambulantná sociálna služba. Miesto poskytovania služby včasnej intervencie ambulantnou sociálnou službou nemôže byť v budove zariadenia, v ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba. Zdravotné postihnutie podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Centrum včasnej intervencie Žilina, n. o., Saleziánska 2807 kap. 3 | ambulantná
Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, Ul. J. Vuruma kap. 4 | ambulantná

Sociálne poradenstvo - špecializované § 19 ods. 3 zákona 448/2008

Špecializované sociálne poradenstvo (§ 19 ods. 3 zákona č. 448/2008 Z. z.) je zistenie príčin vzniku, charakteru a rozsahu problémov fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a poskytnutie im konkrétnej odbornej pomoci. Sociálne poradenstvo možno vykonávať ambulantnou formou prostredníctvom poradní sociálneho poradenstva zriadených na tento účel a terénnou formou prostredníctvom terénnych programov (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Diecézna charita Žilina, Bratislavská 423 určitý čas | ambulantná
Krajské centrum nepočujúcich ANEPS Žilina, Kálov 357 určitý čas | ambulantná
Náruč - Pomoc deťom v kríze, Mariánske námestie 190 určitý čas | ambulantná

Sociálne poradenstvo - základné § 19 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z. z.

Základné sociálne poradenstvo (§ 19 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z. z.) je posúdenie povahy problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Základné sociálne poradenstvo je súčasťou každej sociálnej služby poskytovanej podľa tohto zákona. Sociálne poradenstvo možno vykonávať ambulantnou formou prostredníctvom poradní sociálneho poradenstva zriadených na tento účel a terénnou formou prostredníctvom terénnych programov (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Asociácia Nepočujúcich Slovenska, Kálov 357 neurčitý čas | ambulantná
Diecézna charita Žilina, Bratislavská 423 určitý čas | ambulantná

Špecializované zariadenie § 39 zákona 448/2008

V špecializovanom zariadení sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 a má zdravotné postihnutie, ktorým je najmä Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, pervazívna vývinová porucha, skleróza multiplex, schizofrénia, demencia rôzneho typu etiológie, hluchoslepota, AIDS alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa. V špecializovanom zariadení sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, záujmová činnosť, utvárajú podmienky na vzdelávanie, úschovu cenných vecí. Ak sa v špecializovanom zariadení poskytuje sociálna služba deťom, poskytuje sa im výchova. Na vzdelávanie podľa odseku 2 písm. c) prvého bodu sa neutvárajú podmienky v špecializovanom zariadení, v ktorom sa poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe. V špecializovanom zariadení sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje špecializované zariadenie ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22 zákona

č. 448/2008. V špecializovanom zariadení možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v budove zariadenia (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Detská komunita, Ambra Pietra 2656	kap. 6 ambulantná
Detská komunita, Do Stošky 232	kap. 40 ambulantná
Centrum sociálnych služieb STRANÍK, Kultúrna ulica 41	kap. 14 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb STRANÍK, Na Straník 335	kap. 40 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3107	kap. 62 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3107	kap. 23 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3116	kap. 51 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3117	kap. 14 pobytová - ročná
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3117	kap. 2 ambulantná
Centrum sociálnych služieb LÚČ, Hlboká cesta 1635	kap. 10 pobytová - ročná

Sprostredkovanie tlmočnickej služby § 45 zákona 448/2008

Sprostredkovanie tlmočnickej služby je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe so zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje tlmočnická služba podľa § 44 zákona č. 448/2008, pri vykonávaní administratívnych úkonov, vedenie databázy fyzických osôb so zdravotným postihnutím odkázaných na komunikáciu prostredníctvom tlmočenia, tlmočníkov a záujemcov o vykonávanie tejto sociálnej služby, vykonávanie základného sociálneho poradenstva a školení fyzických osôb so zdravotným postihnutím a tlmočníkov. Pomoc pri vykonávaní administratívnych úkonov je najmä príprava návrhov zmlúv o poskytovaní tlmočnickej služby medzi fyzickou osobou so zdravotným postihnutím a poskytovateľom tlmočnickej služby, vyhľadávanie tlmočníkov, sprostredkovanie stretnutia fyzickej osoby so zdravotným postihnutím s tlmočníkom, pomoc pri spracúvaní výkazov tlmočnickej služby, riešenie konfliktov vzniknutých medzi fyzickou osobou so zdravotným postihnutím a tlmočníkom v súvislosti s uzatvorenou zmluvou o poskytovaní tlmočnickej služby, zabezpečenie náhradného tlmočníka, ak tlmočník z vážnych dôvodov nemôže tlmočiť, sprostredkovanie vzdelávania fyzických osôb so zdravotným postihnutím a tlmočníkov. Sprostredkovanie tlmočnickej služby môže vykonávať poskytovateľ sociálnej služby aj prostredníctvom agentúry tlmočnickej služby zriadenej na tento účel (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Asociácia Nepočujúcich Slovenska, Kálov 357

neurčitý čas | ambulantná

Stredisko osobnej hygieny § 60 zákona 448/2008

V stredisku osobnej hygieny sa utvárajú podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny fyzickej osobe, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Diecézna charita Žilina, Bratislavská 423

určitý čas | ambulantná

Útulok § 26 zákona 448/2008

V útulku sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a) a i) zákona č. 448/2008, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať, poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, nevyhnutné ošatenie a obuv, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, záujmovú činnosť. Poskytovateľ sociálnej služby v útulku poskytuje túto sociálnu službu oddelene pre jednotlivcov a oddelene pre rodiny s dieťaťom alebo jednotlivcov s dieťaťom (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Centrum sociálnych služieb HARMÓNIA, P.O. Hviezdoslava 720

kap. 42 | pobytová - ročná

Zariadenie núdzového bývania § 29 zákona 448/2008

V zariadení núdzového bývania sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g) zákona č. 448/2008 poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv

a právom chránených záujmov, utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, záujmovú činnosť. Ak je potrebné chrániť život a zdravie fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g), zabezpečuje sa v zariadení núdzového bývania utajenie miesta jej ubytovania a jej anonymita. To platí aj vtedy, ak fyzická osoba v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g) požiada zariadenie núdzového bývania o utajenie svojej totožnosti v súvislosti s pobytom v tomto zariadení na účely ochrany jej súkromia a rodinného života. Ak je to vhodné a účelné, sociálnu službu v zariadení núdzového bývania možno poskytovať aj oddelene len pre niektorú vybranú cieľovú skupinu z fyzických osôb uvedených v § 2 ods. 2 písm. g). Zariadenie núdzového bývania môže poskytovať sociálne poradenstvo aj fyzickej osobe, ktorá spôsobila nepriaznivú sociálnu situáciu podľa § 2 ods. 2 písm. g). Sociálne poradenstvo podľa prvej vety nemožno poskytovať v objekte zariadenia, v ktorom sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g) (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Centrum sociálnych služieb LÚČ, Gazdova 484
Centrum sociálnych služieb LÚČ, Hlboká cesta 1635

kap. 12 | pobytová - ročná
kap. 12 | pobytová - ročná

Zariadenie podporovaného bývania § 34 zákona 448/2008

V zariadení podporovaného bývania sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe od 16. roku veku do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 a na dohľad, pod ktorým je schopná viesť samostatný život. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania, táto sociálna služba sa jej poskytuje aj naďalej. Dohľad na účely poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania je usmerňovanie a monitorovanie fyzickej osoby uvedenej v prvom odseku pri zabezpečovaní sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť v rámci zariadenia a základných sociálnych aktivít podľa prílohy č. 4 zákona č. 448/2008. Rozsah dohľadu poskytovaného v zariadení podporovaného bývania sa určuje v hodinách alebo súhrnom úkonov, pri ktorých fyzická osoba potrebuje dohľad. V zariadení podporovaného bývania sa okrem dohľadu poskytuje ubytovanie, sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, utvárajú podmienky na prípravu stravy, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, vykonáva sociálna rehabilitácia. Sociálna služba v zariadení podporovaného bývania sa poskytuje v bytovej budove najviac pre šesť prijímateľov sociálnej služby v jednej bytovej jednotke a dvanásť prijímateľov sociálnej služby vo viacerých bytových jednotkách so spoločným hlavným vstupom k týmto bytovým jednotkám z verejnej komunikácie (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Agentúra podporných služieb, n. o., Predmestská 1717
Centrum sociálnych služieb HARMÓNIA, P.O. Hviezdoslava 720
Centrum sociálnych služieb LÚČ, Hlboká cesta 1635

kap. 6 | pobytová - ročná
kap. 2 | pobytová - ročná
kap. 4 | pobytová - ročná

Zariadenie pre seniorov § 35 zákona 448/2008

V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008, alebo fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov. V zariadení pre seniorov sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí, zabezpečuje záujmovú činnosť. V zariadení pre seniorov sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje zariadenie pre seniorov ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22 zákona č. 448/2008. V zariadení pre seniorov možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v budove zariadenia (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Centrum sociálnych služieb HARMÓNIA, Republiky 1045
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3107
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3107
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3116
Centrum sociálnych služieb Letokruhy, Karpatská 3117
Diecézna charita Žilina, Framborská 294
Domov pomocnej ruky, n.o., Na Bárek 686

kap. 6 | pobytová - ročná
kap. 17 | pobytová - ročná
kap. 6 | pobytová - ročná
kap. 13 | pobytová - ročná
kap. 39 | pobytová - ročná
kap. 14 | pobytová - ročná
kap. 22 | pobytová - ročná

Slovenský Červený kríž, územný spolok Žilina, Moyzesova 959
ÚSMEV - zariadenie pre seniorov, Osiková

kap. 13 | pobytová - ročná
kap. 64 | pobytová - ročná

Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa § 32b zákona 448/2008

V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života poskytovaním starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, ak sa rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, pripravuje na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole, pripravuje na trh práce alebo vykonáva aktivity spojené so vstupom alebo s návratom na trh práce alebo vykonáva zárobkovú činnosť. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje starostlivosť o dieťa do troch rokov veku aj rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, ak nemôže z dôvodov podľa § 31 ods. 3 zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa sama alebo s pomocou rodiny a nie sú ďalšie dôvody, pre ktoré je potrebné v záujme dieťaťa postupovať podľa osobitného predpisu, voľné miesto nemožno obsadiť dieťaťom rodiča alebo fyzickej osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, podľa písmena a) alebo odseku 1. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, stravovanie, výchova. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa sociálna služba poskytuje do 31. augusta bezprostredne nasledujúceho po dovŕšení troch rokov veku dieťaťa. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa možno poskytovať starostlivosť najviac o 12 detí v jednej dennej miestnosti, ktorá spĺňa funkciu herne a spálne; to platí, aj ak je spáľňa stavebne oddelená od herne a deti užívajú oba tieto priestory. Počet detí podľa prvej vety možno zvýšiť najviac o tri deti, ak sa v dennej miestnosti alebo v priestoroch spálne a herne neposkytuje starostlivosť o dieťa do jedného roku veku (5.5.2022, <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Lipstar s. r. o., Bôrická cesta 1968
Mesto Žilina, Puškinova 2189
Mesto Žilina, Veľká Okružná 2132

určitý čas | ambulantná
kap. 42 | ambulantná
kap. 45 | ambulantná

V rámci mesta Žilina je potreba sociálnych služieb saturovaná veľmi dobre. Aj keď vždy budú existovať disproporcie medzi subjektívnym dopytom po týchto službách a reálnymi možnosťami, pokrytie týchto služieb v rámci územia je vyhovujúce.

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebujú, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu.

Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom,
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa,
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovaní podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb),
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb,
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v meste (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálne technickej vybavenosti, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon, a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

Vývoj cieľových skupín

Veková skupina 60 –

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
60-64	5933	5978	6022	6067	6112	6157	6201	6246	6291	6335	6380
65-69	5804	6009	6213	6418	6622	6827	7031	7235	7440	7644	7849
70-74	4291	4464	4638	4812	4985	5159	5333	5506	5680	5854	6027
75-79	2581	2644	2706	2769	2832	2895	2957	3020	3083	3146	3208
80-84	1518	1519	1521	1522	1523	1525	1526	1528	1529	1531	1532
85-89	889	898	907	916	924	933	942	951	959	968	977
90-94	336	344	352	360	368	376	384	392	400	408	415
95-99	81	85	88	92	95	99	103	106	110	113	117
100-104	8	9	11	12	14	15	17	18	20	21	23
105-109	0	0	2	2	4	4	4	4	5	5	5
60+ – pr. Index				1,022	% nárast – 60+						23,749
Abs. nárast											5092
% z celkového počtu obyvateľov - 2021											26,280
% z celkového počtu obyvateľov - 2031											30,969

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 23,749 % (vývoj je štandardný v porovnaní s väčšinou samospráv). Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnúť na 30,969 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 5 092 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov mesto už v súčasnosti zabezpečuje dobrú ponuku sociálnych služieb.

2.12 ZDRAVOTNÍCTVO

Zdravotná starostlivosť v meste Žilina je riešená na dobrej úrovni. Krajské mesto je spádovou oblasťou pre severozápadnú časť kraja a je strategickým dopravným uzlom v ponímaní Slovenska.

V oblasti zdravotníctva je najväčším zariadením v Žiline štátna Fakultná nemocnica s poliklinikou s takmer 800 lôžkami. Fakultná nemocnica poskytuje komplexnú zdravotnú starostlivosť v rámci primárnej, sekundárnej a jednodňovej ambulantnej starostlivosti pre občanov mesta a okolia. Okrem nemocnice poskytujú zdravotnú starostlivosť aj 3 neštátne polikliniky a veľké množstvo súkromných ambulancií pokrývajúcich takmer všetky lekárske odbory. V Žiline funguje letecká aj klasická záchranná služba. V meste je dostatočný počet lekární. (PHSR mesta Žilina, 2016).

Novodobé dejiny nemocnice v Žiline začali v r.1913, keď rakúsko-uhorská vláda dala súhlas na vybudovanie Uhorskej kráľovskej štátnej očnéj nemocnice. Postavili ju v priebehu jedného roka (v súčasnosti je v tejto budove očné a otorinolaryngologické oddelenie). Ďalšou historickou budovou bol kaštieľ v Bytčici, v ktorom bola umiestnená časť psychiatrického oddelenia a pre nemocnicu začal slúžiť v roku 1920 ako detská nemocnica. Začiatkom milénia bol kaštieľ nemocnici odpredaný do súkromných rúk a tak psychiatrické oddelenie bolo presťahované do priestorov LDCH v areáli nemocnice.

V 30-tych rokoch sa vybudovali chirurgicko-pôrodnický pavilón, budova prosektúry, infekčný pavilón a hospodárska budova.

V povojnových rokoch novo vzniknuté oddelenia (interné, neurologické, tuberkulózy a ďalšie) umiestnili v súkromných vilách v blízkosti nemocnice. V 50-tych rokoch nastal najväčší rozvoj nových oddelení, keď niektoré z nich boli medzi prvými v republike. Súčasný areál sa vybudoval v 60-tych a 70-tych rokoch a oddelenia sa presťahovali do účelových priestorov na to výstavbou určených.

V 80-tych rokoch boli vybudované pavilóny pre patologicko-anatomické oddelenie, rádioterapeutické a onkologické oddelenie a liečebňa pre dlhodobu chorých. Naša nemocnica vždy patrila a aj teraz patrí k významným zdravotníckym zariadeniam na Slovensku. Každá etapa budovania nemocnice bola charakterizovaná a ovplyvňovaná dobou a reagovala na spoločenské pomery a potreby. Reformy zdravotnej starostlivosti sa začali aj v žilinskej nemocnici po zásadných politických a ekonomických zmenách v roku 1989. V plnom rozsahu bola odštatnená lekárska služba, v podmienkach nemocnice v jej spádovej oblasti bola odštatnená primárna starostlivosť a následne odborná ambulantná starostlivosť. V zložitej a mnohokrát komplikovanej dobe, kedy boli odpredané so súhlasom zriaďovateľa strategicky výhodné nehnuteľnosti v areáli FNŠP Žilina, alebo v roku 2011 bolo zrušených až päť oddelení s následnou redukciou lôžok, možno konštatovať kvalitatívny rozvoj a vznik aj nových oddelení - neurochirurgia, detská ortopédia, súdne lekárstvo, klinická farmakológia, nové vysoko špecializované ambulancie – hematologické, cievnej chirurgie, plastickej chirurgie, úrazovej chirurgie, chronickej bolesti, urogynékológie, osteológie a v posledných rokoch dochádza k významnému rastu operačných výkonov v oblasti onkochirurgie a uroonkológie. Desiatky nových liečebných postupov, vyšetrovacích metód, ktoré boli zabezpečené novou modernou technikou a technológiou.

Nemocnica využila už začiatkom deväťdesiatych rokov moderný trend neinvazívnych vyšetrovacích metód, špičkovú úroveň v intenzívnej starostlivosti pri kritických stavoch na jednotkách intenzívnej starostlivosti a na oddelení anestézie a intenzívnej medicíny.

Výsledky liečby onkologických ochorení na onkologickom oddelení v spolupráci s chirurgiou, možno porovnávať s významnými pracoviskami nielen v Slovenskej republike. Na vysokej úrovni sú výkony spondylochirurgie, s dlhou tradíciou v očnom lekárstve, v chirurgii, neurológii, vnútorného lekárstva, urológii, ortopédii, ORL, novorodeneckého oddelenia a gynekológii a pôrodnictva.. Úroveň paraklinických odborov v poslednom období je tiež na vzostupe.

Každý deň navštívi areál tohto zdravotníckeho zariadenia okolo 4 000 až 5 000 pacientov. Pokrýva spádovú oblasť, ktorá žilinskú nemocnicu radí medzi tretiu najväčšiu v rámci Slovenska. Pokrýva okres Žilina, Bytča, Kysucké Nové Mesto, v niektorých odbornostiach okres Čadca a dokonca časť okresu Považská Bystrica. Jedná sa o spád viac ako 350 tis. obyvateľov.

Celoslovenskú pôsobnosť sa poskytuje obyvateľom Slovenska na oddeleniach neurochirurgie pri operáciách hlavy a chrbtice u dospelých pacientov a na pediatrickej ortopédii, kde sa vykonávajú unikátne operácie pri pokročilých deformitách detskej rýchlo rastúcej chrbtice. Do úvahy treba brať aj jej polohu, keďže leží na dopravnej križovatke ciest v turisticky aktívnej oblasti (5.5.2022, <https://www.priemyseldnes.sk/exkluzivne-rozhovory/fakultna-nemocnica-s-poliklinikou-zilina-200205>).

Nemocnica disponuje nasledujúcimi oddeleniami: Anesteziológia a intenzívna med., Centrálna sterilizácia, Centrum pre liečbu drogových závislostí, Chirurgia, Dermatovenerológia, Fyziatria, balneológia a rehabilitácia, Gastroenterológia, Gynekologicko-pôrodné odd., Hematológia, Infektologická ambulancia, Klinická a radiačná onkológia, Lekárska genetika, Liečebňa dlhodobu chorých, Neurochirurgia, Neurológia, Neonatológia, Oftalmológia, Ortopédia, Otorinolaryngológia, Patologická anatomia, Pediatria, Pediatrická ortopédia, Pneumológia a ftizeológia, Psychiatria, Rádiológia, Úrazová chirurgia, Urgentný príjem, Urológia, Vnútorné lekárstvo.

Celkový počet poskytovateľov zdravotníckych služieb v meste Žilina prezentuje nasledujúca tabuľka.

Poskytovanie zdravotníckej starostlivosti											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3
B	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
C	3	4	3	4	4	4	4	3	3	3	3
D	31	37	32	33	34	33	34	37	35	36	36
E	5	5	5	5	4	6	4	5	5	4	4
F	51	55	46	41	42	44	42	41	40	42	42
G	18	19	18	17	16	17	16	18	16	15	15

H	59	64	69	64	61	66	65	64	70	76	76
I	20	22	24	22	19	19	21	18	18	18	18
J	230	241	241	242	225	231	232	245	250	257	257
K	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
L	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

A	Polikliniky samostatné (úz. a záv.)
B	Nemocnice všeobecné a špecializované
C	Transfúziologické a hematologické oddelenia
D	Lekárne a výdajne liekov
E	Výdajne zdravotníckych pomôcok spolu
F	Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých
G	Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti
H	Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga
I	Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa
J	Samostatné ambulancie lekára špecialistu
K	Rýchla zdravotnícka pomoc
L	Liečebne, domy ošet. starost., hospice, zar. biomed.výskumu

Potreba poskytovania zdravotníckej starostlivosti pre ťažko, alebo dlhodobo chorých sa navrhuje realizovať v rámci zariadení sídiel záujmového územia. Vo sfére základnej zdravotníckej starostlivosti sa hľadajú nové prístupy optimálnejšieho zabezpečenia služieb ošetrojúceho lekára a zdravotníckych zariadení, uvažuje sa i o možnosti zriadenia súkromných ordinácií, resp. rodinných lekárov. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej techniky a personálneho obsadenia obslužných činností. Priamo v meste Žilina je počet poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti relatívne stabilizovaný. Predchádzajúce vlny pandémie však počty špecializovaných ambulancií znižujú. V roku 2021 cca. Ich bolo 257, avšak v roku 2022 dochádza k poklesu cca o 5-10%. Relatívne stabilné sú lekárne, v roku 2021 ich bolo k dispozícii 36, 42 praktických ambulancií pre dospelých a 15 pre deti a dorast. Trend poskytovania ambulantnej starostlivosti je však vplyvom nedostatku odborných lekárov a celkovo zdravotníckych zamestnancov v budúcich obdobiach výhľadovo skôr negatívny. Bez zmien v oblasti zdravotníckej politiky štátu, vzdelávania a motivácie zdravotníckych zamestnancov, bude zložitá udržať doterajšiu úroveň a dostupnosť zdravotnej starostlivosti.

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladá sa vyšší dopyt po zdravotníckych službách, nakoľko spotrebiteľmi zdravotníckych služieb sú hlavne deti nižších vekových skupín. Vyšší dopyt po službách pravdepodobne nebude vyvolaný nárastom tejto vekovej skupiny (v prípade postproduktívneho veku sa predpokladá pokles takmer vo všetkých skupinách), ale zhoršenie životných podmienok tejto skupiny, zvýšené pôsobenie stresových faktorov z dôvodu COVID - 19 a problémom na Ukrajine, zhoršením parametrov životného prostredia, či problémami spojenými s neschopnosťou uspokojiť základné životné potreby z dôvodu rozpočtovej bariéry a následnej ekonomickej deprivácie.

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0	875	871	868	864	861	858	854	851	847	844	841
1 - 4	3598	3606	3615	3623	3632	3640	3649	3657	3666	3674	3683
0 priem. Index				0,996	% nárast 0						-3,886
1 - 4 priem. Index				1,002	% nárast 1 - 4						2,362
Abs. nárast											51
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											5,482
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											5,280

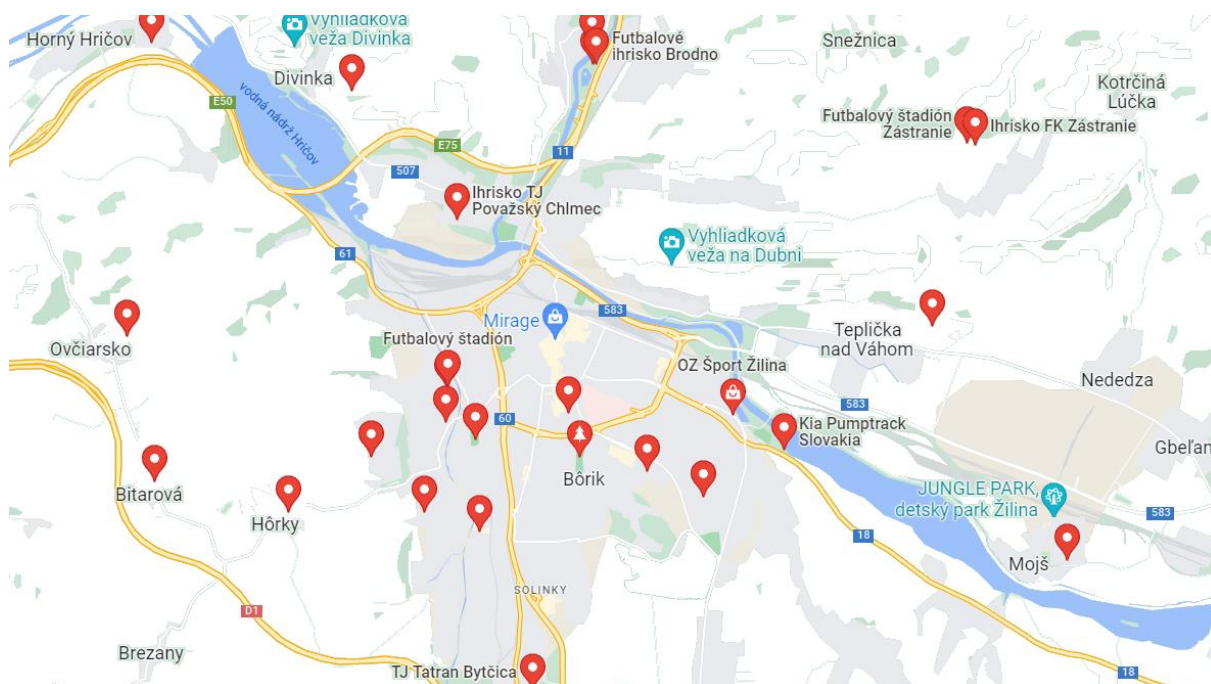
Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
60-64	5933	5978	6022	6067	6112	6157	6201	6246	6291	6335	6380
65-69	5804	6009	6213	6418	6622	6827	7031	7235	7440	7644	7849
70-74	4291	4464	4638	4812	4985	5159	5333	5506	5680	5854	6027
75-79	2581	2644	2706	2769	2832	2895	2957	3020	3083	3146	3208

80-84	1518	1519	1521	1522	1523	1525	1526	1528	1529	1531	1532
85-89	889	898	907	916	924	933	942	951	959	968	977
90-94	336	344	352	360	368	376	384	392	400	408	415
95-99	81	85	88	92	95	99	103	106	110	113	117
100-104	8	9	11	12	14	15	17	18	20	21	23
105-109	0	0	2	2	4	4	4	4	5	5	5
60+ – pr. Index	1,022 % nárast – 60+										23,749
Abs. nárast											5092
% z celkového počtu obyvateľov - 2021											26,280
% z celkového počtu obyvateľov - 2031											30,969

2.13 ŠPORT

Vrcholový šport - Žilina je mestom s dlhoročnými športovými tradíciami. Žilinskí športovci boli v minulosti a v súčasnosti sú členmi reprezentačných výberov a účastníkmi najvyšších svetových a európskych podujatí ako sú OH, MS, ME, európske a svetové poháre.

Najrozšírenejší šport v meste je futbal a dosahuje tradične výborné výsledky v najvyššej mužskej futbalovej súťaži a dobre si počína aj v medzinárodných klubových pohárových súťažiach. Mužstvo MŠK Žilina dosiahlo za posledné roky po vzniku samostatnej Slovenskej republiky 5 ligových titulov Majstrov SR. Futbal dosahuje dobré výsledky aj v žiackych, mládežníckych a ženských kategóriách (PHSR mesta Žilina, 2016).

Obrázok: Priestorové rozmiestnenie športovej infraštruktúry

Zdroj: 5.5.2022, <https://www.google.com/maps/search/%C5%A1portov%C3%A9+ihrisk%C3%A1+%C5%BEilina/@49.2285965,18.7002799,12.66z>

Ostatné tradičné kolektívne športy, ako sú basketbal a volejbal zaznamenávajú v kategóriách dospelých po úspechoch v najvyšších súťažiach spred niekoľkých rokov určitú stagnáciu. Ďalšími športmi, ktoré majú v meste zastúpenie a jednotlivci či kolektívy v nich dosahujú úspechy sú: cyklistika, horská cyklistika, vodný zjazd, vodný slalom, plávanie, vodné pólo, triatlon, florbal, futsal, hokejbal, džudo, karate, tenis, stolný tenis a iné. Šport na nižších výkonnostných úrovniach je zastúpený hlavne futbalom a futsalom.

V meste Žilina pôsobí viac ako 50 športových klubov. Na ich podporu mesto Žilina každoročne v rozpočte vyčleňuje finančné prostriedky v kapitole športové dotácie, o ktoré sa môže uchádzať každý zo športových

klubov. Vďaka presným pravidlám a koeficientom je systém nastavený tak, aby zohľadnil činnosť, základňu ako aj úspechy športovcov v meste. V meste pôsobí tiež Žilinský športový klub, ktorý je zameraný na športovcov so zdravotným postihnutím a má vynikajúce výsledky najmä v paraolympijských lyžiarskych disciplínach. Klub je tiež podporovaný mestom Žilina (PHSR mesta Žilina, 2016).

Rekreačný šport si získava medzi Žilinčanmi stále väčšiu obľubu. Mnohé športoviská a medzi nimi aj športoviská určené pre vrcholový šport, sú využívané na rekreačné športovanie (hokejové haly, futbalové ihriská, tenisové kurty, atď.). Ďalej sú využívané školské telocvične, školské športové areály, Mestská krytá plaváreň, okolie VDŽ, lesopark, rieka Váh a vodné plochy v okolí mesta, atď. Mesto Žilina je organizátorom niekoľkých významných verejných športových podujatí. Patria sem najmä Žilinčania sa bavia futbalom, Beh na Straník, Vianočný beh Žilina, Plavecká štafeta, Beh pre najmenších. V spolupráci s partnermi participuje na ďalších podujatiach verejného charakteru ako sú Streetbal proti rakovine, Žilinská 50tka, Prechod Jánošíkovým krajom, Žilinský polmaratón a pod. Relaxačné a športové aktivity za posledné roky vzrástli a to vďaka prostrediu Vodného diela Žilina, kde sú vynikajúce podmienky pre outdoorové aktivity, vrátane využitia skateparku. Od roku 2015 sa v meste Žilina na verejných priestranstvách vybudovali workoutové parky. Prirodzeným priestorom pre športovania verejnosti sú aj Park Ľudovíta Štúra, Lesopark, školské areály, ako aj cyklotrasy v bezprostrednom okolí Žiliny.

Športové objekty - prieskum, ktorý mesto Žilina uskutočnilo v roku 2015 medzi športovými klubmi, poukázal na to, že v meste absentujú športoviská, ktoré by spĺňali podmienky pre organizáciu medzinárodných súťaží či pôsobenie národných súťaží na území mesta Žilina. Taktiež sa objavujú požiadavky na športoviská pre doplnkové športy a problémom sa javí aj výška prenájmu športových objektov. Najviac využívanými priestormi pre športovú činnosť sú telocvične (až 38%) a taktiež futbalové ihriská (11%). Ako doplnkový šport využívajú športové kluby najviac atletickú dráhu (až 21%), posilňovňu a plaváreň. Samotná plaváreň (30%) sa teší najväčšiemu dopytu a záujmu, nasleduje atletická dráha (20%) a gymnastická hala, zimný štadión a posilňovňa (po 10%), čo je spôsobené tým, že práve spomínané aktivity sú časťmi kompenzačnými aktivitami (PHSR mesta Žilina, 2016). Mesto Žilina zrekonštruovalo športové areály - ORAVSKÁ, GAŠTANOVÁ, MARTINSKÁ - atletické disciplíny, futbal skatepark, basketbal, workout atď.

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovensko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávia voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hraním hier, ako je naháňačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov/>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy		muži	priemer
15-24	52		45	49
25-39	36		43	40
40-54	39		39	39
55-69	38		36	37
70+	18		48	33

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilnejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

Prognóza cieľovej skupiny

V budúcnosti je potrebné sa zamerať hlavne na potreby vekovej skupiny 30 – 40 rokov, ktorá tvorí pomerne početnú skupinu obyvateľov, avšak s nie veľmi dobrou prognózou.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
15-19	2960	2862	2764	2666	2568	2470	2372	2275	2177	2079	1981
15-19 – pr. Index				0,961	% nárast 15-19						-33,074
Abs. nárast											-979
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											3,628
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											2,312

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania – stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal ale do roku 2032 klesnúť o 33,074 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov klesnúť o 979.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
20-24	3450	3390	3310	3243	3173	3103	3033	2963	2893	2823	2753
25-29	4419	4310	4230	4185	4091	4013	3934	3856	3778	3700	3622
20-24 - pr. Index				0,978	% nárast – 20-24						-20,203
25-29 - pr. Index				0,980	% nárast 25 – 29						-18,036
Abs. nárast											-1494
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											9,644
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											7,440

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá celkový pokles o 1 494 obyvateľov. Celkovo 20,203 % pokles sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % pokles o 18,036 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
30-34	6305	6187	6069	5951	5833	5715	5597	5479	5361	5243	5125
35-39	7137	7159	7181	7202	7224	7246	7267	7289	7311	7332	7354
40-44	7530	7752	7975	8197	8420	8642	8865	9087	9310	9532	9755
30-34 - pr. Index				0,979	% nárast – 30-34						-18,715
35-39 - pr. Index				1,003	% nárast – 35-39						3,040
40-44 - pr. Index				1,026	% nárast – 40-44						29,548
Abs. nárast											1262
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											25,705
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											25,951

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú heterogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá pokles o 18,715 %. Nárast sa predpokladá v skupine od 40 – 44 rokov o vyše 29 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine stúpnuť o 1 262. Kým v roku 2022 sa predpokladá celkový podiel na 25,705 %, do roku 2032 by tento podiel mal stúpnuť na 25,951 %.

2.14 KULTÚRA

V Žiline pôsobí v kultúrnom dani množstvo organizácií a inštitúcií. V Žiline pôsobia kultúrne telesá, ktoré dosiahli mnohé významné úspechy na domácich a zahraničných súťažiach či prehliadkach. Spomenúť treba Štátny komorný orchester v Žiline, ktorý s pozoruhodnými úspechmi reprezentuje Slovensko nielen v Európe, ale aj mimo nej. Žilinský miešaný zbor má množstvo ocenení z najrenomovanejších súťaží v zborovom speve a je

organizátorom festivalu VOCE MAGNA. Mesto v roku 2015 začalo rekonštrukciu Rosenfeldovho paláca, ktorú dokončilo v roku 2016. Financie na rekonštrukciu boli zo štrukturálnych fondov EÚ a Nórskeho fondu. V priestoroch sa nachádzajú výstavné priestory (prevažne žilinských výtvarných umelcov) pre stále, ako aj putovné výstavy, stála výstava divadelných bábok v podkroví a info centrum. Taktiež poskytuje reprezentačné priestory Mesta Žilina pri prijatí významných domácich a zahraničných návštevníkov, a slúži aj ako obradná miestnosť pre svadby.

Na území mesta Žilina sa nachádzajú kultúrne organizácie viacerých zriaďovateľov:

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky: Dom umenia Fatra - Štátny komorný orchester Žilina.

Žilinský samosprávny kraj: Žilinská knižnica, Regionálne osvetové stredisko v Makovického dome, Hvezdáreň v Žiline, Považská galéria umenia, Považské múzeum v Žiline, Bábkové divadlo Žilina

Mesto Žilina: Mestské divadlo Žilina, Mestská knižnica Žilina, súbory Rozsutec a Fatranka.

Mesto Žilina vlastní niekoľko kultúrnych domov v mestských častiach, ktoré prenajíma miestnym subjektom na kultúrne a iné účely (PHSR mesta Žilina, 2016).

Na podporu kultúry je v meste vytvorený grantový systém pre oblasť kultúry, mesto sa zapája do projektov v rámci Nadácie KIA, ako aj do projektov v rámci štrukturálnych fondov. Od roku 2015 je členom pracovnej skupiny pre vytvorenie Krajského kreatívneho centra v rámci programu RIUS. Projekt je zameraný na podporu rozvoja kreatívneho priemyslu v kraji (PHSR mesta Žilina, 2016).

Knižnice

V meste Žilina sa nachádza celkovo 41 knižníc. Knižničný fond činí cca 271 238 knižných titulov. Najvýznamnejšími knižnicami sú Krajská knižnica v Žiline (Antona Bernoláka 47) a Univerzitná knižnica Žilinskej univerzity v Žiline (Ulica vysokoškolákov 24), ktorá ale už nepatrí medzi verejné knižnice. Celkovo sa v meste nachádzajú 2 verejné knižnice, 8 špeciálnych knižníc, 1 akademická a 30 školských knižníc.

Knižnice verejné	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilina	310 566	308 651	309 730	311 172	297 603	283 404	288 904	282 709	288 388	270 566	271 238

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Mestská knižnica Žilina (ďalej len „MKŽ“) je príspevková organizácia, ktorej zriaďovateľom je mesto Žilina. Knižnica bola zriadená Uznesením Mestského zastupiteľstva v Žiline č. 136/2021 zo dňa 29.06.2021 a vznikla k 07.07.2021. MKŽ zabezpečuje poskytovanie knižničných služieb pre obyvateľov mesta v šiestich pobočkách, a to Vlčince, Hájik, Solinky, Bytčica, Strážov, Trnové, ktoré do 30.06.2021 pôsobili ako pobočky Krajskej knižnice v Žiline. Pobočka Vlčince je zároveň aj sídlom MKŽ a predstavuje jej „centrálnu pobočku“. Zriadenie MKŽ, ktorá prevzala a zastrelila činnosť vyššie uvedených pobočiek, sa stalo nielen prínosom pre samotných používateľov knižničných služieb, ale i nepochybnou a nenahradiiteľnou súčasťou verejného a kultúrneho života v meste, a to i napriek skutočnosti, že v prvých mesiacoch svojej existencie bola činnosť MKŽ výrazne poznamenaná pandémiou ochorenia COVID-19 a s ňou súvisiacimi opatreniami zameranými na ochranu verejného zdravia. Všetkým pobočkám od začatia činnosti MKŽ sa venuje zvýšená pozornosť a starostlivosť, najmä v podobe atraktívneho priestoru a ich prispôbenia dnešnej dobe a potrebám používateľov, ako i starostlivosť o knižničný fond. MKŽ poskytuje základné knižnično-informačné služby (výpožička a vrátenie knižničných dokumentov) i doplnkové knižnično-informačné služby (odloženie a rezervácia knižničných dokumentov, kopírovanie a skenovanie dokumentov) s využitím knižnično-informačného systému Tritius. Uvoľnenie opatrení zameraných na ochranu verejného zdravia v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 umožnilo MKŽ začať s realizáciou množstva podujatí zameraných na podporu čitateľskej gramotnosti, besied, vzdelávacích a kultúrnych podujatí.

Krajská knižnica v Žiline poskytuje bežné knižnično-informačné služby, vypracovanie rešerší, zabezpečuje MVS a umožňuje aj rezervácie knižničných dokumentov. Knižnica je kontaktným miestom Úradu priemyselného vlastníctva SR. Knižnica poskytuje prezenčné aj absenčné výpožičky čítačiek elektronických kníh prostredníctvom spolupráce s platformou eReading.cz. Ako pracovisko regionálnej bibliografie Krajská knižnica v Žiline dokumentuje okresy Žilina a Bytča a takisto metodicky koordinuje regionálne knižnice v Žilinskom samosprávnom kraji. Krajská knižnica v Žiline realizuje bohatú klubovú činnosť, podujatia pre deti a mládež a tiež podujatia pre seniorov. V knižnici od roku 2007 pôsobí Britské centrum, založené v spolupráci s organizáciou British Council. Britské centrum je zamerané na zlepšovanie vzťahov medzi obyvateľmi Slovenska a Spojeného kráľovstva. Zároveň podporuje vzdelávanie v anglickom jazyku, organizuje prednášky a literárne besedy a poskytuje poradenstvo v otázkach vzdelávania sa. Britské centrum disponuje vlastným knižničným fondom, ktorý obsahuje prevažne dokumenty v anglickom jazyku, napr. jazykovedné diela, klasickú i súčasnú anglickú beletriu, periodiká a ďalšie informačné materiály.[6] (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Krajsk%C3%A1_kni%C5%BE_nica_v_%C5%BDiline).

Univerzitná knižnica Žilinskej univerzity v Žiline (UK ŽU) je ústredným, koordinačným a poradenským pracoviskom Žilinskej univerzity v Žiline. Hlavnou úlohou UK ŽU je spracovať univerzitný elektronický knižnično-informačný systém, získavať, odborne spracúvať, uchovávať, ochraňovať a sprístupňovať domáce a zahraničné, vedecké a odborné informačné dokumenty bez ohľadu na ich formu. Univerzitná knižnica zamestnáva celkovo 19 zamestnancov. UK ŽU celkovo disponuje s približne 210 000 knižničnými jednotkami a s celkovým počtom dochádzajúcich periodík 201. UK ŽU používa knižnično-informačný systém DaWinci (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Univerzitn%C3%A1_kni%C5%BE_nica_%C5%BDilinskej_univerzity_v_%C5%BDiline).

Divadlá

Mesto Žilina ako jedno z mála miest na Slovensku prevádzkuje činnosť Mestského divadla s činohrou s dennými predstaveniami. Bolo založené bolo založené 1.1.1992 ako prvé neštátne repertoárové divadlo na Slovensku. Počas rokov 1995 – 1996 bolo tvorené dvoma zložkami: Činohrou Mestského divadla Žilina a Divadlom MAJÁK (scénou určenou pre deti a mládež). Z dôvodu rekonštrukcie bola umelecká činnosť divadla v rokoch 1999 – 2003 pozastavená a od decembra 2003 pôsobí pod svojou súčasnou identitou – prevažne autorské hry. V roku 2015 navštívilo predstavenie MD v Žiline 40 546 divákov. Súčasťou MD sú FS Rozsutec a DH Fatranka (PHSR mesta Žilina, 2016).

Divadlo sa nachádza na ulici Horný val a 27. marca 2010 tu bola prezentovaná svetová trofej FIFA. Na Kuzmányho ulici sídli ďalšia kultúrna a umelecká organizácia – Bábkové divadlo. Je to repertoárové divadlo so stálym súborom, ktorého hlavným predmetom činnosti je vytváranie podmienok na vznik a šírenie bábkarskej a alternatívnej divadelnej tvorby pre deti a mládež. Bábkové divadlo v Žiline patrí medzi najkrajšie na Slovensku (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Divadlá (počet a kapacita)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Divadlá	4	4	5	5	3	3	3	3	4	3	3
Sedadlá v divadlách	832	832	822	742	737	709	681	653	730	597	569

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Mestské divadlo Žilina je mestské divadelné teleso financované bez podpory dotácií štátu. Čoby príspevková organizácia príslušného mesta patrí do takzvanej skupiny samosprávnych divadiel zriaďovaných orgánmi samosprávy, vyššími územnými celkami alebo mestskými zastupiteľstvami. Bolo založené 1. januára 1992 ako prvé neštátne repertoárové divadlo na Slovensku so sídlom v Žiline. V rokoch 1995 až 1996 bolo tvorené dvoma samostatnými zložkami, a to Činohrou Mestského divadla Žilina a scénou určenou pre deti a mládež – Divadlom pre deti a mládež Maják. Po zrušení profesionálneho súboru činohernú úlohu divadla postupne prevzalo pôvodne ochotnícke zoskupenie, Divadlo pre deti a mládež MAJÁK. V období od roku 1999 až 2003 sa uskutočnila rozsiahla rekonštrukcia budovy divadla. Odo dňa svojho znovuoživenia 19. decembra 2003 prestalo Divadlo pre deti a mládež Maják oficiálne používať svoj názov a začalo pôsobiť pod hlavičkou Mestského divadla Žilina a pod skratkou MD Žilina (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Mestsk_%C3%A9_divadlo_%C5%BDilina). Mestské divadlo Žilina je kultúrnou a umeleckou organizáciou financovanou Mestom Žilina. Je profesionálnym

repertoárovým divadlom so stálym umeleckým súborom, ktorého hlavným predmetom činnosti je tvorba a produkcia divadelných inscenácií. Hlavným poslaním Mestského divadla Žilina je prinášať divadelné, kultúrne a umelecké produkcie v najvyššej umeleckej kvalite, rozvíjať a obohacovať prostredníctvom divadelného umenia život Žilinčanov, s presahom v rámci slovenského a medzinárodného kontextu. Mestské divadlo Žilina sa vo svojom umelecko-dramaturgickom smerovaní snaží zasiahnuť všetky segmenty diváka mesta Žilina a jeho okolia. Už niekoľko sezón sa dramaturgia Mestského divadla Žilina programovo orientuje na súčasné texty uvádzané v slovenskej premiére, nové dramatizácie a pôvodnú súčasnú slovenskú drámu. Cieľená programová štruktúra, výrazne zameraná na texty súčasnej slovenskej a svetovej drámy, je v takejto sústredenej miere na Slovensku neobvyklá. Žilinské divadlo je zrejme jediné z profesionálnych divadiel, ktorého dramaturgia dlhodobo uvádza diela súčasných svetových a slovenských autorov a zároveň sprístupňuje mladým a začínajúcim slovenským talentom, umelcom, profesionálnu divadelnú scénu na ich sebaaprezentáciu. Otvára zaujímavú možnosť konfrontácie súčasnej svetovej tvorby a pôvodnej slovenskej tvorby. Naznačuje smer, ktorým sa ubera slovenská divadelná tvorba a aká je jeho podoba, ktorú spoluvytvára tiež svojou jedinečnosťou, pravosťou a hodnovernosťou nová generácia mladých divadelných umelcov, ktorým Mestské divadlo Žilina vychádza svojou dramaturgiou a programovým zameraním v ústrety. Mestské divadlo Žilina zastrešuje činnosť Folklórneho súboru Rozsutec, Dychovej hudby Fatranka a Rosenfeldovho paláca (20.7.2022, https://www.divadlozilina.eu/docs/1650535241_0.pdf).

Bábkové divadlo Žilina (skrátka BDŽ) je kultúrna a umelecká ustanovizeň, profesionálne, repertoárové divadlo so stálym umeleckým súborom, ktorej hlavným predmetom činnosti je utváranie podmienok na vznik a šírenie bábkarskej tvorby pre deti, mládež a dospelého diváka. Sídli v Žiline na ulici Kuzmányho a jeho zriaďovateľom je Žilinský samosprávny kraj. BDŽ je najstaršie profesionálne divadlo pre deti a mládež na Slovensku (založené 1. septembra 1950 pod názvom Bábková scéna Krajského divadla pracujúcich, od 1. apríla 1961 nesie názov Bábkové divadlo Žilina). Od roku 2008 organizuje každé dva roky festival slovenských profesionálnych bábkových divadiel Bábková Žilina - Živý festival a v spolupráci s Národným osvetovým centrom súťaž pôvodných dramatických textov pre deti a mládež Artúr (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/B%C3%A1bkov%C3%A9_divadlo_%C5%BDilina).

Kiná

V súčasnosti je v meste viacero kinosál v OC Mirage a v ZOC Max. Kino Ster Century Cinemas Žilina sa nachádza v obchodnom centre Mirage Shopping Center priamo v centre mesta, medzi Hlinkovým námestím a Farskými schodmi na hranici pamiatkovej zóny. V blízkosti OC je autobusová a železničná stanica a zastávky MHD. Kino disponuje štyrmi klimatizovanými sálami, z ktorých dve majú zariadenie na 3D projekciu, a ďalšie dve na 2D projekciu (sála číslo 3 bola digitalizovaná s príspevkom od AVF.). Vo všetkých sálach je možné premietiť so zvukom Dolby Surround 7.1. Kapacita kina je 486 sedadiel (5.5.2022, <https://zilina.stercentury.sk/klient-3/kino-17/stranka-114>).

Kiná	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kiná stále	4	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3
Sedadlá v kinách stálych	1 781	1 601	1 602	1 467	1 476	1 461	1 591	1 478	1 478	1 484	1 484
Premietacie sály	2	11	11	10	11	10	11	11	11	11	11

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Múzeá a galérie

V meste Žilina sa nachádza 5 múzeí a 1 galéria. Považská galéria umenia vystavuje umelecké diela autorov z okolia Žiliny, ale aj zo zahraničia a je tu stála expozícia diel Vincenta Hložníka. Považské múzeum v Žiline má sídlo v Budatínskom zámku, kde má zároveň expozície z dejín Žiliny, z archeológie, ale aj ojedinelú drotársku expozíciu. Ďalšie expozície sú na hrade Strečno, v Sobášnom paláci v Bytči, v Terchovej a objekty ľudovej architektúry sa nachádzajú v rázovitej obci Čičmany. Súčasťou Považskej galérie umenia je aj: Múzeum židovskej kultúry, expozícia judaík, Múzeum Alexandra Lombardiniho, Galéria M locus arte Žilina, Mariánske

nám. 10, Galéria ± 0,0 Žilina, Mydlárska 1, Galéria na Hornom vale (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Múzeá a galérie											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Múzeá	7	7	5	6	3	7	9	8	8	8	8
Galérie	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Považská galéria umenia je galéria v Žiline na Námestí A. Hlinku. Vznikla v roku 1976 osamostatnením sa od Považského múzea. Výstavy sú obsahovo zamerané na súčasné umenie. Na budove je pamätná tabuľa, ktorá pripomína konanie výstavy maliarov v roku 1903. V roku 2008 budova prešla rekonštrukciou, ktorá riešila dispozíciu podkrovia, strechy a úpravu vonkajšej fasády (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Pova%C5%BESk%C3%A1_gal%C3%A9ria_umenia).

Pravidelné podujatia

Mesto Žilina usporadúva každý rok Staromestské slávnosti, ktoré sa stali najväčšou prehliadkou kultúry v našom meste. Predstavujú sa na nich spomenuté súbory i hostia zo Slovenska a zo zahraničia, organizujú sa aj rôzne výstavy a súťaže. Ďalšími väčšími akciami, ktoré mesto usporadúva sú: Carneval Slovakia Žilina, ktorý sa koná pri príležitosti fašiangov, ďalej to je Stredoveký deň, Kultúrne leto, Žilinský deň zdravia, Mikuláš v meste, Bavme sa varením so Žilinskými kuchármi, Záverečná, Tradičné Vianočné trhy, International jazz contest a pod. Mesto Žilina úzko spolupracuje s kultúrnymi organizáciami pôsobiace v meste, je partnerom viacerých festivalov – Fest Anča, KIOSK, Hudba sveta, Allegretto, Bratislavské jazzové dni v Žiline, Literárny festival, Hory a mesto, Vysoké hory, Forum Musica či Jánošíkova dni. Na podporu zachovania kultúrneho dedičstva sa počas roka organizujú podujatia, kde môžu remeselníci prezentovať svoje umenie. Už tradičným podujatím sú Remeselné dielne, Tradičné remeslá a Staromestské slávnosti (PHRSR, 2016).

Folklorne súbory, cirkev a spolky

V meste Žilina sa nachádza Dom umenia Fatra, kde sa konajú pravidelné hudobné podujatia. V Žiline pôsobia folklórne súbory Rozsutec, Stavbár a Odborárík, ako aj Žilinský miešaný zbor. Na celom Slovensku i v zahraničí je známy žilinský Štátny komorný orchester. Je to jediný orchester „mozartovského typu“ na Slovensku, vznikol roku 1974 v Žiline a vystupoval v mnohých krajinách, odkiaľ si priniesol významné ocenenia. Vytvoril mnoho nahrávok s dielami Vivaldiho, Telemanna, Mozarta, Haydna, Hummela, Verdiho, Respighiho, Martinů, Antonína Dvořáka, J. Straussa, a mnohých českých a slovenských skladateľov. Spolupracoval s hudobnými vydavateľstvami Opus, Donau, Naxos, Brilliant Classics, BMG a iné. V meste pôsobia aj rockové skupiny, ako Aya a Arzén (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Pamiatky

Historické jadro Žiliny je mestskou pamiatkovou rezerváciou. Centrom mesta je štvorcové Mariánske námestie s arkádami po celom obvode a dvomi prilahlými ulicami, ktoré sa začalo formovať v 12. storočí. Na námestí sa nachádza Kostol Obrátenia svätého Pavla s kláštorom, stará budova radnice so zvonkohrou a baroková socha Nepoškvrnenej Panny Márie (Immaculata) z roku 1738, ktorá stojí uprostred námestia. Vybudovaná bola na počesť ukončenia rekatolizácie v meste. Neďaleko námestia stojí Katedrála Najsvätejšej Trojice, vedľa neho Burianova veža. Medzi ďalšie pamiatky patria: Budatínsky zámok, hrad na sútoku riek Váh a Kysuca v správe Považského múzea, Rímskokatolícky drevený kostol sv. Juraja v mestskej časti Trnové (jeden z mála drevených kostolov mimo východného Slovenska), Kostol sv. Štefana Kráľa v časti Rudiny na Závodskej ulici je najstaršia architektonická pamiatka v Žiline. Kostol sv. Barbory (Františkánsky kostol) z rokov 1723 – 1730 na ulici J. M. Hurbana s mimoriadne cenným barokovým vybavením. Evanjelický kostol na ulici Martina Rázusa bol postavený v rokoch 1935 – 1936 a stavbu projektoval nestor slovenských architektov Michal Milan Harminec. Ortodoxná synagóga na Dlabačovej ulici s expozíciou Múzea židovskej kultúry. Neologická synagóga na ulici J. M. Hurbana od významného architekta moderny, prof. dr. Petra Behrensa (5.5.2022, <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>).

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka temer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobu vyrovnaný záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobu stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobu zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkovou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti a pod. Akými metódami to prepočítať je iná otázka, či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz a pod. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie a s experimentom „kultúrnych poukazov“ zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií rozšíriť systém permanentiek, rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov) uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku, last minute zľavy, na očakávanú nevyužitú ponuku zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom), zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení, podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpočítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky, radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3), radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.), významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Prognóza cieľovej skupiny

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
30-34	6305	6187	6069	5951	5833	5715	5597	5479	5361	5243	5125
35-39	7137	7159	7181	7202	7224	7246	7267	7289	7311	7332	7354
40-44	7530	7752	7975	8197	8420	8642	8865	9087	9310	9532	9755
30-34 - pr. Index				0,979	% nárast – 30-34						-18,715
35-39 - pr. Index				1,003	% nárast – 35-39						3,040
40-44 - pr. Index				1,026	% nárast – 40-44						29,548
Abs. nárast											1262

% z celkového počtu obyvateľov - 2022	25,705
% z celkového počtu obyvateľov - 2032	25,951

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú heterogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá pokles o 18,715 %. Nárast sa predpokladá v skupine od 40 – 44 rokov o vyše 29 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine stúpnuť o 1 262. Kým v roku 2022 sa predpokladá celkový podiel na 25,705 %, do roku 2032 by tento podiel mal stúpnuť na 25,951 %.

Veková skupina 60+

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
60-64	5933	5978	6022	6067	6112	6157	6201	6246	6291	6335	6380
65-69	5804	6009	6213	6418	6622	6827	7031	7235	7440	7644	7849
70-74	4291	4464	4638	4812	4985	5159	5333	5506	5680	5854	6027
75-79	2581	2644	2706	2769	2832	2895	2957	3020	3083	3146	3208
80-84	1518	1519	1521	1522	1523	1525	1526	1528	1529	1531	1532
85-89	889	898	907	916	924	933	942	951	959	968	977
90-94	336	344	352	360	368	376	384	392	400	408	415
95-99	81	85	88	92	95	99	103	106	110	113	117
100-104	8	9	11	12	14	15	17	18	20	21	23
105-109	0	0	2	2	4	4	4	4	5	5	5
60+ – pr. Index				1,022	% nárast – 60+						23,749
Abs. nárast											5092
% z celkového počtu obyvateľov - 2021											26,280
% z celkového počtu obyvateľov - 2031											30,969

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 23,749 % (vývoj je štandardný v porovnaní s väčšinou samospráv). Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 30,969 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 5092 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov mesto už v súčasnosti zabezpečuje dobrú ponuku sociálnych služieb.

2.15 UBYTOVACIE ZARIADENIA

V centre Žiliny, jej okrajových častiach, ako aj v kúpeľnom meste Rajecké Teplice možno nájsť dostatok možností na ubytovanie a zmysluplné využitie voľného času. Výhodou Žiliny ako krajského mesta je to, že využíva svoj kultúrno-historický potenciál. Je zároveň dopravným uzlom. V jej blízkosti sa nachádza niekoľko výnimočných turistických atrakcií i termálne pramene.

Návštevníci majú k dispozícii širokú ponuku ubytovania. Návštevníci, vyhľadávajúci vysoko kvalitné služby, majú k dispozícii niekoľko štvorhviezdičkových hotelov. V Žiline sú to Dubná Skala, Holiday Inn a Polom, v Rajeckých Tepliciach hotely Aphrodite a Diplomat. Nasleduje široký výber zo siete trojhviezdičkových hotelov. Spomenúť môžeme žilinské hotely Slovakia, Grand, Galileo, Slovan, George, Luna, Econo hotel, Boss. V Rajeckých Tepliciach si môžete vybrať z ponuky trojhviezdičkových hotelov Skalka, Villa Flóra, Laura, Veľká Fatra a Malá Fatra. Kvalitné služby je možné nájsť aj v dvojhviezdičkových hoteloch. V Žiline možno spomenúť Bôrik a Garni. Okrem rozvetvenej hotelovej siete si možno vybrať aj z ponuky penziónov. V Žiline sú to trojhviezdičkové penzióny Central park, Kamélia, Vix, Rákoczi, dvojhviezdičkové Junior, Villa Budatín, Bánová, jednohviezdičkové A Club, Pars a U Jakuba. V Rajeckých Tepliciach máte k dispozícii služby penziónov Vila Milica, Vila Viktória, Antik, Daniela, Luna a ďalších. Takisto je možné vybrať ubytovanie v súkromí, ktoré ponúkajú vo viacerých domoch. Viacero možností je aj v prípade, ak sa návštevník rozhodne využiť služby niektorej zo žilinských ubytovní (10.9.2022, <http://www.tikzilina.eu/ubytovanie/>). Medzi najvýznamnejšie ubytovacie zariadenia patria:

Palace Hotel Polom - exkluzívny BEST WESTERN PLUS Palace Hotel Polom**** je vstupnou bránou do centra mesta. Hotel púta pozornosť nielen svojím historickým vzhľadom, ale aj históriou. Hotel ponúka 70 nadštandardných jedno a dvojlôžkových plne klimatizovaných izieb a 3 elegantné apartmány.

Boutique Hotel Dubná Skala - Hotel Dubná Skala sa nachádza v historickom centre Žiliny. Je to jediný hotel s prívlastkom „boutique“ v Žilinskom kraji. Nájdete tu exkluzívne prostredie vytvorené pomocou jedinečného dizajnu, decentného luxusu a komornej atmosféry. Hotel sídli v historickej budove s vlastným parkoviskom.

Hotel Holiday Inn - moderný štvorhviezdičkový hotel v blízkosti centra mesta. Hotel poskytuje svojim zákazníkom pohodlie v komfortne zariadených izbách v troch kategóriách – štandard, executive a štúdio.

Penzión Pars je situovaný v historickom objekte železničnej kolónie neďaleko autobusovej a železničnej stanice v Žiline. Budova penziónu prešla kompletnou rekonštrukciou, pričom sa ponechala pôvodná a penziónu príznačná podoba fasády.

Hotel Villa Nečas je členom Asociácie historických hotelov Slovenska. Ide o skupinu hotelov, zámkov a kaštieľov, ktoré predstavujú stelesnenie tradície a histórie, ktorú svojím pokrytím ponúka celá krajina a ľudia vo forme svojej pohostinnosti a výnimočnosti s dôrazom na jedinečný zážitok.

Hotel Grand sa nachádza priamo v historickom centre Žiliny. Hotel bol prvýkrát otvorený v roku 1910 pod názvom Hotel Centrál. V roku 2004 bola budova aj interiér hotela kompletne rekonštruovaná za účelom zvýšenia kvality ubytovania.

Penzión Central Park *** sa nachádza priamo v centre mesta Žilina v blízkosti najstaršieho mestského parku. Po vstupe do znovu zrekonštruovanej vily so secesnými prvkami sa ocitnete v moderne zariadenom interiéri. Návštevníkom je garantovaný pobyt v príjemnom a pokojnom prostredí.

Garni** Hotel v Žiline sa nachádza na hlavnom ťahu Bratislava - Žilina. Svojím charakterom a rozsahom služieb sa radí medzi hotely poskytujúce služby obchodnej klientele. Ubytovanie poskytuje v 35 izbách vrátane 4 apartmánov. Celková kapacita je 77 lôžok. 1 izba je zariadená pre imobilného návštevníka (10.9.2022, <http://www.tikzilina.eu/ubytovanie/>).

2.16 STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Okrem prírodných a kultúrnych podmienok sú pre rozvoj cestovného ruchu v meste Žilina a okolia dôležité aj predpoklady vo forme ubytovacích a stravovacích možností. Práve ubytovacie zariadenia ponúkajú návštevníkom spravidla aj možnosť stravovania. Návštevníci Žiliny, ktorým záleží na kvalitných jedlách pripravených z čerstvých a kvalitných surovín, si môžu vybrať z ponuky žilinských štvorhviezdičkových hotelov. Reštaurácie týchto podnikov sa orientujú na kvalitnú gastronómiu. Pri nákupe surovín často využívajú regionálnych dodávateľov a sezónne produkty. Za touto ponukou nezaostávajú ani niektoré žilinské reštaurácie. Stravovacie služby poskytujú aj ďalšie hotely a penzióny v Žiline a v Rajeckých Tepliciach.

Po viacerých zmenách sa sieť reštauračných zariadení postupne stabilizuje, niektoré podniky už stavajú na dlhoročnej tradícii a špecifických službách. Najviac gastronomických zariadení možno nájsť v meste Žilina, nasledujú Rajecké Teplice. Niekoľko možností na stravovanie majú aj obce v okolí Žiliny. Ponuka a orientácia podnikov je široká, od tradičných slovenských jedál až po exotické špeciality. To isté platí aj o zaradení jednotlivých reštaurácií. Od podnikov poskytujúcich luxusné prostredie a prvotriedne služby až po takzvané ľudové jedálne. So špecifickou gastronómiou spojenou s regiónom Horné Považie sa možno zoznámiť aj na vybraných kultúrno-spoločenských podujatiach, ktoré organizuje mesto Žilina – Stredoveký deň, Staromestské slávnosti, Vianočné trhy a ďalšie (10.9.2022, <http://www.tikzilina.eu/gastronomia/>). Medzi najznámejšie reštauračné zariadenia patria:

Reštaurácia Villa Nečas získala ocenenie Najlepšia reštaurácia v Žilinskom kraji 2014. Výbornú gastronómiu si môže návštevník vychutnať v reštaurácii alebo v podzemnej vinotéke s pôvodným klenbovým stropom. Vinotéka, vďaka jej rozlohe, dispozičnému usporiadaniu a technickému vybaveniu, je využívaná najmä na súkromné, firemné a rodinné podujatia alebo na ochutnávku vín. Ponuka jedál je v súlade s najnovšími trendmi v gastronómii a ponukou sezónnych potravín. V reštaurácii sa podáva obedové menu obľúbenou bufetovou formou s veľkým výberom zeleninových šalátov a hlavných chodov. Reštaurácia sa pýši aj ďalšími významnými oceneniami, ako napríklad zlatou medailou LIVE COOKING Danubius Gastro 2013 či striebornou medailou POÉZIA V KUCHYNI Danubius Gastro 2013.

Reštaurácia Hotela Dubná Skala je obľúbená vďaka kreatívnej zážitkovej gastronómii. Získala už niekoľko prestížnych ocenení. Nachádza sa v príjemných klenbových priestoroch s celkovou kapacitou 68 miest. Na každú sezónu pripravuje á la carte menu, v ktorom dominujú ingrediencie typické pre dané obdobie. Jedálny lístok vychádza z talianskej a francúzskej kuchyne, nájdete v ňom ľahko stráviteľné jedlá pripravované vždy z čerstvých sezónnych surovín. Nechýba ani príprava jedál priamo pri stole, domáci chlieb či čokoládové bonbóny.

Trattoria je jedna z najlepších reštaurácií v Žiline, v ktorej si návštevník môže pochutiť nielen na talianskych špecialitách, ale aj na medzinárodnej a slovenskej kuchyni. Reštaurácia ponúka rôzne predjedlá, mäsité aj bezmäsité jedlá, šaláty, cestoviny a pizzu, avšak najznámejšia je svojimi grilovanými špecialitami. Kapacita reštaurácie je 120 miest, čo umožňuje v reštaurácii uskutočniť aj menšie alebo stredne veľké spoločenské, firemné alebo rodinné oslavy. Za reštauráciou sa nachádza terasa s kapacitou ďalších 120 miest.

Pizzeria Vulcano - ponúka svojim návštevníkom špeciality tirolskej, talianskej a nemeckej kuchyne.

Reštaurácia Pivárska Bašta RMUT ponúka v atraktívnom prostredí výber najlepších jedál slovenskej i zahraničnej kuchyne v dokonalej súhre s ponukou skvelých nepasterizovaných pív malých nezávislých českých pivovarov.

Reštaurácia Restaurant O2 nachádzajúca sa v centre mesta ponúka svojim návštevníkom okrem špecialít medzinárodnej kuchyne aj tradičné slovenské jedlá. Počas pracovných dní reštaurácia ponúka denné menu hotových jedál a minútkové jedlá. Celá reštaurácia je nefajčiarska s bezbariérovým prístupom.

WEGA Restaurant moderne zariadená reštaurácia v centre Žiliny ponúka možnosť vychutnať si špeciality svojej kuchyne nielen v reštaurácii, ale aj s dovozom priamo domov. Vzhľadom na iné reštaurácie, ktoré ponúkajú aj donáškovú službu, reštaurácia Wega ponúka exkluzívnejšie menu.

Reštaurácia VIX táto štýlová reštaurácia sa nachádza v blízkosti historického centra. Reštaurácia ponúka variabilné priestory na organizáciu firemných akcií, porady a obchodné prezentácie, rôzne školenia, bankety, semináre a konferencie alebo rodinné stretnutia.

Pizzeria Carolina nachádzajúca sa v blízkosti železničnej stanice ponúka svojim návštevníkom široký výber pizze a cestovín (10.9.2022, <http://www.tikzilina.eu/gastronomia/>).

2.17 CESTOVNÝ RUCH

Mesto Žilina a jeho okolie má predpoklady pre úspešný rozvoj cestovného ruchu, na medzinárodnej, národnej, ale aj prímestskej úrovni rekreácie. Rozvoj cestovného ruchu a turistiky je definovaný celkovou ponukou základných, ale aj doplnkových služieb skladaných do jedného integrovaného celku.

Žilina patrí medzi jedno z najkrajších miest na Slovensku vďaka svojej bohatej histórii či pestrým prírodným a kultúrnym bohatstvom v nadväznosti na okolité regióny - napr. Kysuce. Nachádza sa v severnej časti Slovenska v blízkosti styku hraníc dvoch ďalších štátov - Českej republiky a Poľska, v obklopení Národného parku Malá Fatra, CHKO Strážovské vrchy a ostatných chránených území.

Hlavné nosné formy CR sú:

Horská turistika

Horská turistika v blízkosti mesta Žilina sa viaže primárne na oblasť Malej Fatry a Strážovských vrchov.

Medzi najatraktívnejšie turistické trasy patria:

Hrebeňovka Malej Fatry

Snáď najatraktívnejším turistickým zážitkom v Malej Fatre je prechod vrcholového hrebeňa. Táto niekoľkodenná túra patrí svojim charakterom, v ktorom sa striedajú lúčne (hôľne), skalné, kosodrevinové či lesné partie k najkrajším hrebeňovkám na Slovensku.

Hrebeňovka sa v princípe delí na dve samostatné časti: hrebeň Lúčanskej a Krivánskej Malej Fatry.

Hrebeň Lúčanskej Malej Fatry

Hrebeň Lúčanskej Malej Fatry sa zvykne prechádzať z Fačkovského sedla (802 m n. m.). Prvým vrcholom je Reváň (1 204,6 m n. m.), cez ktorý sa pokračuje na charakteristický skalnatý Kľak (1 351,6 m n. m.), ktorý je výborným vyhladkovým bodom. Pod ním sa nachádza Kľacký vodopád. Hrebeň pokračuje cez Ostrú skalú (1 220 m n. m.), Vrické sedlo (950 m n. m.) na skalnatý vrchol Skalky (1 190,7 m n. m.). Odtiaľ popod kótu Janková (1 163 m n. m.) mierne do Sedla pod Úplazom (988 m n. m.), ktoré je križovatkou turistických trás. Nad sedlom je vrchol Úplaz (1 085 m n. m.) a pod ním obľúbené bivačovacie Sedlo pod Hnilickou Kýčerou (1 028 m n. m.) s prameňom pitnej vody a križovatkou značkových turistických trás.

Strmým výstupom chodník pokračuje na vrchol Hnilickej Kýčery (1 217,6 m n. m.), ktorá je výborným vyhladkovým bodom. Z vrcholu sa hrebeň tiahne prevažne lesom cez sedlo Majbíková (990 m n. m.), Kopu (1 232 m n. m.), Hornú lúku (1 299 m n. m.) na Veterné (1 442 m n. m.). Tu sa začína najatraktívnejšia lúčnatá časť hrebeňa so stálymi výhľadmi. Ďalším vrcholom je najvyšší bod hrebeňa, podľa ktorého dostalo pohorie meno – Veľká lúka (1 475,5 m n. m.). Táto časť býva často po dažďoch rozmočená, pretože sa tu nachádzajú rašeliniská. Z Veľkej lúky sa pokračuje na Krížavu (1 456,7 m n. m.), na ktorej sa nachádzajú viaceré vysielacie. Kótou Zázrivá (1 394 m n. m.) hrebeň pokračuje na Minčol (1 363,9 m n. m.), pod ktorým sú pamätníky na pamiatku 2. svetovej vojny. Od kóty Úplaz (1 301 m n. m.) sa chodník vracia do lesa a klesá cez sedlo Javorina (967 m n. m.) do obce Strečno.

Hrebeň Krivánskej časti Malej Fatry

Hlavný hrebeň Krivánskej Malej Fatry sa začína v obci Nezbudská Lúčka pri Váhu a pokračuje po červenej turistickej značke okolo zrúcanín Starhradu cez bukový a zmiešaný les smerom k chate pod Suchým a následne na vrchol Suchý (1 468 m n. m.). Odtiaľ hrebeň pokračuje cez skalnaté chodníky a hustý porast kosodreviny na sedlo Vráta (1 462 m n. m.), Stratenec (1 513 m n. m.), potom cez sedlo Priehyb (1 462 m n. m.) hôľnym terénom na Malý Kriváň (1 670,9 m n. m.), druhý najvyšší vrchol Malej Fatry. Sedlom Bublen (1 510 m n. m.) a vrcholom Pekelníka (1 609 m n. m.) je Malý Kriváň oddelený od najvyššieho vrcholu horstva, ktorým je Veľký Kriváň (1 708,7 m n. m.). Pri Snilovskom sedle (1 524 m n. m.) s hornou stanicou lanovky je zvýšený počet turistov. Hrebeň sa ďalej tiahne na Chleb (1 645,6 m n. m.), Hromové (1 636 m n. m.), Steny, Poludňový grúň (1 460 m n. m.) do Stohového sedla (1 230 m n. m.). Odtiaľ pokračuje na výrazný vrchol Stohu (1 607,4 m n. m.) a cez sedlo Medziholie (1 185 m n. m.) na najvýraznejší vrchol – Veľký Rozsutec (1 609,7 m n. m.). Hrebeň klesá do sedla Medzirozsutce (1 225 m n. m.), odkiaľ červená turistická značka hrebeňa veľmi strmo klesá do obce Zázrivá (5.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Mal%C3%A1_Fatra).

Špecifickou oblasťou horskej turistiky sú náučné chodníky. V rámci mesta Žilina a jeho okolia je vybudovaných niekoľko:

Náučný chodník Lesopark Chrast'

Najrozsiahlejší mestský les Žiliny na jej juhovýchodnom okraji na vrchu Bôrik medzi sídliskami Vlčince a Solinky, ktorý je prímestskou rekreačnou oblasťou. Na ploche 2 700 ha prevažne zmiešaného lesa poskytuje možnosti športového využitia (beh, beh na lyžiach, cyklistika, nordic walking) a oddychu (detské ihrisko, preliezačky, lanový park, lavičky, altánky) so sezónnym občerstvením. V centrálnej vstupnej časti (povyše areálu Žilinskej univerzity) stojí kaplnka Sedembolestnej Panny Márie, postavená v roku 1928 na pamiatku obyvateľov padlých v prvej

svetovej vojne podľa projektu architekta Františka Eduarda Bednáríka, rodáka z Bystřice pod Hostýnem, inšpirovaného zastaveniami krížovej cesty od Dušana S. Jurkoviča na pútnickom Hostýne na Morave. Keramické mozaiky kaplniek na oboch miestach vyrobil podľa návrhu akad. maliara Jana Köhlera podnik RAKO v Rakovníku. Z juhovýchodného okraja lesoparku (vyhládka nad Rosinou) je výhľad na južnú časť Žilinskej kotliny a jej horskú obrubu – Malú Fatru a Súľovské vrchy (ide o zastávku 9 náučného chodníka Chrást'). Náučné chodníky s možnosťou rekreačného využitia sa nachádzajú aj v iných lesoch v meste Žilina jej prímestských častiach (napr. les v Bánovej, v Považskom Chlmci, na Hradisku, na Dubni), resp. v okolitých obciach UMR Žilina.

Paľova buda

Bývalá výletná reštaurácia v žilinskom lesoparku severne nadväzujúcom na dnešný lesopark Chrást'. Poschodový drevený secesný objekt s dvoma vežičkami dal na okraji mesta v roku 1925 postaviť žilinský hotelier Pavol Folkmann, po ktorom budova dodnes nesie meno. Pohostinským a zábavným účelom slúžila do roku 1938. Budovu neskôr odkúpil ženský rehoľný rád sestier sv. Cyrila a Metoda, pričom po zrušení reholí na Slovensku tu vznikol sociálny ústav pre mentálne postihnutých. Od roku 1980 na istý čas bola sídlom vojenskej katedry Vysokej školy dopravy a spojov. Po roku 1990 sa „Buda“ znova premenila na pohostinstvo. V rámci reštitúcií bol objekt v roku 1996 definitívne vrátený sestrám cyrilometodkám, ktoré ho dali do dlhodobého prenájmu Univerzitnému pastoračnému centru pri Žilinskej univerzite, s kampusom ktorej susedí.

Pozorovateľňa na Malom Dieli v Žiline

Jedno z troch odborných pracovísk Krajskej hvezdárne v Žiline. Nachádza sa na južnom okraji mesta asi 1 km severozápadne od lesoparku Chrást' a s cieľom popularizácie astronómie a prírodných a technických vied ponúka podujatia pre verejnosť, ako napr. prednášky, besedy, multimediálne programy, premietanie filmov (7.5.2022, <http://naucechodniky.eu/naucny-chodnik-lesopark-chrast/>).

Náučný chodník Veľký vrch – Divinka

Trasa: Divinka – Lazy – Lovíšky – Malý vrch – Veľký vrch

Dĺžka, prevýšenie: 2,3 km, prevýšenie 245 m

Čas prechodu: 1až 1,15 h

Počet zastávok: 7+ úvodný panel

Náročnosť: nenáročná trasa

Hradisko Veľký vrch

Národná kultúrna pamiatka a jedno z najväčších opevnení v strednej Európe. Doložené osídlenie siaha až do obdobia praveku. Hradisko pozostáva zo sústavy opevnení vytvárajúcich tri oddelené celky. Na pozdĺžnom temene kopca sa nachádza úzka vrcholová časť. Okolo kóty Veľkého vrchu je valom odčlenená akropola. Najvýraznejšia koncentrácia osídlenia bola práve v tejto časti hradiska. Najväčšiu rozlohu zaberá podhradie na SV svahu kopca. Jeho vyššie položená časť sa nachádza vo veľmi prudkom svahu a na osídlenie nebola vhodná. Hradisko v novodobej histórii skúmal najskôr Dr. Petrovský-Šichman v roku 1947. Samostatné výskumy na hradisku sa uskutočnili na Veľkom vrchu v Divinke v rokoch 1972 až 1973. Celková plocha opevnenia presahuje 12 ha a sústava valov obopína vrcholovú časť Veľkého vrchu. História hradiska je datovaná do troch časových horizontov: 1. mladšej až neskoršej doby bronzovej, 2. neskorého laténu až staršej doby rímskej, od 3. do 9. storočia.

Rozhľadňa Veľký vrch

Rozhľadňa je z masívnej drevenej konštrukcie lokalizovaná na Malom vrchu (490 m n. m.), na ktorú bolo použitých 33 m³ dreva. Má výšku 19,2 metra a päť poschodí. Sú z nej krásne výhľady nielen na okolité obce, ale aj na mesto Žilina a jej široké okolie. V prípade dobrej viditeľnosti vidieť Malú Fatru, Súľovské vrchy, Kysucké a Oravské Beskydy, Javorníky, Lietavský hrad a pod. (5.5.2022, <https://naucechodniky.eu/naucny-chodnik-velky-vrch/>).

Poznávací turizmus - historické dedičstvo

Do časti poznávací turizmus - historické dedičstvo sú zaradené hlavné pamiatky, ktoré sa nachádzajú v historickom centre mesta Žilina a jeho mestských častiach, a sú súčasťou mestskej pamiatkovej rezervácie.

Pamiatky sú určené pre návštevníkov všetkých vekových kategórií, ktorí majú záujem o históriu a spoznávanie kultúrneho dedičstva.

V Žiline a okolitých obciach sa nachádza množstvo miest, kde sa minulosť spája so súčasnosťou. Význam niektorých pamiatok prekračuje hranice Slovenska a právom pútajú záujem návštevníkov mesta. Prvá písomná zmienka o Žiline je z roku 1208. Medzi významné písomné dokumenty patrí aj Žilinská kniha (1378) a listina Privilegium Pro Slavis (1381). V centre mesta sa dnes nachádza pamiatková rezervácia, ktorej jadrom je Mariánske námestie s typickými meštianskymi domami. V jeho strede stojí Mariánsky stĺp z roku 1738. V centre Žiliny sú tri kostoly, ktoré patria k architektonickým dominantám mesta. Významnou secesnou pamiatkou, ktorá pripomína viedenský zámok Belveder, je Rosenfeldov palác zo začiatku 20. storočia. Oproti nemu sa nachádza Neologická synagóga, ktorú odborníci radia k jedinečným stavebným pamiatkam. Dom umenia Fatra, bývalé Grand Bio Univerzum, je dielom secesnej architektúry. V roku 1921 sa tu konala premiéra prvého slovenského filmu Jánošík. V okolí Žiliny sa nachádza niekoľko hradov – Strečno, Starý hrad, Lietava, Hričov, Súľovský hrad, Budatínsky hrad. Viaceré z nich podľahli času a dnes sú zrúcaninami, iné sú zrekonštruované alebo ich v súčasnosti obnovujú. Okrem hradov stojí za pozornosť aj kaštieľ v Lietavskej Lúčke. V administratívnej budove Považského múzea v areáli Budatínskeho hradu sídli Považské múzeum Žilina. Jeho hlavným poslaním je dokumentácia dejín drotárstva, špecializuje sa aj na dejiny dopravy. Za najstaršiu pamiatku v Žiline môžeme považovať Kostol svätého Štefana kráľa v časti Dolné Rudiny. Jeho vznik odborníci datujú na začiatok 13. storočia. Cenná je výzdoba na jeho stenách, najstaršie fresky majú už takmer 800 rokov (7.5.2022, <http://www.tikzilina.eu/pamiatky/>).

Mestská pamiatková rezervácia Žilina - je metropolou severozápadného Slovenska a "perlou na Váhu". Mesto Žilina má jedinečnú históriu s množstvom unikátnych historicko-umeleckých pamätihodností. Jednou z architektonických dominánt je Kostol Najsvätejšej Trojice s balustrádou, pripomínajúci "pražské Hradčany" žilinčanmi nazývaný aj "žilinské Atény". Kostol postavili okolo roku 1400 na mieste, kde v 13. storočí stál hrad. Vedľa stojaca Burianova veža je jednou z najstarších renesančných zvoníc na Slovensku. Stojí samostatne a vzhľadom pripomína talianske mestské zvonice (tzv. kampanilly). Barokový Kostol Obrátenia sv. Pavla Apoštola s dvoma vežami a kláštor jezuitov z polovice 18. storočia sa nachádzajú na štvorcovom Mariánskom námestí. Toto námestie predstavuje historické srdce Žiliny. Vďaka štvorcovému pôdorysu (približne 100 x 100 m) a arkádam s podsieňami (miestne nazývanými laubne) vytvára neopakovateľnú atmosféru. Stará radnica v rohu námestia prešla viacerými stavebnými úpravami, pričom jej súčasná podoba pochádza z roku 1890. Kostol v mestskej časti Závodie je najstaršou zachovanou architektonickou pamiatkou na území Žiliny. Vznik tohto neskororománskeho kostola datujú odborníci do rokov 1200 až 1250. Mimoriadne cenná je predovšetkým jeho vnútorná výzdoba. Severnému okraju Žiliny dominuje Budatínsky hrad. Hrad je kvôli rekonštrukcii zatvorený. Expozícia drotárstva sa nachádza v Považskej galérii umenia v Žiline (7.5.2022, <https://slovakia.travel/zilina-mestska-pamiatkova-rezervacia>).

Pobyt/rekreácia pri vode, vrátane termálnej

Do tejto časti sú zaradené príklady atrakcií, ktoré sú zamerané na pobyt alebo rekreáciu pri vode. Patria tu najmä tunajšie aquaparky a prírodné/umelé vodné plochy. Cieľová skupina sú jednodňoví i viacdňoví rekreanti všetkých vekových skupín.

Plaváreň Žilina

Krytý 50 m plavecký bazén disponuje 8 plaveckými dráhami, ktoré sú rozdelené pre klasických plavcov, plávanie s plaveckými pomôckami a rekreačných plavcov. Hĺbka vody sa pohybuje od 1,3 do 3,6 m. V bazéne prebieha aj plavecká výučba, preto možnosť plávania pre verejnosť môže byť obmedzená aktuálnou obsadenosťou bazéna. V letnom areáli sa nachádza 50 m plavecký bazén s hĺbkou 1,6 – 2 m, 50 m rekreačný bazén s max. hĺbkou 1,4 m s toboganom a detský bazén. K dispozícii je plážový volejbal, workout ihrisko, bedmintonové ihriská, zóna pre rodičov s deťmi a bufety s občerstvením. V priestoroch plavárne sa nachádza fínska sauna pre maximálny počet 20 ľudí s ľadovým bazénom, oddychovou relaxačnou zónou a morským aerosólovým kúpeľom (7.5.2022, <https://www.plavarenzilina.sk/>).

Grand Wellness Centrum

poskytuje svoje služby aj pre širokú verejnosť. Vyskúšať možno rôzne masáže (rekondičná, relaxačná, medová a i.) a rašelinové zábaly. Zrelaxovať možno v saunovom alebo vodnom svete.

Kúpele Rajecké Teplice

Balneologické centrum Aphrodite poskytuje viaceré liečebné procedúry (klasická vodoliečba, termálne, vaňové a vírivé kúpele, parné kúpele a pod.), vhodné pri liečbe degeneratívnych chorôb pohybového ústrojenstva, kĺbov, chrčtice, nervových chorôb a chorôb z povolania. Ponúka služby vodného a saunového sveta.

Relax Area hotela Holiday Inn****

Ponúka svoje služby aj pre širokú verejnosť. K dispozícii je relaxačný plavecký bazén s hĺbkou 1,35 m a teplotou vody 28°C. Relaxovať možno vo vírivkej vani s teplotou vody okolo 34°C, vo fínskej alebo parnej saune.

Soľná jaskyňa v Žiline

V soľnej jaskyni možno nájsť soľ z predhistorických morí vyťaženú z troch poľských baní, kryštalickú soľ z Pakistanu, morskú soľ a soľ z Mŕtveho mora. V interiéri sa nachádza aj detské soľné pieskovisko či jazierko so slanou vodou (soľankou).

Letný pobyt/rekreácia v lesnom/horskom prostredí

Aj v okolí mesta Žilina sú vytvorené dobré podmienky pre rozvoj rekreačného a aktívneho pobytu v lesnom/horskom prostredí – ide najmä o pešiu turistiku a cykloturistiku. Cyklotrasy sú vhodným spôsobom situované do prírody a využívajú existujúcu sieť lesných ciest, zväžnic a chodníkov.

Žilina a okolie sú v lete vyhľadávaným miestom aktívneho oddychu. Okolie Žiliny ponúka veľa možností na aktívne trávenie voľného času. Aktívne tráviť voľný čas je možné napr. splavovaním na drevených pltiach Strečnianskou úžinou alebo raftom na nafukovacích člnoch dole Váhom, cykloturistikou, golfom, pešou turistikou... (7.5.2022, <http://www.tikzilina.eu/letne-sporty/>).

Okolie Žiliny ponúka veľa možností na pešiu turistiku. Nachádza sa tu najmladší národný park na Slovensku - NP Malá Fatra. Odporúča sa tiež turistika v Súľovských skalách, ktoré sa nazývajú "slovenskými Dolomitmi". Bohatstvom fauny a flóry sa vyznačuje Rajecká dolina s majestátnym Kľakom. Z peších turistických trás v smere na Martin možno obdivovať jedinečný Domašínsky meander.

Región okresu Žilina poskytuje veľmi dobré podmienky na cykloturistiku. Nachádza sa tu množstvo cyklotrás s rôznym stupňom náročnosti, pričom sú navzájom pospájané a dajú sa rôzne kombinovať. Ide hlavne o prepojenie Žilinskej kotliny ako aj napojenie na NP Malá Fatra a Strážovské vrchy. Dôležité je uplatniť integrovaný prístup aj vo vzťahu k regiónu Kysúc.

 Pre rodiny s deťmi Trasa 1: Okolo Žilinskej priehrady Trasa 2: Popod Martinské hole Trasa 3: Do Višňovskej doliny Trasa 4: Pod Súľovské skaly	 Pre seniorov Trasa 1: Z Mojša do Kotrčinej Lúčky a Zástrania (4 varianty) Trasa 2: Na Polom Trasa 3: Cez Kysuckú bránu do Diviny Trasa 4: Za krásami Súľova
 Pre náročnejších Trasa 1: Do srdca Javorníkov - Na Jakubovský vrch (4 varian.) Trasa 2: Veľký Súľovský okruh Trasa 3: Na Polom z Turskej doliny (2 varianty) Trasa 4: Putovanie po Ochodnickej vrchovine (3 varianty)	 Víkend na bicykli Trasa 1: Jánošíkovým krajom - Žilina - Lutiše - Žilina Trasa 2: Zväžnice nad Kuneradom Trasa 3: Cez Súľovské sedlá Trasa 4: Krajom drotárov
 Pre náročnejších Trasa 1: Okolo Podskalského Roháča (2 varianty) Trasa 2: Za tajomstvom Bludnej hory (2 varianty)	

Zdroj: 7.5.2022, <http://www.tikzilina.eu/cykloturistika/>

Zimný pobyt/rekreácia v horách

V žilinskom okrese sa ponúka lyžovanie v lyžiarskych strediskách Vrátna, resp. Oščadnica a bežecké lyžovanie v krásnom prostredí lesov na úpätí Malej Fatry, Strážovských vrchov a v prostredí Kysuckej vrchoviny v kombinácii s prostredím horských lúk. Cieľovou skupinou sú rekreační lyžiari a bežkári všetkých vekových skupín, vrátane rodín s deťmi.

Dominantná časť lyžiarskych zjazdových tratí je alokovaných v prostredí Vrátnej a Oščadnice. Vhodné podmienky na lyžovanie možno nájsť aj v okolí mesta Žilina, v obci Višňové a Teplička nad Váhom.

Oblasť Malej Fatry patrí k obľúbeným lyžiarskym destináciám. Najznámejšia je v tomto smere Vrátna dolina. Nachádzajú sa v nej strediská Paseky so štvorsedačkovou lanovkou, Poludňový grúň, oblasť Kriváňa s modernou kabínkovou lanovkou na Snilovské sedlo, svah Oštiepková mulda s možnosťou lyžovania do neskorej jari, Príslop a iné. Aj ďalšie malofatranské oblasti sú zaujímavé a viaceré sa postupne stávajú dôležitými centrami miestneho turistického ruchu. Patria k nim napríklad tieto: Lučivná, Havrania, Valča (Snowland Valčianska dolina), Rajecká Lesná, Fačkovské sedlo, Martinské hole, a Pod Jedľovinou (7.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Mal%C3%A1_Fatra).

*Park Snow Veľká Rača******

Lyžiarske stredisko v pohorí Kysucké Beskydy ponúka lyžovanie v troch lokalitách Dedovka, Marguška a Laliky. Premávajú tu 2 sedačkové lanovky, 1 kabínková lanovka a 3 vleky a k dispozícii je 14 zjazdoviek. Stredisko je vhodné na rodinnú lyžovačku. Na spestrenie lyžovačky je možné požičať si skifox (kombinácia lyžovania a sánok) alebo zažiť adrenalin na bobovej dráhe. V stredisku platí Slovakia super skipas.

*Vrátna Free Time Zone******

Lyžiarske stredisko sa nachádza v pohorí Malá Fatra. Ponúka lyžovanie v dvoch lokalitách Starý Dvor (Paseky, Poludňový grúň a Príslop) a Chleb (Chleb a Oštiepková mulda). Premáva tu 12 vlekov, 1 sedačková a 1 kabínková lanovka a k dispozícii je 17 zjazdoviek. Stredisko je vhodné na rodinnú lyžovačku. Pre snoubordistov je možnosť využiť snowboard park (Paseky) a atrakciou pre nelyžiarov je snowtubingová trať (zjazd na gumovom člene - Paseky) (7.5.2022, <http://www.tikzilina.eu/lyziarske-strediska/>).

Lyžiarske stredisko Rajecká Lesná

Stredisko sa nachádza v idylickom prostredí Malej Fatry. Celková dĺžka 5-tich zjazdoviek je 3,8 km a z nich je 2,5 km umelo zasnežovaných. V areáli lyžiarov obsluhujú 3 vleky. Kombinácia nenáročných a stredne obtiažných terénov uspokojí začínajúcich lyžiarov, no zároveň ponúka priestor pre zdokonalenie lyžiarskej techniky. Časť tratí je osvetľovaná pre večerné lyžovanie (7.5.2022, <https://www.kamnavylet.sk/sk/atrakcia/ski-rajeka-lesna-rajeka-lesna>).

Lyžiarske stredisko Malý Straník - v areáli strediska Straník – Teplička nad Váhom

Nachádzajú sa tu 2 vleky s celkovou prepravnou kapacitou 1 300 osôb za hodinu. Kombinácia ľahkých a stredne náročných lyžiarskych terénov je vhodná pre začínajúcich lyžiarov, no zároveň poskytuje možnosť zdokonalenia techniky lyžovania. Rodičia s deťmi majú možnosť využiť detský vlek, ktorý sa nachádza v areáli strediska. V okruhu 300 metrov od vlekov sa nachádza 50 bezplatných parkovacích miest pre návštevníkov lyžiarskeho strediska. Charakteristika strediska: počet osôb za hodinu: 1 300, počet vlekov: 2, počet zjazdoviek: 3, dĺžka zjazdoviek (km): 1, počet ľahkých tratí: 2, počet stredne ťažkých tratí: 1 (7.5.2022, <https://www.terchova.uteczmesta.eu/sport-relax-zabava/lyziarske-strediska/260-teplicka-nad-vahom-stranik-ski>).

Holý diel

Lyžiarsky areál, ktorý sa nachádza pri obci Višňové v nadmorskej výške 740 m n. m. až 870 m n. m., ponúka tri lyžiarske zjazdovky na SZ svahoch Lúčanskej Malej Fatry, na vrchoch Dolná Roveň a Valentov diel. Obtiažnosti ľahká, stredná i ťažká, ponúkajú celkovo 1,65 km lyžiarskych a bežkárskech tratí, ku ktorým vedie vlek z Višňovskej doliny. Asi 300 m od neho je na konci obce Višňové parkovisko s bezplatným parkovaním. V stredisku premávajú tri vleky s celkovou prepravnou kapacitou až 1 200 osôb/hodinu. Lokálne stredisko ponúka malý bufet a úschovňu lyží. Zimná sezóna tu trvá zväčša od decembra do marca. Okolie ponúka výborné možnosti skialpinistických túr, neudržiavané trasy pre bežkárov, terény na vysokohorské túry i pešiu turistiku. Z vrcholu strediska sú výhľady na SZ a mesto Žilina so širokým okolím (7.5.2022, https://sk.wikipedia.org/wiki/Hol%C3%BD_diel).

Vidiecky turizmus

Návrat k prírode, s možnosťou ubytovania sa vo vidieckych domoch a zariadeniach, kde je súčasťou ponuky aj možnosť stravovania alebo vykonávania rozličných aktivít spojených s pobytom na vidieku. V tomto regióne však takáto forma turizmu nemá tradíciu. Určitou formou môže byť ubytovanie na súkromí v okolitých obciach.

Iné atraktivity

Indoor aktivity

Fitness, štúdiá štíhlej línie - v Žiline sa nachádza viacero miest, kde si možno zacvičiť (cca. 15 zariadení).

Krytý tenis, stolný tenis, squash, bedminton, ricochet - v meste sa nachádzajú Tennis Point (2 kryté tenisové a 2 kryté badmintonové dvorce), Ranč v Brodne, Verejná stolnotenisová hala ŠKST Centrum, Victoria Squash Centrum - Centrum ponúka 4 kvalitné, klimatizované squashové kurty, Bedmintonové centrum MG, Fit-club,

Indoor golf, bowling, kolky - Golfové tréningové centrum s kaviarňou GOLF&DARTS. Golfové tréningové centrum poskytuje rôzne služby. Využiť možno golfový simulátor, putting areál aj vonkajšie tréningové plochy. Ďalej sú k dispozícii - Stará Menza bowling, Element Cafe Bowling, Bowling Academy, Athéna Club - Bowling & Biliard - Hájik, Kolkáreň Tulák,

Bouldering - lezecké steny - Lezecké centrum LA SKALA Žilina, Lezecká stena K2 Žilina, K2 Menza Žilina, GILL ARENA,

Lukostreľba - Lukostrelecký klub Žilina, Lukostrelecký klub REFLEX Žilina

Zumba

Laser Game

Escape room - cieľom Escape room je spolupracovať, hľadať indície, riešiť hlavolamy, či zvláštne hádanky a nakoniec tak víťazne uniknúť z miestnosti. Každá uniková izba je jedinečná svojím príbehom, mechanizmami a hádankami. (7.5.2022, <http://www.tikzilina.eu/escape-room-2/>)!

Outdoor športy

Pátracie hry

Tartanová dráha, skate park a workout ihrisko - v časti športového areálu medzi Hlinami a Solinkami (ulice Bôrická a Oravská cesta) sa nachádza skate park, workout ihrisko a tartanová dráha. V meste Žilina je to prvá vynovená bežecká dráha s dĺžkou 225 m, ktorej súčasťou je aj stometrový rovný úsek.

Rybolov - čiastkové povodie rieky Váh od ústia Rajčianky po teleso priehradného múru VD Žilina. Dno kamenité až štrkovité. Hĺbka do 5 m, čiastkové povodie rieky Váh od hranice chránenej rybej oblasti VD Žilina – 100 m nad ústím Varínky (na pravom brehu) a od vzdutia na rieke Váh (na ľavom brehu) po železničný most na trati Strečno – Vrútky (prvý železničný most proti prúdu rieky Váh). Dno kamenité až štrkovité. Hĺbka do 3 m.

Jazda na koni - Farma Savaja Rajecké Teplice, JK Číta Turčianske Kľačany, Jazda na koni Nesluša.

Paintball, airsoft, lukostreľba, Zorbing, Petanque - EXTREME PARK Žilina, Chata Žiar.

Inline korčuľovanie - Vodné dielo Žilina (7.5.2022, <http://www.tikzilina.eu/>).

Športové areály Martinská a Gaštanová, vybudovaná Vyhliadková veža na Dubni, Fotopoint Žilina na Námestí Andreja Hlinku, Lávka na Straniku,

Inštitucionálna podpora cestovného ruchu

Mesto Žilina zriadilo v roku 2011 oddelenie cestovného ruchu, ktoré plní úlohy v tejto oblasti. Súčasťou referátu je Turistická informačná kancelária, ktorá informuje turistov a sprostredkováva im služby z oblasti cestovného ruchu, zabezpečuje administráciu turistického portálu www.tikzilina.eu, prezentuje mesto a okolie na veľtrhoch cestovného ruchu na Slovensku a v zahraničí. Referát cestovného ruchu plní úlohy v zmysle zákona č. 91/2010 o cestovnom ruchu. Najvýznamnejším krokom v oblasti CR bol vznik Oblastnej organizácie cestovného ruchu Malá Fatra. Mesto Žilina sa v roku 2012 stalo zakladajúcim členom Oblastnej organizácie cestovného ruchu (ďalej len OOCR) Malá Fatra v súlade so zákonom č. 91/2010 o cestovnom ruchu a v súlade s politikou štátu v oblasti cestovného ruchu a podpory rozvoja turizmu na Slovensku. Prostredníctvom OOCR mesto Žilina realizovalo niekoľko významných projektov pre rozvoj turizmu a zatraktívnenie mesta v rámci CR. Medzi najvýznamnejšie projekty patrí čiastočná rekonštrukcia a sprístupnenie Burianovej veže pre turistov, označenie významných objektov (viac ako 100) mesta Žilina tabuľkami s QR kódom, rekonštrukcia hudobného altánku v Sade SNP, Lavička na Straniku, Číselník na balustráde, osadenie pamätných tabúľ známym osobnostiam mesta Žilina a verejná architektonická súťaž na Vyhliadku na Dubni, ktorá prebehla v spolupráci so Slovenskou komorou architektov. V spolupráci s Krajským pamiatkovým úradom sa nám podarilo reštaurovať sochu Immaculáty na Mariánskom námestí a realizovať workshop o vizuálnom smogu v meste Žilina. Mesto úzko spolupracuje s občianskymi aktivistami na zatraktívnení mesta pre turistov. V rámci prehliadok mesta boli spracované historické okruhy, židovská a funkcionalistická Žilina. V roku 2015 bol ukončený projekt „Partnerstvom k podpore cestovného ruchu turistickej destinácie Žilina“ v rámci Regionálneho operačného programu spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, štátneho rozpočtu a rozpočtu mesta Žilina. Celkové výdavky projektu predstavujú sumu 236 152 eur. V rámci projektu bola spracovaná koncepcia rozvoja turizmu v regióne Horné Považie, ktorá bola prezentovaná na konferencii s názvom „Partnerstvom k podpore cestovného ruchu turistickej destinácie Žilina.“ Významným produktom projektu je modernizácia portálu Turistickej informačnej kancelárie mesta Žilina www.tikzilina.eu, vrátane vytvorenia mobilnej aplikácie (android, iOS). Ďalším produktom na podporu cestovného ruchu sú propagačné materiály, ktoré sa zameriavajú na oblasti kultúry, kultúrnych pamiatok, športu, relaxu, gastronómie a ubytovania v Žiline a okolí (7.5.2022, www.zilina.sk).

Turistické informačné centrá/kancelárie sú nevyhnutnou súčasťou informačného systému Slovenskej republiky. V rozvoji regionálneho cestovného ruchu hrajú dôležitú úlohu a to predovšetkým v komunikácii relevantných informácií k návštevníkovi a od návštevníka k inštitúciám, ktoré sú zodpovedné za realizáciu politiky cestovného ruchu na všetkých úrovniach (obec, región, štát). TIC má nezastupiteľnú úlohu pri vytváraní pozitívnej reputácie destinácie a vytvárania partnerstva pre rozvoj destinácie cestovného ruchu. Priamym kontaktom s návštevníkom môže bezprostredne reagovať na jeho meniace sa požiadavky a tak zhromažďovať aktuálne informácie potrebné pre zavádzanie inovácií do ponuky cestovného ruchu, čím posilní jeho konkurencieschopnosť a udržateľnosť. Činnosť turistického informačného centra má charakter verejnej služby poskytovanej na základe spoločenskej objednávky štátnej správy a informačného systému cestovného ruchu. Turistické informačné centrá pôsobiace v cestovnom ruchu majú viacero funkcií v oblasti svojho pôsobenia, ktorá je podľa Asociácie informačných centier vyjadrená nomenklatúrou štatistickej jednotky (LAU1 predtým NUTS4). Hlavné funkcie, ktoré plnia aj v regióne, sú propagačná, orientačná, kontrolná a substitučná. Substitučná predstavuje plnenie úlohy TIC ako samotného cieľa - predaj suvenírov, resp. organizovanie turistických aktivít (Metodická príručka pre TIC na Slovensku, 2018).

V rámci okresu Žilina sa nachádzajú nasledovné TIK: Turistická informačná kancelária mesta Žilina.

Turistická informačná kancelária (TIK) mesta Žilina bola založená 1. 10. 2007 ako príspevková organizácia mesta Žilina. V súčasnosti funguje Turistická informačná kancelária priamo pod odborom kultúry, cestovného ruchu a miestneho rozvoja Mestského úradu Žilina. Hlavný predmet činnosti, ktorým je poskytovanie bezplatných informácií, propagačná a edičná činnosť, zostal zachovaný a nezmenený. V roku 2010 získala TIK mesta Žilina ďakovný certifikát v rámci projektu "Inovácia Žilinského kraja 2009". Poskytuje bezplatné informácie o: kultúrnych pamiatkach, prírodných atrakciách, kultúrnych a športových podujatiach - "Kam v Žiline - vyhľadávanie podujatí", ubytovacích a stravovacích zariadeniach v meste, dopravnom spojení, prehľad poskytovateľov služieb, tipy na voľný čas. Sprostredkuje sprievodcovské služby, prehliadky mesta Žilina, sprostredkovanie ubytovania, požičiavanie bicyklov. Ďalšia činnosť: aktivity na podporu rozvoja cestovného ruchu (tvorba produktov), administrácia turistického portálu www.tikzilina.eu, propagácia v odborných časopisoch a publikáciách,

prezentácia mesta a okolia na veľtrhoch cestovného ruchu na Slovensku a v zahraničí, tvorba a korektúra textov o Žiline a okolí, aktívna spolupráca so subjektmi v cestovnom ruchu (7.5.2022, <http://www.tikzilina.eu/nasacinnost/>).

Krajská organizácia cestovného ruchu

Zákon o podpore cestovného ruchu hovorí o zavádzaní moderného systému riadenia turizmu na Slovensku. Podobne ako v zahraničí, aj tu sa objavujú pojmy oblastná organizácia cestovného ruchu - OOCR (riadiaca centrála turizmu pre územie určitej lokality alebo regiónu) a krajská organizácia cestovného ruchu - KOCR (riadiaca centrála turizmu pre územie určitého kraja). Keďže sa zákon zavádza v 21. storočí, je tu zároveň požiadavka, aby tieto organizácie fungovali na moderných princípoch riadenia a marketingu. Z tohto dôvodu sa OOCR a KOCR označujú aj ako organizácie destinačného manažmentu - tzv. „DMO-čky“. Zavádzanie destinačného manažmentu je rovnako ako inde v Európe zmenou k efektívnejšej, účinnejšej a profesionálnejšej práci v oblasti turizmu. Všetko zároveň súvisí aj s jasným rozdelením kompetencií medzi jednotlivé stupne riadenia turizmu, medzi OOCR, KOCR a SACR a nezameniteľným marketingom každej destinácie. SACR – Slovenská agentúra pre cestovný ruch sa po zavedení systému destinačného manažmentu chápe ako organizačná jednotka na najvyššej národnej úrovni, ako zastrešujúca riadiaca organizácia pre celú destináciu Slovensko (Kuhn, I. a kol., 2011). V rámci mesta Žilina a okolí sa nachádzajú nasledujúce OOCR a KOCR:

Cestovný ruch je nutné chápať ako dôležité ekonomické odvetvie a nástroj regionálneho rozvoja. Dňom 01. 12. 2011 nadobudol účinnosť zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o podpore cestovného ruchu“), ktorého predmetom je úprava podpory cestovného ruchu v Slovenskej republike, práv a povinností fyzických osôb a právnických osôb pôsobiach v cestovnom ruchu, tvorby koncepčných dokumentov a financovanie rozvoja cestovného ruchu. Ustanovenia § 8 a nasl. zákona o podpore cestovného ruchu vytvorili právny rámec pre založenie, vznik a trvanie krajských organizácií cestovného ruchu. Krajská organizácia je právnická osoba založená podľa zákona o podpore cestovného ruchu, ktorá podporuje a vytvára podmienky na rozvoj cestovného ruchu na území kraja a chráni záujmy svojich členov. Podľa zákona členom krajskej organizácie sú vyšší územný celok a najmenej jedna oblastná organizácia pôsobiaca na jeho území založená podľa zákona o podpore cestovného ruchu. Ako prvá bola na území Žilinského samosprávneho kraja založená oblastná organizácia cestovného ruchu (ďalej len „OOCR“) Rajecká dolina, ktorá bola na Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „ministerstvo“) zaregistrovaná dňa 28.12.2011. Zástupcovia OOCR Rajecká dolina na valnom zhromaždení dňa 31.01.2012 odsúhlasili jej vstup do krajskej organizácie cestovného ruchu (ďalej len „KOCR“) Žilinský turistický kraj, ktorej jedným zo zakladajúcich členom bude Žilinský samosprávny kraj. OOCR Klaster ORAVA schválila vstup do krajskej organizácie cestovného ruchu na rokovaní predstavenstva dňa 15.02.2012. Neskôršie vstúpili do zakladanej KOCR aj ďalšie vzniknuté OOCR na jeho území – OOCR Malá Fatra, OOCR REGION LIPTOV a OOCR Oblastná organizácia Kysuce (25.5.2022, <https://zilinskyturistickykraj.sk/o-nas/>).

KOCR Žilinský turistický kraj
Komenského 48, 011 09 Žilina (budova Úradu ŽSK)

Členské organizácie cestovného ruchu

OOCR Malá Fatra
Námestie obetí komunizmu 1, 011 31 Žilina

Zoznam miest a obcí v OOCR:

• Belá	• Nededza	• Stará Bystrica	• Terchová
• Gbeľany	• Nová Bystrica	• Stráža	• Varín
• Krasňany	• Porúbka	• Strečno	• Zborov nad Bystricou
• Lietava	• Radôstka	• Teplička nad Váhom	• Žilina

Podnikateľské subjekty:

Hotel Diery*** Mgr. Ladislav Hanuliak SOFT Biely Potok 664, 013 06 Terchová Sv. Martina 1400, 013 06 Terchová

Hotel Rozsutec*** Vrátna dolina s.r.o. Vrátna pod Sokolím, 013 06 Terchová
 Penzión LUKA Ing. Katarína Mažgútová Ulica sv. Martina 283, 013 06 Terchová
 Apartmány Terchová Vladimír Soviak Ulica sv. Cyrila a Metoda, 013 06 Terchová
 Autokemping Belá Cyril Matejov Nižné Kamence, 013 05 Belá
 Chata na Grúni Vladimír Vallo Vrátna-Grúň, 013 06 Terchová
 Chata pod Vrškom Antonín Hroch H&H Struháreň 1523, 013 06 Terchová
 Rezort Uhorčík (Chaty Uhorčík, Ilčík, Rajnoha) Chaty Terchová s.r.o. Na Bukovine 1452, 013 06 Terchová
 Chaty u Marunov Jozef Maruna 013 06 Terchová
 Turistické centrum Terchová, UTEČZMESTA Dominika Bardiovská – UTEČ Z MESTA ul. sv. Martina 1 Terchová 01306
 Terchovský vláčik Monika Hanuliaková Vrátnianska cesta 287, 013 06 Terchová
 RAW VRATNA RAW Michal WEINER Pod Sokolím 16154, 013 06, Terchová
 OZ Diery OZ Diery Biely Potok 664, 01306 Terchová
 Pivovar Vršky SJ REAL, s.r.o. Vršky 2387, 013 06 Terchová
 Jánošíková koliba Eva Mičová Biely Potok, 013 06 Terchová

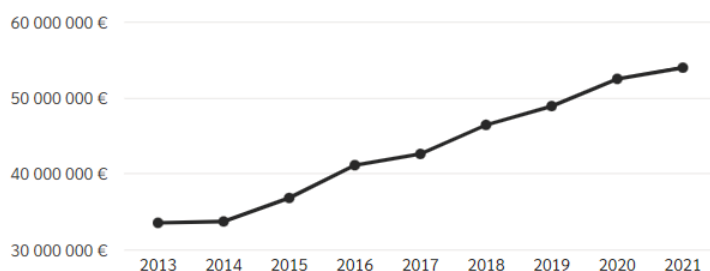
2.18 REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA A FINANČNÉ ZDRAVIE MESTA ŽILINA

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov mesta a ich porovnanie s priemerom miest na Slovensku za posledný sledovaný rok 2021. Grafy prezentujú vývoj jednotlivých položiek od roku 2013. Posledná časť prezentuje výsledné finančné zdravie mesta Žilina.

Spolu za rok 2021

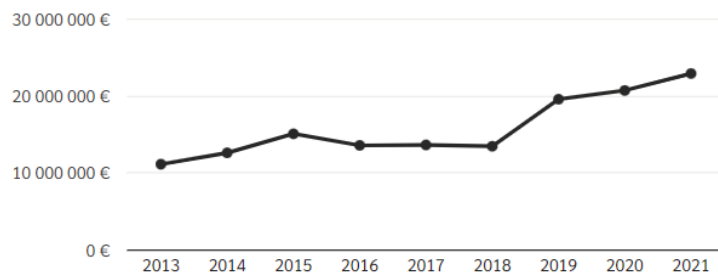
Ekonomická klasifikácia

Spolu	94 886 017 €		
názov	suma	podiel z celku / podiel v rámci skupiny	priemer miest
Daňové príjmy	54 000 141 €	57 %	48 %
Dane z príjmov a kapitálového majetku	38 520 553 €	71 %	74 %
Dane z majetku	11 475 954 €	21 %	17 %
Dane za tovary a služby	4 003 634 €	7 %	9 %

Obrázok: Vývoj daňových príjmov v meste Žilina
 Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

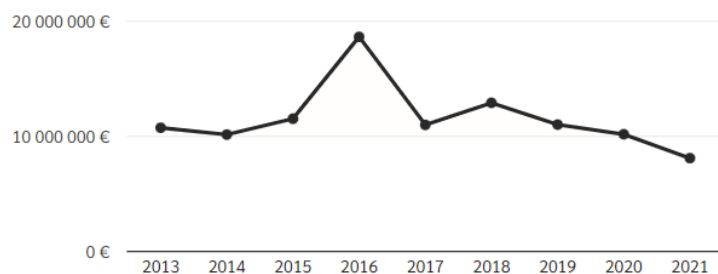
Granty a transfery	22 936 079 €	24 %	31 %
Tuzemské bežné granty a transfery	22 912 838 €	100 %	99 %
Zahraničné granty	17 941 €	0 %	1 %
Tuzemské kapitálové granty a transfery	5 300 €	0 %	0 %

Obrázok: Vývoj grantov a transferov v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

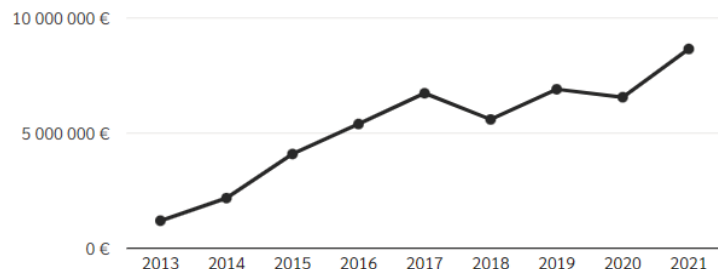
Nedaňové príjmy	8 101 657 €	9 %	10 %
Administratívne poplatky a iné poplatky ..	3 521 635 €	43 %	52 %
Príjmy z podnikania a z vlastníctva m...	3 085 561 €	38 %	29 %
Iné nedaňové príjmy	1 292 259 €	16 %	10 %
Kapitálové príjmy	202 203 €	2 %	9 %
Úroky z tuzemských úverov, pôžičiek, ...	0 €	0 %	0 %

Obrázok: Vývoj nedaňových príjmov v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

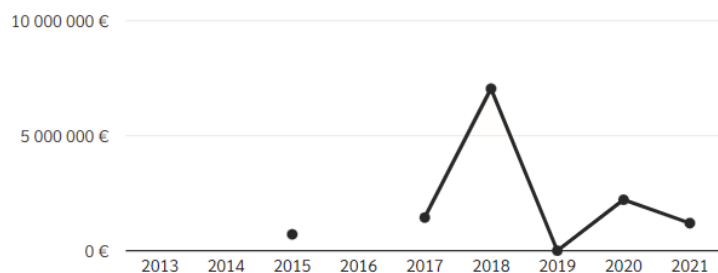
Príjmy z transakcií s finančnými akt...	8 649 425 €	9 %	8 %
Z ostatných finančných operácií	8 649 425 €	100 %	98 %

Obrázok: Vývoj príjmov z transakcií v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Prijaté úvery, pôžičky a	1 198 714 €	1 %	4 %
Tuzemské úvery, pôžičky a návrat...	1 198 714 €	100 %	100 %

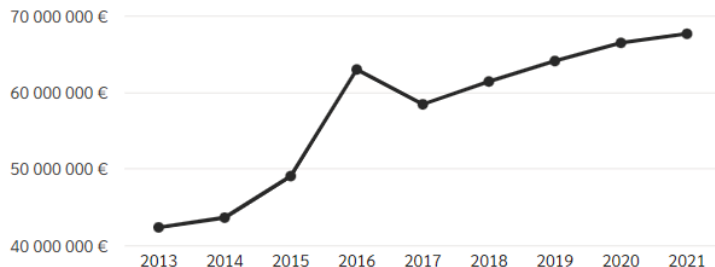

Obrázok: Vývoj prijatých úverov a pôžičiek v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Zdroje

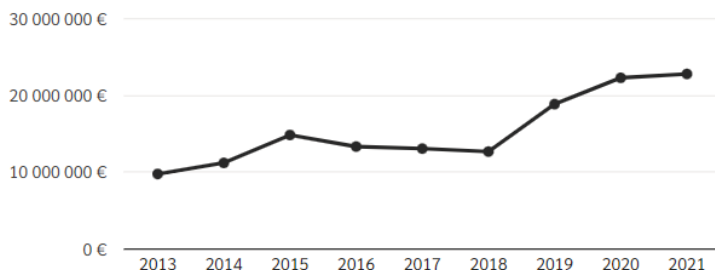
Vlastné zdroje	67 681 347 €	71 %	65 %
Vlastné príjmy obcí a VÚC,	60 397 583 €	89 %	89 %
Iné zdroje vyššie neuvedené	7 081 561 €	10 %	9 %
Zdroje z predaja majetku	202 203 €	0 %	1 %

Obrázok: Vývoj vlastných zdrojov v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

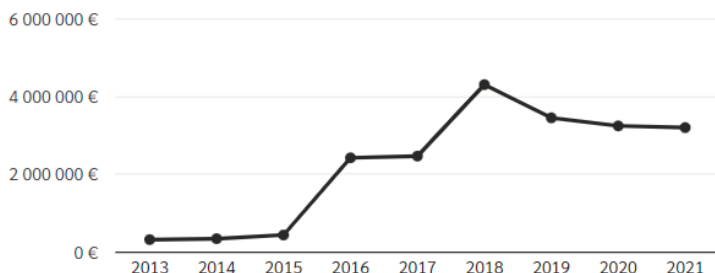
Zo štátneho rozpočtu	22 801 761 €	24 %	28 %
Zo štátneho rozpočtu	21 062 125 €	92 %	90 %
Zdroje z predchádzajúcich rokov	1 431 691 €	6 %	9 %
Zahraničné granty a prostriedky	307 945 €	1 %	1 %

Obrázok: Vývoj príjmov zo štátneho rozpočtu v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

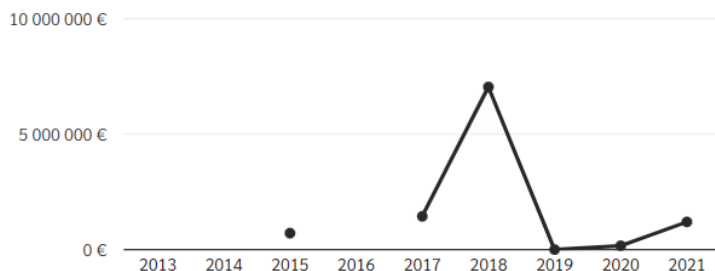
Iné zdroje a vybrané finančné ..	3 204 195 €	3 %	4 %
Vybrané finančné prostriedky a ...	2 826 544 €	88 %	66 %
Iné zdroje	377 651 €	12 %	34 %

Obrázok: Vývoj iných zdrojov a finančných výpomocí v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

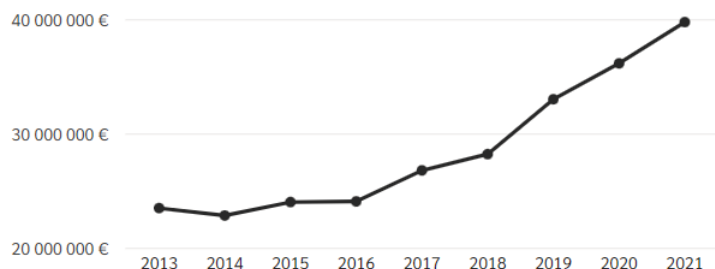
Bankové úvery	1 198 714 €	1 %	3 %
Bankové úvery bez štátnej záruky	1 198 714 €	100 %	98 %
Bankové úvery so štátnou zárukou	0 €	0 %	2 %

Obrázok: Vývoj bankových úverov v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

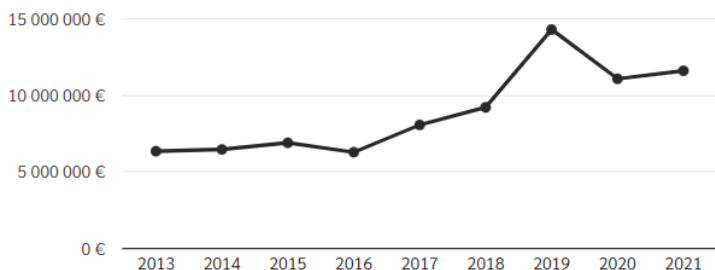
Spolu	87 823 074 €		
Vzdelávanie	39 794 773 €	45 %	37 %
Predprimárne a primárne vzdelávanie	20 134 753 €	51 %	43 %
Sekundárne vzdelávanie	8 636 960 €	22 %	27 %
Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne	6 683 576 €	17 %	17 %
Vedľajšie služby v školstve	4 320 566 €	11 %	12 %
Vzdelávanie inde neklasifikované	18 919 €	0 %	1 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na vzdelávanie v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

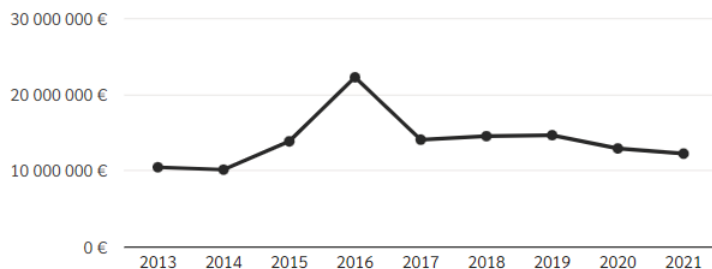
Ekonomická oblasť	11 607 010 €	13 %	13 %
Doprava	10 605 096 €	91 %	83 %
Ťažba, výroba a výstavba	489 865 €	4 %	9 %
Iné odvetvia	382 867 €	3 %	2 %
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, ..	104 574 €	1 %	1 %
Všeobecná ekonomická, obchodná a ..	24 608 €	0 %	3 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na ekonomickú oblasť v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

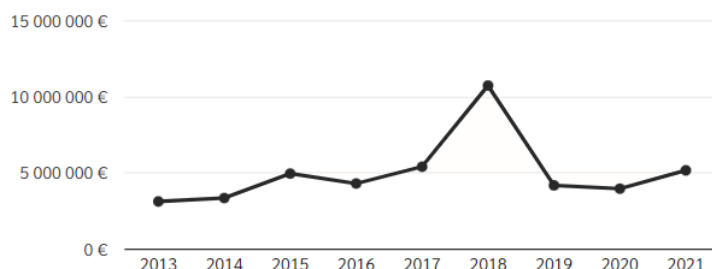
Všeobecné verejné služby	12 270 398 €	14 %	17 %
Výkonné a zákonodarné orgány, ...	9 388 688 €	77 %	79 %
Transakcie verejného dlhu	2 545 549 €	21 %	16 %
Všeobecné verejné služby ...	206 292 €	2 %	1 %
Všeobecné služby	129 868 €	1 %	3 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na všeobecné verejné služby v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

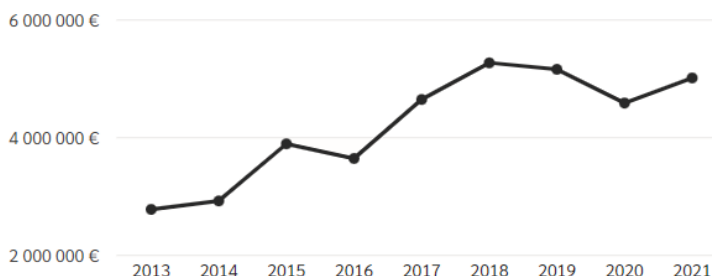
Bývanie a občianska vybavenosť	5 181 293 €	6 %	7 %
Bývanie a občianska vybavenosť...	1 873 734 €	36 %	18 %
Verejné osvetlenie	1 836 881 €	35 %	17 %
Rozvoj obcí	1 321 956 €	26 %	57 %
Rozvoj bývania	117 409 €	2 %	8 %
Zásobovanie vodou	31 314 €	1 %	0 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na bývanie v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

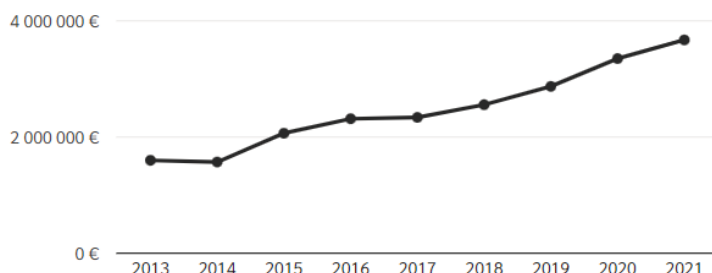
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	5 013 969 €	6 %	8 %
Kultúrne služby	2 616 373 €	52 %	42 %
Rekreačné a športové služby	2 397 596 €	48 %	49 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na rekreáciu, kultúru a náboženstvo v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

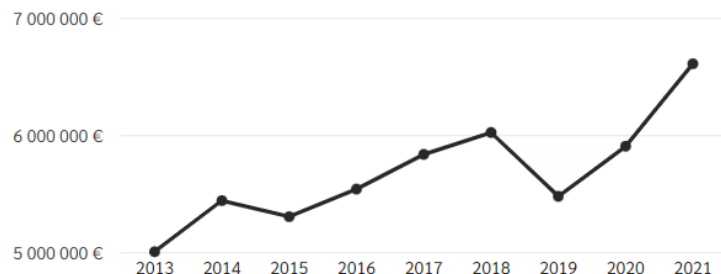
Sociálne zabezpečenie	3 669 989 €	4 %	6 %
Staroba	2 796 244 €	76 %	75 %
Rodina a deti	799 110 €	22 %	6 %
Sociálna pomoc občanom v hmotnej ...	74 635 €	2 %	11 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na sociálne zabezpečenie v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

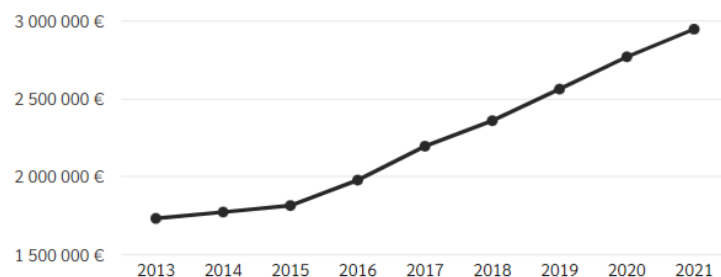
Ochrana životného prostredia	6 612 201 €	8 %	8 %
Nakladanie s odpadmi	4 717 162 €	71 %	82 %
Ochrana životného prostredia ..	1 813 742 €	27 %	11 %
Ochrana prírody a krajiny	43 578 €	1 %	3 %
Znižovanie znečisťovania	37 719 €	1 %	1 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na ochranu životného prostredia v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Verejný poriadok a bezpečnosť	2 946 602 €	3 %	3 %
Policajné služby	2 865 628 €	97 %	95 %
Ochrana pred požiarmi	80 974 €	3 %	4 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na poriadok a bezpečnosť v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

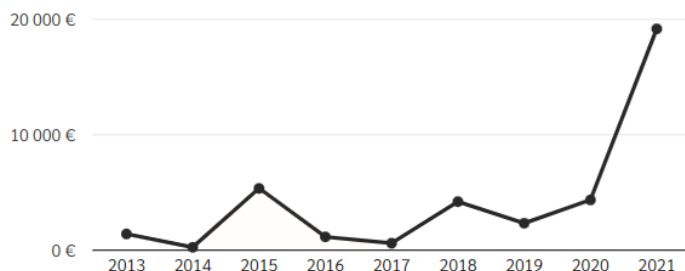
Obrana	707 679 €	1 %	0 %
Civilná ochrana	707 679 €	100 %	100 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na obranu v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Zdravotníctvo inde neklasifikované	19 159 €	0 %	1 %
Zdravotníctvo inde neklasifikované	19 159 €	100 %	9 %

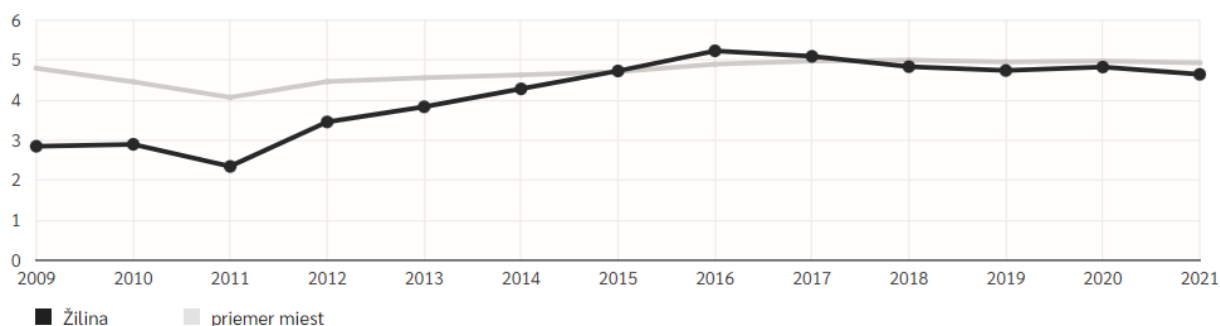

Obrázok: Vývoj výdavkov na zdravotníctvo v meste Žilina

Zdroj: 10.9.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

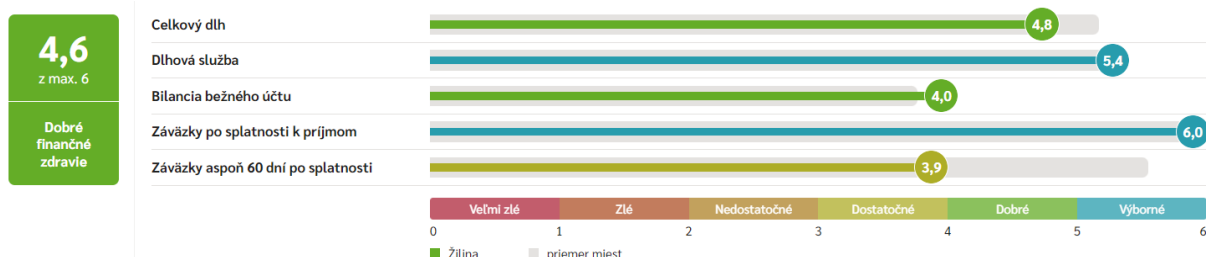
Finančné zdravie mesta Žilina

Celkové skóre finančného zdravia mesta Žilina sa počíta ako vážený priemer zo skóre, ktoré dosiahla každá z jeho piatich zložiek - celkový dlh, dlhová služba, bilancia bežného účtu, záväzky po lehote splatnosti a záväzky aspoň 60 dní po splatnosti. Tieto zložky majú váhu postupne 30 %, 10 %, 30 %, 15 % a 15 %. Mesto Žilina dosiahlo skóre 4,6.

Obrázok Vývoj finančného zdravia mesta Žilina

Zdroj: 22.8.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Obrázok Aktuálny stav finančného zdravia mesta Žilina

Zdroj: 22.8.2022, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

2.19 SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientskeho prístupu riešiaci ako vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov k občanom a návštevníkom mesta.

Manažment a správa mesta

Súčasnú zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje mestský úrad.

Mestský úrad je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta Žilina. Zabezpečuje organizačné veci a výkon prenesených a originálnych kompetencií v rámci svojich odborov a oddelení: Odbor ekonomický, Odbor komunikácie a vzťahov s verejnosťou, Odbor právny, majetkový a VO, Odbor riadenia projektov a investícií, Odbor školstva, kultúry, cest. ruchu a miestneho rozvoja, Odbor školstva, mládeže a športu,

Odbor sociálny a bytový, Odbor správy verejného priestranstva a životného prostredia, Odbor vnútornej organizácie a správy MsÚ, Stavebný úrad, Útvar hlavného architekta, Útvar hlavného kontrolóra. Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora mesta ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom.

Mestské zastupiteľstvo v Žiline je zložené z 31 poslancov. Predstaviteľom a najvyšším výkonným orgánom mesta Žilina je primátor. Je štatutárnym orgánom mesta v majetkovoprávných i v pracovnoprávných vzťahoch. Pod právomoc primátora spadá činnosť zástupcu primátora a mestského úradu.

Mesto je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jeho území trvalý pobyt. Mesto je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou mesta pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jeho územia a o potreby jeho obyvateľov. Mestu pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy. Mesto má právo združovať sa s inými mestami alebo obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu. Mesto samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou mesta a jeho majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jeho samosprávu pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba.

Orgánmi mesta sú:

- mestské zastupiteľstvo,
- primátor mesta,
- hlavný kontrolór.

Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor mesta zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi mesta. Volebné pravidlá upravuje osobitný predpis. Funkčné obdobie mestského zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného mestského zastupiteľstva na štyri roky. Primátor je predstaviteľom mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom. Funkcia primátora je verejnou funkciou. Funkčné obdobie primátora sa skončí zložením sľubu novozvoleného primátora. Spôsob voľby primátora upravuje osobitný zákon. Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom.

Matričný úrad

Matričný úrad prijíma ústne a písomné žiadosti občanov svojho obvodu, spracúva, zapisuje a vydáva doklady o všetkých matričných udalostiach, ktoré sa udejú v tomto obvode bez ohľadu na trvalý pobyt osoby, ktorej sa daná matričná udalosť týka.

Stavebný úrad

Zabezpečuje plnenie úloh na úseku rozvoja mesta, územného plánovania, stavebníctva a životného prostredia.

Štátna správa

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľom k úradom ŠSS	
Sídlo matričného úradu	Žilina
Sídlo pracoviska daňového úradu	Žilina
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Žilina
Sídlo Okresného súdu	Žilina
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Žilina
Sídlo pracoviska okresného úradu	Žilina
Sídlo Územnej vojenskej správy	Žilina
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Žilina
Sídlo Okresného úradu životného prostredia	Žilina
ŠÚ SR	

2.20 BEZPEČNOSŤ

Kriminalita v meste je primárne podmienená zlou ekonomickou a sociálnou situáciou niektorých vybraných skupín obyvateľstva. Práve z uvedeného dôvodu najvyššie % trestnej činnosti pripadá na všeobecné trestné činy. Drobné trestné činy (presahujúce hranicu minimálnej mzdy) sú spojené hlavne s vlámaniami do obydlií, poškodzovanie cudzej veci a inými aktivitami.

Medzi všeobecné trestné činy patrí majetková, násilná, mravnostná a tzv. ostatná kriminalita, ktorú reprezentujú trestné činy ako výtržníctvo, ale aj marenie výkonu úradného rozhodnutia.

Pod pojmom zostávajúce trestné činy rozumieme napríklad zanedbanie povinnej výživy, ublíženie na zdraví z nedbanlivosti, dopravné nehody, týranie zvierat a pod ([http://px-web.statistics.sk/ PXWebSlovak/index.htm](http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm), 20.10.2020).

Mestská polícia

V meste je zriadená mestská polícia. Mestská polícia je poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní všeobecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste Žilina a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení mesta Žilina, z uznesení mestského zastupiteľstva a z rozhodnutí primátora mesta. Mestskú políciu zriaďuje a zrušuje mesto všeobecne záväzným nariadením. Náčelníka mestskej polície na návrh primátora vymenúva a odvoláva mestské zastupiteľstvo. Činnosť mestskej polície upravuje Zákon Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Medzi hlavné úlohy mestskej polície patrí: zabezpečovať verejný poriadok v meste Žilina, chrániť majetok mesta a občanov pred poškodením, zničením alebo zneužitím, dbať na ochranu životného prostredia v meste, dbať na dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach a na iných verejných priestranstvách alebo verejne dostupných miestach, vykonávať všeobecne záväzné nariadenia mesta, uznesenia mestského zastupiteľstva a rozhodnutia starostu, ukladať a vyberať v blokovom konaní pokuty za priestupky ustanovené osobitným predpisom a tiež za priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky spáchané neuposlúchnutím zákazu, ktorý vyplýva z miestnej úpravy cestnej premávky, oznamovať príslušným orgánom porušenie právnych predpisov, ktoré zistí pri plnení svojich úloh a ktorých riešenie nepatrí do pôsobnosti mesta.

Štátna polícia

V meste sa nachádza Krajské riaditeľstvo PZ, Kuzmányho 26, Žilina, 012 23 a Okresné riaditeľstvá PZ v Žiline.

Pod OO PZ Žilina - východ, Obchodná 3, 010 08 Žilina spadajú časti mesta: vo východnej časti mestskej časti Žilina s vymedzenou hranicou stredom ulíc: Bratislavská, Sasinkova, Kálov, okraj Hlinkovho námestia, Pivovarská, Rekova, Vojtecha Spanyola, Tajovského, Alexandra Rudnaya, Centrálna, Obvodova po potok zv. Všivák, potokom Všivák po obec Rosina, cez Rosinskú cestu na mestskú časť Žilina Trnové, mestskú časť Žilina Celulóžka, na hranicu obce Strážany, na hranicu obce Mojšovej Lúčky k ľavej strane toku Váh v smere toku rieky, na hranicu mestskej časti Žilina Budatín, mestskej časti Žilina Považský Chlmec cez vodný tok Váh a vodný tok Rajčianka po Bratislavskú ul. a v mestských častiach: Žilina-Budatín, Žilina-Považský Chlmec, Sídliisko Vlčince.

Pod OO PZ Žilina - západ, Kuzmányho 26, 010 75, Žilina spadá: v západnej časti mestskej časti Žilina s vymedzenou hranicou stredom ulíc: Tajovského, Alexandra Rudnaya, Centrálna, Obvodová, potokom zv. Všivák, po obec Rosina, od obce Rosina po mestskú časť Žilina Bytčica, od mestskej časti Žilina Bytčica, po obec Lietavská Lúčka, od obce Lietavská Lúčka, po mestskú časť Žilina Bánová, mestskú časť Žilina Závodie po obec Hôrky, od obce Hôrky po sídlisko Hájik smerom na Hradisko, mestská časť Žilina Strážov, od mestskej časti Žilina Strážov po Bratislavskú ulicu a v mestských častiach mesta Žilina: Bánová, Bytčica, Závodie, Strážov, Sídliisko Hájik, Sídliisko Solinky, Bratislavská.

Pod OO PZ Žilina - okolie Kysucká cesta 8212/16A 010 01 Žilina spadá: v mestských častiach mesta Žilina: Brodno, Mojšova Lúčka, Vranie, Zádubnie, Zástranie, Žilinská Lehota a v obciach: Bitarová, Brezany, Divina, Divinka, Dlhé Pole, Dolný Hričov, Horný Hričov, Hôrky, Hričovské Podhradie, Kotrčiná Lúčka, Lietava, Lietavská

Lúčka, Lietavská Svinná-Babkov, Mojš, Nededza, Ovčiarsko, Paština Závada, Podhorie, Porúbka, Rosina, Stráňavy, Strečno, Svederník, Teplička nad Váhom, Turie, Višňové.

2.21 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Mesto Žilina je súčasťou Vyššieho územného celku Žilina. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce. Žilinský kraj je vidiecky, konkurencieschopný, rýchlorastúci, konvergujúci, priemyselný región SR s perspektívou konkurencieschopného regiónu na úrovni SR, s vysokou atraktivitou pre investorov, s vysokým inovačným potenciálom a dlhodobou podpriemernou mierou nezamestnanosti, ale mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Českou republikou a Poľskou republikou. Osídlenie je sústredené prevažne do kotlín. Aj v tomto kraji sa prejavuje proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky mierne klesá, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. ŽK má významné postavenie v oblasti turizmu a patrí medzi najnavštevovanejšie kraje SR, s najvyššou ubytovacou kapacitou, ktorá dosiahla jednu z najvyšších návštevností po BK a pred Prešovským krajom. Celkom možno očakávať, že ŽK má šancu si, aj vďaka novým PZI, udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu a bude sa pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať automobilový a strojársky priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať tiež elektrotechnický priemysel. ŽK je dôležitou medzinárodnou križovatkou, prepájajúcou dopravnú sieť troch krajín – SR, Českej republiky a Poľska. Pre trvalo udržateľný hospodársky a sociálny rast ŽK je potrebné dobudovať nadradenú dopravnú infraštruktúru v trase multimodálnych koridorov Va 81 a VI a sieť T-ENT. Po dokončení diaľničnej siete bude ŽK prepojený s ďalšími medzinárodnými dopravnými koridormi. Renovácia železníc a koridorov kombinovanej dopravy spolu s modernizáciou letiska tvoria veľmi dobré podmienky pre dopravný systém európskej úrovne. Prírodné zdroje ŽK sú bohaté a rôznorodé, veľký význam majú lesy, zdroje minerálnych a termálnych vôd využívané najmä v kúpeľníctve a potravinárstve. Kraj nedisponuje žiadnymi zásobami surovín.

Charakteristika špecifických stránok regiónu v porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že ŽK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni najmä pri využívaní inovačného potenciálu v chemickom, automobilovom a strojárskom priemysle a v službách. Dôsledkom toho je jeho slabé prenikanie do priemyslu a ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality a dostupnosti verejných služieb cestou informatizácie a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie a poskytovaných elektronických služieb žilinského regiónu nízka. Najväčším nevyužitým rozvojovým potenciálom regiónu ŽK je:

- strategická poloha (prepojenie západ - východ, prihraničný región a medzinárodná križovátka),
- prírodné bohatstvo – chránené územia, geotermálna energia, kultúrne tradície,
- nadpriemerný inovačný potenciál a vysoký počet MSP.

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda ŽK je tvorená silným inovačným potenciálom v kombinácii s výhodnou geografickou polohou, dostupnosťou a atraktivitou regiónu, potenciálom pre rozvoj turizmu, dopravy a nových služieb k podpore rozhodujúcich priemyselných odvetví.

Strategické ciele:

1. posilnenie a rozvoj inovačného potenciálu,
2. zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
3. nadregionálna a regionálna dopravná dostupnosť a kvalita služieb s dôrazom na cezhraničnú spoluprácu a nadregionálne väzby.

Očakávané dopady:

- využitie silného inovačného potenciálu k rastu regionálneho HDP a produktivity,
- rast podielu služieb a inovatívnych podnikov na ekonomickej štruktúre regiónu,
- posilnenie väzieb medzi vedou, výskumom, inováciami - podnikateľskou sférou a vzdelávacími inštitúciami,
- rast zamestnanosti, exportnej výkonnosti a konkurencieschopnosti regionálnej ekonomiky,
- zvýšenie kvality života vytvorením vhodných podmienok pre dostupnosť dobrého vzdelania, vhodného a dostatočne oceneného zamestnania s podporou rodiny, kvalitnú sociálnu a zdravotnú starostlivosť, rovnosť príležitostí, dostatočné kultúrne, športové a voľnočasové vyžitie,
- zvýšenie kvality životného prostredia.

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre mesto Žilina nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom mesta, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, SW a OT. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci mesta. Na jej základe môže mesto prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10. Stratégia SO	1. 2. ... 10. Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10. Stratégia ST	1. 2. ... 10. Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík OT

OT analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v meste, ktoré skrývajú potenciál územia a ktoré môžu mestu priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude mesto riešiť v rámci Integrovannej územnej stratégie. Znamená to teda, že mesto musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť). Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že mesto dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia. V rámci analýzy SWOT sa mesto koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu.. Kvadrant 1 pozostáva z príležitostí ponúkajúcich najvyšší úžitok pre mesto, preto by sa mal manažment mesta sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich mesto nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

Matica príležitostí				Matica rizík			
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nešťastia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu mesto vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuality alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj mesta, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu.

Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok S - W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele mesta, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie mesto stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily mesta sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry a iné. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrálny faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých mesto momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody mesta. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná je nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest mesta je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má mesto najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky mesta Žilina a kvalitu života v meste.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Narastajúci počet podnikateľských subjektov - právnických osôb - od 2011 - z 5049 na 8338 - 2021)	1,5	1,5	aW1	Klesajúci, resp. nestabilný počet podnikateľov - fyzických osôb	1,5	1,5
aS2	Existencia 23 podnikov nad 250 zam a 108 stredne veľkých podnikov	1,5	3,0	dW2	Nízky podiel podnikateľských subjektov v oblasti stravovania a ubytovania (okr. 303) a ich klesajúci počet v prípade fyzických osôb	1,5	3,0
adS3	Vysoký podiel podnikov v službách - obchod, stavebníctvo, odborné, vedecké a technické činnosti	1,5	4,5	aW3	Výrazný klesajúci počet podnikateľských subjektov vo veľkoobchode a maloobchode v prípade fyzických osôb	1,5	4,5
agS4	Narastajúci počet podnikov v oblasti priemyselnej výroby (od 2011 - nárast na 1300)	1,5	6,0	bW4	Vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch (automobilov priemysel, ktorý je senzitívny na celosvetovom vývoji a krízach)	1,5	6,0
efS5	Narastajúci počet podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva (od 2011 nárast na cca. 250)	1,5	7,5	bW5	Vysoká závislosť regiónu z príjmov z automobilového priemyslu	1,5	7,5
aS6	Veľké priemyselné podniky ako Kia Slovakia, COOP Jednota, SAD Žilina, Sungwoo Hitech, atď., ktoré sa významne podieľajú na zamestnanosti	1,5	9,0	cdW6	Nedostatočne uplatnený integrovaný prístup k ponuke služieb cestovného ruchu - vysoká miera podnikateľského individualizmu	1,5	9,0
bS7	Prechádzajúce hlavné dopravné ťahy - D1, železničné spojenie	1,5	10,5	bW7	Postupný pokles evidovaných pracovníkov v oblasti stavebníctva	1,5	10,5
cS8	Dobré prepojenie na dôležité regionálne centrá Poľskej a Českej republiky	1,5	12,0	bW8	Kolíšavá stavebná produkcia	1	11,5
cS9	Vybudovaná železničná a cestná sieť na hlavné centrum výroby a služieb - krajské mesto Žilina	1,5	13,5	eW9	Výrazne redukovaná intenzita chovu hydiny	1,5	13,0
bS10	Nárast podnikateľských subjektov v oblasti ubytovacích a stravovacích služieb (2021-cca. 366)	1,5	15,0	eW10	Redukovaná intenzita chovu oviec	1,5	14,5
dS11	Vysoký podiel podnikov v službách - vzdelávanie (167), zdravotníctvo (263), umenie a zábava (109), ktoré predstavujú integrovaný súbor nadväzujúci na kľúčové aktivity v regióne	1,5	16,5				
aS12	Relatívne dobre rozvinutá poľnohospodárska a potravinárska produkcia (Hyza, a.s.)	1,5	18,0				
fS13	Tradícia a predpoklady na ďalší rozvoj lesného hospodárstva (viac ako 70 % lesov hospodárskych)	1	19,0				
aS14	Výrazne narastajúca stavebná produkcia na 1 zamestnanca	1,5	20,5				
gS15	Rozvinutý strojársky, elektrotechnický, textilný a potravinársky priemysel	1,5	22,0				
eS16	Narastajúca živočíšna produkcia hovädzieho dobytku	1,5	23,5				
aS17	Čiastočná integrácia a nadväznosť vzdelávacieho systému a miestneho hospodárstva	1,5	25,0				
	Spolu		25,0		Spolu		14,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Orientovanie sa na výrobu bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu	1,5	1,5	T1	Zvýšená regionálna a celosvetová konkurencia v profilových oblastiach pre Žilinu	0,5	0,5
O2	Preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby	1,5	3	T2	Tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie)	1	1,5
O3	Skvalitnenie prostredia výrobných, skladových a prevádzkových areálov (prípadne nové prevádzky)	1	4	T3	Pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - hlavne dopravnej s prepojením na dôležité destinačné body	1,5	3
O4	Vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít mesta Žilina, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území mesta, predovšetkým pre miestne pracovné sily	1,5	5,5	T4	Administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu	1,5	4,5
O5	Vytváranie podmienok pre rozvoj takých odvetví výroby - priemyslu, ktoré naviažu na dominujúce odvetvia v meste Žilina	1	6,5	T5	Veľká administratívna náročnosť pre získanie a následné čerpanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU	1,5	6
O6	Zvýšená podpora a ochrana podnikania v oblasti cestovného ruchu	1,5	8	T6	Nedostatok investičného kapitálu z dôvodu ochrany prírodných a kultúrohistorických hodnôt,	1	7

					ako aj zložitých geomorfologických daností		
O7	Možnosti získavania mimorozpočtových zdrojov z fondov EÚ, iných zahraničných zdrojov a dotácií štátneho rozpočtu	1,5	9,5	T7	Nepredvídateľné celospoločenské prírodné, zdravotné, ekonomické a sociálne poruchy (pandemická situácia a súvisiace obmedzujúce opatrenia)	1,5	8,5
O8	Zvyšujúca sa zamestnanosť v regióne Žilina	1,5	11	T8	Zníženie záujmu spoločnosti o historické bohatstvo, tradície a kultúru	1	9,5
O9	Výrazne znižujúci sa počet nezamestnaných hlavne vo vekových skupinách 15 - 49 rokov	1,5	12,5	T9	Existencia Natura 2000- ochranné pásma (územia) pamiatkovej rezervácie, zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP	1	10,5
O10	Potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika, kongresový)	1,5	14				
	Spolu		14		Spolu		10,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 25,0 11	14,5 4 Stratégia WO 14
T hrozby	Stratégia ST 10,5 Stratégia WT	10,5 Stratégia WT

V oblasti hospodárstva sú prevyšujúce silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia ST – kde musí mesto Žilina využiť silné stránky a využitím príležitostí súvisiacich s existenciou už etablovaných podnikov s celonárodným, ale aj regionálnym významom. Potrebne je aj zvážiť možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných. Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale aj s ohľadom na charakter regiónu - strojárstvo, drevospracujúci priemysel, potravinárska výroba, kultúrno-historický kontext, blízka alokácia pri hraniciach s Českou republikou a Poľskom. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci primárneho a sekundárneho sektora, ktoré nebudú narúšať jedinečný kolorit mesta Žilina a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na zatiaľ nerozvinutý cestovný ruch v okolí rieky Váh, prípadne v nadväznosti na Rajeckú dolinu.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - diverzifikácia podnikovej štruktúry, podniková základňa,
- b - ukazovatele a potenciály cestovného ruchu,
- c - dopravná dostupnosť a väzby na priľahlé regióny,
- d - sektor služieb,
- e - poľnohospodárska produkcia,
- f - lesníctvo,
- g - priemyselná výroba,

slabé stránky:

- a - diverzifikácia podnikovej štruktúry, podniková základňa,
- b - riziká diverzifikácie a ohrozenia miestneho hospodárstva,
- c - nedostatky a nesystémovosť budovania integrovaných prístupov,
- d - problémy ponuky cestovného ruchu,
- e - poľnohospodárska a potravinárska výroba.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	fS	gS	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0	0,5	1	1	0	3	3
bS	0,5	-	0	0,5	1	1	0	3	3
cS	1	1	-	1	1	1	0	5	2
dS	0,5	0,5	0	-	0,5	0,5	0	2	4
eS	0	0	0	0,5	-	0,5	0	1	2
fS	0	0	0	0,5	0,5	-	0	1	2
gS	1	1	1	1	1	1	-	6	1

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	0,5	0,5			2,5	2
bW	1	-	1	1	1			4	1
cW	0	0	-	1	0,5			1,5	3
dW	0,5	0	0	-	0,5			1	4
eW	0,5	0	0,5	0,5	-			1,5	3
fW						-			
gW							-		

Mesto, ako aj okres Žilina, možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie zaradiť k priemyselne rozvinutým regiónom (hlavne centrálnu časť zhrňajúcu krajské mesto Žilina a blízke priemyselné centrá - Teplička nad Váhom, atď.). Nosnými odvetvami priemyslu na území sú strojársky priemysel (automobilový priemysel - Kia Slovakia), elektrotechnický, drevársky, textilný a potravinársky (Hyza, a.s., atď.), ktoré reprezentujú najmä dlhoročne etablované spoločnosti.

Trend ekonomických a socio-ekonomických ukazovateľov u podstatnej časti firiem a živnostníkov sa zhoršuje. Kúpna sila domáceho obyvateľstva klesá vplyvom vyvolanej energetickej krízy, pandemickej situácie z predchádzajúceho obdobia z dôvodu, že podiel na tržbách v obchodoch bol vo veľkej miere tvorený aj návštevníkmi z iných štátov, prípadne regiónov SR. Väčšina malých obchodov je z dôvodu vysokých cien energií na úrovni prežívania, časť obchodov nezvláda platby za energie, nájomného a konkurenciu obchodných reťazcov a stoja pred konkurzom. Podnikateľská výrobná sféra je síce v celku rozvinutá, ale existujúce subjekty sa udržiavajú s veľkým úsilím. Toto je prezentované nízkymi ziskami z dôvodu opatrení a následne veľmi nízkym daňovým odvodom a aj tvorbou HDP. U väčšiny firiem nie je stabilizačným faktorom dostatočný zisk, ale vlastný areál a zahraničný odbyť, ktorý je v podstatnej miere znížený o maržu pre sprostredkovateľov, alebo zahraničných vlastníkov.

Pri rozvoji ďalšej výroby je potrebné zohľadňovať obmedzujúce limity v súvislosti s ekologickými normami EÚ a obmedzovaním primárnych stresových faktorov. Primárne antropogénne stresové javy (prvotní pôvodcovia stresu) sa prejavujú plošným záberom prírodných ekosystémov. Charakteristickým znakom týchto stresorov je ich jednoznačné plošné vymedzenie v krajine. Dôsledkom lokalizácie primárnych stresových faktorov je zmena štruktúry a využívania krajiny (zánik prirodzených ekosystémov v dôsledku vývoja antropických aktivít), ako i ohrozenie migrácie bioty v dôsledku bariérového pôsobenia týchto stresorov. V prípade mesta Žilina môže ísť hlavne o nasledujúce antropogénne, resp. poloprirodné prvky: areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá, dobývacie areály. V tomto prípade ide hlavne o 10 priemyselných areálov o rozlohe 533,87 ha v meste Žilina. Rozvoj takýchto plôch bude potrebné v budúcnosti realizovať z hľadiska kompromisov v oblasti ekonomickej, environmentálnej a nakoniec aj sociálnej, nakoľko pre región uvedené prvky predstavujú významný zdroj zamestnanosti.

Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale ja s ohľadom na charakter regiónu - ekologicky strojárka a elektrotechnická výroba, cestovný ruch, potravinársky priemysel. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci sekundárneho sektora, ktoré nebudú narušovať kolorit mesta a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na cestovný ruch v prostredí Malej Fatry a Strážovských vrchov. V tomto ohľade je potrebné systematické budovanie integrovaných prístupov na okolité územia, ktoré poskytujú tiež množstvo kultúrnych, prírodných a iných atraktivít. Hlavným cieľom budovania hospodárskej základne musí byť (rozumná) ekológia a dostatočná diverzifikácia s rozumnou väzbou na oblasť cestovného ruchu, ale aj tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva. Primárny sektor je potrebné smerovať hlavne do oblasti lesníctva, k čomu sú vytvorené aj podmienky, ako aj zavádzanie integrovaných prístupov v nadväznosti na poľnohospodársku a finálnu potravinársku výrobu. Sekundárny sektor je potrebné prioritne smerovať do menších, ekologicky nezávadných prevádzok s počtom zamestnancov do 250 (malé a stredné podniky) s ponechaním a podporou tradičných veľkých podnikov nad 500 zamestnancov. V oblasti cestovného ruchu bude jednou zo základných priorít integrovaná výstavba ponuky služieb a infraštruktúry v nadväznosti na okolité turisticky zaujímavé lokality - Malá Fatra, Strážovské Vrchy, Kysuce, Rajec. Nevyhnutné je rovnako prepojenie na ostatné atraktivity regiónu Žiliny tak, aby boli poskytované v rámci integrovanej ponuky celého regiónu.

Pri rozvoji poľnohospodárskej produkcie je potrebné riešiť negatívne dopady takejto činnosti pre kvalitu života obyvateľov v ich tesnej blízkosti, ako aj životné prostredie. Poľnohospodárske areály bývajú zväčša situované na okraji sídiel. Ich plošný záber a miera sú dominantné predovšetkým pri vidieckych sídlach v porovnaní ich plochy s výmerou samotného sídla. Častým javom býva ich nevhodné umiestňovanie na vizuálne exponovaných miestach, bez akejkoľvek izolácie vegetáciou. Medzi negatívne vplyvy poľnohospodárskych areálov patrí ich plošný záber s optením, zápach zo živočíšnej či inej výroby, hluk (predovšetkým pri areáloch so zmenenou či pridruženou funkciou), degradácia pôdy, znečistenie vody a podobne (RÚSES Žilina, 2022).

V nadväznosti na poľnohospodársku produkciu je potrebné riešiť aj dopady plôch intenzívneho poľnohospodárstva - veľkoblukovej ornej pôdy. Ide o makroštruktúry ornej pôdy, ktoré do značnej miery znižujú stabilitu krajiny a javia sa ako významný negatívny prvok pre zníženie priechodnosti krajiny. Veľkobluková orná pôda zaberá 7 043,00 ha. Ďalším negatívnym vplyvom je pokles druhovej diverzity, zníženie životného priestoru mnohých druhov rastlín a živočíchov. Pre zníženie negatívneho vplyvu je potrebná fragmentácia ornej pôdy, t. j. rozdelenie veľkoblukovej ornej pôdy na menšie parcely, napr. výsadbou nelesnej drevinovej vegetácie. Týmto zároveň zvýšime druhovú diverzitu a umožníme aj migráciu jednotlivým druhom rastlín a živočíchov (RÚSES Žilina, 2022). Aj v uvedenom prípade platí určitý kompromis, ktorý by neohrozil poľnohospodársku výrobu, ale na druhej strane by umožnil zaviesť ekologizačné opatrenia, ktoré by znížili negatívny dopad výroby na životné prostredie ako aj iné zložky kvality života obyvateľov regiónu v okolí mesta Žilina.

3.2 DOPRAVA A POZEMNÉ KOMUNIKÁCIE

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Prechádzajúce multimodálne koridory	1,5	1,5	eW1	Nedoriešený integrovaný systém parkovania v meste Žilina a okolitých obciach	1,5	1,5
aS2	Integrované prístupy k budovaniu dopravných služieb v krajskom meste Žilina	1,5	3,0	aW2	Nevybudovaný komplexný integrovaný systém dopravy v priestore mesta	1,5	3,0
aS3	Medzinárodné letisko pri Dolnom Hričove	1,5	4,5	cW3	Nedostatočne vybudovaná sieť chodníkov mimo centrálnej zóny krajského mesta Žilina	1,5	4,5
aS4	Vybudovaná sieť železnice s prepojením na Českú republiku a Poľsko	1,5	6,0	bW4	Nevyhovujúci stav ciest II a III. triedy a miestnych ciest	1,5	6,0
aS5	Prechádzajúce transeurópske magistrály - TEM 4 (E50) TEM 2 (E75)	1,5	7,5	aW5	Na vodných nádržiach Nosice a Hričov a stupňoch VD Mikšová a Považská Bystrica plavebné komory nie sú vôbec vybudované	1,5	7,5
aS6	Prechádzajúca cesta D1, D3	1,5	9,0	aW6	V súčasnosti i parametre plavebných kanálov nezodpovedajú požiadavkám modernej obchodnej plavby	1,5	9,0
bS7	Dobré napojenie regiónu na železničnú sieť	1,5	10,5	dW7	Potrebné integrované prepojenie jednotlivých cyklistických trás	1,5	10,5
bS8	Čiastočne zavedený systém integrovanej dopravy	1,5	12,0				
aS9	Vybudovaná sieť cykloturistických a cykloturistických trás	1	13,0				
aS10	Terminálu intermodálnej prepravy v Tepličke nad Váhom	1,5	14,5				

aS11	Koridorové trate - Koridor V Benátky – L'vov; Bratislava – Žilina – Užhorod a Koridor VI Gdansk – Grudziadz/Varšava – Katovice – Bielsko-Biala – Žilina	1,5	16,0				
aS12	Zriaďovacia stanica Žilina – Nová Žilina (Stará a Nová harfa), depá a kontajnerový terminál	1	17,0				
aS13	Cez železničný uzol Žilina prechádzajú najvýznamnejšie medzinárodné a domáce železničné spoje	1,5	18,5				
bS14	Rozvinutá ekologická trolejbusová doprava	1	19,5				
dS15	Vybudovaná sieť miestnych ciest	1,5	21,0				
eS16	Čiastočne vybudované chodníky popri miestnych cestách	1,5	22,5				
	Spolu		22,5		Spolu		10,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Dostavba chodníkov pre peších v centre mesta Žilina ako aj jednotlivých mestských častiach	1,5	1,5	T1	Malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu	1,5	1,5
O2	Dostavba parkovacích plôch v meste (parkovacie domy)	1,5	3	T2	Zhoršujúci sa stav mestských stavieb a ciest	1,5	3
O3	Dostavba 4 okruhu mesta	1,5	4,5	T3	Nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EU fondov	1,5	4,5
O4	Upraviť kategorizáciu siete MC	1,5	6,0	T4	Nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	6,0
O5	Odstrániť bodové a líniové zábrany v trasách MC dobudovaním výbočísk a obrátisk na zaslepených uliciach	1,5	7,5	T5	Zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry	1,5	7,5
O6	Na uliciach s jednopruhovými cestami a bez možnosti rozšírenia zmeniť organizáciu dopravy zjednosmernením	1,5	9,0	T6	Oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete	1,5	9,0
O7	Dobudovať bezprašné kryty súčasných ciest a ciest v havarijnom stave	1,5	10,5	T7	Zhoršenie dopravnej obsluhy	1,5	10,5
O8	Dobudovať bezbariérové priechody a prístupy na celom území mesta Žilina	1,5	12,0	T8	Spomalenie hospodárskeho rastu	1,5	12,0
O9	Hľadať územné možnosti pre vybudovanie priestraného centra pre peších	1,5	13,5	T9	Trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu	1,5	13,5
O10	Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	15,0				
	Spolu		15,0		Spolu		13,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 22,5 4,5	10,5 Stratégia WO 15,0
T hrozby	Stratégia ST 3 13,5	Stratégia WT

V oblasti dopravy výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia ST - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

Hlavnú dopravnú rozvojovú os západ - východ tvorí prepojenie: D1 (E50). Významná cestná komunikácia E75 a E 442 zabezpečuje prepojenie mesta Žilina s Českou republikou.

Infraštruktúra cestnej dopravy najvyššej hierarchickej úrovne – diaľnica D1, ktorá zároveň vykazuje v rámci mesta najvyššie intenzity dopravy – je na území lokalizovaná a plánovaná v hlavnom dopravnom a sídelnom koridore Slovenska, v intenzívne osídlenom údolí rieky Váh. V severojužnom smere je hierarchicky najdôležitejšou

a dopravne najintenzívnejšie využívaná existujúca a plánovaná cestná línia diaľnice D3, ďalej rýchlostné cesty R5 a R3 v prepojení hranica ČR/PR - Čadca – Žilina – Martin – Turčianske Teplice. Závažným nedostatkom vyššie uvedených hlavných cestných prepojení je výrazné zaostávanie výstavby a prevádzkovania diaľnic D1 a D3 a rýchlostných ciest R5 a R3 za požiadavkami kladenými na plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky. Doplnkovú štruktúru k dopravne najzaťaženejším diaľniciam - v úsekoch s absentujúcou prevádzkou diaľnic i supľujúcich ich funkciu – vytvára sieť ciest I. triedy. Z hľadiska uplatnenia funkčných nárokov na vedenie cestnej dopravy na cestách I. triedy dochádza na území mesta Žilina ku konfliktným javom tranzitnej dopravy celoštátneho významu s osídleným územím. Zvlášť intenzívne uvedené negatívne javy pôsobia v hlavnom sídelnom koridore údolia Váhu. Na sieť ciest I. triedy celoštátneho významu nadväzuje sieť ciest regionálneho významu II. triedy a ciest lokálneho (okresného) významu III. triedy. Súčasný stav celej siete ciest mesta Žilina je možné po stavebno-technickej stránke považovať za neuspokojivý, charakterizovateľný výskytom líniových, bodových a dopravných bezpečnostných závad. Opatrenia na odstránenie líniových a bodových závad sú v zásade navrhované v existujúcej trase komunikácie, nepredstavujú teda nový alebo významný záber územia (25.4.2022, <http://www.zilinskazupa.sk/files/upn-r-zk-zadanie-navrh.pdf>).

V budúcnosti bude potrebné riešiť rekonštrukciu hlavných dopravných ťahov ciest I. až III. triedy. Medzi hlavné problémy mesta Žilina patrí vysoká intenzita dopravy prechádzajúca mestom. V súčasnosti bráni plynulosti cestnej premávky aj nedostatočné šírkové usporiadanie v centre mesta. Z hľadiska bezpečnosti je potrebná dostavba chodníkov pre peších a rekonštrukcia súčasných. Zvýšenie bezpečnosti a využívaniu alternatívnych foriem dopravy napomôže súbežné budovanie cyklochodníkov prepájajúcich jednotlivé časti mesta s centrom ako aj inými dôležitými lokalitami. Problémom mesta je aj nedostatočné riešenie statickej dopravy v centrálnej zóne ako aj na miestnych sídliskách.

Závažným problémom je aj dlhodobé neriešenie vzťahu centra mesta a jeho západnej časti. Výstavba sídliska Hájk, častí Kvačalova, Slnčné terasy ako i plánovaná výstavba Hájk – II. stavba a Hájk – Bradová vytvárajú dopravne neúnosnú situáciu. Preto je nevyhnutnou stavebnou aktivitou budovanie nových prepojení západ – centrum, ktoré by nahradili pôvodné prepojenia zrušené výstavbou diaľničného privádzača Rajecká cesta. Zrušené prepojenia Rázusova, Žitná (kasárne), Kamenná, Dlhá (v jednom smere) boli nahradené len prepojením Kamenná ponad Rajeckú s napojením na nevyhovujúcu malú okružnú križovatku Váhostav. Silné zaťaženie centra mesta s povoleným vstupom vozidiel až do historického jadra prináša enormné zaťaženie križovatiek II. mestského okruhu vplyvom veľkého zaťaženia radiál. Súčasne okruh vedie popred železničnú stanicu, kde križuje hlavnú pešiu komunikáciu, vedúcu do centra mesta (ÚGD mesta Žilina, 2016).

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - nadradená dopravná infraštruktúra,
- b - hromadná doprava,
- c - statická doprava,
- d - miestne cesty,
- e - chodníky pre peších,

slabé stránky:

- a - nadradená dopravná infraštruktúra,
- b - miestne cesty,
- c - chodníky pre peších,
- d - cyklistická doprava,
- e - statická doprava.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	1	1			4	1
bS	0	-	0,5	0	0,5			1	4
cS	0	0,5	-	0	0,5			1	4
dS	0	1	1	-	0,5			2,5	2
eS	0	0,5	0,5	0,5	-			1,5	3
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1	1			4	1
bW	0	-	1	0,5	1			2,5	2
cW	0	0	-	0,5	0,5			1	4
dW	0	0,5	0,5	-	0,5			1,5	3
eW	0	0	0,5	0,5	-			1	4
fW						-			
gW							-		

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Existencia plôch pre rozširovanie IBV	1,5	1,5	aW1	Nevyhovujúci stav verejného osvetlenia a potrebná intenzifikácia	1,5	1,5
aS2	Dostatok plôch pre HBV	1,5	3	aW2	Neosvetlené prechody a vybrané podchody pre chodcov	1,5	3
dS3	Viac ako 91 - 95 % zásobovanie pitnou vodou v okrese Žilina	1,5	4,5	bW3	Potrebná rekonštrukcia vodovodnej siete vo vybraných mestských častiach	1,5	4,5
dS4	Žilina je zásobovaná zo skupinového vodovodu Žilina časť Juhozápad a Skupinový vodovod Žilina, časť Severozápad	1,5	6,0	cW4	Potrebná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete	1,5	6
dS5	Vysoká kvalita vodných zdrojov	1,5	7,5	cW5	Potrebné modernizácia VVN, VN	1,5	7,5
bS6	Dostatočné kapacity zásobovania elektrickou energiou	1,5	9,0				
bS7	Samostatný energetický zdroj v meste Žilina - 171 GWh/r / 350 GWh/r / 57,5 GWh/r elektrárň	1,5	10,5				
bS8	Kogenerátorové jednotky sú inštalované v Bytterm Žilina (140 kW)	1,5	12,0				
bS9	Zásobovanie samosprávy zemným plynom s vysokým pokrytím	1,5	13,5				
bS10	Prechádzajúci plynovod - medžištatny VTL DN 500 PN	1,5	15,0				
bS11	Medžištatny VTL plynovod Bratstvo s prepojavacími VTL plynovodmi Severné Slovensko	1,5	16,5				
bS12	Okres Žilina s vysokým stupňom plynifikácie - cca 66 %	1,5	18,0				
cS13	Centrálne zásobovanie teplom v krajskom meste Žilina - Žilinská teplárenská, a.s., Bytterm, a.s.	1,5	19,5				
aS14	Relatívne dobré pokrytie optickou infraštruktúrou v meste Žilina	1,5	21,0				
	Spolu		21,0		Spolu		7,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Rekonštrukcia verejného osvetlenia (LED) a jeho rozšírenie na neosvetlené časti mesta	1,5	1,5	T1	Malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu	1,5	1,5
O2	Kompletná rekonštrukcie elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme	1,5	3	T2	Zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií	1,5	3

O3	Zavedenie elektrických, vodovodných a kanalizačných prípojk do nových častí IBV	1,5	4,5	T3	Nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov	1,5	4,5
O4	Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	6,0	T4	Nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	6,0
O5	Využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov	1,5	7,5	T5			
O6	Rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí	1,5	9,0	T6			
	Spolu		9,0		Spolu		6,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 21,0 12,0	7,5 1,5 Stratégia WO 9,0
T hrozby	Stratégia ST 6,0	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - základná infraštruktúra IBV, HBV,
- b - elektrická, plynová rozvodná sieť, verejné osvetlenie, Telekom,
- c - tepelné hospodárstvo,
- d - zásobovanie pitnou vodou,

slabé stránky:

- a - verejné osvetlenie,
- b - zásobovanie pitnou vodou,
- c - elektrická rozvodná sieť.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	0	0				0	2
bS	1	-	0,5	0,5				2	1
cS	1	0,5	-	0,5				2	1
dS	1	0,5	0,5	-				2	1
eS					-				
fS						-			

gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0	0					0	3
bW	1	-	1					2	1
cW	1	0	-					1	2
dW				-					
eW					-				
fW						-			
gW							-		

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO	1,5	1,5	aW1	Úplne nedobudovaná kanalizačná sieť	1,5	1,5
aS2	Spracovaný POH mesta Žilina na roky 2016-2020	1,5	3	aW2	Potrebná rekonštrukcia kanalizačnej siete a existujúcich ČOV	1,5	3
bS3	Zabezpečený odvoz TKO	1,5	4,5	bW3	Nedostatočný potenciál využívania možnosti separovať odpad	1,5	4,5
cS4	Zavedený separovaný zber v meste	1,5	6,0	cW4	Nedostatok odpadkových košov centrálnej zóny mesta	1,5	6
bS5	Fungujúci systém odvozu a likvidácie komunálneho odpadu	1,5	7,5	dW5	Existencia čiernych skládok	1,5	7,5
dS6	Splašková kanalizačná sieť s ČOV (Žilina spadá medzi regióny, kde je odkanalizovanie na úrovni 70 až 90 %)	1,5	9,0	eW6	Nedostatočná kapacita a pokrytie dažďovou kanalizáciou	1,5	9,0
cS7	Vybudovaný zberný dvor pre separovaný zber	1,5	10,5				
cS8	Vybudovaný priestor pre využitie BRKO	1,5	12,0				
	Spolu		12,0		Spolu		9,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Zabezpečiť efektívny separovaný zber v celom meste	1,5	1,5	T1	Zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva	1,5	1,5
O2	Možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov	1,5	3	T2	Znečistenie ovzdušia malými zdrojmi znečistenia v meste - pálenie plastového odpadu	1,5	3
O3	Dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva	1,5	4,5	T3	Dopady na zdravotný stav obyvateľov	1,5	4,5
O4	Odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd	1,5	6,0	T4	Nárast množstva vyvázaných odpadov	1,5	6,0
O5	Zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia	1,5	7,5	T5	Nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi	1,5	7,5
O6	Rozvoj ekologického lesohospodárstva, poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby	1,5	9,0	T6	Neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok	1,5	9,0
O7	Možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	10,5				
	Spolu		15,0		Spolu		9,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12,0	9,0 Stratégia WO WO - WT 3,0 15,0
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT 9,0

V oblasti dopravy výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO - WT - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - regulácia nakladania s odpadom,
- b - odvoz a uloženie odpadu,
- c - separácia odpadu,
- d - odvádzanie odpadových vôd,

slabé stránky:

- a - odvádzanie odpadových vôd,
- b - separácia odpadu,
- c - likvidácia a uloženie odpadu,
- d - verejné priestranstvá,
- e - čierne skládky.

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WT a WO – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	1	0				1	2
bS	1	-	0,5	0,5				2	1
cS	0	0,5	-	0,5				1	1
dS	1	0,5	0,5	-				2	2
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	1	1			3	1
bW	0,5	-	0,5	1	1			3	1
cW	0,5	0,5	-	1	1			3	1
dW	0	0	0	-	0,5			0,5	2
eW	0	0	0	0,5	-			0,5	2
fW						-			
gW							-		

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Niekoľko vzácných biotopov a chránených území - prírodných rezervácií a pamiatok	1,5	1,5	aW1	Narastajúci objem produkovaných objemov oxidu uhľnatého, dusíka a tuhých emisií	1,5	1,5

	(Brodnianka, Rochovica, Kysucká brána)						
bS2	Množstvo vodných tokov (Váh, Brodnianka, Rajčanka, ...)	1,5	3	aW2	Enormne narastajúce hodnoty oxidu uhľnatého - 5058,4 t.	1,5	3
cS3	Výrazné zníženie emisií základných znečisťujúcich látok (oxid siričitý)	1,5	4,5	aW3	Nadmerné zaťaženie regiónu dopravou - prechádzajúca hlavná dopravná tepna D1	1,5	4,5
aS4	Vysoký podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou - viac ako 81 %	1,5	6,0	bW4	Existencia lokalít s koncentráciou spoločensky neprispôsobivých obyvateľov	1,5	6,0
aS5	Vysoký stupeň odkanalizovania mesta Žilina - viac ako 71,51 %	1,5	7,5	cW5	Zlý technický stav verejných vodovodov v meste a okolitých obciach	1,5	7,5
aS6	Vysoký stupeň plynofikácie mesta (86,94 %)	1,5	9,0	dW6	Nízke environmentálne vedomie niektorých skupín obyvateľov	1,5	9,0
				aeW7	Negatívne dopady hospodárskej činnosti - kafiléria	1,5	10,5
	Spolu		9,0		Spolu		10,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva	1,5	1,5	T1	Zníženie biodiverzity,	1,5	1,5
O2	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových tokov a podzemných vôd	1,5	3	T2	Nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami	1	2,5
O3	Zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia	1,5	4,5	T3	Nárast množstva vyvázaných odpadov	1,5	4
O4	Možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	6	T4	Nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi	1,5	5,5
O5	Odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody	1,5	7,5	T5	Neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok	1,5	7
O6	Obnoviteľné zdroje energie – veterná energia, energia biomasy, solárna energia	1,5	9	T6	Zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja	1	8
				T7	Ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd	1,5	9,5
				T8	Zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva	1,5	11
				T9	Tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajín,	1,5	12,5
				T10	Radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny)	1,5	14
	Spolu		9,0		Spolu		14,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 9	10,5 5 Stratégia WO 9
T hrozby	Stratégia ST ST-WT 3,5 14	Stratégia WT

V oblasti environmentálnej sú vyvážené silné stránky so slabými. Odporúča sa využiť stratégia ST - WT – kde musí mesto Žilina využiť silné stránky a využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných na riešenie hlavných environmentálnych záťaží spojených s priemyselnou činnosťou, problémov spojených s nedostavanou kanalizačnou sieťou a nadmernou dopravou. Problémom ostáva naďalej nedoriešený systém separovania TKO ako aj využívanie BRKO. Vzhľadom na prítomnosť lokalít - chránených rezervácií a pamiatok ako aj vzácných biotopov v okolí vodných tokov - Váh, Brodnianka, je potrebné riešiť aj znečistenie tunajších vodných tokov a riešenie rovnováhy medzi ochranou životného prostredia a rekreáciou. Dôležitou otázkou bude aj ochrana vodných zdrojov a rekonštrukcia vodovodnej infraštruktúry v meste a okolitých sídlach.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a - chránené územia,
- b - vodné zdroje a vodné toky,
- c - ochrana a stav ovzdušia,
- d - nakladanie s odpadovými vodami,

slabé stránky:

- a - ochrana a stav ovzdušia,
- b - cestovný ruch a jeho environmentálne dopady,
- c - životné prostredie a rizikové skupiny obyvateľstva,
- d - pitné vody a nakladanie s odpadovými vodami,
- e - hospodársky rozvoj a ochrana životného prostredia,
- f - odpadové hospodárstvo.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	S	S	S	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	0,5				1,5	1
bS	0,5	-	0,5	0,5				1,5	1
cS	0,5	0,5	-	0,5				1,5	1
dS	0,5	0,5	0,5	-				1,5	1
S					-				
S						-			
S							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	W	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		2,5	2
bW	0,5	-	0,5	0,5	0	0,5		2	3
cW	1	0,5	-	1	0,5	1		4	1
dW	0,5	0,5	0	-	0,5	0,5		2	3
eW	1	1	0,5	0,5	-	1		4	1
fW	0,5	0,5	0	0,5	0	-		1,5	4
W							-		

Hlavnou prioritou v oblasti environmentálnej v regióne Žilina je ochrana prírody v rámci chránených lokalít (rezervácie a pamiatky), ochrana vodných zdrojov, zdrojov pitnej vody, zásobovanie obyvateľov nezávadnou pitnou vodou, ako aj nadväzujúca infraštruktúra s priamym dopadom na vodné toky a zdroje - komplexne vybudovaná kanalizačná sieť, resp. environmentálne vhodné odkanalizovanie rozptýlených oblastí individuálnym spôsobom. Významnou environmentálnou úlohou je riešenie znečistenia v súvislosti s nadmernou dopravou, priemyselnou činnosťou a poľnohospodárskou činnosťou. Prioritnou musí byť aj ochrana chránených lokalít a ostatných významných prírodných lokalít a zavádzanie moderných technológií v oblasti ekologizácie výroby, energetiky, integrovaných systémov dopravy atď.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Poskytovanie opatrovateľskej služby	1,5	1,5	bW1	Nízky počet praktických lekárov pre dospelých	1,5	1,5
aS2	V okrese Žilina sa nachádza 43 zariadení kapacitou 1253 miest, z toho 10 zariadené pre seniorov	1,5	3	bW2	Nízky počet praktických lekárov pre deti a dorast	1,5	3
aS3	6 zariadení Denného centra a 2 fungujúce Denné stacionáre	1,5	4,5	dW3	Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 23,45 %.	1,5	4,5
bS4	3 zariadenia starostlivosti pre deti do 3 rokov	1,5	6,0	eW4	Absencia priestorov pre klubovú činnosť na sídliskách,	1,5	6,0
aS5	17 domovov sociálnych služieb	1,5	7,5	dW5	Nedostatok pobytových zariadení	1,5	7,5
acS6	Stravovanie seniorov zabezpečené prostredníctvom školských jedální a v 5 jedálňach	1,5	9,0	ecW6	Nedostatočná ponuka sociálneho nájomného bývania	1,5	9,0
abS7	Existencia nevyužitých budov a priestorov pre poskytovanie sociálnych služieb	1,5	10,5	dW8	Nedostatočné kapacity ambulantných sociálnych služieb pre seniorov	1,5	10,5
bS8	4 komunitné centrá	1,5	12,0	dW9	Nedostatočná vyhľadávacia činnosť osamelých a odkázaných seniorov	1,5	12,0
cS9	1 nízkoprahové denné centrum	1,5	13,5	fcW13	Nevybudované stredisko osobnej hygieny	1,5	13,5
cdS10	1 nocľaháreň	1,5	15,0	cfW15	Obyvatelia bez osobnej motivácie zmeniť svoj spôsob života	1	15,0
cS11	2 centráčasnej intervencie a 5 zariadení sociálneho poradenstva	1,5	16,5	W16	Vysoké finančné nároky na mesto pri riešení sociálnych problémov	1	16,0
abcS12	10 špecializovaných zariadení z toho 2 orientované na pomoc deťom	1,5	18,0	W17	Nedostatočné pokrytie základnými špecializovanými ambulanciami	1	17,0
abcS13	Neziskové organizácie venujúce sa problematike poskytovania sociálnych služieb	1,5	19,5	abW18	Vysoký priemerný vek lekárov	1	18,0
eS14	V oblasti zdravotníctva je najväčším zariadením v Žiline štátna Fakultná nemocnica s poliklinikou s vyše 700 lôžkami a 3 neštátne polikliniky	1,5	21,0	bW19	Decentralizovaná ponuka špecializovaných ambulancií	1	19,0
eS15	Detské oddelenie Žilinskej nemocnice má osem ambulancií	1,5	22,5	bW20	Nevyhovujúce priestory niektorých ambulancií	1,5	20,5
fS16	Zvyšujúci sa počet špecializovaných ambulancií	1,5	24,0	bW21	Nedostatočná kapacita praktických lekárov pre deti a dospelých	1,5	22,0
fS17	42 ambulancií praktických lekárov pre dospelých	1,5	25,5	abW22	Chýba proklientský prístup u zdravotníckeho personálu	1,5	23,5
fS18	76 stomatologických ambulancií	1,5	27,0				
fS19	18 gynekologických ambulancií	1,5	28,5				
fS20	15 ambulancií praktického lekára pre deti	1,5	30,0				
S21	36 prevádzok lekární	1	31,0				
efS22	257 špecializovaných ambulancií	1,5	32,5				
	Spolu		32,5		Spolu		32,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva	1,5	1,5	T1	Rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii	1,5	1,5
O2	Zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby	1,5	3	T2	Zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva	1,5	3
O3	Rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky	1,5	4,5	T3	Zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku	1,5	4,5
O4	Podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, Projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb	1,5	6,0	T4	Rast počtu srdcovo-cievnych chorôb	1,5	6,0
O5	Dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity	1,5	7,5	T5	Rast nádorových ochorení tráviaceho traktu	1,5	7,5

O6	Možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	9,0	T6	Vysoký výskyt alergických ochorení	1,5	9,0
				T7	Pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť	1,5	10,5
				T8	Pretrvávajúce stereotypy v mobilnom správaní sa pracovnej sily	1,5	12,0
				T9	Nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta	1,5	13,5
					Nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest	1,5	15,0
	Spolu		9,0		Spolu		15,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 32,5 23,5	32,5 17,5 Stratégia WO 9,0
T hrozby	Stratégia ST 15,0	Stratégia WT

V tomto prípade sa vyrovnávajú silné stránky so slabými stránkami. Odporúča sa využiť stratégiu SO – kde sa mesto môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych a zdravotníckych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené.

Krajské mesto je spádovou oblasťou pre severozápadnú časť kraja a je strategickým dopravným uzlom v ponímaní Slovenska.

V oblasti zdravotníctva je najväčším zariadením v Žiline štátna Fakultná nemocnica s poliklinikou s takmer 800 lôžkami. Fakultná nemocnica poskytuje komplexnú zdravotnú starostlivosť v rámci primárnej, sekundárnej a jednodňovej ambulantnej starostlivosti pre občanov mesta a okolia. Okrem nemocnice poskytujú zdravotnú starostlivosť aj 3 neštátne polikliniky a veľké množstvo súkromných ambulancií pokrývajúcich takmer všetky lekárske odbory. V Žiline funguje letecká aj klasická záchranná služba. V meste je dostatočný počet lekární. (PHRSR Žilina, 2016).

Vo sfére základnej zdravotníckej starostlivosti sa hľadajú nové prístupy optimálnejšieho zabezpečenia služieb ošetrojúceho lekára a zdravotníckych zariadení, uvažuje sa i o možnosti zriadenia súkromných ordinácií, resp. rodinných lekárov. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej techniky a personálneho obsadenia obslužných činností. Priamo v meste Žilina je počet poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti relatívne stabilizovaný. Predchádzajúce vlny pandémie, však počty špecializovaných ambulancií znižujú. Trend poskytovania ambulantnej starostlivosti je však vplyvom nedostatku odborných lekárov a celkovo zdravotníckych zamestnancov v budúcich obdobiach výhľadovo skôr negatívny. Bez zmien v oblasti zdravotníckej politiky štátu, vzdelávania a motivácie zdravotníckych zamestnancov, bude zložitá udržať doterajšiu úroveň a dostupnosť zdravotnej starostlivosti.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a - seniori a ŤZP,
- b - rodina, deti a mládež,
- c - osoby ohrozené sociálnym vylúčením,

d - marginalizované skupiny,
e - nadradená zdravotnícka starostlivosť,
f - ambulantná zdravotnícka starostlivosť,

slabé stránky:

a - nadradená zdravotnícka starostlivosť,
b - ambulantná zdravotnícka starostlivosť,
c - marginalizované skupiny,
d - seniori a ŤZP,
e - rodina, deti a mládež,
f - osoby ohrozené sociálnym vylúčením.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	1	0	1		3	1
bS	0	-	1	1	0	1		3	1
cS	0	0	-	0,5	0,5	0,5		1,5	3
dS	0	0	0,5	-	0,5	0		1	4
eS	1	1	0,5	0,5	-	0		3	1
fS	0	0	0,5	1	1	-		2,5	2
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1	1	1		5	1
bW	0	-	1	1	1	1		4	2
cW	0	0	-	0	0	0,5		0,5	4
dW	0	0,5	1	-	0,5	1		3	2
eW	0	0,5	1	0,5	-	1		3	3
fW	0	0	0,5	0	0	-		0,5	4
gW							-		

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Narastajúci počet detí v materských školách v meste Žilina	1,5	1,5	aW1	Nedostatočné kapacity materských škôl	1,5	1,5
aS2	Narastajúci počet učiteľov v materských školách v meste Žilina	1,5	3	aW2	Potrebná rekonštrukcia zariadení v MŠ	1,5	3
abS3	Klesajúci priemerný počet detí v triedach	1,5	4,5	bW3	Nedostatočné vybavenie základných škôl	1,5	4,5
aS4	Celkovo 32 materských škôl so stúpajúcim trendom	1,5	6,0	bW4	potrebná rekonštrukcia vybraných objektov základných škôl	1,5	6,0
bS5	V meste Žilina je 18 plnoorganizovaných základných škôl	1,5	7,5	cW5	Neustály klesajúci počet žiakov na stredných školách – gymnáziách ako aj SOŠ	1,5	7,5
bS6	Narastajúci počet žiakov v základných školách v meste Žilina - 7675 žiakov v roku 2021	1,5	9,0	abW6	deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve	1,5	9,0
bS7	V meste Žilina sa nachádzajú 3 cirkevné a 3 súkromné základné školy	1,5	10,5	eW7	Nezodpovednosť niektorých žiakov za svoje študijné výsledky	1,5	10,5
abcS8	Z hľadiska budúcich prognóz sa	1,5	12,0	eW8	Nezainteresovanosť rodičov na perspektívnom	1,5	12,0

	predpokladá skôr nárast počtu žiakov				rozvoji školy		
cS9	V súčasnosti sieť stredných škôl v meste tvorí 7 všeobecno-vzdelávacích škôl	1,5	13,0	eW9	Minimálna súčinnosť rodičov pri výchovných problémoch žiakov	1,5	13,5
cS10	Bohatá história odborného vzdelávania prezentovaná aj počtom stredných odborných škôl (17 SOS)	1,5	14,5	eW10	Vyšší počet žiakov ťažko vzdelávateľných	1,5	15,0
cS11	Z hľadiska polohy je väčšina stredných odborných škôl alokovaná do centrálnej zóny krajského mesta	1,5	16,0	eW11	Nepravidelná dochádzka žiakov do školy	1,5	16,5
abS12	V meste Žilina zabezpečuje hromadné stravovanie pre deti školského (základné a stredné školy) veku 31 školských jedální	1,5	17,5	eW12	Nedostačujúca príprava žiakov na vyučovanie	1,5	17,5
abS13	Celková kapacita stravovacích zariadení je 3818 stolíčiek	1,5	19,0	fW13	Chýba zázemie pre niektoré druhy športu	1,5	19,0
dS14	V rámci mesta je k dispozícii 5 umeleckých škôl, z toho 3 sú súkromné a 2 štátne	1,5	20,5	fW14	Chýbajú vlastné tréningové plochy a priestory pre vrcholový a výkonnostný šport	1,5	20,5
dS15	V meste Žilina je k dispozícii 7 zariadení pre voľný čas	1,5	22,0	fW15	Chýbajú priestorové kapacity pre organizovanie súťaží (šatne a ubytovanie na zimnom štadióne)	1,5	22,0
cS16	V meste Žilina je alokované Konzervatórium J. M. Hurbana 48 s dlhodobou históriou	1	23,0	fW16	Technické vybavenie a zariadenie športovísk a objektov pre šport je zastarané opotrebené, nevyhovujúce	1,5	23,5
S17	Žilinská univerzita ako najvýznamnejšia štátna vzdelávacia inštitúcia v regióne a SR	1,5	24,5	fW17	Nedostatočná kapacita krytej plavárne	1,5	25,0
S18	Pobočka Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n.o	1	25,5	fW18	Chýba zázemie pre šport v prírode (cyklotrasy, bežkárske dráhy a i.)	1,5	26,5
fS19	Žilina je mestom s dlhoročnými športovými tradíciami s relatívne dobre vybudovanou infraštruktúrou	1,5	27,0	fW19	Absencia športovej infraštruktúry na organizovanie medzinárodných športových súťaží	1,5	28,0
fS20	V meste Žilina pôsobí cca 50 športových klubov	1,5	28,5				
	Spolu		28,5		Spolu		28,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Maximálne podporovať školy vo vybavení IKT a jeho využívaní vo vzdelávacom procese	1,5	1,5	T1	Vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...)	1,5	1,5
O2	Zabezpečenie špeciálnych pedagógov pre deti s poruchami správania	1,5	3	T2	Nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov	1,5	3
O3	Modernizácia infraštruktúry vzdelávania v meste	1,5	4,5	T3	Nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov	1,5	4,5
O4	Dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v meste Žilina	1,5	6,0	T4	Nárast sociálnej ohrozenosti mládeže	1,5	6,0
O5	Skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov mesta, najmä so zameraním na deti a mládež	1,5	7,5	T5	Nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov	1,5	7,5
O6	Vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít	1,5	9,0	T6	Nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily	1,5	9,0
O7	Zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni	1,5	10,5	T7	Nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania	1,5	10,5
O8	Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	12,0	T8	Slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem	1,5	12,0
	Spolu		12,0		Spolu		12,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky		W slabé stránky	
O príležitosti	Stratégia SO	SO	28,0	Stratégia WO
		16,0	12,0	
T hrozby	Stratégia ST	28,5	12,0	Stratégia WT
		16,5	12,0	

V oblasti vzdelávania prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využitie stratégie SO – čeliť hrozbám využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu novej športovej infraštruktúry v meste. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

Mesto by sa malo zamerať na zvýšenie kvality a dostupnosti predškolského vzdelávania. V oblasti základného školstva je potrebné postupne obnovovať budovy škôl za účelom znižovania energetickej náročnosti. V oblasti záujmového vzdelávania je potrebné zvyšovanie kapacít a dostupnosti služieb. Potrebné je zároveň vytvárať podmienky pre športovanie čo najširšej verejnosti formou organizovaného alebo neorganizovaného športu. Verejne dostupná športová infraštruktúra musí byť k dispozícii obyvateľom každej časti mesta Žilina. V nadväznosti na organizovanú športovú činnosť je potrebné zvýšiť výstavbu infraštruktúry potrebnú pre vrcholový športový výcvik a organizovanie medzinárodných športových podujatí.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a - predškolská výchova,
- b - povinná školská dochádzka,
- c - stredoškolské vzdelávanie,
- d - záujmové vzdelávanie,
- e - vybavenosť škôl,
- f – šport,

slabé stránky:

- a - predškolská výchova,
- b - stredoškolské vzdelávanie,
- c - školské športová infraštruktúra,
- d - záujmové vzdelávanie,
- e - kvalita mladej generácie,
- f – šport.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	1	1	1		4	1
bS	0,5	-	0,5	1	1	1		4	1
cS	0,5	0,5	-	1	1	1		4	1
dS	0	0	0	-	0	0,5		0,5	3
eS	0	0	0	1	-	1		2	2
fS	0	0	0	0,5	0	-		0,5	3
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy

aW	-	0,5	1	1	1	1	4,5	1
bW	0,5	-	1	1	1	1	4,5	1
cW	0	0	-	0,5	0,5	0,5	1,5	2
dW	0	0	0,5	-	0,5	0,5	1,5	2
eW	0	0	0,5	0,5	-	0,5	1,5	2
fW	0	0	0,5	0,5	0,5	-	1,5	2
gW							-	

3.8 KULTÚRA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
dS1	Tradície a zachovaný folklór	1,5	1,5	aW1	Zlý technický stav budov kultúrnej infraštruktúry	1,5	1,5
dS2	Podpora kultúry a kolektívov záujmovo-umeleckej činnosti zo strany mesta	1,5	3	aW2	Nedostatočné a zastarané technické vybavenie	1,5	3
dS3	Rozmanitosť kultúrnych a umeleckých spolkov, ich tradícia a medzinárodná kvalita	1,5	4,5	aW3	Vysoké prevádzkové náklady	1,5	4,5
dS4	Existencia 3 divadiel, Mestské divadlo Žilina, Bábkové divadlo, ...	1,5	6,0	aW4	Veľmi zlé možnosti vykurovania priestorov	1,5	6
aS5	Mestská knižnica Žilina, Krajská knižnica a Univerzitná knižnica Žilinskej univerzity v Žiline	1,5	7,5	eW5	Nedostatočná finančná motivácia zamestnancov	1,5	7,5
S6	Existencia 3 kín s 11 kinosálami	1,5	9,0	eW6	Chýbajúci kvalifikovaný personál	1,5	9
cS7	Organizovanie významných celoslovenských podujatí	1,5	10,5	cW7	Veľmi slabé pokrytie kultúrou vybraných mestských častí	1,5	10,5
aS8	Umiestnenie budov kultúrnych inštitúcií v centre mesta	1,5	12,0	cW8	Architektonické bariéry pre prístup imobilným používateľom	1,5	12,0
bS9	Existencia 8 múzeí a 1 galérie	1,5	13,5	bW9	Technický stav niektorých historických objektov	1,5	13,5
eS10	Existencia viacerých národných kultúrnych pamiatok (Mariánske námestie, Budatínsky zámok, kostoly, synagógy),	1,5	15,0	dW10	Potrebná väčšia motivácia ku kultúrnej mimoškolskej činnosti vybraných skupín obyvateľstva	1,5	15,0
	Spolu		15,0		Spolu		15,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Neustála modernizácia priestorov kultúrnej infraštruktúry	1,5	1,5	T1	Zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	1,5
O2	Vydanie multimediálnych propagačných materiálov o meste, kultúrnom dedičstve a tradíciách	1,5	3	T2	Zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond	1,5	3
O3	Kompletná rekonštrukcia domu kultúry	1,5	4,5	T3	Slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC	1,5	4,5
O4	Modernizácia priestorov mestského kina a obstaranie techniky	1,5	6,0	T4	Posun priorit mládeže ku konzumnej kultúre	1,5	6,0
O5	Výstavba infraštruktúry pre open air podujatia	1,5	7,5	T5	Nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia mesta	1,5	7,5
O6	Modernizáciaestskej knižnice.	1,5	9,0	T6	Globálne tendencie utláčajúce kultúrnu identitu	1,5	9,0
O7	Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	10,5	T7	Ekonomická a energetická kríza	1,5	10,5
	Spolu		10,5		Spolu		10,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 15,0 4,5	15,5 5 Stratégia WO 10,5
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT 10,5

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a - základná kultúrna infraštruktúra,
- b - múzeá a galérie,
- c - kultúrne podujatia,
- d - kultúrne súbory,
- e - kultúrne pamiatky,

slabé stránky:

- a - stav priestorov pre kultúrnu činnosť,
- b – pamätihodnosti,
- c - základná kultúrna infraštruktúra – dostupnosť,
- d - kultúrna mimoškolská činnosť,
- e - kultúrne súbory.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosti jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	1	0,5			2,5	1
bS	0,5	-	0,5	1	0,5			2,5	1
cS	0,5	0,5	-	0,5	0			1,5	2
dS	0	0	0,5	-	0,5			1	3
eS	0,5	0,5	1	0,5	-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	1	1			3	1
bW	0,5	-	0,5	1	1			3	1
cW	0,5	0,5	-	0,5	0,5			2	2
dW	0	0	0,5	-	0,5			1	3
eW	0	0	0,5	0,5	-			1	3
fW						-			
gW							-		

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Vysoký potenciál súčasný aj historický pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie hlavne v centrách cestovného ruchu Malej Fatre a	1,5	1,5	aW1	Opatrenia ÚVZ zabraňujúce aktuálnemu rozvoju cestovného ruchu na území, obmedzenie zahraničnej klientely	1,5	1,5

	Žilina						
aS2	Pamiatková rezervácia Žilina, ostatné kultúrne pamiatky mesta a okolia	1,5	3	bW2	Nedostatočná ponuka doplnkových služieb cestovného ruchu	1,5	3
bS3	Potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika, kongresový)	1,5	4,5	cW3	Nízky podiel pobytovej turistiky v meste Žilina z dôvodu blízkej alokácie dôležitých stredísk cestovného ruchu	1,5	4,5
cS4	Existencia ubytovacích a stravovacích zariadení (dobrá ponuka ubytovacích služieb pre náročnejšiu ako aj menej náročnú klientelu (mimo hlavných centier cestovného ruchu))	1,5	6,0	cW4	Problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby medzi hlavnými strediskami	1,5	6
dS5	Existencia Informačných kancelárií a centier, OOCR	1,5	7,5	dW5	Nedostatočne uplatnený integrovaný prístup k ponuke služieb cestovného ruchu - vysoká miera podnikateľského individualizmu	1,5	7,5
aS6	Množstvo kultúrno-spoločenských podujatí hlavne v krajskom meste Žilina	1,5	9,0	dW6	Nedostatočné využívanie a prepojenie potenciálu krajského mesta Žilina ako nadväzujúcej ponuky cestovného ruchu	1,5	9
fS7	Dopravná dostupnosť - D1, letisko Dolný Hričov, železničná doprava	1,5	10,5	dW7	Vnímanie ostatných samospráv v okolí primárne ako možnosti výhodnejšieho ubytovania bez vnímania ich vlastnej kultúrno-historickej hodnoty a doplnkovej destinácie cestovného ruchu plniacu integrovaný celok	1,5	10,5
eS8	Zimné aktivity viazané na zjazdové lyžovanie a bežecké lyžovanie vo Vrátni, Oščadnici, Višňovom, Žiline	1,5	12,0	aW8	Niekedy nesystémová a životné prostredie ohrozujúca výstavba	1,5	11,5
eS9	Letné aktivity viazané na vodné plochy VN, kúpanie, slnenie a pohybové aktivity v tunajších strediskách	1,5	13,5				
bS10	Veľký počet atraktivít cestovného ruchu na pomerne malom území - chránené prírodné prostredie, historické pamiatky, bežkárské a cyklistické trasy, zjazdové lyžovanie, aquaparky, wellness, kúpele, vybudovaná sieť prepojených cyklotrás s rôznou obtiažnosťou	1,5	15,0				
	Spolu		15,0		Spolu		11,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás	1,5	1,5	T1	Pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít (COVID-19, energetická kríza)	1,5	1,5
O2	Dobrá poloha mesta Žilina v rámci regionálnych štruktúr	1,5	3	T2	Zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	3
O3	Dobrá poloha mesta Žilina vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality	1,5	4,5	T3	Zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond	1,5	4,5
O4	Zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou	1,5	6,0				
O5	Iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,.... organizácií	1,5	7,5				
O6	Možnosti rozvoja medzinárodného cestovného ruchu	1,5	9,0				
O7	Zavádzanie integrovaných prístupov do poskytovania služieb cestovného ruchu	1,5	10,5				
	Spolu		10,5		Spolu		4,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 15 SO-WO 4,5	11,5 7,0 Stratégia WO 10,5
T hrozby	Stratégia ST 4,5	Stratégia WT 4,5

V oblasti dopravy výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO - WO - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a - kultúrno historický potenciál,
- b - rekreačný a športový potenciál,
- c - inštitucionálna podpora,
- d - prírodné bohatstvo,
- e - športová infraštruktúra,
- f - dostupnosť,

slabé stránky:

- a - ochrana prírody a CR,
- b - ponuka doplnkových služieb,
- c - riziká CR,
- d - doprava a dostupnosť.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	0	0	0		2	4
bS	0	-	1	0,5	0,5	0,5		2,5	3
cS	0	0	-	0	0	0		0	5
dS	1	0,5	1	-	1	1		4,5	4
eS	1	0,5	1	0	-	1		3,5	2
fS	1	0,5	1	0	0	-		2,5	3
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1				3	1
bW	0	-	1	1				2	2
cW	0	0	-	0,5				0,5	3
dW	0	0	0,5	-				0,5	3
eW					-				
fW						-			
gW							-		

Veľký potenciál krajiny, ktorý obsahuje legislatívne chránené prvky v krajine obsahuje zaujímavé atraktivity, ktoré sú sprístupniteľné pre návštevníkov Severopovažského regiónu v rámci cestovného ruchu. V rámci týchto atraktivít je v súčasnosti ponuka a záujem o takmer všetky športové a kultúrne atraktivity. Z hľadiska CR je významnou atraktivitou príroda Malej Fatry a Strážovských vrchov ale aj v nadväznosti na ďalšie zaujímavé lokality Rajeckej doliny. Príroda v rámci regiónu poskytuje komplex prírodných atraktivít zahŕňajúcich doliny, vrchy, vodné plochy v podobe vodných nádrží. Krajina v regióne mesta Žilina svojou rozmanitou štruktúrou

a rozvinutou cestnou sieťou poskytuje možnosti pre letné a zimné športové aktivity. Z hľadiska využiteľnosti krajiny pre CR je možné konštatovať, že región svojim veľkým, aj rozvinutým potenciálom atraktivít, je oprávnené zaradený z hľadiska regionalizácie CR do najvyššej kategórie regiónov s medzinárodným významom. Úprava atraktivít na produkty CR je prvoradou aktivitou, keď poradie by malo vychádzať z požiadaviek návštevníkov, ktorých počty sú už dnes známe a umožnia operatívnu tvorbu produktov CR.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Existencia verejno - komunikačných prostriedkov mesto - občan	1,5	1,5	aW1	Negatívny stav nehnuteľného majetku mesta	1,5	1,5
bS2	Dostatok priestorov pre administratívu	1,5	3	bW2	Formálna činnosť hliadok a ich minimálny vplyv pri dodržiavaní verejného poriadku	1,5	3
bS3	Budova mestského úradu dostupná v centre mesta	1,5	4,5	cW3	Nedostatočný kamerový systém v meste	1,5	4,5
cS4	Existencia krajského, okresného, obvodných oddelení PZ	1,5	6,0	dW4	Nedostatočná protidrogová prevencia	1,5	6
cS5	Zriadená mestská polícia	1,5	7,5	eW5	Nedostatočná komunikácia, resp. existencia komunikačných bariér medzi rôznymi skupinami aktérov (samospráva, občianske združenia, občania, podnikatelia atď.)	1,5	7,5
				fW6	Nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry	1,5	9,0
	Spolu		7,5		Spolu		9,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	1,5	T1	Malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu	1,5	1,5
O2	Zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou	1,5	3	T2	Nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov	1,5	3
O3	E-government je príležitosťou na prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných	1,5	4,5	T3	Nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	4,5
O4	Vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení	1,5	6,0	T4	Nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy	1,5	6,0
				T5	Zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu	1,5	7,5
	Spolu		6,0		Spolu		7,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 7,5 1,5	9,0 1,5 Stratégia WO 6,0
T hrozby	Stratégia ST 7,5	Stratégia WT 7,5

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a - mestský informačný systém,
- b – administratíva,
- c – bezpečnosť,

slabé stránky:

- a - majetok mesta,
- b – bezpečnosť,
- c - monitoring mesta,
- d - preventívne patrenia,
- e – komunikácia,
- f - ekonomické faktory.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	0					0	3
bS	1	-	1					2	1
cS	1	0	-					1	2
dS				-					
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	0,5	0,5	0		2,5	3
bW	0,5	-	0,5	0,5	0,5	0,5		2,5	3
cW	0	0,5	-	0,5	0,5	0		1,5	5
dW	0,5	0,5	0,5	-	0,5	0		2	4
eW	0,5	0,5	0,5	0,5	-	1		3	2
fW	1	0,5	1	1	0	-		3,5	1
gW							-		

3.11 INFORMATIZÁCIA MESTA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IKTinfraštruktúry na mestskom úrade	1,5	1,5	aW1	Nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb	1,5	1,5
bS2	Relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia	1,5	3	bW2	Nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe	1,5	3
bS3	Čiastočne vybudovaná optická sieť	1,5	4,5	cW3	Nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy	1,5	4,5
cS4	Poskytované elektronické služby mestom	1,5	6,0	cW4	Nedostupný kvalitný digitálny obsah	1,5	6
cS5	www stránka mesta	1,5	7,5	cW5	Pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby	1,5	7,5
	Spolu		7,5		Spolu		7,5

O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	1,5	T1	Nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov	1,5	1,5
O2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti	1,5	3	T2	Nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	3
O3	Zníženie cien využívania Internetu	1,5	4,5	T3	Digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT	1,5	4,5
O4	Rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí	1,5	6,0	T4	Nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách	1,5	6,0
O5	Vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu	1,5	7,5	T5	Rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov	1,5	7,5
O6	Zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou	1,5	9,0	T6			
O7	E-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných	1,5	10,5	T7			
O8	Vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení	1,5	12,0	T8			
O9	Rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia	1,5	13,5	T9			
	Spolu		13,5		Spolu		7,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 7,5 0	7,5 Stratégia WO 6 13,5
T hrozby	Stratégia ST 7,5	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO a WT – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a - inštitucionálne predpoklady,
- b - technické predpoklady,
- c - elektronické služby,

slabé stránky:

- a – obsah,
- b - procesy,
- c – služby.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	1					1	2
bS	1	-	1					2	1
cS	0	0	-					0	3
dS				-					
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5					1	1
bW	0,5	-	0,5					1	1
cW	0,5	0,5	-					1	1
dW				-					
eW					-				
fW						-			
gW							-		

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaraďovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi mestom Žilina a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky mesta Žilina patrí nepriaznivý demografický vývoj niektorých vekových skupín obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu mesta, čiastočný nesúlاد vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora vo vybraných mestských častiach. V oblasti technickej infraštruktúry ide o potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia mesta Žilina vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment mesta ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA ŽILINA

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov mesta Žilina. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou mesta Žilina a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda, Plán obnovy), regionálnej (PHRSR ŽSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim mesto Žilina poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozerať ako na nerovnosti, neodôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok mesta Žilina je oslabované

negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité. Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam mesta sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viac-menej možné predpokladať aspoň čiastočné riešenie. Mesto Žilina je súčasťou vyššieho územného celku Žilina. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR mesta Žilina:

Hlavné disparity ŽK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nedostatočné využívanie zdrojov v lesnom hospodárstve;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie, spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby, a to najmä v strojárstve;
- nedostatočné využitie existujúcich výrobných kapacít, vrátane výskumu a vývoja v elektrotechnickom, hutníckom a strojárskom priemysle;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví;

v službách

- zníženie konkurencieschopnosti malého a stredného podnikania v dôsledku veľkej expanzie nadnárodných spoločností, ale aj často pre absentujúcu kvalitu poskytovaných služieb (elektrotechnický priemysel);
- nedostatočná kvalita verejných služieb občanom a podnikateľskej sfére;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra;
- nedostatočná kvalita ciest II. a III. triedy má často za následok dopravné nehody;
- nedobudovanosť dopravnej infraštruktúry nadregionálnej úrovne;
- značné ekologické zaťaženie krajiny (priemysel, metalurgia);

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- nízka životná úroveň v severných okresoch;
- značný odliv pracovných síl, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- nerovnomerná sieť zariadení sociálnych služieb v jednotlivých okresoch kraja;
- vysoké percento absolventov stredných škôl nepracujúcich v ukončenom študijnom alebo učebnom odbore (80 %), nízka vedomostná úroveň a pripravenosť absolventov základných a stredných škôl pre potreby trhu práce;
- prehlbovanie rozdielov v postavení mužov a žien na trhu práce.

Hlavné faktory rozvoja ŽK:

v pôdohospodárstve

- dobrý produkčný pôdohospodársky potenciál v oblasti lesníctva, pestovania obilnín a zemiakov;

v priemysle

- rozvinutá diverzifikovaná štruktúra priemyslu;
- vysoký podiel zahraničného kapitálu v podnikoch;
- možnosť posilňovania exportu;
- budovanie vedecko-technologických parkov a regionálneho inovačného centra;

v službách

- disponibilný potenciál pre regionálnu ekonomiku na báze informačných technológií, inovatívnych služieb v oblasti vzdelávania a podporných služieb pre rozhodujúce priemyselné odvetvia;
- atraktívny potenciál pre rozvoj turizmu;

v technickej infraštruktúre

- zábery týkajúce sa splavnenia Váhu, ekologická a integrovaná doprava;
- možnosti využitia kombinovanej dopravy;

- dopravné prepojenie Krakow - Budapešť;
- polohový potenciál kraja, logistické väzby;
- dostatočný potenciál zdrojov vody a vysoká lesnatosť územia;
- sebestačnosť územia vo výrobe elektrickej energie, možnosti budovania nových zdrojov energie;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- dobrá demografická situácia, dlhodobá progresívna prirodzená mobilita a natalita;
- posilnenie systému celoživotného vzdelávania a cieľenej rekvalifikácie.

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno-ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti mesta v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Rozhodnutie kľúčového investora o zmene alokácie investície.
3. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
4. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj mesta Žilina.
5. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v meste.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je nadväznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHRSR ŽSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách
mesto
investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
mesto,
obyvatelia mesta,
podnikateľské subjekty,
mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
mesto,
obyvatelia mesta,
podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní,
sociálne odkázani,
zdravotne a duševne postihnutí,
obyvatelia v dôchodkovom veku,
mladí ľudia,
rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina
deti predškolského veku,
žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky,
nezamestnaní,
obyvatelia v dôchodkovom veku,
športovci organizovaní v rámci športových hnutí,
pasívna športová verejnosť,
obyvatelia v produktívnom veku,
6. Kultúra
Cieľová skupina
obyvateľstvo
podnikateľské subjekty
návštevníci mesta,
7. Cestovný ruch a Public relation
Cieľová skupina
mesto,

VÚC, obyvatelia mesta, návštevníci mesta, súkromný podnikateľský sektor,
9. Administratíva a bezpečnosť
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, súkromný podnikateľský sektor,
10. Informatizácia mesta
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, súkromný podnikateľský sektor,

Strategická časť spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové 2023 – 2032

4 VÍZIA A POSLANIE

Vízia

Žilina je moderným krajským mestom, ktoré vyvážene zabezpečuje podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov ako aj príľahlých obcí. Mesto sa stali príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov v každej mestskej časti, ako aj okolitých obcí. Vyvážene a ohľaduplne využívajú svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľadovania.

Z hospodárskeho hľadiska mesto a obce vytvorili priaznivé podmienky na rozvoj v celom UMR, tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj majú samosprávy najväčší potenciál – ekologická priemyselná výroba (nielen automobilová), potravinárstvo, drevospracujúci a papierenský priemysel. Boli vytvorené podmienky na rozvoj ekologických výrobných prevádzok, ktoré sa stali významným zdrojom tvorby nových pracovných miest. Aj napriek tomu, že je región zameraný priemyselne, prioritou sa stala ochrana životného prostredia v oblasti všetkých dôležitých zložiek. Z hospodárskeho hľadiska sa podarilo v meste a obciach udržať významnú automobilovú produkciu, s ktorou boli stabilizované aj príslušné subdodávateľské reťazce. Podarilo sa zvrátiť negatívny vývoj v oblasti potravinárskej výroby, ktorá získala opätovne svoje významné postavenie.

V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa snaží čo najlepšie prezentovať svoje kultúrne tradície a zvyklosti v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne. Do šírenia kultúrnych hodnôt sa zapájajú hlavne kultúrne spolky orientujúce sa na prezentáciu tradičných zvyklostí, ale aj divadelnú a inú kultúrnu činnosť. V oblasti cestovného ruchu mesto Žilina a okolité obce vytvorili podmienky na rozvoj, ubytovacích a stravovacích služieb. Mesto už nie je len bránou do atraktívnych lokalít cestovného ruchu, ale samo poskytuje služby cestovného ruchu na svojom území. Rozšírili sa možnosti letnej, ako aj zimnej turistiky, mesto dobudovalo infraštruktúru umožňujúcu pobyt pri vode – športovo-oddychové zóny na Váhu. Bolo vybudované otvorené múzeum železnice, zriadený turistický vláčik do najatraktívnejších oblastí mesta. Bol zrenovovaný Budatínsky zámok, ktorý sa stal centrom uskutočňovania kultúrnych podujatí a stal sa jedným z významných cieľov turistov prichádzajúcich do mesta. V blízkosti bola revitalizovaná a dobudovaná športovo rekreačná zóna Sihot'. Nad mestom na vrchu Dubeň bola vybudovaná vyhliadková veža. V oblasti propagácie sa mesto a obce zamerali na prezentáciu vlastných kultúrno-historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť.

Činnosť samospráv - vzhľadom na existujúce kompetencie - je aj v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi mesto a obce napr. poskytujú jednorazové dávky v hmotnej núdzi. Pre jednotlivé cieľové skupiny mesto a obce poskytujú sociálne služby, medzi ktoré patria sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a podporné služby vo vlastných ako aj neziskových a cirkevných organizáciách. Mesto a obce podporujú nešťátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne hendikepovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov mesto a obce zabezpečujú prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Mestu a obciam sa podarilo vybudovať viacero domovov sociálnych služieb a domovov dôchodcov. V jednotlivých mestských častiach a obciach boli zriadené denné stacionáre pre obyvateľov v seniorskom veku (Bôrik, Hájiky, Hliny, Vlčince, Budatín) ako aj komunitné centrá, ktoré sa stali významným sociálnym prvkom, prvkom vzdelávania, záujmovej činnosti a kultúry (Budatín, Brodno, Hájik, Hliny, Vlčince). Mesto vybudovalo Komunitné centrá nielen pre potreby MRK. Mesto a obce rozšírili a neustále skvalitňujú poskytovanie terénnej sociálnej služby.

Mesto a obce zabezpečili výstavbu viacerých obytných komplexov, čím sa významným spôsobom zvýšila kapacita dostupného nájomného bývania. Boli vybudované bytové domy.

Mesto a obce v rámci existujúcich kompetencií zabezpečujú výchovno-vzdelávací proces vo formálnych vzdelávacích zariadeniach v rámci predškolskej výchovy, v rámci povinnej školskej dochádzky, ako aj v oblasti záujmovej činnosti. Zabezpečili dostavbu vzdelávacích zariadení predškolskej výchovy v častiach, kde to bolo nevyhnutné, ako aj zabezpečili rozšírenie kapacít existujúcich zariadení. Podarilo sa zmodernizovať materské

školy. Zabezpečujú neustálu modernizáciu vybavenia zariadení povinnej školskej dochádzky. V meste a obciach má nezastupiteľné miesto aj vzdelávanie detí a mládeže so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami. Mesto Žilina v minulosti bolo a je zapojené vo viacerých projektoch, ktoré umožňujú vytvorenie inkluzívnych tímov na ZŠ a MŠ - psychológ, sociálny pedagóg, špeciálny pedagóg. Inklúzia je jednou z priorít mesta Žilina. Sieť vzdelávania stredoškolského stupňa zohráva dôležitú úlohu pri formovaní kvalifikovanej pracovnej sily, ktorú potrebuje miestny trh práce. Gymnázia, ako všeobecno-vzdelávacie stredné školy poskytujú vysokokvalitnú prípravu v moderných priestoroch pre ďalšie vzdelávanie na vysokých školách. V meste sa zastavil pokles počtu žiakov na stredných školách. Ďalší rozvoj nastal v oblasti vysokoškolského vzdelávania. Žilinská univerzita bola zapojená do mnohých významných projektov, ktorými sa podarilo vyriešiť viacero problémov nielen v oblasti dopravy, ale aj v oblasti využívania inteligentných technológií zvyšujúcich efektívnosť procesov v samospráve.

Mesto a obce ponúkajú rôznorodé záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľno-časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov. Mesto a obce zabezpečujú priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania. V meste a obciach je dostatok priestorov pre záujmovú činnosť, čo sa prejavilo aj na počte detí a mládeže využívajúcich tieto služby.

Mesto Žilina a obce UMR sú samosprávy chrániace verejný ako aj súkromný majetok. Vytvorili podmienky na znižovanie kriminality v meste a obciach a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov. Bolo zavedených viacero efektívnych riešení využívajúcich moderné IKT a inteligentné kamerové systémy nenarúšajúce súkromie a identitu obyvateľov regiónu UMR. Domovnícka akadémia sa stala novým prvkom zvyšovania bezpečnosti v meste Žilina.

Mesto a obce vytvorili dobré podmienky pre bývanie vybraných skupín obyvateľov. Bytovú výstavbu zamerala hlavne na mladé rodiny s deťmi. Okrem štandardnej bytovej výstavby mesto a obce uskutočnili v obmedzenej miere aj bytovú výstavbu nižšieho štandardu pre sociálne odkázaných obyvateľov.

V rámci technickej infraštruktúry mesto a obce v posledných 10 rokoch modernizovali energetickú infraštruktúru. Kapacity elektrickej rozvodnej siete sa zvýšili vybudovaním nových transformátorových staníc.

V oblasti zásobovania pitnou vodou sa v meste a obciach uskutočnili viaceré významnejšie investície.

V oblasti odpadového hospodárstva boli vytvorené podmienky na rozšírenie kanalizačnej siete. V meste a obciach sa zrekonštruovala kanalizačná sieť. Na zvýšenie kvality a objemu separovania boli vybudované nové mestské kompostoviská a moderný zberný dvor vybavený potrebnou technikou.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát samosprávy v sociálnej oblasti. Poslanie opisuje a prezentuje základné sociálne služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „prijímateľov“, t.j. jej obyvateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie mesta Žilina a okolitých obcí a odpovedá na tri otázky: Čo samosprávy robia? Prečo to robia? Pre koho to robia? Odpovede na tieto otázky sú základným predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných sociálnych služieb obyvateľom mesta a obcí. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov a zabezpečením samotných služieb až po aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom mesta a okolitých obcí. Samosprávy disponujú aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu mesta a obcí a poslancom zastupiteľstiev. Jedným zo základných predpokladov rozvoja je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov. V súlade s poslaním všetky tieto úlohy realizuje obecná a štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečné mesto, obce - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky samosprávy je aj výkon ochrany pred požiarmi.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samospráv je rozvoj územia mesta a obcí a zvyšovanie kvality života obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj existujúcich priemyselných zón. Mesto Žilina a príslušné obce v súlade s touto filozofiou skvalitňujú zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánujú rozširovať v obmedzenej miere.

2. Doprava a komunikácie

Príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie samospráv v oblasti pozemných komunikácií. Rozvoj verejnej a nemotorovej dopravy v meste a obciach.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v UMR je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samospráv je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov, prípadne ich prestavba na LED. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov samospráv a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v meste a obciach, IBV, HVB, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej. K ďalším činnostiam, ktoré spadajú pod tento program patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

3. Odpadové hospodárstvo

Mesto a obce vykonávajú úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov s cieľom ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia mesta a obcí odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Samosprávy zároveň vykonávajú priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečujú údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľaďovanie mesta a obcí neznamená len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu zníženiu podielu zelených plôch v zastavanom území mesta a obcí, ich rozdrobovanie a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto a obce každoročne zabezpečujú ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestia, ktoré sú samosprávami pravidelne čistené, ale aj detské a športové ihriská vo všetkých častiach mesta a obcí so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. Mesto taktiež vypracovalo stratégie v oblasti životného prostredia - Adaptačné stratégie.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Poslaním samospráv v rámci sociálnych služieb je rozvíjať a skvalitňovať potrebnú ponuku sociálnych služieb. Poslaním by malo byť rovnako zabezpečenie dostupnosti, potrebnej kvality. Hlavným cieľom v tejto oblasti musí byť dosiahnutie dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta a obcí. Mesto a obce v rámci svojich originálnych kompetencií zabezpečujú sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a podporné služby.

Mesto a obce sa snažia spolupracovať aj s neštátnymi subjektami, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne hendikepovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov mesto a obce zabezpečujú prenos štátnych dotácií (na stravu a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Mesto a obce sa snažia zabezpečiť vysokú kvalitu sociálnych služieb pre obyvateľov, ako aj prerozdelenie dávok sociálnej pomoci v rámci prenesených kompetencií.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských, základných škôl, ako aj školských jedální a mimoškolských záujmových zariadení. Mesto a obce v rámci existujúcich kompetencií zabezpečujú výchovno-vzdelávací proces vo formálnych vzdelávacích zariadeniach v rámci predškolskej výchovy, v rámci povinnej školskej dochádzky ako aj v oblasti záujmovej činnosti. Ponúkajú rôznorodé záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľno-časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov. Mesto a obce zabezpečujú priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania.

Šport

Mesto a obce vytvárajú podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samosprávy organizujú alebo podporujú celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu mesta. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v území vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Žilina a okolitých obcí či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom a obecnými zastupiteľstvami. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena mesta a obcí. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miesta obcí o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území mesta a obcí sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v meste a obciach, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Mesto a obce zabezpečujú opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na svojom území. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Samospráva v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia a prevádzkuje mestskú knižnicu. Rámec pre činnosť a aktivity samospráv je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickej aktivity mesta a obcí a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre mesto a obce, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v meste a obciach, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území mesta a obcí, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou mesta v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Mesto a obce vytvárajú podmienky na efektívnu prácu mestského úradu a obecných úradov, vytvárajú vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi na úradoch, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na mestskom úrade a obecných úradoch. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v meste a obciach a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste a obciach.

10. Informatizácia samospráv

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samospráv. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom a pracovníkom samospráv zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Vymedzenie poslania z pohľadu integrovaných celkov

V rámci vymedzovania poslania mesta Žilina a obcí je potrebné vychádzať z jednotnej klasifikácie výdavkov **COFOG**. Klasifikácia je neoddeliteľnou súčasťou Systému národných účtov a je určená hlavne pre potreby štatistického zisťovania a medzinárodného porovnávania štatistických dát. Predmetom klasifikácie **COFOG** je triedenie výdavkov jednotlivých inštitúcií sektora verejnej správy podľa funkcie. Funkciou sa rozumie určitá oblasť činností, v ktorej daná samospráva, prípadne i jej jednotlivé čiastkové orgány pôsobia. V zmysle metodiky **COFOG** sa vykazované položky zatriedujú podľa funkcie, s ktorou súvisia, čo zabezpečuje nezávislosť zatriedenia od prípadných organizačných zmien.

Hospodárska oblasť - integrovaný celok		
Odvetvia spoločenských potrieb - správa miest a obcí - legislatívne podmienky - bezpečnosť	Odvetvia technickej infraštruktúry - doprava a komunikácie - energetika - zásobovanie pitnou vodou - bývanie a vybavenosť - cintorínske služby	Odvetvia technickej infraštruktúry - doprava a komunikácie - energetika - zásobovanie pitnou vodou - bývanie a vybavenosť
Propagácia a cestovný ruch - budovanie a rekonštrukcia atraktivít cestovného ruchu - budovanie infraštruktúry aktívneho trávenia voľného času		

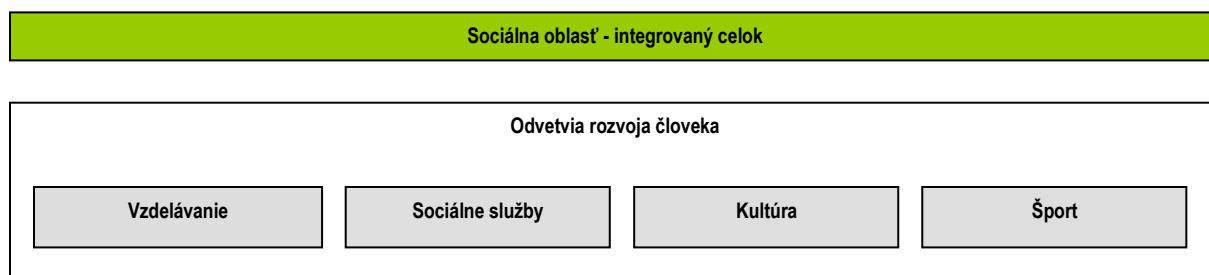
Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj a dostavba podmienok na podporu ekonomických aktivít súkromným ale aj verejným sektorom. Výdavky spadajú do týchto kompetencií:

Doprava a komunikácie - príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, rozvoj verejnej a nemotorovej dopravy, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 04.5.1 Cestná doprava.

Technická infraštruktúra a bezpečnosť - významným prvkom kvality života v meste a obciach je funkčný systém zásobovania elektrickou energiou, plynom a pitnou vodou, ako aj verejné osvetlenie. Samospráva zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v meste a obciach, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 01.1.1 Výkonné a zákonodarné orgány, 02.2.0 Civilná ochrana, 04.7.1 Distribučné siete a skladovanie, 06.1 Rozvoj bývania, 06.1.0 Rozvoj bývania, 06.2.0 Rozvoj obcí, 06.3.0 Zásobovanie vodou, 06.4.0 Verejné osvetlenie či 06.6.0 Bývanie a občianska vybavenosť inde neklasifikovaná, 08.3.0 Vysielacie a vydavateľské služby.

V oblasti cestovného ruchu plnia najmä úlohy: spolupracujú s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a mestom a obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracujú s mimovládny sektorom, pripravujú analýzy turistickej aktivity regiónu a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska turistických centier, prírodných hodnôt, historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracujú na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre mesto a obce, pripravujú návrhy na riešenie

rozvoja cestovného ruchu a spolupracujú so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracujú pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v meste a okolí, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, riešia podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolórom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečujú styk samospráv s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľajú sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľajú, podieľajú sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území mesta a obcí, koordinujú a zabezpečujú úlohy súvisiace s činnosťou miestnych samospráv v spolupráci s partnerskými obcami. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 08.1.0 Rekreačné a športové služby, 08.6.0 Rekreačia, kultúra a náboženstvo inde neklasifikované. Na propagáciu a marketing v oblasti cestovného ruchu sa výdavky vynakladajú v rámci 01.1.1 Výkonné a zákonodarné orgány.

Poslaním mesta Žilina a okolitých obcí je v zmysle zákona neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych služieb. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov. Činnosť samospráv - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov samosprávy poskytujú sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba. Miestne samosprávy podporujú neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov miestne samosprávy zabezpečujú prenos štátnych dotácií (na stravu a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Osobitnou skupinou sú sociálne skupiny poskytované marginalizovaným skupinám. Aj v rámci mesta a obcí bude v tomto smere doplnená chýbajúca infraštruktúra. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine (v zmysle 297/2005 Z.z., 615/2006 Z.z. - nález Ústavného súdu SR 201/2008 Z.z., 217/2010 Z.z., 290/2011 Z.z. - nález Ústavného súdu SR, 125/2013 Z.z.), zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (...177/2018 Z. z., 289/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 280/2019 Z. z., 280/2019 Z. z., 280/2019 Z. z., 280/2019 Z. z., 66/2020 Z. z., 89/2020 Z. z., 218/2021 Z. z., 218/2021 Z. z., 484/2021 Z. z., 484/2021 Z. z., 92/2022 Z. z., 101/2022 Z. z., 199/2022 Z. z.) a novela zákona NR SR č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (330/2007 Z. z. v znení zákona 643/2007 Z. z., zákona 215/2008 Z. z., zákona 448/2008 Z. z., zákona 466/2008 Z. z., zákona 317/2009 Z. z., zákona 180/2011 Z. z., zákona 417/2013 Z. z., zákona 185/2014 Z. z., zákona 219/2014 Z. z., zákona 310/2014 Z. z., zákona 131/2015 Z. z. a zákona 175/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 89/2020 Z. z.), (a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č. 50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z., zákona č. 413/2012 Z. z., zákona č. 485/2013 Z. z., zákona č. 185/2014 Z. z., zákona č. 219/2014 Z. z. a zákona č. 376/2014 Z. z.), zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (v znení zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (183/2014 Z. z., 308/2014 Z. z., 140/2015 Z. z., 140/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 125/2016 Z. z., 81/2017 Z. z., 42/2019 Z. z., 223/2019 Z. z., 231/2019 Z. z., 221/2019 Z. z.) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 183/2014 Z. z.), Občianskym zákonníkom či mnohými Všeobecne záväznými nariadeniami miestnych samospráv. Samosprávy považujú pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorit, doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení zvýšiť ich kvalitu. Zabezpečiť vysokú kvalitu sociálnych služieb pre obyvateľov, ako aj prerozdelenie dávok sociálnej pomoci v rámci prenesených kompetencií.

Ďalším poslaním je zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže prostredníctvom vzdelávacích služieb. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských, základných škôl, ako aj školských jedální a mimoškolských záujmových zariadení. Miestne samosprávy v rámci existujúcich kompetencií zabezpečujú výchovno-vzdelávací proces vo formálnych vzdelávacích zariadeniach v rámci predškolskej výchovy, v rámci povinnej školskej dochádzky ako aj v oblasti záujmovej činnosti. Ponúkať rôznorodé záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľno-časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov. Miestne samosprávy zabezpečujú priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania, CVČ, ZUŠ a ŠKD. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 09.1.1 Predprimárne vzdelávanie, 09.1.2 Primárne vzdelávanie, 09.5.0 Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne, 09.6.0 Vedľajšie služby v školstve.

V rámci zdravotníckych služieb miestne samosprávy zabezpečujú širokú paletu základných zdravotníckych služieb, ktoré obyvatelia najčastejšie využívajú. Mesto a obce zabezpečujú priestorové podmienky pre poskytovanie základných zdravotníckych služieb v spolupráci s VÚC Žilina. Svoje poslanie môžu uskutočňovať aj realizáciou centier integrovanej zdravotnej starostlivosti - vo vlastných objektoch. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 07.2 Ambulantná zdravotná starostlivosť.

V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta a obcí. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 08.1.0 Rekreačné a športové služby. Oblasť verejného športu je integrovaná časť odvetví rozvoja človeka s priamou napojenosťou ako sekundárna ponuka služieb cestovného ruchu.

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými a internými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch. Poslanie zahŕňa organizáciu a podporu širokospektrálnej kultúry v regióne mesta Žilina a obcí. Podpora kultúrnych aktivít poskytnutím priestorov v kultúrnych domoch, prezentácia múzeí, knižničné služby s bohatým knižným fondom, podpora subjektov pôsobiach v oblasti kultúry a folklórnych súborov, atď. Miestne samosprávy v súlade so svojím zámerom každoročne zorganizujú kultúrne podujatia, zabezpečujú kultúrne programy profesionálnych scén pre obyvateľov, prevádzkujú knižnice, zabezpečujú opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na svojom území. Zámerom kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou samospráv je udržiavať kultúru v regióne. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach. Oblasť kultúry je integrovaná časť odvetví rozvoja človeka s priamou napojenosťou ako sekundárna ponuka služieb cestovného ruchu. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 08.2.0 Kultúrne služby.

Environmentálna oblasť		
Ochrana životného prostredia a starostlivosť o verejné priestranstvá	Nakladanie s odpadmi	Nakladanie s odpadovými vodami

Udržiavanie a zveľaďovanie mesta a obcí neznamená len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto a obce každoročne zabezpečujú ošetrovanie

a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá (námestia a verejné multifunkčné kultúrne - oddychové priestory), chodníky, miestne komunikácie, ktoré sú samosprávami pravidelne udržiavané, zveľaďované. V rámci environmentálnej oblasti mesto a obce vykonávajú úlohy, ktoré im vyplývajú z programu odpadového hospodárstva, Adaptačnej stratégie

a jej cieľov a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia. Miestna samospráva zároveň zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody (priamo alebo prostredníctvom vodárenských spoločností).

Miestne samosprávy v zmysle platných právnych predpisov sú povinné v plnej miere zabezpečovať likvidáciu komunálneho odpadu na svojom území od fyzických a právnických osôb. Zber, vývoz a uloženie komunálneho odpadu sa musí realizovať s dôrazom na čo najväčšie zhodnotenie. Zámer je vytvorenie spoľahlivého, integrovaného systému zabezpečujúceho pravidelný odvoz odpadu v miestnej samospráve. Efektívna a ekologicky vhodná likvidácia odpadov v celom území mesta a obcí, maximálne zhodnotenie vyprodukovaného TKO a jeho druhotné využitie. Vytvorenie podmienok na likvidáciu rastlinného odpadu. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 05.1.0 Nakladanie s odpadmi, 05.2.0 Nakladanie s odpadovými vodami, 05.4.0 Ochrana prírody a krajiny.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Formulácia a návrh stratégie

Rozvojová stratégia mesta je strednodobou stratégiou rozvoja, definovaná prostredníctvom špecifických cieľov a k nim príslušných priorít, ktoré spoločne tvoria rámec strategického rozvoja mesta Žilina. V rámci rozvojovej stratégie je definovaný i tzv. prierezový špecifický cieľ, ktorý presahuje jednotlivé špecifické ciele a tvorí ich synergiu.

Hlavný cieľ

Hlavný cieľ PHRSR Žilina a okolitých obcí, ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z § 3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiadúce rozdiely na úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja je zameraná najmä na komplexné a integrované využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifík regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre samosprávu nasledovný hlavný cieľ:

Hlavný cieľ

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj UMR Žilina po hospodárskej, sociálnej ako aj environmentálnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie mestských a prímestským oddychových zón, obnovy kultúrno historických pamiatok a športovo – rekreačných areálov a cykloturistických trás na integrovanom princípe. Dôležitým integrovaným celkom strategického cieľa bude riešenie problematiky vybraných skupín obyvateľstva z hľadiska vzdelávania, sociálnej inklúzie, bezpečnosti a ich spoločensko-ekonomického uplatnenia.“

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja mesta Žilina a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie sekundárneho prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Ďalej ide o modernizáciu hlavných dopravných tepien nižšej úrovne zabezpečujúcich prepojenie hlavných bodov cestovného ruchu s regionálnymi centrami ako je Rajecká dolina, Strážovské vrchy, Malá Fatra. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spolupracou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporované globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR/ÚS Žilinského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

Strategický plán PHRSR Žilina pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – nedostatok finančných prostriedkov, nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým, že je definovaný, napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia, vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja). Pre mesto je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2031 naplnila kľúčové ciele:

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie PHRSR Žilina a obcí na roky 2023 – 2032 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia mesta vo väzbe na okolitý priestor definovaný ostatnou sídelnou štruktúrou ako aj prírodnými danosťami vo vytvorení systému, ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení

efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšenie podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť, a ktoré by zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

Podpora oblastí tvoriacich podmienky pre tvorbu produktov a služieb s vysokou pridanou hodnotou využívajúcich špecifický potenciál mesta a obcí – priemyselný, prírodný, ľudský a kultúry kapitál vrátane tradície výroby. Kľúčom je rešpektovanie existujúcich kapacít v území, ako i v bezprostrednom okolí (biznis sektor, sektor vedy a výskumu). Primárne oblasti, na ktoré prioritou cieľi, sú energetika, manažment odpadu, cestovný ruch, IT segment a existujúca priemyselná štruktúra územia. Opatrenia a aktivity realizované v rámci tejto priority sú zamerané na dve základné časti:

Služby a infraštruktúra – rozvoj infraštruktúry umožňujúcej nielen tvorbu nových produktov a služieb, ale aj ich šírenie ku koncovým užívateľom.

Rozvoj talentu a inovácií – podpora vzniku nových projektov a podnikov zameraných na produkty a služby s vysokou pridanou hodnotou. Komplementárne opatrenia (definované pod inými špecifickými cieľmi) k tejto priorite sú zamerané na podporu vzdelávania, vedy a výskumu ako i podmienok pre vznik a stabilizáciu ekonomických aktivít s vysokou pridanou hodnotou a opatrenia zamerané na rozvoj a stabilizáciu ľudského kapitálu prostredníctvom skvalitňovania podmienok pre život v meste (verejné priestory, zeleň, voľnočasové aktivity, služby a pod.).

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z § 3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiadúce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre mesto Žilina a obce UMR nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Žilina a okolitých obcí po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti budú mesto a obce smerovať do cestovného ruchu, kultúry, výroby, poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste a okolitých obciach. Mesto a obce budú podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého, stredného, ale aj veľkého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvoria podmienky pre dôstojné prežitie staroby.“

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Žilina a okolitých obcí po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti budú mesto a obce smerovať do cestovného ruchu, kultúry, výroby, poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľádovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste a obce budú podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého, stredného, ale aj veľkého podnikania sa bude snažiť znižovať výšku nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvoria podmienky pre dôstojné prežitie staroby.“

Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany samosprávy
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie
Podprogram 2.2. Doprava

Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie
Podprogram 7.2. Šport

Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia samospráv
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie v samosprávach.
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva
Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Uvedené prioritné osi – programy, je možné rozčleniť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti. Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v meste a obciach.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA	
Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH		
Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ		
Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA		

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v samosprávach, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Podpora malého a stredného podnikania zo strany samosprávy

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany samospráv.

Opatrenie 1.1.1

Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.

Opatrenie 1.1.2

Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.

Opatrenie 1.1.3

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.

Opatrenie 1.1.4

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v samosprávach.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v samosprávach.

Opatrenie 1.2.1

Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.

Opatrenie 1.2.2

Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenie 1.3.1

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Opatrenie 1.3.2

Rekonštrukcia existujúcich zastaraných priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenie 1.4.1

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a pozemné komunikácie

Výstavba a údržba miestnych ciest v správe samospráv ako aj riešenie technického stavu štátnych ciest v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov mesta s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Pozemné komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych ciest.

Opatrenie 2.1.1

Výstavba a stavebné úpravy miestnych ciest v samosprávach.

Opatrenie 2.1.2

Výstavba a stavebné úpravy štátnych ciest v samosprávach.

Opatrenie 2.1.3

Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Opatrenie 2.1.4

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Opatrenie 2.1.5

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych cestách.

Opatrenie 2.1.6

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Opatrenie 2.1.7

Úprava dopravnej infraštruktúry.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenie 2.2.1

Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej a trolejbusovej dopravy.

Opatrenie 2.2.2

Integrovaná a intermodálna doprava.

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj.

Cieľ 3

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v samosprávach.

Opatrenie 3.1

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.

Opatrenie 3.2

Verejné osvetlenie.

Opatrenie 3.3

Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.

Opatrenie 3.4

Mestský rozhlas a televízia.

Opatrenie 3.5

Požiarňa ochrana.

Opatrenie 3.6

Cintoríny a pietne miesta.

Opatrenie 3.7

Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.

Opatrenie 3.8

Zásobovanie pitnou vodou.

Opatrenie 3.9

Telekomunikačné siete.

Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, efektívna prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj kompostovísk.

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, organizovať mobilné zbory textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v samosprávach.
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská.
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.
Opatrenie 4.7	Odvádzanie a zachytávanie dažďových vôd.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov mesta a obcí. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.	Informovanosť a poradenstvo
Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva.
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvalo preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Opatrenie 5.1.2	Envirocentrum.
Podprogram 5.2.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných plôch.
Podprogram 5.3.	Ochrana ovzdušia a zmena klímy
Cieľ 5.3	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území samospráv.
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Opatrenie 5.3.2	Zmena klímy.
Podprogram 5.4.	Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia
Cieľ 5.4	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny, priestranstvá a verejná zeleň.
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta a obcí.
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.	Sociálne služby
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v samosprávach a zvýšiť ich kvalitu.
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov.
Opatrenie 6.1.2	Marginalizované skupiny a rómske komunity.
Opatrenie 6.1.3	Mestská, obecná a privátna bytová výstavba.

Podprogram 6.2.	Služby zamestnanosti

Cieľ 6.2	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov samospráv.
Opatrenie 6.2.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.
Opatrenie 6.2.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Opatrenie 6.2.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v samosprávach. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.	Vzdelávanie
Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v samosprávach.
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.
Opatrenie 7.1.4	Podpora vzdelávacích aktivít pre profesionálny rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov a vytváranie pracovných podmienok pre podporné tímy.
Opatrenie 7.1.5	Podpora záujmovej činnosti.
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.
Opatrenie 7.1.7	Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.
Opatrenie 7.1.8	Obnova a modernizácia zariadení stredoškolského vzdelávania.
Podprogram 7.2.	Šport
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a stavebné úpravy športovej infraštruktúry.
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v samosprávach.
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi, ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť mesta a obcí. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž samospráv a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.	Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúro-historického potenciálu samospráv, rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra – Kultúrne centrum.
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.
Opatrenie 8.1.3	Kultúro-historické pamiatky.
Opatrenie 8.1.4	Podpora organizovania pravidelných kultúrnych podujatí.
Podprogram 8.2.	Propagácia v oblasti kultúry
Cieľ 8.2	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu samospráv v oblasti kultúry.
Opatrenie 8.2.1	Propagácia kultúry a kultúrnych podujatí na území UMR Žilina.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kanceláriami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia samospráv a to nielen prostredníctvom www stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu kultúro-historických pamiatok, prírodných krás, pravidelných kultúrnych podujatí, atď..

Podprogram 9.1.	Propagácia UMR Žilina

Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu samospráv.
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia webového sídla.
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania fyzickej infraštruktúry pre propagáciu UMR Žilina.
Opatrenie 9.1.3.	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.

Podprogram 9.2.	Rekreačno - relaxačné zázemie UMR Žilina
Cieľ 9.2	Rekreačno-relaxačné zázemie UMR Žilina.
Opatrenie 9.2.1	Modernizácia a výstavba infraštruktúry cestovného ruchu.

Podprogram 9.3.	Cestovný ruch
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.
Opatrenie 9.3.1	Podporovať uzatváranie dohôd medzi podnikateľmi a inými subjektmi, aj verejnej správy, o poskytovaní a propagovaní služieb v cestovnom ruchu.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samospráv vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod úradov. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.	Administratíva
Cieľ 10.1	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v samosprávach.
Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.
Opatrenie 10.1.2	Rozširovanie kapacít polyfunkčných a administratívnych priestorov.
Podprogram 10.2.	Bezpečnosť
Cieľ 10.2	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v samosprávach.
Opatrenie 10.2.1	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.

PO 11. Informatizácia samospráv

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samospráv. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom samospráv a pracovníkom samospráv zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.	Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samospráv.
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samospráv.
Opatrenie 11.1.3	Kybernetická bezpečnosť.
Podprogram 11.2.	Počítačová gramotnosť.
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samospráv.
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samospráv.
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov samospráv.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Programová časť Spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové 2023 - 2032

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov samospráv. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje revitalizácia, výstavba a lepšie využitie existujúcich priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v regióne UMR.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany samosprávy

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany samospráv.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.1.1 Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.
Aktivita Vytvoriť materiálne, finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v samosprávach.
Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, samospráv, podnikateľských subjektov a obyvateľov samospráv pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.
- Opatrenie 1.1.2 Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Aktivita Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.
Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v samosprávach.
Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Podpora aktivít inovačného centra.
- Opatrenie 1.1.3 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.
Aktivita Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia.
- Opatrenie 1.1.4 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v samosprávach.
Aktivita Revitalizácia a stavebné úpravy obchodných domov a centier.
Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie Bussines centier
Výstavba, revitalizácia rozširovanie polyfunkčných objektov.
Podpora rozvoja obchodných služieb.
Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie tržníc.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v samosprávach.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.2.1 Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.
Aktivita Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre rozvoj ktorých sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.
Výstavba podnikateľských inkubátorov.
Podpora rozvoja výrobných zón.
Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie skladovacích hál.
Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie tovární a iných výrobných závodov.
- Opatrenie 1.2.2 Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.
Aktivita Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Podpora činnosti poľnohospodárstva a lesníctva.
Modernizácia poľnohospodárskej produkcie.
Založenie špeciálnej poľnohospodárskej výroby a distribúcie produkcie.
Modernizácia a rozširovanie potravinárskej výroby.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

- Aktivita Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov na tento účel.
- Opatrenie 1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich zastaraných priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.
- Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Podpora revitalizácie areálov.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
- Aktivita Spracovanie projektov pre výrobu a využitie alternatívnych zdrojov na vykurovania bytov a objektov pre žiadosti zo zdrojov EÚ.
Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.
Využitie zvýšenej teploty v podzemí, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá.
Postupné zavedenie obnoviteľných zdrojov do výroby tepla.
Výstavba malých fotovoltaických parkov.
Výstavba fotovoltaických panelov na verejných budovách.
Podpora výstavby nabíjajúcich staníc.
Zavedenie energetického manažmentu mesta a obcí s funkciou mestská energetika.
Vypracovanie energetických auditov.
Mestská elektrárň.
Bitarová - Inštalácia opatrení OZE v obci.
Lietavská Lúčka - Fotovoltaika na budove školy.
Mojš - Fotovoltaické panely na budove OcÚ.
Zavádzanie progresívnych technológií v energetike - OZE, obec Lietavská Lúčka.

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Mobilné mesto a územie UMR s kvalitnou, modernou, udržateľnou dopravnou infraštruktúrou. Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie štátnych, regionálnych a miestnych ciest zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesta Žilina. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt. Vyvážený rozvoj všetkých druhov dopravy, mesto a územie UMR prívetivé pre peších a cyklistov, pokračovanie v modernizácii mestskej hromadnej dopravy, premyslená a systematická výstavba, údržba a oprava mestskej hromadnej dopravnej infraštruktúry a dopravných stavieb.

Podprogram 2.1. Pozemné komunikácie a cesty

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych ciest.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 2.1.1 Výstavba a stavebné úpravy miestnych ciest v samosprávach.
- Aktivita Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Projektová príprava rozšírenia ul. Vysokoškolákov.
Oprava ul. Bajzova na sídlisku Hliny.
Projekt nového dopravného prepojenia západnej časti mesta /Bánová Závodie, Hájik/ s centrom mesta.
Zavedenie systému hospodárenia s vozovkou.
Výstavba prepojení ulíc.
Výstavba podjazdov na uliciach.
Rozšírenie ulíc.
Výstavba a úprava križovatiek.
Vytvorenie nových napojení ciest.
Rekonštrukcia ciest v meste Žilina a na území UMR na ul. Hlaváčkovej v Mojšovej Lúčke.
Výstavba nových dopravných napojení.

	Spracovanie projektu nového dopravného prepojenia západnej časti mesta (Bánová, Závodie, Hájik) s centrom mesta. Revitalizácia Lipová Hôrky. Oporný múr na cintoríne Hôrky. Oporný múr na Hlavnej ulici Hôrky. Výstavba miestnych ciest Bitarová. Vybudovanie prístupovej cesty k Envirocentru. Miestne cesty v meste Žiline. Teplička nad Váhom - Kruhový objazd. Rekonštrukcia - miestnych komunikácií - obec Lietavská Lúčka.
Opatrenie 2.1.2 Aktivity	Výstavba a stavebné úpravy štátnych komunikácií v samosprávach. Výstavba 4 okruhu mesta, úsek cesta I/18 - južný diaľničný privádzač. Dostavba diaľnice D1 - Hričovské Podhradie - Dubná Skala. Dostavba diaľnice D3 - Strážov - Kysucké Nové Mesto. Dostavba južného diaľničného privádzača - Metro - diaľničná križovatka D1 - I/64 (Bytčica). Výstavba prepojenia cesty II/583 do trasy pri závode KIA (premostenie vodného diela s napojením I/18 pri Strečne). Protihlukové opatrenia Nová Mojšova Lúčka od cesty I/18 (eliminácia nepriaznivých dopadov z dopravy na ceste I/18 na obyvateľov žijúcich v Mojšovej Lúčke). Stavebné úpravy dopravného napojenia Mojšovej Lúčky s cestou I/18 (1. z Rybného námestia na I/18 a 2. Cesta Furmanská /ku Kafilerii/).
Opatrenie 2.1.3 Aktivity	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba nových cyklotrás. Výstavba cyklotrasy Solinky – Centrum. Výstavba Cyklotrasy V9 - II. úsek. Výstavba Cyklotrasy V1. Výstavba Cyklotrasy Strážov – centrum Žilina. Výstavba Cyklotrasy Košická - Pri Celulóžke. Výstavba Cyklotrasy Hlboká - Štefániková. Výstavba Cyklotrasy V6 pri UNIZA. Výstavba Cyklotrasy Nanterská – Obchodná. Podpora výstavby Dolnokysuckej magistrály. Podpora výstavby Vážskej cyklomagistrály. Výstavba cyklotrasy (Rajecká cyklomagistrála) smerom na Rajecké Teplice (od železničnej stanice Záriečie). Výstavba a stavebné úpravy doplnkovej cyklistickej infraštruktúry. Cyklotrasa medzi Divinkou a Lalinkom s napojením na Vážsku cyklomagistrálu. Cyklotrasa medzi Hôrkami a sídliskom Hájik s napojením na Vážsku cyklomagistrálu Hôrky. Nové cykloprístrešky pri ZŠ v meste Žilina - II. etapa. Rajecká cyklomagistrála. Bitarová - Cyklotrasa Bitarová – Žilina. Hôrky - Cyklotrasa Hôrky – Žilina. Lietavská Lúčka - Rajecká cyklomagistrála. Lietavská Lúčka - Napojenie na Rajeckú cyklomagistrálu. Mojš - Cyklotrasa v smere ku KIA. Ovčiarsko - Cyklotrasa Ovčiarsko – Žilina. Teplička nad Váhom - Cyklotrasa I. Teplička nad Váhom - Cyklotrasa II. Lietavská Lúčka - Informačné tabule pri Rajeckej cyklomagistrále. Cyklotrasa Bytčica – Solinky. Cyklotrasa Za plavárňou. Cyklotrasa V7 (Veľký diel – Vysokoškolákov).
Opatrenie 2.1.4 Aktivity	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Aktualizácia dopravného generelu. Správa parkovacej politiky mestom, postupné rozširovanie rezidenčného parkovania na sídliskách a v mestských častiach. Využívanie fondu mobility z výberu parkovného s cieľom dlhodobu koncepčne financovať rozširovanie a skvalitňovanie parkovania a ďalších dopravných projektov. Podpora Elektromobility – podpora výstavby nabíjajúcich staníc pre elektromobily. Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie parkovísk a parkovacích miest, a parkovacích domov. Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie garáží (podzemných/nadzemných) v meste Žilina a na území UMR. Optimalizácia statickej dopravy. Parkovisko a chodník Kostolná ulica Teplička nad Váhom. Projektová príprava pre dve záchytné parkoviská.

Vybudovanie dvoch záchytných parkovísk typu Park and Ride.
Teplička nad Váhom - Vybudovanie záchytného parkoviska.
Parkovisko pri Envirocentre.
Zavedenie systému zdieľania verejných vozidiel – carsharing (elektro).
Výstavba záchytného parkoviska s napojením na vlakovú, prímestskú dopravu. KIA autobusy - obec Lietavská Lúčka.

Opatrenie 2.1.5
Aktivity Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych cestách.
Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Oprava chodníkov s vodozádržnými opatreniami so zameraním na ich bezbariérovosť.
Dostavba hlavných peších komunikácií.
Výstavba a stavebné úpravy chodníkov.
Debarierizácia peších komunikácií.
Výstavba peších zón.
Prepojenie novej časti Hradisko s centrom napojením cez MČ Hájik.
Chodník pre peších – Lány Bitarová.
Chodník pre peších – miestne cesty.
Chodník pre peších – Hubelnice.
Chodník spájajúci priemyselnú časť obce s obývanou časťou obce Lietavská Lúčka.
Dokončenie chýbajúcich chodníkov na území obce Lietavská Lúčka.
Rekonštrukcia a obnova spevnených plôch, chodníkov a komunikácií v Mojšovej Lúčke.

Opatrenie 2.1.6
Aktivity Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Výstavba a stavebné úpravy mostov.
Rekonštrukcia mostov na ul. Sv. Cyrila a Metoda, lávky na ul. Centrálna.
Rekonštrukcia podchodu pod Rondlom.
Rekonštrukcia lávky cez rieku Rajčianku - obec Lietavská Lúčka.
Oprava mosta c. na ceste 1/18 v miestnej časti Mojšova Lúčka.

Opatrenie 2.1.7
Aktivity Úprava dopravnej infraštruktúry.
Realizácia bezbariérovej úpravy miestnych ciest.
Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Zvýšiť dopravnú bezpečnosť detí (zlepšiť dopravné riešenie v okolí škôl a školských zariadení).
Osadiť dopravné značky pred školami – s výstražným svetelným zariadením.
Výstavba protihlukových stien.
Zvýšenie bezpečnosti na cestách a výjazdoch.
Zlepšenie organizácie dopravy.
Bitarová - Dopravné značenie v obci.
Hôrky - Dopravné značenie.
Zvýšiť dopravnú bezpečnosť v obci Lietavská Lúčka.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.2.1
Aktivity Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej a trolejbusovej dopravy.
Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Nákup nízkopodlažných, ekologických autobusov (hybridné, elektrické, dieselové).
Rekonštrukcia zastávok v Žiline, stavebné úpravy, bezbariérový prístup.
Výstavba údržbovej základne trolejbusov Žilina.
Výstavba a modernizácia trolejbusových tratí a obrátisk v Žiline.
Rekonštrukcia zastávok MHD.
Nákup hybridných autobusov pre vozový park DPMŽ.
Rozvoj verejnej dopravy v meste Žilina.
Višňové - Rekonštrukcia zastávok.
Revitalizácia MHD zastávky Mojšova Lúčka.

Opatrenie 2.2.2
Aktivity Integrovaná a intermodálna doprava.
Podpora zavádzania opatrení integrovanej dopravy.
Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Výstavba integrovaných terminálov.
Podpora zavádzania SMART opatrení v doprave.
Podpora zdieľanej dopravy (elektrické autá, kolobežky, bicykle).

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesta a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a obcí a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste a obciach, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v samosprávach.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.1 Aktivity	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rozvoj plôch IBV a HBV. Výstavba plôch IBV a HBV.
Opatrenie 3.2 Aktivity	Verejné osvetlenie. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba nových svetidiel. Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia. Intenzifikácia verejného osvetlenia. Inštalovanie inteligentných riešení vo verejnom osvetlení. Vybudovanie technickej údržby verejného osvetlenia. Horný Hričov - Osvetlenie priechodov. Ovčiarsko - Rozšírenie verejného osvetlenia. Bitarová - Verejné osvetlenie. Verejné osvetlenie vybudovanie Sumčia ulica -(Mojšova Lúčka – Vodnédielo ŽA/okolo cintorína). Verejné osvetlenie Furmanská cesta (Mojšova Lúčka).
Opatrenie 3.3 Aktivity	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Úprava bezbariérových vstupov vo verejných budovách.
Opatrenie 3.4 Aktivity	Mestský rozhlas a televízia. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Zlepšenie informovanosti občanov – oznamy MR cez sms/e-mail/iné. Komplexná rekonštrukcia a rozšírenie miestneho rozhlasu. Rozšírenie verejného rozhlasu Ovčiarsko.
Opatrenie 3.5 Aktivity	Požiarňa ochrana. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba a stavebné úpravy hasičských zbrojníc. Výstavba hasičskej zbrojnice v MČ Trnové. Technické vybavenie DHZ a DHZO. Technické a materiálne vybavenie KRAB pre zvládanie mimoriadnych situácií. Ovčiarsko - Požiarňa zbrojnica. Bitarová - Požiarňa zbrojnica.
Opatrenie 3.6 Aktivity	Cintoríny a pietne miesta. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Revitalizácia a rozširovanie cintorínov. Výstavba a stavebné úpravy domov smútku. Výstavba urnových hájov (kolumbárii). Novostavba domu smútku, Žilina – Trnové. Urnový háj na cintoríne Teplička nad Váhom. Urnový háj na cintoríne Bitarová. Výstavba domu smútku na miestnom cintoríne Bitarová. Revitalizácia cintorína a vybudovanie urnových stien Lietavská Lúčka. Vybudovanie nového urnového hája na miestnom cintoríne Ovčiarsko. Vybudovanie urnového hája na obecnom cintoríne Višňové. Urnový háj - cintorín Mojšova Lúčka. Revitalizácie cintorína Mojšova Lúčka /oprava pletiva, dom smútku).
Opatrenie 3.7 Aktivity	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov. Zníženie energetickej náročnosti DPMŽ.

	Komplexná obnova a stavebné úpravy budovy CVČ na ul. Zvolenská, Žilina-Vlčince. Výstavba, revitalizácia a modernizácia teplovodných rozvodov v meste Žilina a na území UMR. Výstavba, revitalizácia a modernizácia zdrojov tepla (na energeticky efektívnejšie) v meste Žilina a na území UMR.
Opatrenie 3.8 Aktivity	Zásobovanie pitnou vodou. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Revitalizácia vodovodnej siete. Výstavba a rozšírenie vodovodnej siete. Rozšírenie verejného vodovodu obce Bitarová. Revitalizácia vodovodnej siete vo vlastníctve obce Lietavská Lúčka.
Opatrenie 3.9 Aktivity	Telekomunikačné siete. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba zemných metalických/optických vedení. Uloženie telefónnych rozvodov do zeme.
Opatrenie 3.10 Aktivity	Zásobovanie elektrickou energiou. Výstavba a rozšírenie elektrickej rozvodnej siete. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete.
Opatrenie 3.11 Aktivity	Zásobovanie zemným plynom. Rozšírenie rozvodnej siete plynu s regulačnými stanicami.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste a obciach UMR.

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 4.1 Aktivity	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov. Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí – podpora triedenia a recyklácie odpadov. Zabezpečenie zberných kontajnerov pre obyvateľov. Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov. Pravidelné analýzy v odpadovom hospodárstve mesta - pravidelná analýza stavu odpadového hospodárstva mesta, určenie slabých miest a definovanie nasledovných krokov pre zníženie tvorby odpadu.
Opatrenie 4.2 Aktivity	Efektívna separácia komunálneho odpadu v samosprávach. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Dopĺňanie kompostérov pre domáce kompostovanie. Mestský úrad a inštitúcie bez odpadu. Budovanie uzamykateľných kontajnerových stojísk vrátane SMART polopodzemných kontajnerov. Štúdia zavedenia zberu kuchynského biologicky rozložiteľného odpadu a štúdia k budovaniu polopodzemných a uzamykateľných kontajnerových stojísk.
Opatrenie 4.3 Aktivity	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží. Revitalizácia čiernych skládok
Opatrenie 4.4 Aktivity	Prevádzka zariadení na efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Vznik a rozširovanie zberných dvorov. Dostavba Zberného dvora Bitarová. Vybudovanie kompostoviska obce Lietavská Lúčka. Bitarová - Zvyšovanie miery separácie v obci. Bitarová - Stojiská separovaného zberu. Vybudovanie kompostárne.

	Mojš - Malá kompostáreň. Ovčiarsko – Kompostáreň. Teplička nad Váhom - Malá kompostáreň. Višňové - Malá kompostáreň.
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Pasportizácia malých smetných nádob. Zberné nádoby na BRKO. Lietavská Lúčka - Predchádzanie vzniku odpadu. Výstavba kontajnerových stojísk. Horný Hričov - Polopodzemné kontajnerové stojiská. Lietavská Lúčka - Polopodzemné kontajnerové stojiská. Višňové - Polopodzemné kontajnerové stojiská.
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Dostavba a revitalizácia kanalizačných sietí a vodovodov. Výstavba nových kanalizačných sietí v meste Žilina a na území UMR. Predĺženie verejnej kanalizácie a vodovodu v lokalite Zámotie - Teplička nad Váhom. Obnova verejnej stokovej siete v UMR Žilina.
Opatrenie 4.7	Odvádzanie a zachytávanie dažďových vôd.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Revitalizácia odtokových rigolov. Výstavba vodozádržnej infraštruktúry. Budovanie zariadení a stavieb slúžiacich na zadržiavanie vody vo verejnom priestore a v krajine.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom mesta Žilina a obcí UMR Žilina je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Aktivity	Aktualizácia a príprava nových strategických dokumentov pre udržateľný rozvoj mesta – Adaptačná stratégia mesta, MUSES – miestny územný systém ekologickej stability. Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.
Opatrenie 5.1.2	Envirocentrum.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Zelené opatrenia v areáli Envirocentra a Lesoparku. Relaxačné a edukačné zelené prvky v areáli Envirocentra. Náučný chodník v Lesoparku.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Aktivity	Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov a na území UMR.

Opatrenie 5.2.2 Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Aktivity Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Revitalizácia protipovodňových opatrení
Zabezpečenie technických prostriedkov DHZO pre zvládanie mimoriadnych situácií pri povodniach.
Vodozádržné chodníky
Vodozádržné opatrenia v meste Žilina.
Bitarová - Vodozádržné chodníky.
Lietavská Lúčka - Vodozádržný chodník k priemyselnému areálu.
Lietavská Lúčka - Vodozádržné nádrže.
Ovčiarsko - Vodozádržné chodníky.
Ovčiarsko - Vodozádržné nádrže.

Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných plôch.
Aktivity Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Revitalizácia koryt vodných tokov v meste Žilina a na území UMR.
Úprava potoka Brodňanka – mostíky, rozšírenie MK, zosuv svahu.
Obnova nábrežia Kysuce štúdia – PD.
Obnova nábrežia Rajčianka štúdia – PD.
Bitarová - Revitalizácia miestneho potoka.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia a zmena klímy

Cieľ 5.3	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území samospráv.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.3.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Aktivity Realizácia opatrení na ochranu a zvyšovanie kvality ovzdušia v meste Žilina a na území UMR Žilina.
Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.
Realizovať komplexný monitorovací systém znečisťujúcich látok v ovzduší (HCl, tuhých znečisťujúcich látok vrátane azbestu) a mikroklimatických pomerov.

Opatrenie 5.3.2. Zmena klímy.
Aktivity Prestavba existujúcich asfaltových chodníkov na vodozádržné chodníky.
Zadržiavanie a využívanie zrážkovej vody formou prícestných infiltračných pásov.
Implementácia adaptačnej stratégie mesta.
Výstavba zelených striech.
Obnova a druhová premena mestských lesov a lesoparkov postihnutých klimatickou zmenou.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.4.1 Realizácia protierózných opatrení.
Aktivity Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
Riešenie svahových deformácií vo vybraných lokalitách.

Opatrenie 5.4.2 Oddychové zóny, priestranstvá a verejná zeleň.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie – podľa potreby
Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie námestí na území UMR Žilina.
Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie verejného priestranstva na území UMR Žilina.
Rekonštrukcia a modernizácia verejných budov a okolia verejných budov na území UMR Žilina.
Rekonštrukcia ul. A. Bernoláka – Nový Bulvár.
Rekonštrukcia Pasáže – budova UHA Horný val.
Revitalizácia Bulváru.
Revitalizácia Hlinkového námestia a parku SNP.
Revitalizácia Predstaničného námestia.
Výstavba oddychových zón.
Obnova a druhová premena mestských lesov a lesoparkov postihnutých klimatickou zmenou.
Revitalizácia a rozširovanie zelených plôch, zón a parkov, a zmysluplná výsadba zelene a ich následná systémová údržba.
Budovanie zelených striech a stien.
Revitalizácia vnútrobloku na ul. Lichardova.

	Revitalizácia vnútrobloku na ul. Jarná. Revitalizácia vnútrobloku na ul. Čajakova. Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku medzi ul. Veľká okružná a ul. Antona Bernoláka. Revitalizácia verejných priestorov – PD, vnútroblok Puškinova. Revitalizácia verejných priestorov – PD, centrálné územie Solinky. Revitalizácia verejných priestorov – PD, Nábřežie Kysuce. Revitalizácia verejných priestorov – PD, Považský Chlmec. Revitalizácia verejných priestorov – PD, centrum Strážov. Revitalizácia verejných priestorov – PD, Richtárska ulica Zádubnie. Príprava a výstavba nových vnútroblokov . Vybudovanie zelenej strechy na budove Mestského divadla + debarierizácia. Revitalizácia oddychovej zóny Stará dedina, Zástranie. Revitalizácia parku T.G. Masaryka. Park Frambor. Výmena stromoradia na Národnej ulici. Výstavba wc v Bôrickom parku. Realizácia projektov tvorby nových verejných priestranstiev. Revitalizácia parkov. Starostlivosť a revitalizácia územia lesoparku Chrást. Vybudovanie oddychovej zóny v lokalite lesoparku pod vojenským cintorínom. Obnova a rozšírenie miestnej zelene Bitarová. Vybudovanie oddychovej zóny Višňové. Doplnenie lavičiek v obci, výsadba stromov Ovčiarsko. Bitarová - Oddychová zóna Háj s náučným chodníkom. Mojš - Oddychová zóna Rybník. Teplička nad Váhom - Oddychová zóna Rybník. Zazmluvnenie firmy pre pravidelný manažment invazívnych druhov rastlín a realizáciu opatrení krajiny diverzity. Lietavská Lúčka - Pohánkovec japonský. Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku na ul. Lichardova, Hliny VIII. Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku na ul. Čajakova, Hliny IV. Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku na ul. Jarná, Hliny VII. Zelená strecha na budove Mestského divadla. Park Rudiny II. Hill park. Edukačné prvky pri Envirocentre. Bitarová - Revitalizácie miestnej zelene. Divinka - Námestie pred kaštieľom. Horný Hričov - Výsadba novej zelene. Horný Hričov - Revitalizácie zelene v okolí cintorína. Hôrky - Výsadba zelene v obci. Ovčiarsko - Oddychová zóna. Ovčiarsko - Rekonštrukcia parku. Teplička nad Váhom - Revitalizácia námestia. Višňové - Výstavba námestia. Námestie Solinky. Divinka - Námestie pred kaštieľom. Horný Hričov - Rekonštrukcia námestia. Mojš - Revitalizácia verejného priestranstva. Teplička nad Váhom - Revitalizácia námestia. Višňové - Výstavba námestia. Oddychová zóna za Kultúrnym domom - obec Lietavská Lúčka.
Opatrenie 5.4.3 Aktivity	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov. Vypracovanie technickej dokumentácie. Obnova prirodzených porastov vodných tokov.
Opatrenie 5.4.4 Aktivity	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba cestných dopravných vstupov do mesta Žilina. Vybudovanie siete vstupných bodov do zastavaných častí mesta v katastri mesta Žilina z poľnohospodárskej krajiny v katastri vo väzbe na sieť rekreačných trás regiónu.
Opatrenie 5.4.5 Aktivity	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Úprava výrobných areálov s výsadbou izolačnej zelene v jestvujúcich výrobných okrskoch.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste a obciach UMR. Dbieť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť s cieľom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta a obcí.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v samosprávach a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.1.1 Aktivity	Starostlivosť o obyvateľov. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba denných stacionárov. Vybudovanie zariadení pre seniorov. Vybudovanie zariadení opatrovateľskej služby. Podpora a rozvoj opatrovateľskej služby. Vybudovanie domova seniorov v Divinke. Výstavba domova sociálnych služieb Bitarová. Zriadenie ubytovne pre osamelé matky s deťmi - núdzové bývanie. Výstavba komunitných centier. Výstavba komunitného centra na Lichardovej ulici. Výstavba denných centier. Vybudovanie obecnej pracovne Lietavská Lúčka. Materiálno technické zabezpečenie. Podpora inklúzie na základných a materských školách v Žiline a na území UMR. Výstavba inkluzívneho ihriska Rodinka. Výstavba inkluzívnych ihrísk. Prístavba výťahu Mestského divadla v Žiline. Lietavská Lúčka - Zariadenie núdzového bývania. Núdzové bývanie na území mesta Žilina. Horný Hričov - Komunitné centrum. Komunitné centrum Lichardova. Zlepšenie zdravotnej starostlivosti na UMR Žilina. Vybudovanie zariadenia pre seniorov - obec Lietavská Lúčka. Denný stacionár - obec Lietavská Lúčka. Opatrovateľská služba - obec Lietavská Lúčka.
Opatrenie 6.1.2 Aktivity	Marginalizované skupiny a rómske komunity. Podpora inklúzie na základných a materských školách. Podpora rozvoja osobností detí a mladých ľudí z MRK prostredníctvom komunitných, nízkoprahových a voľnočasových aktivít. Priprava koncepcie rozvoja inklúzie marginalizovanej rómskej komunity a následná implementácia navrhovaných opatrení. Zachovanie a rozšírenie terénnej sociálnej služby pre MRK.
Opatrenie 6.1.3 Aktivity	Mestská a privátna bytová výstavba. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba nájomných bytových domov. Stavebné úpravy a rozširovanie bytových domov.

Podprogram 6.2. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.2 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov samospráv.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.2.1 Aktivity	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania. Finančné a personálne zabezpečenie.
Opatrenie 6.2.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb. Personálne zabezpečenie poradenstva.
Opatrenie 6.2.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb. Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl. Podpora vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov pracujúcich v školstve. Vytváranie pracovných podmienok pre inkluzívne tímy na školách. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov mesta Žilina a obcí UMR Žilina. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta Žilina ale i obcí UMR Žilina.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v samosprávach.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Zvýšenie kapacít materských škôl. Zelená strecha MŠ na ul. Puškinova, Žilina. Rekonštrukcia a modernizácia budov materských škôl. Stavebné úpravy budovy Materská škola Námestie J. Borodáča. Výstavba 1 triedy materskej školy s jedálňou v Divinke. Prístavba + nadstavba MŠ pre zvýšenie kapacity MŠ Bitarová. Rekonštrukcia oporného múru v areáli MŠ Višňové.
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Rekonštrukcia a modernizácia budov základných škôl. Zvýšenie kapacít základných škôl. Zelená strecha ZŠ na ul. Karpatská, Žilina. Zelená strecha ZŠ na ul. ZUŠ Špániho, Žilina. Spracovanie koncepcie rozvoja školstva. Zvýšenie kapacity ZŠ Višňové. Projekt postavenia novej základnej školy pre 1 až 4 ročník Mojš. Rekonštrukcia ZŠ Jarná. Divinka - Nadstavba základnej školy. Hôrky - Nadstavba budovy základnej školy. Mojš - Základná škola pre 1. - 4. ročník.
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Revitalizácia areálov materských škôl. Revitalizácia areálov základných škôl.
Opatrenie 7.1.4	Podpora vzdelávacích aktivít pre profesionálny rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov a vytváranie pracovných podmienok pre podporné tímy.
	Inkluzívne tímy na školách – pokračovanie. Podpora vzdelávania učiteľov pre zlepšenie práce s deťmi. Podpora vzdelávania učiteľov zameraná na športový rozvoj a telesnú zdatnosť detí.
Opatrenie 7.1.5	Podpora záujmovej činnosti.
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Rekonštrukcia a modernizácia budov ZUŠ.
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.

Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Rekonštrukcia a modernizácia školských jedální a výdajní. Rekonštrukcia miestnej kotolne ŠJ Hôrky.
Opatrenie 7.1.7	Rekonštrukcia a modernizácia budovy školskej športovej infraštruktúry.
Aktivity	Rozvoj športových aktivít na základných školách. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Budovanie a rekonštrukcia športovísk na materských a základných školách. Výstavba viacúčelového ihriska pri ZŠ Slovenských dobrovoľníkov v Budatíne. Kompletná obnova školského športového areálu na ZŠ Jarná. Revitalizácia športových ihrísk pri ZŠ V. Javorku, Žilina. Výstavba športovej haly Žilinskej univerzity – spoluúčasť mesta. Výstavba telocvične v areáli základnej školy v Divinke. Rekonštrukcia miestnej kotolne telocvične Hôrky. Komplexná rekonštrukcia interiéru telocvične. šatní, toaliet, prípravy teplej vody a siete Lietavská Lúčka. Športová hala (telocvičňa) Mojš. Divinka - Výstavba telocvične 1.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1	Výstavba a stavebné úpravy športovej infraštruktúry.
Aktivity	Spracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Vybudovanie novej športovej infraštruktúry. Vybudovanie novej športovej infraštruktúry – telocvičňa a športový areál ZŠ Bánová, MPV, projektová dokumentácia. Vybudovanie novej športovej infraštruktúry – športová hala pri ZŠ Martinská. Vybudovanie novej športovej infraštruktúry – športová hala Karpatská, MPV, dostavba. Vybudovanie novej športovej infraštruktúry – nová mestská hala, MPV, štúdia, projektová dokumentácia. Modernizácia Mestskej krytej plavárne a plaveckého areálu. Modernizácia zimného štadiónu v Žiline. Výstavba a revitalizácia športových a detských ihrísk. Vypracovanie koncepcie rozvoja športu. Atletický štadión UNIZA – spoluúčasť mesta (doplatok). Multifunkčné ihrisko v Mojšovej Lúčke. Multifunkčné ihrisko v Považskom Chlmcí. Výstavba workoutového ihriska v obci Hôrky. Výstavba tribúny v športovom areáli Bitarová. Vybudovanie športovo - rekreačnej zóny Hôrky. Výstavba nového ihriska, pre využitie detí všetkých vekových kategórií Ovčiarsko. Výstavba nových detských ihrísk Ovčiarsko. Športová hala v meste Žilina. Bitarová - Výstavba tribúny športového areálu. Bitarová - Multifunkčné ihrisko. Horný Hričov - Viacúčelový športový areál - Budova zázemia. Hôrky - Ozvučenie športového areálu. Hôrky - Detské ihrisko. Hôrky – Pumptrack. Lietavská Lúčka - Rekonštrukcia futbalového štadiónu. Lietavská Lúčka - Zastrešenie zimného štadiónu. Mojš - Športová hala. Mojš - Outdoorové ihrisko. Ovčiarsko - Výstavba detských ihrísk. Ovčiarsko - Cyklistická dráha Pumptrack. Ovčiarsko - Multifunkčné a detské dopravné ihrisko. Višňové - Bežecká dráha. Hôrky - Rekonštrukcia kotolne miestnej telocvične. Teplička nad Váhom - Budova športklubu. Revitalizácia detského ihriska s doplnením nových prvkov (preliezky) a mobiliáru - Žilina Mojšova Lúčka. Multifunkčné ihrisko s osvetlením - Žilina Mojšova Lúčka.
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v samosprávach.
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.

Opatrenie 7.2.3 Aktivity	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu. Zabezpečenie personálnych kapacít. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.4 Aktivity	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.5 Aktivity	Podporovať talentovanú mládež. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.6 Aktivity	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry. Zabezpečenie personálnych kapacít. Rozvoj športových aktivít na základných školách – projekt Tréneri v škole / projekt SZLH.
Opatrenie 7.2.7 Aktivity	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky. Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Zabezpečenie dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesta. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesto tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu samospráva rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Aktivity	Základná kultúrna infraštruktúra. Vypracovanie projektovej a technickej dokumentácie. Výstavba, prístavba, rekonštrukcia a modernizácia domov kultúry. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia priestorov pre uskutočňovanie kultúrnych podujatí. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia galerijných a iných a výstavných priestorov. Podpora kreatívneho potenciálu. Zriadenie Kultúrno kreatívneho centra. Vybudovanie polyfunkčnej budovy na pozemku kultúrneho domu - Horný Hričov. Rekonštrukcia námestia - Horný Hričov. Rekonštrukcia a prestavba starej školy - Horný Hričov. Revitalizácia kultúrneho areálu Kolečko - Hôrky. Kaštieľ Teplička nad Váhom. Lietavská Lúčka - Rekonštrukcia kultúrneho domu. Teplička nad Váhom - Obecný dom. Podpora infraštruktúry kultúrnych a prírodných aktivít v meste Žilina. Divinka - Zníženie energetickej náročnosti kultúrneho domu. Lietavská Lúčka - Zníženie energetickej náročnosti budovy kultúrneho domu. Rekonštrukcia, modernizácia, zníženie energetickej náročnosti - budova Kultúrny dom Lietavská Lúčka.
Opatrenie 8.1.2 Aktivity	Múzeá a archeologické lokality. Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia muzeálnych priestorov. Podpora zriaďovania a fungovania lokálnych múzeí. Rozširovanie expozícií.
Opatrenie 8.1.3 Aktivity	Kultúrno-historické pamiatky. Rekonštrukcia mestskej pamiatkovej rezervácie. Rekonštrukcia priestoru Balustrád. Morová kaplnka na starom cintoríne. Rekonštrukcia historických kultúrnych objektov. Obnova a modernizácia vybavenia historických pamiatok. Rekonštrukcia budovy Radnice. Rekonštrukcia Burianovej veže. Rekonštrukcia budovy Ciachovne.

Rekonštrukcia budovy Mestského divadla.
Divinka - Vybavenie kaštieľa Divinka.
Divinka - Stavebné úpravy Kaštieľa.
Horný Hričov - Rekonštrukcia miestnej kaplnky.
Mojš - Rekonštrukcia budovy Kúrie.
Horný Hričov - Rekonštrukcia kaplnky.
Zníženie energetickej náročnosti budovy Radnice.

Opatrenie 8.1.4 Podpora organizovania pravidelných kultúrnych podujatí.
Aktivity Podpora kultúrnych podujatí a rozširovanie žánrovej ponuky.
 Podpora fungovania Mestského divadla.
 Personálne a finančné zabezpečenie kultúrnych podujatí.
 Hôrky - Revitalizácia kultúrneho areálu Kolečko.

Podprogram 8.2. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.2 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu samospráv v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Propagácia kultúry a kultúrnych podujatí na území UMR Žilina.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
 Spracovanie a pravidelná aktualizácia kalendára kultúrnych podujatí.
 Osadenie informačných tabúľ o výstavách a expozíciách.
 Aktívna propagácia kultúrnych podujatí.
 Obsahová analýza webového sídla z hľadiska propagácie kultúry.
 Pribežná aktualizácia informácií o kultúre na webovom sídle.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať pozitívne vnímanie mesta a obcí a dosiahnuť, aby sa stali strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.

Podprogram 9.1. Propagácia UMR Žilina.

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu samospráv.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.1.1 Aktualizácia webového sídla.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
 Obsahová analýza webového sídla z hľadiska propagácie cestovného ruchu na území UMR Žilina.
 Pribežná aktualizácia informácií o cestovnom ruchu na webovom sídle.

Opatrenie 9.1.2 Podpora budovania fyzickej infraštruktúry pre propagáciu UMR Žilina.
Aktivity Budovanie a inštalácia tabúľ informujúcich o atraktivitách cestovného ruchu na území UMR Žilina.
 Osádzanie a oprava smerových (hnedých) tabúľ, vedúcich k aktívam cestovného ruchu.
 Značenie cyklistických a peších trás k aktívam cestovného ruchu

Opatrenie 9.1.3. Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.
Aktivity Budovanie partnerstiev.
 Aktívna spolupráca s KOČR a OOCR na propagácii UMR Žilina.

Podprogram 9.2. Rekreačno-relaxačné zázemie UMR Žilina.

Cieľ 9.2 Rekreačno-relaxačné zázemie UMR Žilina.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.2.1 Modernizácia a výstavba infraštruktúry cestovného ruchu.
Aktivity Spracovanie technickej a projektovej dokumentácie.
 Koncepcia rozvoja cestovného ruchu.
 Podpora fungovania špecializovaných spôsobov prepravy turistického charakteru k aktívam cestovného ruchu

Budovanie, renovácia a rozširovanie kultúrno-rekreačných areálov.
Výstavba a stavebné úpravy vyhladkových veží.
Podpora fungovania Turistickej informačnej kancelárie, zmena právnej formy a zabezpečenie nových priestorov.
Výstavba, rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia ubytovacích zariadení.
Višňové - Rekonštrukcia kúpaliska.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.3.1	Podporovať uzatváranie dohôd medzi podnikateľmi a inými subjektmi, aj verejnej správy, o poskytovaní a propagovaní služieb v cestovnom ruchu.
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu a obecných úradov. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi úradov, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v samosprávach.

Podprogram 10.1. Administratíva.

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v samosprávach.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.
Aktivity	Spracovanie technickej a projektovej dokumentácie. Rekonštrukcia, modernizácia administratívnych budov mesta, obcí a mestských organizácií. Zriadenie verejných prístupových bodov Wi-fi. Zlepšenie pokrytia signálom mobilných operátorov. Digitálna technická mapa mesta. Obecný dom Teplička nad Váhom. Strategickí pracovníci a špecialisti + Analýzy (Energetika). Podpora verejných politík a občianskej spoločnosti v meste Žilina. Hôrky - Budova Obecného úradu. Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov v meste Žilina. Ovčiarsko - Zníženie energetickej náročnosti Domu služieb. Rekonštrukcia, modernizácia, zníženie energetickej náročnosti - budova obecného úradu Lietavská Lúčka. Rekonštrukcia, modernizácia, zníženie energetickej náročnosti - budova Domu služieb Lietavská Lúčka. Rekonštrukcia a dostavba areálu VV (polyfunkčného objektu Rybné námestie)/lekáreň, pošta, knižnica, obchod, požiarna zbrojnica, historická izba Mojšovej Lúčky (s fotkami histórie obce pred zatopením) prípadne bytové jednotky).
Opatrenie 10.1.2	Rozširovanie kapacít polyfunkčných a administratívnych priestorov.
Aktivity	Výstavba a modernizácia administratívnych budov. Výstavba a modernizácia polyfunkčných budov. Podpora zriaďovania kolektívnych pracovných priestorov. Slovenská pošta - presun balenia balíkov na Bytčickú.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť.

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v samosprávach.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.2.1	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.
Aktivity	Osadenie kamerových systémov. Horný Hričov - Kamerový systém. Inteligentné opatrenia v meste Žilina. Bitarová - Inteligentné opatrenia v obci. Lietavská Lúčka - Kamerový systém v obci.
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.
Aktivity	Inštalácia verejne prístupných automatických externých defibrilátorov (AED) v mestských častiach a sídliskách s dostupnosťou do 3-5 minút chôdze. Zvýšenie frekvencie hliadok mestskej polície. Zvýšenie monitoringu hliadok mestskej polície. Budovanie prechodov pre chodcov. Domovnícka akadémia. Efektívne monitorovanie bezpečnosti na verejných priestranstvách - analytika pre kamerový systém, bezpečnostný zvukový monitoring, kamerový systém do vozidiel MP, wi-fi v budove MP. Modernizácia materiálo-technického vybavenia MP Žilina. Projekt s MP Bezpečná adresa. Hôrky - Smart opatrenia. Lietavská Lúčka - Digitálne informačné tabule. Mojš - Inteligentné priechody. Ovčiarsko - Inteligentné opatrenia v obci. Višňové - Inteligentné opatrenia v obci.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom mesta a obcí a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Aktivity	Technické zabezpečenie IS. Rozvoj elektronických služieb vrátane GIS. Rozvoj SMART moderných technológií. Portál na správu požiadaviek mesta. Inovačné centrum. Smart Generel - Inovačná stratégia. Inovačný rozvoj mesta. Posilnenie konkurencieschopnosti v UMR Žilina. Digitálny územný plán mesta. Optimalizácia serverovej infraštruktúry. Rozvoj elektronických služieb mesta.
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e-služieb v meste. Zvyšovanie digitálnej gramotnosti zamestnancov MsÚ a OÚ. Digitalizácia mesta a konto občana.
Opatrenie 11.1.3	Kybernetická bezpečnosť.
Aktivity	Fyzické a SW nástroje zabezpečenia kybernetickej bezpečnosti.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Aktivita	Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov samospráv.
Aktivita	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesta. Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.
Aktivita	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o digitálnom priestore.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a okolitých obcí sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany samosprávy

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany samospráv.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.	Počet úspešných absolventov programov CZV podporených z projektov OPV	dopad	absolútny počet	mesto Žilina	0	100
		Produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	mesto Žilina	0	20
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	mesto Žilina	0	20
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	200
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	50
		Počet nových a zrevitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	30
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v samosprávach.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	200
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	50000

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v samosprávach.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	150
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	25
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	20
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	10.mil.
Opatrenie	Podpora	Počet vytvorených nových	dopad	počet	podn.	0	50

1.2.2	poľnohospodárstva a lesníctva.	pracovných miest			subjekt		
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	30
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	40
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	5
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	5 mil.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	250
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	30
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	20
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	5 mil.
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaraných priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	150
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	30
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	30
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	5 mil.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	mesto Žilina	0	5mil..
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kWA	mesto Žilina	0	50000
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	mesto Žilina	0	0

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Pozemné komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a stavebné úpravy miestnych ciest v samosprávach.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest.	výstup	km	mesto Žilina	0	50
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Žilina	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a stavebné úpravy štátnych ciest v samosprávach.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest I., II. a III. triedy a miestnych ciest	výstup	km	mesto Žilina	0	20
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Žilina	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	-	81940
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0

Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	mesto Žilina	0	70
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	150000
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	15000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	mesto Žilina	0	9500
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych cestách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	mesto Žilina	0	5
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Žilina	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných a vybudovaných mostov	výstup	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	81940	81940
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	mesto Žilina	0	20
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	mesto Žilina	0	0

Podprogram 2.2.

Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej a trolejbusovej dopravy.	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	mesto Žilina	0	30
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
Opatrenie 2.2.2	Integrovaná a intermodálna doprava.	Počet zrekonštruovaných objektov	výstup	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v samosprávach.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	mesto Žilina	0	20
		Počet nových obyvateľov mesta	dopad	osoby	mesto Žilina	0	5000
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	mesto Žilina	0	250
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	mesto Žilina	85	100
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Žilina	0	1
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.	Počet prestavaných budov na bezbariérový prístup	dopad	počet	mesto Žilina	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	2000

		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Žilina	0	15
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.	Pokrytie územia rozhlasom	dopad	%	mesto Žilina	90	100
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet novonainštalovaných reprosústav,	výstup	počet	mesto Žilina	0	500
Opatrenie 3.5	Požiarna ochrana.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Žilina	0	5
		Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Žilina	0	3000
Opatrenie 3.6	Cintoríny a pietne miesta.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	mesto Žilina	0	20000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Žilina	0	150
Opatrenie 3.7	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	15000
Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Žilina	95	99
		Dĺžka vybudovanej/zrekonštruovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Žilina	0	15
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	20000
Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.	Dĺžka zrekonštruovanej siete	výsledok	počet	mesto Žilina	0	15
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	mesto Žilina	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.	Dĺžka rekonštruovanej a novovybudovanej infraštruktúry	dopad	km	mesto Žilina	0	15
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené ...	dopadu	počet	mesto Žilina	0	10

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	mesto Žilina	0	4000
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	mesto Žilina	0	2500
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Žilina	0	1500
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	mesto Žilina	0	5
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v samosprávach.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Žilina	0	2500
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	mesto Žilina	0	5
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	mesto Žilina	0	5000
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	ha	mesto Žilina	0	5
Opatrenie	Prevádzka zariadení na	Objem uskladneného odpadu	dopad	tony	mesto	0	500

4.4	efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská.	v tonách,			Žilina		
		Počet vybudovaných kompostovísk	Výsledok	počet	mesto Žilina	0	1
Opatrenie 4.5	Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie ...	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Žilina	0	12
Opatrenie 4.7	Odvádzanie a zachytávanie dažďových vôd.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Žilina	0	10

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	mesto Žilina	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
Opatrenie 5.1.2	Envirocentrum	Počet návštevníkov za rok	výsledok	počet	mesto Žilina	0	10 000
		Rozloha vybudovaných zelených plôch	výsledok	ha	mesto Žilina	0	3

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Žilina	90	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Žilina	0	2
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.	Dĺžka upravených koryt	výsledok	km	mesto Žilina	0	5
		Dĺžka odvodňovacích kanálov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet vytvorených protizáplavových hrádzi	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných plôch.	Dĺžka zrekonštruovaných koryt tokov	výsledok	km	mesto Žilina	0	10
		Počet zrevitalizovaných vodných plôch	dopad	počet	mesto Žilina	0	5

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	mesto Žilina	0	50

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota

Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	mesto Žilina	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet vysadených nových krovin a stromov,	výsledok	počet	mesto Žilina	0	500
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny, priestranstvá a verejná zeleň.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	mesto Žilina	0	10000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Žilina	0	500
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Žilina	0	250
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	ha	mesto Žilina	0	20
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Žilina	0	250
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Žilina	0	250
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Žilina	0	250
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Žilina	0	81940
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v samosprávach a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	2500
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	15
		Počet vydaných jedál za deň	výsledku	m ²	mesto Žilina	0	500
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	200
Opatrenie 6.1.2	Marginalizované skupiny a rómske komunity.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	500
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	2
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	mesto Žilina	0	5
Opatrenie 6.1.3	Mestská a privátna bytová výstavba.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	1500
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	10

Podprogram 6.2. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.2	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov samospráv.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.	počet úspešných absolventov programov CZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	mesto Žilina	0	100
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	mesto Žilina	20	30
Opatrenie 6.2.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Žilina	0	1
Opatrenie 6.2.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	15

zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a ...	Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Žilina	0	5
	Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	mesto Žilina	0	5
	Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	mesto Žilina	0	5

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1.

Vzdelávanie

Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v samosprávach.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Žilina	0	10000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	2300
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Žilina	0	20000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	6200
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Žilina	0	50000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	8000
Opatrenie 7.1.4	Podpora vzdelávacích aktivít pre profesionálny rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov a vytváranie pracovných podmienok pre podporné tímy.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	500
Opatrenie 7.1.5	Podpora záujmovej činnosti.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Žilina	0	1000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	2500
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Žilina	0	1000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	8000
Opatrenie 7.1.7	Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	mesto Žilina	0	20000
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Žilina	0	80000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	81940

Podprogram 7.2.

Šport

Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyvázenej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a stavebné úpravy športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	mesto Žilina	0	50
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Žilina	0	100
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	15000
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v samosprávach.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Žilina	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	5000
Opatrenie	Podpora organizácie	Počet organizovaných športových	výsledku	počet	mesto	0	10

7.2.3	športových podujatí regionálneho významu.	podujatí			Žilina		
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	5000
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Žilina	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	2000
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Žilina	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	2000
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Žilina	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	2000
		Počet uzavretých zmlúv a partnerstiev	výsledku	počet	mesto Žilina	0	5
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Žilina	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	5000

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu samospráva rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.	Počet užívateľov	výstup	počet	mesto Žilina	0	81940
		Počet uskutočnených akcií	dopad	počet	mesto Žilina	0	100
Opatrenie 8.1.2	Múzea a archeologické lokality.	Počet nových expozícií	výstup	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet návštevníkov	dopad	počet	mesto Žilina	0	40000
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.	Počet zrekonštruovaných objektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet návštevníkov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	100000
Opatrenie 8.1.4	Podpora organizovania pravidelných kultúrnych podujatí.	Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	25000
		Počet organizovaných kultúrnych podujatí	výsledku	počet	mesto Žilina	5	10

Podprogram 8.2. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.2	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu samospráv v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Propagácia kultúry a kultúrnych podujatí na území UMR Žilina.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	mesto Žilina	0	0
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	100000

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia UMR Žilina.

Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu UMR Žilina.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia webového sídla.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	mesto Žilina	1500	100000
Opatrenie	Podpora budovania	Počet nových inštalovaných tabúl	výsledok	počet	mesto	0	15

9.1.2	fyzickej infraštruktúry pre propagáciu UMR Žilina.				Žilina		
		Počet nových návštevníkov mesta	dopad	počet	mesto Žilina	0	150000
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.	Počet nových aktivít	výsledok	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet nových formálnych partnerstiev	dopad	počet	mesto Žilina	0	1

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie UMR Žilina.

Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie UMR Žilina.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Modernizácia a výstavba infraštruktúry cestovného ruchu.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	150000
		Počet nových atraktivít	dopad	počet	mesto Žilina	0	1

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Podporovať uzatváranie dohôd medzi podnikateľmi a inými subjektmi, aj verejnej správy, o poskytovaní a propagovaní služieb v cestovnom ruchu.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	mesto Žilina	0	10
		Počet nových atraktivít mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	150000
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atraktivít mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	2
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	mesto Žilina	0	-
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Žilina	0	120000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	120000

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v samosprávach

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky poskytovania kvalitných verejných služieb	dopadu	počet	mesto Žilina	0	2
		Počet zrekonštruovaných miestností	dopadu	počet	mesto Žilina	0	40
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	0
Opatrenie 10.1.2	Rozširovanie kapacít polyfunkčných a administratívnych priestorov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky poskytovania kvalitných verejných služieb	dopadu	počet	mesto Žilina	0	20
		Počet vybudovaných / zrekonštruovaných miestností	dopadu	počet	mesto Žilina	0	500
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Žilina	0	250

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v samosprávach.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	mesto Žilina	0	50
		Zníženie kriminality	dopad	%	mesto Žilina	0	30
		Pokrytie územia	dopad	%	mesto Žilina	0	70
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.	Počet realizovaných opatrení	výsledok	počet	mesto Žilina	0	20
		Počet užívateľov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Žilina	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Žilina	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Žilina	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	mesto Žilina	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	mesto Žilina	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Žilina	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Žilina	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Žilina	20	40
Opatrenie 11.1.3	Kybemetická bezpečnosť.	Počet užívateľov	výsledok	počet	mesto Žilina	0	81940

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť

Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	30
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Žilina	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Žilina	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov samospráv.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	100
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Žilina	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Žilina	0	100
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Žilina	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov	dopad	%	mesto Žilina	10	40

		na interakciu s verejnými inštitúciami					
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Žilina	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Žilina	10	20

Realizačná časť Spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička Nad Váhom, Višňové 2023 - 2032

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta a obcí UMR, systém monitorovania a hodnotenia plnenia spoločného programu rozvoja mesta a obcí UMR s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta a obcí formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR

Mestský úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Mestský úrad v súčinnosti s poslancami MsZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja mesta, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie spoločného PHRSR bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií MsZ a OZ.

Mestské a obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov spoločného PHRSR. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie spoločného PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov spoločného PHRSR mesta a obcí a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov spoločného PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúce svoje rozvojové aktivity v koordinácii s mestom Žilina a obcami UMR, v súlade s opatreniami a aktivitami spoločného PHRSR, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia UMR. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade so spoločným PHRSR na roky 2023 - 2032.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov

Implementácia spoločného PHRSR sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet samospráv a zároveň reflektujú kompetencie samospráv.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov spoločného PHRSR je nasledovný:

- Mestské zastupiteľstvo a obecné zastupiteľstvá monitorujú implementáciu akčných plánov. Posudzujú a schvaľujú návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu budú zabezpečovať pracovníci úradov a štatutári samospráv.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie zastupiteľstiev samospráv.

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa odporúča zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Komisia investičného rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Projektoch v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík samospráv, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v samosprávach, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území samospráv, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj samospráv, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj samospráv.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA SPOLOČNÉHO PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patrí aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2023 - 2032 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a späťne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov spoločného PHRSR mesta Žilina a obcí UMR je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socio-ekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území UMR. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre UMR Žilina vstupy pre rozhodovanie s cieľom zlepšenia implementácie spoločného PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie zastupiteľstva samospráv (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR). V súvislosti

s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažermi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať MsÚ Žilina. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí MsÚ Žilina a Mestského zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele spoločného PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR na roky 2023 - 2032. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2023 - 2032) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá MsÚ/OcÚ zastupiteľstvu samospráv najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané zastupiteľstvu samospráv. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia MsÚ/OcÚ a zastupiteľstvo samospráv pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení spoločného PHRSR. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie). Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31. 12. 2032. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí MsÚ Žilina, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá Mestskému zastupiteľstvu a zastupiteľstvu ostatných samospráv.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2023 - 2032		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2033	podľa rozhodnutia mesta/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie	Ročne k 31.5.	Každý rok
Tematické hodnotenie	v roku 2023, 2025, 2027,	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za

časti PHRSR	2029	predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Mesto bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí MsZ/OZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené mestským zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude MsÚ Žilina a zúčastnené samosprávy.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	06/2024	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
2.	06/2025	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
3.	06/2026	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
4.	06/2027	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
5.	06/2028	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
6.	06/2029	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
7.	06/2030	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
8.	06/2031	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ
9.	06/2032	MsÚ/OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa samospráv, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ/OZ

						Záverečný účet	

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom mesta a obcí UMR v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v tis. €. Priorita určuje dôležitosť aktivity, pričom priorita 1 znamená najvyššiu dôležitosť a 3 najmenšiu.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov samospráv. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v samosprávach.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany samospráv						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany samospráv.					
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť materiálne finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v samosprávach	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	Verejný a neverejný sektor	nizky/2	neverejný sektor, mesto/obce
	Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, mesta, podnikateľských subjektov a obyvateľov mesta pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný a neverejný sektor	nizky/2	mesto/obce, neverejný sektor, obyvatelia
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty
	Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v samosprávach	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty
	Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty
	Podpora aktivít inovačného centra	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/1	podnikateľské subjekty, mesto/obce
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v samosprávach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Revitalizácia a stavebné úpravy obchodných domov a centier	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty

			grantové schémy			
	Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie. Bussines centier	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba, revitalizácia a rozširovanie polyfunkčných objektov	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Podpora rozvoja obchodných služieb	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie tržníc	podľa potreby	Rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto, obce
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.						
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v samosprávach.					
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre rozvoj ktorých sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba podnikateľských inkubátorov	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Podpora rozvoja výrobných zón	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie skladovacích hál	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie tovární a iných výrobných závodov	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.2.2	Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty, mesto/obce
	Podpora činnosti poľnohospodárstva a lesníctva	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, rozpočet mesta/obcí	súkromný, verejný sektor	nízky	podnikateľské subjekty, mesto/obce
	Modernizácia poľnohospodárskej produkcie	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Založenie špeciálnej poľnohospodárskej výroby a distribúcie produkcie	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Modernizácia a rozširovanie potravinárskej výroby	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný, verejný sektor	žiadny/1	mesto/obce, podnikateľské subjekty
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.						
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.					
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské	súkromný, verejný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty, mesto/obce

	pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov na tento účel		subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ			
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaraných priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný, verejný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty, mesto/obce
	Podpora revitalizácie areálov	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.						
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.					
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie projektov pre výrobu a využitie alternatívnych zdrojov na vykurovania bytov a objektov pre žiadosti zo zdrojov EÚ	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Využitie zvýšenej teploty v podzemí, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Postupné zavedenie obnoviteľných zdrojov do výroby tepla	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný, verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce, podnikateľské subjekty
	Výstavba malých fotovoltaických parkov	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba fotovoltaických panelov na verejných budovách	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Podpora výstavby nabíjaciach staníc	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zavedenie energetického manažmentu mesta a obcí s funkciou mestská energetika	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Vypracovanie energetických auditov	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Mestská elektráreň	306,187	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Bitarová - Inštalácia opatrení OZE v obci	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Lietavská Lúčka - Fotovoltaika na budove školy	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Mojš - Fotovoltaické panely na budove OcÚ	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Mojš
	Zavádzanie progresívnych technológií v energetike - OZE, obec Lietavská Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany samospráv										

Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Opatrenie 1.1.3										
Opatrenie 1.1.4										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Opatrenie 1.2.2										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										
Opatrenie 1.3.1										
Opatrenie 1.3.2										
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.										
Cieľ 1.4										
Opatrenie 1.4.1										

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A POZEMNÉ KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
MOBILNÉ MESTO A ÚZEMIE UMR S KVALITNOU, MODERNOU, UDRŽATEĽNOU DOPRAVNOU INFRAŠTRUKTÚROU Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie štátnych, regionálnych a miestnych ciest zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesta Žilina. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt. Vyvážený rozvoj všetkých druhov dopravy, mesto a územie UMR príviteľné pre peších a cyklistov, pokračovanie v modernizácii mestskej hromadnej dopravy, premyslená a systematická výstavba, údržba a opravy mestskej hromadnej dopravnej infraštruktúry a dopravných stavieb.						
Podprogram 2.1. Pozemné komunikácie						
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a stavebné úpravy miestnych komunikácií v samosprávach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Projektová príprava rozšírenia ul. Vysokoškolákov	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Oprava ul. Bajzova na sídlisku Hliny	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Projekt nového dopravného prepojenia západnej časti mesta /Bánová Žavodie, Hájik/ s centrom mesta	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Zavedenie systému hospodárenia s vozovkou	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba prepojení ulíc	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba podjazdov na uliciach	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Rozšírenie ulíc	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba a úprava križovatiek	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Vytvorenie nových napojení ciest	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia ciest v meste Žilina a na území UMR na Hlaváčkovej ul. Mojšova Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba nových dopravných napojení	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce

	Spracovanie projektu nového dopravného prepojenia západnej časti mesta (Bánová, Závodie, Hájik) s centrom mesta	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Revitalizácia Lipová Hôrky	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky
	Oporný múr na cintoríne Hôrky	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky
	Oporný múr na Hlavnej ulici Hôrky	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky
	Vybudovanie prístupovej cesty k Envirocentru	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Miestne cesty v meste Žiline	468,958	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Bitarová - miestne cesty	650	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Teplička nad Váhom - Kruhový objazd	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Rekonštrukcia - miestnych komunikácií - obec Lietavská Lúčka.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka.
Opatrenie 2.1.2 Výstavba a stavebné úpravy štátnych ciest v samosprávach.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Výstavba 4. okruhu mesta, úsek cesta I/18 - južný diaľničný privádzač	podľa potreby	SDS, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SDS, SSC
	Dostavba diaľnice D1 - Hričovské Podhradie - Dubná Skala	podľa potreby	SDS, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SDS, SSC
	Dostavba diaľnice D3 - Strážov - Kysucké Nové Mesto	podľa potreby	SDS, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SDS, SSC
	Dostavba južného diaľničného privádzača - Metro - diaľničná križovatka D1 - I/64 (Bytčica)	podľa potreby	SDS, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SDS, SSC
	Výstavba prepojenia cesty II/583 do trasy pri závode KIA (premostenie vodného diela s napojením I/18 pri Strečne	podľa potreby	VÚC ŽSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	VÚC ŽSK, SSC
	Protihlukové opatrenia Nová Mojšova Lúčka od cesty I/18 (eliminácia nepriaznivých dopadov z dopravy na ceste I/18 na obyvateľov žijúcich v Mojšovej Lúčke).	podľa potreby	VÚC ŽSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	VÚC ŽSK, SSC
	Stavebné úpravy dopravného napojenia Mojšovej Lúčky s cestou I/18 (1. z Rybného námestia na I/18 a 2. Cesta Furmanská (ku Kafilérii).	podľa potreby	VÚC ŽSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	VÚC ŽSK, SSC
Opatrenie 2.1.3 Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácii	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Výstavba nových cyklotrás	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Výstavba cyklotrasy Solinky - Centrum	7000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
	Výstavba Cyklotrasy V9 - II. úsek.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
	Výstavba Cyklotrasy V1	700	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina

Výstavba Cyklotrasa Strážov – centrum Žilina	720	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
Výstavba Cyklotrasa Košická - Pri Celulóžke	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
Výstavba Cyklotrasa Hlboká - Štefániková..	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
Výstavba Cykloprístrešky pri ZŠ I. etapa (3 školy)	260	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
Výstavba Cyklotrasa V6 pri UNIZA	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
Výstavba Cyklotrasa Nantereská – Obchodná	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
Podpora výstavby Dolnokysuckej magistrály	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
Podpora výstavby Vážskej cyklomagistrál	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
Výstavba cyklotrasy (Rajecká cyklomagistrála) smerom na Rajecké Teplice (od ž. stanice Záríečie)	5800	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
Výstavba a stavebné úpravy doplnkovej cyklistickej infraštruktúry	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
Cyklotrasa medzi Divinkou a Lalinkom s napojením na Vážsku cyklomagistrálu	1800	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Divinka
Cyklotrasa medzi Hôrkami a sídliskom Hájk s napojením na Vážsku cyklomagistrálu Hôrky	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky
Cyklomagistrála v úseku medzi Lietavskou Lúčkou a Porúbkou, napojenie na úsek Žilina - Rajecké Teplice Lietavská Lúčka	800	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
Nové cykloprístrešky pri ZŠ v meste Žilina - II. etapa	409,774	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Rajecká cyklomagistrála	1800	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Bitarová - Cyklotrasa Bitarová - Žilina	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
Hôrky - Cyklotrasa Hôrky - Žilina	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky
Lietavská Lúčka - Rajecká cyklomagistrála	800	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka

	Lietavská Lúčka - Napojenie na Rajeckú cyklomagistrálu	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Mojš - Cyklotrasa v smere ku KIA	1000	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Mojš
	Ovčiarsko - Cyklotrasa Ovčiarsko - Žilina	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Teplička nad Váhom - Cyklotrasa I.	600	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Teplička nad Váhom - Cyklotrasa II.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Lietavská Lúčka - Informačné tabule pri Rajeckej cyklomagistrále	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto/obce
	Aktualizácia dopravného generelu	Podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Správa parkovacej politiky mestom, postupné rozširovanie rezidenčného parkovania na sídliskách a v mestských častiach	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Využívanie fondu mobility z výberu parkovného s cieľom dlhodobého koncepčne financovať rozširovanie a skvalitňovanie parkovania a ďalších dopravných projektov	Podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Podpora Elektromobility – podpora výstavby nabíjajúcich staníc pre elektromobily	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	Verejný sektor Súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce/ podnikateľské subjekty
	Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie parkovísk a parkovacích miest, a parkovacích domov	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	verejný, súkromný sektor	žiadny/1	mesto/obce/ podnikateľské subjekty
	Výstavba, rekonštrukcia a rozširovanie garáží (podzemných/nadzemných) v meste Žilina a na území UMR	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Optimalizácia statickej dopravy	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Parkovisko a chodník Kostolná ulica Teplička nad Váhom Teplička nad Váhom	150,45229	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Projektová príprava - Dve záchytné parkoviská	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Vybudovanie dvoch záchytných parkovísk typu Park and Ride	3000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Teplička nad Váhom - Vybudovanie záchytného parkoviska	550	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Parkovisko pri Envirocentre	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina

			UMR			
	Výstavba záchytného parkoviska s napojením na vlakovú, prímestskú dopravu. KIA autobusy - obec Lietavská Lúčka.		rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka.
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Oprava chodníkov s vodozadržnými opatreniami so zameraním na ich bezbariérovosť	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Dostavba hlavných peších komunikácií	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Výstavba a stavebné úpravy chodníkov	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Debarierizácia peších komunikácií	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Výstavba peších zón	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Prepojenie novej časti Hradisko s centrom napojením cez MČ Hájik.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
	Chodník pre peších – Lány Bitarová	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Chodník pre peších – miestne komunikácie	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Chodník pre peších – Hubelnice	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Chodník spájajúci priemyselnú časť obce s obývanou časťou obce Lietavská Lúčka	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Dokončenie chýbajúcich chodníkov na území obce Lietavská Lúčka.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Rekonštrukcia a obnova spevnených plôch, chodníkov a komunikácií v Mojšovej Lúčke.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce

			schémy			
	Výstavba a stavebné úpravy mostov	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Rekonštrukcia mostov na ul. Sv. Cyrila a Metoda, lávky na ul. Centrálna,.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia podchodu pod Rondlom	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia lávky cez rieku Rajčianku - obec Lietavská Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka.
	Oprava mosta c. na ceste 1/18 v miestnej časti Mojšova Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia bezbarierovej úpravy miestnych komunikácií	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto/obce
	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce, dopravný podnik
	Zvýšiť dopravnú bezpečnosť detí (zlepšiť dopravné riešenie v okolí škôl a školských zariadení)	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto/obce
	Osadiť dopravné značky pred školami – s výstražným svetelným zariadením	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto/obce
	Výstavba protihlukových stien	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zvýšenie bezpečnosti na cestách a výjazdoch	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zlepšenie organizácie dopravy	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Dopravné značenie v obci, informačný systém Hôrky	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky
	Bitarová - Dopravné značenie v obci	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Hôrky - Dopravné značenie	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky

	Zvýšiť dopravnú bezpečnosť v obci Lietavská Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.2		Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.				
Opatrenie 2.2.1		Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej a trolejbusovej dopravy.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, dopravný podnik ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obec, dopravný podnik
	Nákup nízkopodlažných, ekologických autobusov (hybridné, elektrické, dieselové)	Podľa potreby	rozpočet mesta, dopravný podnik ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, dopravný podnik
	Rekonštrukcia zastávok v Žiline, stavebné úpravy, bezbariérový prístup	Podľa potreby	rozpočet mesta, dopravný podnik ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, dopravný podnik
	Výstavba údržbovej základne trolejbusov Žilina	42000	rozpočet mesta, dopravný podnik ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, dopravný podnik
	Výstavba a modernizácia trolejbusových tratí a obrátisk v Žiline	97000	rozpočet mesta, dopravný podnik ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, dopravný podnik
	Rekonštrukcia zastávok MHD	1800	rozpočet mesta, dopravný podnik ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, dopravný podnik
	Nákup hybridných autobusov pre vozový park DPMŽ	3000	rozpočet mesta, dopravný podnik ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, dopravný podnik
	Rozvoj verejnej dopravy v meste Žilina	11215,241	rozpočet mesta, dopravný podnik ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, dopravný podnik
	Višňové - Rekonštrukcia zastávok	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Višňové
	Revitalizácia MHD zastávky Mojšova Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 2.2.2		Integrovaná a intermodálna doprava.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zavádzania opatrení integrovanej dopravy	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, VUC, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	žiadny/2	mesto/obec
	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obec, dopravný podnik
	Výstavba integrovaných terminálov	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	súkr. sektor, mesto/obec
	Podpora zavádzania SMART opatrení v doprave	Podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	žiadny/2	mesto/obec
	Podpora zdieľanej dopravy (elektrické autá, kolobežky, bicykle)	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	žiadny/2	mesto/obec

					schémy					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Podprogram 2.1. Pozemné komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesta zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste, IBV, HBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v samosprávach.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HBV.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	mesto/obce, vlastníci
	Rozvoj plôch IBV a HBV	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	mesto/obce, vlastníci
	Výstavba plôch IBV a HBV	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	mesto/obce, vlastníci
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba nových svetidiel	400	rozpočet mesta, IUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Intenzifikácia verejného osvetlenia	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Inštalovanie inteligentných riešení vo verejnom osvetlení	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výbudovanie technickej údržby verejného osvetlenia	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Horný Hričov - Osvetlenie priechodov	35	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Horný Hričov
	Ovčiarsko - Rozšírenie verejného osvetlenia	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Bitarová - Verejné osvetlenie	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Verejné osvetlenie výbudovanie Sumčia ulica - (Mojšova Lúčka - Vodné dielo ŽA/okolo cintorína).	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Verejné osvetlenie Furmanská cesta (Mojšova Lúčka).	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina

Opatrenie 3.3		Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Úprava bezbariérových vstupov vo verejných budovách	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 3.4		Mestský rozhlas a televízia.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	nizký/3	mesto/obce
	Zlepšenie informovanosti občanov – oznamy MR cez sms/e-mail/iné	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Komplexná rekonštrukcia a rozšírenie miestneho rozhlasu	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Rozšírenie verejného rozhlasu Ovčiarsko	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	obec Ovčiarsko
Opatrenie 3.5		Požiarna ochrana.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Výstavba a stavebné úpravy hasičských zbrojníc	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba hasičskej zbrojnice v MČ Trnové	3000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Technické vybavenie DHZ a DHZO	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Technické a materiálne vybavenie KRaB pre zvládanie mimoriadnych situácií	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Ovčiarsko - Požiarna zbrojnica	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Bitarová - Požiarna zbrojnica	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
Opatrenie 3.6		Cintoríny a pietne miesta.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Revitalizácia a rozširovanie cintorínov.	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba a stavebné úpravy domov smútku	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba umových hájov (kolumbárií)	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Novostavba domu smútku, Žilina - Trnové	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Urnový háj na cintoríne Teplička nad Váhom	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Urnový háj na cintoríne Bitarová	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Výstavba domu smútku na miestnom cintoríne Bitarová	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Revitalizácia cintorína a vybudovanie urnových stien Lietavská Lúčka	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Vybudovanie nového urnového hája na miestnom cintoríne Ovčiarsko	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Vybudovanie urnového hája na obecnom cintoríne Višňové	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Višňové

	Urnový háj - cintorín Mojšova Lúčka.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Revitalizácie cintorína Mojšova Lúčka) /oprava pletiva, dom smútku).	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 3.7 Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zníženie energetickej náročnosti DPMŽ	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto , dopravný podnik
	Komplexná obnova a stavebné úpravy budovy CVČ na ul. Zvolenská, Žilina - Vlčince	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Výstavba, revitalizácia a modernizácia teplovodných rozvodov v meste Žilina a na území UMR	10000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba, revitalizácia a modernizácia zdrojov tepla (na energeticky efektívnejšie) v meste Žilina a na území UMR	5000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 3.8 Zásobovanie pitnou vodou.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	100	SVK, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	SVK, a.s., mesto/obce
	Revitalizácia vodovodnej siete	500	SVK, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., mesto/obce
	Výstavba a rozšírenie vodovodnej siete	podľa potreby	SVK, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., mesto Žilina, UMR Žilina
	Rozšírenie verejného vodovodu obce Bitarová	400	SVK, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., obec Bitarová
	Revitalizácia vodovodnej siete vo vlastníctve obce Lietavská Lúčka.	podľa potreby	SVK, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., obec Lietavská Lúčka
Opatrenie 3.9 Telekomunikačné siete.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	Telecom,a.s., ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/2	Telecom,a.s., mesto Žilina
	Výstavba zemných metalických/optických vedení	podľa potreby	Telecom,a.s., mesto, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký/1	Telecom,a.s., mesto Žilina
	Uloženie telefónnych rozvodov do zeme	podľa potreby	Telecom,a.s., ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/2	Telecom,a.s., mesto Žilina
Opatrenie 3.10 Zásobovanie elektrickou energiou.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Výstavba a rozšírenie elektrickej rozvodnej siete	podľa potreby	rozpočet SSE, mesto, vlastník a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	SSE, a.s., mesto, vlastník
	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce, SSE, a.s.
	Rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete	podľa potreby	rozpočet SSE, mesto, vlastník a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	SSE, a.s., vlastník, mesto/obce
Opatrenie 3.11 Zásobovanie zemným plynom.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Rozšírenie rozvodnej siete plynu s regulačnými stanicami	podľa potreby	rozpočet SPP,a.s., ŠF EÚ, PO	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/2	SPP,a.s.,

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										
Opatrenie 3.7										
Opatrenie 3.8										
Opatrenie 3.9										
Opatrenie 3.10										
Opatrenie 3.11										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste Žilina a na území UMR.						
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom					
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvyšť environmentálne povedomie ľudí –podpora triedenia a recyklácie odpadov	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Zabezpečenie zberných kontajnerov pre obyvateľov	Podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Pravidelné analýzy v odpadovom hospodárstve mesta - pravidelná analýza stavu odpadového hospodárstva mesta, určenie slabých miest a definovanie nasledovných krokov pre zníženie tvorby odpadu	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	stredný/1	mesto/obce
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v samosprávach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Doplňovanie kompostérov pre domáce kompostovanie	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Mestský úrad a inštitúcie bez odpadu	200	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Budovanie uzamykateľných kontajnerových stojísk vrátane SMART polopodzemných kontajnerov	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, OP Slovensko, Envirofond, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Štúdia zavedenia zberu kuchynského biologicky rozložiteľného odpadu a štúdia k budovaniu polopodzemných a uzamykateľných kontajnerových stojísk	100	rozpočet mesta, MŽP SR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Revitalizácia čiernych skládok	500	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská.					

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Vznik a rozširovanie zberných dvorov	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, OP Slovensko	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Dostavba Zberného dvora Bitarová.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Vybudovanie kompostoviska obce Lietavská Lúčka.	450	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Bitarová - Zvyšovanie miery separácie v obci	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Bitarová - Stojiská separovaného zberu	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Vybudovanie kompostárne	4000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Mojš - Malá kompostáreň	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Mojš
	Ovčiarsko - Kompostáreň	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Teplička nad Váhom - Malá kompostáreň	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Višňové - Malá kompostáreň	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Višňové
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Pasportizácia malých smetných nádob	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Zberné nádoby na BRKO	210,657	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Lietavská Lúčka - Predchádzanie vzniku odpadu	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Výstavba kontajnerových stojísk	1878,263	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Horný Hričov - Polopodzemné kontajnerové stojiská	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Horný Hričov
	Lietavská Lúčka - Polopodzemné kontajnerové stojiská	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Višňové - Polopodzemné kontajnerové stojiská	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Višňové
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	500	SVK, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., mesto/obce
	Dostavba a revitalizácia kanalizačných sietí a vodovodov	1500	SVK, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., mesto/obce
	Výstavba nových kanalizačných sietí v meste Žilina a na území UMR	1500	SVK, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., obce, obce UMR Žilina
	Predĺženie verejnej kanalizácie a vodovodu v lokalite Zámestie - Teplička nad Váhom	20	SVK, a.s., rozpočet , ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., obec Teplička nad Váhom
	Obnova verejnej stokovej siete v UMR Žilina	552,494	SVK, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	SVK, a.s., mesto/obce
Opatrenie 4.7	Odvádzanie a zachytávanie dažďových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Revitalizácia odtokových rigolov	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce

	Výstavba vodozadržnej infraštruktúry	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Budovanie zariadení a stavieb slúžiacich na zadržiavanie vody vo verejnom priestore a v krajine	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										
Opatrenie 4.7										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom mesta Žilina a obcí UMR Žilina je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Aktualizácia a príprava nových strategických dokumentov pre udržateľný rozvoj mesta – Adaptačná stratégia mesta, MUSES – miestny územný systém ekologickej stability	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Prezentácia a šírenie osvetu v oblasti životného prostredia	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto/obce
Opatrenie 5.1.2	Envirocentrum					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zelené opatrenia v areáli Envirocentra a Lesoparku	438,410	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, OP Slovensko	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Relaxačné a edukačné zelené prvky v areáli Envirocentra	500	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, OP Slovensko	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Náučný chodník v Lesoparku	500	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, OP Slovensko	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.					
		Predpokladaný	Zdroje	Realizácia	Dopad na	Oprávnení

		rozpočet	financovania		rozpočet/priorita	žiadatelia
Aktivity	Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto/obce
	Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov a na území UMR	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto/obce
Opatrenie 5.2.2 Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Revitalizácia protipovodňových opatrení	5000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zabezpečenie technických prostriedkov DHZO pre zvládanie mimoriadnych situácií pri povodniach	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	nizky	mesto Žilina
	Vodozádržné chodníky	540	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný a súkromný sektor	nizky	mesto Žilina
	Vodozádržné opatrenia v meste Žilina	714,935	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný a súkromný sektor	nizky	mesto Žilina
	Bitarová - Vodozádržné chodníky	450	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
	Lietavská Lúčka - Vodozádržný chodník k priemyselnému areálu	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Lietavská Lúčka - Vodozádržné nádrže	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Ovčiarsko - Vodozádržné chodníky	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Ovčiarsko - Vodozádržné nádrže	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov a vodných plôch.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce, SVP
	Revitalizácia korýt vodných tokov v meste Žilina a na území UMR	300	VHP, ŠF EÚ, mesto MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce, SVP
	Úprava potoka Brodňanka – mostíky, rozšírenie MK, zosuv svahu.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, obce UMR Žilina
	Obnova nábrežia Kysuce štúdia – PD.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina, obce UMR Žilina
	Obnova nábrežia Rajčianka štúdia –	Podľa potreby	rozpočet mesta,	verejný	vysoký/1	mesto Žilina,

	PD.		ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	sektor		obce UMR Žilina
	Bitarová - Revitalizácia miestneho potoka	450	VHP, ŠF EÚ, obec, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia a zmena klímy						
Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesto.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia opatrení na ochranu a zvyšovanie kvality ovzdušia v meste Žilina a na území UMR Žilina	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	Vysoký1	mesto/obce, obyvatelia
	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	Vysoký3	mesto/obce, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	Vysoký2	mesto/obce, obyvatelia
	Realizovať komplexný monitorovací systém znečisťujúcich látok v ovzduší (HCl, tuhých znečisťujúcich látok vrátane azbestu) a mikroklimatických pomerov	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	Vysoký2	mesto/obce, obyvatelia
Opatrenie 5.3.2.	Zmena klímy					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Prestavba existujúcich asfaltových chodníkov na vodozadržné chodníky	500	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zadržiavanie a využívanie zrážkovej vody formou pricestných infiltračných pásov	500	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Implementácia adaptačnej stratégie mesta	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/obce, obyvatelia
	Výstavba zelených striech	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/ obce, obyvatelia
	Obnova a druhová premena mestských lesov a lesoparkov postihnutých klimatickou zmenou	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto/ obce, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia						
Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Riešenie svahových deformácií vo vybraných lokalitách	3000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny, priestranstvá a verejná zeleň.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto/obce
	Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie námestí na území UMR Žilina	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie verejného priestranstva na území UMR Žilina	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia a modernizácia verejných budov a okolia verejných budov na území UMR Žilina	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia ul. A. Bernoláka – Nový Bulvár	4726,806	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia Pasáže – budova UHA Horný val	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Revitalizácia Bulváru	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Revitalizácia Hlinkového námestia a parku SNP	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Revitalizácia Predstaničného námestia	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Výstavba oddychových zón	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Obnova a druhová premena mestských lesov a lesoparkov postihnutých klimatickou zmenou	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Revitalizácia a rozširovanie zelených plôch, zón a parkov, a zmysluplná výsadba zelene a ich následná systémová údržba	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Budovanie zelených striech a stien	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Revitalizácia vnútrobloku na ul. Lichardova	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
	Revitalizácia vnútrobloku na ul. Jamá	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
	Revitalizácia vnútrobloku na ul. Čajakova	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
	Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku medzi ul. Veľká okružná a ul. Antona Bernoláka.	Podľa potreby	OP Slovensko, rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
	Revitalizácia verejných priestorov – PD, vnútroblok Puškinova	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
	Revitalizácia verejných priestorov – PD, centrálné územie Solinky	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
	Revitalizácia verejných priestorov – PD, Nábřeží Kysuce	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
	Revitalizácia verejných priestorov – PD, Považský Chlmec	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina

Revitalizácia verejných priestorov – PD, centrum Strážov	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Revitalizácia verejných priestorov – PD, Richtárska ulica Zádubnie	podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Príprava a výstavba nových vnútroblokov	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto/obce
Vybudovanie zelenej strechy na budove Mestského divadla + debarierizácia. (1200 + 800)	2000	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
Revitalizácia oddychovej zóny Stará dedina, Zástranie	28	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Revitalizácia parku T.G. Masaryka	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Park Frambor	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Výmena stromoradia na Národnej ulici	200	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Výstavba wc v Bôrickom parku	87	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Realizácia projektov tvorby nových verejných priestranstiev	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto/obce
Revitalizácia parkov	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto/obce
Starostlivosť a revitalizácia územia lesoparku Chrást	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Vybudovanie oddychovej zóny v lokalite lesoparku pod vojenským cintorínom.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/3	mesto Žilina
Obnova a rozšírenie miestnej zelene Bitarová	65	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
Vybudovanie oddychovej zóny Višňové.	800	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Višňové
Doplnenie lavičiek v obci, výsadba stromov Ovčiarsko	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery,	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko

		iné grantové schémy			
Bitarová - Oddychová zóna Háj s náučným chodníkom	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
Mojš - Oddychová zóna Rybník	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Mojš
Teplička nad Váhom - Oddychová zóna Rybník	1000	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
Zazmluvnenie firmy pre pravidelný manažment invazívnych druhov rastlín a realizáciu opatrení krajiny diverzity	853,273	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
Lietavská Lúčka - Pohánkovec japonský	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec - Lietavská Lúčka
Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku na ul. Lichardova, Hliny VIII	717,977	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku na ul. Čajakova, Hliny IV	96,804	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku na ul. Jamá, Hliny VII	752,095	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Zelená strecha na budove Mestského divadla	800	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Park Rudiny II.	800	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Hill park	430,876	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Edukačné prvky pri Envirocentre	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Bitarová - Revitalizácie miestnej zelene	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Bitarová
Divinka - Námestie pred kaštieľom	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Divinka
Horný Hričov - Výsadba novej zelene	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Horný Hričov
Horný Hričov - Revitalizácie zelene v okolí cintorína	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	obec Horný Hričov
Hôrky - Výsadba zelene v obci	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové	verejný sektor	vysoký/1	obec Hôrky

			schémy, UMR			
	Ovčiarsko - Oddychová zóna	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Ovčiarsko - Rekonštrukcia parku	60	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Teplička nad Váhom - Revitalizácia námestia	1000	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Višňové - Výstavba námestia	400	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Višňové
	Námestie Solinky	1186,244	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Divinka - Námestie pred kaštieľom	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Divinka
	Horný Hričov - Rekonštrukcia námestia	600	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Horný Hričov
	Mojš - Revitalizácia verejného priestranstva	90	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Mojš
	Teplička nad Váhom - Revitalizácia námestia	1000	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Višňové - Výstavba námestia	400	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	Obec Višňové
	Oddychová zóna za Kultúrnym domom - obec Lietavská Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy, UMR	verejný sektor	vysoký/1	Obec Lietavská Lúčka
Opatrenie 5.4.3 Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/3	mesto/obce
	Obnova prirodzených porastov vodných tokov	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/3	mesto/obce
Opatrenie 5.4.4 Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto/obce
	Výstavba cestných dopravných vstupov do mesta Žilina	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto/obce
	Vybudovanie siete vstupných bodov do zastavaných častí mesta v katastri mesta Žilina z poľnohospodárskej krajiny v katastri vo väzbe na sieť rekreačných trás regiónu	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto/obce
Opatrenie 5.4.5 Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto/obce
	Úprava výrobných areálov s výsadbou izolačnej zelene v jestvujúcich výrobných okrskoch	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	Mesto/obce, súkromný sektor

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										
Opatrenie 5.4.3										
Opatrenie 5.4.4										
Opatrenie 5.4.5										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v samosprávach a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	mesto/obce
	Výstavba denných stacionárov	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	nízky	mesto/obce
	Vybudovanie zariadení pre seniorov	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	mesto/obce
	Vybudovanie zariadení opatrovateľskej služby	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	mesto/obce
	Podpora a rozvoj opatrovateľskej služby	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	mesto/obce
	Vybudovanie domova seniorov v Divinke	1500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	obec Divinka
	Výstavba domova sociálnych služieb Bitarová	450	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	obec Bitarová
	Zriadenie ubytovne pre osamelé matky s deťmi - núdzové bývanie	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	mesto/obce, neverejný sektor
	Výstavba komunitných centier	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR,	verejný sektor	vysoký	mesto/obce, neverejný sektor

			ESF			
	Výstavba komunitného centra na Lichardovej ulici	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	mesto Žilina
	Výstavba denných centier	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	mesto Žilina
	Vybudovanie obecnej práčovne Lietavská Lúčka	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	obec Lietavská Lúčka
	Materiálne technické zabezpečenie	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina, UMR Žilina
	Podpora inkluzie na základných a materských školách v Žiline a na území UMR	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	Mesto/obce
	Výstavba inkluzívneho ihriska Rodinka	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Výstavba inkluzívnych ihrísk	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Pristavba výťahu Mestského divadla v Žiline	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Lietavská Lúčka - Zariadenie núdzového bývania	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF, UMR	verejný sektor	vysoký	obec Lietavská Lúčka
	Núdzové bývanie na území mesta Žilina	688,581	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Horný Hričov - Komunitné centrum	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	obec Horný Hričov
	Komunitné centrum Lichardova	1388,581	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF	verejný sektor	vysoký	mesto Žilina
	Zlepšenie zdravotnej starostlivosti na UMR Žilina	293,312	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Vybudovanie zariadenia pre seniorov	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF, UMR	verejný sektor	vysoký	obec Lietavská Lúčka
	Denný stacionár	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF, UMR	verejný sektor	vysoký	obec Lietavská Lúčka
	Opatrovateľská služba	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVaR SR, ESF, UMR	verejný sektor	vysoký	obec Lietavská Lúčka
Opatrenie 6.1.2	Marginalizované skupiny a rómske komunity.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora inkluzie na základných a materských školách	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto/obce
	Podpora rozvoja osobnosti detí a mladých ľudí z MRK prostredníctvom komunitných, nízkoprahových a voľnočasových aktivít	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto/obce
	Príprava koncepcie rozvoja inkluzie marginalizovanej rómskej komunity a následná implementácia navrhovaných opatrení	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Zachovanie a rozšírenie terénnej sociálnej služby pre MRK	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 6.1.3	Mestská a súkromná bytová výstavba.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivít	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, ŠFRB	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba nájomných bytových domov	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, ŠFRB	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce neverejný

						sektor
	Stavebné úpravy a rozširovanie bytových domov	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, ŠFRB	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce neverejný sektor

Podprogram 6.2. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesto.					
Opatrenie 6.2.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto/obce
Opatrenie 6.2.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstvo.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nizky/2	mesto/obce, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nizky/2	mesto/obce, n.o.
Opatrenie 6.2.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nizky/2	mesto/obce, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nizky/2	mesto/obce, n.o.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Projekt 6.1.1										
Projekt 6.1.2										
Projekt 6.1.3										
Projekt 6.1.4										
Projekt 6.1.5										
Podprogram 6.2. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.2										
Projekt 6.2.1										
Projekt 6.2.2										
Projekt 6.2.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl. Podpora vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov pracujúcich v školstve. Vytváranie pracovných podmienok pre inkluzívne tímy na školách. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov mesta Žilina a obcí UMR Žilina. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta Žilina ale i obcí UMR Žilina.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v samosprávach.					
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	mesto/obce
	Zvýšenie kapacít materských škôl	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	mesto/obce
	Zelená strecha MŠ na ul. Puškinova, Žilina.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR, IÚS UMR	verejný sektor	vysoký	mesto Žilina
	Rekonštrukcia a modernizácia	Podľa potreby	rozpočet mesta,	verejný sektor	vysoký	mesto/obce

	budov materských škôl		ŠF EÚ, MŠ SR, Plán obnovy			
	Stavebné úpravy budovy Materská škola Námestie J. Borodáča	1200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR,	verejný sektor	vysoký	mesto Žilina
	Výstavba 1 triedy materskej školy s jedálňou v Divinke	600	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Divinka
	Prístavba + nadstavba MŠ pre zvýšenie kapacity MŠ Bitarová.	400	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Bitarová
	Rekonštrukcia opomého múru v areáli MŠ Višňové	100	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Višňové
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia a modernizácia budov základných škôl	1200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR, IÚS UMR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Zvýšenie kapacít základných škôl	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR, Plán obnovy, O Slovensko	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Zelená strecha ZŠ na ul. Karpatská, Žilina	1700	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR, IÚS UMR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Zelená strecha ZŠ na ul. ZUŠ Špániho, Žilina	800	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR, IÚS UMR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Spracovanie koncepcie rozvoja školstva	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Zvýšenie kapacity ZŠ Višňové	600	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Višňové
	Projekt postavenia novej základnej školy pre 1 až 4 ročník Mojš	500	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Mojš
	Rekonštrukcia ZŠ Jamá	1173,250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Divinka - Nadstavba základnej školy	700	rozpočet obce, ŠF EÚ, SR, ESF, UMR	verejný sektor	vysoký	obec Divinka
	Hôrky - Nadstavba budovy základnej školy	950	rozpočet obce, ŠF EÚ, SR, ESF, UMR	verejný sektor	vysoký	obec Hôrky
	Mojš - Základná škola pre 1. - 4. ročník	800	rozpočet obce, ŠF EÚ, SR, ESF, UMR	verejný sektor	vysoký	obec Mojš
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Revitalizácia areálov materských škôl	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Revitalizácia areálov základných škôl	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 7.1.4	Podpora vzdelávacích aktivít pre profesionálny rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov a vytváranie pracovných podmienok pre podporné tímy.					
Aktivity	Inkluzívne tímy na školách – pokračovanie	2500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Podpora vzdelávania učiteľov pre zlepšenie práce s deťmi	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Podpora vzdelávania učiteľov zameraná na športový rozvoj a telesnú zdatnosť detí	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 7.1.5	Podpora záujmovej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia a modernizácia budov ZUŠ	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.					

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia a modernizácia školských jedální a výdajní	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia miestnej kotolne ŠJ Hôrky	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Opatrenie 7.1.7 Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Rozvoj športových aktivít na základných školách	300	rozpočet mesta, IUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Budovanie a rekonštrukcia športovísk na materských a základných školách	2500	rozpočet mesta, IUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba viacúčelového ihriska pri ZŠ Slovenských dobrovoľníkov v Budatíne.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Kompletná obnova školského športového areálu na ZŠ Jamá.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Revitalizácia športových ihrísk pri ZŠ V. Javorku, Žilina	470	Fond na podporu športu, rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	Verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Výstavba športovej haly Žilinskej univerzity – spoluúčasť mesta	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce, Žilinská univerzita
	Výstavba telocvične v areáli základnej školy v Divinke	1500	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Divinka
	Rekonštrukcia miestnej kotolne telocvične Hôrky	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
	Komplexná rekonštrukcia interiéru telocvične. šatní, toaliet, prípravy teplej vody a siete Lietavská Lúčka	150	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Športová hala (telocvična) Mojš	1200	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Mojš
	Divinka - Výstavba telocvične	500	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Divinka

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.		Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.				
Opatrenie 7.2.1		Výstavba športovej infraštruktúry.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej a projektovej dokumentácie	1000	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce, Žilinská univerzita
	Vybudovanie novej športovej infraštruktúry	6850	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Vybudovanie novej športovej infraštruktúry – telocvična a športový areál ZŠ Bánová, MPV, projektová dokumentácia	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Vybudovanie novej športovej infraštruktúry – športová hala pri ZŠ Martinská	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Vybudovanie novej športovej infraštruktúry – športová hala Karpatská, MPV, dostavba	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina

		schémy			
Výbudovanie novej športovej infraštruktúry – nová mestská hala, MPV, štúdia, projektová dokumentácia	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Modernizácia Mestskej krytej plavárne a plaveckého areálu	Podľa potreby	Rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Modernizácia zimného štadióna v Žiline	Podľa potreby	Rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ	Verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
Výstavba a revitalizácia športových a detských ihrísk	Podľa potreby	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
Vypracovanie koncepcie rozvoja športu	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
Atletický štadión UNIZA – spoluúčast' mesta (doplatok)	100 Podľa potreby	Rozpočet, MŠ SR, EÚ	Verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina, Žilinská univerzita
Multifunkčné ihrisko v Mojšovej Lúčke	94	Rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ	Verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina/obce
Multifunkčné ihrisko v Považskom Chlmci	Podľa potreby	Rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ	Verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
Výstavba workoutového ihriska v obci Hôrky	10	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Výstavba tribúny v športovom areáli Bitarová	65	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Bitarová
Výbudovanie športovo - rekreačnej zóny Hôrky	Podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Výstavba nového ihriska, pre využitie detí všetkých vekových kategórií Ovčiarsko	80	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Ovčiarsko
Výstavba nových detských ihrísk Ovčiarsko	Podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Ovčiarsko
Športová hala v meste Žilina	1897,274	rozpočet mesta, UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Bitarová - Výstavba tribúny športového areálu	65	Rozpočet obce, 85ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Bitarová
Bitarová - Multifunkčné ihrisko	85	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Bitarová
Horný Hričov - Viacúčelový športový areál - Budova zázemia	400	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Horný Hričov
Hôrky - Ozvučenie športového areálu	20	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Hôrky - Detské ihrisko	25	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Hôrky - Pumptrack	100	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Lietavská Lúčka - Rekonštrukcia futbalového štadiónu	200	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
Lietavská Lúčka - Zastrešenie zimného štadiónu	400	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
Mojš - Športová hala	1200	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Mojš
Mojš - Outdoorové ihrisko	180	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Mojš
Ovčiarsko - Výstavba detských ihrísk	60	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Ovčiarsko
Ovčiarsko - Cyklistická dráha Pumptrack	80	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Ovčiarsko
Ovčiarsko - Multifunkčné a detské dopravné ihrisko	80	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Ovčiarsko
Višňové - Bežecká dráha	400	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Višňové
Hôrky - Rekonštrukcia kotolne miestnej telocvične	100	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Teplička nad Váhom - Budova športklubu	800	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
Revitalizácia detského ihriska s doplnením nových prvkov (preliezky) a mobiliáru - Žilina Mojšova Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina

	Multifunkčné ihrisko s osvetlením - Žilina Mojšova Lúčka.	Podľa potreby	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v samosprávach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia	podľa možností	rozpočet mesta, MŠ SR	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty
	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty, obce UMR Žilina
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto/obce, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto/obce, neverejný sektor
	Rozvoj športových aktivít na základných školách – projekt Tréneri v škole / projekt SZLH	300	Rozpočet mesta, MŠ SR, IÚS UMR	Verejný sektor	Vysoký/1	Mesto/obce, SZLH
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný/2	mesto/obce

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.2										
Opatrenie 7.1.3										
Opatrenie 7.1.4										
Opatrenie 7.1.5										
Opatrenie 7.1.6										
Opatrenie 7.1.7										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										
Opatrenie 7.2.3										
Opatrenie 7.2.4										
Opatrenie 7.2.5										
Opatrenie 7.2.6										

Opatrenie 7.2.7									

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer						
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Zabezpečenie dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesta. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesto tým aj na cestovný ruch.						
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.						
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu samospráva rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie projektovej a technickej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Stredný/1	mesto/obce
	Výstavba, prístavba, rekonštrukcia a modernizácia domov kultúry	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Stredný/3	mesto/obce
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia priestorov pre uskutočňovanie kultúrnych podujatí	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký/2	mesto/obce
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia galerijných a iných a výstavných priestorov	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký/2	mesto/obce
	Podpora kreatívneho potenciálu	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký/2	mesto/obce
	Zriadenie Kultúrno kreatívneho centra	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký	mesto Žilina
	Vybudovanie polyfunkčnej budovy na pozemku kultúrneho domu - Horný Hričov	1500	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Horný Hričov
	Rekonštrukcia námestia - Horný Hričov	600	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Horný Hričov
	Rekonštrukcia a prestavba starej školy - Horný Hričov	250	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Horný Hričov
	Revitalizácia kultúrneho areálu Kolečko - Hôrky	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
	Kaštieľ Teplička nad Váhom	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Lietavská Lúčka - Rekonštrukcia kultúrneho domu	1000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Teplička nad Váhom - Obecný dom	3000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Podpora infraštruktúry kultúrnych a prírodných aktivít v meste Žilina	182,686	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	Vysoký	mesto Žilina
	Divinka - Zníženie energetickej náročnosti kultúrneho domu	300	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Divinka
	Lietavská Lúčka - Zníženie energetickej náročnosti budovy kultúrneho domu	300	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Rekonštrukcia, modernizácia, zníženie energetickej náročnosti - budova Kultúrny dom Lietavská Lúčka.	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Stredný/1	mesto/obce
	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia muzeálnych priestorov	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký/2	mesto/obce
	Podpora zriaďovania a fungovania lokálnych múzeí	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Stredný/1	mesto/obce
	Rozširovanie expozícií	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce

Opatrenie 8.1.3		Kultúro-historické pamiatky.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Rekonštrukcia mestskej pamiatkovej rezervácie	Podľa potreby	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	Mesto/obce
	Rekonštrukcia priestoru Balustrád	500	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ÍUS ŽSK, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	mesto Žilina
	Morová kaplnka na starom cintoríne	33,5	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia historických kultúrnych objektov	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Obnova a modernizácia vybavenia historických pamiatok	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia budovy Radnice	1000	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia Burianovej veže	400	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia budovy Ciachovne	3000	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	mesto Žilina
	Rekonštrukcia budovy Mestského divadla	320	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	mesto Žilina
	Divinka - Vybavenie kaštieľa Divinka	300	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Divinka
	Divinka - Stavebné úpravy Kaštieľa	750	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Divinka
	Horný Hričov - Rekonštrukcia miestnej kaplnky	150	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Horný Hričov
	Mojš - Rekonštrukcia budovy Kúrie	300	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Mojš
	Horný Hričov - Rekonštrukcia kaplnky	150	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Horný Hričov
	Zníženie energetickej náročnosti budovy Radnice	2500	rozpočet mesta, ÍUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor/	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 8.1.4		Podpora organizovania pravidelných kultúrnych podujatí.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Podpora kultúrnych podujatí a rozširovanie žánrovej ponuky	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Podpora fungovania Mestského divadla	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Žilina
	Personálne a finančné zabezpečenie kultúrnych podujatí	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
	Hôrky - Revitalizácia kultúrneho areálu Kolečko	100	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
Podprogram 8.2. Propagácia v oblasti kultúry						
Cieľ 8.2		Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesto v oblasti kultúry.				
Opatrenie 8.2.1		Propagácia kultúry a kultúrnych podujatí na území UMR Žilina.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa

Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
	Spracovanie a pravidelná aktualizácia kalendára kultúrnych podujatí	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
	Osadenie informačných tabúl o výstavách a expozíciách	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
	Aktívna propagácia kultúrnych podujatí	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
	Obsahová analýza webového sídla z hľadiska propagácie kultúry	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
	Priebežná aktualizácia informácií o kultúre na webovom sídle	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Opatrenie 8.1.4										
Podprogram 8.2. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.2										
Opatrenie 8.2.1										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať pozitívneho vnímania mesta a dosiahnuť, aby sa stalo strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia UMR Žilina						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu UMR Žilina.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia webového sídla.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Obsahová analýza webového sídla z hľadiska propagácie cestovného ruchu na území UMR Žilina	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
	Priebežná aktualizácia informácií o cestovnom ruchu na webovom sídle	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania fyzickej infraštruktúry pre propagáciu UMR Žilina.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atraktivitách cestovného ruchu na území UMR Žilina	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Osádzanie a oprava smerových (hnedých) tabúl, vedúcich k aktivitám cestovného ruchu	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MDSR	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Značenie cyklistických a peších trás k aktivitám cestovného ruchu	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie partnerstiev	podľa potreby	rozpočet mesta/obce, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce, podnikateľské subjekty
	Aktívna spolupráca s KOČR a OOCR na propagácii UMR Žilina	podľa potreby	rozpočet mesta/obce, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	nízky/2	mesto/obce
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie UMR Žilina.						

Cieľ 9.2		Rekreačno-relaxačné zázemie UMR Žilina.				
Opatrenie 9.2.1		Modernizácia a výstavba infraštruktúry cestovného ruchu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej a projektovej dokumentácie	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Koncepcia rozvoja cestovného ruchu	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Podpora fungovania špecializovaných spôsobov prepravy turistického charakteru k aktívam cestovného ruchu	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce
	Budovanie, renovácia a rozširovanie kultúrno-rekreačných areálov	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Výstavba a stavebné úpravy vyhladkových veží	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto/obce
	Podpora fungovania Turistickej informačnej kancelárie, zmena právnej formy a zabezpečenie nových priestorov	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Výstavba, rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia ubytovacích zariadení.	podľa potreby	investor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	Investor
	Višňové - Rekonštrukcia kúpaliska	1500	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Višňové

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3		Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.				
Opatrenie 9.3.1		Podporovať uzatváranie dohôd medzi podnikateľmi a inými subjektmi, aj verejnej správy, o poskytovaní a propagovaní služieb v cestovnom ruchu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
Opatrenie 9.3.2		Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít	podľa potreby	rozpočet mesta/obcí, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Podprogram 9.1. Propagácia samospráv										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Opatrenie 9.1.3										
Podprogram 9.2. Rekreačno-relaxačné zázemie v samosprávach.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										
Opatrenie 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v samosprávach.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v samosprávach					
Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej a projektovej dokumentácie	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Rekonštrukcia, modernizácia administratívnych budov mesta, obcí a mestských organizácií	2000	rozpočet mesta, ĽUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Zriadenie verejných prístupových bodov Wi-fi	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Zlepšenie pokrytia signálom mobilných operátorov	podľa potreby	Telekom. operátor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	Telekom. operátor
	Digitálna technická mapa mesta	podľa potreby	rozpočet mesta, ĽUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Obecný dom Teplička nad Váhom	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Teplička nad Váhom
	Strategickí pracovníci a špecialisti + Analýzy (Energetika)	426,636	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Podpora verejných politík a občianskej spoločnosti v meste Žilina	159,988	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Hôrky - Budova Obecného úradu	350	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
	Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov v meste Žilina	704,091	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Ovčiarsko - Zníženie energetickej náročnosti Domu služieb	200	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Rekonštrukcia, modernizácia, zníženie energetickej náročnosti - budova obecného úradu Lietavská Lúčka.	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Rekonštrukcia, modernizácia, zníženie energetickej náročnosti - budova Domu služieb Lietavská Lúčka.	podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Rekonštrukcia a dostavba areálu VV (polyfunkčného objektu Rybné námestie)/lekáreň, pošta, knižnica, obchod, požiarňa zbrojnica, historická izba Mojšovej Lúčky(s fotkami histórie obce pred zatopením) prípadne bytové jednotky).	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MD SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 10.1.2 Rozširovanie kapacít polyfunkčných a administratívnych priestorov.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba a modernizácia administratívnych budov	Podľa potreby	investor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	Investor, mesto, obce
	Výstavba a modernizácia polyfunkčných budov	Podľa potreby	investor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	Investor, mesto, obce
	Podpora zriaďovania kolektívnych pracovných priestorov	Podľa potreby	investor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	Investor, mesto, obce
	Slovenská pošta - presun balenia balíkov na Bytčickú.	Podľa potreby	investor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	Investor

Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.		Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v samosprávach.				
Opatrenie 10.2.1		Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Osadenie kamerových systémov	580	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Horný Hričov - Kamerový systém	30	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Horný Hričov
	Inteligentné opatrenia v meste Žilina	2099,662	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Bitarová - Inteligentné opatrenia v obci	90	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Bitarová
	Lietavská Lúčka - Kamerový systém v obci	20	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	Obec Lietavská Lúčka
Opatrenie 10.2.2		Zvyšovanie bezpečnosti v meste.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Inštalácia verejne prístupných automatických externých defibrilátorov (AED) v mestských častiach a sídliskách s dostupnosťou do 3-5 minút chôdze	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, ŠFRB	verejný sektor	nízky	mesto Žilina
	Zvýšenie frekvencie hliadok mestskej polície	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto Žilina
	Zvýšenie monitoringu hliadok mestskej polície	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto Žilina
	Budovanie prechodov pre chodcov	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina, obce UMR
	Domovnická akadémia	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Efektívne monitorovanie bezpečnosti na verejných priestranstvách - analytika pre kamerový systém, bezpečnostný zvukový monitoring, kamerový systém do vozidiel MP, Wi-fi v budove MP	115	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Modernizácia materiálu - technického vybavenia MP Žilina	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Žilina
	Projekt s MP Bezpečná adresa	59,988	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Hôrky - Smart opatrenia	90	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Hôrky
	Lietavská Lúčka - Digitálne informačné tabule	40	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Lietavská Lúčka
	Mojš - Inteligentné priechody	50	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Mojš
	Ovčiarsko - Inteligentné opatrenia v obci	50	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Ovčiarsko
	Višňové - Inteligentné opatrenia v obci	50	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Vysoký/1	obec Višňové
	Bitarová - Inštalácia verejne prístupných automatických externých defibrilátorov (AED)	10	Rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR, UMR	verejný sektor	Stredný/1	obec Bitarová

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Opatrenie 10.1.2										

Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										
Opatrenie 10.2.2										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto/obce
	Rozvoj elektronických služieb vrátane GIS	Podľa potreby	ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	žiadny/1	mesto, obce
	Rozvoj SMART moderných technológií	3800	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Portál na správu požiadaviek mesta	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce
	Inovačné centrum	2156,483	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Smart Generel - Inovačná stratégia	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Inovačný rozvoj mesta	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Posilnenie konkurencieschopnosti v UMR Žilina	10,665	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Digitálny územný plán mesta	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Optimalizácia serverovej infraštruktúry	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
	Rozvoj elektronických služieb mesta	800	rozpočet mesta, ŠF EÚ, UMR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Žilina
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v meste	150	rozpočet mesta	verejný sektor	vysoký/2	mesto Žilina
	Zvyšovanie digitálnej gramotnosti zamestnancov MsÚ a OÚ	200	rozpočet mesta, IUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto, obce
	Digitalizácia mesta a konto občana	552	OPII	Verejný sektor	Vysoký/1	mesto, obce
Opatrenie 11.1.3	Kybernetická bezpečnosť					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Fyzické a SW nástroje zabezpečenia kybernetickej bezpečnosti	Podľa potreby	rozpočet mesta, IUS UMR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Vysoký/1	mesto/obce

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia

Aktivita	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny/1	Mesto/obce
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivita	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesto	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce,, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto, obce, n.o.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivita	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o digitálnom priestore	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto/obce, n.o.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Opatrenie 11.1.3										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

Finančná časť spoločného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička Nad Váhom, Višňové 2023 - 2032

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť mesta v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností mestského rozpočtu a obecných rozpočtov obcí UMR, atď.

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Spolu
I. Hospodárska politika	45179	50692	56938	56938	12480	6967	720	720	0	0	230634
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....	164	164	164	164							656
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	40449	40449	46696	46696	6512	6512	265	265			187844
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	404	5316	5316	5316	5368	455	455	455			23085
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	2	377	375	375	375	0	0	0	0	0	1504
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	1981	1981	1981	1981							7925
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV	2179	2405	2405	2405	226						9619
II. Sociálna politika	7521	10172	11577	11577	7389	4738	3333	3333	0	0	59642
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.			1405	1405	1405	1405					5620
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	5713	6013	6013	6013	3633	3333	3333	3333			37385
PROGRAM 8. KULTÚRA	1808	4159	4159	4159	2351	0	0	0	0	0	16637
III. Environmentálna politika	8996	11454	11629	11629	2658	200	0	0	0	0	46565
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	3178	3178	3178	3178							12712
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	5818	8276	8451	8451	2658	200					33853
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v režii samospráv, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v tis. €.

Pravidlá financovania cieľa investovanie do zamestnanosti a rastu – pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov(všetky kraje sr s výnimkou bratislavského kraja) a pre prijímateľov kohézneho fondu.

K podielu EFRR, ESF+, FST a KFvo výške 85,00 % (70,00 % pre technickú pomoc) z celkových oprávnených výdavkov je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v závislosti od kategórie prijímateľa a miesta realizácie/implementácie operácií (platí len pre základné pravidlá financovania pre KF).

Prehľad pravidiel financovania v rámci menej rozvinutých regiónov a KF podľa jednotlivých zdrojov financovania a kategórie prijímateľov sú v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka Základné pravidlá financovania pre EFRR, ESF+ a FST

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Základné pravidlá financovania pre KF

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis celé územie SR s výnimkou okresu Bratislava	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ v platnom znení bez ohľadu na právny status, v rámci schém pomoci de minimis/štátnej pomoci resp. podľa pravidiel pomoci de minimis/štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 1 písm. c)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme resp. pravidlách pomoci de minimis/štátnej pomoci. V prípade, ak intenzita pomoci presahuje maximálnu výšku finančného príspevku z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Národné verejné zdroje zahŕňajú zdroje štátneho rozpočtu a zdroje prijímateľa zo sektora verejnej správy.

Prijímateľ, ktorý je podľa § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. zapísaný a zaradený v registri organizácií, alebo v zozname subjektov verejnej správy vedenom Štatistickým úradom SR medzi subjekty verejnej správy v súlade s jednotnou metodikou platnou pre EÚ (ESA 2010), vykazuje vlastné zdroje na spolufinancovanie ako verejné zdroje. Ostatní prijímatelia vykazujú vlastné zdroje na spolufinancovanie ako súkromné zdroje.

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu pre najodkázanejšie osoby z ESF+ (čl. 10 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ	ESF+	90,00 %	90,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	10,00 %	2,00 %	y,yy %
	Prijímateľ ⁶	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu oblastí sociálnej inovácie z ESF+ (čl. 14 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ	ESF+	95,00 %	95,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	5,00 %	0,00 %	y,yy %
	Prijímateľ ⁶	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania technickej pomoci v rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje SR s výnimkou Bratislavského kraja) a KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis ⁴
Zdroje EÚ		EFRR ESF+ FST KF	70,00 %	70,00 %
		Štátny rozpočet	30,00 %	22,00 %
Národné zdroje		Prijímateľ	0,00 %	8,00 %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %

V rámci projektov vybraných prijímateľov kategórie 1b) sa aplikujú špecifické pravidlá financovania (nasledujúca tabuľka). Ide o :

- verejné vysoké školy/univerzity a verejné výskumné inštitúcie, ktoré realizujú operácie národného významu, t. j. projekty implementované v rámci špecifického cieľa RSO1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií a špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko zameraných na podporu vedy, výskumu a inovácií, ktoré budú špecifikované a doplnené do tohto materiálu na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov územnej samosprávy – obce/mestá, ktoré sú identifikované v aktuálnom vydaní Atlasu rómskych komunít s prítomnosťou rómskych osídlení, pričom konkrétny zoznam oprávnených žiadateľov, zostavený na základe vybraných objektívnych kritérií zaostávania a marginalizácie, bude určený výzvou/vyzvaním vyhlásenou/vyhláseným poskytovateľom. Kritéria budú určené v závislosti od obsahového zamerania výzvy/vyzvania. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko, v rámci vyčlenenej indikatívnej alokácie pre marginalizované rómske komunity, bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov projektov zameraných na financovanie aktivít so 100 % koeficientom na výpočet podpory poskytovanej na ciele v oblasti zmeny klímy. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov v rámci projektov ESF+, ktorí sú registrovaní ako poskytovatelia sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Ide o projekty v rámci cieľa politiky 4/priorita 5 Programu Slovensko;
- prijímateľov, školy a školské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení SR, ktoré majú oprávnenie uskutočňovať výchovu a vzdelávanie podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v rámci projektov ESF+.

Tabuľka Špecifické pravidlá financovania pre EFRR, ESF+, FST a KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		EFRR ESF+ FST KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
		Štátny rozpočet	15,00 %	15,00 %	y,yy %
Národné zdroje		Prijímateľ	0,00 %	0,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Pravidlá financovania v rámci projektov cieľa politiky 4/priority 5/špecifického cieľa k) zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti Programu Slovensko pre subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		ESF+	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	10,00 %	y.yy %
		Prijímateľ	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný z fondov Európskej únie v súlade s článkom 22 Návrhu nariadenia o EFRR, ESF+, KF a ENFR. Podpora bude:

- určená pre rozvoj jasne zadefinovaného územia (bez obmedzenia od lokálnej, cez sub-regionálnu až po regionálnu úroveň),
- vychádzať z integrovanej stratégie jeho rozvoja, tzv. Integrovanej územnej stratégie,
- založená na integrácii rôznorodých operácií v rámci investičných balíkov.

Komplementarita s vnútroštátnymi nástrojmi podpory

K napĺňaniu cieľov jednotlivých priorít SPR budú komplementárne prispievať aj zdroje z rôznych vnútroštátnych nástrojov. V súčasnosti existujúce vnútroštátne nástroje podpory majú obmedzenú platnosť, tzn. nie je možné potvrdiť, že budú využívané počas celého obdobia 2021 – 2027. Ide napr. o nasledovné komplementárne zdroje:

CP 3 – dotácie na podporu cyklotransportu a cykloturistiky (zákon č. 151/2019 Z. z. o podpore rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu, zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ako aj zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,

CP 4 – programy realizované Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce (prístup k zamestnaniu), dotácia v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dotácie a programy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (dotácie na rozvoj, sociálna podpora žiakov, vedecké činnosti, regionálne školstvo), dotácia na podporu rozvoja sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, dotácia na obstaranie nájomných bytov, určených na sociálne bývanie, dotácia na podporu rozvoja sociálnych služieb a pod.,

CP 5 – zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, Fond na podporu športu a príspevky a dotácie na rozvoj športu v zmysle Zákona o športe č. 440/2015 Z. z., program Ministerstva kultúry SR „Obnovme si svoj dom“, Fond na podporu umenia. Dotácie MIRRI SR v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Komplementárnosť a synergie medzi fondmi, na ktoré sa vzťahuje Partnerská dohoda, AMIF, ISF, BMVI, a inými nástrojmi Únie

V rámci Cieľa politiky 3 sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti železničnej infraštruktúry (TEN-T, ako aj regionálne trate), synergie budú nastavené na úrovni projektov.

Horizont Európa v oblasti udržateľnej a inteligentnej mobility.

Nástroj na prepájanie Európy v oblasti financovania dopravnej infraštruktúry a v oblasti nízkoúhlíkovej mobility.

Ciele v oblasti modernizácie a výstavby infraštruktúry vnútrozemskej vodnej dopravy sa budú realizovať prostredníctvom tohto nástroja.

V rámci Cieľa politiky 4 sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti zdravotnej starostlivosti (dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť a starostlivosť o duševné zdravie) a zároveň v oblasti vzdelávania (inkluzívne vzdelávanie na všetkých stupňoch, zmena kurikula, dobudovanie školskej infraštruktúry).

Erasmus+ v oblasti investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, vrátane inklúzie a celoživotného vzdelávania.

EU4Health v oblasti zlepšenia kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

Fond pre azyl, migráciu a integráciu v oblasti zvyšovania sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných skupín a štátnych príslušníkov tretích krajín.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti predchádzania a boja proti drogovej kriminalite, ale aj predchádzania a boja proti radikalizácii.

V rámci Cieľa politiky 5 sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Horizont Európa v oblasti zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov a prevencie kriminality.

Kreatívna Európa v oblasti rozvoja kultúrneho dedičstva.

Erasmus+ v oblasti podpory rozvoja menej rozvinutých regiónov prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti zabezpečenia bezpečnosti pre občanov

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.								
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.								
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	656	656	558	98	46	0	52	0	0
Spolu	656	656	558	98	46	0	52	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	164,05	164	139	25	11	0	13	0	0
2024	164,05	164	139	25	11	0	13	0	0

2025	164,05	164	139	25	11	0	13	0	0
2026	164,05	164	139	25	11	0	13	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	656,19	656	558	98	46	0	52	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A POZEMNÉ KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	2 119	2 119	1 801	318	148	0	170	0	0
Opatrenie 2.1.3	24 990	24 990	21 241	3 748	1 749	0	1 999	0	0
Opatrenie 2.1.4	4 700	4 700	3 995	705	329	0	376	0	0
Opatrenie 2.1.5	730	730	621	110	51	0	58	0	0
Opatrenie 2.1.7	90	90	77	14	6	0	7	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.1.1	155 215	155 215	131 933	23 282	10 865	0	12 417	0	0
Spolu	187 844	187 844	159 668	28 177	13 149	0	15 028	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2023	40448,79	40449	34381	6067	2831	0	3236	0	0
2024	40448,79	40449	34381	6067	2831	0	3236	0	0
2025	46696,24	46696	39692	7004	3269	0	3736	0	0
2026	46696,24	46696	39692	7004	3269	0	3736	0	0
2027	6512,31	6512	5535	977	456	0	521	0	0
2028	6512,31	6512	5535	977	456	0	521	0	0
2029	264,87	265	225	40	19	0	21	0	0
2030	264,87	265	225	40	19	0	21	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	187844,43	187844	159668	28177	13149	0	15028	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám

Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
 Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
 Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
 Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
 Zlepšenie kvality ovzdušia
 Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
 Prioritné oblasti podpory z ENRAF:
 podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov,
 podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Ciel 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v samosprávach.								
Opatrenie 3.2	615	615	523	92	43	0	49	0	0
Opatrenie 3.5	3 150	3 150	2 678	473	221	0	252	0	0
Opatrenie 3.6	1 820	1 820	1 547	273	127	0	146	0	0
Opatrenie 3.7	16 500	16 500	14 025	2 475	1 155	0	1 320	0	0
Opatrenie 3.8	1 000	1 000	850	150	70	0	80	0	0
Spolu	23 085	23 085	19 622	3 463	1 616	0	1 847	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	403,75	404	343	61	28	0	32	0	0
2024	5316,25	5316	4519	797	372	0	425	0	0
2025	5316,25	5316	4519	797	372	0	425	0	0
2026	5316,25	5316	4519	797	372	0	425	0	0
2027	5367,50	5368	4562	805	376	0	429	0	0
2028	455,00	455	387	68	32	0	36	0	0
2029	455,00	455	387	68	32	0	36	0	0
2030	455,00	455	387	68	32	0	36	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	23085,00	23085	19622	3463	1616	0	1847	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
 Plán obnovy a odolnosti
 Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.1	100	100	85	15	7	0	8	0	0
Opatrenie 4.2	300	300	255	45	21	0	24	0	0
Opatrenie 4.3	500	500	425	75	35	0	40	0	0
Opatrenie 4.4	5 230	5 230	4 446	785	366	0	418	0	0
Opatrenie 4.5	2 459	2 459	2 090	369	172	0	197	0	0
Opatrenie 4.6	4 072	4 072	3 462	611	285	0	326	0	0
Opatrenie 4.7	51	51	43	8	4	0	4	0	0
Spolu	12 712	12 712	10 806	1 907	890	0	1 017	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		

				spolu					
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	3178,10	3178	2701	477	222	0	254	0	0
2024	3178,10	3178	2701	477	222	0	254	0	0
2025	3178,10	3178	2701	477	222	0	254	0	0
2026	3178,10	3178	2701	477	222	0	254	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	12712,41	12712	10806	1907	890	0	1017	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
5. Európa bližšie k občanom	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva								
Opatrenie 5.1.2	1 438	1 438	1 223	216	101	0	115	0	0

Cieľ 5.2.	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.								
Opatrenie 5.2.2	7 225	7 225	6 141	1 084	506	0	578	0	0
Opatrenie 5.2.3	800	800	680	120	56	0	64	0	0
Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesto.								
Opatrenie 5.3.2	1 000	1 000	850	150	70	0	80	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	3 050	3 050	2 593	458	214	0	244	0	0
Opatrenie 5.4.2	20 119	20 119	17 101	3 018	1 408	0	1 610	0	0
Opatrenie 5.4.3	51	51	43	8	4	0	4	0	0
Opatrenie 5.4.4	170	170	145	26	12	0	14	0	0
Spolu	33 853	33 853	28 775	5 078	2 370	0	2 708	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	5817,77	5818	4945	873	407	0	465	0	0
2024	8276,00	8276	7035	1241	579	0	662	0	0
2025	8450,50	8451	7183	1268	592	0	676	0	0
2026	8450,50	8451	7183	1268	592	0	676	0	0
2027	2658,23	2658	2259	399	186	0	213	0	0
2028	200,00	200	170	30	14	0	16	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	33853,01	33853	28775	5078	2370	0	2708	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	5 120	5 120	4 352	768	358	0	410	0	0
Opatrenie 6.1.2	500	500	425	75	35	0	40	0	0
Spolu	5 620	5 620	4 777	843	393	0	450	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	1405,12	1405	1194	211	98	0	112	0	0
2026	1405,12	1405	1194	211	98	0	112	0	0
2027	1405,12	1405	1194	211	98	0	112	0	0
2028	1405,12	1405	1194	211	98	0	112	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	5620,47	5620	4777	843	393	0	450	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce
	Kvalitné inkluzívne vzdelanie
	Záruka pre mladých
	Aktívne začlenenie a dostupné služby
	Potravinová a materiálna deprivácia
5. Európa bližšie k občanom	Sociálne inovácie a experimenty
	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas

Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Ciel 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	2 750	2 750	2 338	413	193	0	220	0	0
Opatrenie 7.1.2	9 623	9 623	8 180	1 443	674	0	770	0	0
Opatrenie 7.1.3	700	700	595	105	49	0	56	0	0
Opatrenie 7.1.4	2 500	2 500	2 125	375	175	0	200	0	0
Opatrenie 7.1.5	500	500	425	75	35	0	40	0	0
Opatrenie 7.1.6	7 020	7 020	5 967	1 053	491	0	562	0	0
Ciel 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	14 291	14 291	12 148	2 144	1 000	0	1 143	0	0
Spolu	37 385	37 385	31 777	5 608	2 617	0	2 991	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	5713,07	5713	4856	857	400	0	457	0	0
2024	6013,07	6013	5111	902	421	0	481	0	0
2025	6013,07	6013	5111	902	421	0	481	0	0
2026	6013,07	6013	5111	902	421	0	481	0	0
2027	3633,07	3633	3088	545	254	0	291	0	0
2028	3333,07	3333	2833	500	233	0	267	0	0
2029	3333,07	3333	2833	500	233	0	267	0	0
2030	3333,07	3333	2833	500	233	0	267	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	37384,52	37385	31777	5608	2617	0	2991	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
4. Sociálnejšia Európa	Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
5. Európa bližšie k občanom	Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	7 133	7 133	6 063	1 070	499	0	571	0	0
Opatrenie 8.1.3	9 404	9 404	7 993	1 411	658	0	752	0	0
Opatrenie 8.1.4	100	100	85	15	7	0	8	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Spolu	16 637,2	16 637	14 142	2 496	1 165	0	1 331	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	1808,27	1808	1537	271	127	0	145	0	0

2024	4159,15	4159	3535	624	291	0	333	0	0
2025	4159,15	4159	3535	624	291	0	333	0	0
2026	4159,15	4159	3535	624	291	0	333	0	0
2027	2350,98	2351	1998	353	165	0	188	0	0
2028	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	16637,19	16637	14141	2496	1165	0	1332	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.3	3	3	0	3	0	0	3	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	1 500	1 500	1 275	225	105	0	120	0	0
Spolu	1 504	1 504	1 275	229	105	0	124	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	1,60	2	0	2	0	0	2	0	0
2024	376,60	377	319	58	26	0	32	0	0

2025	375,10	375	319	56	26	0	30	0	0
2026	375,10	375	319	56	26	0	30	0	0
2027	375,10	375	319	56	26	0	30	0	0
2028	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1504,00	1504	1275	229	105	0	124	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	4 091	4 091	3 477	614	286	0	327	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	2 820	2 820	2 397	423	197	0	226	0	0
Opatrenie 10.2.2	1 015	1 015	863	152	71	0	81	0	0
Spolu	7 925	7 925	6 737	1 189	555	0	634	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	1981,34	1981	1684	297	139	0	159	0	0
2024	1981,34	1981	1684	297	139	0	159	0	0
2025	1981,34	1981	1684	297	139	0	159	0	0
2026	1981,34	1981	1684	297	139	0	159	0	0

2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	7925	7925	6737	1189	555	0	634	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA SAMOSPRÁV

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	8 717	8 717	7 410	1 308	610	0	697	0	0
Opatrenie 11.1.2	902	902	767	135	63	0	72	0	0
Spolu	9 619	9 619	8 176	1 443	673	0	770	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2023	2179,29	2179	1852	327	153	0	174	0	0
2024	2404,79	2405	2044	361	168	0	192	0	0
2025	2404,79	2405	2044	361	168	0	192	0	0
2026	2404,79	2405	2044	361	168	0	192	0	0
2027	225,50	226	192	34	16	0	18	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	9619,15	9619	8176	1443	673	0	770	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty EHP a Nórska

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie
4. Sociálnejšia Európa	Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj mesta. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet mesta a obcí UMR,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii mesta a obcí ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

Spoločný PHRSR je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja UMR, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života mesta a obcí UMR.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach mestského zastupiteľstva a obecných zastupiteľstiev podľa potreby.

Predmetný PHRSR bol schválený na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Žiline a na zasadnutiach Obecných zastupiteľstiev jednotlivých obcí dňa:

.....UMsZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....UOZ č.

.....
pečiatka mesta

.....
primátor mesta

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2021 - 2027
2. Zmluva o fungovaní Európskej únie
3. Operačný program Slovensko
4. Plán obnovy a odolnosti
5. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
6. Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
7. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
8. Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
9. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
10. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
11. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
12. Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
13. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
14. Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
15. Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
16. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
17. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
18. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
19. IÚS POSK
20. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2021+ (PHRSR ŽSK),
21. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
22. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
23. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
24. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
25. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
26. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
27. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
28. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
29. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
30. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
31. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
32. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
33. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
34. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
35. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
36. 10. JAROŠ, J. Tectonicstyles of thehomelands of superficialnappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodných věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
37. 11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
38. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
39. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
40. Interné materiály
41. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Falťan, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
42. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
43. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
44. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
45. HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
46. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
47. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
48. <http://www.statistics.sk/mosmi/run.html>
49. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
50. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIEFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
51. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/cemozem.htm>
52. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
53. Nábělek, F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
54. Kolektiv, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
55. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
56. <http://www.mineraly.sk/>
57. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
58. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
59. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Ž. n. Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
60. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006- 4 –
61. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
62. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
63. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
64. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferienc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurlpelová, M., Mičian, L., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zaťko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
65. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
66. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
67. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
68. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.

69. Ružičková, H., Halada, L., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajiny ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
70. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
71. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
72. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
73. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
74. www.krasy-slovenska.sk
75. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk,
76. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
77. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
78. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
79. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
80. <http://www.soprs.sk/>
81. naseobce.sk
82. Štatistický úrad, DataCubes,
83. Encyklopédia Slovenska, Veda 1983.,
84. Kraje a okresy Slovenska, Q111 1997.,
85. www.agro.poradenstvo.sk, 12.8.2021
86. <https://sk.wikipedia.org/>
87. <http://geografia-sk.blogspot.com/>
88. Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2018, 2019
89. <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>
90. <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>
91. http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action__72644__id_art=14043,
92. https://www.slovensko.sk/sk/lokalita/_1ec3734e-6488-4299-bef1-a38d147a5b87
93. <https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDilina>
94. https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%B Dilinsk%C3%A1_kotlina
95. https://sk.wikipedia.org/wiki/Pova%C5%BESk%C3%A9_podolie,
96. RUSES Žilina, 2020
97. <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Michaeli1/subor/6.pdf>
98. http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx,
99. ÚP VÚC Žilina, 1998
100. <https://sk.wikipedia.org/wiki/Raj%C4%8Danka>
101. <https://www.srzmszilina.sk>
102. <http://t3.skcold.sk/?id=58>
103. <https://zilina-gallery.sk/picture.php?/58560/category/4009>
104. https://www.meteoblue.com/en/climate-change/%c5%bdilina_slovakia_3056508
105. <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>
106. <https://www.sevak.sk>
107. ÚPN - R ŽK zadanie, 2020
108. http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php
109. <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-vodovodnej-pripojky/OK/SK031B/OB>
110. <https://www.aquatrend.sk/fakty-o-vode-a-tvrdoosti-vody>
111. http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/RR/upn_vuc_zk_dokumenty/upn_vuc_zk.pdf
112. PHSR mesta Žilina, 2016
113. Generel dopravy Žilina, 2016
114. PHSR ŽSK 2014-2020, http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/EPARR/2015/phsr/11/phsr-zsk-2014_2020_analyticka-cast_web.pdf
115. SPR mesta Žilina do roku 2025, 2012
116. Koncepcia rozvoja elektromobility v meste Žilina, 2018
117. Generel cyklistickej dopravy, 2021
118. <https://www.cyklodoprava.sk/cyklodoprava/cyklisticke-komunikacie/zilina/>
119. www.zilina.sk
120. <http://www.tikzilina.eu/parkovanie-a-bezpecnost>
121. <http://www.letisko.sk/planovany-rozvoj/>
122. <http://www.soprs.sk/web/?cl=114>
123. https://www.minv.sk/swift_data/source/miestna_statna_sprava/ou_zilina
124. POH Žilina 2016 - 2020, 2019
125. ŠÚ SR, DataCubes, 2021
126. <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>
127. https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Publikacna_cinnost/Publikacie_kvality_PzV/KvPzV_2019_kvalita_rocenka_SR.pdf
128. <https://apl.geology.sk/radio/>
129. [https://sk.wikipedia.org/wiki/Hliny_\(%C5%BDilina\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Hliny_(%C5%BDilina))
130. https://sk.wikipedia.org/wiki/Tepl%C4%8Dka_nad_V%C3%A1hom
131. <https://www.lesy.sk/lesy/kontakty/oz/mapy/sever/>
132. <https://slovakbowhunting.sk/polovat-lukom-zvernice>
133. <http://zilina.umeleckaskola.sk/kontakt>
134. <https://www.zuszilina.sk/historia-skoly>
135. <https://www.spanihozus.sk/odbory>
136. <https://www.szusbrioso.sk/o-nas>
137. <https://zirafa.sk/wp-content/uploads/2021/10/zirafa.sk-vychovny-program-2021-2022-zirafa.pdf>
138. <https://jszilina.sk/jazykove-kurzy>
139. <https://www.ijav.sk/menu-kontakty/otvorene-pobocky/zilina>
140. www.gsf.sk
141. <https://sskp.edupage.org/a/gymnazium>

142. <https://gvoza.edupage.org/a/dokumenty?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQxNCZzdWJwYWdlPTA%3D>
143. <https://gymza.edupage.org/a/profil-skoly>
144. <https://gbza.eu/studium-a-historia/>
145. <https://www.sportovaskolaza.sk/a/o-skole?eqa=dGV4dD10ZXh0L2Fib3V0JnN1YnBhZ2U9MQ%3D%3D>
146. <https://sospza.sk/newsite/index.php/historia-skoly>
147. <https://ssosza.edupage.org/a/historia-skoly>
148. <https://www.sosdza.sk/skola/historia-skoly>
149. <https://www.sospsvza.sk/nieco-o-skole>
150. <https://www.sjoroza.sk/a/o-nas>
151. <https://sosstavebna.sk/sucasnost>
152. <https://zssosza.edupage.org/a/o-skole?eqa=dGV4dD10ZXh0L2Fib3V0JnN1YnBhZ2U9MA%3D%3D>
153. <https://sosss.edupage.org/a/o-skole>
154. <https://www.oavoza.sk/zakladne-informacie>
155. <https://szshlbokaza.edupage.org/a/ucebny-odbor-1>
156. <https://www.minv.sk/?uvodna-stranka-sspo-zilina>
157. <https://www.uniza.sk>
158. <https://www.portalvs.sk/en/miesto-studia/ustav-bozieho-milosrdenstva-zilina-ii>
159. <https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc>
160. <https://www.priemyseldnes.sk/exkluzivne-rozhovory/fakultna-nemocnica-s-poliklinikou-zilina-200205>
161. https://sk.wikipedia.org/wiki/Kraj%C3%A1_kni%C5%BE_nica_v_%C5%BDiline
162. https://sk.wikipedia.org/wiki/Univerzita%C3%A1_kni%C5%BEnica_%C5%BDilinskej_univerzity_v_%C5%BDiline
163. https://www.divadlozilina.eu/docs/1650535241_0.pdf
164. <https://zilina.stercentury.sk/klient-3/kino-17/stranka-114>
165. <http://www.tikzilina.eu>
166. <http://naucnechodniky.eu/naucny-chodnik-lesopark-chrast/>
167. <https://naucnechodniky.eu/naucny-chodnik-velky-vrch/>
168. <https://slovakia.travel/zilina-mestska-pamiatkova-rezervacia>
169. Metodická príručka pre TIC na Slovensku, 2018
170. <https://zilinskyturistickykraj.sk/o-nas>
171. <http://www.hospodarenieobci.sk/>

**SPOLOČNÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ŽILINA, OBCÍ BITAROVÁ, DIVINKA,
HORNÝ HRIČOV, HÔRKY, LIETAVSKÁ LÚČKA, MOJŠ, OVČIARSKO, TEPLIČKA NAD VÁHOM, VIŠŇOVÉ**

**Programovacie obdobie 2023 - 2032
2023**